

နေပြည်တော်

ဂန္ထဝင်စာဆို ပညာရှင်လေးဦး တိုက်စိုး

မှတ်တမ်း

Handwritten signature or text at the bottom right corner.

ကမ္ဘာ့ပြည်ထောင်စု
နယ်နားနယ်ပြည်ထောင်စု

၄၀၀၅၇၄၀၅၀၉
၄၀၀၆၀၁၀၆၀၉

ပုံနှိပ်ခြင်း

ပထမအကြိမ်၊ Quality ၊ ၂၀၀၃၊ မတ်၊
ဒုတိယအကြိမ်၊ နေရီရီ၊ ၂၀၀၉၊ ဇူလိုင်

မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း
ကာလာခွဲ
အတွင်းဖလင်
စာအုပ်ချုပ်

လင်းဝဏ္ဏ
EAGLE
AZ
ကိုတင်အေး(လှိုင်)

မျက်နှာဖုံးနှင့် အတွင်းပုံနှိပ်

ဒေါ်မြင့်မြင့်တင်
(မြင့်သီရိပုံနှိပ်တိုက်)
၂၀၈၊ လမ်း (၃၀)၊ ရန်ကုန်။

ထုတ်ဝေသူ

ဒေါ်နီနီနိုင် (နေရီရီစာအုပ်တိုက်)
၂/က၊ အောင်ရတနာလမ်း၊
လမ်းမတော်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်။

တန်ဖိုး
အုပ်ရေ
ကွန်ပျူတာစာပီ
ဖြန့်ချိရေး

၂၅၀၀ ကျပ်
၅၀၀
နေရီရီ
နေရီရီ စာအုပ်တိုက်

တိုက်စိုး

၁၇၇

ဂန္ထဝင်စာဆို ပညာရှိလေးဦး / တိုက်စိုး ။ - ရန်ကုန်၊
နေရီရီစာအုပ်တိုက်၊ ဒုတိယအကြိမ်၊ ၂၀၀၉။

၂၀၀ - စာ၊ ၁၃ X ၁၉. ၈ စင်တီ။

(၁) ဂန္ထဝင်စာဆို ပညာရှိလေးဦး

မာတိကာ

၁။ ဂန္ထဝင်စာဆို ပညာရှိလေးဦး အတ္ထုပ္ပတ္တိ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း-
 ၂။ စာရေးသူ၏ အမှာ-

၃။ မော်ပီဆရာသိန်း-

(၁) ကိုရင်ဖိုးသိန်း	၁
(၂) ရုံးစာရေးကလေး မောင်ဖိုးသိန်း	၅
(၃) စာပေသမား အသိုက်အဝန်းများ အကြားတွင်	၉
(၄) အကြောင်းမလှချိန်	၁၃
(၅) မြန်မာမှု မြန်မာစာ ပညာရှာ	၁၈
(၆) မျက်နှာဖြူ အရာရှိကြီးများ၏ မြန်မာစာဆရာ	၂၂
(၇) မြန်မာမှု မြန်မာစာပေ ပြုစုရေးသို့	၂၇
(၈) ဆရာသိန်း၏ ရုပ်သွင်နှင့် သူ့လေ့	၃၃
(၉) ဆရာသိန်းကြီး၏ စာပေလက်ရာများ	၃၆
(၁၀) ခရမ်းသီးပိန်၊ ဓားတုံးချိန်	၃၉
(၁၁) ရွေးထုတ်စာ စာရင်း	၄၄

၄။ ပီမိုးနင်း-

(၁) ပီမိုးနင်း အမှာစာ	၄၅
(၂) ကျောင်းသားဘဝ	၄၇
(၃) ယောင်သုံးဆယ်	၅၄

(၄) သူရိယနှင့် မြန်မာ့အလင်းခေတ်	၆၈
(၅) ပညာအလင်းခေတ်	၇၃
(၆) ဗန္ဓုလခေတ်	၈၁
(၇) နောက်ဆုံးနေ့ရက်များ	၁၀၀
(၈) မှတ်စုစာရင်း	၁၀၉
(၉) ကျမ်းကိုးစာရင်း	၁၁၂

၅။ ဦးဖိုးကျား-

(၁) ဦးဖိုးကျား အမှာစာ	၁၁၅
(၂) စာအုပ်စာရင်း	၁၇၁

၆။ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို-

၁၇၃

ဂန္ထဝင်စာဆို ပညာရှိလေးဦး အတ္ထုပ္ပတ္တိ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း

ဆရာတိုက်မိုးသည် စကားပြေဆရာဖြစ်သည်။ ဆရာရေးသော စာများတွင် အတ္ထုပ္ပတ္တိစာများသည် ထင်ရှား၏။ ဆရာသည် ပီမိုးနင်း၊ ဦးဖိုးကျား၊ မော်ပီဆရာသိန်း၊ မင်းတုန်းမင်း၊ ဇေယျတို့၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိများကို ရေးသားခဲ့၏။ မော်ပီဆရာသိန်း၊ ဦးဖိုးကျားနှင့် ဇေယျတို့၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိများကို စာအုပ်အဖြစ် မရေးမီ ဆောင်းပါးအဖြစ် ဦးစွာ ရေးခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ ဆောင်းပါးရေးပြီးမှ အချက်အလက်များ ပြည့်စုံအောင် စုစည်းပြီး စာအုပ်တစ်အုပ်အဖြစ် ထပ်မံရေးသားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆောင်းပါးအဖြစ် ရေးခဲ့သော အတ္ထုပ္ပတ္တိများလည်း ရှိသေးသည်။

ဆရာ၏ “ဧရာဝတီ”နှင့် “ဂျူဗလီဟောမြင်ကွင်း”သည်လည်း အတ္ထုပ္ပတ္တိစာပေ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဧရာဝတီသည် နှစ်ပေါင်းထောင်ကျော် စီးဆင်းလာခဲ့သော ဧရာဝတီမြစ်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိဖြစ်ပြီး၊ ဂျူဗလီဟောမြင်ကွင်းသည် ဂျူဗလီဟောကြုံခဲ့ရသော အတ္ထုပ္ပတ္တိ ဖြစ်သည်။ မြစ်တစ်စင်း၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိနှင့် အဆောက်အအုံတစ်ခု၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိပင်။

ဆရာ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိရေးပုံကို လေ့လာကြည့်သော် အတ္ထုပ္ပတ္တိရှင် ကြုံတွေ့ရသော ခေတ်ကို ထင်ဟပ်နိုင်သမျှ ထင်ဟပ်ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆရာသည် အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရှည်လျားစွာ ဖွဲ့နွဲ့ရေးသားခြင်းမရှိဘဲ တိုတိုနှင့် လိုရင်းမျှသာ ရေးဖွဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို့ပြင် အတ္ထုပ္ပတ္တိရှင်၏ စရိုက်ကို ပေါ်လွင်စေရန်ဟူ၍ စိတ်ကူးပြီး ဝတ္ထုဆန်ဆန် ဇာတ်ကွက်များ ထည့်သွင်းထားခြင်းလည်း မရှိချေ။ အတ္ထုပ္ပတ္တိများ၏ နောက်တွင် ကျမ်းကိုးစာရင်း၊ မှတ်စုစာရင်း စသည်ဖြင့် တွေ့ရလေရာ၊ ထိုကျမ်းများ၊ ဆောင်းပါးများကို ဆက်လက်လေ့လာလျှင်လည်း ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် အသိသစ်များကို ရနိုင်လေသည်။

ဆရာ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိများတွင် အားကိုးဖွယ်ရာ အချက်တစ်ရပ် ရနိုင်သည်။ ထိုအချက်မှာ အကြောင်းအရာ အချက်အလက်များ ခိုင်မာသည်ဟူသော အချက်

ဖြစ်သည်။ ဆရာသည် အတ္ထုပ္ပတ္တိများကို ရေးသားရင်း အတ္ထုပ္ပတ္တိ စာပေရေးသားနည်းကိုလည်း ညွှန်ပြ နည်းပေးနေသည်ဟု ခံစား ယုံကြည်မိသည်။ ဆရာကို မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာစာပေနယ်၌ ထင်ရှား အတုယူဖွယ်ကောင်းသော အတ္ထုပ္ပတ္တိ စာရေးဆရာတစ်ဦးအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရပေမည်။

ယခု စုပေါင်းထုတ်ဝေသော ဂန္ထဝင်စာဆို ပညာရှိလေးဦး အတ္ထုပ္ပတ္တိစာပေများ၏ ပုံနှိပ်သမိုင်းကို ဖော်ပြရန် လိုပေသည်ယူဆ၍ ဖော်ပြပါမည်။ မော်ပီဆရာသိန်း အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရန်ကုန်မြို့ စာပေဗိမာန်က ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ပထမအကြိမ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ပီမိုးနင်း၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ဂန့်ဂေါ်မြိုင်စာပေမှ ပထမအကြိမ် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ဦးဖိုးကျား၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ၁၉၇၂ ခုနှစ်က အမျိုးသား ပညာဝန် ဦးဖိုးကျား အမည်ဖြင့် ပြည့်သူ့စာအုပ်တိုက်မှ ပထမအကြိမ် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ဦးဖိုးကျားနှင့် ပီမိုးနင်းနှစ်ဦးကို ပေါင်းပြီး စပယ်ဦးစာပေတိုက်မှ ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့ပြီး ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် ရှင်သန်ခြင်း စာပေတိုက်မှ ဒုတိယအကြိမ် ထပ်မံထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ဒီးဒုတ်ဦးဘချိုမှာမူ ၁၉၆၈ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လထုတ် ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း၊ အမှတ် ၉၇ နှင့် သြဂုတ်လထုတ် အမှတ် ၉၈ တို့၌သာ ပုံနှိပ်ဖော်ပြခဲ့သည်။ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော ဆရာ၏ မင်းနှင့်စာဆိုတွင်လည်း ပါဝင်ခြင်း မရှိခဲ့သဖြင့် မဂ္ဂဇင်းထဲ၌ မြုပ်နေသော အတ္ထုပ္ပတ္တိတစ်ပုဒ် ဖြစ်သည်။

မော်ပီဆရာသိန်း၊ ပီမိုးနင်း၊ ဦးဖိုးကျားနှင့် ဒီးဒုတ်ဦးဘချိုဟူသည့် ဂန္ထဝင်စာဆို ပညာရှိလေးဦးပေါင်း၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိစာအုပ်ကို စီစဉ်သူ ဦးမြင့်ထွန်းက ပထမအကြိမ် ပုံနှိပ်ခြင်းဟု ပုံနှိပ်သမိုင်းတွင် ဖော်ပြချင်သည် ပြောသည်။ ယင်းသို့ ဖော်ပြမှသာ သင့်လျော်မည်ဟု ထင်ပါသည်။

ဦးအေးချို (မဟာဝိဇ္ဇာ)

စာရေးသူ၏ အမှာ

မော်ပီဆရာသိန်း၊ ပီမိုးနင်း၊ အမျိုးသားပညာဝန် ဦးဖိုးကျား၊ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို တို့သည် ပညာရည် ပြည့်ဝကြသည့်အပြင် နိုင်ငံချစ်စိတ်ဓာတ်လည်း ထက်သန်ကြပါသည်။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စာအသီးသီးကို ကျွန်တော် ငယ်စဉ်ကတည်းက ဖတ်ရှု နှစ်သက်ခဲ့ရ၍ သက်ဆိုင်ရာ ဘဝဖြစ်စဉ်ကိုလည်း စိတ်ဝင်တစား ရှာဖွေစုဆောင်းခဲ့ပါသည်။

ဤတွင် ကျွန်တော်နည်းတူ စာဖတ်သူများ နှစ်သက် စိတ်ဝင်စားနိုင်လေအောင် ဟု ၁၉၆၈ - ၁၉၇၄ ခုနှစ်များအတွင်း သူတို့၏၊ သူတို့အကြောင်းကို ရေးသား ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ ယခုအခါ ထုတ်ဝေခဲ့သည့် နှစ်ကာလသည် အတန်ကြာပြီဖြစ်ရာ ထိုစာများကို ပြန်လည်စိစစ်၍ ဂန္ထဝင်စာဆို ပညာရှိလေးဦးအမည်ဖြင့် တစ်စုတစ်ပေါင်း တည်း ထုတ်ဝေရန် အကြံဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

ကံအားလျော်စွာ ဦးမြင့်ထွန်း (Quality Publishing House) က ကျွန်တော်ဆန္ဒကို ဖြည့်ဆည်းပေးပေးသဖြင့် ကျေးဇူးတင်ရပါသည်။ ထိုစာများကို ပြန်လည်ထုတ်ဝေရာတွင် စာမူစိစစ်ပေးသော ဦးအေးချို (မဟာဝိဇ္ဇာ) နှင့် စေတနာထားသော သူရဇော်တို့ကိုလည်း လေးစားမိကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

တိုက်စိုး

မော်ပီဆရာသိန်း

ကိုရင်ဖိုးသိန်း

၁၈၅၂ ခုနှစ်တွင် (ဒုတိယမြန်မာ-အင်္ဂလိပ်စစ်ပွဲကို အကြောင်းပြု၍) မြန်မာ နိုင်ငံသည် မြန်မာဘုရင် အုပ်စိုးနေသေးသော အထက်မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အင်္ဂလိပ် ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး အုပ်စိုးစပြုသော၊ ဗြိတိသျှ (အောက်) မြန်မာနိုင်ငံဟူ၍ နှစ်ပိုင်း ကွဲခဲ့လေသည်။

ထိုအခါကာလတွင် ဗြိတိသျှ(အောက်) မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဟံသာဝတီ စီရင်စုအပိုင် (မော်ပီမြို့အနီးရှိ) မင်းရွာ၌ ဦးရွှေကြူနှင့် ဒေါ်ငွေအမည်ရှိ ဆင်းရဲသား အိမ်ထောင်တစ်ခု ရှိခဲ့လေသည်။ ထိုအိမ်ထောင်မှ ဖိုးငြိမ်း၊ ဖိုးသိန်း၊ ပန်းဦး၊ မအုန်းပွင့် ဟူ၍ သားသုံးယောက်၊ သမီးတစ်ယောက် မွေးဖွားလာခဲ့လေသည်။

ဦးရွှေကြူတို့မှာ ကျေးရွာသားအများနည်းတူ အညကြ တောင်သူလယ် သမားများ ဖြစ်ကြသည်။ သူများလယ်တွင် သူရင်းငှားလုပ်ကြသူများသာ ဖြစ်ကြသည်။ သူတို့မှာ သားသမီးတွေကို ရပ်ရွာရှိ ဘုန်းကြီးကျောင်းသို့ မှန်မှန်ပို့ဖို့ပင် မငွေ့ယ်။

ဖြစ်တတ်သည်မှာ ဘုန်းကြီးကျောင်းကလည်း ရွာတိုင်းတွင် ရှိချင်မှ ရှိ သည်။ ရိုပြန်ပါလည်း ကိုယ့်သားသမီးကို စာပေါက်ပေါက်ရောက်ရောက် တတ်အောင် နှင်ချင်းဆက်၍ ကျောင်းထားနိုင်ခဲ့သည်။ ယေဘုယျဆိုရပါမူ သားသမီးတို့ကို တစ်နေ့ တစ်မိုးလောက်သာ ကျောင်းထားပြီးနောက်၊ အိမ်မှုကိစ္စတွင် ခိုင်းစေကြသည်သာ များလေသည်။

ဤတွင် ဖိုးသိန်းမှာ ဤစာအုပ်ငယ်နှင့် သက်ဆိုင်သဖြင့်၊ သူ့အကြောင်း ထို အဓိက မော်ပီဖို့ လိုပေလိမ့်မည်။ သူသည် ခရစ်နှစ် ၁၈၆၂ ခုနှစ် (မြန်မာခုနှစ် ၁၂၃၃၊ နှောင်းတန်ခူးလဆန်း၊ ၂ ရက်၊ တနင်းလာနေ့)တွင် ဖွားမြင်လေသည်။ သို့သော် သူ အရွယ်မရောက်မီ၊ ကိုးနှစ်၊ ၁၀နှစ်သား လောက်ကပင် သူ့အစ်ကို ဖိုးငြိမ်းနှင့်အတူ အဖေဖြစ်သူ ဦးရွှေကြူ၏ လုပ်ငန်းတွင် တဖိုးတစ် ပါလာရလေသည်။

ဖိုးသိန်းသည် အနီးအနားက ပေါက်တောရွာနေ ကရင် ကိုသာဖြူအိမ်၊ ထိုနောက် ကိုရွှေလန်းအိမ်များတွင် မိုးအကုန်မှ ဆောင်းအထိ ကျွဲကျောင်း ထမင်းပို့

သူ့သိလုပ်ရသေးသည်။ မင်းရွာနေ လော့သုကြီး ဒေါ်ပို့အိမ်နှင့် ကိုရွှေမိတ်၊ မသူတို့ အိမ်မှာတောင် နွားကျောင်း ဆီဆုံလှည့် လုပ်ရလေသည်။ ရံဖန်ရံခါ စပါးကြိတ်၊ အကင်းထောင်း ဆန်ခွပ်သေည်ဖြင့် အဖေကို ကူ၍ လုပ်ရသည့်အခါလည်း ရှိလေသည်။ ရံဖန်ရံခါလည်း အမေ ဈေးရောင်းသွားသည့်အခါ အဖော်လိုက်တန် လိုက်ရသေးသည်။

သို့သော် သူတို့ အဖေက မိုးငြိမ်း၊ မိုးသိန်းတို့၏ ပညာရေးကို အမှတ်တမဲ့ မထားခဲ့ပါ။ မိုးသိန်းထက် ငါးနှစ်ကြီးသော မိုးငြိမ်းကိုလည်း ဆရာထံ အပ်ပြု သင်ကြားပေးခဲ့လေသည်။ မိုးသိန်း အတွက်လည်း အစီအစဉ်တစ်မျိုး လုပ်ပေးခဲ့လေသည်။

အမှန်စင်စစ် ရွာတွင် ဘုန်းကြီးကျောင်း ကောင်းကောင်းမရှိ။ ထို့ကြောင့် မိုးသိန်းကို ကိုရွှေမိတ်တို့အိမ်တွင် နွားကျောင်းဖို့ထားရင်း စာသင်ခိုင်းရလေသည်။ ကိုရွှေမိတ်က သင်ပေးသဖြင့် သူ့မှာ သင်ပုန်းကြီးကုန်ခဲ့သည်။

ထိုနောက် အဖေလုပ်သူက ရွာထဲက ဦးပိုက်ထံ ထင်ရဲ့၊ စာတစ်မိုးတွင်း တက်ခိုင်းပြန်သည်။ ဦးပိုက်က သူ့ကို မင်္ဂလာသုတ်၊ အပြင်အောင်ခြင်း၊ အတွင်းအောင်ခြင်း၊ ရတနာရွှေခိုင် စသော ဘာသာရေး သင်ရိုးစာတွေကို ချပေးလေသည်။ တစ်ဖန် အဖေလုပ်သူက မင်းရွာနှင့် ခရီးတစ်ပိုင်ကွာရှိ နတ်ရဲကွင်းရွာ ကျောင်းဘုန်းကြီးကို ပင့်၍ မိုးသိန်းအား ရှင်ပြုပေးလေသည်။ ကိုရင် အဖြစ် ခုနစ်ရက်နေခဲ့ရပါ၏။

ကိုရင်အဖြစ် တစ်မိုးတစ်ဝါ ကြာအောင် မိုးသိန်း နေခဲ့ရသည်မှာ မင်းရွာကန်ကုန်းဘက်တွင် ကျောင်းသစ်တည်သည့်အခါ ဖြစ်လေသည်။ ဘုန်းကြီးမှာ ဦးဝဏ္ဏဖြစ်လေသည်။ ထိုဘုန်းကြီးနှင့် အတူနေရင်း ပရိတ်ကြီးနှင့် ဇာတ်အဋ္ဌကထာနိသျှများကို ကျက်မှတ်လာရလေသည်။

တစ်ခုတော့ ရှိသည်။ အထက်က ဆိုခဲ့သည်အတိုင်း ကိုရင်မိုးသိန်းမှာ တစ်ရာသီ နှစ်ရာသီ ဆက်၍ စာလိုက်နိုင်သည် မဟုတ်။ သူတို့ အိမ်ထောင်မှာ ရှားပါးသည်။ သူကပါ ဝိုင်း၍ လုပ်ကိုင်ပေးရမည်။ သူကိုယ်တိုင် လွတ်လွတ် ကျွတ်ကျွတ် ဝမ်းကျောင်းနိုင်အောင် ကြိုးစားရမည်။

ကိုရင်မိုးသိန်းသည် ဝါအကျွတ်တွင် ရှင်လိင်ပြန်၍ ဝမ်းစာစပါး ရိတ်ပေးရသည်။ ထို့နောက် ဝါသနာကလေး ရှိနေသည်နှင့် ဆိုင်းနောက်ထိုင်၊ ဝါးလက်ခုပ်တီး၊ စည်းတီးလိုက်၍ သင်လေသည်။ မြေပိုင်း ပန်းပင်လှည့် ဇာတ်ထဲတွင်ပင် လူပြက်လိုလို လုပ်ရသေးသည်။

သည်လိုနှင့် မိုးသိန်း ဝမ်း နှစ်သားအရွယ် ရောက်လာခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ သူ့အဖို့ တိုးတက်ရေးလမ်းစ ပေါ်လာခဲ့တော့သည်။ ပေါ်လာပုံ ဆိုရဦးမည်။ ထိုအခါ ကာလ အောက် (ဒြိတိသျှ) မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရေးပိုင်ရုံး၊ နယ်ပိုင်ရုံး၊ မြို့အုပ်ရုံး၊ ရာဇဝတ်ရုံးတွေနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး တော်တော်ကလေး ကျယ်ပြန့်လာသည်။ (ဇူးအက် တူးမြောင်း ဖွင့်ပြီးနောက်) စပါးဈေးကလည်း တင်းတစ်ရာ ၅၀/-ဈေးမှာ၊ ၇၀/-

ဝန္တဝင်ကဆို ပညာရှိလေးဦး

စင်/- ဈေးအထိ တက်လာရာ လူသူအများသည် လယ်လုပ်ခွင့် ပတ္တာတို့၊ ဂရန်တို့ လျှောက်လာသည်။

သို့ဖြင့် အစိုးရက ကြေးတိုင်စိုက်၍ မြေအမျိုးအစား သတ်မှတ်ရေး၊ အခွန် ခန့်ခွဲရေး စသည့် လုပ်ငန်းတွေကို ပိုမိုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုလုပ်ငန်းတွေ လုပ်လာသည်နှင့် အမျှ မြေတိုင်းစာရေး၊ လျှောက်လွှာစာရေး၊ စာရင်းစစ်စာရေး၊ မြို့အုပ်စာရေးစသည့် ဘောက်တန်းလခစား အလုပ်များလည်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

ဖိုးသိန်း၏အစ်ကို ဖိုးငြိမ်းမှာလည်း ပညာခံလေး အနည်းငယ်မျှဖြင့် သလျင်နေ ဦးလေးတော်တစ်ဦးကို အကြောင်းပြု၍ သံလျင်-ကျောက်တန်းဘက်တွင် မြို့အုပ်စာရေး ဖြစ်နေသည်။ ထိုအခါ ဦးရွှေကြူတို့မှာလည်း သားအကြီး အလုပ် လက်ကိုင်ရှိနေသဖြင့် ဝမ်းရေး ချောင်ချီလာလေသည်လား မဆိုနိုင်။ ဘယ်လိုပဲ ဖြစ်စေ ဖိုးသိန်းသည် ဦးလေးနှင့် အစ်ကို ဖိုးငြိမ်းက ခေါ်သဖြင့် သံလျင်သို့ ရောက်သွားလေ သည်။ သူတို့က သူ့ကို ညောင်ဝိုင်းကျောင်း(သိမ်ကျောင်း)ဘုန်းကြီး ဦးနန္ဒမာလာထံ အပ်ပေးလေသည်။

နေရာကျလှပေ၏။ ထိုကျောင်းတွင် ပေထုပ်တွေ၊ ပုရပိုက် ဆူရေတွေက စာတိုက်နှင့် အပြည့်ချည်းပင်။ ဖိုးသိန်းမှာ လောကနီတိနိဿယနှင့် ဟိတောပဒေသလို ဆုံးမစာ ခြောက်ခြောက်သွေ့သွေ့တွေကို ဖတ်ရသည်သာ မဟုတ်သေး မြန်မာကဗျာ လင်္ကာတွေနှင့် တဖြည်းဖြည်း တွေ့ထိစပြုလေပြီ။ ဆုံးမစာ နီတိကို ကာရန်ထပ်ထား သော ကန်တော်မင်းကျောင်း မေတ္တာစာမျိုးကို သူ တွေ့လာရသည်။ ခေတ်သရော် စရာ၊ ကြည်နူးစရာတွေကို နဘေချိတ်ထားသော ဦးပုည မေတ္တာစာမျိုးကို သူ တွေ့ လာရသည်။ ထို့ပြင် ဦးပုညပင်ရေးသော ယုန်မင်းဝတ္ထုတရားစာ၊ သိပိမင်းကြီး ဝတ္ထု တရားစာ၊ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း ဝတ္ထုတရားစာ စသည်များကို သာယာနာပျော်ဖွယ် ဖတ်လာ ရပြန်သည်။

ကိုရင်ဖိုးသိန်းသည် ဦးပုည တရားစာတွေကို နှစ်သက်လာသဖြင့် အလွတ် ကျက်လေသည်။ ထိုနောက် သီတင်းနေ့များတွင် လူသူပရိသတ်ရှေ့၌ သံနေသံထား ဖြင့် တရားဟောကြည့်ရာ နာမည်ရလာလေသည်။ သို့ဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်ရွာ၊ သဲဖြူစမ်းရွာ၊ ဖျဉ်ထောင်ကျောင်းရွာမှအစ ကျွိုက်ခေါက်ဘုရားဘက်အထိ အနီးအနားရွာများ၊ ကျောင်းများသို့ ကိုရင်ဖိုးသိန်း တရားဟော ကောင်းကြောင်း သတင်းပျံ့နှံ့ခဲ့လေသည်။ ဆရာဘုန်းကြီးအခွင့်ဖြင့် ဟိုရွာသည် ရွာများလိုက်၍ တရားဟောရသည်မှာလည်း သီတင်းနေ့တိုင်းလိုလိုပင် ဖြစ်တော့သည်။

က ပါသေးဗိုးလား။ တန်ဆောင်မုန်းလ (နီဝင်ဘာလ) ဆွမ်းကြီးလောင်း အလှူများတွင် သူဌေးကွင်း၊ ချောင်းစောက်၊ ပက်လက်ရွာတွေဘက်က ကိုရင်ဖိုးသိန်းကို ပင့်၍ တရားနာကြလေသေးသည်။ တရားပွဲအပြီး ပိုးသက်န်း၊ ဖဲသက်န်းတွေကိုလည်း လှူလိုက်ကြသေးသည်။ ကိုရင်ဖိုးသိန်းသည်လည်း တရားလိုက် ဟောနေရသည်။

အကြားမှ ဘုန်းကြီး ဆန္ဒအရ ဝိဓူရပျို၊ နရဇိုးပျိုများ၊ ဓမ္မသတ်များကို တစ်ဆင့်တက်၍ လေ့လာရပြန်သည်။

သို့သော် ကျောင်းတွင် ကိုရင်ဖိုးသိန်း ပညာဆက်လက်သင်ရန် အရှိန်ပျက် ခဲ့ရလေသည်။ အကြောင်းမှာ ကိုရင်ဖိုးသိန်း ဤမျှ ပညာသင်နေခြင်းသည် သူ့ရင်ထဲတွင် မြန်မာစာ၊ မြန်မာမှုကို လိုလားစိတ် စိမ့်ဝင်နေ၍လည်း ဖြစ်သည်။ အထက်မြန်မာ နိုင်ငံတွင် မြန်မာ့ဦးစီး ဦးကိုင်ဖြစ်သော ဘုရင်စိုးစံနေသေးသည်မှာလည်း ကိုရင်အဖို့ တစ်အင်တစ်အားပေပင်။ အခြေအနေကောင်းလျှင် ဗြိတိသျှမြန်မာနိုင်ငံပင် မြန်မာ ဘုရင့်လက်ထဲသို့ ပြန်ရောက်ချင်ရောက်မည် မဟုတ်လား။

ဘယ်လိုပဲ ဖြစ်စေ၊ အထက်မန္တလေးတွင် သာသနာ့ဒါယကာမင်း ရှိသေး၏ ဟု အောက်သားတွေက ဂုဏ်ယူနိုင်သေးသည်။ ယခုမူ မင်းတုန်းမင်းလွန်၍ သီပေါမင်း နန်းတက်လာခဲ့ပြီး မင်းသားတွေဖမ်း ထောင်ချနေသည်။ ပြည်ရွာမငြိမ်မသက် ရှိနေ သည်။ အင်္ဂလိပ်နှင့်ဆက်ဆံရေးကလည်း မကောင်း၊ မန္တလေးနန်းတော်သည် ယိမ်းယိုင်နေလေပြီ။

ကိုရင်ဖိုးသိန်းသည် သံလျင်မှ မန္တလေးတက်၍ စာလိုက်မည်ဟု စိတ်ကူး ထားခဲ့လေသည်။ မန္တလေးရှိ ဘကြီးတော်တစ်ဦးထံသို့ပင် အကြောင်းကြားခဲ့ဖူးသည်။ သို့သော် ထိုဘကြီး ထံမှ . . .

“မန္တလေးကို တက်လာမည့်စိတ်ကို ဖြတ်လိုက်တော့၊ နေရာမကျဘူး၊ အင်္ဂလိပ်မင်း အမှုတော်ကို ထမ်းပေတော့”

ဟူသော အကြောင်းကြားစာကို ရလေသည်။ ထိုစာကို ဆရာဘုန်းကြီး အား ကိုရင်ဖိုးသိန်း ပြကြည့်သည်။ ဘုန်းကြီး ဦးနန္ဒမာလာသည်လည်း . . .

“အင်း ငါလည်း စိတ်ပျက်ပြီ၊ သည်ကျောင်းမှာ ငါမနေလို့ တော်ရာကို သွားတော့မည်၊ မင်းလည်း သင့်သလို အမှုထမ်းပေတော့” ဟု မိန့်ကြားပြီး ကျောင်းမှ ခွာသွားလေသည်။

ကိုရင်ဖိုးသိန်းအတွက် ညွှန်ကြားပေးမည့် ဆရာမရှိတော့။

ရုံးစာရေးကလေး မောင်ဖိုးသိန်း

ကိုရင်ဖိုးသိန်း ရှင်လိင်ပြန်ခဲ့ရလေပြီ။ ဝမ်းရေးအတွက် နည်းလမ်းရှာစမြဲလေသည်။ ဝမ်းကျောင်းမည်ဆိုလျှင်လည်း ရုံးပြင်ကနားနှင့် ပတ်သက်ရာ အလုပ်အကိုင်တွေက ကောင်းမည်ဟု ထင်လေသည်။ သူသည် ပတ္တာတိုင်း စာရေးဦးကံကို သိသည်။ စောစောက ဦးကံနှင့်လိုက်၍ ခဏတစ်ဖြုတ် ပေကြိုးဆွဲခဲ့ဖူးသေးသည်။ ထိုခေတ်လောလောဆယ်တွင်ကား ဦးကံက သူ့ကို ဟံသာဝတီ အရေးပိုင် အယ်လင့်ထံ အပ်ပေး၍ ဘဏ္ဍာစိုး ဖြစ်ခဲ့ရလေသည်။ သူ့မှာ စားရေးသောက်ရေး မပူရတော့ပြီ။ ငေးစဖူး နံနက်လက်ဖက်ရည်အချိုနှင့် ပေါင်မုန့်ထောပတ်သုတ်ကို ထမင်းချက် ထုလားက ပေးသဖြင့် စာရဖူးသည်ကို အလွန်ဝမ်းသာမိလေသည်။ အရေးပိုင်နှင့် တောသို့ လိုက်ရသည့်အခါ တောကလူများက ဘဏ္ဍာစိုးကလေးဟု ခေါ်သည်ကိုပင် တောနပ်မိသည်။

သို့သော် ဘိလပ်သို့ အရေးပိုင်ပြန်သွားလေ၍ မောင်ဖိုးသိန်းမှာ သူ့အင်ကို ဆီ ခဏ ပြန်နေလိုက်ရသေးသည်။ ဤတွင် ကြေးတိုင်စာရေးကြီး ဦးတူက သူ့ကို မျက်မှန်းတန်းမိကာ အိမ်တွင် ခေါ်ထားလေသည်။ အိမ်တွင် ရုံးကိစ္စ လက်ရေးစာတွေ ကိုလည်း ကူးခိုင်းသည်။ တစ်ဘက်ကလည်း အပေါင်းအနတ်၊ အခြောက်အစား၊ ဒသမ ခေါ်ပုံ၊ တွက်ပုံစသည်ဖြင့် ခေတ်သစ် ဂဏန်းသင်္ချာကို သင်ပေးလေသည်။ ဦးတူက စောင်မသဖြင့် ကြေးတိုင်ဝန် ပဲရော့ ဆီ သူ ရောက်လာခဲ့တော့သည်။ ပဲရော့ထံတွင် မနက်နှင့်ည စားပွဲထိုးလုပ်ရသည်။ ပဲရော့က သဘောကျ၍ ၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်၊ ဧပြီလ၊ ၁၅ ရက်နေ့တွင် လျှောက်လွှာစာရေးအဖြစ် ခန့်အပ်ခံရလေသည်။

အသက် ၁၈ နှစ်အရွယ်တွင်၊ လခမှန်မှန်နှင့် အလုပ်တစ်ခုကို သူ ရလာခဲ့ပြီ။ ဦးတူ၏ ကျေးဇူးကြီးလေစွ။ မောင်ဖိုးသိန်းသည် ဦးတူနှင့် အတူ

၁။ B. A. N. Parrot

ကျောနေရင်း ထမင်းချက်ကျွေးမြေ ကျွေးလေသည်။ ဦးတူသာ မဟုတ်သေး။ သူ့ထက် အသက်အား၊ ဂုဏ်အားဖြင့် ကြီးမြင့်သူတို့ကိုလည်း လေးလေးစားစား ပြုစုဖို့ သူ့မှာ ဝန်မလေးခဲ့။

ထို့ကြောင့် အိပ်ရာဝင်ချိန်တွင် သူ့ထက်ကြီးသော စာရေးတွေကို သူ နင်းနိုင်ပေးလေသည်။ သူတို့က သူ ဝါသနာပါရာ သီချင်းဆိုခိုင်း၊ ကခိုင်းလျှင်လည်း သူ တတ်အားသမျှ ဆိုပေး၊ ကပေးလေသည်သာ ဖြစ်သည်။ သူသည် စာရေးအများ ခါ အချစ်အခင်ခံရကာ လခထုတ်ရက်တွင် ဆေးလိပ်ဖိုးတို့၊ မျက်နှာသုတ်ပဝါ၊ စွပ်ကျယ်၊ အင်္ကျီ၊ ချည်လုံချည်တို့ကို လက်ဆောင်အဖြစ် ရတတ်သည်။ ဘုရားပွဲ၊ အလှူပွဲများသို့ သူတို့နှင့် အတူသွားသည့်အခါ၌လည်း မိမိအိတ်ထဲက ထုတ်စရာမလို။ သူတို့ ဝယ်ကျွေးသည်နှင့် ပြည့်စုံနေလေသည်။

သို့ဖြင့် မောင်ဖိုးသိန်းမှာ ရုံးလောကတွင် အနေအစား ချောင်နေပါ၏။ အချိန်အားတွင် ပညာရှာဖွေဖို့ကိုကား သူ မမေ့ပါလေ။ ကရင် ကိုရွှေလန်း အိမ်မှာ နေတုန်းကတည်းက ကရင်တွေ ပြောလေ့ရှိသော လင်ကောင်ပိုးငှက် အကြောင်းကို လည်း သူ ကောင်းကောင်း မှတ်ထားသည်။ အယ်လင့်အိမ်တွင် ဘဏ္ဍာစိုး လုပ် တုန်းကလည်း စာအလေ့အလာ မပြတ်။ အယ်လင်ရုံးတက်၍ အလုပ်အားသည့်အခါ ဟိတောပဒေသကို ဖတ်နေလေ့ရှိသည်။ ယခုလို ကြေးတိုင်ဘက်၊ ရုံးဘက်တွင် သူ စာရေး ဖြစ်လာသောအခါ စာပေလိုက်စားခွင့် ပို၍ များလာလေသည်။

လက်ငင်းတွင် သူ့ရုံးနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ်နေသူများအထဲမှ စာပေ သမားများကို သူ ဦးဦးဖျားဖျား ဆက်သွယ်မိတော့သည်။ ထိုအထဲတွင် ရုံးရှေ့ဖတ် စာရေး ဦးဆိုင်၊ ဘီလစ်စာရေးကြီး ဦးခင်၊ ရှေ့နေ ဦးစံသူ၊ ရှေ့နေ ဦးပုတ်နီတို့ ပါ လေသည်။ သူတို့အားလုံးသည် မြန်မာစာ လိုက်စားကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။ စာ အရေးအသား ကျွမ်းကျင်ကြသည်ချည်း။ အရွယ်မှာလည်း ၃၀ တစ်ဝိုက် ဖြစ်ကြရာ အသောက်အစားကလေးများလည်း မကင်း။ သူတို့ အသိုက်အဝန်းတွင် မောင်ဖိုးသိန်း ပါလာသည်မှာ ပညာတိုးဖို့ပင် ဖြစ်လေသည်။

တစ်ခါသော် သူတို့ အရက်သောက်ရင်း စိတ်ကူးရလာသည်နှင့် (အရက် သမား၊ ဘိန်းသမားကို ဇာတ်ဝင်အဖြစ် ထည့်ထားသော) “ဘိန်းပုံရာဇာ၊ ကွမ်းပုံ ကုမ္မာ” ဆိုသည့် ပြဇာတ်တစ်ခုကို ဝိုင်းရေးကြလေသည်။ ပြီးသောအခါ ဦးပုတ်နီ၏ ကျောက်တံတားရပ်ကွက် တိုက်အိမ်သို့ လူသူဖိတ်၍ အတီးအမှုတ်နှင့်တကွ ဇာတ်ခင်း လေသည်။

ထိုအခါ သူတို့ထဲမှ ဘိန်းသမားလုပ်သူက ဘိန်းသံနှင့် ဆိုရသည်။ အရက် သမားက အရက်သံပါပါနှင့် ခပ်ကြမ်းကြမ်း ဆိုရသည်။ တေးသီချင်း၊ ငိုချင်းများကို အသံကောင်းသော တပည့်များက ဆိုကြရသည်။ မောင်ဖိုးသိန်းသည် တေးသီချင်း၊ ငိုချင်းများကို ဆိုသည့်အထဲတွင် ပါခဲ့လေသည်။

Settlement Office Ranthawaddy

Order

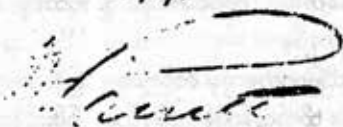
No. 48

Khounq Kopo Phum is appointed as Clerk in the Settlement Office from the 15th instant

5/4/00

Edw. B. A. Parratt
Settlement Officer
Ranthawaddy

True copy,

Settlement Officer
Ranthawaddy
5/4/00

ဟံသာဝတီကြေးတိုင်ရုံး၌ စာရေးအဖြစ် အလုပ်ခန့်စာ

တစ်ဖန် မောင်ဖိုးသိန်းသည် ဦးပုတ်နီ၏ ဆရာဖြစ်သော ရန်ကုန် မကျည်းတန်းနေ ဦးသံမှိုကို သိရပြန်ပါ၏။ ဦးသံမှိုမှာလည်း(မင်းတုန်းမင်း၏သား) မလွန်မင်းသားကြီး၏ အကြီးတော် ဖြစ်ခဲ့ဖူးလေသည်။ သို့သော် မြင်ကွန်း မြင်ခဲ့တိုင် အရေးတွင် မလွန်မင်းသား အသတ်ခံရပြီးနောက် ရန်ကုန်သို့ ပြောင်းလာခဲ့လေသည်။ ရှေ့နေ ဦးပုတ်နီ၊ တိုက်သူကြီး ဦးဆိုင် စသော တပည့်တပန်းများကို သဒ္ဓါသင်္ကြိုဟ် ပို့ချသင်ပေးနေခဲ့လေသည်။ ကျမ်းစာအမျိုးမျိုးလည်း ပြုစုခဲ့လေသည်။ ထို ဦးသံမှိုထံမှ နန်းတွင်းရေး ဗဟုသုတ၊ ရာဇဝင် ဗဟုသုတများကို မောင်ဖိုးသိန်း ကြားနာရလေသည်။

ထပ်ဆိုရဦးမည်။ မောင်ဖိုးသိန်း၏ ပညာရှာရေးသည် ကြေးတိုင်အလုပ်နှင့် တစ်နည်းအားဖြင့် စပ်ဟပ်မိနေလေသည်။ အကြောင်းမှာ ကြေးတိုင်အလုပ်သည် တစ်နေရာတည်းတွင် အမြဲတမ်း မနေရတတ်။ ပတ္တာမြေ၊ ဂရန်မြေလျှောက်သည့် အတိုင်း စီရင်စု တစ်နေရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းကြေးတိုင် စိုက်ရလေသည်။

ပမာအားဖြင့် ကျောက်တန်းဘက်သို့ ကြေးတိုင်ရုံး ပြောင်းသွားသည့်အခါ မောင်ဖိုးသိန်းလည်း ပါသွားလေသည်။ ကျောက်တန်းရုံးတွင် ကိုဖိုးလူလို ဗဟုသုတ ကြွယ်ဝသော စာရေးမျိုး ရှိလေသည်။ ကိုဖိုးလူမှာလည်း ခေသူမဟုတ်၊ မန္တလေး မြောက်ပြင် သစ်ဆိမ့်တိုက်တွင် ရဟန်းဝတ်ခဲ့သူဖြစ်၍ စာတော်တော်ကလေး ခေါက်မိ သည်။ မောင်ဖိုးသိန်းမှာ ကိုဖိုးလူနှင့် ရင်းနှီးလာကာ သတ်ပုံသတ်ညွှန်း သင်ရသည်။ ကဗျာအစပ်အပြု သင်ရသည်။ ကဗျာစပ်ရင်း တေးထပ်က ငိုချင်းဖြစ်၊ ငိုချင်းက တေးထပ်ဖြစ်နှင့် ကပေါက်ချီ ကပေါက်ချာ ဖြစ်နေလျှင် ကိုဖိုးလူက စိတ်ရှည် လက်ရှည် ပြုပြင်ပေးတတ်လေသည်။ ထို့ပြင် ကာလသားအကြိုက် ဖြစ်သော မောင်စံသူ မှာတမ်းတို့၊ ဘိုးဝဇီရ ဆောင်းပါးတို့ကိုလည်း မောင်ဖိုးသိန်း ကျက်ရတတ် သည်။ ညည ကျလျှင် ခေတ်ပေါ် လူဝံမောင်နှမ ပြဇာတ်တို့၊ စောဖေစောမေ ပြဇာတ် တို့ကိုလည်း ဖတ်ရသည်။

သို့ဖြင့် ထိုပြဇာတ်တွေမှ စိတ်ကူးရလာပြန်၊ ဆရာဖြစ်သူ ကြေးတိုင်မြို့အုပ် ဦးသာကင်းကလည်း တိုက်တွန်းပြန်သည်နှင့် မောင်ဖိုးသိန်းသည် ပဲခူးသို့ ကြေးတိုင်ရုံး အပြောင်းတွင် “ထွန်းဖေ ဝှန်းမေ” အမည်ရှိ ပြဇာတ်တိုတစ်ပုဒ်ကိုပင် စမ်းရေးကြည့်ဖူး လေသည်။

စာပေသမား အသိုက်အဝန်းများ အကြားတွင်

၁၈၈၄ ခုနှစ်တွင် ကြေးတိုင်အလုပ် ပြီးသွားလေသည်။ ကြေးတိုင်မြို့အုပ် ဦးသာကင်းသည် အင်္ဂပူသို့ တရားမ မြို့အုပ်အဖြစ် ပြောင်းရွှေ့ရလေသည်။ မောင်ဖိုးသိန်းလည်း ဦးသာကင်းနှင့်အတူ အင်္ဂပူသို့ ပါသွားပြီး တံဆိပ်ခေါင်း ရောင်း သည့် အလုပ်ကို လုပ်ရလေသည်။

အင်္ဂပူသို့ ရောက်လာခဲ့သည်မှာလည်း သူ့အဖို့ ကံကောင်းပေ၏။ စာပေ သမားတွေနှင့် ကြုံရဆုံရပြန်လေသည်။ ထိုခေတ်တွင် အင်္ဂလိပ်အုပ်ချုပ်ရေးမှာ အခြေစိုက်စေလေရာ သူတို့ အလေ့အလာ၊ သူတို့စာပေသည် မြန်မာ့ရေးမြေထဲသို့ ထိထိရောက်ရောက် မဝင်သေး။ ခုံးများတွင် အင်္ဂလိပ် အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံ အစိုးရ ကောင်းနှင့် အစိုးရ အထောက်အပံ့ခံ ကျောင်းများတွင် အင်္ဂလိပ် ပညာရေးစနစ် ဝင်လာသည့်တိုင်အောင် အရပ်ထဲတွင်ကား မြန်မာစလေ့ထုံးစံ မြန်မာစာပေသည် အထိုက်အလျောက် ရှင်သန်လျက်ပင် ရှိလေသေးသည်။

ဆိုပါတော့။ ရှေ့နေ ဦးရေးလို လူမျိုးသည် ခုံးပြင်ကနားဆိုင်ရာ ရာဇသတ် ဥပဒေ၊ တရားမ ဥပဒေတို့ကို လုံးပန်းသည်သာ မဟုတ်သေး။ ဦးပုည၏ ဝိဇယပြဇာတ်၊ ပဒုမပြဇာတ်၊ မုံရွေး ဆရာတော်၏ ရာဇဝါဒကျမ်း၊ အရှင် ဓန္ဒလင်္ကာ၏ မဏိရတနာ ပုံကျမ်း စသည်တို့ကိုလည်း လေ့ကျက်သူဖြစ်သည် သူ့အိမ်သို့ စာဝါသနာပါသူများကို ညညပင့်ဖိတ်၍ ဆွေးနွေးတတ်လေသည်။ မောင်ဖိုးသိန်းသည်လည်း ဦးရေးနှင့် သိကျမ်းလာ၍ ဆွေးနွေးပွဲတွင် ပါဝင်ရလေသည်။

ထိုအခါ ဗဟုသုတဖြစ်ဖွယ် အကြောင်းအရာကို ပြောဆိုကြရင်း အချို့က ဆီလျော်သလို တောဘွဲ့၊ တောင်ဘွဲ့ကို ကိုးကားတတ်ကြသည်။ အချို့က အီနောင် ဇာတ်၊ ရာမဇာတ်ထဲမှ ဇာတ်စကားတွေကို ရွတ်ဆိုပြတတ်ကြသည်။ အချို့က ပျို့မော် ကွန်းထဲမှ ဆိုင်ရာစာပိုဒ်ကို ထုတ်နုတ်ပြတတ်ကြသည်။

မောင်ဖိုးသိန်းသည်လည်း သူ့ရဲ့သော အဋ္ဌရာသီ ဓမ္မသတ်ထဲမှ စာ၊ ဝိဇ္ဇရပျို့ထဲမှ စာတို့ကို သူများနည်းတူ ထုတ်နုတ်ရွတ်ဆိုပြရလေသည်။

ဤအဖြင့် မငြီးသေး။ ရံဖန်ရံခါ တေးထပ်ဒွေးချိုး၊ ကြံချိုးစသည်တို့ကို ရွှေနေစာရေး ကိုဟန်ဆိုသူနှင့် အပြိုင်စပ်ဆိုရေးသားပြီး ညဘက် လက်ဖက်ရည် ကြမ်းရိုင်းတွင် ဦးရေးထံ အပ်ရလေသည်။ ဦးရေးက အများရှေ့ ဖတ်ပြပြီးသောအခါ စာနားလည် ကျွမ်းကျင်သူတို့၏ ကောက်ချက်ချခံရလေသည်။ အများသဘောကျလျှင် ပိုးပဝါ၊ ပိုးပုဆိုး စသည်ဖြင့် ချီးမြှောက်ခံရလေသည်။

မောင်ဖိုးသိန်းသည် ညညတွင် ဦးရေးတို့ လက်ဖက်ရည်ကြမ်းရိုင်းသို့ ရောက်နေတတ်သည်သာ များလေသည်။ မရောက်၍လည်း မဖြစ်၊ ဦးရေးတို့ တစ်အိမ်လုံးက သူ့ကိုခင်သည်။ မောင်ဖိုးသိန်း မလာဖြစ်လျှင် သူ လာသည့်ညများတွင် ငါးခြောက်ဖိုး ဒဏ်တပ်လေ့ရှိသည်။ တနင်္ဂနွေနေ့များတွင်ကား မောင်ဖိုးသိန်းသည် ဟင်္သာတဘက်သို့ ရောက်သွားလေ့ရှိသည်။ ဟင်္သာတတွင် သူ့အသိတွေ ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် အထည်ကုန်သည်လုပ်နေသူ နာမည်ကျော် ဆရာမဲ့ ရှိနေသည် မဟုတ်လား။ ဆရာမဲ့သည် ဝမ်းရေးအတွက်သာ ကုန်သည် လုပ်နေရသည်။ လူက ကဗျာသမား ဖြစ်သည်။

ညနေစရိတခို
 သပြေခိုင်ပန်းညိုနှင့်
 ကိုဖိုးချို မာပါစေ
 တစ်နာရီ ရက်မဆိုင်းပါဘု
 မနက်တိုင်း ညောင်ရေနှင့်
 စိန္တေမှာ ညွတ်ပြောင်း

မယ်စံသည် အိုင်သပြေက၊ မေတ္တာဆုတောင်းပါသည်။ စသော မစိန်မင်းပေး မေတ္တာစာမျိုး၊ မီးရထား နတ်လမ်းညွှန်စာမျိုးကို ရေးခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ဆရာမဲ့ထံ ကဗျာလင်္ကာအကြောင်း မေးမြန်းရသည်မှာ ဗဟုသုတ တိုးလှပေသည်။

ထို့အတူ မြို့အုပ် ဦးသာကင်းနှင့်အတူ သူ နယ်လှည့်သွားရင်း အမှတ်မထင် ဗဟုသုတကလေးများလည်း တိုးတတ်သေးသည်ပင်။ တစ်ခါက သဲပြင်ရွာဘက်သို့ သူတို့ ရောက်ကြလေသည်။ ထိုရွာ၌ စခန်းချ၍ တိုက်သူကြီးအိမ်တွင် တည်းခို ကြလေသည်။ ညအချိန်တွင် တိုက်သူကြီးက ပရိတ်ယိမ်းကို ကြည့်ရှုနားထောင်လိုက စီစဉ်ပေးပါမည်ဟု မြို့အုပ်ကို ပြောလေသည်။

ဤတွင် ပရိတ်ယိမ်းဆိုသည်မှာ ဘာသာတရားနှင့် စပ်ဆိုင်ရာ အကြောင်း ချင်းရာကို သာယာနာပျော်ဖွယ် သီဆို၍ ယိမ်းကပြသော အမှု ဖြစ်လေသည်။ ထိုယိမ်းမျိုးကို မြို့အုပ်မင်း ကြည့်ရှုနားထောင်လို မလို သူကြီးက မေးမြန်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ရာ မြို့အုပ်ကလည်း ကြည့်ချင်ကြောင်း ပြန်ပြောလေသည်။

Settlement Department

PEGU AND HANTHAWADDY.

This is to certify that *... ..*
has been employed in this office as *... ..*
No.
and is discharged owing to the close of Settlement
operations in these districts.

...

Captain,
Settlement Officer, Pegu.

The

ဝဲလ္လဲတဲသဲဝဲဝဲဝဲဝဲ ဘျီင်နဲးကဲးထုတ်ဝဲပဲသဲသဲလဲလဲလဲလဲ

လဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲ
စံးစံးစံးစံးစံးစံးစံးစံးစံးစံးစံးစံးစံးစံးစံးစံးစံးစံး
လဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲ
လဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲ
လဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲလဲ

၁၈၈၅
၁၈၉၀
၁၈၉၅

အလုပ်မှရပ်စဲကြောင်း လက်မှတ်စာ

ထိုအခါ သူကြီးအိမ်ရှေ့က မဏ္ဍပ်၌ ပရိတ်ယိမ်းထွက်ဖို့ အစီအစဉ် လုပ်ရလေသည်။ ယိမ်းသမကလေးများလည်း ရောက်လာ၍ ဖီးလိမ်းပြင်ဆင်နေကြ လေသည်။ ပြီးလှဆဲတွင် ယိမ်းသင် ဦးပွင်းက . . .

“ပရိတ်မလေးတွေ မပြီးကြသေးဘူးလား” ဟု မေးလိုက်ရာ ပရိတ်မ ကလေးများက . . .

“ကိုယ် . . . တော် . . . ရေ . . . နေပါဦး . . . ဦး အပြီးမသတ်၊ ဘီးဆံပတ်ကယ်နဲ့ ပုတီးနားကပ်ကလေးကို ပြင်ရဆင်ရတုန်း” ဟု တစ်ပြိုင်တည်းဆို၍ နေရာယူကြလေသည်။

ထို့နောက် သူတို့သည် ဘုရားပင့် ငုံးမင်း ပရိတ်မန်းစသည်ကို မေးဝဲသံ၊ မေးရိုက်သံ၊ ချူချပ်သံဖြင့် ဆိုကြသည်တွင် မောင်ဖိုးသိန်းမှာ နားထောင်၍မငြီး ဖြစ်ရလေသည်။

တစ်ဖန် သူတို့သည် ကေသာ လောမာ နခါလေ-တစောဟု ၃၂ ကောဋ္ဌာသ ကို အညီအညွတ် သီဆို၍ ကိန္နရာပျံနည်းမျိုး ဟန်ချီကြသည်တွင် သူ့မှာ ကြည့်၍မဝ ဖြစ်ရပြန်လေသည်။

သို့သော် နားထောင်၍ ကောင်း ကြည့်၍ ကောင်းရုံနှင့် သူ မကျေနပ်သေး။ တစ်ခုခုကို သူ ဘဝင်တွေ့သည်ဆိုအံ့။ ကြီးကြီးသေးသေးမဟု မှတ်စုစာအုပ်ထဲ တေးမှတ်ထားလိုက်မှ ကိစ္စပြီးတော့သည်။ ယခု ပရိတ်ယိမ်း အတွေ့အကြုံကိုလည်း သူ့မှတ်စု၌ တေးထားလိုက်သည်သာ ဖြစ်လေသည်။ ရံဖန်ရံခါလည်း မြို့နယ်အတွင်း ကျေးရွာတို့အကြောင်း၊ ရှေးဟောင်း အဆောက်အအုံတို့ အကြောင်းများကို သူ စုံစမ်း ၍ မှတ်စုထဲတွင် ထည့်ထားတတ်လေသည်။

သို့ဖြင့် အင်္ဂပူတွင် မောင်ဖိုးသိန်း ရုံးအလုပ်လုပ်ရင်း ဗဟုသုတ လိုက်စားခဲ့သည်မှာ တစ်နှစ်ကြာလေသည်။

အကြောင်းမလှချိန်

၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင်ကား စစ်တွေ ကြေးတိုင်ဝန် မစ်ချယ်၊ ထံမှ စာတစ်စောင်ကို မောင်ဖိုးသိန်း ရလေသည်။ သဘောမှာ စစ်တွေဘက်တွင် ကြေးတိုင်စိုက်မည်၊ အလုပ်လာလုပ်ပါ ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မောင်ဖိုးသိန်းသည် အင်္ဂပူမှ ခွာရတော့သည်။

သူ ခွာမည်ဆို မိတ်ဆွေသင်္ဂဟအပေါင်းက ဝမ်းနည်းကြလေသည်။ သတိတရနှင့် လက်ဆောင်များလည်း ပေးလိုက်ကြသည်။ ထိုအထဲတွင် ဦးရေး၏ သမက်တိုသက်ရှည်နှင့် သမီး မရွှေခင်တို့က ပေးသော “အေးမယ်ဆင်” ပဝါတစ်ပိုင်၊ ဦးရေး၏ သမီး မလေးကြီးက ပေးသော ပြောင်းဖူးဖက်ဆေးလိပ် ၅၀၊ မျက်နှာသုတ်ပဝါတစ်ထည် ပါလေသည်။ အထူးသဖြင့် မျက်နှာသုတ်ပဝါ ထည့်ပေးလိုက်ခြင်းမှာ မောင်ဖိုးသိန်း မနက်အိပ်ရာထ၍ မျက်နှာသစ်သည်အခါတိုင်း သတိရပါစေဟူ၍ မလေးကြီးက တန်တော့လိုက်သည့်သဘော ဖြစ်လေသည်။ ဟင်္သာတမှ အသိထဲကလည်း သင်္ဘောပေါ်၌ စားသွားရလေအောင်ဟု ငါးကြင်းကြော်၊ ငါးသလောက်ဥကြော်၊ ငါးပိကောင်ကြော်၊ ထမင်းတို့ကို ဆွဲခြင်းတစ်ခု၊ ရေတကောင်းတစ်ခုထည့်၍ ပေးလိုက်ပြန်သေးသည်။

ရန်ကုန်သို့ သင်္ဘောဆိုက်သောအခါ ကျောက်တံတားရပ်က ဆရာ ဦးပုတ်နီ၏ တိုက်တွင် မောင်ဖိုးသိန်း တည်းခိုလေသည်။ နောက်တစ်နေ့ အထက်အရာရှိ ဖြစ်ခဲ့သူ ကြေးတိုင်ဝန်(ဟောင်း) ပဲရော့အိမ်ကို မေး၍ သွားလေသည်။ ဤတွင် ပဲရော့က ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အလုပ်မလုပ်ဘဲ မိမိထံလုပ်ပါ၊ မော်ပီရုံးတွင် ၃-တရား တစ်နေရာက လွတ်နေသည်ဟု ဆိုလေသည်။

အမှန်စင်စစ် ရခိုင်ဘက်သွား၍ အလုပ်လုပ်လျှင်၊ နွေအခါ လခတစ်လ ၄၀/-၊ မိုးအခါ လခ တစ်လ ၂၀/- ရနိုင်လေသည်။ မော်ပီက လခထက်များပေသည်။ သို့သော် မော်ပီတွင် မိဘနှင့် နီးနီးနေနိုင်သဖြင့် မော်ပီ အလုပ်ကိုပင် မောင်ဖိုးသိန်း လက်ခံလိုက်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ မတ်လ၊ ၁၈ ရက်နေ့တွင်

မော်ပီအုပ်ရုံး၌ ၃-စာရေးအလုပ်ကို သူ စ လုပ်လေသည်။

မြို့အုပ်ရုံးစာရေးအဖြစ်ဖြင့် သူလုပ်သက်သည် ၁၁ နှစ် ရှိခဲ့လေသည်။ ၁၁ နှစ်အတွင်း အထူးအထွေ ရေးစရာမရှိ။ မောင်ဖိုးသိန်း ဘဝမှာ ကိုဖိုးသိန်းဘဝသို့ ဝိသေသ ပြောင်းလာခြင်းသာ ရှိလေသည်။ လခမှာမူ တစ်လ ၂၅/- ဖြစ်လေသည်။ ထိုငွေမှာ သူ့ခေတ် သူ့အခါနှင့် ဆိုလျှင်မနည်း။ လူ ငါးယောက် အိမ်ထောင်စာအတွက် တစ်နှောင်းမူးနှင့် စားလောက်သော ထိုခေတ်တွင် သူ့မှာ ချောင်ချောင်လည်လည်လည်း ရှိလေသည်။ တဖြည်းဖြည်းနှင့် အင်္ဂလိပ် အုပ်ချုပ်ရေးက မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးကို လွှမ်းခြုံမိလာပြန်သည်ဖြစ်ရာ စာရေးစာဆို အလုပ်သည် အတော်ဂုဏ် ရှိလေသည်။ တစ်ခါတစ်ရံပထမစာရေး ခွင့်ယူသွားသည်တွင် သူ့နေရာသို့ တက်၍ လုပ်ရသေးသည်။

သူသည် မြို့အုပ်နှင့် နယ်လှည့်သွားသည့်အခါ၌လည်း မျက်နှာပွင့်လေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဘောလယ်ကျွန်း ကျွန်းဦးဘက်သို့ နယ်လှည့်သွားရင်း တိုက်သူကြီး ဦးသိုင်း၊ ဂေါ်လင်းတို့၏သမီး မငွေနှစ်နှင့် ခင်မင်အကြောင်းပါခဲ့ဟန် တူလေသည်။ ထိုစဉ်က အသက် ၃၀ ခန့် ရှိပြီ။

သို့သော် ထိုအိမ်ထောင်ရေးသည် အဆင်မပြေလှ။ ကိုဖိုးသိန်းက စာပေဘက်တွင် အာရုံများလေသည်။ သူသည် ပေပုရပိုက်တွေ ဝယ်ဝယ်စုတတ်သည်။ ထို့ပြင် မှတ်သားထားသည့်အထဲမှ ကဗျာလင်္ကာများ၊ စကားဖို စကားမများ၊ ကျောက်စာသမိုင်းများ၊ စကားပုံများ စသည်တို့ကို တစုတပေါင်းလုပ်၍ ပေါရာဏဒီပနီ အမည်တပ်ပြီး စာအုပ်ထုတ်ရန်ကိုလည်း စိုင်းပြင်းနေသည်။

ဤသည်ကို မငွေနှစ်က သဘောမကျ။ ပေပုရပိုက်ဖိုး ငွေကုန်သည်ကို နှမြောလေသည်။ ပေပုရပိုက် စုမည့်အစား ခြေစောင့်လက်စောင့် ရွှေကလေး ဘာလေး စုထားသည်က ပို၍ အကျိုးရှိမည်ဟု မိန်းမတွက် တွက်လေသည်။ သို့ဖြင့် လင်မယားချင်း အသွင်မတူဘဲ ဖြစ်နေလေသည်။

ထိုအခြေအနေတွင် ကိုဖိုးသိန်း၌ အလုပ်ထိခိုက်စရာအကြောင်း ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ထိုနှစ်သည် ခရစ်နှစ် ၁၈၉၆ ခုနှစ်၊ (မြန်မာနှစ် ၁၂၅၇ ခုနှစ်) ဖြစ်လေသည်။ ထိုနှစ်တွင် သူသည် ကွမ်းခြံကုန်း မြို့အုပ်ရုံးသို့ ပြောင်းရွှေ့၍ စာရေး လုပ်နေလေသည်။ သူ ကြီးပမ်းတကုတ် ပြုစုခဲ့သော ပေါရာဏဒီပနီကျမ်းကြီးကိုကား အပြီးသတ်နိုင်သည်။ သို့သော် သူ မော်ပီတွင် စာရေးလုပ်စဉ်က ပတ္တာမြေချသည့် ကိစ္စတစ်ခုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထုချေလွှာ အတောင်းခံရလေသည်။ မော်ပီမြို့မ အင်းတန်ကွင်းတွင် မူလက ရှမ်းတွေ တောင်ယာခုတ်နေကြရာမှ သူက သူ့ဦးလေးတော်သူ ကိုစံရကို ဥယျာဉ်လုပ်ခွင့် ပတ္တာချပေးဖို့ စီစဉ်သည်ဟူ၍ အထက်အစိုးရက ထင်လေသည်။ သူသည် ဖြေရှင်းပါ၏။ သို့သော် မပြေလည်ဘဲ ဧပြီလ၊ ၁၃ ရက်နေ့တွင် အလုပ်မှ နုတ်သိမ်းခြင်း ခံရလေသည်။

ဤသည် စိတ်ထိခိုက်စရာ ဖြစ်တော့သည်။ ကိုဖိုးသိန်းလည်း အရပ်တစ်ပါး

DOCUMENT LETTER 1048.

၁၈၈၀ ခု
မတ်လ ၁၀ ရက်
နေပြည်တော်

၁၈၈၀ ခု မတ်လ ၁၀ ရက်

၁၈၈၀ ခု မတ်လ ၁၀ ရက်

၁၈၈၀ ခု မတ်လ ၁၀ ရက်

ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့
စွပ်စင်စေရန် စား ကျွန်ုပ်တို့

ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ စွပ်စင်စေရန် စား ကျွန်ုပ်တို့
ယခု အစောဆုံး အခါ အစောဆုံး အစောဆုံး အစောဆုံး အစောဆုံး
ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့
ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့
ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့
ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့
ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့
ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့
ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့
ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့
ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့
ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့ ကျွန်ုပ်တို့

၁၈၈၀ ခု မတ်လ ၁၀ ရက်
နေပြည်တော်

ဒုတိယစာရေးအလုပ်မှ နုတ်သိမ်းကြောင်း အမိန့်စာ

နေရိရိစာအုပ်တိုက်

သို့ သွားလိုစိတ် ပြင်းပြလာလေသည်။ ထို့ကြောင့် စိတ်ပြေပျောက်အောင်၊ ဒေသန္တရ ဗဟုသုတလည်း ရှာရအောင်ဟု ရခိုင်ဘက်၊ ရေး၊ မြတ်၊ ထားဝယ်ဘက်သို့ ဖာတစ်လုံး ကုတ်ကာ လျှောက်သွားလေတော့သည်။ လမ်းစရိတ်ကလေး ခုမိအောင် သုံးဖို့ ပေလားမသိ။ သူနှင့်အတူ စည်းတစ်လုံး၊ ဂျပ်တစ်ခုလည်း ပါသွားလေသေးသည်။ ထို့နောက် ရေး၊ မြတ်၊ ထားဝယ်မှ တစ်ဆင့် လှိုင်းဒယားဘက်သို့ပင် ခရီးဆက်ပြန်ပါ ခ်။ ဆက်ရခြင်းအကြောင်းမှာ သာသနာ လက်ရစာတမ်းတွင် မိလိန္ဒမင်းကြီး စံနေ သော သာဂလပြည်သည် ဇင်းမယ်မြို့ဟူ၍ ဆိုထားသည်ကို မှန်မမှန် သိလိုသော ကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

၁၈၉၇ ခုနှစ်ထဲတွင်ကား မော်ပီသို့ သူ ပြန်ရောက်လာလေသည်။ ထိုအခါ စိတ်ညစ်စရာ ထပ်ကြုံရပြန်လေသည်။ ဖြစ်ပုံမှာ ထိုနှစ် ဒီဇင်ဘာလထဲတွင် အသက် ၇၅ နှစ်ရှိ သူ့အဖေ ဦးရွှေကြူသည် အနိစ္စရောက်ပါလေသည်။ အဖေအလောင်းကို ဝိုင်းဝန်းသင်္ဂြိုဟ်ရန် သူ့မှာ ငွေတစ်ပြားမှ မရှိ။ မယားကလည်း ငွေမထုတ်။ လက်ဝတ် လက်စားကလေးများကို ပေါင်နှံ၍ ငွေရှာမည်ဟုပင် မပြော။ သူသည် အတော်စိတ် မချမ်းသာ ဖြစ်ရလေသည်။

ဤအဖြစ်ကို သူသည် ဝမ်းထဲတွင် မထားနိုင်။ မှတ်တမ်းထဲတွင် သူ ရေးမှတ်ထားလေသည်။ မှတ်ထားပုံမှာ . . .

“ကျုပ်တို့ ငွေမရှိ ချေးငှားလို့ မရလျှင်၊ လက်ဝတ်လက်စား လက်ကောက်၊ နားကပ်တို့ကို ပေါင်၍ သင်္ဂြိုဟ်မည်။ စပါးပေါ်လို့ ရောင်းချပြီးသောအခါ ပေါင်ထား သည် ရွေးယူမည်ဟု ဤစကားမျိုးကို မထွက်မဆို။ ကြောင်တောင်ကြည့်နေသဖြင့် မိမိစိတ်ထဲ၌ အခဲမကြေရှိသောကြောင့် မောင်ပန်းဦးကို ဦးစီးဆောင်ရွက်ရန် လှံအပ် ရပေသည်။ မိမိက တစ်ပြားတစ်ချပ်မှ မထည့်နိုင်ပေ။ လူပန်းခံရလေသည်။

အဖေသည် သတိကောင်းသည်။ သေမည့်နံနက်၊ ခေါ်၍ ငါ့ကို ကျောင်းဘက် သို့ဦးခေါင်းထားပေးပါ။ ပုတီးပေးပါ ဆို၍ တောင်းသည်။ မျက်နှာကို တောင်ဘက်ပြု လျက် နံနက် ၈ နာရီတွင် ထားရာ နံနက် ၁၁ နာရီအချိန်တွင် သိပ်၍ ထားသည့် အတိုင်း၊ အခြေမပျက် ကွေးလျက်ပင် အလိုအလျောက် အနိစ္စ ရောက်လေသည်။ အသေကောင်းပေ၏” ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

တော်ပါသေး၏။ အသုဘအတွက် အင်းတန်၊ တိုက်ကြီးကုန်း၊ ချောင်းဝ၊ ကဝ၊ သဲဖြူ၊ ထောက်ကြုံ၊ တုံတေး၊ ဝါးနက်ချောင်း စသော အနီးအနားမြို့ရွာမှ ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟတို့က ဝိုင်းကူကြရာ ငွေ ၁၆၈/-၁၂ ပဲ ရလေသည်။ အငြိမ်းစား ဝန်ထောက် သူ့ဆရာဟောင်း ဦးတူတို့ လင်မယားကလည်း ငွေ ငါးကျပ် ကူလေသည်။

ဤတွင် မငွေနှစ်နှင့် သူ ကွဲခဲ့လေပြီ။ မငွေနှစ်သည်လည်း သမီးနှစ်ယောက်နှင့် အတူ မိဘချက်ဖြူဖြစ်သော တက်သစ်ရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်လေသည်။ ကျန် သားနှင့် သမီးတစ်ယောက်မှာကား ကိုဖိုးသိန်းထံ လာရောက် နေထိုင်ကြလေသည်။

မြန်မာမှု မြန်မာစာ ပညာရှာ

ကိုဖိုးသိန်းသည် သူ့ဝမ်းရေး၊ သားသမီးဝမ်းရေးကို တတ်သည့်ပညာဖြင့် ရှာရပေတော့မည်။ သူ တကယ်တတ်သည့် ပညာမှာလည်း မြန်မာစာ၊ မြန်မာ့သမိုင်း သာ ဖြစ်သည်။ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်တွင် ခဏတစ်ဖြုတ်ဆိုသလို စာပြင် ဝင်လုပ်ရလေ သည်။

အစိုးရက ရှေးဟောင်း ကျောက်စာများကို သန့်စင်တည်းဖြတ်စ ပြုလာပြီ ဖြစ်ရာ သူက ဝင်ကူရင်း ငွေရှာရသည်။ အိမ်တွင်လည်း ဇာတ်ရုပ်သေးပညာသည်တွေ နှင့် ဆက်သွယ်ကာ ဇာတ်ထုပ်၊ ဇာတ်လမ်း၊ သီချင်းတွေကို ရေးပေးရသေးသည်။

၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်ရောက်သည့်အခါတွင်ကား သူ့ဌေးတစ်ယောက်နှင့် ဆက်မိ၍ ပျဉ်းမနားသို့ ရောက်သွားလေသည်။ သူသည် သူ့ဌေးကိုယ်စားလှယ် အဖြစ်ဖြင့် လွှဲစက်တည်ရေး၊ သစ်ပင်ခုတ်ယူရေးကိစ္စတွေကို သစ်တောဘက်က လူများနှင့် တွေ့ဆုံပြောဆိုနေရသည်။

ကံကောင်းလေသည်မှာ တောအုပ်ကြီး ဦးပန်းဌေးဆိုသူသည် မြန်မာမင်း များ လက်ထက်ကတည်းက သစ်ဘက်က အမှုထမ်းခဲ့သူ ဖြစ်ကြောင်းကို တွေ့ရခြင်း ပင်။ မြန်မာမင်းများလက်ထက်က အမှုထမ်းဖြစ်၍ မြန်မာစာအထောက်ခံ ရှိလေ သည်။ စာပေစုဆောင်း ဝါသနာရှိလေသည်။ ကိုဖိုးသိန်းသည် ဦးပန်းဌေး၏ ပုရပိုက်မှ ရကန်ဖျက် ဦးလန်း၏ကဗျာများကို ရှားရှားပါးပါး ကူးယူရရှိလေသည်။

သူ ဆက်လက်၍ ပညာရှာလိုလှတော့သည်။ စစ်ကိုင်း၊ မန္တလေးမှစ၍ အထက်အညာဘက် ခရီးထွက်ဖို့ သူ စိတ်ကူးမိလေသည်။ အထက်အညာတွင် နန်းတွင်းရေး ကိုယ်တွေ့ မျက်မြင် ဖြစ်ခဲ့သော ဝန်ဟောင်း၊ မှူးဟောင်းတွေ၊ အဲအန်၊ လူးတား၊ ရကန်မှန်မှန်ကန်ကန် ဆိုတတ်သူတွေ အသက်ရှင်လျက် ရှိသေးသည်။ ရှေးဟောင်း ဘုရားပုထိုးကျောင်းကန်တွေကလည်း တစ်ပုံချည်းပင်။ ကိုဖိုးသိန်းသည် သူ့ဌေးကိုယ်စားလှယ်အလုပ်ကို မခင်တွယ်ချင်တော့။ လမ်းခရီး တည်းခိုဖို့လည်း သူ့မှာ မပူပင်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းရှိလျှင် တည်းစရာရှိသည် မဟုတ်လား။ ထို့ပြင် သံလျှင်တွင် သူ အလုပ်လုပ်တုန်းက သိကျွမ်းခဲ့သော ရှေ့နေ ဦးထွန်းဦးကလည်း စစ်ကိုင်းတွင် ယခု ရှေ့နေလိုက်နေသည်။ သို့ဖြင့် သူ အညာသို့ ရောက်သွားပြန် လေသည်။

ထိုအခါ စစ်ကိုင်းတွင် ညောင်ပင်သာ ဦးပုညကို သူ တွေ့ခွင့်ရလေသည်။ ဦးပုညမှာ လင်းဇင်းရပ် ဥယျာဉ်ထဲတွင် ဆင်းဆင်းရဲရဲ နေထိုင်ရရှာသည်။ အသက် ၇၀ ကျော်နေပြီ။ လူက ကောင်းကောင်းမမာ။ သို့သော်သူ့ကို မေးမြန်း၍ ရသဖြင့် တော်ပါသေး၏။ ထိုဦးပုညထံမှ ဖိုးသူတော်ဦးမင်းနှင့် လူဦးမင်းတို့ အပြိုင်အဆိုင် စာချိုးကြပုံများ၊ ဘိုးတော်မင်းတရားနှင့် ငယ်သူငယ်ချင်းများ ဖြစ်ကြသူ ဦးမော်၊ ဒေါ်တုတ်တို့ ဆက်သွယ်ကြပုံများကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ကိုဖိုးသိန်း မှတ်သားရလေသည်။

တစ်ဖန် မန္တလေးတွင် ကင်းဝန်မင်းကြီး ဦးကောင်းထံမှ ဦးကြင်ဥနှင့် ဦးပုည ပြဇာတ်တွေကို နန်းတွင်းနန်းပြင် ကပြကြပုံ ကြားနာရပြန်လေသည်။ ရကန် ဆိုနည်းကိုကား ကင်းဝန်မင်းကြီးက ညွှန်လေသဖြင့် မြေတူးဝန် ဦးမောင်မောင်ကြီးနှင့် အတူ စာတော်ဖတ် ဦးအံ့ထံသို့ သွားရလေသည်။ ဦးအံ့က မဆိုင်းမတွပင် . . .

“စာရေးကြီးဆီ ကျွန်တော် လာသင်ရမလား၊ စာရေးကြီးက ကျွန်တော် အိမ် လာသင်မလား” ဟု မေးလေသည်။ ကိုဖိုးသိန်းတို့က ဦးအံ့ဆီ လာသင်ပါမည့် အကြောင်း ပြောဆို၍ ရကန်၊ သာချင်း၊ မော်ကွန်း၊ ပျို၊ ရတု၊ ရေစက်ချ ဆုတောင်း စာ စသည်တို့ ဆိုပုံကို ၁၀ ရက်တိုင်တိုင် သင်ကြားရလေသည်။ ကျေးဇူးကြီးပေစွ။ နည်းစနစ်အမှန်ကို ခုမှရပေသည်။ သူသည် ငွေလွယ်လှသည် မဟုတ်သော်လည်း ငွေ ၃၀/- ကန်တော့လေသည်။ ဦးအံ့ကလည်း ကျေးဇူးပြန်တင်ကာ . . .

“သာဓု မောင်ရယ်၊ သာဓု၊ မောင်က သည်ငွေ ၃၀/- ကန်တော့ရတာ နည်းသည်ဟု ထင်ပေလိမ့်မည်။ ၁၂၄၇ ခုနှစ် (၁၈၈၅ ခုနှစ်)ကစ၍ ယခုနှစ်တိုင် ကျုပ် လုပ်စာသည် မောင် ကန်တော့သော ငွေ ၃၀/-ပဲ ရသေးသည်။ ကျုပ် စိတ်မှာ ၃၀,၀၀၀ လောက် ရသည်လို့ ဝမ်းမြောက်ပါသည် မောင်။ ဟောသည် ပုရပိုက်နှင့် မှတ်သားထားတာတွေ အများပဲ ရှိပါတယ်။ မောင် အလိုရှိရာကို ရှာဖွေကူးယူပါ” ဟု အခွင့်ပေးလေသည်။ ကိုဖိုးသိန်းလည်း ထိုပုရပိုက်ထံမှ ယောအတွင်း ဝန်ဦးလှိုင် အကြောင်းမှတ်စု၊ ဘိုးတော်မင်းတရားအကြောင်း၊ ဆရာတော်ဦးပုတ်နှင့် စပ်သော ဘုံကျော်ဆရာတော်၏ မှတ်စု စသည်ဖြင့် တစ်ဝကြီး ကူးယူရရှိလေသည်။

သည်လိုနှင့် အလုံ၊ ပုံရွာ၊ မောင်းထောင် စသည်ဖြင့် နေရာအနှံ့ ကိုဖိုးသိန်း ရောက်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် ဆက်တိုက်ကားမဟုတ်။ သူက ဝမ်းရေးအတွက် ဖြတ်၍ ဖြတ်၍ ဝင်ငွေရှာရပေးသေးသည်။ သူသည် မဟာဗောဓိ သတင်းစာတိုက်၊ ဧရာဝတီ ပုံနှိပ်တိုက်၊ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာပုံနှိပ်တိုက်စသည်တို့တွင် ကြိုကြားကြိုကြား ဝင်လုပ်ရ သည်။ ထို့ပြင် ရပ်မူရွာရေးတွင် ဝင်ဆောင်ရွက်ရင်း ဝမ်းမီးစိစွကလေး အေးအောင် ကြံရပေးသေးသည်။ ဆိုပါတော့ မော်ပီမြို့က ရွှေမော်တင် ဂေါပကအဖွဲ့တွင် စာရင်းဝင် ကိုင်ပေးရသည်။ အလှူအတန်း မင်္ဂလာဆောင်စသည်တို့တွင် လိုက်၍ ရတု၊ ဩဘာစာ ရွတ်ဖတ်ပေးရတတ်သည်။ သိမ်အောင်စာ၊ ဘုရားတည်ကျောက်စာ၊ သမိုင်းမော်ကွန်းများ ကို ရေးပေးတန် ရေးပေးရလေသည်။

မြန်မာ့ကြက်သရေပဏ္ဍိတနိဗ္ဗာန်

ကြက်သရေပဏ္ဍိတနိဗ္ဗာန်... မြန်မာ့ကြက်သရေပဏ္ဍိတနိဗ္ဗာန်...
ပဟင် ပေါ်ထကဏ်ပါးကင်း ထုတ်ပေးပါမိမိတစားပရိတ်...
အလကဏ်သဘောဥပဒေအကျိုးပေးပါ။ ခြေက ဖြစ်ပေါ်ကုန်ပါ။ ဒိုက်က
ဒိုက်ကုန်ဖြစ်ပါ။ ကရားတစ်ကောင်ပင် မပင်မယွင်း ဝတ်စုံ၊ နေရာက
ကလေးများ သူတို့၏ နှုတ်ခြေများ၊ မွတ်ကြွက်ကုံ ကုံညှီ ဖြစ်ကုန်၏။ နှုတ်
များ တစ်ကောင်တည်းပင် ကုန်ပါသည်။ တစ်ခါတည်း နှုတ်ကုံ ကြွလာလိ
မည် ဖြစ်ပါ၏။ နှုတ်ကုံ၊ နှုတ်ကုံ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ကုံ နှုတ်ကုံ နှုတ်ကုံ
ပေး။

၂-၃၃

နိဗ္ဗာန်ကြီး၏ နှုတ်ကမ်းအကျိုးများ မြန်မာ့ကြက်သရေပဏ္ဍိတ
ပါးရှင်များ။

ကဏ္ဍတော်ကြီး။

ဆရာသိန်းကြီး၏ လက်ရေးနှင့် ဆရာသိန်းကြီး ရေးစပ်သော
တေးထပ်တင်ပုံ။

ဝမ်းရေးဆောင်ရွက်ရာက အခွင့်သင့်သလို အထက်အညာသို့ သူ ပြန်ပြန် တက်၍ လိုရာ ရှာရလေသည်။ ၁၉၀၅ ခုနှစ်တွင် တွင်းသင်းမင်းကြီး ဦးထွန်းညို၏ တူတော်သူ ဦးပေါဆယ်နှင့် သံချိုဆရာ ဦးကျော်လှတို့ကို တွေ့ဆုံလိုသဖြင့် မောင်းထောင် ကြီးရွာသို့ သူ ရောက်လေသည်။ ရွာတွင် ဦးပေါဆယ်ကို တွေ့ရ၍ စိန္တကျော်သူ ဦးညို၏ ဗဒုံမြို့ နယ်နိမိတ်အကြောင်းရတို့ကို သူ ဖတ်ရလေသည်။ သို့သော် ဦးကျော်လှ ကိုကား သူ မတွေ့။ ထိုရွာနှင့် ခြောက်မိုင် အကွာရှိ ကျောင်းရွာသို့ လိုက်သွားသည့် အခါမှ တွေ့ရလေတော့သည်။ ဦးကျော်လှကလည်း ကိုဖိုးသိန်း တကူးတကန့် လာရောက် သည်ကို သဘောကျသဖြင့် . . .

“တော်ပေ ကိုရင်၊ ကိုရင်တစ်ယောက်ပဲ ထူးထူးခြားခြား ကျပ်ထံရောက်အောင် လာနိုင်ပေတာ အံ့ဩပါရဲ့၊ ကျေးဇူးတင်ပါရဲ့” ဟု ကျောကို လက်ဖြင့် သပ်လေသည်။ သံချိုပုဂံရေ ၆၀ ကျော်ကိုလည်း ကူးယူခွင့်ပေးလေသည်။ အပြန်တွင်လည်း ကိုဖိုးသိန်း ကို အလှူမြို့တိုင်အောင် မိမိ၏ နွားလှည်းဖြင့် လိုက်၍ ပို့လိုက်လေသေးသည်။ ထို့အတူ နောင်နှစ် နောင်နှစ်များတွင်လည်း ပုံရွာဘက်၊ ကြေးမုံဘက်၊ သူ ရောက်ပြန်ကာ လူကြီး သူကြီးများထံမှ နန်းမတော်မယ်နု ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ရခဲ့လေသည်။

ရန်ကုန်သို့ သူ ပြန်ရောက်သည့်အခါတွင်ကား သူ ဆည်းကပ်စရာ၊ မေးမြန်း စရာဆို၍ ဘုန်းကြီး ဦးနာရဒနှင့် ရကန်ဆရာကြေတို့ ရှိကြသည်။ ဦးနာရဒသည် အင်းစိန်ရွာမကျောင်း ဘုန်းကြီးဖြစ်၍ လောကီလောကုတ္တရာ၊ ဗဟုသုတအရာ၌ ကြွယ်ဝလေသည်။ ရကန်ဆရာကြေမှာမူ အထက်မြန်မာနိုင်ငံကို အင်္ဂလိပ်အသိမ်းတွင် မန္တလေးမှ ရန်ကုန်သို့ ဆင်းကာ နေထိုင်သူ ဖြစ်သည်။ ရတုရကန် လေးချိုးကြီး အဆို အပြုတွင် ကျွမ်းကျင်လှပေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များကို အရင်းခံထား၍ သူ မေးရတော့ သည်။ အကြောင်းမှာ သူ့ဆရာ ဦးပုတ်နီ၊ အကြီးတော် ဦးသံမှိုတို့ မရှိကြလေတော့ပြီ။ ဦးပုတ်နီ ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် ဆုံး၍ ဦးသံမှိုက ၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် ဆုံးခဲ့လေသည်။ စပ်မိ၍ ဆိုရလျှင် ဦးပုတ်နီ အသက်ရှိစဉ်က ခေတ်အလိုက် ရှေ့နေ လိုက်ရ၍ ပြောင်ပြောင်ရောင်ရောင် ရှိခဲ့ပါသေး၏။ ဦးသံမှိုမှာမူ မြန်မာပညာ သက်သက်ဖြင့် အသက်မွေးသူ ဖြစ်၍ အနည်းငယ် နွမ်းပါးခဲ့ဟန်တူလေသည်။ သူ ကွယ်လွန်သည့် အခါတွင်မှ ဘေးဘီက ဝိုင်းဝန်းကြသောကြောင့် အသုဘ သိုက်သိုက် မြိုက်မြိုက် ဖြစ်ခဲ့ရပေသည်။

မျက်နှာဖြူ အရာရှိကြီးများ၏ မြန်မာစာဆရာ

ကိုဖိုးသိန်းသည် ဦးသံမှိုလိုပင် မြန်မာပညာဖြင့် အသက်မွေးသူ ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် သူ့မှာလည်း ဆောင်လည်ချည်တစ်ခါ၊ ပြတ်ချည်တစ်လှည့် နေခဲ့ရပေလိမ့်မည်။ သို့သော် ၁၉၀၈ ခုနှစ်မှစ၍ သူ့အဖို့ စားရေးသောက်ရေး အဆင်ပြေစရာ ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။ ထိုနှစ်တွင် သူ့မိတ်ဆွေဖြစ်သူ အင်းစိန်ရှေ့နေ ဦးသူတော်က နယ်ပိုင်ဝန်ထောက် စတူးဝပ်နှင့် သူ့ကို ဆက်သွယ်ပေးခဲ့လေသည်။

စတူးဝပ်သည် အိုင်စီအက် ဝန်ထမ်းထဲမှ ဖြစ်လေသည်။ အိုင်စီအက် အပါအဝင် ထိပ်တန်းအရာရှိများသည် (ထိုအချိန်အထိ) အင်္ဂလိပ်တွေသာ ဖြစ်ကြသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အရ သူတို့တစ်တွေမှာ မြန်မာစကား၊ မြန်မာစာတတ်ဖို့ လိုလေသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာစာ စာမေးပွဲကို ဖြေကြရမြဲ ဖြစ်သည်။ စတူးဝပ်မှာမူ ဝတ္တရားရှိ၍သာ မြန်မာစာသင်သည် မဟုတ်။ အဘဒိန်း တက္ကသိုလ်မှာ နေစဉ် ကတည်းက ဝိနိနှင့် လက်တင်လို ရှေးဟောင်းစာပေတို့တွင် သူ ဝါသနာထုံခဲ့လေသည်။ ယခုလည်း မွန်မြန်မာကျောက်စာ၊ မွန်မြန်မာစာပေ၊ မွန်မြန်မာသမိုင်းတို့ကို လေ့ကျက် ချင်လေသည်။ ကိုဖိုးသိန်းသည် စတူးဝပ်ကို စာပေဗဟုသုတ သင်ပေးရင်း၊ စတူးဝပ်၏ အိမ်တွင် သွားနေလေသည်။ စတူးဝပ် နယ်ပြန်သွားသည့်အခါမှ အခြား အင်္ဂလိပ် အရာရှိများကို ဆက်သင်ရလေသည်။

သူ သင်ပေးရသူများမှာလည်း အိုင်စီအက်ထဲမှ၊ ပိတ်၊ ဖာနီဗယ်၊ ဒန်း၊ ဆိုသင်းဗင့်၊ ပုလိပ်ဝန်ထမ်းထဲမှ ကိုင်းစ်၊ ပညာရေးဝန်ထမ်းထဲမှ ဖရေဇာ၊ ဒူရွာဇယ်။

-
၃။ J.A Stewart.	နောင် လန်ဒန်တက္ကသိုလ် မြန်မာစာ ပါမောက္ခ၊
၄။ A.J. Page.	နောင် တရားလွှတ်တော်ဝန်ကြီးချုပ်၊
၅။ J.S. Furnivall.	နောင် မြန်မာအစိုးရ အတိုင်ပင်ခံ၊
၆။ C.W. Dunn.	နောင် သပဝါယမမင်းကြီး၊
၇။ B.W. Swithinbank.	နောင် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဝန်ကြီး၏ အတိုင်ပင်ခံ၊
၈။ C.A. James.	နောင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး၊
၉။ G Fraser.	နောင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် အင်္ဂလိပ်စာ ပါမောက္ခ၊
၁၀။ Duroiselle.	နောင် တော့က်စာဝန်၊

ကုသလ်းမြို့
: ၇/၁၄/၁၉၅၅

အခုခံကဒါ ၂ ဝေါင် ၇ ဂါးပါစွာ ကလျက်မှာ
၇၂ မှုကဖြင့် စါကဖြင့် ၇၂ ဖြင့် ၅ ဝေါင်
စစ်ကလ်ကလျက်ဖြင့် ၂၂ မှုး ၅၅ ဝေါင် ၂၂ မှုး
မှာ ၅၅ : ၅၅ ၇၂ ၇၂ ၅၅ ၅၅
စာအောင် : ၅၅ ၇၂ ၅၅ : ၅၅ ၇၂ ၅၅

ကလ်ခင်က ဝေါင် ၅၅ ကလ်က ၅၅ ၂၅ ၅၅
ကလ်ကဖြင့် ၅၅ ၅၅ ကလ်က ၅၅ ၅၅ ၅၅
၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅
၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅
၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅

အခုခံမြို့ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅
၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅
၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅
၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅
၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅
၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅
၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅ ၅၅

အိမ်ထောင်

မြန်မာစာသင် တပည့်ကြီး လျှော့ အေ စတီးဝပ်ထံက
ဆရာသိန်းထံ ပေးစာ။

စသည်ဖြင့် တသိချည်း ဖြစ်သည်။ သူ့မှာ ဗဟုသုတကလည်း ကြွယ်ဝ၊ ဟာသ ကလေး နှော့၍လည်း သင်တတ်ပြတတ်သဖြင့် ဆရာသိန်း၊ ဆရာသိန်းနှင့် အင်္ဂလိပ် များက သူ့ကို ခင်ကြင်ခေါ်ကြသည်။ တစ်ယောက်သင်ပြီးလျှင် နောက်တစ်ယောက်ထံ ဆက်၍ ပို့ပေးတတ်လေသည်။ အောက်ပါစာကို ကြည့်ပါလေ။

ဧပြီလ၊ ၁၁ ရက်နေ့၊

ကျွန်ုပ် ပိတ်သခင် ဆရာသိန်းထံသို့ စာရေးလိုက်သည်။ အကြောင်းမှာ တစ်နေ့က သရက်မြို့မှာရှိသည့် ကြေးတိုင်ဝန်မင်း မယ်ခင်ဇီသခင် စာတစ်စောင် ပေးပါသည်။ ၎င်းစာအတိုင်း ဆရာသိန်း သရက်မြို့သို့ ဧပြီလ၊ ၁၅ ရက်နေ့ လာလျှင် ၎င်းရက်နေ့စ၍ ဆရာသိန်း ဟိုမှာထား၍ စာသင်လိမ့်မည်ဟု ရေးပါသည်။ သို့အတွက် သည်စာရောက်လျှင်ရောက်ချင်း ဆရာသိန်း သရက်မြို့သို့ သွားလျှင် ကောင်းမည်ဟု ထင်ပါသည်။ ဘုရားများ၏ ဓာတ်ပုံကို တစ်ခုမှ မရှိကံရသေးပါ။ အချိန်ရှိလျှင် ရိုက်မည်။

ကြေးတိုင်ဝန်ပိတ်က မယ်ခင်ဇီဆိုသူနှင့် ဆက်သွယ်ပေးခြင်း ဖြစ်လေသည်။

နောက်စာကြောင်းသဘောကို အနည်းငယ် ရှင်းပြရဦးတော့မည်။ သူ့ကို လည်း ဆရာသိန်း ဟူ၍ စခေါ်လိုက်တော့မည်။ ဆရာသိန်း စာသင်ပေးခဲ့သော အင်္ဂလိပ် အရာရှိများသည် တာဝန်အလျှောက် မြို့ရွာအနှံ့ ရောက်ကြလေသည်။ ဤတွင် ဆရာသိန်းက သူ စိတ်ဝင်စားသော ရှေးဟောင်းပစ္စည်း၊ ရှေးဟောင်း အချက်အလက် နှင့် စပ်၍(နယ်က မိတ်ဆွေသာမက) အင်္ဂလိပ်အရာရှိထံ စာရေးစုံစမ်းတတ်လေသည်။ နယ်ခံလူခံထံမှ ဘုရားဓာတ်ပုံများလို လိုရာပစ္စည်းများကို ရတတ်သဖြင့် သူ့မှာ အချိန် ကုန် ငွေကုန် သက်သာလေသည်။ အထူးသဖြင့် (တည်ထောင်စပြစ်သော) မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်းအတွက် အချက်အလက် ကူညီပေးပို့နိုင်သောကြောင့် ကျေးဇူးများ ပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်းကို အဘိဓာန်ဆရာ ဦးထွန်းငြိမ်း၊ အိုင်စီအက် စတူးဝပ်၊ အိုင်စီအက် ဖာနီဗယ်၊ ဝတ်လုံ ဦးမေအောင်တို့က ၁၉၁၀ ခုနှစ် ကပင် တည်ထောင်ခဲ့လေသည်။ တည်ထောင်ရန် စိတ်ကူးကိုကား ယိုးဒယားပြည် ဗန်ကောက်မြို့နေ မြန်မာလူမျိုးဖြစ်သူ ဦးအောင်သိန်း ထံမှ ရလေသည်။ ထိုစဉ်က ဦးအောင်သိန်းသည် ယိုးဒယားအစိုးရ၏ သစ်တောဝန်ထမ်း ဖြစ်လေသည်။ ယိုးဒယား (သုတေသန)အသင်းတွင်လည်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသူ ဖြစ်သည်။

ထိုဦးအောင်သိန်းက သူ့ဆရာဟောင်း ဖြစ်ခဲ့သူ ဦးထွန်းငြိမ်းထံသို့ ယိုးဒယား အသင်း ဂျာနယ်တစ်စောင်ကို ပို့လိုက်ပါ၏။ ထိုဂျာနယ်သည်လည်း ဦးထွန်းငြိမ်းထံမှ တစ်ဆင့် ဖာနီဗယ် လက်ထံသို့ ရောက်ရှိသွားလေသည်။ ထိုအခါ ဖာနီဗယ်တို့ တစ်တွေက အကြံရကာ မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်းကို တည်ထောင် ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

Department of Public Instruction
No. 115/116

Education Department - No. 115/116

To
The Hon'ble Mr. C. M. WEBB, I.C.S.,
Secretary to the Government of Burma.

From
Says Thein,
10-1, Church Road, YANGON.

Yangon, the 27th September 1918.

SIR,

In reply to your letter dated the 26th August 1918, I am directed to say that there are no rules for the study of Burmese History, Mythology, and poetry in the Government High School, Yangon, and that ~~there is~~ no appointment for the teaching of these subjects exists. The Director of Public Instruction, Burma, who was consulted in the matter, has advised that it is not possible at present to create such an appointment in the Government High School, Yangon. I am to say that if such an appointment is created in future your candidature will be considered.

I have the honour to be,

Sir,

Your most obedient servant,

Secretary.

(Sd/)

ပညာရေးဌာန အတွင်းဝန် စီအမ်ဝက်က ဆရာသိန်းအတွက် ရန်ကုန်
ဟိုက်စကူး၌ အလုပ်မပေါ်သေးကြောင်း ပြန်ကြားစာ။

ဆရာသိန်းမှာလည်း စတူးဝပ် မျက်နှာနှင့် ထင်ရဲ့၊ အသင်းအတွက် စာ
 ဟောင်းပေဟောင်း စုဆောင်းရသော အလုပ်ရခဲပြန်သည်။ စတူးဝပ်က တိုက်တွန်း
 သဖြင့် မွန်ရာဇဝင်ဆိုင်ရာ ပေပုရပိုက်များကို ပဲခူးဘက်၊ ကတိုးကျော့နှစ်ဘက်သို့
 အရှာ ထွက်ခဲ့ရသေးသည်။ အသင်းဂျာနယ်တွင်လည်း ရှင်စောပုအကြောင်း၊
 ရှေးခေတ် ရန်ကုန်အကြောင်း ဆောင်းပါးများကို ဝင်ရေးလေသည်။

အမှန်ဆိုလျှင် သူသည် သုတေသန အသင်းဂျာနယ်လောက်သာမက၊
 သူရိယ၊ မြန်မာ့အလင်း စသော ခေတ်ပေါ်ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းများတွင်လည်း မကြာ
 မကြာ ဆောင်းပါးရေးသားလေသည်သာ ဖြစ်သည်။ မဟာဂီတ ဦးပြုံးချို၊ စံပယ်ပင်
 ဝတ္ထုရေးဆရာ ဦးလတ်စသော စာပေသမားများနှင့်လည်း ဂျာနယ်မဂ္ဂဇင်းထဲမှနေ၍
 မကြာခဏ စာပေရေးရာ ဆွေးနွေးလေ့၊ ငြင်းခုံလေ့ရှိသည်။ ပေါရာဏဒီပနီကိုလည်း
 ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲခွဲ၍ သူ ထုတ်ဝေထားသည်။ ထို့ကြောင့် တစ်နေ့ တစ်နေ့
 မှတ်စုထုတ်၊ ဆောင်းပါးရေးနှင့် အလုပ်များနေတတ်လေသည်။

ခက်သည်မှာ သူ့အရွယ်က ၅၀ ကျော်လာပြီ။ အိမ်မှုကိစ္စ အရာရာကို
 ကိုယ်တိုင်လိုက်ကြည့်ဖို့ စိတ်ပန်းစရာ ဖြစ်နေသည်။ သို့ဖြင့် ထိုနှစ်များ အတော
 အတွင်း ဆရာသိန်းသည် မော်ပီမြို့ ဆိုင်းဆရာကြီး ဆရာချိန်၏ အစ်မ ဒေါ်စိုးကြွယ်
 ဆိုသူနှင့် အိမ်ထောင်ပြုခဲ့ရလေသည်။

မြန်မာမှု မြန်မာစာပေ ပြုစုရေးသို့

ဆရာသိန်းမှာ စားအိုး ကြီးလာသော်လည်း ဣန္ဒြေမပျက်လှ။ အင်္ဂလိပ် အရာရှိတွေကို မကြာမကြာ စာသင်ပေးနေရသည်။ အစိုးရထံမှလည်း ကြားပေါက် အလုပ်များ ရတတ်လေသည်။

၁၉၁၆ ခုနှစ်(ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း)တွင် ပညာရေးဌာနက မြန်မာစာ ညွှန်ပေါင်း စုဆောင်းရေး အကြံပေး ဘုတ်အဖွဲ့တစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းခဲ့လေသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ရာ(လက်နက်နိုင်ငံတော်)အပေါ် ကျောင်းသားများ သစ္စာစောင့်သိစိတ် များစေရန်အတွက် သင့်လျော်သော မြန်မာစာကို စုဆောင်း ပြဋ္ဌာန်းပေးရန် ဖြစ်သည်။

စုဆောင်းတည်းဖြတ်ရန် တာဝန်ခံအယ်ဒီတာမှာ အငြိမ်းစားအရေပိုင် ဦးကျော်စွန်း ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် ဦးကျော်စွန်း တစ်ဦးတည်းနှင့် အလုပ်မဖြစ်။ ဤတွင် ဆရာသိန်းမှာ စာဟောင်းပေဟောင်း အစုအဆောင်းတွင် ပထမတန်း မဟုတ်လား။ တစ်ဖန် အထက် မြန်မာနိုင်ငံဘက်မှ စာပေနှံစပ်သူ တစ်ယောက်လည်း လိုသေးသည်။ မန္တလေးက ဆရာဦးသန့်စင်ကိုလည်း ခန့်ဦးမှ ဖြစ်မည်။ ဦးကျော်စွန်း သည် ဆရာသိန်းနှင့် ဆရာဦးသန့်စင်တို့ကို လက်ထောက်အယ်ဒီတာများအဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့လေသည်။

သို့ဖြင့် ဘုတ်အဖွဲ့သည် ပထမ ငါးလအတွင်း ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း စာစုဆောင်းခဲ့ပါ၏။ ထိုစာများမှာ ဘုန်းတော်ဘွဲ့စာမျိုး၊ မင်းတို့ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်ပုံ ပြစာမျိုး၊ သစ္စာစောင့်သိပုံပြ စာမျိုးသာ ဖြစ်နေရာ၊ နယ်ကျဉ်းနေလေသည်။ ကျောင်း သားများ၏ အကြိုက်တွေ့ချင်မှလည်း တွေ့လိမ့်မည်။ ထိုအခါ စာစုခြင်းစု ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်အောင် ပုဂံခေတ်မှ ရတနာပုံ နောက်ပိုင်းခေတ်အထိ အပိုင်း ငါးပိုင်းခွဲ၍ ကျောက်စာ၊ ပြဇာတ်၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာ၊ ရာဇဝင်၊ စကားပြေ၊ ဝတ္ထုတို့မှ စာညွှန့်မှန်သမျှကို ရွေးထုတ်ပြုစုရန် ဘုတ်အဖွဲ့က ဆုံးဖြတ်လေသည်။

တစ်ဖန် စာမူကို လက်ရှိပုံနှိပ်စာ၊ ပေစာတို့သာမက၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ တွင် လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ပိုင်စုဆောင်းထားသူများထံမှ လည်းကောင်း၊ ရှာဖွေ

စုဆောင်းရန်လည်း စီမံရပြန်လေသည်။ ထိုအခါ ဆရာသိန်းတို့မှာ ပညာမင်းကြီး ရုံးတွင် ထိုင်၍ စာတည်းဖြတ်နေကြရသည် သာမကသေး နယ်သို့ ထွက်၍ ထွက်၍၊ စာစုဆောင်းကြလေသေးသည်။

ထိုအလုပ်သည် ၁၉၁၇ ခုနှစ်ကုန်အထိ ကြာလေသည်။ ထိုအလုပ် ရုပ်သိမ်းအသွားတွင် ဒုတိယပညာမင်းကြီး မစွတာဂိုက်^{၁၁}က ပညာရေးဌာန စာစစ် စာပြင်ဘက်တွင် တစ်လ ၈ဝိ/-စား ပါဠိဆရာ တစ်နေရာ ရှိသည်။ ထိုနေရာ ဝင်လုပ် ပါဟု ဆရာသိန်းကို ပြောလေသည်။

ဂိုက်နှင့် ဆရာသိန်း ဆက်သွယ်မိခဲ့ပုံမှာ ဤသို့ ဖြစ်လေသည်။ ဂိုက်သည် နေ့လယ် အားလပ်ချိန်တွင် ဆရာသိန်းတို့ အခန်းသို့လာ၍ စကားပြောတတ်သည်။ စာနှင့် ပတ်သက်၍ မသိသည်ကိုလည်း မေးတတ်လေသည်။ ရေးပြီးသား မြန်မာပါဠိ စာတွေကိုလည်း အဓိပ္ပာယ်ကောင်းအောင် ပြင်ခိုင်းတတ်လေသည်။ တစ်စ တစ်စနှင့် သူသည် ဆရာသိန်းကို ခင်လာ၊ အထင်ကြီးလာသောကြောင့် ပါဠိဆရာအလုပ်ကို ပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

တစ်လ ၈ဝိ/- စား ပါဠိဆရာအလုပ်သည် မဆိုး။ လူပြန်တော်များ သွားရည်ယိုစရာအလုပ် ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် ဆရာသိန်းက ထိုအလုပ်ကို လက်မခံ ခဲ့။ အလုပ်ကိုဖြစ်အောင် လုပ်နိုင်ပါသော်လည်း သူ့မှာ ငယ်ငယ်က ပါဠိစနစ်တကျ မသင်ခဲ့ရ၍ မလုပ်လိုပါ။ မြန်မာဘာသာဘက်က အလုပ်မျိုးကိုသာ လိုချင်ပါသည်ဟု ဆရာသိန်းက ပြန်ပြောခဲ့လေသည်။ ပညာရေးဌာနတွင် ဆရာသိန်း လိုချင်သော မြန်မာဘက်က အလုပ်မျိုးကား မရှိပါလေ။ ကျောင်းများတွင်လည်း မြန်မာဘာသာ သက်သက်ကို သင်ပြရန် ဆရာအလုပ် ဟူ၍ မရှိ။

ကိစ္စမရှိပါ။ များမကြာမီ သူ့အတွက် နေရာကျလာသည်မှာ သူ စာသင်ပေး ခဲ့ဖူးသော ဒန်းနှင့် ကလပ်^{၁၂}ဆိုသူတို့သည် သမဝါယမဘက်တွင် မင်းကြီးနှင့် တွဲဖက် မင်းကြီးဟူ၍ ဖြစ်လာခဲ့ခြင်းပင်။ အစိုးရက သမဝါယမလုပ်ငန်း၊ ငွေစုငွေချေးလုပ်ငန်းကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်စေချင်လေသည်။ သို့ဖြင့် ဆရာသိန်းကို အင်းစိန်နှင့် ဟံသာဝတီ စီရင်စုများအတွက် ဝါဒဖြန့်ချိရန် အကျိုးဆောင် တရားဟောဆရာ ခန့်လေသည်။ ခရီးစရိတ်ကို ဌာနက ထုတ်ပေးလေသည်။ သည်လို အလုပ်မျိုး လုပ် လိုက်၊ အင်္ဂလိပ်စာတွေ သင်ပေးလိုက်၊ ရုပ်ရေးရွာမှု ဆောင်ရွက်လိုက်နှင့် ဆရာသိန်း သည် နှစ်အတော်ကြာ လုပ်နေခဲ့ဟန်တူလေသည်။ သို့သော် ထိုနှစ်များတွင် သူ ခိုင်ခိုင်မာမာ စာအုပ်များ ထုတ်ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် “ဒွန်းစက္ကားနှင့် မင်းသမီးညားပုံ”ကို လည်းကောင်း၊ ၁၉၂၆ ခုနှစ်တွင် “ပါးစပ်ရာဇဝင်”၊ ပထမတွဲ စာအုပ်ကို လည်းကောင်း၊ သူ ထုတ်လေသည်။

၁၁၊ O.M.B. White
၁၂၊ J. Clague

၄၂, Park Road.

Rangoon.

29/4/18.

I have known Saya Thein for over a year. He has been teaching me Burmese and introducing me to the history and archaeology of Burma. He is an excellent teacher, and has a great store of information which is extremely useful for anyone who wishes to study Burma and the Burmese. He has written many valuable articles for the Burma Research Society's Journal. His pawana dictionary is, I believe, a standard work. His keanage and enthusiasm in research are entirely admirable. He is preserved from many of the futilities of other Burmese Scholars by his keen sense of humour, which also makes his lessons very entertaining. He has some curious whims and fancies which are simply evidences of an attractive personality.

I recommend him heartily to anyone who wishes the help of a Burmese Scholar in studying the language, literature, history, or archaeology of the country.

Sd/- W. G. Fraser, I. E. S.

တဝည့်ကြီး ဝဗျာ လှီ ဖရေလာ၏ ဆရာသိန်းအတွက် ထောက်ခံစာ

ထိုစာ နှစ်အုပ်စလုံးသည် ယခင်က ထုတ်ခဲ့သော ပေါရာဏဒီပနီနှင့်မတူ။ ပုံဝတ္ထုများ ဖြစ်ကြလေသည်။ “ခွန်းစကားနှင့် မင်းသမီးညားပုံ” ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းသည် ပြင်ပူတစ်ခုကြောင့် ပညာရှိ ယောက်ျားပျိုတစ်ဦးမှာ “ခွန်းစကား ယာယီလုပ်နေရပုံ၊ ထိုခွန်းစကား၏ စကားလေးလုံးကြောင့် သက်ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ဘဝတွင် အကျိုး ကောင်းမှုများ ခံရပုံအကြောင်း ဖြစ်လေသည်။ ဇာတ်လမ်းသည် ရှေးလူကြီးသူမများ ပြောလေ့ရှိကြသော ရှောင်စရာ၊ ဆောင်စရာ၊ နီတိပုံပြင် အမျိုးအစားမျိုးပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ရေးပုံမှာ ရှင်းလင်း၍ မြန်မာပီသလှသည်။ စာလုံးပေါင်းကိုလည်း ရှေးမူ အတိုင်းထားလေသည်။

“ပါးစပ်ရာဇဝင် ပထမတွဲ” မှာမူ ဘိုးတော်မင်းတရားနှင့် ဝန်ကြီး အတွင်းဝန် များ၊ ရောင်းရင်းဖက်များအကြောင်းကို ဖော်ပြသော စာအုပ်ဖြစ်လေသည်။ စာအုပ်ပါ အကြောင်းအရာကို ညောင်ပင်သာ ဦးပုည၏ နှုတ်ပြောစကား၊ ဘုံကျော် ဆရာတော် ၏ မှတ်စု စသည်တို့ဖြင့် ဆရာသိန်းက အခြေတည်၍ ရေးသားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရေးပုံမှာ သွက်လည်း သွက်၍ ဟာသလည်း ရှိသည်။ အကြောင်းအရာ မှန်သည်၊ မမှန်သည် အပထား ဖတ်ရကွင်းကွင်းကွက်ကွက် ရှိလေသည်။

ဤတွင် ကျမ်းပြုဆရာ ဆရာသိန်းကိုယ်တိုင်က . . .

“ပညာရှိတို့ မိန့်ဆိုသည်ကို နာခံမှတ်သားရဖူးသည်ကား . . .

၁။ ကမ္ပည်းကျောက်စာ ရာဇဝင်ကား ရှေးရှေးကြီးက သုံးသော စကား အတိုင်း ကရိယာ အပိုနည်းလျက် ရှေးသုံး အက္ခရာတို့နှင့်သာ တိတိကျကျ ရေးသား ကြရပေကြောင်း။

၂။ မင်း၏ အမိန့်တော်နှင့် ရေးသားရသော ရာဇဝင်ကား အမှန်နည်းသည်။ အကြားများသည်။ အချိုးအမြောက်များသည်။ မင်း၏ အလိုတော်ကျအတိုင်း ရေးသားကြရပေကြောင်း။

၃။ ဇာတ်ရာဇဝင်ကား အလွမ်းအဆွေး များပေကြောင်း။

၄။ ပါးစပ်ရာဇဝင်ကား ရာဇဝင်၌ ပါသည်ထက် အကားအားကြီး ပေကြောင်း။ ဟူ၍ ပညာရှိကြီးတို့ မိန့်ဆိုသည်ကို နာခံမှတ်သားရဖူးသည်” ဟူ၍ စကားပျိုး ခဲ့လေသည်။ “ပါးစပ်ရာဇဝင်” စာအုပ်ကို ဖတ်ရသော သူရိယ သတင်းစာတိုက် အယ်ဒီတာ(နောင် သူကြီး ဂေဇက် အယ်ဒီတာ)ဦးခင်မောင်ကလည်း ဤစာအုပ်တွင် မင်းမိန့်နှင့် ရေးသော ရာဇဝင် အဖြစ်အပျက်မျိုး မပါ။ ရာဇဝင်တွင် မထည့်သော လူကြီးသူမများ အစဉ်အလာအရ ပြောဆိုခဲ့ကြသော အဖြစ် အပျက်တွေပါသည်။ စာအုပ်လာ ဘိုးတော်မင်းတရားနှင့် သူဝန်များ၊ သူရောင်းရင်း ဘက်များ ပြောဆို ပြုမူပုံမှာ သူတို့ အသက်ရှိစဉ်ကအတိုင်း ပြောဆိုပြုမူပုံပေါ်သည်။ သဘာဝယုတ္တိရှိ သည် ဟူ၍ ချီးကျူးခဲ့လေသည်။ (နောက်ဆက်တွဲတွင်ရှု)

Office of the Director of
Agriculture.

Rangoon, the 20th March 1923.

Saya Thein is a very worthy old gentleman who has a reputa-
tion for teaching Burmese. As an Ukyesung he has done good
work I understand in Cooperation. I came across some of his
work while I was Joint Registrar in 1919-20. He is a very
pleasant man to deal with.

Sd/- J. Clarke.

Office of the
Registrar, Co-operative Societies,
Burma,

Rangoon, the 18th May 1923.

Saya Thein has been known to me for several years. He is a
well known Burmese writer who contributes articles to the
Burma Research Journal. He has travelled as an unofficial
organizer of Cooperative Societies and has had his travelling
expenses paid by the Cooperative Societies Department.

I believe him to be a man of good character and
industry.

Sd/- C. W. Dun,
18-5-23.

တပည့်ကြီးများ ဖြစ်ကြသော ဂျေကလော့နှင့် စီဒဗျာဒန်းတို့၏
ဆရာသိန်းအတွက် ထောက်ခံစာ နှစ်စောင်

“ပါးစပ်ရာဇဝင်” စာအုပ်သည်လည်း အစိုးရကျောင်းသုံး ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။ ဤသည် ကောင်းသော လက္ခဏာတစ်ရပ်ပင်။ အင်္ဂလိပ် အုပ်စိုးစအခါက မြန်မာစာ၊ မြန်မာမှုသည် ပညာရေးဌာန၏ ထိထိရောက်ရောက် အားပေးခြင်း မခံခဲ့ရ။ လောင်းရိပ်မိနေခဲ့လေသည်။ ထို့နောက် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကောလိပ်သပိတ်မှောက် ကိစ္စကြီးဖြစ်ပြီး၊ အမျိုးသားကျောင်းများပေါ်လာသည်။ (တည်စ)တက္ကသိုလ်တွင် မြန်မာစာဂုဏ်ထူးတန်း ဖွင့်လာခဲ့ရာ မြန်မာစာပေ၊ မြန်မာမှု လေ့လာရေးသည် အရှိန်ရလာခဲ့လေသည်။ ဆရာသိန်း၏ “ပါးစပ်ရာဇဝင် ပထမတွဲ”သည်လည်း ထိုအချိန်တွင် ပါခဲ့လေတော့သည်။

ဆရာသိန်း၏ ရုပ်သွင်နှင့် သူ့ဓလေ့

ထိုအခါ ဆရာသိန်း အားတက်မိလေသည်။ စာကိုလည်း ဆက်ရေးပါ၏။
“ပါစပ် ရာဇဝင် ဒုတိယတွဲ” ထုတ်ဝေပြန်ပါသည်။

ထိုစာအုပ်သည် နန်းမတော်မယ်နုနှင့် သူ့ခေတ်အကြောင်းကို ရေးပြသော စာအုပ် ဖြစ်လေသည်။ ပထမတွဲလောက် မကောင်း။ ဆောင်းပါးရှည်လည်း မက၊ ဇာတ်လမ်းသဘောလည်း မကျ ဖြစ်နေသည်။ သို့သော် ဆရာသိန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်း လုပ်ထုံးနှင့် နီးစပ်လာ၍ ထင်ရဲ့ နန်းမတော်မယ်နုအကြောင်းကို စိစစ်ဝေဖန်ပုံမှာ နည်းစနစ်ကျလေသည်။ သူသည် သူ့စာအုပ်ကို ပါးစပ်ရာဇဝင် ဟုသာ လွယ်လွယ်အမည် မှည့်ထားသည်။

တကယ်ဆိုလျှင် လူကြီးသူမတွေထံမှ ရောက်တတ်ရာရာ ကြားသမျှကို ကျောက်စာထွက်၊ ကျမ်းဂန်ထွက် အချက်အလက်တွေနှင့်ရော၊ အခြားသုတေသီများ ၏ တင်ပြချက်တွေနှင့်ပါ နှိုင်းယှဉ်ထားသည်ဖြစ်ရာ အားရလောက်ပေသည်။

ဆရာသိန်း၏ ဩဇာသည် စာဖတ်ပရိသတ်ထဲတွင် တစ်စတစ်စပျံ့နှံ့လာခဲ့ လေသည်။ သူ့စာကို ဖတ်ရင်း သူ့ကို ကြည်ညိုလာကြသူများလည်း အပုံပင်ဖြစ်သည်။ သူ့ကို တွေ့လို သိလိုသူများလည်း လူကြီးသာမက၊ လူငယ်တွေလည်း ပါဝင်လေသည်။ ကိုယ်တိုင်တွေ့ကြသူများကလည်း သူ၏ ထူးခြားသော စရိုက်သဘာဝကို တစိုးတစ် မြင်တွေ့ကြရသည်။

ပမာအားဖြင့် စာရေးဆရာ ဇေယျ၏ ကိုယ်တွေ့ကို ပြန်ပြောရင်း ရေးရဦး မည်။ ဇေယျသည် ပြည်-ဒီးကုန်းဘက်မှ ရန်ကုန်သို့ ရောက်လာကတည်းက ဆရာသိန်း၏ စာများကို သတင်းစာဂျာနယ်များတွင် ဖတ်လာခဲ့သူ ဖြစ်လေသည်။ အထူးသဖြင့် သူ စာသင်ခဲ့ရာ ပြည်-သရေခေတ္တရာဆိုင်ရာ အတိုင်းအတာ ရှေးဟောင်း အမှတ်အသားများအကြောင်းကို ဆရာသိန်း၏ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်တွင် ဖတ်ရသော အခါ ပို၍ စိတ်ဝင်စားလာလေသည်။

သူသည် သူရိယသတင်းစာတိုက်မှ ဦးခင်မောင်နှင့် ရံဖန်ရံခါတွေ့ တွေ့နေရ သည်။ တစ်နေ့သ၌ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ပေးရန်ဟု ဦးခင်မောင်၏ အခန်းသို့ သူ ဝင်

သွားလေသည်။ အခန်းထဲတွင် ဦးခင်မောင်ကိုသာ မဟုတ်၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ် တစ်ယောက်ကိုလည်း သူ မြင်ရပါလေသည်။ သူ မြင်ရပုံမှာလည်း ထူးလှပေသည်။

လူပုံပန်းမှာ ပိန်ပိန်ရှည်ရှည်၊ မျက်နှာပေါက်ပေါ်ပေါ်၊ ပါးချိုင့်ချိုင့် ဖြစ်လေ သည်။ ခေါင်းတွင် ကွမ်းသီးလုံးခန့် သျှောင်ကလေးကို ပတ်၍၊ နှစ်စထောင်ခေါင်းပေါင်း ဖြူဖော့လုံး ပေါင်းထားသည်။ အင်္ကျီမှာ ပိတ်ဖြူတိုကျပ်ကျပ် ကြယ်သီးစုံ တပ်ထား သည်။ ပုဆိုးမှာ ချည်ထည်၊ အနက်စင်း အဖြူခဲ ဖြစ်လေသည်။ မြန်မာဆန်လှသော ပုံသဏ္ဍာန်ပါပေ။

ဇေယျသည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို မြင်လျှင်မြင်ခြင်း၊ မော်ဝီဆရာသိန်းဟူ၍ စိတ်ထဲက ထင်မိလေသည်။ ခုလို ဦးခင်မောင်က မိတ်ဆက်ပေးသည့်အခါ၌ကား သေချာသွားလေသည်။

သူသည် အားရဝမ်းသာနှင့် . . .

“ဆရာကြီးခင်ဗျာ၊ ဆရာကြီးရဲ့ စာတွေကို ဖတ်ရကတည်းက ကျွန်တော် အင်မတန်မှ ကြည်ညိုပြီး ဖြစ်ပါတယ်” ဟု ပြောရင်း လက်အုပ်ချီကန်တော့လေသည်။

ဇေယျ မြင်တွေ့ရသည့် ဆရာသိန်း ပုံသဏ္ဍာန်သည် ပရိသတ်က သူ့ကို မြင်စေချင်သော ပုံသဏ္ဍာန် ဖြစ်လေသည်။ သူ့မှာ ငွေမူ ငွေဟန်ကို အစွဲကြီးလှသည်။ ဇာတ်ရုပ်သေးတွေ ညလုံးပေါက် ကပြနေကြသည်ကို ပြုပြင်ဖို့ အမျိုးသား(ကျောင်း) ပညာဝန် ဦးဖိုးကျား တို့တစ်တွေက ရေကြပြောကြလျှင် သူက ညလုံးပေါက်ပြခြင်းမှာ အရိုးအစဉ်အရ ဖြစ်သည်။ ညလုံးပေါက် ပွဲကြည့်၍ မကျန်းမမာ ဖြစ်ပြီး သေကျေ ပျက်စီးသည်ဟု မကြားရဖူးကြောင်း ပြန်ချေတတ်လေသည်။ ထို့အတူ ငွေရိုးမလှေ အတိုင်း နေထိုင်စားသောက်မှုကို သူက စုံစုံမက်မက် ရှိလှသည်။

ကြည့်ပါ။ ဆရာသိန်းသည် အိမ်တွင်နေသည့်အခါ ချည်ဖြူနံငယ် ဝတ်နေ တတ်လေသည်။ စားသောက်သည့် အခါတွင်လည်း ယွန်းဒေါင်းလန်းကြီးတွင် ဟင်းခွက်များကိုထည့်၊ ဒေါင်းလန်းငယ်တွင် ထမင်းထည့်၍ စားတတ်လေသည်။ ရေ သောက်ရန်အတွက်မူ အုန်းမှုတ်ကို အချောပြုလုပ်၍ လက်ကိုင်ကြေးကွင်း တပ်ထား သော ရေသောက်ခွက် သုံးလေသည်။

သူ အပြင်သို့ သွားသည့်အခါ၌လည်း ဇေယျ မြင်ခဲ့သည့်အတိုင်း ဝတ်စား ဆင်ယင်၍ လွယ်အိတ်တစ်လုံးလွယ်ကာ ထွက်တတ်သည်သာ များလေသည်။

အပြင်သွားသည့်ကိစ္စတွင် ဦးခင်မောင်လို ရန်ကုန်နေ စာပေသမားတွေ၊ တပည့်တပန်းတွေနှင့် တွေ့ဆုံဖို့အရေးလည်း ပါလေသည်။ ရန်ကုန်မြို့ထဲတွင် (အယ်ဒီတာ) ဦးခင်မောင်၊ အမျိုးသားပညာဝန် ဦးဖိုးကျား စသူများ ရှိကြသည်။ ထိုသူများမှာ ကိုယ့်ဂုဏ်နှင့်ကိုယ် ထူးခြားကြသူချည်းပင်။

ရန်ကုန်တိုင်း သတင်းစာတွင် “တောသား” ကလောင်အမည်ဖြင့် အင်္ဂလိပ် လို ကြွကြွရွရွကလေး ဆောင်းပါးရေးတတ်သူမှာ ဦးခင်မောင်ပင် မဟုတ်လား။

ဆိုသင်ဗင့်မှာမူ အိုင်စီအက် အုပ်ချုပ်ရေးဝန်ထမ်းတွင်(မျက်စိလည်၍) ရောက်နေရသော်လည်း မူလက စာဘက်တွင် အချွန်အမွန် ဖြစ်ခဲ့ဖူးလေသည်။ ဘိလတ်က နာမည်ကျော် အတ္ထုပ္ပတ္တိရေးဆရာက လစ်တန်စတရယ်ချီ? တို့၏ အသိုင်းအဝိုင်းတွင် ပါဝင်ခဲ့ဖူးသူလည်း ဖြစ်ပေသည်။

တစ်ဖန် သူရိယ ဦးသိမ်းမောင်လို အယ်ဒီတာမျိုးသည် စာပေ အရေး အသား အစွမ်းအစ ရှိသူများကို သိမ်းသွင်းတတ်သည့်နေရာတွင် ပထမတန်းဟု ဆိုလောက်သည်။

ယခုခေတ်တွင် စာတိုတိုရှင်းရှင်းနှင့် လူခွဲအောင် ရေးတတ်သူ၊ လေ အေးအေးကလေးနှင့် လူကျအောင် ပြောတတ်သူကို ပြုပါဆိုလျှင်ကား နာမည်ကျော် အမျိုးသား ပညာဝန် ဦးဖိုးကျားကိုပင် လက်ညှိုးညွှန်ရပေလိမ့်မည်။

သည်လို ပုဂ္ဂိုလ်များထံသို့ တစ်လတစ်ကြိမ်လောက် ဆရာသိန်း သွားတတ် လေသည်။ သူ ရောက်မည့်ရက်ကိုလည်း ကြိုတင်၍ အကြောင်းကြားတတ်လေသည်။ အကြောင်းကြားပုံမှာ အိမ်က သူငယ်တစ်ယောက်ကို ရန်ကုန်သို့ လွှတ်၍ သူသွားတွေ့ မည့် လူများထံသို့ မြန်မာထုံးစံနှင့် အညီ လက်ဖက်တစ်ထုပ်စီ ကမ်းစေခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

လက်ဖက်ထုပ်ကမ်း၍ သုံးရက်အကြာတွင်၊ ဇေယျ မြင်ဖူးသည့်အတိုင်း သူ ဝတ်စား၍ မော်ပီမှ ရန်ကုန်သို့ ရထားစီးလာလေသည်။ လက်ဖက်ထုပ်ကမ်းထားပြီး သား လူများထံသို့(အိမ်ဖြစ်စေ၊ ရုံးဖြစ်စေ) လူစေ့အောင် ဝင်လေသည်။ ထိုသူများ ကလည်း သူ့ကို မျှော်လင့်တောင့်တကြလေသည်။ ဆရာသိန်းထံတွင် သူတို့ မေးချင် တာတွေ အများကြီးရှိသည်။ သို့ဖြင့် တပည့်တွေက မေး၊ သူက ဖြေနှင့် အချိန်ကုန်လေ သည်။ ထမင်းဟင်းကို ကြိုရာလူက ကျွေးမွေးရလေသည်။ ထို့နောက်မူကား တပည့် တွေက စေတနာရှိသမျှ ဝတ္ထုပစ္စည်း ကန်တော့လိုက်ကြမြဲ ဖြစ်သည်။

(Faint bleed-through text from the reverse side of the page)

ဆရာသိန်းကြီး၏ စာပေလက်ရာများ

တပည့်တွေ ကန်တော့ကြသည်ဆိုလျှင်လည်း ကန်တော့စရာပင်။ ဆရာသိန်းမှာ အသက်အရွယ်က အတော်ထောက်လာပြီ။ စာဘက်တွင်လည်း သမ္ဘာရင့်နေပြီ။ သူ၏ အခြားစာ အမျိုးအစားတွေကို ကြည့်ပါလေ။ ထိုစာတွေမှာ...

၁။ သူရိယမဂ္ဂဇင်းတွင် ဆက်တိုက်ရေးနေသော ဇာတ်သဘင်အကြောင်း၊ ပြဇာတ်စာပေအကြောင်း ဆောင်းပါးများ။

၂။ တိုးတက်ရေးမဂ္ဂဇင်းနှင့် ဆယ်သန်းဂျာနယ်များတွင် ရေးနေသော ကြီးပွားရေးလမ်းပြ ဆောင်းပါးများ။

၃။ ရန်ကုန်အနီးတစ်ဝိုက်ရှိ ကျွိုက်ခေါက်၊ ကျွိုက်ကဆံ၊ ကျောက်ပိုင်းလို ဘုရားသမိုင်း များ။

၄။ “အရှေးလွယ်အိတ်” စာအုပ်မျိုးတွင်ပါသော မတော်မတဲ့ ကဗျာအချို့များ၊ ဉာဏ်စွမ်းပြ အဖွဲ့အနွဲ့များ၊ ပြဇာတ်စကားများ။

၅။ “ရှေးဖြစ်စာတန်း”နှင့် “ရှေးဟောင်းရှေးဖြစ်စာတန်း”လို စာအုပ်များတွင် ပါသော မောင်းထောင်၊ ကျော်အောင်စံထား၊ သဲအင်း၊ မင်းအို၊ ဆုံထား၊ ဘားမဲ့စသော ဆရာတော် ထေရုပ္ပတ္တိများ။

၆။ “နှောင်းဖြစ်စာတန်း” စာအုပ်မျိုးတွင်ပါသော မိဖုရား မပြလေး အကြောင်း၊ မော်ကွန်း အကြောင်းစသော တိုလီပိုလီ အကြောင်းအရာများ။

၇။ “ဝန်ကြီးမှူးကြီးများ”၊ “ပညာရှိကြီးများ”လို စာအုပ်များတွင်ပါသော ယောအတွင်း ဝန် ဦးဘိုးလှိုင်၊ ပခန်းမင်းကြီး ဦးရန်ဝေ၊ ဖိုးသူတော်ဦးမင်း၊ လူဦးမင်း၊ ပိဋကတ်တော်အုပ် ဦးယံစသော မှူးမတ်ပညာရှိ အတ္ထုပ္ပတ္တိများ။

၈။ “ဟင်းလေအိုး” စာအုပ်မျိုးတွင် ပါသော ဆရာသိန်း ကိုယ်တိုင်သိ ရှေ့နေထူးအကြောင်း အတ္ထုပ္ပတ္တိများ။ ဆရာသိန်း တစ်ဆင့်ကြား စေးနဲ့သော ဘုန်းကြီးအကြောင်း၊ ကြွားတတ်သော ကြေးထမ်းကြီးအကြောင်း အတ္ထုပ္ပတ္တိ ဆောင်းပါးများ။

၉။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်ထုတ် “ဘိန်းပုံရာဇာ ကွမ်းပုံကုမ္ပဏီ” ပြဇာတ်တွင်ပါသော မှတ်ချက်စာ စသည့် ဖြစ်လေသည်။

ထိုစာများတွင် ဗဟုသုတ ဖြစ်ဖွယ်လည်း ပါ၏။ ကမောက်ကမ ရယ်ဖွယ် သက်သက်လည်း ပါ၏။ လောကသဘာဝ၊ လူ့သဘာဝ ဆင်ခြင်စရာ စာမျိုးစုံ နေလေသည်။

“အရှူးလွယ်အိတ်”ဆိုသည့် သူ့စာတစ်အုပ်၏ အမည်အတိုင်း စာမျိုးစုံ နေလေသည်။

ထိုစာမျိုးအနက် “ဟင်းလေးဖိုး” စာအုပ်ကို သီးခြား ထုတ်ဖော်ရေးဦးမည်။ ဆရာသိန်းသည် ထိုစာအုပ်မှ ရှေ့နေများကို ကိုယ်တိုင်သိလေသည်။ အချို့သူများ အကြောင်းကိုကား၊ တစ်ဆင့် ကြားဖူးလေသည်။ ထိုသူများ၏ စရိုက်သဘာဝကို သူဖော်ပုံမှာ အံ့ဩစရာ ဖြစ်လေသည်။ မယားငယ်နေတတ်သော ရှေ့နေ ဦးထွန်းဦး၊ ပျော်ပျော်နေတတ်သော ရှေ့နေ ဦးပုတ်နီ၊ သူများ အလိုက်အထိုက် ပြောတတ်သော ရှေ့နေ ဦးကြင်ဥ၊ အတင်အစီး မခံတတ်သော ရှေ့နေ ဦးသာကြွယ်၊ မယားအပေါ် နှုတ်ချိုသော ရှေ့နေ ဦးတူ၊ သားသမီး အိမ်ထောင် အချကောင်းသော ရှေ့နေ ဦးဇေး၊ ကြွားဝါတတ်သော ဘုန်းကြီး၊ မိန်းမနှင့် ရောရောနှောနှော နေတတ်သော ကြာလင် ပန်း ကိုယ်တော်၊ ဟိတ်ထုတ်တတ်သော ကြေးထမ်းကြီး ဦးထူး၊ ပဋာစာရိဝတ္ထု နားထောင်ချင်သော ဗိုလ်တစ်ယောက် စသည်ဖြင့် သူတို့၏ စိတ်နေစိတ်ထား၊ သူတို့၏ လူမှုရေးရာ ဆောင်ရွက်ပုံ၊ သူတို့၏ အားနည်းချက်တို့ကို သူ မျှမျှတတ ကြည့်၍ ပုံပေါ်အောင် ရေးခဲ့လေသည်။ ယောနိသော မနသိကာရနှင့် ရေးသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါ ပေ၏။ အရေးအသားမှာလည်း ဟာသကလေး ရောစွက်လျက် အရပ်သံ ပါလှသည်။

ထိုအချက်ကလေးကို ရှေ့နေ ဦးကြင်ဥ အကြောင်းစာမှ ထုတ်နုတ်ပြုရလျှင် ပို၍ ပေါ်လွင်လိမ့်မည်။

(ဟံသာဝတီ အရေးပိုင်ခွဲမှရှေ့နေ)ဦးကြင်ဥသည် ညောင်တုန်း၌ အမှုလိုက် ရန်အတွက် စာရေးများ၊ စာဇင်(စာသင်)များနှင့်အတူ စက်လှေတစ်ခုတည်း စီးရတတ် လေသည်။ ထိုအခါ စာရေးများနှင့်သူ စကားလက်ဆုံကျလေသည်။ ကျပုံကို ဆရာသိန်းဖွဲ့ ထားသည်မှာ . . .

အမိန့်တော်ရမင်း

မောင်

ဖိုးတုတ်ကြံဟာ တယ်ပီးချိုတယ်လို့ ကျော်ပါတယ်၊ အဟုတ်လား ခင်ဗျာ။

မောင်

စာရေးတော်မင်း-ဖိုးတုတ် ကြံကျော်တာ ချိုလို့ ကျော်တာပေါ့မောင်၊ ၎င်းကြံကို စုပ်လိုက်လျှင် သကာကျနေတယ်မောင်၊ ဒါ့ကြောင့် ကျော်ပေ တာပဲ စာရေးတော်မင်း။

ဒါဖြင့် ကြံခင်းရှိသော ဆိပ်ကို လှေကပ်၍ ကြံဝယ်စုပ်ရအောင်။

ကောင်းပမောင်-မောင်လိုသလောက် ဝယ်သွားတာပဲ။

ဆို၍ ကြံပယ်ပြီး လှေပေါ်တွင် ကြံစဉ်သွားကြလေသည်။

တည်းခိုရုံးထိုင်ရန် ရွာစခန်းသို့ ရောက်ကြသော် ဘုန်းကြီးကျောင်းဇရပ်မှာ အခွင့်ပန်၍ ရုံးပြုလုပ် တည်းခိုကြလေသည်။ အိပ်ခါနီးသော် . . .

အမိန့်တော်ရမင်း

မောင်-စာရေးတော်မင်း

ဖိုးတုတ် ကြံက ကျော်သာကျော်၊ စုပ်လိုက်တော့ ငန်ငြိငြိနဲ့ ပါကလားဗျ။

အလားကားကျော်ချင်လို့ ကျော်နေတာမောင်-ရေငန်ထဲ ပေါက်နေတဲ့ ကြံကပဲ၊ ဘယ်ချိုနိုင်မလဲ မောင်ရဲ့။

ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

ခရမ်းသီးပိန်၊ စားတုံးချိန်

ဤသည် ဆရာသိန်း ကွယ်လွန်သည် အချိန်အထိ ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သော စာအုပ်နှင့် ဆောင်းပါးအချို့အဝက်ဖြစ်သည်။ သူ ဤမျှ ထုတ်ဖြစ်လေသည်မှာလည်း ပဲရောဦးဆံနီလို လူမျိုး၏ အားပေးကူညီမှုကြောင့်ဟု ဆိုရလိမ့်မည်။

ဦးဆံနီမှာ ပဲရော ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီ ပိုင်ရှင်လည်း ဖြစ်၊ စာအုပ်ထုတ်ဝေသူလည်း ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် သူကား ထုတ်ဝေသူ မည်ကာမဟုတ် မဟုတ်။ တိုင်းပြည်၌ အကျိုးရှိမည်ထင်သော စာအုပ်ဆိုလျှင် အစွမ်းအမြတ် မကြည့်ဘဲ ထုတ်ဝေသူဖြစ်လေသည်။ သူ ထုတ်သမျှ စာအုပ်များကိုလည်း စာကြည့်ခန်းများသို့ မကြာခဏ လှူဒါန်းတတ်လေသည်။ ဆရာသိန်းသည်လည်း သူ နောက်ပိုင်းစာအုပ်များကို ဦးဆံနီ၏ တိုက်မှ အများဆုံးထုတ် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

သို့ဖြင့် ဆရာသိန်းသည် စာပေလောက၌ တစ်သက်ပတ်လုံး ကျင်လည်ခဲ့လေသည်။ ဆရာသိန်း၏ ဘဝကိုလည်း ငြိမ်သက်အေးချမ်းသော ဘဝဟူ၍ ယေဘုယျ ဆိုရပေလိမ့်မည်။ သို့သော် ဆရာသိန်းသည် တစ်ခါတစ်ရံ စိတ်ထိခိုက်စရာကလေးများ ကြုံခဲ့ရပေသေးသည်။

၁၉၃၃ ခုနှစ်ထဲတွင် သူ့အစ်ကို ဦးဖိုးငြိမ်းသည် ကွယ်လွန်ခဲ့လေသည်။ သူတို့ ညီအစ်ကို အကြောင်းကို နည်းနည်းဆိုရဦးမည်။ သူတို့ ညီအစ်ကိုတစ်တွေသည် သူနည်းနှင့်သူ အစွမ်းအစ ရှိကြပါပေသည်။ ဦးဖိုးငြိမ်းနှင့် ညီဖြစ်သူ ဦးပန်းဦးတို့ နှစ်ဦးစလုံးသည် အောက်ခြေမှ ကြိုးစားခဲ့ကြရာ နောက်ဆုံးတွင် ရှေ့နေရှေ့ရပ်များ ဖြစ်လာခဲ့ကြသည်။

ဦးဖိုးငြိမ်းသည် တံတေးတွင် နေထိုင်၍ ရှေ့နေ လိုက်လေသည်။ ရှေ့နေလိုက်ရာမှ အသက် ၇၆ နှစ်အရွယ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ထိုအသုဘတွင် မိုးအလွန်ရွာ၍ လိုက်ပို့သူ မများလှ။ ဆရာသိန်းလို အရင်းအချာ ဆွေမျိုးများအဖို့ စိတ်အနှောင့်အယှက် ဖြစ်စရာ ကိစ္စပေ။

နောက်ကိစ္စတစ်ခုကား အရေးကြီးလေသည်။ ဆရာသိန်းသည် မယား ဖြစ်သူ ဒေါ်စိုးကြွယ်နှင့် ကွဲခဲ့ပြန်သည်။ သူသည် ဒေါ်စိုးကြွယ်နှင့် သားနှစ်ယောက်

သမီးတစ်ယောက် ရခဲ့ပါ၏။ ထိုသားသမီးများသည် အမေ့ဘက်မှ သဘင်အဆက် အနွယ် ဖြစ်ခဲ့ရာ ဇာတ်သဘင်ကို အထုံဝါသနာ ကြီးလေသည်။ ဤတွင် ကိစ္စပေါ်လာ ပုံမှာ ဆရာသိန်း သဘောမတူဘဲ သူတို့အားလုံး သဘင်ထဲ ရောက်သွားကြခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ထိုကိစ္စကြောင့် အိမ်တွင် အဆင်မပြေ ဖြစ်နေရသည်။ ထိုအချိန် အခါတွင် ဆရာသိန်းသည် သူ့အိမ်သားတွေကို ယုံကြည်ကိုးစားခြင်း မရှိတော့ဘဲ အိမ်တွင် ကျွေးမွေးထားသည့် သူ့စိမ်းတစ်ရံဆံကို အားကိုးလာခဲ့ လေသည်။ ထိုသူ၏ ပယောဂကြောင့် ဆရာသိန်းတို့ အိမ်ထောင်ပြိုကွဲခဲ့ရသည်ဟု အဆိုရှိလေသည်။

ဆရာသိန်းသည်လည်း အိမ်သူမယား မရှိသည့်နောက်တွင်(မော်ပီ၊ ရွာမရပ်) ပိန္နဲကျောင်းရှေ့က နေအိမ်၌ပင် ဆက်လက်နေထိုင်ခဲ့ပါ၏။ ညီဖြစ်သူ ဦးပန်းဦးတို့ လင်မယား၏ အပြုအစုကိုလည်း ခံ၍ နေခဲ့လေသည်။ သူ့မှာ အရင် တုန်းကလို အထိုင်အထ မပေါ့ပါးတော့။ ထို့ပြင် ၁၉၃၇ ခုနှစ်လောက်မှစ၍ စာကို ဖတ်ရ ရေးရ ခက်လောက်အောင် မျက်စိမှုန်မွဲလာခဲ့သည်။ အသက်က ၇၅ နှစ် ရှိလာပြီ မဟုတ်လား။ သူ စာဖတ်လိုလျှင် ဘေးလူကို ဖတ်ခိုင်းရသည်။ သူ စာရေး လိုလျှင် နှုတ်မှရွတ်ပြပြီး ဘေးလူကို ရေးစေရသည်။ သူ တစ်ဦးတည်း လုပ်နိုင်သော အလုပ်တစ်ခုသာ ရှိလေသည်။ ထိုအလုပ်ကား ညနေညနေတွင် ပုတီးစိပ်ခြင်းပင်။ ဆရာသိန်းသည် နေ့ ၁ နာရီနှင့် ညနေ ၆ နာရီအတွင်း ပုတီးစိပ်တတ်လေရာ ပုတီး ပတ် ၁၂၅-၁၅၀ ရမှ တန်လေသည်။

ဆရာသိန်းမှာ မျက်စိမှုန်မွဲလာပါသော်လည်း စာအလှည့်ကား မပြတ်ပါပေ။ အထက်တွင် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဆောင်းပါးတွေ၊ စာအုပ်တွေက ကြီးကြားကြီးကြား ထွက်နေသည်။ စာပေမိတ်ဆွေ စာပေတပည့်တပန်းတွေနှင့်လည်း အဆက်အသွယ် ရှိသည်။ သူတို့ကို လက်ခံဆွေနှွေးရန် နံနက် ၁၁ နာရီမှ နေ့ ၁ နာရီအထိ အချိန်အား လုပ်ထားသည်။ ရန်ကုန်ထဲကိုပင် သူ့ရံဖန်ရံခါ ရောက်လာပါလေသည်။ ရန်ကုန်လို နီးနီးနားနားက လူတွေကို မဆိုထားနှင့်၊ ဘီလပ်ပြန်ရောက်နေကြသော ဒန်း၊ ဖာနီဗယ်လို တပည့်တွေနှင့်လည်း သူ ဆက်သွယ်နေလေသည်သာ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ စာပေမိတ်ဆွေ၊ စာပေတပည့်တပန်းတွေနှင့် သူ ကူးလူးဆက်သွယ်နေခဲ့သည်မှာ လည်း ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ကာစ အထိပင်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်သည်ဆို၊ မြန်မာနိုင်ငံလည်း ထိခိုက်လာတော့ သည်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလထဲတွင် ဂျပန်က ရန်ကုန်ကို ဝင်ကြ၏။ အင်္ဂလိပ်တပ် တွေလည်း အထက်ဘက်သို့ ဆုတ်ခွာရပြီ။ ထိုအခါ ဆရာသိန်း တို့တစ်တွေမှာ မော်ပီမှ နေ၍ စစ်အခြေအနေကို ရင်တဖိုဖိုနှင့် ကြည့်နေကြရလေသည်။ မော်ပီဘက်သို့လည်း ရန်ကုန်မှ လူတွေ ပြေးလာကြသည်။ စစ်ပြေးတွေ အထဲတွင် အမျိုးသားပညာဝန် ဦးဖိုးကျားတို့ အိမ်သားတွေလည်း ပါခဲ့လေသည်။ ဦးဖိုးကျားသည် သူ့ဇာတိရပ်ရွာ ဟင်္သာတဘက်တွင် စစ်ခိုမည်ကြံရွယ်ပြီး ဒီဇင်ဘာလ၊ ၂၇ ရက်နေ့က သူ့ကား

ကလေးဖြင့် မော်ပီသို့ ရောက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ဤသည်ကို ဆရာသိန်းက သဘောမကျ။ စစ်ကြောင်းရှေ့မပြေးရန် ဦးဖိုးကျားကို တားပါလေ၏။ ဦးဖိုးကျားလည်း ဆရာသိန်း၏ စကားအတိုင်း မော်ပီတွင် ရပ်နေလေသည်။

သို့သော် ဆရာသိန်းမှာ ဦးဖိုးကျားနှင့် တွေ့ဆုံပြောဆို၍ တစ်ပတ်ပင် မကြာသေး ၁၉၄၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ၊ ၁ ရက်(မြန်မာခုနှစ်၊ ၁၃၀၃၊ ပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁ ရက်) ညအချိန်တွင် ရုတ်တရက် ကွယ်လွန်ပါတော့သည်။ တိုင်းပြည် ဗရုတ်ဗရက်ကြားတွင် ဆရာသိန်း ကွယ်လွန်သည့်သတင်းသည် ဝေးဝေးမရောက်။ တစ်စတစ်စနှင့် ဂျပန်ခေတ်အုပ်ချုပ်ရေး ထူထောင်၍ မြို့ထဲရွာထဲတွင် အရောင်း အဝယ်၊ အသွားအလာ ရှိလာတော့မှ၊ ကြားတန်သိတန်သူများ ကြားသိလာကြသည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ၊ ၆ ရက်တွင်မူကား သူရိယမဂ္ဂဇင်း အယ်ဒီတာဟောင်း ဦးသိမ်းမောင် အမှူးပြုသော စာရေးဆရာအသင်းက သင်းလုံးကျွတ် အစည်းအဝေး ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ဆရာသိန်း ကွယ်လွန်သည်ကို ဝမ်းနည်းကြောင်း မှတ်တမ်းတင် ခဲ့လေသည်။

BY - WAYS OF BURMESE HISTORY
INTRODUCTION
BY
U Khin Maung, B.A., M.L.A.,
CORRESPONDING MEMBER OF THE
INDIAN HISTORICAL RECORDS
COMMISSION

No more appropriate title than this ... THE BY-WAYS OF BURMESE HISTORY - can be given to the present work which in Burmese is entitled (translated literally) ORAL HISTORY. Burmese History had always been, in the past written by command of the King, and the historian had to exercise the greatest caution and bestow the most meticulous care, so as not to offend the royal personage. Hence, Burmese History is more or less a patch-work of fact and fiction, true at times tale-like on occasions but subservient to the main purpose "to delight the King". In order, therefore, to get at the real truth, which underlie events that happened in times now called historical, we must not only rely on records which in Burma are a rarity, but, peep into the past, through oral traditions and through what fathers tell their sons down the ages, in low whispers of events, that dare not show them-

selves up in writing that dare not be heard abroad.

The events related in the present work refer to the period of the reign of King Bodawpaya, the Sixth King of the Alaung-paya Dynasty. As is well known, his life as a prince was spent in poor obscurity at Sagaing. The author has lifted a corner of the veil and has shown us the prince and his family, their servants and friends how they lived, moved and had their being. When, however, the prince waded practically through slaughter to the throne, his ride to power lifted his servants among whom the most famous was U Paw U, whose name was destined to become a household word in Burma. In sharpness of retort, quick and ready wit, and a wealth of repartee there are few to equal him.

We see in the present work, King Bodawpaya stripped off the glamour of royalty, a very much human and humane person. We see him as he is, not as he has been painted. And being led as we are through "the BY-Ways of Burmese History" the feeling comes upon one that here is not a place to linger by the wayside, but move onward and observe things as they are and see things as they should be seen. An interesting and important contribution to Burmese History and one need say no further.

Khin Maung

1926

(ပါးစပ်ရာဇဝင်၊ ပထမတွဲ၊ ပထမနှိပ်ခြင်းတွင် ပါသည်)

MANRING HOUSE,
MELDRATH, CAMBS.
BY ROYSTON, HERF.

၃၁ - ၁ - ၁၉၃၇

အ.ပ. ဆိုင်း (ဦး) ထံမှ ၁၂၉၀ ခု ပါသည့် နန်း ၃၇၇၇ ရှိ
သည့် ဝါးဂျီပါကြောင်း။ ဟေ့ဒ် တကွ - "ဗြိတိသျှ ဝေါက်ဆာ
- ဘလင်ဂျက် - ဒ် - သိုင်းပုံ ရာဇာဒ် ကွမ်းပုံ ကျွဲ ဖြစ်ကပ် -
ကမ္ဘာ့ ဝါးဂျီပါ သို့မဟုတ် ဝါးဂျီပါ ဝါးဂျီပါ သည်။"

အရာသည် ဟာလေး သည် အတိုင်း။ မျက်စိ ဖွံ့ဖြိုး ကြောင့်
စာမူကိုင် နိုင်။ ထမင်း ဟင်း သုံး ကောင်း ကောင်း မစားနိုင်။ စတ
မည်း မညှိ နိုင်။ အသက် ၅၅ နှစ် နှင့် ဖြစ် ကြောင့် မှာ မှာ
သည့် နှစ် မှာ ဖွား ဖွား ဖွား ဖွား ကြောင့် ကာရာ ရှား ဖြား မိဖွ
ဝမ်း နှစ် ပါ သည်။ သို့ ရာ တွင်။ အသက် ဖြစ် နှစ် - ပညာ ရှိ က
ပညာ မှာ ဒ် မစား။ မိမိ စိတ် ကို ဖြစ် မှား ဖြား ဖွား ပညာ ရှိ ကို သည်
စာမျိုး ကောင်း စား ရ ဖြစ် သည်။ အမြင် နှင့်။ အရာ သည်။ သော ရာ ရ မည်
စိတ် ကို ပယ် နှစ်။ မိမိ သည် ရှင်း သည် ပညာ ဒ် မိမိ ဖြင့် သည် ကောင်း မှ
ရှား စာ သံ သော ကပ်။ မိမိ သို့ သော ပေ ရှိ သူ ကောင်း ပါ သည်။ ပေ နှား
ပို ပါ သည်။

ရွာ၊ နှင့် နှစ်။ အိမ် ဖွတ် မှိုင်း နှင့် အတွက် - ကပ် လို စာ ကို ကံ ငွေ
ပတ် မှတ် - တံ ပေါင်း (£ ၅) ကို ယခု စာ ဒ် အတူ ထူး ပို လိုက် ပါ
ဖြင့် စာ ဖြင့် စာ ကို ကံ မှာ (၁၃ -) ပါ သည်။

× ငွေ ကံ မှတ် ၁၀ (၅၅ နှစ်) C. W. Dunn.

စာဆို နှစ်
စာပေ နှစ်
၁ - ၇၂ - ၅၂

စိစစ် ဝန်ခံ က ယင်း ငါ မြန်မာ စာ ဆရာ၊ ဆရာ သိန်း ထံ တိလပ် မှ
ရေး လိုက် သော စာ။

ရွေးထုတ်စာ စာရင်း

- လေယျ။ “စာပေအရွေးလွယ်အိတ်” စာတွေ့ငါတွေ့။ ရန်ကုန်။ စာပေပေါင်းကူးစာစဉ်။ ၁၉၆၇။ စာ ၂၀၉-၂၁၉။
- ဇော်ဝင်းကျား။ “ကျွန်တော် သိသော ကျွန်တော်အဖေ ဦးဖိုးကျား။” ဦးဖိုးကျား၏ မှတ်စုများ။ ရန်ကုန်၊ စာအုပ်ဝေ၊ ၁၉၆၈။ စာ ၁၀-၁၈။
- “မှော်ဘီဆရာသိန်းကြီး” စာဆိုတော်မဂ္ဂဇင်း။
 - တွဲ ၁။ မှတ် ၂ (ဒီဇင်ဘာ ၁၉၃၅) စာ ၅။
 - တွဲ ၁။ မှတ် ၃ (မတ် ၁၉၃၆) စာ ၁၃-၁၆။
 - တွဲ ၁။ မှတ် ၄ (စက်တင်ဘာ ၁၉၃၆) စာ ၄၆။
 - တွဲ ၁။ မှတ် ၅ (အောက်တိုဘာ ၁၉၃၆) စာ ၃၄-၃၆။
 - တွဲ ၁။ မှတ် ၆ (နိုဝင်ဘာ ၁၉၃၆) စာ ၁၉-၂၀။
 - တွဲ ၁။ မှတ် ၇ (ဒီဇင်ဘာ ၁၉၃၆) စာ ၁၉-၂၂။
 - တွဲ ၁။ မှတ် ၈ (ဇန္နဝါရီ ၁၉၃၇) စာ ၂၁-၂၃။
- ရန်အောင်။ “မှော်ဘီဆရာသိန်းကြီး”။ သွေးသောက်။ မှတ် ၅၁ (ဧပြီ ၁၉၅၀) စာ ၅-၈။ ၁၈၉-၁၉၀။
- လှဖေ(ဦး)။ “ဦးသူစကား ယုံမှားတတ်တဲ့ စာရေးဆရာကြီး”။ မဏ္ဍိုင်။ (၁၅၊ ဒီဇင်ဘာ၊ ၁၉၅၅) စာ ၅။
- သိန်း(မှော်ဘီဆရာ)။ “ခေတ် ခေတ် ခေတ်”။ ဒီးဒုတ်။ တွဲ ၆၂ မှတ် ၄၀။ (၂၇၊ ဇွန်၊ ၁၉၃၆) စာ ၂၈-၂၉။
- သိန်း(မှော်ဘီဆရာ)။ နှောင်းဖြစ်စာတန်း။ ရန်ကုန်၊ အေးအေးစာပေ။ ၁၉၆၇။
- သိန်း(မှော်ဘီဆရာ)။ ပါးစပ်ရာဇဝင်။ ပတွဲနှင့်ဒုတွဲ။ ရန်ကုန်၊ အေးအေးစာပေ။ ၁၉၆၇။
- သိန်း(မှော်ဘီဆရာ)။ ပေါရာဏဒီပနီ။ စတုတ္ထအကြိမ်။ ပတွဲ။ ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီ၊ ၁၉၆၁။
- သိန်း(မှော်ဘီဆရာ)။ ပေါရာဏဒီပနီ။ ဒုတွဲ။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာဝတီ၊ ၁၉၁၃။
- သိန်း(မှော်ဘီဆရာ)။ “မှတ်သားချက်”။ ဘိန်းပုံရာဇာကွမ်းပုံကုမ္ပဏီပြုလတ်။ ရန်ကုန်၊ စာရေးဆရာ ကလပ်၊ ၁၉၃၆။ စာ ၃-၈။
- သိန်း(မှော်ဘီဆရာ)။ “ရှေးခေတ်ဟောင်း အောက်မေ့ဘွယ်”။ တိုးတက်ရေး။ မှတ်၊ ၇၂ (စက်တင်ဘာ၊ ၁၉၃၉) စာ ၆၀-၆၂။

ပီမိုးနင်း

အမှာစာ

ဤစာအုပ်ကို ကျွန်တော်ရေးသားရာတွင် အချက်အလက်များကို ဆိုင်ရာ စာအုပ် စာတမ်းများမှ လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်အချို့၏ နှုတ်ပြောစကားမှ လည်းကောင်း ယူပါသည်။

၎င်းတို့အနက်

- (က) ပီမိုးနင်း၏ ပီမိုးနင်းစာအုပ်
(ဂျာနယ်ကျော် ဦးချစ်မောင် တည်းဖြတ်သည့်မူ)
- (ခ) ပီမိုးနင်း၏ ဘာကြောင့် ပီမိုးနင်း ဖြစ်ရသနည်း ဆောင်းပါး
- (ဂ) ပီမိုးနင်း၏ ညီဖြစ်သူ ဦးလူကား၏ စကား
- (ဃ) ပီမိုးနင်း၏ တူဖြစ်သူ ဦးအုန်းခင်၏ စကား

တို့ကို အရင်းခံထား၍ သုံးပါသည်။ အရင်းခံထား၍ သုံးသော အချက်အလက်များ အတွက် စာအုပ်ထဲတွင် တမင်အကိုးအကား မပြပါ။

ကျန်ရှိသော စာအုပ်စာတမ်းများ၊ နှုတ်ပြောစကားများကို အဖြည့်အစွက် သဘောအဖြစ် သုံးပါသည်။ ထိုအချက်အလက်များအတွက် စာအုပ်ထဲတွင် အကိုး အကား ပြထားပါသည်။ စာဖတ်သူများ မျက်စိမနော့ကရအောင် အကိုးအကား နေရာအတိအကျကို မှတ်စုကဏ္ဍတွင် ပထမ ပြထားပါသည်။ ကျမ်းကိုးစာရင်းကို ခုတိယပြထားပါသည်။

ပီမိုးနင်းနှင့် တိုက်ရိုက်ပြီး မပတ်သက်သော အချက်အလက်တို့ကိုမူ အကိုးအကား မပြတော့ပါ။

ဤစာအုပ်တွင် ပါသည့် အချက်အလက် အချို့သည် 'ပီမိုးနင်း၏ ပီမိုးနင်း' စာအုပ်ပါ အချက်အလက်နှင့်မတူ ကွဲပြားနေသည်ကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။

ပမာအားဖြင့် 'ပီမိုးနင်း၏ ပီမိုးနင်း' စာအုပ်တွင် ပီနံမှ သူ ပြန်ရောက်လာ သည့်အခါ သူ့အမေ ဒေါ်စိန်နုသည် နောက်အိမ်ထောင်ပြုပြီး ဖြစ်နေသလိုလို

ရေးထားပါသည်။ ထိုအချက်ကို သူ့ညီ၊ သူ့တူနှင့် ညှိ၍ ကျွန်တော် တစ်မျိုး ရေးထား
ပါသည်။ ထို့အတူ ပီမိုးနင်းက မစိန်တင်ကို တွေ့သည့်အခါ ရွယ်တုချင်းလိုလို ဖြစ်ပုံ
ရေးထားပါသည်။ ထိုအချက်ကိုလည်း ပို၍ တိကျသည် ထင်ရသော အခြားစာအုပ်
ဖြင့် ညှိ၍ ပြန်ရေးထားပါသည်။

ပီမိုးနင်းနှင့် စပ်၍ အချို့ စာအုပ်စာတမ်းများကို စာကြည့်တိုက်တွင် ရှာ၍
မရ။ အပြင်အပ ပုဂ္ဂိုလ်အချို့ထံတွင် ရှာရပါသည်။ အချို့ အချက်အလက်အတွက်
နီးစပ်သူများထံ ချဉ်းကပ်ရပါသည်။ သို့ဖြင့်

(က) ပီမိုးနင်း အကြောင်းကို ပြောပြကြသော ဦးလူကား၊ ဦးအုန်းခင်၊
မြန်မာ့အလင်း ဦးတင်၊ ကာယဗလ ဦးရှိန်၊ ဆရာဇဝန၊ ဆရာဦးအုန်းလွင်၊ ရှုမဝဦးကျော်
တို့ကို လည်းကောင်း၊

(ခ) ဗရင်ဂျီ စာပေဆိုင်ရာ စာကို ရှာပေးသော ဖာသာဗရူနီစိန်ဝင်းကို
လည်းကောင်း၊

(ဂ) မာရီကော်ရယ်လီ၏ 'အင်နီးစင့်' ဝတ္ထုကို ရှာပေးသော မင်းကျော်ကို
လည်းကောင်း၊

(ဃ) 'သနားဖွယ်' ဝတ္ထုနှင့် 'လွမ်းဆွတ်သူ' ဝတ္ထု တို့ကို ရှာပေးသော တက္ကသိုလ်
ဝင်းမွန်ကို လည်းကောင်း၊

(င) ကျွန်တော့်ကို သုံးဆယ်သို့ လိုက်ပို့သော ပါရဂူကို လည်းကောင်း၊

(စ) စာကြည့်တိုက်မှ စာအထောက်အထား ရှာပေးကြသော (တက္ကသိုလ်များ
ဗဟို စာကြည့်တိုက်) ဒေါ်ကျော့ကျော့နှင့် (အမျိုးသားစာကြည့်တိုက်) ဦးကြိုင်လှိုင်တို့
ကို လည်းကောင်း ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ကျောင်းသားဘဝ

(၀)

သုံးဆယ်ဒေသသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အများစုထဲတွင် ခရစ်ယာန်အနည်းစု ထိုးဖောက် ရောနှောနေသော အရပ်ဒေသဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်များအဖို့ ကံနှင့် ဌါရ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၊ ဘုရားစေတီများရှိသလို ခရစ်ယာန်များ အဖို့ ဗရင်ဂျီ(ရေဖြန်း)ဘုရားရှိခိုးကျောင်းနှင့် ရေနှစ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများ အရံသင့် ရှိနေလေသည်။ တစ်ဖန် ခရစ်ယာန်များကပင် ခေတ်ပညာရေးအတွက် အာစီအမ် ဗရင်ဂျီ (Roman Catholic Mission) စာသင်ကျောင်းနှင့် အေဘီအမ် ရေနှစ် (American Baptist Mission) စာသင်ကျောင်းများကိုလည်း ထူထောင်ထား လေသေးသည်။

သုံးဆယ်မြို့ ရွာမရပ်နေ ဦးရွှေခင်၏ မိသားစုသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်၍ ဦးသိုက်၏ မိသားစုသည် ဗရင်ဂျီခရစ်ယာန်ဖြစ်လေသည်။ တစ်ဖန် ဦးရွှေခင်၏သား ကိုရွှေခမ်းနှင့် ဦးသိုက်၏ သမီး မစိန်နုတို့သည် အကြင်လင်မယားဖြစ်ကြပြန်သည်။ တိုရွှေခမ်းနှင့် မစိန်နုတို့၏ သားဦးကား မိုးနှင့် ဖြစ်လေသည်။ သူ့ကို ၁၈၈၃ ခု နိုဝင်ဘာလ၊ ၆ ရက်၊ တနင်္လာနေ့တွင် မွေးဖွားခဲ့လေသည်။ ဇာတာအမည်မှာမူ မောင်ကျော်ညွန့် ဖြစ်သည်။ သို့သော်သူမွေးသည့် နံနက် ၉ နာရီအချိန်တွင် သူတို့ အရပ်၌ မိုးနှင့်များ ပိန်းနေအောင်ကျခဲ့သည်ကို အစွဲပြု၍ မိုးနှင့် ဟူ၍သာ သူ့ကို အခေါ်များလေသည်။

မိုးနှင့်သည် အခြားကလေးများနည်းတူ ကျောင်းသွားချင်သူ ဖြစ်လေ သည်။ ကျောင်းသွားချင်သော်လည်း ၁၀ နှစ်သားအရွယ်အထိ သူ ကျောင်းမရောက်။ အမှန်ဆိုလျှင် ညီဖြစ်သူ မောင်လူကား (Lucas) ပင် သူ့ထက်ဦး၍ ကျောင်းရောက်ခဲ့ လေသည်။ သူတို့အဘိုးဖြစ်သူ ဦးသိုက်သည် ရွာမမှ အာစီအမ်ကျောင်းရှိရာ (သုံးဆယ်မြို့) မကျည်းကုန်းအရပ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ပြီးနောက် မြေး လူကားကို ခေါ်ယူ၍ အာစီအမ်ကျောင်းတွင် ထားခဲ့လေသည်။ မိုးနှင့်မှာမူ သူ့အမေနှင့်အတူ အိမ်မှ ထိခွဲတွေ့ကို ဝိုင်းဝန်းလုပ်ကိုင်ရင်း အိမ်တွင် နေရလေသည်။

ဖြစ်ရာ ကိုရွှေခမ်းသည် အိမ်တွင် မရှိတတ်။ သူသည် တပည့်တပန်းတို့ကို
 ခေါ်၍ တစ်ခွာပြီး တစ်ခွာပြောင်းကာ ပန်းတိမ်လုပ်သည်။ ကွမ်းညှပ်လုပ်သည်။
 အလုပ်ကွမ်းကွင်သဖြင့် ရောက်ရာအရပ်တွင် စားရေးသောက်ရေး ပြေလည်ပါ၏။
 သို့သော် တစ်ခုရှိသည်။ ကိုရွှေခမ်းတွင် လှပုံက ခပ်နွဲ့နွဲ့၊ ရင်ဘတ်ဆေးမင်နီထိုးနှင့်
 ထိုးကွင်းခူးကျနှင့် အင်္ကျီချွတ်ပြီး ပုဆိုးအောက်ပိုင်း ကျွဲကလိုက်သည့်အခါ အလွန်
 ကြည့်၍ လှသူ ဖြစ်သည်။ အကအခုန် အပျော်အပါးကြိုက်သူဖြစ်သည်။
 ရောက်ရာအရပ်တွင် ယောက်ျားမိန်းမ အသိအကျွမ်း ပေါများသူ ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်ရာ အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားလာနေထိုင်တတ်ပြီး မေ့သလောက်ရှိမှ
 မယားထံသို့ ပြန်လာတတ်သည်မှာ သူ့ဝသီပင် ဖြစ်ဟန်တူလေသည်။ တစ်ခါက
 ဆပ်သွားတော ရွာဘက်သို့ သွား၍ အလုပ်လုပ်ခဲ့ရာ တစ်နှစ်ကျော်ကျော်လောက်ရှိမှ
 အိမ်ပြန်ရောက်ခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ မစိန်နုအဖို့ စိတ်ဆင်းရဲရုံမျှမက ကိုယ်လည်း
 ဆင်းရဲရလေသည်။ ထိုဆင်းရဲဒဏ်သည် သားသမီးများအပေါ်သို့ ကျရောက်ပြန်
 တော့သည်။

မစိန်နုတို့မှာ ရှေးအထက်ကာရီက အိမ်ကြီးရခိုင်နှင့် ငှက်ပျောခြံကြီးထဲတွင်
 ပျော်ပျော်ကြီး နေခဲ့ကြသည်။ ကိုရွှေခမ်းက ခပ်နွဲ့နွဲ့၊ မျက်နှာသွယ်သွယ်၊ မစိန်နုက
 ခပ်ပျပ်ပျပ်၊ မျက်နှာဝိုင်းဝိုင်း၊ ရှမ်းစပ်တွေမို့ အသားခပ်ဖြူဖြူနှင့် နှစ်ယောက်တွဲ
 သွားကြသည့်အခါ အိမ်နီးနားချင်းတွေက အိမ်ရှေ့ ထွက်ကြည့်ရလောက်အောင်
 လိုက်လေသည်။ သားသမီး ရလာပြန်သောအခါ ငွေကလည်း ချောင်လည်၊ မအား
 အဘွားတွေကလည်း ဂရုစိုက်ကြ၍ စိတ်ချမ်းသာစရာပင်။

သို့သော် နောက်ပိုင်း၌ သူတို့ ကံဆိုးလေသည်မှာ ဓားပြဒဏ်၊ မီးဘေးဒဏ်
 ခံခဲ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။ ယခုတစ်ဖန် ကိုရွှေခမ်းထံမှ အထောက်အပံ့မမှန် ဖြစ်နေပြန်ရာ
 မစိန်နုသည် တတ်သည့်ပညာဖြင့် ဝင်ငွေ ထပ်ရှာရလေသည်။

သူ့မှာ သိုးမွေးခေါင်းစွပ်တို့၊ ခြေအိတ်တို့ ထိုးရသည့်အခါလည်း ရှိသည်။
 တစ်ထည် ငါးမူးနှုန်းဖြင့် ဘင်္ဂါလီအင်္ကျီ ချုပ်တန်ချုပ်ရသေးသည်။ ဆီ၊ ကြက်သွန်
 စသည့် ကုန်သေးများကို ခေါင်းရွက်၍ အရောင်းထွက်ရပေါင်းလည်း များလှပြီ။
 မိုးနှင့်သည်လည်း သူ့အမေကို တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ ကူညီရလေသည်။

ဘယ်လို ကူရလေသနည်း။ မိုးနှင့်က ၁၀ နှစ်သား၊ သူ့အောက် မောင်လူကား
 မမေရီ၊ မမေစီ၊ ပြုံးမောင်တို့က နှစ်နှစ်ကြီး နှစ်နှစ်ငယ်များ ဖြစ်ကြလေသည်။
 မောင်လူကားမှာ ငါးနှစ်အရွယ်ကတည်းက သူ့အဘိုး ဦးသိုက် ရှိရာသို့ ရောက်နေ
 သည်။ ကျန်ကလေးများကိုမူ မိုးနှင့်က ထိန်းရ ကျောင်းရလေသည်။ ကလေးအနီးကို
 လည်း သူပင် သုံးဆယ်ချောင်းဘေးသွား၍ လျှော်ရဖွပ်ရသည်။ ထို့ပြင် မနက်နှင့်
 ညစာကို ချက်ဖို့ရန် သူ့တာဝန်ပင် ဖြစ်သည်။ အဘိုးအဘွားတို့သည် ရံဖန်ရံခါ အိမ်သို့
 လာကြသော်လည်း သူတို့ အသက်ကြီးကြပြီ။ ထို့ကြောင့် အိမ်မှုကိစ္စတွေကို သူကပင်

ဒိုင်ခံ၍ လုပ်ရလေသည်။

အိမ်မှုကိစ္စတွေကို လုပ်ရင်းက အိမ်ခေါင်းရင်းရှိ သူကြီးအိမ်သို့ လာတတ်ကြသော ဟန်ကောင်းကောင်းနှင့် လူတွေကို သူပြေးပြေး မြင်မိလေသည်။ ထိုသူတွေမှာ မြို့အုပ်နှင့် စာရေးစာဆိုများ ဖြစ်ကြသည်။ ဝတ်ကောင်းစားလှနှင့် ဖြစ်ကြသည်။ ထိုသူတွေ အထက်သံ၊ အာဏာသံနှင့် စကားပြောသည်ကိုလည်း သူကြားရတတ်သည်။ ထိုလူသိုက်ကို သူ အားကျမိတော့သည်။ သူတို့ တစ်တွေမှာ ခေတ်ပညာတတ်တွေမို့ ဟန်ကျပန်ကျရှိပေသည်ဟု သူ တွေးမိသည်။ ကျောင်းသားဘဝကို သူ ပို၍ တောင့်တမိတော့သည်။ သို့သော် သူ့မှာ ကျောင်းမနေရ။ ကျောင်းနေချင်စိတ်ကို အဖော်အပေါင်းနှင့် ရံဖန်ရံခါ ကစား၍ သူ့အမေထံမှ ပုံတိုပတ်စ နားထောင်၍ ဖြေရလေသည်။

သူသည် အိမ်နီးချင်းဖြစ်သော မဟန်ကို ခေါ်၍ ကစားတတ်လေသည်။ မဟန်သည် သူ့ထက် တစ်နှစ်သာ ကြီးလေရာ ကစားဘက် ညီလှသည်။ သူတို့သည် ငှက်ပျောခြံထဲတွင်သာ ကစားပျော်ရွှင်ကြသည် မဟုတ်သေး။ ဟိုခြံသည်ခြံလည်၍ ထန်းသီးကောက်၊ ပွိုနုတ်နှင့် ပျော်ကြ သည်။ မိုးတွင်းအခါ၌ဆိုလျှင် လယ်ပုစွန်လုံးနှိုက်၊ ငါးဖမ်းနှင့် ပျော်ကြသည်။ ထို့အတူ ညည အချိန်၌ သူ့အမေထံမှ ပုံတိုပတ်စများကို ကြား ကြားနေရသည်မှာလည်း ရင်ဖိုစရာ၊ ပျော်စရာပင်။

ဤတွင် ကစားရ၍၊ ပုံဝတ္ထုနားထောင်ရ၍ ပျော်သည်က တစ်မျိုး၊ စိတ်ဆန္ဒတစ်ခု ရှိနေသည်က တစ်ဖုံ ဖြစ်လေသည်။ မိုးနှင်းသည် မဟန်နှင့် ကစားသည့်အခါ အိမ်အလုပ် ပင်ပန်းခြင်းဒုက္ခကို မေ့ပျောက်လေသည်။ အမေထံမှ ပုံဝတ္ထုကြားရသည်အခါ စိတ်ကူးယဉ်လောကသို့ စိတ်ရောက်လေသည်။ သို့သော် ကျောင်းနေချင်စိတ်ကား ဤအကြားမှာ ပေါ်လာတတ်သည် အမှန်ပင်။ သူသည် သူ့အမေ မစိန်နုကို ကျောင်းနေချင်ကြောင်း ပူဆာလေတော့သည်။ သူ့အမေထံမှ အဖြေချက်ချင်းမရ၊ ၁၀ ရက်လောက်ကြာမှ ကျောင်းထားပါမည်ဟူသော အဖြေကို ရလေသည်။ ဘယ်တော့ ကျောင်းအပ်မည်လဲ။ သူသည် ကျောင်းတက်ရမည့်နေ့ကို တောင့်မြှော်လေသည်။

သို့စောင့်ရင်း တစ်နေ့တွင် ချောင်းဘက်သို့ မိုးနှင်းသွား၍ အနီးလျှော်လေသည်။ လျှော်အပြီး ရေချိုးရန် ချောင်းထဲ သူခုန်ချသည်။ အခုန်မှား၍ ရေနက်ပိုင်း ရောက်ကာ ရေနစ်လေတော့သည်။ ထိုအခါ သူ့ခေါင်းတွင်းသို့ အတွေးတစ်ခု ရုတ်ချည်း ဝင်လာလေသည်။ ထိုအတွေးမှာ အခြားမဟုတ်၊ ရေနစ်လျှင် သူ ကျောင်းနေရတော့မည် မဟုတ်ဟူသော အတွေးပင် ဖြစ်လေသည်။

သူသည် ရေပေါ်ရောက်အောင် တအားခုန်ပါလေ၏။ ကိုယ်ပေါ်လာသည့်အခါ အသက်ပြင်းပြင်းရှူလေသည်။ တစ်ဖန် ရေပြန်နစ်၍ တအားခုန်ပြန်သည်။ ဤသို့ ၁၀၀၊ ၁၀၀၊ ၁၀၀ အသက်ပြင်းပြင်းရှူနေရာက ကံအားလျော်စွာ

ရေကန်ချောင်းဖြင့်သောက်မိလေသည်။ သူသည်ကလေးအနီးတွေကိုပိုက်၍ အိမ်သို့
ပြန်လေသည်။ အနီးတွေကို တန်းတွင် လှမ်းလေသည်။ ရေနစ်သည်ကို အမေ
သိမှာတော့ သူ ဦးရိပ်နေသည်။ အမေသိလျှင် အစိုးရိပ်လွန်ပြီး ဒေါသဖြစ်ဖြစ်နှင့်
သူ့ကို ခွဲက်ခွဲက် ခွဲက်နေဦးမည်။ သူသည် အာစီအမ်ကျောင်းကို သတိရလေသည်။
ထို့ကျောင်းနှင့် တစ်ဝင်းတည်းရှိ အာစီအမ် ဆေးပေးရုံ၌ ဆေးပေးဆရာမ လုပ်နေသူ
မဆင်သည် သူ့အစ်မဝမ်းကွဲ ဖြစ်လေသည်။ မိုးနှင်းသည် အိမ်မှ တိတ်တိတ်ထွက်၍
မဆင်ဆီ သွားလေသည်။ မဆင်က သူ့ကို အာစီအမ် ကျောင်းအုပ်ကြီးဖြစ်သူ ဘုန်းကြီး
ပဲရဝါး (Father Felix Perroy) ထံအပ်လေသည်။

(၂)

ကျောင်းအုပ်ဘုန်းကြီး ပဲရဝါးထံသို့ မိုးနှင်းရောက်ခဲ့သည်မှာ ကံကောင်း၏။
ဘုန်းကြီး ပဲရဝါးသည် ပြင်သစ်လူမျိုးဖြစ်လေသည်။ အသက်အရွယ်မှာ မကြီးလှသေး။
၂၇ နှစ်၊ ၂၈ နှစ် လောက်သာ ရှိလေသည်။ သို့သော် သုံးဆယ်ရှိ အာစီအမ်
ယောက်ျားကလေးကျောင်း၊ မိန်းကလေးကျောင်း၊ ဆေးပေးရုံ စသည်များကို ကိုယ်တိုင်
ထူထောင်ခဲ့သူဖြစ်ရာ ကျောင်းကြီးပွား ရေးကို အလွန်ဂရုစိုက်လေသည်။

ကျောင်းသားကျောင်းသူများ၏ ပညာရေးကို ကြပ်ကြပ်မတ်မတ် ပြုလေ
သည်။ မိမိ ဝါသနာရှိသော ပန်းစိုက်သည့်အလုပ်အလုပ်တွင်လည်း မလစ်ဟင်း။

မိုးနှင်းသည် ဖိလစ် (Phillip)ဟူသော ခရစ်ယာန်အမည်ယူကာ
ဗရင်ဂျီသာသနာ၏ အစောင့်အရှောက်ကို ခံခဲ့လေသည်။ သူသည် ကျောင်းတွင်
သုံးနှစ်ကြာ၏။ သုံးနှစ်အတွင်း ယခင်ကဲ့သို့ ကလေးထိန်းရ ပင်ပန်းခြင်းမျိုးလည်း
မရှိခဲ့။ ကျောင်းအားချိန်တွင် ပန်းပင်ရေလောင်း၊ သစ်ပင်စိုက်အလုပ်သာ လုပ်ရသည်။

ထို့ကြောင့် သူ လေးတန်းအောင်သည့်အခါ ငါးတန်း၊ ခြောက်တန်းသို့
အတန်း ဆက်တက်ရန်ကိုလည်း သူ မကြံရွယ်။ ကျောင်းထွက်၍ အပြင်အပ၌ လုပ်ကိုင်
စားသောက်ရန်ကိုလည်း သူ စိတ်မကူး။ ဗရင်ဂျီသာသနာဘောင်သို့ ဝင်ရန်သာ
ဆန္ဒရှိလေသည်။ မိုးနှင်းသည် သူ့ဆန္ဒကို ဘုန်းကြီး ပဲရဝါးအား ပြောလေသည်။

ဘုန်းကြီး ပဲရဝါးသည်လည်း မိုးနှင်း၏ အလိုဆန္ဒအတိုင်း(သူ့ကို)
မော်လမြိုင်ရှိ ရဟန်းဖြစ်သင်ကျောင်း(ငယ်) သို့ ပို့ပေးလေသည်။ မော်လမြိုင်ကျောင်း
တွင် အခြေခံသင်တန်းပြီးသည့်အခါ (မလေးကျွန်းဆွယ်)ပီနံရှိ ရဟန်းဖြစ်သင်
ကျောင်း(ကြီး) (General College) တွင် ဆက်လက် ပညာဆည်းပူးနိုင်လေသည်။

မော်လမြိုင်ရှိ ရဟန်းဖြစ်သင်ကျောင်းသည်(မရမ်းကုန်း)တောင်ခြေ၌
တည်ရှိလေသည်။ ထိုတောင်ခြေ၌ပင် အမေရိကန်နှစ်ခြင်း ခရစ်ယာန်များက

တော်အိမ်ယောက်ျားကလေးနှင့် မိန်းကလေးကျောင်းတစ်ကျောင်း ဖွင့်ထားလေသည်။ တောင်ရိုးတစ်လျှောက်တွင်မူ ဗိုလ်အိမ်များ ဝင်းနှင့်ခြံနှင့် သိုက်သိုက်မြိုက်မြိုက် ရှိလေသည်။ ပန်းသစ်ပင်လည်း ပေါလှသည်။ မရမ်းကုန်းမှ လှမ်းမျှော်ကြည့်မည် ဆိုသော် အရှေ့ဘက်တစ်ခွင်တွင် ညိုညိုမှိုင်းမှိုင်းနှင့် လွမ်းချင့်စရာ တောင်တန်းကြီး များကို မြင်နိုင်လေသည်။

မိုးနှင်းသည် ကျောင်းတွင် တစ်နေ့ကုန် တစ်နေ့ခန်း လက်တင်သဒ္ဒါကို သင်ယူရ၏။ ခရစ်ယာန် သူတော်စင်များ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို လက်တင်လို ကောင်းကောင်း ဖတ်နိုင်လာသည့်အထိ ကြီးပမ်းရလေသည်။ သူသည် စာဘက်တွင် အလွန်စူးစိုက်လေသည်။ မစူးစိုက်၍လည်း မဖြစ်။ လက်တင်သဒ္ဒါက ယောဂတွေ၊ ဧကဝုစ် ဗဟုဝုစ်တွေ၊ လိင်တွေနှင့် အလွန်သင်ရခက်သည်။ စပ်မိ၍ ရေးရမည်ဆိုလျှင် မော်လမြိုင်တွင် မိုးနှင်းရှိတုန်း သူ့အဖေဆုံးကြောင်း သတင်းရခဲ့လေသည်။ သို့သော် စာကြည့်ပျက် ရလောက်အောင် သူ့မှာ စိတ်ထိခိုက်ခြင်း မဖြစ်။

တစ်ခုရှိသည်မှာ ကျောင်းစည်းကမ်းက ကြီးသည့်အဖြစ်ပင်။ ဆရာဘုန်းကြီး မသိဘဲ ကျောင်းအပြင်သို့ ကျောင်းသားများ လွယ်လွယ်ထွက်၍မရ။ ထို့ကြောင့် မိုးနှင်းတို့မှာ အနေရ ကျဉ်းကျပ်သည်ဟု ဆိုရလိမ့်မည်။ တစ်ခါတစ်ရံ မိုးနှင်းနှင့် အခြားကျောင်းသားများကို အနီးအနားရှိ ဗိုလ်အိမ်များက ထမင်းဖိတ်ကျွေးသည့် အခါမျိုးတွင် သူတို့ လွတ်လပ်ပျော်ပါးနိုင်ကြသည်။

ထို့အတူ ညနေ ညနေတွင် အော်အိမ်ကျောင်းမှ အသိမိန်းကလေးနှင့် ဆီးဖြူသီး လျှောက်ခူးပြီး မဆလာနှင့် စားရသည့်အခါမျိုးတွင် မိုးနှင်းအဖို့ စိတ်လက် ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ရှိရပေသည်။ ထို့ကြောင့် မိုးနှင်းသည် စာကြည့်စားပွဲမှ ညိုညိုမှိုင်းမှိုင်းနှင့် တောင်တန်းတွေဘက် မျှော်ကြည့်ရင်း မိုးကောင်းကင်က ငှက်ကလေးများ လို လွတ်လပ်ချင်ပါဘိဟု တစ်ကိုယ်တည်း ဆိုမိလေသည်။ ရံဖန်ရံခါလည်း ရပ်ရွာ ဘက်သို့ စိတ်ရောက်ကာ သူ လွမ်းဆွတ်မိလေသည်။ အထူးသဖြင့် မဟန်ကို သူ သတိရသည်။

တစ်နေ့တွင် ဘုရားရှိခိုးကျောင်း၌ အသက် ၃၀ ရွယ် မိန်းမတစ်ယောက်ကို သူ မြင်ရလေသည်။ ထိုမိန်းမသည် မဟန်နှင့် အရွယ်ချင်းသာကွာသည်။ ရုပ်ချင်းမူ ဆင်လှပေသည်။ နောက်ရက်များတွင် သူ့ကို မိုးနှင်း သတိတရ ဖြစ်နေတော့သည်။ တနင်္ဂနွေနေ့များတွင် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းတက်တိုင်း ထိုမိန်းမကို မြင်ရနိုးနိုး သူ ရွာမိကြည့်မိလေသည်။

သို့ဖြင့် အိစတာ ပွဲတော်နေ့(ယေရှုခွင့်ပြန်ထမြောက်ခြင်း အထိမ်းအမှတ် ပွဲတော်နေ့) တွင် မိုးနှင်းသည် ဘုရားရှိခိုးကျောင်း၌ စာဖတ်နေပါ၏။

ထိုစဉ် သူ့အနား တစ်ဦးတစ်ယောက် ဖြတ်လျှောက်သွားသံကိုလည်း ကြားလိုက်ရသည်။ ကာနင်ဂါ ရေမွှေးနံ့ကိုလည်း ရလိုက်လေသည်။ သူ မော်

အကြည့်တွင် ထိုမိန်းမဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ ပီတိအဟုန်သည်လည်း မိုးနှင့် တစ်ကိုယ်လုံး ပျံ့နှံ့သွားလေသည်။

ဤတွင် မိုးနှင့်အဖို့ စိတ်လှုပ်ရှားမှုသည် ထူးခြားဆန်းပြားသော အသွင် မပေါ်သေး။ မော်လမြိုင်မှ သုံးနှစ်သင်တန်းအပြီး ပီနံတွင် ကျောင်းဆက်နေသည့် အခါတွင်မှ ထူးခြားထင်ပေါ်လာလေသည်။ ခံယူနေသော ဘာသာတရားနှင့် ပဋိပက္ခ ဖြစ်လာလေသည်။ ပီနံရောက်နေသည့် အခါကာလသည် မိုးနှင့် အသက် ၁၆ နှစ်မှ ၁၉၊ ၂၀ အရွယ်အထိ ကာလ ဖြစ်လေသည်။ ကိုရင်များဝတ်သော သင်တိုင်းအရှည်ကို လည်း သူ ဝတ်ဆင်နေရပြီ။

ကျောင်းသင် ဘာသာရပ်များမှာလည်း များလှပေသည်။ လောဂျစ် (ယုတ္တိ ဗေဒ)၊ ဖီလော်ဆိုဖီ (ဒဿနိကဗေဒ)၊ ဆိုက်ကော်လော်ဂျီ (စိတ်ပညာ)၊ သာသနာရေး ဥပဒေ၊ သိပ္ပံပညာ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး ဖြစ်လေသည်။ ထိုစာများကို အလေးအနက် သင်နေရသည့်အကြားမှ မ အာရုံသည် ဝင်ဝင်လာတော့သည်။ ခက်လေစွ။ မိန်းမများ ကို မနောက်ဖြင့်ပင် မဖြစ်မှားရဟု ဘာသာတရားက ဟောထားသည်။ ပြစ်မှားမိလျှင် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်များသည် ဘုန်းကြီးတစ်ပါးပါးရှေ့တွင် ဝန်ခံ၍ အာပတ်ဖြေရသည်။ မဖြေမိလျှင် ထာဝရဘုရားသခင်သည် ငရဲသို့ ပို့၍ အပြစ်ဒဏ်ခတ်တော့မည်။

ဘုန်းကြီး ရဟန်းလောင်းအဖို့ မ အာရုံအစား အခြားအာရုံများရှိမှ တင့်တယ်ပေလိမ့်မည်။ မိုးနှင့်သည် ဘုရားအာရုံပြု၏။ ထို့ပြင် လက်တင်တေးကဗျာ များကို တစ်ပုဒ်ပြီး တစ်ပုဒ်စပ်၏။ တေးကဗျာစပ်ဖို့ ဟပ်ဖို့လည်း သူ ဝါသနာကြီး လေသည်။ ကိုယ့်အတွေး ကိုယ့်စိတ်ကူးကို တေးကဗျာစာလုံးကလေးများ ဖြစ်အောင် သီကုံးနေရလျှင် အခြားကိစ္စများကို သူ သတိမရတတ်။

တစ်ဖန် တေးကဗျာများကို လက်တင်လို စပ်ရုံသာမဟုတ်။ ပုံဝတ္ထုများကို လက်တင်ဘာသာဖြင့် သိုင်းဝိုင်းဖွဲ့နွဲ့၍ သူ ပြောတတ်လေသည်။ ညည အားလပ်ချိန် တွင် သူ့ထက်ငယ်သော ကျောင်းသားများကို လက်တင်လို ပုံပြောခဲ့ရသည်မှာ အခါခါပင် ဖြစ်လေသည်။

သို့သော် မိုးနှင့်အဖို့ အခြေအနေ ပိုကောင်းမလာ။ ဘုရားရှိခိုးကျောင်း တက်ရင်း၊ မြို့ထဲသွားရင်း မိန်းမပျိုအိုတွေကို သူ မြင်တွေ့နေရသည်။ ရှော့လမုန်ဘုရင် ၏ ဂိတမေဒိနီတွင် ပါသော ချိုးမျက်စိနှင့် ပျိုကညာအဖွဲ့မျိုးသည် သူ့အာရုံထဲသို့ ဝင်လာသည်။ သူဖတ်ခဲ့သော လက်တင်တေးကဗျာများမှာ . . .

‘ ပျားရည်ထက်ချိုသော ခွက်များသည်
အဘယ်မှာနည်း
ရန်ဖြစ်ပြီးနောက် အေးချမ်းလျက်
မျက်နှာနီမြန်း၍ နေသော

မိန်းကလေးကို နမ်းရခြင်းသည်
ပျားရည်ထက် ချိုပါသည် . . .

ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရှိသော စာကြောင်းဖို့သည် သူ့အာရုံထဲသို့ ဝင်လာသည်။
ထိုအရာများကို သူ ထုတ်ပယ်ပစ်၍ မရ။ သူ့အပါးတွင် တရစ်ဝဲဝဲသာ ရှိလေတော့
သည်။ အာပတ် ဖြေရပြန်လေပြီ။ မိုးနှင်းသည် ရဟန်းသိက္ခာ ခံယူ၍ မဖြစ်နိုင်မှန်း
တဖြည်းဖြည်း သဘောပေါက်လာလေသည်။ သူသည် အမေ့ထံသို့ စာရေးလေသည်။
ဘုန်းကြီး ပဲရဝါးထံသို့ စာရေးလေသည်။ ထို့နောက် ပညာတစ်ပိုင်းတစ်ပျက်နှင့်
မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လာခဲ့လေသည်။

ယောင်သုံးဆယ်

(၁)

မြန်မာနိုင်ငံသို့ မိုးနှင်း ပြန်ရောက်သောနှစ်သည် ၁၉၀၃ ခုနှစ်ပင် ဖြစ်လေသည်။

ဘုန်းကြီး ပဲရဝါးသည် သူ့အပေါ် သံယောဇဉ်ကြီးပါ၏။ သူ့ကို အာစီအမ် ကျောင်းတွင် ဆရာခန့်လေသည်။ ထို့နောက် ကြိုပင်ကောက်ရှိ အာစီအမ်ကျောင်း တွင် ဆရာလုပ်ရန် သူ့ကို ပို့လေသည်။ သို့သော် ထိုကျောင်းမှ ဆရာကြီးနှင့် သူ မတည့် သဖြင့် သုံးဆယ်သို့ ပြန်လာသည်။ သူသည် ဘာအလုပ်ကိုမှ မယ်မယ်ရရ မလုပ်တော့။ လူက ဝန်ပေါ်စိတ်ပေါ့ ဖြစ်နေသည်။ သူ အလုပ်ရှိတုန်းကပဲ ဖြစ်စေ၊ ယခုလို အလုပ်မရှိသည့်အခါပဲ ဖြစ်စေ သူ့အမေဆီနေလိုက်၊ အာစီအမ်ကျောင်းတွင် အိပ်လိုက် နှင့် အေးအေးသက်သာရှိလေသည်။

အာစီအမ်ကျောင်းတွင် သူ့ညီ ကိုလူကားသည် ဆရာ ဖြစ်လာသည်။ ဘုန်းကြီး ပဲရဝါးသည် သူ့ကို ကျောင်းမြောက်ဘက် အဆောင်အပေါ်ထပ်တွင် ကိုလူကားနှင့် အတူနေဖို့ ခွင့်ပြုထားလေသည်။ ဤသည် မိုးနှင်း၏အကြိုက် ဖြစ်လေ သည်။ ကျောင်းဆောင်၌ အေးအေးဆေးဆေး စာဖတ်နိုင်မည့် မဟုတ်လား။ သူ သိချင်ဖတ်ချင်သော အကြောင်းအရာတွေကလည်း တစ်ပုံချည်းပင်။ ရှေးအခါက သူသည် ခရစ်ယာန်ဘာသာစာ စသည်ဖြင့်သာ အကျွမ်းတဝင်ရှိခဲ့ရသည်။ လူလောကအကြောင်းလည်း ကောင်းကောင်းမသိ။ ယခု ဟိုဘာသာ အယူဝါဒ၊ သည်ဘာသာ အယူဝါဒစသည်ဖြင့် တို့တို့တိတိ ဖတ်သည်။ အင်္ဂလိပ်ဝတ္ထုတွေ၊ တေးကဗျာတွေလည်း လှိုင်လှိုင် ကြီးဖတ်သည်။

ဖတ်ရုံသာ မဟုတ်သေး။ မိုးနှင်းက မြန်မာလို စာရေးချင်လာသည်။ စာရေး နိုင်အောင် အတွေးရှိရုံနှင့်မပြီး၊ မြန်မာဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်းတွေနှင့် ယဉ်ပါးနေဖို့ လိုလေသည်။ ရိုးရာမြန်မာစာပေနယ်ပယ်သည် ကျဉ်းမြောင်းသည် မှန်စေဦး။ ဣန္ဒာဝံသဇာတ် စာအုပ်လို၊ ဦးပုညတရား စာအုပ်လို၊ စောဘေစောမေ ပြဇာတ်

စာအုပ်လို အဆင့်အတန်းမီ စာမျိုးကို ဖတ်ထားဖူးလျှင် ပို၍ ကောင်းသည်။ သို့သော် မိုးနှင်းတွင် မြန်မာစာ အခြေခံက နည်းနေသေးသည်။ သူ့မြန်မာစာ အခြေခံသည် သုံးဆယ် အာစီအမ်ကျောင်းတုန်းက ရခဲ့သည့် အခြေခံသာ ဖြစ်ပေသည်။ မော်လမြိုင် နှင့် ပီနီတွင် နေပြန်သောအခါ မြန်မာစာနှင့် တွေ့ထိခဲ့ခြင်း မရှိ။ ထိုအခါကာလတွင် လက်တင်ဘာသာဖြင့်သာ တေးကဗျာများကို သူ ရေးခဲ့ဖူးလေသည်။

သူသည် နည်းပေးလမ်းပြ လုပ်နိုင်မည့် ဆရာကို ရှာလေသည်။ ကံအား လျော်စွာ သူ နေသော အာစီအမ်ကျောင်းတွင် ဆရာလုပ်နေသူ ဦးမြို့ကို တွေ့ခဲ့ လေသည်။ ဦးမြို့သည် ရပ်ရွာအလိုက် ဗဟုသုတများသူ ဖြစ်ပါ၏။ ထိုဦးမြို့ထံတွင် လောကုတ္တရာ ကျမ်းဂန်စာပေမှအစ၊ ကဗျာလင်္ကာအလယ်၊ ဆေးဝါးပညာအဆုံး သူ မေးမြန်းမှတ်သားရတော့သည်။ ဟုတ်သည်။ ဦးမြို့သည် ဆေးဝါးဘက်၌လည်း ခေါက်မိသူ ဖြစ်သည်။

ဤအတွင်း မိုးနှင်းအဖို့ ဦးမြို့နှင့်ပို၍ အဆင်ပြေစရာ အကြောင်းတစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ မိုးနှင်း၏ အမေ မစိန်နုသည် သား မိုးနှင်းနှင့် လူကားတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ကျောင်းလာရင်း ဦးမြို့နှင့် တစ်စတစ်စ ရင်းနှီးခဲ့လေသည်။ ထို့နောက် ဦးမြို့နှင့် အိမ်ထောင်ပြုလေသည်။ ဦးမြို့သည်လည်း မစိန်နုနှင့်အတူ မကျည်းကုန်း အရပ်တွင် ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်လေသည်။ နောင်အခါ ကျောင်းဆရာ အလုပ်မှထွက်၍ သာယာဝတီမြို့ပိုင်ရုံးတွင်လည်း ဝင်လုပ်သည်။

သို့ဖြင့် မိုးနှင်းသည် ဦးမြို့၏နှုတ်မှ ထွေထွေရာရာ ကြားရသည်သာ မဟုတ်သေး၊ ဦးမြို့ စုဆောင်းထားသော စာပေကျမ်းဂန်များကိုလည်း အိမ်တွင် အလွယ်တကူ ဖတ်နိုင်လာသည်။ သူ့အမေထံမှ ထုံးနည်းပုံပြင်များကိုလည်း အဆက် မပြတ် ကြားရပြန်သည်။ မိုးနှင်းအဖို့ လာဘ်ဆိုက်သည်ဟု ဆိုရတော့မည်။

သူသည် ကြို့ပင်ကောက်မှ ပြန်လာကတည်းက အလုပ်လုပ်ရန် စိတ်မကူး တော့ပေ။ လတ်တလောတွင် စားရေးသောက်ရေး ပူပင်စရာမရှိ။ မစိန်နုတို့ကလည်း ချောင်လည်နေသည်။ ကိုလုကာကလည်း သူ့ကို ကျွေးနိုင်သည်။ မိုးနှင်းသည် စာရေး လိုက်၊ စာဖတ်လိုက်နှင့် အချိန်ကုန်နေလေသည်။ စာဖတ်ပုံကလည်း သဲသဲမဲမဲ ရှိလေ သည်။ ကျောင်းဆောင်တွင် ကိုလုကာ အိပ်ရာဝင်သော်လည်း သူ မဝင်သေး။ ပက်လက်ကုလားထိုင်တစ်လုံးတွင်ထိုင်ကာ နာရီပြန် ၂ ချက်၊ ၃ ချက်အထိ စာဖတ် တတ်လေသည်။ မနက်မိုးလင်း၍ သူ့ကို ကြည့်လိုက်လျှင် အိပ်ရာထဲတွင် မဟုတ်ဘဲ ပက်လက်ကုလားထိုင်ပေါ်တွင် အိပ်ပျော်နေသည်ကိုသာ တွေ့ရလိမ့်မည်။

စာမဖတ်သည့် အချိန်အားတွင်မူ သူသည် သူငယ်ချင်းအပေါင်းအသင်း တွေ့ဆုံ လည်စရာရှိလေသည်။ လည်စရာ သူငယ်ချင်းများတွင် ပန်းပုဆရာ ကိုစံပယ် တို့ အိမ်၊ မဟန်တို့ အိမ် ပါတတ်သည်။ အမှန်စင်စစ် ထိုအိမ်များအပြင် မိုးနှင်းတွင် လည်စရာအိမ်တွေ ပေါ့လှပေသည်။ လူကလည်း လည်၍ ကောင်းသည့် အသက်

၂၀ နှစ်ကျော် အရွယ် မဟုတ်လား။

တစ်ခါက အဖော်ကောင်း၍ လေ့ရှိ ခေါင့်ကြီးရွာဘက်သို့ ရောက်သွားခဲ့လေသည်။ ခေါင့်ကြီးရွာအသွား လူချည်းသက်သက်တော့မဟုတ်။ သူ့ချစ်သည့် ဗာအုပ်များလည်း သေတ္တာ လေးတစ်လုံးနှင့် အပြည့်ပါလေသည်ပင်။ ခေါင့်ကြီးရွာတွင် စတည်းချရင်း ဦးရွှေတောင်ဆိုသူနှင့် အသိဖြစ်ရပြန်သည်။ ဦးရွှေတောင်မှာ အပျော်သမား။ အပေါင်းအသင်းတွေနှင့် အရက်ချက်သောက်သည်။ အရပ်ဇာတ်ထောင်သည်။

ရွာအစွန် စပါးကျိထဲတွင် ဇာတ်တိုက်သည့်အခါ မိုးနှင့် ဝင်၍ ပါတတ်လေသည်။ ပါချင်စရာအကြောင်းကလည်း ရှိပေသည်။ ဇာတ်မင်းသမီးကလေးက ခပ်ချောချောဖြစ်သည်။ မိုးနှင့်သည် အဖော်တွေနှင့်အတူ အရက်ကလေး တမြဲမြဲနှင့် သီချင်းဆိုလိုက်၊ ကလိုက်နှင့် ခေါင့်ကြီးရွာတွင် အတော်ကြာ ပျော်နေလေသည်။ နောက်မှ အဒေါ်တစ်ယောက်က လာခေါ်သဖြင့် သုံးဆယ်သို့ ပြန်ရောက်လေသည်။

ထိုအခါ မဟန်အိမ်သို့ မိုးနှင့် စက်ကျပြန်လေသည်။ မဟန် အပေါ်၌ သူ မေတ္တာ သက်ဝင်ခဲ့လေပြီ။ ကျောင်းနေစဉ်က ဂါဝန်ဝတ် မိန်းကလေးများကိုသာ သူ စုံစုံမက်မက် ကြည့်ခဲ့ဖူးလေသည်။ သူတို့ ဝတ်စားပုံ သပ်ရပ်သည်ကို သူ နှစ်သက်ခဲ့လေသည်။ တစ်ဖက်တွင်လည်း သမားရိုးကျ မြန်မာမိန်းကလေးများ ဝတ်ဆင်ပုံမှာ ကိုးရိုးကားရားနိုင်သည်။ လက်မြောက်လိုက်၍ ခါးပေါ်နေသည်မှာ အရုပ်ဆိုးသည်။ အသားအရေကလည်း ခြောက်ကပ်ကပ်နိုင်လှသည်ဟု သူ ထင်လေသည်။

ယခုမူ သူ့အထင်အမြင် ပြောင်းရမလိုဖြစ်နေသည်။ မဟန်သည် စိုပြေတောင့်တင်းသည့် အရွယ်ရောက်နေပြီ။ ဝတ်ပုံစားပုံမှာလည်း နှစ်သက်စရာ သူမြင်နေရသည်။ သူသည် မဟန်ကို လက်ထပ်ချင်လေသည်။ မဟန်ကလည်း သူ့ကို စိတ်ထဲက ချစ်နေသည်ဟု သူယုံကြည်သည်။

သို့သော် သူတို့နှစ်ဦးအကြားတွင် အတားအဆီး ရှိလေသည်။ မဟန်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်လေသည်။ ဘာသာတူချင်းကိုသာ လက်ထပ်ချင်ဟန်တူလေသည်။ တစ်ဖန် မိုးနှင့်မှာ အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်လေရာ အဘယ်မိန်းမသည် သူ့လို အလုပ်လက်မဲ့ကို လင်ယောက်ျား တော်ချင်ပါမည်နည်း။

မိုးနှင့်သည် ဘာသာပြောင်းရန် စိတ်ကူးမိလေသည်။ သူ့မှာ ဇာဝါရင့် သလောက် ရင့်လာပြီ။

ယခုမူ မဟန်ကို စွဲမက်သည့်စိတ်က ဘာသာကို ခွာ၍ လွယ်အောင် တိုက်တွန်းနေလေပြီ။ သူသည် မဟန် အကြိုက်ကျအောင် ဖန်တီးလိုလေသည်။ မဟန်၏ အသိတစ်ယောက်မှ တစ်ဆင့် ရှင်ပြုရန် အစီအစဉ်လုပ်လေသည်။ ထိုအခါ မဟန်ကပင် ရွာမရပ်ရှိ ဝါရကျောင်းဘုန်း ကြီး ဦးအာလောကထံသို့ ပို့ပေးလေသည်။

သူ ကိုရင် ဝတ်ခဲ့လေပြီ။ ကိုရင်ဝတ်၍ တစ်လလောက်အကြာတွင်

'မိုးနှင်းလုပ်ပုံများ အသည်းနှလုံး တုန်လိုက်ပါတိ' ဆိုသော စကားသံသည် ဗရင်ဂျီဘက်မှ ထွက်လာလေသည်။ ထိုစကားသံသည် ဘာသာအယူ မခိုင်မြဲသေးသူအဖို့ ထိတ်လန့်စရာပင်။ ကိုရင်လုပ်သူလည်း မကြာခင် ရှင်လိင်ပြန်လေသည်။

မိုးနှင်း ရှေ့ဘာလုပ်မည်နည်း။ အရပ်ထဲတွင် သူ့ကို လူလေလူလွင့်ဟု ပြောဆိုနေကြသည်။ သူ မခံချင်။ သူ အလုပ်ရှာလေသည်။ သူ့လို အင်္ဂလိပ်စာတတ် အတွက် တောမြို့တွင် အလုပ်လုပ်ရန် လွယ်ပါ၏။ သူသည် လမ်းဘက်ဌာန (Public Works Dept.) တွင် စာရေး အလုပ်ရလေသည်။ ခက်သည်မှာ အလုပ်က တစ်နေ့ကုန် စာရင်းရေးမှတ်နေရသည်။ လူကြီး သူကြီးတွေ ရှေ့တွင် ကျီးကျီးခွံခွံ နေရသည်။ တစ်လမပြည့်မီ သူ ငြီးငွေ့လာလေသည်။ မဟန်နှင့် ရဖို့အရေးမှာလည်း တွက်ခြေ မကိုက်။

မိုးဦးကျ တစ်မနက်တွင် သူသည် နံ့သို့ သွားလေသည်။ လမ်းတွင် သီချင်း တကြော်ကြော်နှင့် ပိတောက်ပန်းခူးနေကြသူများကို တွေ့ရလေသည်။ အားကျ စရာပင်။ ပန်းခူးနေကြသူများမှာ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရှိကြပါပေသည်။ မိုးနှင်းသည် ထိုနေ့အဖို့ နံ့မသွားတော့ဘဲ သူတို့တစ်တွေနှင့် ပန်းဝင်ခူးလေသည်။ နောက်နေ့များ တွင် သူ နံ့မတက်။ အပေါင်းအသင်းတွေနှင့် လည်၍သာ နေလေသည်။

ကြုံကြိုက်သဖြင့် ပြည်မြို့မှ အလည်လာသော ဒေါ်သန့်ဆိုသူ အသိ တစ်ယောက်ကို အကြောင်းပြုကာ ပြည်သို့ သူ လိုက်သွားလေသည်။ ပွဲစားတန်းရှိ ဒေါ်သန့်အိမ်၌ပင် နေထိုင် စားသောက်နေပြန်လေသည်။ ကြာသော် ကိုယ်ပိုင်ဝင်ငွေ ကလေးရှိလျှင် ပိုကောင်းမည်ဟု တွေးမိဟန်တူ၏။ ပြည်ဆေးရုံကြီး၌ စာရေးအလုပ်ကို သူ ဝင်လုပ်လေသည်။

လူဆိုသည်မှာ မကြံသော်လည်း ဖြစ်တတ်၏ ဟူ၍ ဆိုရိုးရှိလေသည်။ မိုးနှင်းသည်လည်း ဤကိန်းမျိုး ခုအခါ ဆိုက်နေလေသည်။

ဖြစ်ပုံမှာ ဒေါ်သန့်အိမ် မျက်စောင်းထိုးတွင် မေမေဆိုသည် မိန်းကလေး တစ်ဦး နေထိုင်လေသည်။ ရုပ်ရည်မှာ ရွက်ကြမ်းရေကျိသာဖြစ်ပါ၏။ ဒေါ်သန့်သည် ထိုမိန်းကလေးနှင့် ရင်းနှီးလေသည်။ ဒေါ်သန့်သည် မိုးနှင်းကိုလည်း ခင်နေသည်။ သို့ဖြစ်ရာ မေမေနှင့် မိုးနှင်းကို အောင်သွယ်ပေးချင်လေသည်။

ဒေါ်သန့်သည် မေမေ့ကို မိုးနှင်းအကြောင်း ပြောလေသည်။ မိုးနှင်း မပြောဘဲနှင့် အပြောလုပ်၍ နားသွင်းလေသည်။ မေမေသည် မိုးနှင်းနှင့် တကယ်တမ်း စကားမပြောဖူးသေး။ သို့သော် နေ့စဉ် သူ့မျက်နှာကို မြင်ရသည်။ ကိုယ်လုံးပြည့်ပြည့်၊ မျက်နှာဝိုင်းဝိုင်း၊ အသားလတ်လတ်နှင့် အေးဆေးပုံ အသွင်လက္ခဏာကို အကဲခတ် မိသည်။ ဒေါ်သန့်မှ တစ်ဆင့် ကြားရသောစကားတို့မှာလည်း ကရုဏာရှိလောက် သည်။ မေမေသည် မိုးနှင်းကို ချစ်တုံ့ပြန်လေသည်။

ဖြစ်မှဖြစ်ရပေလေ။ ဤအကြောင်းကို စောစောက မိုးနှင်း မသိခဲ့။ ဒေါ်သန့်

ပြောပြမှ သိရလေသည်။ သူသည် မေမေ့ကို မချစ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် မေမေနှင့် စကား ဆက်ပြတ်ရအောင် လုပ်ဖို့လိုလာသည်။ မိန်းကလေးဘက်မှ မလိုက်လျောနိုင်သည့် ကောင်းမျိုး ရေးပို့မှ ဖြစ်တော့မည်။

“ကျုပ်နဲ့ အခုညပဲ ခိုးရာလိုက်ပါ။ မလိုက်ရင် နောက်နောင်ကို ကျုပ် အကြောင်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီး စကားတောင် မပြောပါနဲ့”

ဤသဘောပါသောစာကို မေမေ့ထံသို့ သူ ရေးပို့လေသည်။

ဒုက္ခရောက်ချင်၍လား မသိ။ ထိုညတွင် မေမေသည် မိုးနှင်း ဆီလိုက်လာ သည်။ မိုးနှင်းမှာလည်း မထွေးနိုင် မအံ့နိုင်ဖြစ်လေသည်။ များမကြာမီ လူကြီးများက ပြန်လက်ခံ၍ ယောက္ခမ အိမ်တွင် အခန့်သားနေထိုင်ရလေသည်။ မိုးနှင်းမှာ မပျော်၊ မေမေသည် သူ့အပေါ် ချစ်ပါ၏။ သူက ပြန်ချစ်၍မရ၊ သနားသည့် စိတ်သာရှိနေ သည်။ သူသည် အချိန်အားတွင် အိမ်၌မနေဘဲ လျှောက်၍သာ လည်လေသည်။ ဒေါ်သန့်အိမ်၌လည်း အနေများလေသည်။

(၂)

၁၉၀၆ ခုနှစ်ထဲ ဝင်လာခဲ့ပြီ။

ထိုနှစ်အစတွင် ‘လယ်တီဆရာတော်(ဦးဉာဏ)’သည် ပြည်မြို့သို့ တရား ဟော ကြွရောက်လေသည်။ ဆရာတော်သည် ကျမ်းလည်း ပြုသည်။ တရားအဟော လည်း သန်သည်။ ဆရာတော်နည်းတူ တပည့်ဦးပဇွင်းများ ဖြစ်ကြသော ဦးဝါယမ၊ ဦးဝဏ္ဏတို့ကလည်း အဟောအပြော ဝါသနာရှိကြသည်။

သို့ဖြင့် ဆရာတော်သည် တပည့်တပန်းများ ခြံရံလျက် အမြို့မြို့အရွာရွာ လည်၍ အဘိဓမ္မာတရား ဟောခဲ့လေသည်။ လူကြီးလူငယ်မရွေး ကျက်မှတ်ရ လွယ် ကူအောင် ပရမတ္ထသံခိပ် ကျမ်းတစ်ကျမ်းကိုရေး၍ သံခိပ်အသင်းများကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ လေသည်။

ယခု ပြည်မြို့သို့ ရောက်လာခြင်းမှာ ရှင်လူအများကို အဘိဓမ္မာတရား ဟောရုံသာ မဟုတ်သေး။ ရှင်လူအများ၏ ဆန္ဒအရ ပြည်မြို့၌ တစ်ဝါဆိုရန်ဖြစ်လေ သည်။

စပ်မိ၍ ရေးရမည်ဆိုလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာနာ ပြန့်ပွားရေးလုပ်ငန်းသည် ခေတ်၏ လက္ခဏာ တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ် အုပ်စိုးမှုအောက်တွင် ဗုဒ္ဓသာသနာ မှေးမှိန်သွားမည်ကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အများစုက စိုးရိမ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် တရားဟောကြား ကျမ်းပြုကြား ဟံသာဝတီ သတင်းစာ၊ သံတော်ဆင့် သတင်းစာများတွင် တရားအငြင်းအခုံ ပြုကြနှင့် ထထကြွကြွ ရှိကြလေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ ကလျာဏယုဝအသင်း ခေါ် ဝိုင်အမ်ဘီအေ အသင်းမျိုးကလည်း အမျိုး ဘာသာ သာသနာ ပညာမြင့်တင်ရန် ဆောင်ပုဒ်ဖြင့် လှုံ့ဆော်စပြုသည်။ တစ်ဖန် နိုင်ငံခြားသို့ သာသနာပြန့်ပွားစေချင်သူများကလည်း အသင်းအပင်းဖွဲ့ကာ ဟောပြောခြင်း၊ စာအုပ်စာတမ်း ထုတ်ခြင်းအမှုများကို ပြုလျက် ရှိကြသည်။

လယ်တီဆရာတော်သည်ကား နိုင်ငံတွင်း၌ တရားဟော၊ ကျမ်းပြုသည့် လုပ်ငန်းကို ပို၍ အားစိုက်လေသည်။ ဆရာတော်၏တရားကို နာလိုသူများသည် ထောင်နှင့်သောင်းနှင့် ရှိသည်။ ထိုအထဲတွင် မိုးနှင်း ပါလေသည်။

မိုးနှင်းသည် အိမ်ထောင်ရေး စိတ်ဒုက္ခကို မေ့ပျောက်လိုသူ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သူ့ယောက္ခမနှင့် သူ့မိန်းမဘက်က ကျေနပ်သည် မကျေနပ်သည်ကို ဂရုမထားချင်တော့။ အလုပ်မှ ထွက်၍ လယ်တီဆရာတော်ထံတွင် ရဟန်းခံလေသည်။ ထို့နောက် မြို့အနီးရှိ ဝိပဿနာကုန်းတွင် တောရဆောက်တည်လေသည်။

တစ်နေ့သ၌ ဦးပဉ္စင်း မိုးနှင်းသည် တဲကျောင်းအတွင်း ရှိနေစဉ်အပြင်မှ မိန်းမများ စကားပြောသွားသံကို ကြားလိုက်ရလေသည်။ အမှန်စင်စစ် ဦးပဉ္စင်း ကြားအောင် မိန်းမအချင်းချင်း ပြောသွားကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ကြားစေချင်သော သံတင်းမှာလည်း အခြားမဟုတ်။ မေမေတစ်ယောက် ပုလိပ်ရောဂါဖြင့် ရုတ်တရက် သေဆုံးသည့် သတင်းပင် ဖြစ်လေသည်။ ဦးပဉ္စင်း မိုးနှင်း သည် မေမေကို မယားအဖြစ် မချစ်ခင်ခဲ့သည်မှန်၏။ သို့သော် ယခုလို သေဆုံးခဲ့ခြင်းကိုမူ ဝမ်းနည်းမိလေသည်။ မေမေနှင့် သူသည် နှစ်လတာမျှ ပေါင်းလိုက်ရသည်။ မေမေဆုံးသည့် အရေးတွင် သူပယောဂ မပါဝါစေနှင့် ဆုတောင်းရင်း မျက်ရည်ကျမိရှာလေသည်။

ဖြစ်သမျှအကြောင်း အကောင်းချည်း မှတ်ရပေတော့မည်။ ဦးပဉ္စင်း မိုးနှင်း သည် ယောက္ခအိမ်နှင့်လည်း ပြန်၍မဆက်ဆံလိုတော့ပြီ။ ထို့ကြောင့် သီတင်းဝါလ အကျွတ် ရန်ကုန်သို့ လယ်တီဆရာတော်အဆင်းတွင် နောက်မှတစ်ပါတည်း လိုက်ပါလာခဲ့လေသည်။ ရန်ကုန်တွင် ဦးပဉ္စင်း မိုးနှင်း အခက်အခဲတစ်ခု ကြုံတွေ့ ခေပေ၏။ ရဟန်းတိုင်း သီရိ အလွတ်ရသော ပါတိမောက်ကို ဦးပဉ္စင်းမိုးနှင်း အလွတ် မရ။ ပါတိမောက် မရသော ဘုန်းကြီးကို ဘုန်းကြီးကျောင်းများကလည်း လက်မခံ လို့ကြ။ ဦးပဉ္စင်း မိုးနှင်းသည် တစ်ကျောင်းပြီးတစ်ကျောင်း ပြောင်းနေရသည်။ နောက်ဆုံး၌ ဦးပဉ္စင်းကို အမြဲလက်ခံနိုင်မည့် ဘိက္ခု အာနန္ဒာမေတ္တယျကို တွေ့ရလေ တော့သည်။

ဘိက္ခု အာနန္ဒာမေတ္တယျသည် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးဖြစ်၍ ဓာတုဗေဒဆရာ လုပ်ကိုင်ခဲ့ဖူးလေသည်။ ထို့နောက် ဗုဒ္ဓဘာသာတွင် သက်ဝင်ယုံကြည်ကာ သီဟိုဠ် (သီရိလင်္ကာ)၌ လေ့လာခဲ့လေသည်။ တစ်ဖန် မြန်မာနိုင်ငံသို့လာ၍ ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် ထိုမျှဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အလိုမပြည့်။ ဗုဒ္ဓသာသနာကို နိုင်ငံခြားသို့ ပြန့်ပွားနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းလေသည်။ မင်းကြီးကတော် ဒေါ်မြမေ အုပ်ချုပ်ရေး

ဝန်ထမ်း ဦးရွှေခင်အောင်၊ ဆရာဝန်ဒေါက်တာရှော (E.Rost) စသော အင်္ဂလိပ်ပညာ တတ်ပိုင်းကို စုစည်း၍ 'ဗုဒ္ဓသာသန သမဂ္ဂမ' ခေါ် (International Buddhist Society) ကို တည်ထောင်လေသည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် Buddhism (ဗုဒ္ဓဘာသာ) ဟူသော မဂ္ဂဇင်းတစ်ခုကို ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်တွင် အပ်၍ ထုတ်ဝေသည်။ မိမိသီတင်းသုံး နေသော ဦးပြား တောရကျောင်း အောက်ထပ်၌ ဓာတ်ခွဲခန်း တစ်ခုထားကာ အဘိဓမ္မာလာ ဝိထိကျပုံကို အနောက်တိုင်းသားတို့အား သိပ္ပံနည်းဖြင့် ပြသနိုင်ရန် ကြံစည်လျက် ရှိသည်။

အာနန္ဒာမေတ္တယျ ကိုယ်တော်သည် ဦးပဉ္စင်း မိုးနှင်းနှင့် အဆင်ပြေနေလေ သည်။ ဦးပဉ္စင်း မိုးနှင်းက အင်္ဂလိပ်စာ ကောင်းကောင်းတတ်သည်။ ကောင်းကောင်း ဘာသာပြန်နိုင်သည်။ အာနန္ဒာမေတ္တယျ ကိုယ်တော်၏ စာပေးစာယူ ကိစ္စများတွင် လည်း စာကြမ်းရေးပေးရလေ့ရှိသည်။ တစ်ဖန် အာနန္ဒာမေတ္တယျကိုယ်တော်က ဦးပဉ္စင်း မိုးနှင်းကို ဓာတုဗေဒ အခြေခံသင်ပေးလေသည်။

ရံဖန်ရံခါလည်း အာနန္ဒာမေတ္တယျကိုယ်တော်သည် နယ်သို့ တရားဟော ကြွတတ်လေသည်။ ရှင်မြူစရာအဖြစ်ကလေးများလည်း ကြုံရတတ်သေးသည်ပင်။ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေး မီးရထားလမ်းပေါ်ရှိ မြို့တစ်မြို့မှ ဆင်ပွဲစားတစ်ဦးက အာနန္ဒာ မေတ္တယျကိုယ်တော်ကို တရားဟောပင့်၏။ ထိုအခါ ဦးပဉ္စင်းမိုးနှင်းအပြင် ဦးဝါယမ နှင့် ဒေါက်တာရှော ကိုလည်း ပါလာကြလေသည်။ အာနန္ဒာမေတ္တယျ ကိုယ်တော်က တရားစဟောသည်။ ဦးပဉ္စင်း မိုးနှင်းသည်လည်း တရားဟောရန် ပြင်ထားလေသည်။

ဦးပဉ္စင်းသည် လယ်တီဆရာတော်ထံတွင် တစ်ဝါနေခဲ့ဖူးသည်ဖြစ်ရာ ဆရာတော် ဟောဖူးသော သရဏဂုံ သုံးပါးအကြောင်းကို ကျေကျေလည်လည် သိနေလေသည်။ ထိုအကြောင်းကိုပင် ဟောမည်ဟု စိတ်ကူးထားလေသည်။ ဤတွင် အာနန္ဒာမေတ္တယျကိုယ်တော်၏ တရားပွဲပြီးသည့်နောက် ဟောပြောသူမှာ ဦးဝါယမ ဖြစ်လေသည်။ ဦးဝါယမ၏ တရားသည်လည်း သရဏဂုံ ၃ ပါး တရားပင် ဖြစ်လေရာ ဦးပဉ္စင်း မိုးနှင်း၏ အလှည့်တွင် ဟောစရာ တရားမရှိ ဖြစ်ခဲ့ရလေသည်။

သို့ဖြင့် ဦးပဉ္စင်း မိုးနှင်းသည် ဦးပြား တောရကျောင်းတွင် နေသားတကျ ဖြစ်ကာ တစ်နှစ်ကြာခဲ့လေသည်။ ထိုတစ်နှစ် နောက်ပိုင်းတွင်ကား ကျောင်းသို့ ဘုန်းကြီးတစ်ပါး လာရောက်တည်း ခိုလေသည်။ ထိုဘုန်းကြီးသည် ကြည့်မြင်တိုင် တစ်ဖက်ကမ်း ဂျောင်ဝိုင်းရွာမှဖြစ်၍ သဒ္ဓါကျမ်းဂန် နိုင်လှသည်ဟု နာမည်ကြီးသူ ဖြစ်လေသည်။ ထိုဘုန်းကြီးကပင် မိမိကို အင်္ဂလိပ်စာသင်ပေးပါ၊ မိမိက မြန်မာသဒ္ဓါ သင်ပေးပါမည်ဟူ၍ ဦးပဉ္စင်း မိုးနှင်းကို ပြောလေသည်။

ဘုန်းကြီးပြောသော မြန်မာသဒ္ဓါဆိုသည်မှာ အရင်းခံအားဖြင့် ပါဠိသဒ္ဓါ ပင် ဖြစ်လေသည်။ မြန်မာသဒ္ဓါအစစ်သည် စာဖြင့် ရေးသားထားပြီးမရှိ။ တစ်ဖန် ပါဠိဝေါဟာရများသည် လည်းကောင်း၊ ပါဠိဝါကျဖွဲ့ထုံးသည် လည်းကောင်း၊ မြန်မာစာ

ဂန္ထဝင်စာဆို ပညာမှီးလေးဦး

အရေးအဖွဲ့တွင် ပါဝင်သြဇာညောင်းလျက်ရှိရာ ပါဠိသဒ္ဒါကိုပင် ရှေးနိုးကျမ်းတတ်များ အကြားတွင် မြန်မာသဒ္ဒါဟူ၍ ပြောမှားဆိုမှား ဖြစ်နေကြသည်။

ဦးပဉ္စင်း မိုးနှင်းသည် မြန်မာသဒ္ဒါ၊ မြန်မာစကား၏ ရုပ်ပြောင်းတတ်သော သဘော၊ စကားလုံးအနက် တစ်ချက် ထွက်တတ်သော သဘော၊ ရုပ်ပြောင်းတတ် သော ပါဠိသဒ္ဒါနှင့် အခြေခံကွာခြားသော သဘောကိုဖြင့် တစ်စွန်းတစ်စ သိပါ၏။ သို့သော် ပါဠိတတ်လျှင် မြန်မာ ပိဋကတ်ကျမ်းဂန် စသည်ကို ဖတ်ရလွယ်လေသဖြင့် ထိုသဒ္ဒါကို သင်ချင်စိတ် ရှိဟန်တူလေသည်။

ဦးပဉ္စင်း မိုးနှင်းသည် အာနန္ဒာမေတ္တယျကိုယ်တော်ကို နှုတ်ဆက်စာ တစ်စောင် ရေးခဲ့ပြီး ထိုဘုန်းကြီးနှင့် ဂျောင်ဝိုင်းကျောင်းသို့ လိုက်သွားလေသည်။ ဂျောင်ဝိုင်းတွင် သဒ္ဒါသင်ရပါ၏။ သို့သော် မကြာချေ။ ဂျောင်ဝိုင်းကျောင်း ဘုန်းကြီး သည် ဆွမ်းဒကာမတစ်ယောက်နှင့် လူထွက် သွားသဖြင့် စာသင်ရပ်လိုက်ရသည်။ ဦးပဉ္စင်း မိုးနှင်းသည် ထိုကျောင်း၌ ကျောင်းထိုင်၍ မဖြစ်။ ကျောင်းထိုင်နိုင်သော အရည်အချင်းလည်း မိမိတွင်မရှိ။ မကြာမီ အနီးအနားမှ ဘုန်းကြီးတစ်ပါးထံ သွား၍ သိက္ခာချရလေတော့သည်။

သူသည် ရွာထဲမှ လယ်သမား အဘိုးကြီးတစ်ဦးထံသွား၍ မှီခိုနေလေ သည်။ အဘွားကြီးကလည်း သူ့ကို ချစ်လေသည်။ သူသည် ထင်းပေါက်၊ ဆန်ဖွပ်၊ နွားကျောင်း၊ လယ်ထွန် စသည်ဖြင့် အိမ်အလုပ်ကို ကူလုပ်ရလေသည်။ အားသည့် အခါတွင်ကား ဘုန်းကြီးကျောင်းတုန်းက ရေးလက်စရှိခဲ့သော လောဂျစ်ကျမ်းကို ဆက်ရေးလေသည်။ ကဗျာတေး ကလေးများကိုလည်း ရပ်ရွာအောက်မေ့သည်အခါ စပ်တတ်လေသည်။ ရံဖန်ရံခါလည်း လယ်သမားကြီး၏အိမ်တွင် တွေ့သမျှ စာတိုစာစတွေကို ဖတ်ပစ်သည်။ အိမ်နီးနားချင်း အသိတွေထံမှလည်း ငှား၍ ရတတ် သမျှ ဖတ်သည်။

သူသည် ရန်ကုန်ဘက်သို့ပင် မကူး။ ရန်ကုန်တွင် လခစားလုပ်ဖို့ရန် သူ့အဖို့ မခက်လှ။ သို့သော် တောခလေ့ ဘာသာအလိုက် နေရသည်ကို သူ ပျော်ပိုက်လှ လေသည်။ အလုပ်ကြမ်း လုပ်ရသဖြင့် သူ ပင်ပန်းသည် မှန်ပါ၏။ ကိစ္စမရှိပါ။ စိတ်က လွတ်လွတ်လပ်လပ် နေရသည် မဟုတ်လား။

ဂျောင်ဝိုင်း၌ မိုးနှင်းနေ၍ တစ်နှစ်အကြာတွင် အိမ်ရှင်အဘွားကြီး ကွယ်လွန်ခဲ့လေသည်။ ထိုအဘွားကြီးကို မိုးနှင်းက အလွန်ခင်သည်။ ယခုမူ ထိုအိမ်၌ သူ ဆက်လက်နေလိုစိတ် မရှိတော့။ သူသည် အသိတစ်ယောက်နှင့် ဘော့သပြေကန် ရွာဘက်သို့ လိုက်သွားလေသည်။

ထိုရွာရှိ မြေပိုင်ရှင်တစ်ဦးနှင့် အဆက်ရကာ သူ့အိမ်၌ သောင်တင်နေပြန် ၏။ မြေပိုင်ရှင်သားကို သူက အင်္ဂလိပ်စာ သင်ပေးရလေသည်။ မြေပိုင်ရှင်သမီး လုံးကြီးပေါက်လှ မိန်းကလေးနှင့်လည်း နီးစပ်လာတော့မယောင် ရှိနေသည်။ သို့သော်

ထိုအိမ်၌နေရင်း အိမ်သားတွေ၏ အပြုအမူကို သူ သတိပြုမိခဲ့လေသည်။ ထိုအိမ်သား တွေမှာ ထမင်းဟင်းကို သုံးလေးရက်ထား၍ စားတတ်ကြသည်။ ပန်းကန်အပြင်ဘက် ကိုလည်း ရေဖြင့် စင်စင်ဆေးလေ့မရှိ။ နောက်ဆုံး၌ ကယ်ပါအိမ်မှန်း သူ သိလာသည်။ သူသည် ထိုအိမ်ကိုခွာ၍ ရန်ကုန်ဘက်သို့ ကူးလာခဲ့လေသည်။

(၃)

ဤတွင် မိုးနှင့်နှင့်အတူ စာမူကလေးတစ်ခုနှင့် ငွေအနည်းငယ်သာ ပါလာခဲ့လေသည်။

စာမူကလေးမှာ ဂျောင်ဝိုင်း၌ရေးခဲ့သော လောဂျစ်ကျမ်း ဖြစ်လေသည်။ ထိုကျမ်းကို သူ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေချင်လေသည်။ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်ကို သူ သိသည်။ ထိုပုံနှိပ်တိုက်သည် ဟံသာဝတီ ရက်ခြားသတင်းစာကိုလည်း ထုတ်ဝေသည်။ ပိဋကတ်တော်များကိုလည်း ရိုက်နှိပ်သည်။ အင်္ဂလိပ်သတင်းစာတွေကိုလည်း အငှား ရိုက်ပေးသည်။ ထို့ကြောင့် ဆူးလေဘုရားလမ်းရှိ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက် ကိုသွား၍ သူ အကျိုးအကြောင်း ပြောပြလေသည်။

တိုက်ရှင် ဖိလစ်ရစ်ပလေ (Phillip H. Ripley)သည်လည်း တိုက်ရှိ စာပြင် ဆရာကြီးများကို စာမူပြလေသည်။ စာပြင်ဆရာကြီးများအဖို့ကား လောဂျစ်ကျမ်း သည် အထူးအဆန်းပေပင်။

သူတို့အတွက် ယဉ်ပါးနေသည်မှာ ပိဋကတ်စာပေ ဖြစ်သည်။ ပျို့မော်ကွန်း စာပေ ဖြစ်သည်။ ကာလပေါ်ထဲကဆိုလျှင် ဦးပေါ်ဦး လျှောက်ထုံးတို့၊ သင်္ဂဇာ ဆရာတော် စကားပုံတို့၊ ချဉ်ပေါင်ရွက်သည် မောင်မိုင်းတို့လိုမျိုးသာ ဖြစ်ကြသည်။ သူတို့လို သမားရိုးကျ စာသမားများအဖို့ လောဂျစ်စာမူသည် ဆင်ခြင်တုံတရား တိုးနိုင်သည်ဟုမမြင်။ ဘုရားဟောနှင့် ဖိလာပင် ကျနိုင်သည်ဟု သူတို့ ထင်မိကြဟန် ရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့် စာမူကို စာအုပ်ဖြစ်ရန် သူတို့ မလိုလား။

မိုးနင်းသည် ဟံသာဝတီတိုက်သို့ စာမူအကြောင်းနှင့် စပ်၍ နှစ်ခါသုံးခါ သွား၍မေးပါ၏။ အကြောင်းမထူး၊ ဓာတ်ရထားဖိုး၊ မြင်းရထားဖိုးကုန်သည်သာ အဖတ်တင်လေသည်။

သူမှာ စားရေးသောက်ရေးက ကျပ်၍ ကျပ်၍ လာလေသည်။ ရန်ကုန် ရောက်စက 'ကြာပွန်း' 'ကြာပွန်း' (ထမင်း) အော်၍ လမ်းထဲသို့ အထမ်းနှင့် လှည့် ရောင်းသော တရုတ်ထံမှ ထမင်း ၂ ပြားဖိုး၊ ဝက်အူချောင်း ၂ ပြားဖိုးနှင့် နပ်ပြည့် အောင် စားနိုင်ပါသေး၏။ ထို့နောက်မူကား ထမင်းတစ်နပ် ၄ ပြားဖိုးပင် ပြည့်အောင် မစားနိုင်တော့ချေ။ တစ်နေ့ ကန်စွန်းဥကလေး၊ တစ်နေ့ ပြောင်းဖူးပြုတ်ကလေး။

ဂန္ထဝင်စာဆို ပညာရှိလေးဦး

တစ်နေ့ ကုလားပဲပြုတ်ကလေး စသည်ဖြင့် တင်းတိမ်ရတော့သည်။ သူသည် အရဲစွန့်၍ ဟံသာဝတီတိုက်ရှင် ရစ်ပလေထံတွင် အလုပ်သွားတောင်းလေ သည်။

သူ့ပုံပန်းကို ကြည့်ပါလေဦး။ ခေါင်းက ဆံပင်တိုနှင့် ဖြစ်လေသည်။ စွပ်ကျယ်အင်္ကျီကို အပေါ်က ပခုမ္မာရင်ဖုံး ထပ်ဝတ်ထားသည်။ လုံချည်က အချိတ် ခပ်နွမ်းနွမ်း။ ခြေထောက်တွင် ခြေအိတ်အနီနှင့် အဝတ်ဖိနပ်ကို စီးထားပြန်သည်။ ရစ်ပလေသည် သူ့အပေါ် သနားသွားဟန် တူ၏။ ချက်ချင်းပင် ဘာသာပြန် အလုပ် ခိုင်းလေသည်။ ချက်ချင်းပင် အလုပ်ခန့်လေသည်။

ရစ်ပလေသည် တာမွေရှိ ခြံထဲတွင် နေလေသည်။ မိုးနှင်းကိုလည်း ထိုခြံထဲရှိ မြင်းလောင်းအပေါ်ထပ်တွင် အိပ်ရန် အခန်းပေးလေသည်။ ထမင်းဟင်းကို လည်း အိမ်ခေါ်၍ ကျွေးလေသည်။ မိုးနှင်းရသည့် လခကား တစ်လ ၃၀ ဖြစ်လေ သည်။ ထို့ကြောင့် သူ့အဖို့ မနည်းလှ။ အဝတ်အစားဖိုး၊ သူ ဖတ်ချင်သော မာရီကော်ရယ်လီ (Marie Corelli) တို့ ရေးနိး (G.W.N. Reynolds) တို့ ချားဂါးဗစ် (Charles Garvice) တို့၏ ဝတ္ထုစာအုပ်ဖိုးကို ကောင်းကောင်း သုံးစွဲနိုင်လေသည်။

သို့သော် သူသည် ဟံသာဝတီတိုက်တွင် ခြောက်လ ကျော်ကျော်သာ အလုပ်လုပ် နိုင်ခဲ့လေသည်။ သူ့မှာ နေကောင်းလှသည်မဟုတ်။ အဖျားရောဂါသည် ကျောင်ဝိုင်းမှ ပါ လာခဲ့ဟန်တူလေသည်။ မိုးနှင်းသည် တာမွေအခန်းနှင့် ဆူးလေဘုရားလမ်းမရှိ အလုပ် တိုက်အကြား နေ့စဉ်အလုပ်သွား အလုပ်ပြန်ရင်း အဖျားတက်ချင် တက်တတ်လေသည်။

တစ်နေ့သော် အလုပ်မှပြန်ရင်း အဖျားတက်ပြန်သည်။ ကံအားလျော်စွာ သုံးဆယ်မှ အသိမိန်းမတစ်ယောက်သည် ရထားထဲတွင် ပါလေသည်။ ထိုမိန်းမက တည်းအိမ်သို့ သူ့ကိုခေါ်၍ ဆေးတိုက်ပြုစုလေသည်။ မိုးနှင်းလည်း သုံးဆယ်သို့ ထို မိန်းမအပြန်တွင် ပါသွားလေတော့သည်။ ထိုလအတွက် လခရဖို့ပင် နောက်ဆံငင်ခြင်း မရှိတော့။

သူသည် ဘုန်းကြီး ပဲရဝါးကျောင်းတွင် ဆရာပြန်လုပ်လေသည်။ ကျောင်း တွင်လည်း အိပ်လေသည်။ ကျောင်းတွင် လုပ်၍မှ ခဏရှိသေးသည်။ အဆောင်သို့ အပြင်မှ ခဲပေါက်သည့်အမှု ဖြစ်လေသည်။ အမှုမှာ အပြင်လူတစ်ယောက်က သူနှင့် ပတ်သက်နေသော မိန်းမတစ်ယောက်ကို ဆရာတစ်ယောက်နှင့် မသင်္ကာသော ကြောင့် ဆရာဆောင်ကို ရန်စသည့်အမှု ဖြစ်လေသည်။

မိုးနှင်းလည်း မခံနိုင်။ ဆရာတစ်ယောက်နှင့်အတူ ခဲပေါက်သူကို မြို့ထဲတွင် လိုက်၍ ရှာလေသည်။ တွေ့လည်း တွေ့လေသည်။ တွေ့သည်ဆို ရန်ပွဲလည်း စတော့ သည်။ သူသည် ပါလာသော ရင်းတိုက်နှစ်တုတ်နှင့် တစ်ဖက်လူကို ဆင့်ကာ ဆင့်ကာ နှိုက်လေသည်။ ပါလာသည့် ဆရာက “တော်ပါ၊ တော်ပါ” ဟု အတင်းတွန်း ပစ်မှ ကျောင်းသို့ ပြန်၍ အိပ်လေသည်။

ထိုကိစ္စကား ဘုန်းကြီး ပဲရဝါးအဖို့ စိတ်မအေးစရာ ဖြစ်လာလေသည်။

မိုးနှင်း၏ အစိုက်ခံရသူသည် ဒဏ်ရာအတန်အသင့် ရခဲ့လေသည်။ ထိုအတွက် သူကြီးချင်း တောင်းပန် ကျေအေးကြဖို့မှာကား မခဲယဉ်း။ ဂတ်မတိုင်ရအောင်လည်း ဒန်တီးနိုင်လေသည်။ ဘုန်းကြီး ပဲရဝါးသည် မင်းပိုင်းစိုးပိုင်းတွင် ဩဇာရှိသူပါပေ။

သို့သော် တစ်ခုခက်သည်မှာ အစိုက်ခံရသူ၏ အပေါင်းအသင်းတွေက အခဲမကျေဘဲ မိုးနှင်းကို ချောင်း၍ပြန်ရိုက်မှာ စိုးရသည်။ ဘုန်းကြီး ပဲရဝါးသည် မိုးနှင်းကို သုံးဆယ်တွင် မထားလို၊ အဝေးသို့ လွှတ်ချင်သည်။ နောက်တစ်နေ့တွင် မိုးနှင်းကို အိပ်ရာမှနှိုး၍ ဓမ္မိတွင် ဆရာလုပ်ရန် လွှတ်လိုက်လေသည်။

(၄)

ခက်ပဲခက်သေးတော့သည်။ မိုးနှင်း၏ ဘဝသည် ယခုထက်တိုင် ကုန်ကြွေးမရ။ ဤအတွက် သူ့စရိုက်သဘာဝကိုပင် ယိုးစွပ်ရပေတော့မည်။ ရှေ့အဖို့ ဆိုလျှင်လည်း အလားတူ အတွေ့အကြုံမျိုးသာ ကြုံတွေ့ဖို့ များလေသည်။

တွေ့ရပါလေပြီ။ ဟင်္သာတမှ ကြံခင်းသို့သွားသော မီးရထား တွဲတစ်တွဲ ပေါ်တွင် မိုးနှင်း အပြင် တောခပ်ကျကျ မိန်းကလေးတစ်သိုက် ပါလာလေသည်။ ထိုအထဲမှ မိန်းကလေး တစ်ယောက်ကို မိုးနှင်း သတိထား မိလေသည်။ မိန်းကလေးမှာ ၁၅ နှစ်အရွယ်လောက်ရှိသည်။ မျက်နှာသွယ်သွယ်၊ အသားလတ်လတ်၊ အရပ်ပျပ်ပျပ်နှင့် တောင့်တောင့်တင်းတင်း ဖြစ်လေသည်။ သူတို့ အချင်းချင်းကြားတွင် စကားပြောဆိုနေပုံမှာလည်း ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဟောဟောခိုင်းခိုင်း ရှိလေသည်။

ဤအမူအရာမျိုးကို မိုးနှင်း သဘောကျလေသည်။ သဘောကျပုံမှာ ဂါဝန်ဝတ် မိန်းကလေးများကို သဘောကျပုံနှင့် တစ်နည်းအားဖြင့် တူလေသည်။ ဂါဝန်ဝတ် မိန်းကလေးများမှာ ကျန်းမာဖျတ်လတ်ကြသည်။ စကားပြောရဲတင်း၍ တဲ့တိုးကျလေသည်။ ယခုမိန်းကလေးမှာလည်း အင်္ဂလိပ်စာသာ မတတ်သည်။ ဂါဝန်သာမဝတ်သည်။ အမူအရာမှာ ဂါဝန်ဝတ်နှင့် ဆင်နေသည် မဟုတ်လား။

သူသည် ထိုမိန်းကလေး၏အမည်ကို မစိန်တင့်ဟူ၍ သိရလေသည်။ သူ့ကို ကြည့်ရင်း သူ စကားပြောသည်ကို နားထောင်ရင်း သူ့အပေါ် ချစ်ချင်သလို ဖြစ်လေသည်။ ကံအားလျော်စွာ မစိန်တင့်သည် ဓမ္မိဘူတာတွင် ဆင်းလေသည်။ မိုးနှင်းလည်း နောက်ရောင်ခံ၍ လိုက်သွားရာ ဘုရားတန်းထဲမှ အိမ်တစ်အိမ်သို့ ဝင်သွားသည်ကို မြင်ရလေသည်။

မိုးနှင်းသည် ထိုအိမ်နှင့် မျက်စောင်းထိုးတွင် ကရင်ရှုပ်ဆိုင်တစ်ခုကို တွေ့လေသည်။ ထိုရှုပ်ဆိုင်၌ပင် တည်းခိုလေသည်။ နောက်တစ်နေ့၌ သူသည် အာစီအမ် ကျောင်းသို့ သွားလေသည်။ ထိုကျောင်းသည်လည်း မြို့နှင့် တစ်မိုင်လောက် ဝေးလေ

သည်။ ကျောင်းတွင် ဆရာကြီးနှင့် အဆင်သင့်တွေ့ရသည်။ ဆရာကြီးက ကျောင်းတွင် နေရန် အဆောင်ရှိကြောင်း ပြောလေသည်။ သူက မနေ။ မစိန်တင့်အိမ်နှင့် နီးသော ရှပ်ဆိုင်၌သာ နေမြဲနေလေသည်။

သူသည် ဓမ္မိ၌ အတော်ပျော်ပိုက်လေသည်။ တောအရပ်တွင် တစ်လ လခ ၄၀ ရသည်မှာ သူ့အတွက်ပိုလျှံ၍ပင် နေပေသည်။ ထို့ကြောင့် ကာလသား အပေါင်းအသင်းတွေနှင့် ထန်းရည်တို့၊ အရက်တို့ကို ဖောဖောသီသီ သောက်နိုင်လေ သည်။ မစိန်တင့်တို့အိမ်ကိုလည်း မှန်မှန် သွားလည်လေသည်။

မစိန်တင့်၏ မိဘတွေကလည်း မိုးနှင်း ဝင်ထွက်သွားလာသည်ကို မကန့် ကွက်။ သူတို့မှာ လူမိုးကြီးတွေ ဖြစ်ကြသည်။ မိုးနှင်းလို သနားကမားရပ်မျိုးနှင့် အင်္ဂလိပ် ပညာတတ်တစ်ယောက်ကို အဘယ်မှာ မခင်မင် အထင်မကြီးဘဲ ရှိပါမည်နည်း။

တစ်စတစ်စနှင့် သူသည် မစိန်တင့်နှင့် သမီးရည်းစား ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။ ဖြစ်ရုံသာမက ရှပ်ဆိုင်မှ ပြောင်းရွေ့၍ သူတို့အိမ်ပေါ်သို့ပင် ရောက်လာလေသည်။ ကျောင်းအလုပ်နှင့်လည်း ဝေးပြီ။

မိုးနှင်းမှာ ကျောင်းအလုပ်မရှိ၍လည်း မစိန်တင့်၏ မိဘများက မပြုစု ပါလေ။ သူတို့က ဆင်းဆင်းရဲရဲ မဟုတ်။ သူတို့တွင် လယ်ကလေး၊ ချောင်းကလေး ရှိလေသည်။ အိမ်ဆိုင်ကလေး ရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့် သူတို့က မပြုစု။ ပညာတတ် သမက်ရလျှင် ကျေနပ်ပါလေသည်။ ပြုစုကြသည်မှာ အရပ်ထဲက ကာလသားတွေ ဖြစ်ကြသည်။ သူတို့အရပ်က ကွမ်းတောင်ကိုင် တစ်ယောက်ကို တစ်ရွာသားက အိမ်တိုင်ရာရောက် လာချိုင်နေသည်မှာ မလွန်လွန်းပေဘူးလား။

မိုးနှင်းသည် အချိန်မလွန်မီ ဟင်္သာတမှ အသိ အဘိုးကြီးတစ်ဦးထံ သွားရ၏။ ဆွေမျိုး ဦးကြီးအဖြစ်ဖြင့် မစိန်တင့်၏မိဘများထံသို့ လိုက်လံတောင်းရမ်း ပေးရန် တောင်းပန်ရလေသည်။ ထိုဦးကြီး၏ ဆောင်ရွက်ပေးမှုကြောင့် မိုးနှင်းနှင့် မစိန်တင့်တို့သည် အကြင်လင်မယားဘဝသို့ ရောက်ကြရတော့သည်။

ဤတွင် ပညာတတ်လျှင် အလုပ်အမြဲရှိသည်ဟူ၍ မစိန်တင့်၏ မိဘများက နှလုံးပိုက်ခဲ့လျှင်လည်း နှလုံးပိုက်ထိုက်ပေသည်။ မိုးနှင်းသည် အင်္ဂပု၌ အလုပ်ရ လေသည်။ အလုပ်မှာ အစိုးရ ဘိန်းကုမ္ပဏီဆိုင်၌ စာရေးလုပ်ရန် ဖြစ်လေသည်။ ထိုကုမ္ပဏီတွင် ဘိန်းဆိုင်၊ ထန်းရည်ဆိုင်၊ ကဇော်ဆိုင် ဟူ၍ ဖိုခနောက်ဆိုင် သုံးခု ရှိလေသည်။ မိုးနှင်းမှာလည်း အကြိုက်တွေ့နေလေသည်။ သူသည် သူ့စကားအရ 'ဘိန်းဆိုင်၌ အလုပ်လုပ်၊ ကဇော်ဆိုင်၌ ထမင်းစား၍ ထန်းရည်ဆိုင်၌ အိပ်လေသည်။'

သူသည် ဘိန်း၊ ထန်းရည်နှင့် အရက်တို့ကို စွဲမှန်းမသိ စွဲခဲ့လေသည်။ အထူးသဖြင့် ထန်းရည်ကို ပို၍စွဲစရာ ဖြစ်လာသည်။ သူ့အိပ်ရာခြေရင်းတွင် ထန်းရည် စဉ်းအိုးကြီး နှစ်လုံး အမြဲ ရှိလေသည်။ မနက်အိပ်ရာမှ နိုးသည့်အခါ ထန်းရည်အိုး နှစ်အိုးမှ သောက်ချင်စရာ အမြဲပင်တွေ့ ဖွေးဖွေးဖြူအောင် တက်နေသည်ကိုသာ

တွေ့ရ တတ်လေသည်။

သူသည် ထန်းရည်နှင့် အရက်သောက်လိုက်၊ ဘိန်းဆိုင်၌ အလုပ်လုပ် လိုက်နှင့် တစ်နေ့ တစ်နေ့ အချိန်ကုန်လေသည်။ သို့သော် တနင်္ဂနွေနေ့ကျလျှင်ကား ဝမ်းသာအားရနှင့် ခန္တီသို့ ရထားစီးပြန်တတ်လေသည်။ ထိုနေ့တွင် မိုးနှင့် ပြန်အလာကို မယားက မျှော်မြဲဖြစ်သည်။

သူသည် တစ်ပတ်လျှင် တစ်ရက်တည်း အိမ်ပြန်ရသည်ကို စိတ်ပျက်ခဲ့ လေသည်။ ဝမ်းဓေး ဖြစ်၍သာ အောင့်အည်းပြီး အင်္ဂုပွတွင် အလုပ်လုပ်နေရသည်။ သူသည် မစိန်တင့်ကို လွမ်းသည်။ မယားကို ခေါ်နေကျအတိုင်း “ဟေ့ကောင်၊ ဟေ့ကောင်” ဟု ခေါ်၍ စကားပြောချင်လှသည်။ မစိန်တင့်သည် သားဦးကလေး ပွားမြင်သည့်အခါမူကား သူသည် အလုပ်မှထွက်၍ အိမ်တွင် ပြန်၍ နေခဲ့လေသည်။

မယားနှင့်ကလေးကို ချစ်၍ အိမ်ပြန်၍နေခဲ့သော်လည်း ပေချင်၊ တေချင် သော စိတ်မှာ သူ့တွင် အမြစ်စွဲခဲ့လေပြီ။ သူသည် အိမ်တွင် ဖင်မြဲအောင် မနေနိုင် တော့။ ရံဖန်ရံခါ သူငယ်ချင်း အပေါင်းအသင်းများနှင့် အပြင်ထွက်၍ သောက်စားနေ ရသည်ကို အရသာ တွေ့ခဲ့လေသည်။

ခန္တီသို့ ပြန်နေရင်းမှ အသိများနှင့် ကြုံကြိုက်၍ ကနောင်မြို့သို့ သူ လိုက်သွားလေသည်။ တစ်လလောက် သောင်တင်နေပြန်၏။ ယောက္ခမကြီးက ကနောင်သို့ လိုက်ခေါ်၍သာ ခန္တီသို့ သူ ပြန်ရောက်လေသည်။ ကနောင်တွင် သူ ရှိနေစဉ် ကာလသားဘဝ သောက်စားမူးယစ်ပြီး ကြုံကြိုက်ခဲ့ရုံ၊ သာဓကတစ်ခုကို ဖော်ပြရဦးမည်။ ထိုအတွက် (နောင်အခါတွင်) သူ့ရေးထားခဲ့ သော မှတ်တမ်းပင်လျှင် လုံလောက်၏။ ထိုမှတ်တမ်းတွင် ပါလေသည်မှာ . . .

“ကနောင်မြို့သို့ ရောက်၍ များမကြာမီ ကျွန်ုပ်သည် ကာလသား အပေါင်းအဖော်များ အပေါ်၌ ခေါင်းတည်၍ မြစ်တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ပျော်ပွဲစားရန် လှေအိုလှေပေါက်ကြီးတစ်စင်းနှင့် ခေါ်ဆောင်၍ သွားလေသည်။ ၎င်း လှေပေါက်ကြီး မှာ နေရာတကာတွင် အပေါက်များဖြစ်နေလေရာ ဝင်လာသော ရေများကို မကြာ မကြာ ပက်ထုတ်နေရသည်သာမက တစ်ပေါက်ပြီးတစ်ပေါက် ရွံ့နှင့် ဖာထေးကာ လှော်ခတ်လာရလေသည်။

မြစ်တစ်ဖက်၌ ချက်ပြုတ်စားသောက်ကြပြီး တစ်နေ့ကုန်နေပြီးနောက် ညနေစောင်းကျမှ ပြန်ခဲ့ကြရာ မြစ်လယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ဧရာဝတီ မီးသင်္ဘော တစ်စင်း ဆန်တက်လာသည်ကို တွေ့ရသဖြင့် သင်္ဘောနားကို အတင်းကပ်ကာ နောက်မီးသံတိုင်ကိုလျက် လိုက်ပါသွားကြလေသည်။

သင်္ဘောသည် တဖြည်းဖြည်းမြန်လာရာ ကျွန်ုပ်တို့ကား သံတိုင်ကိုလည်း လက်မလွှတ်ရဲတော့ချေ။ လက်လွှတ်လိုက်ပါက သင်္ဘောနောက်၌ လှုပ်ရှားထကြွ နေသော လှိုင်းများစုပ်သဖြင့် လှေရော လူပါ ငုပ်လျက် သင်္ဘောအောက်သို့ ပါသွား

မည်ကား မလွဲတော့ပေ။ ကျွန်ုပ်တို့လူစုကား လွတ်ရမည်လည်း အခက်၊ တွယ်၍ လိုက်သွားရမည်ကလည်း မဖြစ်နိုင်။ မချီမဆန့်နှင့် ရေထဲတွင် သေရတော့မည်ကဲ့သို့ ဖြစ်နေမလေသည်။

ကျွန်ုပ်လည်း လှေဦးမှ သံတိုင်ကို ဆွဲကိုင်ထားသူအား လှေကို သင်္ဘောဘေးသို့ ရောက်အောင် ဆွဲယူပြီးနောက် တအားကန်ထုတ်ရန် ပြောရတော့လေသည်။ ထိုသူလည်း ကျွန်ုပ် ပြောသကဲ့သို့ ကန်ထုတ်ပြီးနောက် ထိုသူကား သံတိုင်ကို ဆွဲခိုကာ သင်္ဘောပေါ်သို့ အပြီးမှ တက်ရောက်လိုက်ပါသွားလေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့လှေမှာကား မမှောက်ပင် မမှောက်သော်လည်း ရေများဖြင့် ပြည့်နေလေရာ လှေပေါ်မှ အားလုံး ဆင်းကြရကာ ရေများ မကုန်မခြင်း လှေကို တွန်းလိုက် ဆွဲလိုက်လုပ်နေရလေသည်။

ထိုအခါ ကမ်းပေါ်မှ ကြည့်နေသူများမှာ ကမ်းညွတ်လူခမန်းပင် ဖြစ်လေသည်။ လှေထဲ၌ ရေများ ကုန်လုခမန်းရှိမှ ကျွန်ုပ်တို့လူတစ်စုလည်း ကမ်းပေါ်သို့ လှော်ခတ်ခဲ့ကြလေသည်။ သင်္ဘောပေါ်၌ ပါသွားသောသူကား အဘယ်နေရာက သင်္ဘောပေါ်က ခုန်ချခဲ့သည်မသိ၊ ကမ်းသို့ ကျွန်ုပ်တို့အရင် ရောက်နှင့်နေသည်ကို တွေ့ရလေသည်” ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

ဇာတ်ကြောင်းပြန်ကောက်ရဦးမည်။ ဓန္တိသို့ ပြန်ရောက်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ကား မိုးနှင်းသည် ဝမ်းရေကို ကြုံသလို ရှာခဲ့ပါ၏။ သူသည် အင်္ဂလိပ် ကျောင်းဆရာ အလုပ်၊ စာတည်းအလုပ်၊ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည့်အလုပ်စသည်ဖြင့် လုပ်သည်။

အင်္ဂလိပ် ကျောင်းဆရာအလုပ်ကို မင်းလှတွင် သူလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုအခါ ကာလတွင် သူပထွေး ဦးမြို့နှင့် ဒေါ်စိန်နုတို့သည် မင်းလှသို့ အလုပ်ပြောင်းရွှေ့ လုပ်ကိုင်နေကြသည်။ အမေနှင့် ပထွေးကို အကြောင်းပြု၍ မိုးနှင်းတို့တစ်တွေသည် မင်းလှသို့ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ကာ အချိန်အတန်ကြာအောင် အင်္ဂလိပ်ကျောင်း ဖွင့်ခဲ့သည်။

တစ်ဖန် သုံးဆယ်သို့ သူတို့ ပြန်ပြောင်းပြီးနောက် မိုးနှင်းက စကြာဝဠာ ပုံနှိပ်တိုက်တွင် စာတည်း၊ စာပြင် ဝင်လုပ်လေသည်။ ထိုပုံနှိပ်တိုက်မှ ထုတ်ဝေသော မဂ္ဂဇင်းစာစောင်များမှာ ‘သိပ္ပံဘက်တိုက်ကြီး’ မဂ္ဂဇင်းနှင့် ဗရင်ဂျီဘာသာနှင့်ဆိုင်သော ‘မိုးကြသူး’ မဂ္ဂဇင်းများ ဖြစ်ကြသည်။ တစ်ဖန် မိုးနှင်း ကိုယ်တိုင်ပင် ‘မြန်မာ့မိတ်ဆွေ’ ဆိုသည့် မဂ္ဂဇင်းကိုလည်း ထုတ်ဝေလေသည်။

ဤအလုပ်များမှာ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးအစတွင် ရပ်ဆိုင်းသွားလေသည်။ ထိုအခါ၌ စက္ကူဈေးတော့က အကြီးအကျယ်တက်လာသည်။ စက္ကူလုံလုံ လောက်လောက် လည်း မရ။ ခုမှ ဒုက္ခ ဖြစ်တော့သည်။ သူသည် စာရေးစာပြင်သည့် အလုပ်ကိုသာ လုပ်ချင်နေလေသည်။ မိုးနှင်းသည် ခြောက်နှစ်အရွယ် သားငယ်နှင့် မယား မစိန်တင့် ကို ထားခဲ့ကာ ရန်ကုန်ဆင်း၍ အလုပ်ရှာလေသည်။

သူရိယနှင့် မြန်မာ့အလင်းခေတ်

(၁)

ရန်ကုန်သတင်းစာများသည် စစ်ကို အကြောင်းပြု၍ အခြေအနေ ပြောင်းလာလေသည်။ စစ်သတင်းကြားလိုသော လူအများသည် သတင်းစာကို ပို၍ အာရုံစိုက်လာကြသည်။ ဂျာမနီနှင့် ဩစတြီးယားနိုင်ငံများက တစ်ဖက်၊ အင်္ဂလန်နှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံများက တစ်ဖက် စစ်ခင်းလာပုံ သတင်းတွေကို နေ့စဉ်နှင့်အမျှ တိုး၍ သိချင်လာကြသည်။

ဤတွင် ရန်ကုန်၌ သတင်းစာဟောင်းများအပြင် ၁၉၁၁ ခုနှစ်၌ သူရိယလို ရက်ခြား သတင်းစာတစ်စောင် တိုးလာခဲ့သည်။ တစ်လ နှစ်ကြိမ်ထုတ် မြန်မာ့အလင်း မဂ္ဂဇင်းကလည်း ရှိခဲ့ပြန်သည်။

သူရိယကို တည်ထောင်သူများမှာ ဝိုင်အမ်ဘီအေအသင်းကို တည်ထောင်ခဲ့သော ဦးဘဖေ၊ ဦးဘရင်၊ ဦးမောင်ကြီး၊ ဦးဘကလေး စသူများ ဖြစ်ကြသည်။

သူတို့က လာဘ်မြင်သည်။ ခေတ်မီသည်။ သူတို့ သတင်းစာတွင် ဘာသာရေး ဆွေးနွေးချက်မျိုးထက် နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးသတင်းတွေ ပို၍ ထည့်ပေးသည်။ စစ်ဖြစ် လာပြန်သောအခါ စစ်သတင်းကို အချပ်ပို ခိုက်၍ ပေးသည်။

ဦးနှင်းသည် သူရိယ၌ ပထမ အလုပ်ရလေသည်။ စစ်သတင်းကို ဘာသာပြန်ရသည်။ သို့သော် အားမလို အားမရ ရှိသည်နှင့် အလုပ်မှထွက်၍ ဘားလမ်း (မဟာဗန္ဓုလပန်းခြံလမ်း)ရှိ မြန်မာ့အလင်း မဂ္ဂဇင်းပိုင်ရှင် ဦးရွှေကြူနှင့် သွားရောက် ဆွေးနွေးလေသည်။

ဦးရွှေကြူမှာလည်း နည်းနည်းနောနောလူ မဟုတ်။ ရိုးကုမ္ပဏီ၊ ဝပ်ဆင် ကုမ္ပဏီတို့လို အင်္ဂလိပ် ကုန်ပစ္စည်းတိုက်တွေကို အားကျမခံ ပြည်တွင်းပြည်ပ ခေတ်မီကုန်များကို တင်သွင်း ရောင်းချနေသော ရွှေကြူ ကုမ္ပဏီပိုင်ရှင် ဖြစ်လေသည်။ စစ်မိ၍ ပြောရမည်ဆိုလျှင် မြန်မာ့ထဲမှ သူလိုလိုက်၍ လုပ်နေသည့် ကုမ္ပဏီတစ်ခုမှာ မြန်မာအဆွေ ကုမ္ပဏီသာ ဖြစ်တော့သည်။

တစ်ဖန် မြန်မာ့အလင်းမဂ္ဂဇင်းတွင်လည်း လယ်တီဆရာတော် တပည့် လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီး၏ ခင်မြင့်ကြီးဝတ္ထု၊ ဦးရွှေခံအောင်၏ ဝိဇ္ဇာမယိဒ္ဓိ ဒီပနီကျမ်း ဆောင်းပါး၊ ရွှေပေလွှာ မယုံသင့်ကြောင်း ဆောင်းပါး၊ ကောက်ပဲသီးနှံ စွမ်းသန်ဖြစ်ထွန်းရန် စိုက်ပျိုးရေး ဆောင်းပါး၊ လယ်တီဆရာတော်၏ ပေးစာ၊ စစ် သတင်း ဆောင်းပါး စသည်ဖြင့် ဝေဆာအောင်၊ ခေတ်မီအောင် ထည့်သွင်းပေး လေ့ရှိသည်။

ယခုမူ ဦးရွှေကြူအား မိုးနှင်းက စစ်သတင်း သတ်သတ်ကို အဆာ များ များနှင့် ထုတ်ပေးရန် နှိုးဆော်လေသည်။ ဦးရွှေကြူက သဘောကျပါ၏။ မိုးနှင်းကိုလည်း အလုပ်ပေးလေသည်။ သို့ဖြင့် မဂ္ဂဇင်းသက်သက်ကို လယ်တီပဏ္ဍိတဦးမောင်ကြီးအား ဦးစီးစေသည်။ စစ်ကြေးနန်း သတင်းစာအတွက် မိုးနှင်းအား တာဝန်ပေးသည်။ (မိုးနှင်းကို ကူဖို့ ဆရာသင်ဆိုသူကိုလည်း ခန့်ပေးသည်)

မကြာမီ ဂျာမနီ (ဂျာမန်) စစ်တပ်တွင် လေယာဉ်ပျံ ဘယ်လောက် ရှိသည့် အကြောင်း၊ ကိုင်လာဘုရင်၌ အလွန်တရာထင်ရှားလိုသော မာနစိတ်ရှိသည့် အကြောင်း၊ ရုရှားစစ်သားများသည် ပရပ်ရှားနယ်အရှေ့ပိုင်းကို ဝင်ကြသည့် အကြောင်း၊ အင်မဒင် EMDEN ခေါ် ဂျာမန် ကရူဇာ စစ်သင်္ဘောသည် ဘင်္ဂလား ပင်လယ်အော်ထဲတွင် သွားလာနေရာမှ မနေ့ညနေ ၆ နာရီ ၄၅မိနစ် အချိန်တွင် ရန်ကုန်မြစ်ဝနားသို့ လာကပ်သည့်အကြောင်း စသည်ဖြင့် စစ်သတင်း တစ်ပုဒ်ပြီး တစ်ပုဒ် ဆက်တိုက်ထွက်လာလေသည်။ ၁၉၁၅ ခုနှစ်၌ စစ်သတင်းညွှန့်ပေါင်း စာတစ်အုပ်ကိုပင် ရုပ်ပုံတွေ ဝေဝေဆာဆာနှင့် ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့လေသည်။

ထိုအခါ တွင်တွင်ကြီး ဘာသာပြန်ချင်နေသော၊ တွင်တွင်ကြီး ဘာသာပြန် နေရသော မိုးနှင်းအဖို့ ကျေနပ်စရာ ဖြစ်လာလေသည်။ သူ့ကို 'ဆရာလေး' ဟုခေါ်ကာ (ပညာတတ်ယောက်ျား တစ်ဆူဟူ၍) အားကိုးလာခဲ့သော မိန်းမမိုးလေး မစိန်တင့်မှာ လည်း အလားတူ ကျေနပ်မည် မုချပင်။

မိုးနှင်းတို့အဖို့ ကျေနပ်စရာရှိသလောက် အစိုးရအဖို့ မကျေနပ်စရာ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာ၏ ထောင့်နားတွင် 'မတ်လ၊ ၁၅ ရက်နေ့ သတိပြု' ဟူသော စာတို ကလေးပါလာလေသည်။ ထိုစာသည် အင်္ဂလိပ်အစိုးရအဖို့ မျက်လုံးပြုစရာ ဖြစ်လေသည်။

ထိုစာကြောင်းကို အင်္ဂလိပ်လို စဉ်းစားကြည့်ပါလေ။ Beware of The Ides of March ဟူသော ဆိုရိုးနှင့် သဘောသွားအတူတူ ဖြစ်သည်။ ထိုဆိုရိုးသည် လည်း ရောမဘုရင်ဧကရာဇ်ဖြစ်သူ ဂျူလီယက်ဆီဇာတို့ခေတ်တွင် အထူးထင်ရှားခဲ့လေ သည်။ ထိုဆိုရိုးပေါ်လာပြီးသည့်နောက် မတ်လ၊ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ဂျူလီယက်ဆီဇာ သည် အသတ်ခံခဲ့ရသည်။ သို့ဖြင့် မတ်လ၊ ၁၅ ရက်နေ့သည် ကြောက်စရာနေ့ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရှိလာသည်။

လက်နဲ့အခြေအနေတွင် အင်မတင် စစ်သင်္ဘောသည် အင်္ဂလိပ်ကုန် သင်္ဘောတွေကို လိုက်လံဖျက်ဆီးလျက် ရှိလေသည်။ ထိုသင်္ဘောရန်ကို ကာကွယ်ရန် မြန်မာနိုင်ငံမှ စစ်တပ်တချို့ကို ကပ္ပလီကျွန်းသို့ အစိုးရက မတ်လ၊ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ပို့မည်ဟူ၍ သတင်းထွက်နေလေသည်။ တစ်ဖန် စစ်တပ်က အပို့မခံ၊ ပုန်ကန်လိမ့်မည် ဟူ၍လည်း သတင်းထွက်နေပြန်သည်။

အစိုးရသည် ဦးရွှေကြူနှင့် သူညီကို စစ်ပြီး အကျယ်ချုပ်ထားလေသည်။ မတ်လ၊ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ကိုးယိုးက ယား ဘာမှမဖြစ်မှ ပြန်လွှတ်လေသည်။ သို့သော် အာမခံငွေ ၅,၀၀၀ တောင်းလေသည်။ ထိုအခါ မိုးနှင့်က မိမိ၏ စာအုပ်ထွက်မည့်ရက် ကို လူစိတ်ဝင်စားအောင် ကြော်ငြာခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဟု ထုချေလေသည်။ ထုချေချက် ကို အစိုးရက လက်မခံ။ ဦးရွှေကြူ ကလည်း အာမခံငွေ မတင်။

မြန်မာ့အလင်း မဂ္ဂဇင်းနှင့် သတင်းစာလည်း ပြိုကွဲလေသည်။ ဦးရွှေကြူ လည်း ၁၉၁၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လထဲတွင် ဂျပန်နိုင်ငံသို့ ထွက်ခွာသွားတော့သည်။

(၂)

ဤတွင် မိုးနှင့်တစ်ယောက် ဝတ္ထုရေးဆရာဖြစ်ရန် အခြေအနေ ပေါ်လာခဲ့ တော့သည်။ သူသည် အင်္ဂလိပ်ဝတ္ထုစာအုပ်တွေကို အများကြီး ဖတ်ထားဖူး၏။ ကိုယ်တွေ့ဗဟုသုတလည်း ရှိသည်။ မြန်မာစာအဖွဲ့အဖွဲ့လည်း သူ တတ်နေပြီ။ သူ သည် 'ဘီအေ မောင်တင့်နှင့် ကချေသည် မယ်မြင့်' အမည်ဖြင့် ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကို ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့လေသည်။

ထိုဝတ္ထုမှာ မောင်တင့်နှင့် မယ်မြင့်တို့ တွေ့ဆုံရုံ၊ ကွဲရပုံဖွဲ့ရာ၌ ဇာတ်မနာ နာအောင် ဆင်ကွက်တွေ ပါသလောက် ပါနေပါ၏။ သို့သော် ရှေးရှေးက ရေးသားခဲ့ သော 'စကားတောင်စား' ဝတ္ထုတို့လို ပုံပြင်မဆန်တော့။ 'ချဉ်ပေါင်ရွက်သည် မောင်မိုင်း' ဝတ္ထု၊ 'ခင်မြင့်ကြီး' ဝတ္ထုတို့လို တေးသီချင်းတွေ၊ ဆုံးမစာတွေ၊ ဇာတ်စကားတွေ အလွန်ပယ် မပါတော့။ လူပျိုလှည့် ဇာတ်ထုပ်မျိုး မဟုတ်တော့။ ဇာတ်လမ်းအခြေခံတွင် ဇာတ်ဆောင်များ ကံအားလျော်စွာ ပြုမူဆက်ဆံလာချင်သောအသွင် တွေ့လာရ သည်။ သဘာဝယုတ္တိဘက်ကို အားယူလာချင်သော လက္ခဏာ တွေ့လာရသည်။ 'ကာလပေါ် ဝတ္ထု' ဟူ၍ ကင်ပွန်းတပ်နိုင်လာပြီ။

သို့သော် ကာလပေါ် ဝတ္ထုလုံးချင်းရေး၍ ထမင်းဝအောင် မစားနိုင်သေး၍ လား မသိ။ သူသည် သူရိယတွင် ပြန်ခိုရလေသည်။ သူသည် ဦးဘကလေး၏ လက်အောက်တွင် လက်ထောက် အယ်ဒီတာအဖြစ်၊ ခေါင်းကြီးများကို ရေးရလေ သည်။ ထိုအခါ သူ့အဖို့ မိတ်ဆွေသစ် တစ်ယောက် တိုးလာခဲ့ပါ၏။

ဂန္ထဝင်စာဆို ပညာရှိလေးဦး

မိုးနှင့် အလုပ်ပြန်ဝင်၍ သုံးလအကြာတွင် အရပ်ရှည်ရှည်နှင့် တစ်ယောက်သည် သူနှင့် တစ်စားပွဲတည်းလာ၍ အလုပ်လုပ်လေသည်။ နေ့စဉ်ခေါင်းကလောင်အမည်ခံ ကိုဖေသိန်း ဖြစ်လေသည်။ ကိုဖေသိန်းသည် သူ့အသက်တမ်းစာ၌ တစ်ရက်ခြားပါနေသော 'ရတနာပုံ' ဝတ္ထုကို မူလအင်္ဂလိပ်စာမှ ခိုးခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ 'ရန်ကြီးအောင်' ဝတ္ထုကိုလည်း ရေးခဲ့ဖူးသည်။ သူ့ရိယတိုက်က သူ့စာအရည်အသွေးကို သိသည်။ မဂ္ဂဇင်းသစ် တစ်ခုကိုလည်း ထုတ်မည်ဟု ရည်ရွယ်ခဲ့လေသည်။ ထိုမဂ္ဂဇင်းအတွက် သူ့ကို အယ်ဒီတာခန့်လိုက်သဖြင့် မိုးနှင့်နှင့် တစ်စားပွဲတည်း အလုပ်လုပ်ရန် ရောက်လာခြင်း ဖြစ်လေသည်။

မိုးနှင့်နှင့် ကိုဖေသိန်းသည် တွေ့တွေ့ချင်းဆိုသလို အင်္ဂလိပ်ဝတ္ထုများ အကြောင်းကို စကားစပ်မိလေသည်။ တွေ့ရသည်မှာလည်း အလုပ်စားပွဲ၌သာမဟုတ်။ မိုးနှင့်၏ အိမ်၌လည်း တစ်ခါမက ဖြစ်သည်။ သူတို့နှစ်ဦးစလုံးပင် အင်္ဂလိပ်စာပေကို နားပါးလည်ကြသဖြင့် အမြင်တွင် တူသလောက် တူနေလေသည်။

မတူသော အချက်တစ်ချက်သာ ရှိလေသည်။ မိုးနှင့်သည် ကိုဖေသိန်းနှင့် သော် လည်းကောင်း၊ သူ့ရိယတိုက်သားတွေနှင့်သော် လည်းကောင်း၊ ဝတ်စားပုံခြင်း ကား မတူ။ တစ်တိုက်လုံးလိုလိုက ခေါင်းပေါင်းအုပ်ပေါင်း ပေါင်း၍ ဟန်ကျပန်ကျ ဝတ်စားနေကြသောအချိန်၌ မိုးနှင့်က ခေါင်းတွင်ခိုးခိုးကလေး ပဝါပတ်၍၊ ချိုင်းကြားတွင် ပုသိမ်ထီးညှပ်၍၊ ကွင်းထိုးခုံဖိနပ်လျှီ၍၊ ဆေးလိပ်ခဲ၍ အလုပ်တက်တတ်လေသည်။ ဘေးဘီ၏ အချိုးမွမ်း အကဲ့ရဲ့ကို မသိကျိုးကျွံ နေတတ်လေသည်။ ငယ်စဉ်က ဝတ်ကောင်းစားလှ တပ်မက်၍ ပညာသင်ချင်သည့် စိတ်မျိုးနှင့် ယခုစိတ်သည် ကွာခြားခဲ့ပြီ။

တောမှ တက်လာခါစဖြစ်သော ကိုဖေသိန်းသည် မိုးနှင့် သွားလာပြုမူပုံကို သဘောကျမိလေသည်။ မိုးနှင့်ကလည်း ယခုမှ တွေ့ရသော်လည်း ကိုဖေသိန်းကို ခင်ခင်မင်မင် ရှိလေသည်။ သူသည် တိုက်က ဦးဘကလေးတို့ ဦးလှဖေတို့နှင့် အကျွမ်းဝင်သလောက် ဝင်ပါ၏။ သို့သော် ထိုသူများမှာ အုပ်ချုပ်ရေးဘက်က ဖြစ်ချေသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးဘက်က လူ မည်သည် စာပေအရေးထက် ကိန်းဂဏန်းနှင့် အဖွဲ့အမြတ်ကို ပို၍ အရေးပေးတတ်သော သဘောရှိသည်။ တိုက်လုပ်သားထဲမှ မစ္စတာမောင်မှိုင်းကလောင်အမည်ခံ စာပြင် ဆရာလွန်းလို လူမျိုးကိုလည်း သူက ရိုသေချင်ပါ၏။ ဆရာလွန်းမှာ ပင်ကို ကဗျာဉာဏ်ရှိသလောက် ရှိလေသည်။ သို့သော် မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ စာဆိုမှုထက်၊ ရာဇဝင် ကျမ်းဂန်ကိုးကားမှုဘက်ကို ပို၍ အရေးပေးလိုပုံရသည်။ သို့ဖြင့် ကိုဖေသိန်းကိုသာ မိုးနှင့်သည် ရင်ဖွင့်ခဲ့ရဟန်တူလေသည်။

သူသည် သူ့ရိယမှ ခွာရန် အကြောင်းတစ်ခု ကြုံမိလေသည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ် ကျောင်းပိတ်ရက်ထဲတွင် အလုပ်ရရှိ နှစ်ခြင်းသာသနာပြုကျောင်း ကြော်ငြာ တစ်ခုကို တွေ့ရလေသည်။ ထိုကြော်ငြာမှာ လက်တင်ဘာသာပြုဆရာ လိုချင်ကြောင်း

ကြော်ငြာပင် ဖြစ်သည်။ မိုးနှင်းလည်း အလုပ်ပြောင်းရန် စိတ်ကစားမိတော့သည်။ ကျောင်းသို့ မောင်ကျော်ညွန့် အမည် လက်မှတ်ထိုး၍ လျှောက်လွှာတင်လိုက်သည်။ လက်တင်ဆရာအတွက် မြန်မာလူမျိုးကို ခန့်၍မဖြစ်၊ ခန့်လျှင် ပညာရေးဌာနက ကန့်ကွက်လိမ့်မည်ဟု ကျောင်းမှ ပြန်စာလည်း မကြာမီ ရောက်လာလေသည်။

ထိုအခါ မိုးနှင်းသည် ငယ်ငယ်က မှည့်ခဲ့သော ဖိလစ်အမည်မှ အတို ကောက် စာလုံးကို ယူ၊ မိုးနှင်းကို မိုးနှင်းဟု နိုင်ငံခြားသံပါအောင် ပြင်၊ နှစ်ခုပေါင်း ပီမိုးနှင်း(P. Monin)ဟူသော အမည်ဖြင့် လျှောက်လွှာထပ်တင်လေသည်။ ကျောင်းအုပ်ကြီး ဒေါက်တာ ဂီးလမိုး (D. Gilmore)ကို တွေ့ဆုံရန် ရက်ချိန်းလည်း ရလေတော့သည်။

မိုးနှင်းသည် ဘောင်းဘီရှည်နှင့် အင်္ဂလိပ်အင်္ကျီဝတ်၍ ဒေါက်တာ ဂီးလမိုးကို တွေ့ဆုံလေသည်။ ဒေါက်တာ ဂီးလမိုးက မူလ လျှောက်လွှာရှင် မောင်ကျော်ညွန့်နှင့် ပီမိုးနှင်းကို တစ်ဦးတည်း ဖြစ်မှန်းမသိ။ မိုးနှင်းက အဖြစ်မှန်ကို ဖွင့်ပြောမှ သိရလေသည်။ ကိစ္စမရှိပါ။ ဒေါက်တာ ဂီးလမိုးသည် သူ့ကို သဘောကျသည်။

“မင်းပြောတဲ့ အင်္ဂလိပ်စကားလောက် မင်းလက်တင်စာ ပြောတတ်ရင် တော့ မြန်မာပြည်မှာ မင်းဟာ အကောင်းဆုံး လက်တင်ဆရာတစ်ဦး ဖြစ်မှာပဲ” ဟုပြောလေသည်။ မိုးနှင်းလည်း အလုပ်ရပါလေ၏။ သူသည် နှစ်ခြင်းသာသနာပြု ကျောင်းတွင် လေးကန်းမှ ၁၀ တန်းအထိ လက်တင်ဘာသာ သင်ပြရလေသည်။

သူသည် လက်တင်ကို ကောင်းကောင်းတတ်၍သာ စိတ်ဆော့ပြီး အလုပ်လျှောက်လိုက်သည်။ လက်တင်ဆရာလုပ်၍ ဘယ်ကလောက် ပျော်နိုင်ပါမည် နည်း။ သူသည် စစ်သတင်းတွေ ဘာသာပြန်ခဲ့ဖူးပြီ။ သူသည် ခေါင်းကြီးပိုင်း ကျကျနန ရေးခဲ့ဖူးပြီ။ ဝတ္ထုရေးရသည့် အရသာလည်း တွေ့ခဲ့ဖူးပြီ။ သူသည် စာဆက်ရေးမှ ဖြစ်တော့မည်။ မဦးမချွတ်နှင့် အင်္ဂလိပ်စာသင်နည်း စာတစ်အုပ်ပင် ရေးသားထား ခဲ့သည်။ သူသည် နွေရာသီကျောင်းပိတ်လိုက်သောအခါ ပို၍ အား၊ ပို၍ လက်ယား နေလေသည်။

လောလောဆယ်တွင်ကား ပညာအလင်း မဂ္ဂဇင်းဟူ၍ ထွက်ပေါ်နေလေ သည်။ ထိုမဂ္ဂဇင်းတွင် ဦးစီးလုပ်နေသူမှာ သူ့အသိအကျွမ်းဟောင်း လယ်တီပုဏ္ဏိတ ဦးမောင်ကြီး ဖြစ်လေသည်။ ဦးမောင်ကြီးကို အကြောင်းပြု၍ တိုက်ရှင် ဦးတင် ဆိုသူနှင့် လည်း သိကျွမ်းရလေသည်။

သူသည် ပညာအလင်းမဂ္ဂဇင်းတွင် ဝင်ရောက်၍ ဝတ္ထုတိုများ၊ ဆောင်းပါး များ ရေးပါတော့သည်။

ပညာအလင်းခေတ်

(၁)

ယခုမှစ၍ မိုးနင်းကို ပီမိုးနင်းဟု ပြင်ခေါ်ရတော့မည်။
အကြောင်းကား ဤသို့ ဖြစ်သည်။ ပညာအလင်း မဂ္ဂဇင်းတွင် သူ တို့တို့
ထွာထွာ ရေးနေစဉ် သူ ပြုစုသည့် အင်္ဂလိပ်စကားပြောသင် စာအုပ်ကြော်ငြာသည်
လစဉ်ဆက်၍ ပါလာလေသည်။ ထို့ကြော်ငြာအောက်တွင်

Mr.P.Monin (မစ္စတာပီမိုးနင်း)
Latin Master (လက်တင်ဆရာ)
C/o This Magazine (ဤမဂ္ဂဇင်းမှ တစ်ဆင့်)

ဟူ၍ လိပ်စာထည့်ထားလေသည်။ နောင်အခါ သူထုတ်ဝေမည့် စာအုပ်များတွင်
လည်း ဤအမည်သာ အပါများလေသည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤအမည်ကို
စသုံးလျှင် အသင့်လျော်ဆုံး ဖြစ်လိမ့်မည်။

ပညာအလင်းတိုက်သည် ခြောက်လအကြာတွင် တစ်ဆင့်တိုး၍ သတင်းစာ
တစ်စောင် ထပ်မံ ထုတ်ဝေပြန်လေသည်။ ပီမိုးနင်းသည် ကျောင်းထက် မဂ္ဂဇင်း၊
သတင်းစာဘက်သို့ ပို၍ စိတ်ညွတ်လာတော့သည်။ သူသည် လက်တင်ဆရာအလုပ်မှ
ထွက်ပါလေ၏။ သူသည် ပညာအလင်း သတင်းစာသို့ အလုပ်ပါ ကူးပါလေ၏။

အလုပ်ကူးရသည်မှာလည်း လွယ်လွယ်ကလေးပင်။ ပညာအလင်းတိုက်
နေရာသည် ရန်ကုန်အရှေ့ပိုင်း၊ ၅၁ လမ်း၊ အမှတ် ၅၆ ဖြစ်လေသည်။ ပီမိုးနင်း၏
တိုက်ခန်းနေရာသည် ၅၁ လမ်း၊ အမှတ် ၅၇ ဖြစ်လေသည်။ တိုက်ချင်း နီးနီးကလေး
မဟုတ်လား။

ပီမိုးနင်းသည် အိမ်မှဆင်းလျှင် အလုပ်ရောက်ရတော့မည်သာ။ အလုပ်မှ
ဆင်းလျှင် အိမ်ရောက်ရတော့မည်သာ။ သူတေချင်မှန်း ပေချင်မှန်း အစင်းသိဖြစ်သော
မစိန်တင့်အဖို့ ပီမိုးနင်း အလုပ်သစ် ပြောင်းခြင်းသည် ဝမ်းသာစရာ ဖြစ်လေသည်။
သူ့ယောက်ျားမှာ အိမ်မှ ရှည်ရှည် ဝေးဝေး မသွားရလျှင် ကောင်းသည်။ သူ့မှာလည်း
စိတ်လွတ်ကိုယ်လွတ် မဟုတ်တော့။ သားကြီး ဘမောင်သည် စိန်ပေါကျောင်းသို့

ဆောက်နေခဲ့ပြီ။ သား နို့စို့တစ်ယောက်လည်း ထပ်တိုးပြန်လေပြီ။

ပီမိုးနင်းသည် ပညာအလင်း သတင်းစာတွင် ကော်လံတစ်ခု ပွန်ပွန်ရေးလေသည်။ ထိုတိုက်မှလည်း ဝတ္ထုလုံးချင်း ထုတ်လေသည်။

သတင်းစာကော်လံ၌ ပီမိုးနင်း အမည်ကို မသုံး။ 'ပိုက်ဆံ' ဟူသော အမည်ကိုသာ သုံးသည်။ ထိုကော်လံတွင် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ကိစ္စတွေကို သူ ရေးလေသည်။ သူ့ကော်လံကဏ္ဍတွင် ရောပုံမှာ ဝိုးဝိုးဒေါက်ဒေါက်လည်းကျ၊ အရေးကြီးသော စကားလုံးများအတွက် ဂရိတ်ပရိတ်မာအကြားမှ တူးလိုင်း စာလုံးကြီးတွေ ညှပ်၍ ပါသည်ဖြစ်ရာ လူအများ သဘောကျလေသည်။

သို့သော် နိုင်ငံရေးတွင်မူ သူ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရေး၍မရ။ တိုက်ရှင်ဦးတင်၏ အာဘော်ကို လိုက်ရလေသည်။ ဦးတင်မှာလည်း ပွဲစားကြီး ဦးဘိုးသာ၏ ကျေးဇူးနှင့် မကင်းသူ ဖြစ်ရာ ဦးဘိုးသာ၏ နိုင်ငံရေးကို ထောက်ခံလေသည်။

ဤတွင် ဝန်ထောက်ဟောင်း ဦးဘတူ၊ ပွဲစားကြီး ဦးဘိုးသာ၊ ဝတ်လုံ ဦးသင်းတို့သည် နိုင်ငံရေးသဘော တစ်ခုတည်း ဖြစ်၍ အတိုအကောက်အားဖြင့် 'တူသာသင်း' အုပ်စုဟူ၍ အမည်တွင်လေသည်။ ထိုသူများသည် ရှေးအခါက ဝိုင်အမ်ဘီအေ၏ လူမှုရေးလုပ်ငန်းကို အားပေးကြပါ၏။ သို့သော်လည်း ဝိုင်အမ်ဘီအေက ဘုရားရှေ့တွင် ဥရောပတိုက်သားတွေ ဖိနပ်ချွတ်ရေး၊ ဘီလပ် အစိုးရထံသို့ တာဝန်အုပ်ချုပ်ရေး တောင်းခံရန်အတွက် ကိုယ်စားလှယ်လွှတ်ရေး စသည်ဖြင့် နိုင်ငံရေး ဖက်လာသော အခါ ဝိုင်အမ်ဘီအေမှ ခွာလေသည်။ ဒုတိယ ဘုရင်ခံနှင့် လက်စွဲဖြစ်သူ ဂျေအေမောင်ကြီးတို့၏ ရုပ်သေး ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် အစိုးရလုပ်ငန်းတို့ကို ထောက်ခံကြလေသည်။

ပီမိုးနင်း အပါအဝင် တိုက်သားများပင်လျှင် ဂျေအေမောင်ကြီးတို့ လူသိုက်က တည်ခင်းကျွေးမွေးသော ထမင်းစားပွဲများသို့ ရံဖန်ရံခါ သွားရောက်အားပေးရလေသည်။ ထို့ပြင် ပညာအလင်းသတင်းစာမှနေ၍ ဝိုင်အမ်ဘီအေ၏ လက်ကိုင်ဖြစ်သော သူရိယသတင်းစာနှင့် (အသစ်ပြန်လည်ထုတ်လာသော) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ(သစ်)တို့ကို တိုက်ခိုက်ရလေသည်။ အများပြည်သူတို့မှာမူ စစ်သတင်းခေတ်မှစ၍ တစ်စတစ်စ နိုးကြားလာကြသည်ဖြစ်ရာ ဝိုင်အမ်ဘီအေ၏ လုပ်ငန်းတို့ကို ထောက်ခံခဲ့ကြသည်။ များမကြာမီ ပီမိုးနင်းနှင့် တိုက်သားအချို့အတွက် နိုင်ငံရေးတွင် အများဆန္ဒနှင့် တစ်သားတည်းဖြစ်ဖို့ အခွင့်အခါသည် ပေါ်လာလေသည်။ ပေါ်လာပုံမှာ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးမှ စလေသည်။ မြန်မာ့အလင်း အယ်ဒီတာ ဆရာသင်သည် သတင်းစာထဲမှနေ၍ ပညာအလင်း မဂ္ဂဇင်းအယ်ဒီတာ လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီးကို တိုက်ခိုက်လေသည်။

ဆရာသင်မှာလည်း အခြားသူမဟုတ်၊ ရှေးဦး ပထမ မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာ၌ ပီမိုးနင်းကို ကူခဲ့ရသူ ဖြစ်သည်။ ဆရာဦးမောင်ကြီးနှင့် သိက္ခမ်းလေသည်။

ယခုမူ ဘယ်လို မကျေနပ်မှု ရှိလေသည်မသိ။ ဦးမောင်ကြီး၏ အိမ်တွင်းရေးကိစ္စကို စောင်း၍ရေးသော ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကို မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာတွင် အခန်းဆက် ထည့်လေသည်။ ဦးမောင်ကြီးမှာ မခံနိုင်။ ဦးတင်ကို တိုင်ရလေသည်။ ဦးတင်ကလည်း သူ့တပည့် လူဆိုးငမိုးကို ခေါ်၍ ဆရာသင်အား ဆုံးမခိုင်းလေသည်။

၁၉၁၉ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ၊ ၁၁ ရက်၊ ည ၉ နာရီအချိန်တွင် ဆရာသင်သည် တိုက်အုပ် ဦးစိန်းနှင့်အတူ ပန်းဆိုးတန်းရှိ မြန်မာ့အလင်းတိုက်မှ အလုပ်ဆင်းကာ အိမ်ပြန်ရန် ကွမ်းခြံဘူတာဘက်သို့ သွားလေသည်။ သို့သော် အိမ် မရောက်မီ လမ်းထဲတွင် ငမိုး၏ အသတ်ခံရလေသည်။ ထိုလူသတ်မှုသည် ပုဂ္ဂိုလ်ရေး အရလည်း ဖြစ်၊ နိုင်ငံရေး လုပ်ကြံမှု ပုံသဏ္ဍာန်လည်း ပေါ်နေသောကြောင့် တိုင်းပြည် ၌ ဟိုးလေးတကျော် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ငမိုးမှာ ထောင်တစ်သက် တစ်ကျွန်း ကျသွား လေသည်။ ဦးတင်မှာမူ နာမည်ပျက်ကာ ဦးဘိုးသာတို့နှင့် နိုင်ငံရေးလမ်းခွဲ လိုက်လေ သည်။ ပြည်သူဘက်မှ ရပ်တည်လာလေသည်။ သို့ဖြင့် ပီမိုးနင်းနှင့် တိုက်သား အချို့မှာ အများဆန္ဒနှင့် ညီသော၊ သတင်းစာ အရေးအသားကို ကျင့်သုံးနိုင်သည့် အခြေအနေ သို့ ရောက်ရလေသည်။

(၂)

ဝတ္ထုအရေးတွင်မူ ပီမိုးနင်းသည် စောစောကတည်းက စိတ်တိုင်းကျ လုပ်နိုင်ခဲ့ပုံရလေသည်။ သူသည် ပိုက်ဆံ(ကြီး) အမည်ဖြင့် ပညာအလင်းတိုက်မှ လည်းကောင်း၊ ပီမိုးနင်း အမည်ဖြင့် မြန်မာ့ကျက်သရေ ပုံနှိပ်တိုက်၊ ဗုဒ္ဓသာသနာ ပြုပုံနှိပ်တိုက်တို့မှ လည်းကောင်း ဝတ္ထုထုတ်လေသည်။

ပိုက်ဆံကြီး အမည်ဖြင့် ပညာအလင်းတိုက်မှ ထုတ်ခဲ့သော ဝတ္ထုသည် 'ပွဲစားကြီး သားအဖနှင့် မြမြ' ဝတ္ထု ဖြစ်လေသည်။ ထိုဝတ္ထုသည် ၁၉၁၉ ခု၊ ဇူလိုင်လ ထဲတွင် ထွက်ခဲ့လေသည်။ မြန်မာစာအုပ်ဆိုင် တစ်ဆိုင်စ နှစ်ဆိုင်စသာ မယ်မယ်ရရ ရှိသေးသော ထိုခေတ် ရန်ကုန်၌ ကွမ်းခြံဘူတာရုံ နာရီစင်အနီးရှိ ဦးထွန်းလူ၏ စာအုပ်ဆိုင်သည် စာအုပ်အရောင်းသွက်ခဲ့ဟန် ရှိလေသည်။ နယ်၌လည်း ကျောင်းသားပိုင်းက အတန်အသင့် ဝယ်ဖတ်ကြဟန်တူ၏။ သို့ဖြင့် ကာလသားတို့ အကြိုက်တွေ့သော စာအုပ်ဖြစ်ကာ ပီမိုးနင်းသည်လည်း နာမည်ရခဲ့လေသည်။

နောက်ထုတ်သည့် ဝတ္ထုများအား 'သနားဖွယ်'၊ 'ထင်မိယောင်မှား'၊ 'ဟေမဝန်တွေ'၊ 'နေညိုညို'၊ 'နေရီရီ'၊ 'ဘားမားဒေး'၊ 'မယ်ယက္ခ'၊ 'လွမ်းဆွတ်သူ' စသည်ဖြင့် ဖြစ်လေသည်။

အမျိုးအစားအားဖြင့် 'နေညိုညို' လို စာပေအယူအဆပါသော ဝတ္ထု

'နေရီရီ' လိုမေတ္တာ ဘွဲ့ဇာတ်လမ်းဝတ္ထု၊ 'လွမ်းဆွတ်သူ' လို ဘာသာရေး ဝိဝါဒပါသော ဝတ္ထုဟူ၍ ကွဲလေသည်။ ထိုအထဲမှ 'နေညိုညို' နှင့် 'နေရီရီ' ဝတ္ထု နှစ်အုပ်သည် ပီမိုးနင်းကို အောင်မြင်သော ဝတ္ထုရေးဆရာ အဖြစ်သို့ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ခဲ့လေသည်။

ထိုဝတ္ထုနှစ်ပုဒ်စလုံးပင် ဇာတ်လမ်းကို အားပြုကြသည်ချည်း။ ဤတွင် 'နေညိုညို'၏ ကျောရိုးသည် အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာမ မာရီကော်ရယ်လီ၏ အင်နိုးစင့် (Innocence by Marie Corelli) ဝတ္ထု ဖြစ်ပါ၏။ ဇာတ်လမ်းမှာ မိဘအမျိုးအမည် မသိရ၍ စိတ်အားငယ်နေသော ညိုညိုသည် ရန်ကုန်တက်ကာ စာပေအစွမ်းအစပြုသည့်အကြောင်း ဖြစ်လေသည်။ တစ်ဖန် 'နေရီရီ' သည် စာရေးဆရာ၏ မူရင်း ဟုတ်မဟုတ်ကိုဖြင့် မဆိုနိုင်။ ဇာတ်လမ်းမှာမူ မောင်နေဝင်းနှင့် ရီရီတို့ နှစ်ဦး ငယ်စဉ်က ကွဲကွာသွားကြရာမှ အရွယ်ရောက်သော် မောင်နေဝင်းက တံငါသည် အဖြစ်၊ ရီရီက သူဌေးမအဖြစ် ပြန်လည်တွေ့ဆုံကြပြီး မေတ္တာစစ် မေတ္တာမှန်ကြောင့် ပေါင်းသင်းကြရပုံ အကြောင်းဖြစ်လေသည်။

ထိုဝတ္ထု နှစ်ပုဒ်သည် ရှေးက ပီမိုးနင်း၏ ဝတ္ထုများလိုပင် ဆင်ကွက်တွေနှင့် မကင်း။ စကားပြောပုံမှာလည်း ဗိုလ်ခပ်ဆန်ဆန် ဖြစ်နေသည်။ သို့သော် နောက်ခံရှုခင်း အဖွဲ့တွေ၊ ဇာတ်လမ်း ဇာတ်ကွက် အကူးအပြောင်းတွေ၊ ဇာတ်ဆောင်များ အမူအရာတွေမှာ ပို၍ ပီပြင်လာလေသည်။ ရေးပုံကလည်း ရိုးရိုးရှင်းရှင်းနှင့် ခန့်သည်ဟု ဆိုနိုင်လေသည်။

အထူးသဖြင့် 'နေညိုညို' ထက် 'နေရီရီ' က ဇာတ်ကြောင်းလည်း ချော၊ စကားအသွားအလာလည်း ပို၍ပြေလေသည်။ 'နေညိုညို' တွင် စကားအသုံးအနှုန်းမှာ ကဗျာဆန်သော်လည်း ထစ်ငေါ့ငေါ့ ဖြစ်နေသည်။ ထို့ပြင် ဇာတ်ဆောင်၏ အမူအရာသည် ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းနှင့် မဟပ်မိချင်သလို ရှိနေသည်။

ဘယ်လိုပင် ဖြစ်စေကာမူ ထိုဝတ္ထု နှစ်ခုကို အပျော်ဖတ် အကောင်းစား၊ (ဝါ) လူငယ်ကြိုက် အကောင်းစားဟု သတ်မှတ်ရပေမည်။

ထူးခြားချက်တစ်ခုကား 'နေညိုညို' ဝတ္ထုထဲတွင် စာပေအယူအဆ ပါလာခြင်းပင်။ ထိုအယူအဆသည် မူလဝတ္ထုတွင် ဟုတ္တိပတ္တိမပါ။ ဤသည် ပီမိုးနင်းကိုယ်ပိုင်အယူအဆ ဖြစ်လေသည်။ ပီမိုးနင်းသည် သူ့ဘဝတစ်လျှောက်တွင် စာပေရှေးရိုးသမားများကို မကြာခဏ တွေ့ကြုံခဲ့ဖူးလေသည်။ မြန်မာ့အလင်း၊ သူရိယ၊ ဟံသာဝတီ၊ ပညာအလင်း စသည့် အလုပ်ငှာနုများ၌လည်း အတူတူ၍ လုပ်ခဲ့ဖူးသည်။

ထိုသူများက ဘယ်စာမဆို ဘုရားစကားပါမှ၊ အကိုးအကားပါမှ အဖွဲ့အနွဲ့ကြီးကြီး ကျယ်ကျယ်ပါမှ စာကောင်းခေါ်အပ်သည်ဟု ဆိုလေ့ရှိကြသည်။

တစ်ဖန် ဝတ္ထုလို ကိုယ်ပိုင်စိတ်ကူးနှင့်ရေးသော စာမျိုးသည် စာလေးစာပေါ့ ဖြစ်ရမည် မလွဲဟု ဆိုလေ့ရှိကြပြန်သည်။ ပီမိုးနင်းသည် (ဗဟုသုတပေး)

ဝန္တဝင်စာဆို ပညာရှိလေးဦး

စာပေကျမ်းဂန်၏ နေရာကို နားလည်ပါ၏။ တန်ဖိုးထားသလောက်လည်း ထားပါ၏။ သို့သော် ဝတ္ထုလို ဖန်တီးသည့် စာမျိုး၏ သဘောသဘာဝကို သူတို့ နားမလည်ဘဲ အရမ်းပြောနေကြသည်ကား မခံနိုင်။ မိမိ အယူအဆကို 'နေညိုညို' ဝတ္ထုတွင် ဝန်းတင်လေသည်။

ပမာအားဖြင့် . . .

'ညိုညိုသည် ရှေးပညာရှိတို့၏ စကားဥပမာ ထုံးပုံတို့ကို အတုမခိုးချေ။ ဘယ်အခါမှ မပေါ်ဖူးသေးသော၊ ဆန်းသစ်သော တွေးလုံးတောလုံးတို့ကို

ပုလဲကုံး သီသကဲ့သို့ စီအရီတန်းကာ ပြုလေ၏။

၎င်းနေသော စာသည် အထူးသဖြင့် လင်္ကာပြောင်သော စာမဟုတ်သော်လည်း ပြောလိုသောအရာကို စကားအပိုမပါစေဘဲ ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် ထင်ရှားအောင် ပေါ်စေသဖြင့် ဖတ်ရှု၍ မငြီး ဖြစ်လေသည်။

ထိုကျမ်း၌ ပါဠိပါဠိသား အတိုအစ မပါသော်လည်း ထိုပါဠိဂါထာတို့ထက် ခက်ခဲသော ကြံလုံးများ ပါရှိလေ၏။

အကြောင်းမူကား ဂါထာတို့ကို ရှေးပညာရှိတို့ ရေးသော စာများနှင့် ဘုရားဟော ပါဠိများတွင် လွယ်လင့်တကူ ရှာ၍ ရနိုင်၏။

ကိုယ်ပိုင် တွေးကြံ၍ ရေးသော ကြံလုံးစီလုံးများသည်ကား ပိဋကတ်တိုက်၌ မွေနှောက်ရှာဖွေ၍ မရနိုင်သော အရာများ ဖြစ်လေသည်။

စင်စစ်အားဖြင့် ညိုညိုသည် စာကို ရေးသည်မဟုတ်။ စိတ်ကို လည်းကောင်း၊ အဖြစ်အပျက် အကြောင်းအရာတို့ကို လည်းကောင်း ရေးလိုက်လေ၏။ စာလှသည်၊ စာပြင်သည်၊ စကားလုံးကြီးသည်၊ စကားလုံးသေးသည်ကို ညိုညိုသည် အလေး ဂရုမပြု။

လွမ်းစေလိုသော နေရာ၌ လွမ်းအောင်ရေး၏။ ပျော်စေလိုသော နေရာ၌ တကယ် ပျော်လောက်အောင် ခြယ်လှယ်၍၊ အံ့ဩစေလိုသော နေရာနှင့် ကြောက်ရွံ့စေလိုသော နေရာတို့၌ အံ့ဩအောင်၊ ကြောက်အောင် ပြုလေ၏။

အကြောင်းကိုဆိုသော် စာရေးဆရာသည် အဘယ်မျှပင် လင်္ကာပြောင်စေကာမူ လွမ်းစေ၊ ပျော်စေ၊ ကြောက်စေ၊ လန့်စေ၊ သနားစေ၊ ချစ်စေ၊ မုန်းစေ ဟူသော 'စေ' ကို ပိုင်အောင် မရေးနိုင်လျှင် ရေးသမျှသော စာတို့သည် ပတ်စာမပါသော ငုံ့ကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်သည့် အခြင်းအရာကို ညိုညိုသည် ကောင်းစွာသိလေ၏' ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။^၁

(၃)

သို့ဖြင့် ပီမိုးနင်းသည် မိမိ၏ စာပေအယူအဆကို ထည့်သွင်း၍လည်း ဝတ္ထုရေး၏။ အချစ်ဝတ္ထု၊ နိုင်ငံရေးသဘော ပါသောဝတ္ထု၊ ခရစ်ယာန်ဘာသာရေး ဆွေးနွေးခန်းဝတ္ထု စသည်ဖြင့်လည်း ဝတ္ထုရေး၏။ သုံးလေးနှစ်အတွင်း သူ ရေးခဲ့သော ဝတ္ထုများမှာ မနည်းပြီ။ ပညာအလင်းတိုက်နှင့် မြန်မာ့ကျက်သရေ ပုံနှိပ်တိုက်မှာ သာမက အသစ်အသစ် ပေါ်လာသော မဂ္ဂဇင်းတို့တွင်လည်း သူပါဝင်ရေးသားခဲ့သည် သာ ဖြစ်လေသည်။

ပမာဆိုသော် မြန်မာအဆွေတိုက်က တိုးချဲ့၍ ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်းဟူ၍ ထုတ်၏။ ထိုမဂ္ဂဇင်းတွင်လည်း သူ ဝင်ရေးလေသည်။ ထိုခေတ်တွင် လူကြိုက်များလှသော 'ချစ်ပန်းနွယ်' ဝတ္ထုသည် ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်းတွင် လစဉ်ဆက်၍ ပါခဲ့သော ဝတ္ထုဖြစ်လေသည်။

တစ်ဖန် ဆူးလေဘုရားလမ်းရှိ မြန်မာ့ကျက်သရေ ပုံနှိပ်တိုက်အပေါ်၌ သူ ဩဇာညောင်းပုံရလေသည်။ သာမန်အတိုင်းဆိုလျှင် ခေါင်းဖုတ်သိုက်နှင့် ရှုပ်အင်္ကျီ ခပ်နွမ်းနွမ်းကို တံတောင်ဆစ်ထိအောင် လျော့ရိလျော့ရဲ လက်ပင့်ထား၍၊ ချည်ပုဆိုးကို တစ်ဖက်စောင်း တစ်ဖက်ရှွဲနှင့် ဝတ်၍ တိုက်ထဲဝင်လာတတ်သော ပီမိုးနင်း၏ ဟန် သည် အထင်သေးစရာပင်။

သို့သော် ပီမိုးနင်း၏ ဉာဏ်ပညာကို တိုက်ရှင် ခေါ်မြဲမေက လေးစားသည်။ ပုံနှိပ်လုပ်ငန်း အစစအရာရာတွင် ပီမိုးနင်းကို တိုင်ပင်တက်လေသည်။ ပီမိုးနင်းနှင့် တွဲ၍ အောင်တော်မူ စာစဉ် အမည်တပ်ကာ ၄ ပဲတန် ဝတ္ထုစာအုပ်ကလေးများကို ထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။

ထိုဝတ္ထုကလေးများမှာ . . .

- (က) ပွဲစားကြီး ဂရာရွတ်ကို မြာရွတ်သော ချစ်ချစ်
- (ခ) ကြုံလေဘုံဘွေ
- (ဂ) နဖူးစာ
- (ဃ) အံ့ဩဖွယ်
- (င) ရေနတ်သူ
- (စ) မျိုးချစ်
- (ဆ) မျိုးချစ်လက်ျာ
- (ဇ) စိုးပါနဲ့မေ
- (ဈ) ကျုပ်အသက်ကလေး
- (ည) ဝါသနာ
- (ဋ) သွေးဆောင်ခြင်း
- (ဌ) မိတ်ဆွေနှင့် ရည်းစား

(၃) စိတ်ပြောင်းလွဲခြင်း

(၅) ဝရမ်းပြေး

ဟူ၍ ၁၄ အုပ် ဖြစ်လေသည်။

ပီမိုးနင်းသည် ထိုဝတ္ထုကလေးများအကြားမှပင် အင်္ဂလိပ်သတင်းစာ ရေးနည်း ဖတ်နည်းကျမ်းတို့ကိုလည်း ထုတ်ဖြစ်အောင် ထုတ်လိုက်သေးသည်။

ရေးလည်းရေး၊ ထုတ်လည်းထုတ်ဝေနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ပါပေ။ ဟုတ်သည်။ သူ့မှာ ဘာပဲ ရေးရေး၊ သိပ်ကြာကြာကြီး စဉ်းစားမနေရ။ အရေးအလွန်မြန်သည်။ မြန်သာမြန်သည်။ သူ့လေ သူ့ဟန်ကိုဖြင့် ဂရုစိုက်၍ ရေးသူ ဖြစ်လေသည်။

တစ်ခါက ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်းတိုက်သို့ သူ 'ဆိုးပေ' ဆိုသည့် ဝတ္ထုတစ်ပုဒ် ပို့လိုက်လေသည်။ ထိုဝတ္ထုကို အယ်ဒီတာက ဖတ်ကြည့်ရာ 'ပညတ်ရာ ဓာတ်ပါသည် ဆိုသကဲ့သို့' ဟူသော စာကြောင်းကို တွေ့ရလေသည်။ အယ်ဒီတာက တကျကျန်ခဲ့သည်ထင်ကာ 'ဓာတ်သက်ပါသည်' ဟု ဖြည့်၍ ထည့်လိုက်လေသည်။ မဂ္ဂဇင်းထုတ်ပြီး သုံးလေးရက်အကြာတွင် ပီမိုးနင်းသည် တိုက်သို့ လာ၍ စာပြင်သည့် ကိစ္စကို မေးတော့သည်။ ထိုအခါ တိုက်တွင် အယ်ဒီတာလည်း မရှိ၊ တိုက်တွင် ရှိသော လက်ထောက်အယ်ဒီတာဖြစ်သူ လေယျက

"ဘာဖြစ်လို့လဲ ဆရာ၊ ပြင်ထားတာ မှန်သားပဲ . . ." ဟု ပြောရာ

"သူတို့ ပြင်ပေးမှလားကွ၊ ငါ အသိသားပေါ့။ တမင်သက်သက် စကား ကျဉ်းအောင် ရေးလိုက်တာ၊ ခုတော့ ပျက်သွားတာပေါ့" ဟု ညည်းညူခဲ့လေသည် ဖြစ်၏။

ပြန်ကောက်ရဦးမည်။ ပီမိုးနင်းသည် အရေးလည်း မြန်သည်။ အဆက် မပြတ်လည်း စာရေး၏။ ဤတွင် အိမ်ကလူတွေထဲမှ အကူအညီရသဖြင့် လက်ညောင်း နည်းနည်းသက်သာလေသည်။ အိမ်ကလူ ဆိုသည်မှာ သူ့မယား မစိန်တင့်သာ မဟုတ်။ အိမ်တွင် သူ့ညီမ မမေရီတို့သားအမိက လာနေကြသည်။ တပည့်ကလေးတစ်ယောက် နှစ်ယောက်ကလည်း ရှိသေးသည်။ ထို့ကြောင့် ရံဖန်ရံခါ လက်ဖြင့် ရေးနေစရာမလို၊ 'နေရီရီ' လို့ ဝတ္ထုရည်မျိုးကိုပင် သူသည် နှုတ်တိုက် ပြောလေသည်။ အိမ်က တူသား တွေက လက်ဖြင့် လိုက်ရေးကြရသည်။

ထိုအချိန်ကာလတွင် ပီမိုးနင်းသည် သူ ကိုယ်ပိုင်ထုတ် စာအုပ်တွေမှရာ ပညာအလင်းတိုက်ကပါ ဝင်ငွေ အတန်အသင့် ရနိုင်စရာ ရှိလေသည်။ သို့သော် သူက အသောက်သမားဖြစ်၍ ဝင်ငွေရှိသလောက် ကုန်စရာငွေလည်း ရှိနေလိမ့်မည်။ သူသည် အလုပ်လည်း တော်တော်ကလေး လုပ်ပါ၏။ ကြည့်ပါ။ စာအုပ်တွေက ဆက်တိုက်ထွက်နေသည်။ သူ့အိမ်မှလည်း 'စရက' အမည်ဖြင့် ဆေးဖော်စပ်၍ ရောင်းချလေသည်။

စရက ဆေးဆိုသည်မှာ ပွေး၊ ညှင်း၊ နှင်းခူ စသော ယားနာများအတွက်

လိမ်းဆေးနှင့် ဝမ်းကိုက် ဝမ်းနာ သန်ကျစသော ကလေးဆေးတို့ပင် ဖြစ်သည်။^{၂၈} ပီမိုးနင်းသည် ထိုဆေးနည်းကို သူ့ပထွေး ဦးမြို့ထံမှ ရလေသလား၊ သို့မဟုတ် အင်္ဂလိပ်စာအုပ်တွေ ဖတ်ပြီး နည်းရလေသလား မဆိုနိုင်။ ဆေးတစ်ဘူး တစ်ကျပ်နှင့် အတော်ရောင်းရလေသည်။ အိမ်က လူများကလည်း ထိုအလုပ်တွင် ဝိုင်း၍ ကူကြရလေသည်။

ဤအတွင်း သူသည် ရုပ်ရှင်ဘက်သို့ စိတ်ဝင်စားစ ပြုလာလေသည်။ မြန်မာရုပ်ရှင်လုပ်ငန်းသည်လည်း ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် စခဲ့လေသည်။

စပုံမှာ ဝိုင်အမ်ဘီအေအသင်းမှ ဘီလပ်သို့ ကိုယ်စားလှယ် အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး အဖြစ် စေလွှတ်ခဲ့သော ဦးထွန်းရှိန်သည် ဘီလပ်မှအပြန် လဝိုင်းအတွင်း ဖျား၍ သေဆုံးခဲ့လေသည်။ ဦးထွန်းရှိန် ကွယ်လွန်သည်ကို လူအများက စိတ်လည်း ဝင်စား၊ နှမြောလည်း နှမြောကြလေသည်။ ထိုအခါ ဦးထွန်းရှိန်၏ အသုဘ သတင်းကားကို လန်ဒန်အတ် မာတ်ပုံတိုက်ရှင် ဦးအုန်းမောင်က ပထမအကြိမ် ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးပြသရာ အတော် အောင်မြင်လေသည်။

ခုတစ်ဖန် ဇာတ်ထုပ်တစ်ထုပ် ရိုက်ကူးမည်ဟု ဦးအုန်းမောင်က ကြံစည်ပြန်သည်တွင် ပညာအလင်း တိုက်သားများနှင့် မြန်မာအဆွေ တိုက်သားများ၏ အကူအညီကို ယူလေသည်။

ဤတွင် ပီမိုးနင်းက 'မေတ္တာနှင့် သူရာ' ဟု ခေါင်းစဉ်တပ်၍ ဇာတ်လမ်း တစ်ပုဒ် ရေးပေးရလေသည်။ ထို့နောက် ပညာအလင်းတိုက်အုပ် ဦးပု(ကြီး)က ဒါရိုက်တာလုပ်သည်။ ပညာအလင်းတိုက်မှ ဦးပါ၊ မြန်မာအဆွေတိုက် သူဌေးသား ကိုညီပု၊ သူဌေးသမက်လည်း ဖြစ်၊ ကာတွန်းဆရာလည်း ဖြစ်သော ကိုဘကလေး၊ ကြည့်မြင်တိုင်သူ မရီ စသည်တို့က ဇာတ်ဆောင်များအဖြစ် ပါကြလေသည်။

'မေတ္တာနှင့် သူရာ' ဇာတ်ထုပ်ကို ပီမိုးနင်း ရေးပေးပြပြီးနောက် ရုပ်ရှင်နှင့် သူ အဆက်သိပ် မရှိလှသေး။ ပညာအလင်းတိုက်မှ ထွက်၍ ဗန္ဓုလဂျာနယ်တွင် ပါဝင်ရေးသည့်အခါတွင်မှ ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်းကို သူ ပြန်ကိုင်မိလေသည်။

ဗန္ဓုလခေတ်

(၁)

ဗန္ဓုလဂျာနယ်နှင့် ပီမိုးနင်း ဆက်မိသည်မှာ ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်လေသည်။ သူသည် ဗန္ဓုလဂျာနယ်သို့ 'ပင်တိုင်' စာရေးဆရာအဖြစ် ရောက်လာခြင်းပင်။ ထို ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ဗန္ဓုလ တိုက်မှ 'ရန်သူနှင့် ရင်သွေး' ဆိုသည့် ဝတ္ထုကို သူ စတင် ရေးသည်။

ဤတွင် ပညာအလင်းတိုက်မှ ဗန္ဓုလတိုက်သို့ ပီမိုးနင်း ရောက်လာသည့် အကြောင်းရင်းသည် မထင်ရှား။ ပီမိုးနင်းမှာ တစ်နေရာတွင် ကြာကြာမလုပ်တတ်၍ ပဲလား၊ အချုပ်အချယ်မခံနိုင်၍ ပဲလား၊ ပညာအလင်းတိုက်မှာ စီးပွားရေး ယိုင်နဲ့နဲ့ ဖြစ်လေ၍လား အမှန်မပြောနိုင်။

ဘယ်လိုပင်ဖြစ်စေ ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ပီမိုးနင်းကိုယ်တိုင် ၅၁ လမ်းမှ ၅၂ လမ်း သို့ပင် ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့လေပြီ။ ဗန္ဓုလတိုက်တွင် သူ အလုပ်လုပ်ပြန်လေသောအခါ ပီမိုးနင်း ဟူသော အမည်ကိုသာ သီးသီးသန့်သန့် သုံးလေသည်။ ပိုက်ဆံ(ကြီး) ဟူသော အမည်ကိုကား တိုက်ပိုင် ဖြစ်သည်ဟူ၍ ပညာအလင်း ဦးတင်က ယူထားလိုက်လေ သည်။ ဤသည်ကို သူ မကျေနပ်။ မြန်မာ့အလင်းတိုက်အုပ် ဦးစိန်းနှင့် တွေ့သည့်အခါ ပြောပြလေသည်။ ဦးစိန်းလည်း စဉ်းစား၍

"ကလောင် နာမည်ဟာ အရေးမကြီးပါဘူးဗျာ။ လူသာ အရေးကြီးပါတယ်။ လူမှာ ပညာအရည်အချင်း မရှိဘဲနဲ့ဆိုရင် ပိုက်ဆံကြီးမကပါဘူး။ ရွှေဒင်္ဂါးကြီးလို့ နာမည်တပ်ပြီး ရေးရေး စိန်ဒင်္ဂါးကြီးလို့ပဲ နာမည်တပ်ပြီး ရေးရေး၊ မကောင်းရင် ဘယ်သူမှ ဖတ်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ စာရေးကောင်းရင် ပိုင်စေ့ဆိုတဲ့ အမည်နဲ့ ရေးရေး၊ ရွှေစေ့ဆိုတဲ့ အမည်နဲ့ ရေးရေး လူကြိုက်များမှာ ပါပဲ။ ခင်ဗျားအရည်အချင်းပေါ်မှာ တည်ပါတယ်"

ဟုသူ့ကို ပြန်ပြောလေသည်။ ပီမိုးနင်းလည်း ရေးကြီးခွင့်ကျယ် မလုပ်တော့ဘဲ ဗန္ဓုလဂျာနယ်တွင် လုပ်လေတော့သည်။

ဗန္ဓုလတိုက်တွင် လုပ်ရသည်မှာလည်း အဆင်ပြေပါပေသည်။ တိုက်က ရေကျော်တွင် ရှိနေသည်။ သူ့အိမ်နှင့် မဝေး။ အိမ်တွင် စာရေး၍လည်း ဖြစ်သည်။ တိုက်ကို သွားဖို့မှာလည်း လွယ်သည်။ တစ်ဖန် တိုက်တွင် စီမံထားပုံမှာလည်း အားရ စရာပင်။ တိုက်ရှင် ဦးစိန်းသည် စောစောက မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာတွင် အယ်ဒီတာအဖွဲ့ဝင် ဖြစ်ခဲ့ဖူး၏။

ခုတစ်ဖန် သူပိုင် ဂျာနယ်ကို ထုတ်ဝေသည့်အခါ သူ့အတွေ့အကြုံကို အမှီပြု၍ ခေတ်နှင့် တစ်သားတည်းကျအောင် ကြိုးစားနေခဲ့ပေသည်။ သူသည် ဂျာနယ်ထုတ်စက 'နှစ်ပေးကြည်' ဟူ၍ အမည်ပေးခဲ့ပြီးမှ နိုင်ငံရေးနှင့် ကိုက်ညီအောင် ဗန္ဓုလဂျာနယ်ဟူ၍ အမည်ပြောင်းခဲ့လေသည်။ အဖုံးတွင်လည်း ဗန္ဓုလစစ်သူကြီး ဓားကိုင့်၍ ဘေးစောင်းရပ်နေပုံကို ထည့်ပေးလေသည်။ နောင်အခါကာလတွင်လည်း လူအများ ကြည်ညိုကြသော သီပေါမင်းအရှင်နှစ်ပေးမတ်ပုံများ၊ မြင်ကွန်းမင်းသားနှင့် သားတော်နှစ်ပေးမတ်ပုံများကို တိုက်မှ သတ်သတ် ရိုက်နှိပ်ရောင်းချခဲ့သည် ဖြစ်လေ သည်။

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးကလည်း လူးလွန်လှုပ်ရှားလာသည်မှာ သိသာပါပေ၏။ ရှေးက ဝိုင်အမ်ဘီအေသည် ဘိလပ်သို့ ကိုယ်စားလှယ်လွှတ်၍ ဝိုင်အာဒီ အုပ်ချုပ်ရေး အတွက် အရေးဆိုခဲ့သည်။ ထို့နောက် အလားတူ အသင်းတွေနှင့် ပူးပေါင်း၍ ဂျီစီဘီအေ (မြန်မာအသင်းချုပ်ကြီး) ဟူ၍ ထူထောင်လာသည်။ အမျိုးသားချင်း ရိုင်းပင်းဖို့ ပို၍ လှုံ့ဆော်လာသည်။

ထို့နောက် ကျောင်းသားသပိတ်ကြီး ဖြစ်ပွားခဲ့ပြန်သည်။ ထို့နောက် ဂျီစီဘီအေသည် အင်္ဂလိပ် အာဏာပိုင်များကပေးသော ဝိုင်အာဒီအုပ်ချုပ်ရေးကို သပိတ်မှောက်ကာ ဟုမ္မဋ္ဌ ခေါ်သည့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် တစ်ဆင့်တက်ပြီး အရေးဆိုပါတော့သည်။ ထိုအခါ ဦးဘဖေ၊ ဦးသိမ်းမောင်၊ ဦးမောင်ကြီး စသော ပုဂ္ဂိုလ် ၂၁ ဦးက ဂျီစီဘီအေမှ ထွက်ကာ ၂၁ ဦး အဖွဲ့ထောင်၍ ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်ကြလေသည်။ မူလ ဂျီစီဘီအေကြီးကား အများပြည်သူတို့၏ လိုအပ်နှင့်အတူ အစိုးရနှင့် မပူးပေါင်းရေးကို လိုက်လျက်ရှိလေသည်။ ဗန္ဓုလဂျာနယ်သည်လည်း ဂျီစီဘီအေကို ထောက်ခံခဲ့လေသည်။

ဗန္ဓုလဂျာနယ်သည် ပြည်သူတို့ကို ခေတ်မီသော နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး အသိအမြင် ပေးနိုင်အောင် ကြိုးစားရလေသည်။ ဂျာနယ်တွင် ခေါင်းကြီးပိုင်းအခန်း၊ ဗြဲတ်စပြင်းတောင်းအခန်း၊ ငလက်တိုနှင့် ငည့်အခန်း၊ ရာဇဝင် ညွှန်ပေါင်းအခန်း၊ သတင်းပေါင်းချုပ်အခန်း၊ စိန်ကလောင်အခန်း၊ ကမ္ဘာ့အရှုပ်တော်ပုံအခန်း၊ မစ္စတာ တင်းပုတ်အခန်း၊ ဝတ္ထုရှည်အခန်း၊ ကမ္ဘာ့မင်တံအခန်း စသည်ဖြင့် မြိုင်မြိုင် ဆိုင်ဆိုင်ကြီး ထည့်ပေးလေသည်။

ထိုအခါ စိန်ကလောင်အမည်ခံ ဦးစိန်းတို့ ရသေ့ကြီးအမည်ခံ အယ်ဒီတာ

ဦးဘိုးမင်းတို့က နိုင်ငံခြားဗဟုသုတ၊ ဘာသာခြား ဗဟုသုတ မရှိ၍ ပြည်တွင်းရေး ကိစ္စများကို ရေးကြရသည်။ ပီမိုးနင်းမှာမူ 'ဥက္ကလာပ' လို့၊ 'မယ့်တကိုယ်ထဲ' လို့ 'ငါဘယ်သူလဲ' လို့ အခန်းဆက် ဝတ္ထုများသာမက၊ ရံဖန်ရံခါ ခေါင်းကြီးပိုင်းလည်း ဝင်ရေးရလေသည်။ ကမ္ဘာ့အရှုပ်တော်ပုံအခန်းမှလည်း ပြည်တွင်းပြည်ပ နိုင်ငံရေးတို့ကို မှတ်ချက်ချရသေးသည်။ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာအခန်းမှလည်း မြန်မာများအဖို့ အတုခိုးစရာ နိုင်ငံခြား လူရည်ချွန်များအကြောင်းကို ထုတ်နုတ်သာမက ဆောင်ရသေးသည်။ နိုင်ငံခြားသတင်း အတိုအထွာတွေကိုလည်း ဘာသာပြန်ရသေးသည်။ 'ပင်တိုင်' စာရေး ဆရာအဖြစ် သူ ရေးသော ကဏ္ဍတွေမှာ များလှပေသည်။

တစ်ဖန် သူသည် ဗန္ဓုလတိုက်မှလည်း နိုင်ငံရေးစာအုပ်များကို သီးခြား ထုတ်သည်။ အပြင်မှလည်း ကြီးပွားရေးစာအုပ်ကို ထူးထူးခြားခြား ထုတ်စပြုလာ သည်။

ဗန္ဓုလတိုက်မှ ထုတ်ဝေသော စာအုပ်များမှ (နိုင်ငံရေးဟောနည်း၊ ပြောနည်း ကဏ္ဍနှင့် ဖွဲ့တွဲထားသော) နိုင်ငံရေး အခြေပြုကျမ်းနှင့် နိုင်ငံရေး ၄ စောင် တွဲ ကျမ်းများ ဖြစ်လေသည်။ နိုင်ငံရေး အခြေပြုကျမ်းများမှာ နိုင်ငံရေးသဘောတရားနှင့် အင်္ဂလန်၊ အမေရိကန် စသော နိုင်ငံအသီးသီး၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ သရုပ်ကို အကျဉ်းပြဆိုသော ကျမ်း ဖြစ်လေသည်။

အနောက်တိုင်းနိုင်ငံရေးပညာနှင့် စပ်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဦးဆုံး ပေါ်ခဲ့ သော ကျမ်းတစ်ကျမ်းဟု ဆိုရလိမ့်မည်။ နိုင်ငံရေး ၄ စောင်တွဲမှာမူ ပေါ်လစ်တစ် ယပ်လဲကျမ်း၊ လွတ်မြောက်ရေး စကားပုံကျမ်း၊ ဒီမိုကရေစီ ဟုမ္မဇူကျမ်း၊ အစိုးရနှင့် မဆက်ဆံရေး နည်းပေးလမ်းပြကျမ်း ၄ အုပ် ဖြစ်လေသည်။

ထို ၄ စောင်တွဲ အဖုံးတွင်လည်း . . .

'မြန်မာခပင်း၊ ကျွန်စာရင်းမှ၊ လွတ်ကင်းထမြောက်၍၊ သခင်ဘဝသို့ ရောက်ရန်၊ ရည်သန်ရိုးရင်း၊ နှလုံးသွင်းဖြင့်၊ ပီမိုးနင်း ရေးပြုစီမံသည်' ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်သည် ပါခဲ့လေသည် ဖြစ်သည်။

ကြီးပွားရေးစာအုပ်ကား ဘယ်လိုနည်း။ ကြီးပွားရေးစာအုပ်သည် လောက နီတိလို၊ ပုထ္တောဝါဒလို စာအုပ်မျိုး မဟုတ်။ နိုင်ငံခြားသားတို့၏ ယဉ်ကျေးသော အမူအကျင့်၊ သူတို့၏ ဝိရိယ၊ သူတို့၏ ဇွဲ၊ သူတို့၏ စွမ်းဆောင်ချက်တို့ကို သာမက တစ်ခုစီ တစ်ခုစီပြကာ မြန်မာများ နည်းယူနိုင်အောင် ရေးပြသောကျမ်း ဖြစ်လေ သည်။ ဗန္ဓုလဂျာနယ်၌ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာအခန်းကို ကိုင်ဆဲအခါ၌ပင် သူသည် ထိုကျမ်းငယ် ကို သတ်သတ် ထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။

ထိုသို့သော ကျမ်းကိုထုတ်ဝေရန် စိတ်ကူးကိုလည်း သူသည် ဝီလျန်ဂျက် ကုမ္ပဏီ (William Jacks Co) ၌ အလုပ်လုပ်နေသော သူမိတ်ဆွေ ဦးရှိန်ထံမှ ရလေသည်။

မြစ်ဝမှာ ဦးနှိန်သည် ဝိလျန်ဂျက် ကုမ္ပဏီ၌ စာရေးသာ လုပ်နေရသည်။ အကြံကြီးသူ ဖြစ်သည်။ သူသည် ကာယပညာကို လိုက်စားလေ့ကျင့်သည်။

ထို့ပြင် အိုရီစင်စွက်မာဒင် (Orison Swett Merden) တို့၊ ဆင်မူရယ်စမိုင်း (Samuel Smiles) တို့၏ ကြီးပွားရေးလမ်းပြစာအုပ်တွေကိုလည်း ဖတ်သည်။ ထိုစာအုပ်တွေ၌ ပါသော အကြောင်းအရာကို မြန်မာအများအား သိစေချင်သော ဝေတနာသည် သူ့တွင်ရှိနေသည်။ ထိုစာအုပ်မျိုးကို ဘာသာပြန်၍သော် လည်း ကောင်း၊ မိုး၍သော် လည်းကောင်း ထုတ်ရလျှင် ကောင်းမည်ဟု သူ သဘောရ လေသည်။

သို့သော် သူ စာမရေးတတ်။ မကြာပါလေ။ သူက ငွေစိုက်၍၊ ပီမိုးနင်းက ဉာဏ်စိုက်၍ 'ကမ္ဘာ့အလင်း'ဆိုသည့် မြန်မာအမည် (Lumen) (အလင်းရောင်) ဆို သည့် လက်တင်အမည်တပ် ထားသော စာအုပ်ကလေး ထွက်လာခဲ့လေသည်။ ဗန္ဓုလဂျာနယ်၌ ပီမိုးနင်းရေးခဲ့သော ကမ္ဘာ့ မင်္ဂလာ စာများသည် ကမ္ဘာ့အလင်းပါ စာများနှင့် သဘောချင်းအတူတူပင် ဖြစ်တော့သည်။

အတိုချုပ်လိုက်ရသော် 'ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာ' စာကိုပဲ ဖြစ်စေ၊ အခြားဆောင်းပါး ကို ပဲဖြစ်စေ၊ ဝတ္ထုကိုပဲဖြစ်စေ၊ ပီမိုးနင်း ကိုင်လိုက်လျှင် သမရိုးကျ စာတွေနှင့်မတူ၊ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှိလေသည်သာ များသည်။ အမြင်သစ်၊ အတွေးသစ် ပါတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် သူ့စာကို လူအများ ကြိုက်ကြသည်မှာ မဆန်း။ ဗန္ဓုလတိုက်ကလည်း သူ့ကို အရေးပေးခဲ့လေသည်။

ပြောစရာတစ်ခုတော့ ရှိသည်။ ပီမိုးနင်းသည် အရက်မပါဘဲ စာကောင်း ကောင်း မရေးနိုင်တော့ချေ။ စာရေးမည်ဆိုလျှင် အရက်ကလေး သောက်လိုက်ရမှ ဉာဏ်ထွက်လေသည်။ သူသည် အရက်ပုလင်းဖိုး တစ်ခါတည်းထည့်၍ ဗန္ဓုလတိုက်သို့ လာတတ်ပါ၏။ တိုက်ရောက်မှ တစ်ယောက်ယောက်ကို အရက်ဝယ်ခိုင်းရလေသည်။

ပုလင်းဖိုး အလွယ်မရှိလျှင်လည်း တိုက်တွင် ရှိနေသော ဦးစိန်းဘက်သို့ လှည့်၍ . . .

“ဆရာစိန်း ကျုပ် ဒီနေ့ ဉာဏ်မထွက်ဘူးဗျာ၊ ပုလင်းလိုနေတယ်” ဟုပြော တတ်လေသည်။ ထိုအခါ ဦးစိန်းက သူ့လက်ထဲသို့ ပုလင်းဖိုး ထည့်ရလေသည်။ ပုလင်းရလေတော့မှ သောက်လိုက် စာရေးလိုက်နှင့် စာချောချောမောမော ထွက်လေ သည်။

တစ်ခါတစ်ရံ ဖြစ်တတ်သည်မှာ ဦးစိန်းကို တိုက်တွင် သူ မတွေ့။ ငွေခေ့မည့်သူလည်း လက်ဝင်းတွင်မရှိ၊ သူသည် ရေချိုးခန်းထဲတွင်ဝင်၊ ထို့နောက် ရေချိုးခန်းထဲမှ လှဲချည်ဟောင်း တစ်ထည်ကို ဝတ်ထွက်လာကာ ပါလာသော လှဲချည်ကို စာစီသမားတစ်ယောက်အား အပေါင် ခိုင်းပြီး အရက်ဝယ်သောက်တော့ သည်။ အိမ်ကိုလည်း ထိုလှဲချည်ဟောင်းကိုဝတ်၍ ပြန်သည်။ နောက်တစ်နေ့ကျမှ

သူ့လုံချည်ကို ရွေးယူပါလေသည်။

ဤအဖြစ်ကို တိုက်မှ အယ်ဒီတာဦးဘိုးမင်းက မကြိုက်ပေ။ ဦးဘိုးမင်းက သူ့ကိုခင်သည်။ သူ့ကို ဘုရားလက်ထက်၌ သာဂရမထေရ် အရက်သောက်၍ မှားပုံ၊ မြတ်စွာဘုရားက ပါစိတ်အာပတ်သင့်စေဟု သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူရပုံပြော၍ တရားပြလေသည်။

ထိုအခါ ပီမိုးနင်းသည် ဆင်ခြေဆင်လက် ရှာလိုလေသည်။ ရှာလို၍ ဦးဘိုးမင်းကို . . .

“မြတ်စွာဘုရားက ဒီလောက် အရမ်းကာရော သောက်တာကို မြင်တော်မူ၍ သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူတာ မဟုတ်လား။ ကျွန်က ခင်ဗျားတို့နဲ့ ပေါင်းသင်းလာတာ ဘယ်နှခါများ အရမ်းကာရောသောက်တာ မြင်ဖူးသလဲ။ အရက်ကို ကျွန်က ကြိုက်လို့ သောက်တာ မဟုတ်ဘူး။ ဆေးအဖြစ်နဲ့ သောက်တာ။ ဆေးအဖြစ်နဲ့ နည်းနည်းပါးပါး ခင်ဗျားတို့တောင် သောက်ဖို့ ကောင်းတယ်။ ကျွန်ဟာ အရက်ကို အရင်က လည်း လွန်လွန်ကျွေးကျွေး မသောက်ဘူး။ နောက်လည်း လွန်လွန်ကျွေးကျွေး သောက် လိမ့်မယ် မထင်နဲ့၊ ကဲ ဆေးတစ်ပုလင်းဖိုးလောက် ပေးစမ်းဗျာ’

ဟုပြောကာ ပိုက်ဆံတောင်းလေသည်။ သူသည် ဦးဘိုးမင်း ပေါင်ပေါ် လှဲအိပ်၍ မထစတမ်း တောင်းခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ဦးဘိုးမင်းကလည်း သူ့အလိုကို လိုက်ရလေတော့သည်။”

(၂)

ပီမိုးနင်း ပြောသည့်အတိုင်း အရက်မှာ ဆေးသဖွယ် ဖြစ်နေ၍လားမသိ၊ သူသည် ရှေးကထက် တိုး၍ အလုပ်တွင်ခဲ့ဟန် ရှိလေသည်။ ရုပ်ရှင်ဘက်သို့ပင် ဦးလှည့်နိုင်လေသည်။

ပထမဆုံး သူ့စာနှင့် စပ်၍ ဆိုရလျှင် သူ့စာကို လိုချင်သည့် တိုက်တွေက များသည်။ သို့သော် ထိုတိုက်တွေက တစ်ခုကို ပြင်ဆင်ထားရတတ်လေသည်။ သူ့လက်ရေးက အတော်ညံ့သည်။ ရေးထားသည့် စာရွက်များကလည်း တချို့ရှည်ရှည်၊ တချို့ သုံးထောင့်ချွန်တွေ ဖြစ်ပြီး ဘယ်စာရွက်မှ ဘယ်စာရွက်သို့ ဆက်သည်ကို ရွာရခက်သည်။

သူ ကိုယ်တိုင်ကပင် . . .

“စာရေးဆရာ ဆိုတာ စာကို ရေးတာ မဟုတ်ပါဘူး။ စိတ်ကို ရေးတာဖြစ်လို့ လက်ရေး ကိုလှဖို့ ဂရုမစိုက်နိုင်တော့ဘူး။ စိတ်ကိုမိအောင် လိုက်ရေးရတော့ လက်ရေးမကောင်းတော့ဘူးပေါ့’ ဟူ၍ ပြောခဲ့ဖူးသည် မဟုတ်လား။

ထို့ကြောင့် သူ့စာကို ဖတ်နိုင်သည့်လူကို တိုက်တွေက ရှာထားရလေသည်။ သူ့စာကို ရိုက်နေကျဖြစ်သော မြန်မာကျက်သရေ ပုံနှိပ်တိုက်ပင်လျှင် တစ်ခါတစ်ရံ သူ့စာဖတ်နေကျ လူမရှိ ဖြစ်ပြန်၍ အခက်တွေ့ရသည်။ အခက်ကို မြန်မြန်ဖြေရှင်းနိုင် ရအောင် သူကပင် ရှာပေးရသေးသည်။

ဆိုပါစို့။ မောင်ရန်အောင်လို လူစားမျိုးသည် ငယ်စဉ်ကတည်းက သူ့ဝတ္ထု၊ သူ့ကြီးပွားရေး ကျမ်းတွေကို မြတ်မြတ်နိုးနိုး ဖတ်ခဲ့၍ သူ့ဟန်ကို သိသူဖြစ်သည်။ ကိုယ်တိုင်လည်း စာတစ်ပုဒ်စ နှစ်ပုဒ်စ ရေးခဲ့ဖူးသည်။ ထို့ပြင် ဆင်ပေါင်ဝဲမှ တက်လာ ခါစ ဖြစ်၍ အလုပ်ကြီးစား လုပ်ချင်စိတ်ရှိလေသည်။ မောင်ရန်အောင်ကိုပင် အလေ့ အကျင့်ပေးကာ မြန်မာကျက်သရေ ပုံနှိပ်တိုက်တွင် စာပြင်ခန့်စေရသည်။

သူ ရေးနေကျ မဂ္ဂဇင်းဂျာနယ်တိုက်တွေကလည်း အပုံပင်။ ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်း၊ သူရိယမဂ္ဂဇင်းတို့အပြင် နောက်ထွက်သော ဇေယျဂျာနယ်၊ ကဝိမျက်မှန်မဂ္ဂဇင်း၊ ဗြိတိသျှဘားမား(ရုပ်ရှင်) မဂ္ဂဇင်း၊ ဝှစ်မဂ္ဂဇင်း စသည်ဖြင့် တသီ တတန်းကြီး ဖြစ်သည်။

တစ်ခုခက်လေသည်မှာ သူသည် အလုပ်လုပ်နိုင်သလောက် အရက် ပါနေ ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အရက်ပါရုံမျှ မကသေး။ မိန်းမပေါ့တွေနှင့်လည်း အဆက်အဆံ မကင်းခြင်း ဖြစ်သည်။ ပီမိုးနင်းသည် မယား မစိန်တင့်ကို သူ့ပမာဏနှင့် သူ ချစ်ပုံရပါ ၏။ မစိန်တင့်တွင် မျက်စိရောဂါ ကြာရှည်ဖြစ်နေခဲ့၍ သူ့မှာ အလွန်ပူပင်ကာ ဟိုလူ ပြော ဟုတ်နိုး၊ သည်လူပြော လက်ခံရနိုးနှင့် ဆေးတစ်ခုပြီး တစ်ခု ရှာနေခဲ့လေသည်။ ထို့နောက် မစိန်တင့်တွင် မျက်လုံးတစ်ဖက်ကွယ်သွားခဲ့ရာ သူ့ပယောဂမကင်းဟု နောင်တ ရခဲ့လေသည်။ မိန်းမကို ပို၍လည်း အလိုလိုက်ခဲ့လေသည်။

သို့သော် သူ၏ အပျော်အပါးကိုကား မဖြတ်နိုင်။ မစိန်တင့်မှာမူ လင်ကို 'ဆရာလေး' ဟူ၍ တရိုတသေ သဘောထားခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် လင်တေပေပုံကို လည်း ညားကတည်းက သိခဲ့ရသဖြင့် သည်းညည်းခံနိုင်ပါပေသည်။ ထိုအခါ ရန်ကုန်သို့ ရောက်လာတတ်သော ဦးလူးကားက သူ့အစ်ကိုကို မကျေနပ်။ မရိုးဖြစ်သူ မစိန်တင့်ကို လည်း သနားမိသည်။

ပီမိုးနင်းကား ပီမိုးနင်း စရိုက်သဘာဝအတိုင်း ရှိလေမည်သာ။ ငယ်စဉ် ကတည်းကပင် သူ့ကြိုက်ရာ လုပ်ခဲ့သည် မဟုတ်လား။ ငယ်စဉ်ကတည်းက အမေ ဖြစ်သူ မောင်စိန်နုက သူ့သားကြီးကို မခိုင်။ တစ်ခွန်းစ နှစ်ခွန်းစသာ ပြောနိုင်ခဲ့လေ သည်။ ယခုမူ ဒေါ်စိန်နုလည်း ကွယ်လွန်ခဲ့လေ ပြီ။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်ကပင် ကွယ်လွန်ခဲ့ပြီ။ ပီမိုးနင်းသည် သုံးဆယ်သို့ပြန်ကာ အမေ့အသုဘတွင် ရှိကြီးတင် ငိုခဲ့ပါသေး၏။ သူသည် သူ့အမေကိုလည်း သူ့နည်းနှင့်သူ ချစ်သည်မှာ အမှန်ပင်။ သူလုပ်ချင်ရာကို လည်း မရမက လုပ်ခဲ့သည်ချည်း ဖြစ်သည်။

ကိုယ်ချင်းစာစိတ်ကြောင့်ပဲ ဆိုရတော့မည်။ ပီမိုးနင်းသည် သားဖြစ်သူ ဘမောင် တေပေသည်ကို အခြားမိဘများလောက် မပြော။ ဘမောင်သည် ၁၂ နှစ်

အရွယ်လောက်က ကျောင်းမနေတော့ဘဲ ဆက်ကပ်ပွဲထဲသို့ စွတ်စွတ်ရွတ်ရွတ် လိုက်သွားသည်။ နှစ်နှစ်ကြာမှ အိမ်ပြန် ရောက်သည်။

တော်ပါသေး၏။ ယခုလို ပီမိုးနင်း ရုပ်ရှင်ရိုက်သည့်အခါ သူ စိတ်ပါလက်ပါ လိုက်၍ ကြည့်လေသည်။ ပီမိုးနင်းအဖွဲ့မှာလည်း ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်းသည် အာရုံသစ်တစ်ခု ဖြစ်နေလေသည်။ သူသည် 'မေတ္တာနှင့် သူရာ' ဇာတ်ထုပ်ကို ရေးပေးပြီးကတည်းက ရုပ်ရှင်နယ်ကို စ၍ နင်းမိခဲ့သည်။

ထို့နောက် မြန်မာအဆွေတိုက်က ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီ ထူထောင်၍ ကုမ္ပဏီ သမက်ဖြစ်သူ ဦးဘကလေးက သူ၏ 'ပွဲစားကြီးသားအဖနှင့် မြမြ' ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းကို 'အဘရေ' အမည်ပေးပြီး ရုပ်ရှင်ရိုက်ပြန်သောအခါ သူ့မှာ ထိုလုပ်ငန်းကို သဘောကျ လာခဲ့ရသည်။

၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင်ကား သီတာမြ ဖလင်ကုမ္ပဏီက ထုတ်လုပ်သော 'နဖူးစာရွာလည်' ဇာတ်ကားတွင် သူ ဒါရိုက်တာ စလုပ်ကြည့်လေပြီ။ ဇာတ်ကားတွင် သူ့မိတ်ဆွေ ဦးရိန်နှင့် ညီဖြစ်သူ ဦးစိန်တို့ ပါလာကြသဖြင့် ပို၍ ပျော်စရာကောင်း တော့သည်။ သူတို့ ညီအစ်ကိုက 'စတန့်' မင်းသားတွေ လုပ်ကြသည်။ ဦးရိန်က အရိန်နှင့်မောင်းလာသော မော်တော်ကား အကြိတ်ခံပြသည်။ ဦးစိန်က အိမ်ပြတင်း ပေါက်မှ မန်ကျည်းပင်အကိုင်းကို ခုန်ဆင်းပြသည်။

ပီမိုးနင်းသည် ရုပ်ရှင်ရိုက်ရသည်ကို ကျေနပ်ပါ၏။ ထိုထက် သားဖြစ်သူ ဘမောင်က စတန့်မင်းသားအခန်းတွင် စိတ်ဝင်စားလေသဖြင့် ပို၍ ကျေနပ်မိလေ သည်။ ဘမောင်ကို လူရာသွင်း၍ ရတန့်ကောင်းပြီ။ ကံကောင်းချင်၍ ထင်ရဲ့။ သူ့ကို သုံးစရာ အခွင့်ကြုံလာရလေသည်။ မြန်မာအဆွေတိုက်မှ ဦးဘကလေးက 'ရွှေမင်းဝံ' ဇာတ်ထုပ်ကို ရိုက်လေသည်။ ထိုဇာတ်ထုပ်တွင် ဦးဘကလေးက ဇာတ်လိုက်လုပ်၍ မြင်းစီးရသည့်အခန်း ပါလေသည်။

သို့သော် သူက မြင်းမစီးတတ်။ ဘမောင်က ဆက်ကပ်ပွဲထဲမှ မြင်းစီးတတ် လာသည်။ ဦးဘကလေးနှင့် ကိုယ်ထည်ချင်းလည်း တူသည်။ ထိုအခါ ဘမောင်က ဦးဘကလေးနေရာဝင်၍ မြင်းစီးပေးရလေသည်။ သည်လိုနှင့် မြန်မာအဆွေကုမ္ပဏီက ရိုက်သည့် ဇာတ်ကားတွေထဲတွင် ဘမောင်သည် ပါလာရလေသည်။

ကောင်းလေစွ။ ပီမိုးနင်းကလည်း ရုပ်ရှင်ထဲ ခြေတစ်ဖက်ဝင်နေပြီ။ ဘမောင်လည်း ရုပ်ရှင်အရန် ဖြစ်လာပြီ။ ဤအတွင်း ဗန္ဓုလဂျာနယ်တိုက်ကလည်း ရုပ်ရှင်ဘက်တွင် စိတ်ဝင်စားလာလေသည်။ ဖြစ်ပုံမှာ ဗန္ဓုလဂျာနယ်သည် နိုင်ငံရေး ဒီရေနှင့် လိုက်၍ တရိပ်ရိပ် တက်လာခဲ့လေသည်။ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ကို သမိတ်မှောက်သည့် ဂျီစီဘီအေဘက်မှ ရပ်တည်သည်။ ထို့ပြင် စံဖဲကိစ္စပေါ်လာ သည့်အခါ စံဖဲသတင်းကို ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ ရေးပေးသည်။ စံဖဲမှာ သာစည်၊ ဇီးတောရွာသား။ သူကြီးနှင့် မတည့်သဖြင့် ထောင်ချခံရ ထို့နောက် မိမိမယားကို ပုလိပ်က အဓမ္မသိမ်း

ပြန်၍ လူသတ်မှုဖြစ်ပြီး တောပုန်းကြီးဘဝသို့ ရောက်ရသူ ဖြစ်လေရာ ပြည်သူတို့က သူ့ကို သနားကြသည်။ အင်္ဂလိပ်အာဏာပိုင်ကို ဆန့်ကျင်သူ ဟူ၍လည်း မြင်နေကြသည်။ ဗန္ဓုလဂျာနယ်လည်း စောင်ရေအတော်ပင် တက်ခဲ့လေသည်။

ထိုအခါ ဦးစိန်သည် စိတ်ကူးရကာ ဗန္ဓုလတိုက်ကို ရေကျော်မှ ဘားလမ်း (မဟာဗန္ဓုလပန်းခြံလမ်း)သို့ ရွှေ့လာခဲ့လေသည်။ သတင်းစာတစ်စောင်ကိုလည်း ၁၉၂၇ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ၊ ၁ ရက်နေ့မှစ၍ ထုတ်ဝေလေတော့သည်။ ပီမိုးနင်းမှာလည်း ဗန္ဓုလတိုက်နှင့် တစ်ပါတည်း ဘားလမ်း(မဟာဗန္ဓုလပန်းခြံလမ်း)သို့ ပြောင်းကာ အခန်းတစ်ခန်းယူ၍ နေခဲ့လေသည်။ သတင်းစာတိုက်တွင်လည်း လခစား ဝင်လုပ်လေသည်။

ဤတွင် ဗန္ဓုလတိုက်သည် သတင်းစာလုပ်ငန်းသာမက ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်းကို ပါ တိုးချဲ့လုပ်ကိုင်လေတော့သည်။ ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်းအတွက် အခန့်သင့် သုံးနိုင်သူ မှာလည်း ပီမိုးနင်း ဖြစ်တော့သည်။ သို့ဖြင့် 'ချစ်တဲ့သူရယ်' ဇာတ်ထုပ်ကို သူ့ကိုယ်တိုင် ရေး၍ သူ့ကိုယ်တိုင် ဒါရိုက်တာ လုပ်လေသည်။ မင်းသားမှာ သားဖြစ်သူ ဘမောင်ပင်။

စင်စစ်ပြောရလျှင် တစ်ကားတည်းတွင် အဖေက ဒါရိုက်တာ၊ သားက ဇာတ်လိုက် ဖြစ်နေ၍ ရယ်စရာ အဖြစ်ကလေးပင် ကြုံရပေသေးသည်။ မင်းသားနှင့် မင်းသမီး တွေခန်းတွင် မင်းသားလုပ်သူ ဘမောင်က မင်းသမီးရှေ့တွင် ရွံ့တွန့်တွန့် ဖြစ်နေ၏။

ဒါရိုက်တာကလည်း မင်းသား၏ 'အက်တင်' ကို ဘဝင်မကျသဖြင့် ဘယ်လို ပြောရသည်၊ ဘယ်လို ကိုင်ရသည်၊ ဘယ်လို ဖက်ရသည် စသည်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် သရုပ်ဆောင်ပြလေသည်။ ထိုအဖြစ်ကို ကြားရသော ကာတွန်းဆရာ ဦးဘကလေးက ဗန္ဓုလဂျာနယ်ထဲတွင် ကာတွန်းတစ်ပုဒ် ရေး၍ လည်းကောင်း၊ အယ်ဒီတာ ဦးဘိုးမင်းက . . .

"ကားအတွက် အရှည်မက်အောင်လို့၊ သားဖက်တာ မကျေတဲ့ အချက်ကယ်ကြောင့်၊ အဖေ ထွက်ပါလို့ ဖက်ပြပါလျှင် (အို) မက်စရာဟာတွေမို့ ကြိုက်ကြမှာတွေ မလဲ့"

စသည်ဖြင့် လေးဆစ်ရေး၍ လည်းကောင်း နောက်ခဲ့လေသည်။ ထိုဇာတ်ကားမှာလည်း အော်လံပီယာနှင့် စတားရုံနှစ်ခုတွင် ပြသခဲ့ရာ ရုံလျှံလောက်အောင် ဝင်ငွေကောင်းခဲ့လေသည်။

ထိုအချိန်သည် ပီမိုးနင်းအဖို့ ဝင်ငွေအကောင်းဆုံးအချိန်ဟု ဆိုရလိမ့်မည်။ ဗန္ဓုလဂျာနယ်၊ ဗန္ဓုလသတင်းစာ၊ ဗန္ဓုလရုပ်ရှင်များမှ ဝင်ငွေမှာ မနည်း။ အပြင်မဂ္ဂဇင်းများတွင်လည်း သူ့စာတွေ ပါနေသည်။ စရက ဆေးကလည်း အရောင်းလိုက်လေသည်။ ထို့ပြင် ဘမောင်ကလည်း ဇာတ်ကားတွင် ပါပါနေရ၍ ဝင်ငွေရှိနေသည်။ သို့ဖြင့် သူတို့သားအဖနှစ်ယောက် ငွေပေါင်း၍ ၄,၀၀၀ တန် တစ်ပတ်ရစ် ကားတစ်စီးကိုပင် ဝယ်စီးလိုက်ကြသေးသည်။ ကြာကြာမခံပါလေ။ သူတို့ မစီမံတတ်မှုကြောင့် မကြာမီ ကားသည် သူတို့လက်ထဲမှ ပြန်၍ ထွက်သွားခဲ့လေသည်။

(၃)

ဘယ်လိုပဲဖြစ်စေ ပီမိုးနင်းသည် သူ့သားကြီး ဘမောင်ကို အားကိုးလာခဲ့
လေသည်။ ဘမောင်အောက် ဘကျော်မှာ ကျောင်းကောင်းကောင်း ထား၍မရ။
ဉာဏ်က ထုံထိုင်းထိုင်း ဖြစ်နေသည်။ ကျန်သားနှစ်ယောက်မှာလည်း ငယ်ကြသေး
သည်။ ဘမောင်မှာမူ စောစောကနှင့် မတူ။ ပီမိုးနင်းတို့လင်မယားသည် ဘမောင်
တစ်ယောက် ကျောင်းပြေးစဉ်က ကောင်းပါဦးတော့မလားဟု အောက်မေ့မိခဲ့ကြသည်။

ယခုမူ ဘမောင်မှာ ရုပ်ရှင်နှင့် လပိုင်းကပ်ခဲ့ဟန်ရှိလေသည်။ လူက
ပိန်ပိန်ရှည်ရှည်၊ မျက်နှာသွယ်သွယ်၊ ဆံပင်ကောက်ကောက်နှင့် ကြည့်ရမဆိုး။ ထို့ပြင်
စတန်မင်းသားအခန်းနှင့် သူနှင့် လိုက်လေသည်။ တံတားပေါ်က တစ်ပတ်ကျွမ်းပစ်၍
ဒိုင်ဗင်ထိုးချပြရမလား၊ မော်တော်ဆိုင်ကယ်အပေါ် မတ်တပ်ရပ်၍ စီးပြရမလား၊
မြင်းကို ဒုန်းစိုင်း၍ စီးပြရမလား၊ လက်ဝှေ့ထိုးပြရမလား သူ့အကုန်လုပ်နိုင်သည်။

သူတို့ နောက်ထပ် ပြောင်းလာသော လွစ္စလမ်း (ဆိပ်ကမ်းသာလမ်း)
အိမ်တွင်လည်း တဒုန်းဒုန်း တဒိုင်းဒိုင်းနှင့် ကာယဗလ လေ့ကျင့်ခန်းများ ယူခဲ့သည်မှာ
နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ဖြစ်သည်။

သားဘမောင် ခုန်ပျံကျော်လွှားပုံကို တွေး၍ အမေဖြစ်သူ မစိန်တင့်မှာ
ရင်ဖိုမိမည်မှာ မလွဲ။ သူ့ခမြာ ကောင်းသည့်မျက်စိပင် ပျက်ခဲ့ပြီ။ လုံးဝမမြင်ရတော့ပြီ။
မျက်စိတစ်ဖက် ကောင်းစဉ်ကမူ အိမ်တွင် ဘမောင် နေပုံထိုင်ပုံကို အနည်းဆုံး
မြင်ရသေး၍ ဖြေစရာ ရှိလေသေးသည်။ ရှိပါစေတော့။ ဘမောင်မှာ လူလားမြောက်
၍ စိတ်လွတ်ကိုယ်လွတ် ဖြစ်နေသည်မဟုတ်လား။

ပီမိုးနင်းသည် သူ့သားကို အလွန်အားရလေသည်။ ရုပ်ရှင်ထဲတွင်
ရုန့်ရုန့်စားစားလုပ်ပုံ၊ ဇွဲကောင်းပုံတို့ကို ကြိုက်သည်။ ဘမောင်ကို အကြောင်းပြု၍
စိတ်ကူးတစ်မျိုးပင် ပေါ်နေလေသည်။ သူသည် ဗြိတိသျှဘားမား ရုပ်ရှင်မဂ္ဂဇင်းတွင်
ဘဏ္ဍရေးရသည်မှာ အခြားမဂ္ဂဇင်းတိုက်များမှာ ရေးရသည်ထက် ငွေပို၍ရသည်။
ဆုရှင်ဇာတ်လမ်းတွေကို ဘာသာပြန်ပေးရသည်မှာလည်း မကြာခဏ ဖြစ်သည်။
အပြင် ဝေယျ၊ ဉာဏ၊ မြမျိုးလွင်တို့လို ဇာတ်ညွှန်းရေးဆရာ၊ ဝတ္ထုရေးဆရာတွေ
နှင့် ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီတွင် ရောရောနှောနှောနေရသည်မှာလည်း ပျော်စရာပင်။

သားဘမောင်မှာလည်း မြန်မာအဆွေတိုက်တွင် လူစားဝင်ရိုက်နေရာမှ
သတ်သတ်ရိုက်နိုင်သော အခြေရောက်လာသည်။ ဗြိတိသျှဘားမား ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီနှင့်
အပြင် ဆက်မိပြီး 'တစ်ကိုယ်တော်' ဆိုသည် ဇာတ်ထုပ်ကိုပင် ရိုက်ခဲ့သည်။ 'ကျော်စိုး'
ဆိုသည့် ဇာတ်လိုက်အမည် သီးသီးသန့်သန့် ယူလာသည်။

၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင်မူ ဗြိတိသျှဘားမား ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီနှင့်ပင် '၁၀ နာရီ'
ဇာတ်ကားကို ရိုက်နေရပြန်ပြီ။ ပီမိုးနင်းသည် အလွန် ကျေနပ်မိလေသည်။

သူသည် သတင်းတရားနယ်အလုပ်မှ ကူး၍ သူ့သားပါဝင်သည့် ရုပ်ရှင်တွင်
အသွယ်အသွယ် ခြေထောက်အဖြစ် အလုပ်ဆောင်ခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားလေသည်။ သို့သော်
အခြားတစ်ဖက်မှ ကြည့်တွေ့ရလေတော့သည်။

ခြစ်ခံမှာ ဘမောင်သည် မြန်မာအဆွေတိုက်တွင် လုပ်ကိုင်ခဲ့စဉ်က မြန်မာ
အဆွေတိုက်ရှင် မိသားစုနှင့် ရင်းနှီးခဲ့လေသည်။ ထိုအထဲတွင် တိုက်ရှင်၏ သမီးဖြစ်သူ
မခင်ခင် ပါလေသည်။ မခင်ခင်သည် မူလက ကာတွန်း ဦးဘကလေး၏ ဇနီး ဖြစ်ခဲ့လေ
သည်။ သို့သော် ဦးဘကလေးနှင့် မခင်ခင်တို့သည် 'ရွှေမင်းဝံ' ဇာတ်ကားရိုက်ကူးပြီး
သည့်နောက်တွင် လင်ခန်း၊ မယားခန်း ပြတ်စဲခဲ့လေသည်။ ဘမောင်သည်လည်း
မြန်မာအဆွေတိုက်တွင် အဝင်အထွက်များကာ တစ်စတစ်စနှင့် မခင်ခင်အပေါ်
မေတ္တာ ရှိလာခဲ့လေသည်။

ဘမောင်၏ အခြေအနေမှာ ခက်နေလေသည်။ သူသည် မြန်မာအဆွေ
တိုက်မှ ခွာ၍ ဗြိတိသျှဘားမား ကုမ္ပဏီနှင့် ရုပ်ရှင်ရိုက်နေခဲ့သည်။ နာမည်လည်း
ရလာသည်။ ဤသည် မြန်မာအဆွေတိုက်ဘက်မှ နာစရာ ဖြစ်လာနိုင်လေသည်။
သူဘက်မှလည်း မျက်နှာပူစရာပင်။ ထို့ကြောင့် မခင်ခင်ဆီ ဝင်ထွက်ဖို့မလွယ်။

လက်ငင်းတွင် ခက်နေသည်မှာ မခင်ခင်ကို ကြံနေသူရှိကြောင်း သတင်း
တစ်စွန်းတစ်စ ကြားလာရခြင်းပင်။ သူ့တွင် မသင်္ကာစရာ လူလည်း ရှိနေလေသည်။
တစ်ညနေတွင် သူသည် မခင်ခင်ကို ဆူးလေဘုရားလမ်းရှိ မြန်မာအဆွေတိုက်ရှေ့
ပန်းခြံဘက်မှ သွားစောင့်လေသည်။ သူနှင့်အတူ အဖော်နည်းနည်း ပါလေသည်။

မခင်ခင်လည်း ရုပ်ရှင်ကြည့်ရန်ဟု တိုက်အပြင်သို့ ထွက်လာလေသည်။
ထိုစဉ် လူတစ်စုက အဝတ်နှင့်အုပ်၍ အသင့်ရှိနေသော ကားပေါ်သို့ တင်ပြေး
လေတော့သည်။ ဘမောင်နှင့် အဖော်များလည်း ကားတစ်စီးနှင့် နောက်မှလိုက်လေ
သည်။ ထောက်ကြံ့အနီးတွင် မှီလာကာ နှစ်ဖက်သား ထိုးလားကြိတ်လား ဖြစ်ကြတော့
သည်။ ထိုရန်ပွဲတွင် ဘမောင်မှာ မားထိုးခံရပြီး ပွဲချင်းပြီး သေဆုံးခဲ့လေသည်။
ထိုအမှုသည် ရုံးရောက်ခဲ့သော်လည်း သတ်သူ မပေါ်ခဲ့။

ဘမောင် သေခဲ့သော ရက်သည် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်၊ မတ်လ၊ ၂၉ ရက်နေ့ပင်
ဖြစ်လေသည်။

(၄)

ဒုက္ခတွေ့လာလျှင် တသိတဂန်းကြီး တွေ့ရတတ်သည်ဆိုသော အင်္ဂလိပ်
စကားပုံများ မှန်နေလေမလား။ ပီမိုးနင်းသည် ဘမောင် သေဆုံးပြီးကတည်းက တစ်နှစ်
နှစ်နှစ်ဆက်၍ တစ်ဒုက္ခပြီး တစ်ဒုက္ခ တွေ့နေရလေသည်။

သူသည် သားကို အကြောင်းပြု၍ ရုပ်ရှင်ဘက်တွင် ခြေချနိုင်တော့မည်ဟု

မျှော်လင့်ခဲ့မိသည်။ ယခုမူ ထိုမျှော်လင့်ချက်သည် ပျက်ခဲ့လေပြီ။ သည်ထက်ဆိုးသည်မှာ မစိန်တင့်နှင့် ပတ်သက်၍ စိတ်အလွန်ထိခိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

မစိန်တင့်သည် မျက်လုံးနှစ်ဖက် ကွယ်သွားရာမှ တစ်ကိုယ်တည်းကြိတ်၍ ဆွေးဆွေးနေခဲ့သည်။ ဤအဖြစ်ကို ပီမိုးနင်း သိလေသည်။ စိတ်ချမ်းသာအောင် ထားသည်။ သို့သော် ဘမောင်ကိစ္စတွင် မစိန်တင့်ကို စိတ်သက်သာအောင်၊ စိတ်ချမ်းသာလာအောင် လုပ်၍ မရတော့ချေ။

သားဖြစ်သူ ဘမောင်သည် သူတစ်ပါး လက်ချက်ဖြင့် သေခဲ့ရသည် မဟုတ်လား။ သားအဖြစ်ကို မစိန်တင့် တဖြုံဖြုံတွေးကာ မစားနိုင်၊ မသောက်နိုင် ဖြစ်ခဲ့ရပါ၏။ သည်လိုဖြင့် ၃၇ နှစ် အရွယ်ကောင်းတုန်းအချိန်တွင် မစိန်တင့်သည် လုံးပါးပါးကာ ၃ လအတွင်း ကွယ်လွန် ပါလေသည်။

ပထမ သား၊ ယခု မယားဟူ၍ ရှေ့ဆင့်နောက်ဆင့် ဆုံးခဲ့ရသော ပီမိုးနင်း မှာ ဘယ်လို ဖြေရပါမည်နည်း။ သူသည် မိတ်ဆွေ ကိုဉာဏရှေ့တွင် သားနှင့်မယား အကြောင်းကို ပြောကာ ပြောကာ မရှက်နိုင် မကြောက်နိုင် ငိုမိလေတော့သည်။

အိမ်က ကလေးတွေကိုလည်း ဓမ္မိရှိ မစိန်တင့်၏ ဆွေမျိုးတွေဆီ ခဏ ဖြစ်ဖြစ် ဆိုသလို ပို့ပြီး ရန်ကုန်တွင် စားချိန် သောက်ချိန်မှန်း မသိလောက်အောင် လေလွင့်နေပြန်လေသည်။ သုံးရန် ငွေမရှိသည့်အခါ ဘာကိုမှ မစဉ်းစား၊ စရက ဆေးနည်းနှင့် ဆေးအမည်ကိုပင် ငွေ ၁၀၀ နှင့် ရောင်း၍ သုံးပစ်လေသည်။

သို့သော် သည်အတိုင်း သူ ကြာကြာ စခန်းသွား၍ မဖြစ်။ သူနှင့် သူ့ အိမ်သားတွေအတွက် မှန်မှန်ငွေရအောင် တဖြည်းဖြည်းတော့ လုပ်ရလိမ့်မည်။ လုပ်လည်း လုပ်လာလေသည်။ ဤတွင် အလုပ်ကလည်း ရှေ့ပိုင်းကကဲ့သို့ မဟန်။ ဗန္ဓုလသတင်းစာသည် စောင်ရေနည်း၍လည်း လာ၊ အစိုးရက အာမခံငွေလည်း အတောင်းခံရ၍ ပိတ်ပစ်ခဲ့ရသည်။ ဗန္ဓုလရုပ်ရှင်လည်း မရှိပြီ။ ဂျာနယ်သာလျှင် ကျန်နေတော့၏။ ပီမိုးနင်းသည် ဂျာနယ်မှ ဝင်ငွေနှင့် မစားလောက်။

သူသည် ထိုခေတ်တွင် တွင်ကျယ်နေသော ဒီးဒုတ်ဂျာနယ်၌ 'သဲမြညာ' အခန်းဆက် ဝတ္ထုရှည်ကြီးကို ရေးခဲ့ရလေသည်။ လွမ်းလွမ်းနှင့် ရေးရ၍လား မသိ။ ဇာတ်ဆောင် ခင်မောင်သည် ယောက္ခမလောင်းအိမ်မှ နှင်အချွန်ရ၍ မြမြနှင့် ကွဲရပုံ အဖွဲ့သည် ဖတ်၍ အတော်ထိလေသည်။ ယုတ္တိနည်းသည့် အခန်းတွေကိုပင် လျစ်လျူရှုသွားနိုင်အောင် ဇာတ်လမ်းသယ်သွားနိုင်လေသည်။

ပြန်ကောက်ရသော် သူသည် ဒီးဒုတ်ဂျာနယ်တွင် 'သဲမြညာ' အခန်းဆက် ဝတ္ထုကို တလွမ်းတဆွေး ရေးခဲ့ရလေသည်။ ရေးနေကျ သူရိယမဂ္ဂဇင်းအပြင် တစ်ပတ် တစ်ကြိမ်ထုတ် သူရိယရုပ်စုံတွင် ဝတ္ထုတို တစ်ပုဒ် မှန်မှန်ပို့နိုင်ဖို့ ကြိုးစားရလေသည်။ တစ်မူးတန် ဝတ္ထုကလေးများနှင့် ကာမသိဒ္ဓိကျမ်းလို၊ အရပ်သုံး အင်္ဂလိပ်စကားပြော သင်စာအုပ်လို ဗဟုသုတစာအုပ်များလည်း ရံဖန်ရံခါ ထုတ်နေရသည်။

ထိုမျှဖြင့်လည်း သူ့အဖို့ တွက်ခြေမကိုက်သေး။ သူ့မှာ တိုက်ခန်းခပ် မှန်မှန် မပေးနိုင်။ တစ်ခန်းပြီးတစ်ခန်း၊ တစ်လမ်းပြီးတစ်လမ်း ပြောင်းနေခဲ့ရာ နောက်ဆုံးတွင် ကရိလမ်း(ဗိုလ်မြတ်ထွန်းလမ်း)နှင့် မောင်ဂိုမာရီလမ်း(ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလမ်း)ထိပ် တိုက်တန်းလျားသို့ ရောက်နေလေသည်။ သူသည် စာရေးဆရာဝင်ငွေအပြင် အခြားဘက်မှ ဝင်ငွေရဖို့ကိုလည်း ကြံကြံဖန်ဖန် စဉ်းစားရတော့သည်။

ကံအားလျော်စွာ တိုက်ခန်းတွင် မမေရီ၏ သား မောင်အုန်းခင်က အင်္ဂါရတ် ထိုးထိုးနေသည်။ ထိုအခါ ပီမိုးနင်းလည်း အင်္ဂါရတ်ဝင်ထိုးကာ သတ္တုချောင်းကြီးကို မီးခြစ်ဆဲ တစ်လုံးသာသာ သတ္တုချောင်းကလေးများ ဖြစ်အောင်လုပ်သည်။ ထို့နောက် သတ္တုချောင်းထိပ်တွင် အဖုကလေး ဖြစ်အောင် ငွေရည်လောင်းပေးသည်။ သူသည် ဓာတ်ကြပ်တောင်ဟု အမည်ပေး၍၊ နားရောဂါ ပျောက်ကင်းနိုင်ကြောင်း ကြော်ငြာ လေသည်။ ကြော်ငြာကောင်း၍လား မသိ။ နယ်မှ မန်နီအော်ဒါ(ငွေလွှဲစာ) စာတွေနှင့် အဘူ အမှာစာ အတော်ရောက်သည်။ ရန်ကုန်တွင်လည်း အတော်ရောင်းရလေသည်။

ဗန္ဓုလ ဦးဘိုးမင်းသည် ပီမိုးနင်း၏ ဗဟုသုတကို အထင်ကြီးသူ ဖြစ်လေ သည်။ ဓာတ်ကြပ်တောင်ထဲတွင် ဘာဓာတ်တွေထည့်ထားသည်ကို သိချင်လေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပီမိုးနင်းနှင့် တွေ့သည့်အခါ မေးကြည့်ရာ ပီမိုးနင်းက ပြုံး၍ . . .

“ဘာဓာတ်မှ မပါပါဘူး၊ လူတွေဟာ နားယားရင် စက္ကူကို လိပ်ပြီး ကလိတတ်တယ်။ . . . မီးခြစ်ဆဲနဲ့ ထိုးတတ်တယ်။ အကယ်၍ မီးခြစ်ဆဲနဲ့ထိုးလို့ မီးခြစ်ဆဲနားထဲ ကျွီးကျန်ရစ်ရင် မခက်ပါလား။ ဒါကြောင့် လွယ်လွယ်ကူကူ နားကို အယားပြေ ကလိရအောင် အရိုးကလေးနဲ့ အဖုလုပ်ထားတာပဲ . . .” ဟူ၍ ပြောပြလေသည်။

ထိုဓာတ်ကြပ်တောင်နှင့် တစ်ဆက်တည်း ရွှေရည်စိမ် နုရင်ဘတ် (Nuremberg) ဓာတ်ရွှေလက်ကောက်၊ ခြေကျင်း၊ ခြင်အန္တရာယ် ကာကွယ်သည့် ‘ချင်နိုင်နိုင်’ မျက်နှာသုတ်ရေ စသည်တို့ကိုလည်း သူ ပြုလုပ်ရောင်းချလေသေးသည်။ ထိုပစ္စည်း များ ရောင်းသည်ကို သိရအောင်လည်း အခန်းဝတွင် ဖော့ဝပ် (Forward Co.) ကုမ္ပဏီဟု ဆိုင်းဘုတ်ချိတ်ထားလေသည်။

(၅)

ဤအခြေအနေတွင် ပဲရောဦးဆန်နီက သူ၏ ‘လမ်းညွှန်ဂျာနယ်’တွင် လုပ် ရန် ပီမိုးနင်းကို လာခေါ်လေသည်။ ပဲရောဦးဆန်နီဆိုသူမှာ ကိုယ့်ခူးကိုယ်ချွန် ကြီးပွားလာသူပါပေ။ မူလက သူသည် မြင်းပွဲ စွပ်ဒိုင်စာရေး ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ထင်းကုန်သည်လုပ်၊ ထို့နောက် မေဂျာ(ဗိုလ်မှူး) ပဲရော ထောင်ထားသော ပဲရောတက္ကစီ

(အငှားကား)ကုမ္ပဏီတွင် စာရေး ဖြစ်လာသည်။ တစ်စတစ်စနှင့် စီးပွားရေးလာဘ် မြင်လာကာ ထိုကုမ္ပဏီကိုပင် ဝယ်နိုင်သော အခြေအနေသို့ ရောက်ခဲ့လေသည်။

ယခုမူ ဦးဆန်နီသည် ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီကိုလည်း ထောင်ထားသည်။ ရုပ်ရှင် အတွက် ကြော်ငြာသဘောရအောင် ရုပ်ရှင်လမ်းညွှန်အမည်ဖြင့် ဂျာနယ်တစ်စောင် လည်း စတင်သည်။ ထိုဂျာနယ်ကိုပင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး စသည်ဖြင့် စုံစုံလင်လင်ပါအောင်ဟု လမ်းညွှန်ဂျာနယ်ဟု အမည်ပြောင်းခဲ့ပြန်သည်။ လူ တစ်ယောက်တည်း အကြောင်းအရာစုံအောင် ရေးနိုင်သူမှာလည်း ပီမိုးနင်းလို လူမျိုးသာရှိသည်။ သို့ဖြင့် ပီမိုးနင်းမှာ ဦးဆန်နီနှင့် အပေးအယူတည့်ကာ ဂျာနယ်တွင် ဒိုင်ခံ၍ ရေးပေးရလေသည်။

ဦးဆန်နီနှင့် အပေးအယူ တည့်သည်ဆိုရာတွင် ဤသို့ ဖြစ်လေသည်။ သူသည် အလုပ်မှန်မှန် တက်နေစရာမလို။ ဗြိတိသျှဘားမားရုပ်ရှင်တွင် ဝင်လုပ်တုန်း ကဆိုလျှင် မှန်မှန် လက်မှတ်ထိုး၍ အလုပ်တက်နေရသည်။ ထို့ကြောင့် ကြာကြာ မလုပ်နိုင်ဘဲ This is not my place (ဒါဟာ ကျုပ်နေရာ မဟုတ်ဘူး)ဟု ပြုံးပြုံးကလေး ဆိုကာ အလုပ်ထွက်သွားခဲ့ဖူးသည်။ ယခု လမ်းညွှန်ဂျာနယ်မှာမူ လက်မှတ်မှန်မှန် ထိုး၍ အလုပ်မှန်မှန် တက်မနေရ။ အိမ်က ရေးလာသည်ပဲ ဖြစ်စေ၊ အလုပ်ခွင်မှာ ရေးသည်ပဲ ဖြစ်စေ ရေးပြီးဖို့သာ အရေးကြီးလေသည်။

သူ ရေးပေးသည့် အခန်းကဏ္ဍတွေ ကြည့်လိုက်ပါဦး . . .

ခေါင်းကြီးပိုင်း

ဝတ္ထုတိုတစ်ပုဒ်

မသိသူကျော်သွား သိသူဖော်စား

အပျိုလမ်းညွှန်

လူပျိုလမ်းညွှန်

ဆိုင်ကိုလိုဂျီ စိတ်ပညာ

ကျန်းကျန်းမာမာနေ

ကုန်သည်လမ်းညွှန် ဟူ၍ တွေ့ရလိမ့်မည်။

ထိုစာအများသည်လည်း နောင်အခါတွင် ပဲရောတိုက်ထုတ် စာအုပ်များ ဖြစ်လာကြလေသည်။ ထိုမျှမကသေး။ ပဲရောတိုက်ကပင် ပီမိုးနင်း သီးသန့်ရေးသော 'သမီးဂုဏ်ရည်'၊ 'သားဂုဏ်ရည်'၊ 'ထူးချွန်ရေး'၊ 'လောကီလမ်းညွှန်' စာအုပ်တို့ကိုလည်း ထုတ်ပေးခဲ့လေသည်။

အထက်ကဆိုတိုင်း ပီမိုးနင်း ရေးသည့်စာတွေမှာ အမျိုးစုံပါပေ၏။ အကြောင်းသိပြီးသား ဦးဆန်နီ ကိုယ်တိုင်ကပင် . . .

“ဆရာပီမိုးနင်းတို့များ ဘာစာမျိုးပဲ ရေးခိုင်းရေးခိုင်း အလွတ်ကျက်ထား သလိုပဲ၊ တစ်ခါ ထံကို ဒေါက်ဒေါက်ပြေးရေးချတာပဲ။ စဉ်းစားနေတယ်လို့ကို မရှိဘူး”

ထူထောင်ကြည့် မှတ်ချက်ချခဲ့ရလေသည်။ သူ စုံအောင် ရေးနေသည်မှာ လမ်းညွှန် ဂျာနယ်မှာသာ မဟုတ်။ ထိုဂျာနယ်နှင့် မရှေးမနှောင်းထွက်လာသော 'ဆယ်သန်း ဂျာနယ်'နှင့် ကာယဗလ ဦးရှိန်၏ညီ ဦးစိန် ထောင်သော 'တိုးတက်ရေးမဂ္ဂဇင်း' တို့တွင်လည်း ထိုနည်းလည်းကောင်း ဖြစ်သည်။

အကြောင်းစုံနေရာစုံ ရေးဖို့အခါကလည်း ဆိုက်နေပါလေသည်။ ရေးစရာ တွေကို မျက်စိအောက်တွင် မြင်နေရသည်။ ပီမိုးနင်း၏ တိုက်အောက် စင်္ကြံပေါ်တွင် တရုတ်ဆိုင်၊ ကုလားဆိုင်၊ မြန်မာဆိုင် စသည်ဖြင့် စားစရာဆိုင် အမျိုးမျိုးရှိကြသည်။ တရုတ်ကုလားများသည် ညနေ ၄ နာရီထိုးသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ညဈေးအတွက် ဆိုင်ခင်းပြီးသားဖြစ်နေလေသည်။ သို့သော် အနီးရှိ မြန်မာထမင်းဆိုင်ရှင် မိန်းမမှာကား တော်တော်နှင့် ပေါ်မလာ။ လူမျိုးခြားတွေ ဆိုင်ခင်းပြီး နာရီဝက်ကျော်ကျော်ကြာမှ သူ အဆင်သင့် ဖြစ်လေသည်။ ထိုအခါ မြန်မာအချင်းချင်း ဝံသာမနနိုင်တော့ဘဲ တရုတ်၊ ကုလားဆိုင်ဘက် ရောက်ကုန်ကြသည်သာ များလေသည်။

ဤအဖြစ်မျိုးကို ပီမိုးနင်းသည် ဘဝင်မကျ။ မိမိတို့ မြန်မာများသည် အလုပ် လုပ်ရာတွင် အလွန်ပေါ့သည်။ ထို့အတူ ရန်ကုန်တွင် အလုပ်ကြီးကြီး ကျယ်ကျယ်ကို မဆိုထားနှင့် သစ်သီးရောင်း၊ စာအုပ်ချုပ်၊ ဆေးသုတ်၊ ဖိနပ်ချုပ်၊ ကြိမ်ဝါးထိုး၊ ကဘတ် စမူဆာကြော်၊ ပုလင်းဟောင်းဝယ်သည့်လုပ်ငန်း အလတ်၊ အသေးတို့တွင်လည်း တရုတ်၊ ကုလားတွေကသာ ဖိ၍ လုပ်ကိုင်နေကြသည်။

မြန်မာများမှာ လက်ကြောတင်းအောင် ဘာကမှ မလုပ်ချင်။ ပညာတတ်ဆို သူတွေကလည်း ရောင်းရေးဝယ်ရေးကို စိတ်မဝင်စား။ မြန်မာမင်းလက်ထက်မှ အစဉ် အလာအတိုင်း အုပ်ချုပ်ရေးရာထူးများကိုသာ မက်မောနေခဲ့ကြသည်။ ယခုလို ဒိုင်အာခီခေတ် နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာများမှ အရေးပိုင်၊ ဝန်ထောက်စသည်ဖြင့် ရာထူးအသင့်အတင့်ရသည် မှန်ပါ၏။ သို့သော် ရာထူးရလာသည်နှင့်အမျှ ပညာတတ် အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေလည်း တိုးလာခဲ့လေပြီ။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတို့ကား အများအားဖြင့် တရုတ်၊ ကုလားလက်ထဲတွင် ရှိနေသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာများ စီးပွားရေး အမြင်ပေါက်အောင် ပီမိုးနင်းက လမ်းညွှန်ဂျာနယ်၊ ဆယ်သန်းဂျာနယ်၊ တိုးတက်ရေး မဂ္ဂဇင်းများ၌ ဇွဲနဲ့နှင့် ရေးနေ ရခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤတွင် ပီမိုးနင်းသည် လက်တွေ့စီးပွားရေးကိစ္စ ကျဉ်းကျဉ်းမြောင်းမြောင်း ကိုသာ ကြည့်၍ ရေးနေသည် မဟုတ်ချေ။ မြန်မာများ ရှေးက အယူအဆတွေ စွန့်ဖို့၊ အမြင်ကျယ်ဖို့၊ လူတော်လူကောင်းဖြစ်ဖို့၊ ၂၀ ရာစုနှင့် အညီ လောကတွင် ထိုက်ထိုက်တန်တန် နေတတ်ဖို့ သူ အဓိက ထားသည်။

သူ ကြီးလာသောအခါ ယောက်ျားထက် မိန်းမက ကာမဆန္ဒ ဘယ်နှဆပို သည် ဆိုသည့်အကြောင်းကို လောကနီတိတွင် ဖတ်ရပြန်သည်။ မိန်းမဟူဘိ ထိုကုတ္တီ

ကား မရှိမကောင်း ရှိမကောင်းဆိုသည့် စာမျိုးကိုလည်း မယဒေဝတွင် ဖတ်ပြန်သည်။ မိန်းမကို အထင်သေးသော လူမျိုးသည် လောကအလယ်မှာ ဘယ်လို ထူထူထောင်ထောင် ဖြစ်လာနိုင်ပါမည်နည်း။ ပီမိုးနင်း ညည်းမိသည်။

ယောက်ျားနှင့် မိန်းမတို့၏ မြင့်မြတ်သော ဘဝကို သူ တင်ပြလိုလေသည်။ ထို့ကြောင့် လူငယ်လူရွယ်များ၊ မိန်းမပျိုများအား သူတို့၏ ကာမသတ္တိကို အကောင်းဘက်လှည့်၍ သုံးဖို့၊ ဟုတ်ပါမှန်ပါ ဆိုသည့် အပေါ်ယံ အပြောတို့၊ လူကြီးသူကြီး ရှေ့တွင် ကျွဲကျွဲယုံယုံလုပ်သည့် အပေါ်ယံ အမူအရာတို့နှင့် ဆိုင်ရာယဉ်ကျေးမှုမျိုးသာမက လူအချင်းချင်း အလိုက်သိ၊ ကိုယ်ချင်း စာတတ်သည့် ယဉ်ကျေးမှုမျိုးကို ကျင့်ကြံတတ်ဖို့ လောကကို ညည်းတွားပျော့ညံ့စိတ်ဖြင့် မကြည့်ဘဲ ရွှင်လန်းရဲရင့်သည့် စိတ်ဖြင့် ကြည့်ဖို့စသည်ဖြင့် ဆောင်းပါးအမျိုးမျိုး၊ စာအုပ်အထွေထွေပင် ရေးပြပါလေသည်။

တစ်ခု ထပ်ပြောရပေဦးမည်။ ထိုတစ်ခုသည် ပီမိုးနင်း၏ စာပေအယူအဆ ဖြစ်လေသည်။ သူသည် သူ၏ စာပေအယူအဆကို 'နေညီညီ' တို့ ခေတ်ကတည်းက ထုတ်ဖော်ခဲ့လေသည်။ နောင် အခွင့်အခါ ကြုံကြိုက်တိုင်းလည်း ထိုအယူအဆကို ထပ်မံတင်ပြဖို့ သူ မမေ့။ ယခုလည်း မြန်မာပြည် ပညာပြန့်ပွားရေးအသင်းက ခေတ်ဆန်းပုံပြင်များ စာအုပ်နှင့် ခေတ်စမ်းကဗျာများ စာအုပ်တွေ စထုတ်ခဲ့လေပြီ။ ထိုစာအုပ်တွေကို သူ ဖတ်ကြည့်၏။

ထိုစာအုပ်များတွင်ပါသော ကဗျာများ၊ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများသည် အပြစ်လုံးဝကင်းစင်သည်ကား မဆိုနိုင်။ သို့သော် ခေတ်စမ်း စာရေးဆရာအချို့က သူတို့၏ ကဗျာများ၊ ဝတ္ထု ဆောင်းပါးများတွင် နေ့စဉ်ကြုံနေကျ အရေးကိစ္စတွေကို တိုက်ပိုင်အတွေး၊ ကိုယ်ပိုင်အဖွဲ့ဖြင့် နှစ်သက်စရာ၊ လွမ်းစရာဖြစ်အောင် အားထုတ်ထားသည်ကို သူ တွေ့လာရလေသည်။

ထိုစာများတွင် စာသံပေသံ၊ သင်္ဂြိုဟ်သံ၊ ဂါထာသံ မပါ။ ရင်ခုန်သံသာ ပါသည်ကို သူ တွေ့လာရလေသည်။ အထူးသဖြင့် သိပ္ပံမောင်ဝင်း 'လေလံပွဲ' ကို သူ သဘောကျမိသည်။ မင်းသုဝဏ်ကို တွင်ရဲသူဟု သူ ထင်မိသည်။

သူသည် ခေတ်စမ်းသမားများ၏ ကြိုးပမ်းမှုကို ဆီးကြိုရင်း ဂန္ထလောက မဂ္ဂဇင်းတွင် သူ့အယူအဆကို တင်ပြလေသည်။^၁

ထိုအတွင်း မိုးညှင်းဆရာတော်က တရားပွဲတွင် တစ်မူးတန် ဝတ္ထုများကို ရွတ်ချပြန်သည်တွင် သူသည် ပြန်လည်ချေပခဲ့လေသည်။ မိုးညှင်းဆရာတော်က . . .

"ကိလေသာ ကာမဂုဏ် ပွားစေတတ်တဲ့ ဝတ္ထုတွေ၊ မဂ္ဂဇင်းတွေ ရေးတဲ့ အကောင်တွေက မင်းတို့ကို အင်္ဂါစိချခင်လို့ ရေးတာ မဟုတ်ဘူးကွဲ့၊ သူတို့ကိုယ်၌ကိုက အင်္ဂါစိကောင်တွေကွဲ့။" စသည်ဖြင့် ဝတ္ထုမဖတ်ရန် ပရိသတ်ကို ဟောခဲ့လေသည်။
ဦးလည်း ရှိစေလေသည်။^၂ ဤသည်ကို ပီမိုးနင်းက ဗန္ဓုလဂျာနယ်ထဲမှ နေ၍ . . .

“မည်သည့် ဝတ္ထုရေးဆရာမှ မကောင်းမှုကို အားပေးကာ ကောင်းမှုကို ရွတ်ချသည် မဟုတ်ပေ။ အလင်းနှင့်အမှောင်ကို ယှဉ်၍ပြပြီး ထိုက်သင့်သလို စီရင်မြဲ ဖြစ်လေသည်။

ကာလပေါ် ဝတ္ထုရေးခြင်းသည်လည်း အတ်ခေါ် ပညာတစ်မျိုး ဖြစ်လေရာ ဝတ္ထုအချို့ကို အပြစ်ဆိုလိုက် ဆိုနိုင်၏။ ဝတ္ထုရေးခြင်း အတတ်ပညာကို ထိခိုက်အောင် အပြစ်ဆိုချေက လွန်ကျူးရာ ကျပေလိမ့်မည်။

မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ကုသဇာတ်၊ ပဒုမဇာတ်၊ မျောက်မထားဇာတ်များကို ဟောတော်မူခဲ့၏။ အဖြစ်တော်မို့ ဟောသည် ဖြစ်စေ၊ ဖန်တီး၍ ဟောသည် ဖြစ်စေ မထူးပေ။ ဟောခြင်းသာ ပဓာန ဖြစ်လေသည်။ သို့သော်လည်း ထိုဇာတ်ကို ဖတ်သော မိန်းမတွေ လင်ငယ် နေကြမည် မဟုတ်ပေ။ ထို့အတူ ကျွန်ုပ်တို့ ကာလပေါ်ဝတ္ထုများ၌ အဆိုးနှင့်အကောင်းကို ပြခြင်းမှာ အဆိုးကို တုပကြစေဖို့ မဟုတ်” စသည်ဖြင့် ရေးခဲ့လေသည်။

သို့ဖြင့် ပီမိုးနင်းသည် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ စာပေရေး မှန်သမျှကို သူမြင်သလို ရေးပြပါလေသည်။ ထိုအရေးတို့ကို ခြုံငုံနေသော သူ၏ လူ့လောကအမြင်ကိုလည်း နောက်ဆုံး ဖော်ပြရပေဦးမည်။ ထိုလောကအမြင်သည် ထူးခြားလှသည်။ သမားရိုးကျသမားများက ဤကမ္ဘာလောကသည် အနှစ်မရှိ၊ အကာသာဖြစ်သည်ဟု ဆိုလေ့ရှိကြသည်။ နောင်တမလွန်အဖို့ ပါအောင် ကြိုးစားဟု သူတစ်ပါးကို နှိုးဆော်တတ်ကြသည်။ ပီမိုးနင်း၏အမြင်သည် ထိုအမြင်နှင့်မတူ။ သူသည် လူ့လောက၏ မွန်မြတ်ဖွယ် အခြင်းအရာကို ယုံကြည်သူ ဖြစ်သည်။ ဤကမ္ဘာလောကသား ယောက်ျား၊ မိန်းမတို့က ကောင်းစွာအားထုတ်ကြလျှင် သာယာချမ်းမြေ့သော အိမ်ထောင်စုများ၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်လာနိုင်သည်ဟု (အကောင်းအကံလှည့်၍) မြင်လေသည်။

ဤတွင် သတိပြုရန် အချက်တစ်ချက် ရှိလေသည်။ သူသည် တိုးတက်ရေး မဂ္ဂဇင်းတွင် ဂျာမန် ဒဿနဆရာ နစ်ရှေး F. Nietzsche ၏ မဟာလူသားဝါဒကို ချီးကျူးမိသည့် ချွတ်ချော်မှုမျိုး တစ်ခါတစ်ရံ ရှိပါ၏။ ထိုဝါဒသည် လူလူချင်းကို သခင်မျိုး၊ ကျွန်မျိုးခွဲခြားသော ဝါဒ ဖြစ်သည်။ လူ့အများ၏ ကောင်းကျိုးထက် မိမိတစ်ကိုယ်တည်း အထွတ်အထိပ် ရောက်ရှိရေးကို ရှေးရှုသော ဝါဒ ဖြစ်သည်။ ပီမိုးနင်းတွင် နစ်ရှေး၏ စာမျိုးရေးမိ၍ မူလ လောကအမြင်မှ တိမ်းပါးသွားတတ်သော အလေ့ရှိပါ၏။ ယေဘုယျအားဖြင့်ကား သူသည် သမားရိုးကျ လောကဆန့်ကျင်ရေး အမြင်မှ ခွာ၍ လောကနှင့် သဟဇာတဖြစ်သော အမြင်ကိုသာ တင်ပြမြဲ ဖြစ်လေသည်။

ဤသို့သော အယူအဆတွေ၊ စိတ်ကူး စိတ်သန်းတွေသည်လည်း ဗိုလ်မြတ်ထွန်းလမ်းနှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလမ်းထိပ်၊ တိုက်အပေါ်ထပ် အခန်းကျဉ်းကျဉ်း

ကလေးမှ ထွက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်တော့သည်။ ထိုအခန်းသည် မှောင်တောင်တောင်ရှိ၏။
မုံအဖို့ကတွေက မစင်။ ခေါင်းရင်းဘက်ရှိ ဘုရားစင်ညောင်ရေအိုးမှ ပန်းများသည်
ညှိုးနေလေသည်။ ဘုရားစင်ဘေးနားမှ အဝတ်တန်းတွင် မည်းညစ်ညစ် မျက်နှာသုတ်
ပဝါတစ်ထည် ဖြန့်လျက် ရှိသည်။ ထိုအခန်းပေါက်နှင့် ခပ်စောင်းစောင်းတွင်မူ
စားပွဲတစ်လုံး၊ ချေးထူထူ ပက်လက်ကုလားထိုင်တစ်လုံး၊ ရိုးရိုးကုလားထိုင်တစ်လုံး
ရှိကြသည်။

ပီမိုးနင်းသည် ပက်လက်ကုလားထိုင်တွင်ထိုင်ကာ စက္ကူကို ရိုးရိုးကုလား
ထိုင် အပေါ်တင်၍ ဖော်ပြပါ စာမျိုးတွေကို တစ်ရေးတည်း ရေးနေသည်သာ ဖြစ်
လေသည်။ သူ မငယ်တော့ပြီ။ အသက် ၅၀ ကျော်ပြီ။ မျက်နှာမှာ ပွယောင်းယောင်းနှင့်
မျက်မှန်ကို အမြဲတမ်း တပ်ထားရသည်။ သူ နားနည်းနည်း လေးလာသည်။ ခါးက
လည်း တုတ်ခိုင်ခိုင်ဖြစ်လာ၍ ဝတ်နေကျလုံချည် အနီနှင့် အစိမ်းကွက်တုံးကြီးကို
ခါးပတ်စိမ်းကြိုး ပတ်ပတ်ထားရလေသည်။ ကိုယ်ပေါ်တွင်ကား ကော်လာရှပ်လက်တို
ခပ်ပွင့်၊ ခပ်ညစ်ညစ်ကို ဝတ်ထားတတ်လေသည်။ သူ့မှာ ပိုက်ဆံပေါသည် ဖြစ်စေ၊
ကျပ်သည် ဖြစ်စေ သည်ပုံအတိုင်းသာ ရှိတတ်သည်။

ယခုအခါ သူသည် နောက်မိန်းမကိုပင် ရနေလေပြီ။ ခက်သည်မှာ
နောက်မိန်းမ ဒေါ်သီသည် သူလိုပင် အသုံးအစွဲ လက်ဖွာတတ်သည့် အဖြစ်ပင်။
ဒေါ်သီသည် ရှေးက တရုတ် သူဌေးမယား၊ အထည်ကြီးပျက် ဖြစ်လေသည်။

တစ်ခါက ဦးဖေသိန်း (ရွှေညောင်ခေါင်း) တို့လင်မယားသည် ပီမိုးနင်းတို့အိမ်တွင်
လာရောက်နေထိုင်လေသည်။ ဦးဖေသိန်းသည် သူ့ရိယမဂ္ဂဇင်းတွင် နှစ်အနည်းငယ်
လုပ်ပြီးသည့်နောက် ရပ်ရွာတွင်ပြန်၍ နေခဲ့လေသည်။ ခုတစ်ဖန် သူ့ရိယတိုက်နှင့်
ပြန်ဆက်၍ ရန်ကုန်တွင် အလုပ်လုပ်ရန် ဆင်းအလာ အိမ်ခန်းမရသေး၍ ပီမိုးနင်း၏
တိုက်တွင် ခေတ္တနေရခြင်း ဖြစ်သည်။

ဦးဖေသိန်းသည် အပျော်အပါးတွင် 'စုံ' သူတစ်ယောက် ဖြစ်လေသည်။
စားကောင်း သောက်ကောင်းလည်း ကြိုက်တတ်သည်။ နဂိုကလည်း စာဝါသနာချင်း
တူခဲ့သည်ဖြစ်ရာ ပီမိုးနင်းနှင့် ဖက်မိနေပြန်သည်။

ဤတွင် ပီမိုးနင်းသည် ဦးဖေသိန်းထက် ပို၍ တေချင်လေသည်။ ထိုအချိန်
တွင် ဦးဖေသိန်းထက် ဝင်ငွေပို၍လည်း ရနေသည်။ သူသည် ဦးဖေသိန်းကို အပြင်သို့
မကြာခဏဖိတ်၍ အပျော်စုံ လိုက်စားတတ်စေသည်။ အပျော်စုံတွင် အရက်
သောက်တာလည်း ပါ၏။

အိမ်တွင်လည်း ငွေပေါလျှင် ပေါသလောက် ပီမိုးနင်း၏ မယား ဒေါ်သီ
သည် ချက်လိုက် ပြုတ်လိုက်၊ လင်နှင့်အတူ 'ရှု' လိုက်နှင့် ရှိနေတတ်လေသည်။
ထို့ကြောင့် သူတို့ မကြာခဏ ငွေပြတ်သည်မှာ မဆန်း။ တစ်နေ့တွင် ဒေါ်သီသည်
ထမင်းအိုးတစ်လုံး ချက်ပြီးသည့်နောက် ဘာမှမလုပ်ဘဲ ထိုင်နေလေသည်။

ဦးဖေသိန်း၏ မယားက အကျိုးအကြောင်းကို မေးကြည့်ရာ လက်ထဲတွင် ငွေမရှိတော့ကြောင်း သိရလေသည်။ ကိစ္စမရှိ၊ ပီမိုးနင်းတို့လင်မယားသည် မပူပင်။ ကလေးတွေမှာမူ ဗယာကြော် နှစ်ပြားဖိုးစီနှင့် ထမင်းစားနေကြရသည်။ သို့ဖြင့် ဦးဖေသိန်းတို့ကပင် မရှိမဲ့ ရှိမဲ့နှင့် သူတို့ကို ငွေ ၁၀ ဖဲ့၍ ချေးလိုက်ရလေသည်။^{၆၆}

တစ်ခါတစ်ရံလည်း ပီမိုးနင်းတို့ လင်မယားသည် ဆူကြူပူကြူနှင့် စိတ်ညစ်စရာ ဖြစ်လေသည်။ ဤအကြောင်းကို စာရေးဆရာ သိန်းဖေမြင့်သည် မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့ဖူးလေသည်။ ထိုအခါကာလတွင် သိန်းဖေမြင့်သည် စာရေးဆရာဘဝကို မျှော်မှန်း ကြိုးစားရင်း ပီမိုးနင်းနှင့် တစ်ခန်းခြား နေထိုင်လျက် ရှိလေသည်။ ပီမိုးနင်းကိုလည်း များစွာ စိတ်ဝင်စားသည်။ သို့ဖြင့် ကြုံရသည့်အတိုင်း သူ ရေးခဲ့သည်မှာ အောက်ပါအတိုင်းပင်။

တစ်နေ့သော် ပီမိုးနင်းနှင့် သူ့ဇနီး လန်ခြားစီးပြီး ဘုရားသွား အတူတူ ကျောင်းသွား အတူတူ ဝါဒဖြင့် ပျော်ပါးစွာ ပြန်လာသည်ကို ကျွန်တော့် အခန်းရှေ့ကပြင်ကလေးမှ မြင်လိုက်ရလေသည်။ သူတို့ အိမ်ပေါ်တက်သွား၍ မကြာမီ အသက်ငယ်ငယ် ၀၀ဖြူဖြူ မိန်းမတစ်ယောက်သည် အောက်ကနေ၍ “ဆရာကျော် ဆရာကျော်” ဟု ခေါ်လေသည်။ ပီမိုးနင်းကို အများက ဆရာကျော် ဟုသာ ခေါ်ကြသည်။

မကြာမီ ဆရာကြီးသည် ခါးပတ်စိမ်းကြီးပတ်လျက် ဆင်းလာလေသည်။ ထိုမိန်းမနှင့် ရယ်ကာ ပြောဆိုပြီး လန်ခြားနှင့် ထွက်သွားကြလေသည်။

ည ၉ နာရီတိုင်သောအခါ တစ်ဖက်ခန်းက ဆူသံပူသံကို ကြားရလေသည်။

“မလာနဲ့ . . . ရှင်မယားငယ်နဲ့ ရှင်နေချေ”
“ဟေ့ ကောင်မ တိတ်၊ သိပ်စကားမများနဲ့”
“မတော်ဘူး အသေကောင်ကြီးရဲ့ မတော်ဘူး၊ တဏှာရူးကြီးရဲ့ မတော်ဘူး . . . သွားမလာနဲ့”

ယောက်ျားအသံမှာ ဆရာပီမိုးနင်း အသံဖြစ်သောကြောင့် ကျွန်တော်သည် ထသွား၏။ သူတို့ဘက်ဆီသို့ လှမ်းကြည့်နေ၏။ ဆရာအသံက မူမမှန်။ မူးသံကြီးပေါ်လျက် နေ၏။

“မယားငယ်တွေနဲ့ သွားနေပါ။ သွား၊ ဖာတွေနဲ့သာ ရှင်နဲ့ တော်တယ်”
“ကဲဗျာ” ခွပ်ခွပ်နှင့် အသံကြားရ၏။ ဆရာကြီးသည် ဗြဲနန်းဖိုင်းနှင့် ဆောင့်အောင့်သာ ဆင်းလာလေ၏။ နောက် လန်ခြားပေါ်တက်၏။
အိမ်ပေါ်၌ကား မိန်းမက ငိုလျက် နောက်က ရန်ထောင်လိုက်၏။

“ဂျောင်း . . . ဂျောင်း” ဟု လန်ခြားကို နှင်ကာ ဆရာသည် ထွက်သွားလေ၏။ သူ့မိန်းမ ထိပ်တွင် သွေးရဲ၍ ကျန်ရစ်ခဲ့လေ၏။

ပီမိုးနင်းသည် ဂျာနယ်တိုက်တစ်တိုက်သို့သွားပြီး ရက်များစွာနေ၏။ ထိုတိုက်တွင်ပင် ဖြစ်သလိုနေ၊ ဖြစ်သလိုစား၊ ဖြစ်သလိုအိပ်ကာ စာမှန်မှန်ရေးနေလေသည်။^{၆၇}

ဤသည် ပီမိုးနင်း၏ ကမောက်ကမ ဘဝ ဖြစ်တော့သည်။ ထိုဘဝကို သူ့စာချစ်သူများက ကျေနပ်ကြမည် မဟုတ်။ သို့သော် သူ့ဘဝနှင့် သူ့စာကို ကတ္တားခြားကြည့်ကြလေသည်။ သူ့ကိုလည်း မြင်ချင်၊ သိချင်၊ မေးစမ်းချင်ကြလေသည်။ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်း အယ်ဒီတာ ဦးလှ၊ တက်တိုး၊ ကြီးမောင် (နောင် ငွေဥဒေါင်း) စသော လူငယ်စာပေသမားများသည် သူ့ဆီလာလည်ကာ စာပေကိစ္စ ဆွေးနွေးတတ်ကြလေသည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် ပီမိုးနင်းက အသံခပ်တိုးတိုးဖြင့် “ဦးလေးတော့ နောင်ဘဝ ကျရင်လည်း စာရေးဆရာ ဖြစ်ဦးမယ် ထင်တာပဲ၊ ဒီဘဝအစပေါ့” ဟု ပြောတတ်လေသည် ။

(Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page)

နောက်ဆုံးနေ့ရက်များ

(၁)

ပီမိုးနင်းသည် သူ့လုပ်ငန်းတွင် စွဲမြဲလှပေသည်။ ဘယ်လိုပင် ပေပေ၊ ဘယ်လိုပင် ဆင်းရဲ ဆင်းရဲ စာရေးသည့်လုပ်ငန်းကိုကား သူ ဘယ်အခါမှ မစွန့်။ ၁၉၃၅ ခုနှစ် နောက်ပိုင်း ကာလသည် သူ့အဖို့ ကြုံလို့သော ကာလဟု ဆိုရပေမည်။ သူသည် လမ်းညွှန်ဂျာနယ်မှ ဝင်ငွေ အဓိက ရခဲ့ပါ၏။ သို့သော် ကံဆိုးလေသည်မှာ ထိုနှစ်တွင် ထိုဂျာနယ်သည် အရေးအသား တစ်ခုအတွက် အစိုးရအာမခံငွေ အတောင်းခံရပြီး ပိတ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

သူသည် ပဲရော့တိုက်မှ 'ကိုယ့်ဒူးကိုယ်ချွန်' နှင့် 'အချစ်လမ်းညွှန်' စသော စာအုပ် တစ်အုပ်စ နှစ်အုပ်စ ဆက်ထုတ်လေသည်။ ဝတ္ထုနှင့် ဆောင်းပါးကိုလည်း ရေးနိုင်သလောက် ရေးခဲ့လေသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ကိုယ်ပိုင် စိတ်ကူးခေါင်းပါးနေလျှင် ဆမ်းမားဆက်မွန် (Somerset Maugham) တို့၏ စာမျိုးကို မြန်မာပြုကာ မဂ္ဂဇင်း ဂျာနယ်တိုက်များသို့ မနားမနေ ပို့ပေးခဲ့သည်။

ဗန္ဓုလ၊ သူရိယ၊ ဆယ်သန်း၊ တိုးတက်ရေး တိုက်များကလည်း သူ့စာများကို ကြုံသလို သုံးစွဲခဲ့ပါ၏။ သို့သော် သူ့မှာ တိုးတက်ရေးတိုက်ရှေ့ရောက်လျှင် တိုက်က လန်ဒြားခ ဆီးပေးရသည့် ဘဝမျိုးတွင်သာ ကျင်လည်နေရသည်။^၉

သူသည် မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာတွင် 'လေပွေ' အမည်ဖြင့် ကော်လံဝင် ရေးကာ ဝင်ငွေ ထပ်ရှာရလေသည်။ ကြားပေါက်အဖြစ် ဒူးမား၏ 'သူရဲကောင်းသုံး ယောက်' ဝတ္ထုကိုလည်း ဘာသာပြန်ရလေသည်။ သို့ပင်လည်း သူ့မှာ အခြေမကျ။ ကရိလမ်းထိပ်က တိုက်ခန်းခကိုပင် မှန်မှန်မပေးနိုင်။ သူသည် ဈေးပေါ၊ ကုလားပေါ သည့် ပါတာနီကုန်း ၁၂၆ လမ်းရှိ အိမ်ခန်းတစ်ခုသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရလေသည်။

ဤတွင် ပီမိုးနင်း ဆင်းရဲခြင်းမှာ သူ အပျော်အပါးလိုက်စား၍ချည်း မဟုတ်ချေ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စာဖတ်သူဦးရေ အလွန်နည်းခြင်းသည်လည်း အကြောင်းတစ်ကြောင်း ဖြစ်ချေသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် စာတစ်အုပ်ကို ၂၀၀၀ ထက် ပိုထုတ်၍မရ။ တစ်ဖန် စာရေးဆရာ ရသည့် စာမူမှာလည်း အလွန်နည်းလှ

ပေသည်။ ထုတ်ဝေသူများက စာရေးဆရာကို ထိုက်သင့်သလို၊ မပေးချင်ကြ။ စာရေးဆရာကို ထိုက်သင့်သလို ပေးဖို့ထက် သူတို့ ချမ်းသာဖို့လောက်သာ တွေးကြသည်။

သို့ဖြစ်လျှင် ပီမိုးနင်းလို လူစားမျိုးက ဘာကြောင့် ဆက်၍ စာရေးနေပါသလဲဟူ၍ အမေးပစ္စုပ္ပန် ရှိလာပါ၏။ အဖြေမှာ ပီမိုးနင်းအဖို့ စာရေးဆရာညာဉ်ကလည်း ပါလာ၊ အောက်တန်း ကျလှသော မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသားရေးအတွက် ရေးစရာတွေ တစ်ပုံချည်း တွေ့နေရသဖြင့်လည်း စာရေးနေရခြင်း ဖြစ်သည်။

စာရေးနေရခြင်းကိစ္စနှင့် စပ်၍ ဆရာလွန်းကို သူ ပြောခဲ့သော စကားတစ်ခုသည်လည်း မှတ်သားလောက်ပေသည်။ တစ်နေ့တွင် တိုးတက်ရေးမဂ္ဂဇင်း အယ်ဒီတာ ဦးစိန်က စာရေးဆရာများကို သစ်ပင်ရိပ်ပေါသော ခြံတစ်ခြံသို့ ထမင်းဖိတ်၍ ကျွေးလေသည်။ ထိုပွဲတွင် ဆရာလွန်းနှင့် ပီမိုးနင်းသည် ယှဉ်ထိုင်မိလျက်သား ဖြစ်လေသည်။ ဆရာလွန်းသည် ကွမ်းဝါးရာက ပီမိုးနင်းကို ကြည့်၍ . . .

“ကိုယ့်လူမလဲ အရက်ဆီတွေလား၊ အမဲဆီတွေလား တက်နေလို့ထင်ပါ့။ ဝလိုက်တာ ဖီးလို့ တစ်နေ့တခြား ပနေပါပကော” ဟု ပြောလေသည်။ ထိုအခါ ပီမိုးနင်းက ပြန်ဖြေလိုက်သည်မှာ . . .

“မွဲတာကတော့ မပြောနဲ့ဆရာ၊ လူများတွေ ဘယ်လိုလုပ် ချမ်းသာကြပါ့မလဲဆိုတာ အချိန်ရှိတိုင်းစဉ်းစား၊ စဉ်းစားရတိုင်း ရေးနေလို့ ကိုယ်တိုင်ချမ်းသာအောင် လုပ်ဖို့ စဉ်းစားချိန်လည်း မရှိဘူး၊ လုပ်ချိန်လည်း မရှိဘူး” ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

သူ့အဖြေအတိုင်း သူသည် ဆင်းရဲမွဲတေလှပေသည်။ ထိုအခြေအနေတွင် သူ့စာအုပ်များ၊ သူ့ဝတ္ထုကလေးများ အရောင်းမလိုက်သည့်အခါနှင့်လည်း ကြုံကြိုက်ရပြန်လေသည်။ အိမ်လခကိုပင် တစ်လနှင့်တစ်လ အလျင်မီအောင် ပေးနိုင်ဖို့ သူ့မှာ ခဲယဉ်းနေသည်။ ထို့ပြင် လေဖြတ်ခံရ၊ မမာမကျန်းဖြစ်ရနှင့် စိတ်ဓာတ်ကျလာခဲ့လေသည်။ ပီမိုးနင်းသည် ရန်ကုန်တွင် နေချင်စိတ်မရှိတော့ဘဲ နေရပ်ပြန်ဖို့ အတွေးပေါ်ခဲ့လေသည်။

သို့ဖြင့် လမ်းတွင် စာရေးဆရာ ဇေယျကို အခန့်သင့်တွေ့ရသည့်အခါ သုံးဆယ်သို့ ပြောင်းတော့မည့်အကြောင်းကို ပြောလည်း ပြော၍ စာကော်ပီလိုပါက သုံးဆယ်သို့ လှမ်းတောင်းရန်ကို မှာလည်း မှာလေသည်။ ဇေယျမှာ အံ့အားသင့်ပြီး အကျိုးအကြောင်း မေးရလေသည်။

“ရန်ကုန်မှာ မနေနိုင်တော့ဘူး။ ရန်ကုန်မှာနေရင် ဆရာလည်း ကောင်းကောင်း မမာဘူး။ ကောင်းကောင်းလည်း မရေးနိုင်ဘူး။ ခုဆိုရင် တစ်လအစိတ်မဝင်ဘူး။ ဒီတော့ ထမင်းလည်း မဝဘူး။ အိမ်လခလည်း မပေးနိုင်ဘူး။ သုံးဆယ်ဆွေတော့ မျိုးတော့ဆိုတော့ ဝင်ငွေမရှိနဲ့ဦးတော့ မပူရလှဘူး” ဟု ဤသည် ပီမိုးနင်း၏ အားလျော့သံပင်။

ဇေယျအဖို့ ဤစကားကြားရသည်မှာ နားမချမ်းသာ။ ပီမိုးနင်းသည် နာမည်

ကျော် စာရေးဆရာ ဖြစ်သည်။ “ပီမိုးနင်းဟာ မင်စက်ကျရာမှာ စာကောင်းဖြစ်တာပဲ” ဟု စာရေးဆရာ သိပ္ပံမောင်ဝ ကိုယ်တိုင်က ဆိုးကျူးခဲ့ရသူ မဟုတ်လား။^{၂၂} ယခုမူ သူ့လို လူမျိုးပင်လျှင် ရန်ကုန်တွင် မစားလောက်၍ ဇာတိချက်မြုပ်ကို ပြန်ရပေတော့မည်။

ဇေယျသည် ဘဝင်မကျ။ မိမိသည် စာရေးဆရာ ဖြစ်သော်လည်း ဗြိတိသျှဘားမား(ရှပ်ရှင်)မဂ္ဂဇင်း၊ ဓူဝံမဂ္ဂဇင်းတို့မှ ခွာပြီးနောက် အစိုးရထုတ် သူကြီးဂေဇတ် သတင်းစာတွင် အလုပ်လုပ်နေရ၍ စားရေး သောက်ရေး မပူရ။ ပီမိုးနင်းမှာမူ လွတ်လပ်သော ကလောင်ရှင်ဖြစ်ပေသည်။ ထိပ်တန်းကလောင်ရှင်လည်း မှန်ပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပီမိုးနင်းလို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး ပင်ပန်းကြီးစွာ ရုန်းကန်နေရသည်မှာ ရင်နင့်စရာကောင်းလှသည်။

ဇေယျသည် မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ အယ်ဒီတာဖြစ်သူ ဦးချစ်မောင်ကို ပီမိုးနင်း သတင်းပါးလေသည်။ ထိုအခါ ဦးချစ်မောင်သည် ရန်ကုန်တွင် ပီမိုးနင်း နေဖြစ်အောင် ကြံစည်ကြည့်လေသည်။ ပီမိုးနင်းကို အချိန်မီ တားထားရအောင်လည်း ဇေယျကို တောင်းပန်သည်။ ဇေယျသည်လည်း ပီမိုးနင်းကို တားထားပါ၏။

ထိုအတွင်း ပီမိုးနင်းကိုယ်တိုင် မြန်မာ့အလင်းတိုက်သို့ ရောက်၍ ဦးချစ်မောင်နှင့် ဆုံမိပြန်သည်။ ဦးချစ်မောင်ကိုလည်း ဇေယျနည်းတူ ပြောပြန်လေသည်။ ဦးချစ်မောင်လည်း စဉ်းစား၍ . . .

“ဆရာ ရန်ကုန်မှာ ငွေမှန်မှန် ဘယ်လောက်ရရင် နေနိုင်မလဲ” ဟု မေးကြည့်ရာ ပီမိုးနင်း က . . .

“အိမ်လခအတွက် ၃၀ မှန်မှန်ရရင် နေနိုင်ပါတယ်။ စားဖို့သောက်ဖို့အတွက် တော့ မရတစ်ချက် ရတစ်ချက်နဲ့ ဟိုရေးဒီရေးရင်း သူ့ဟာနဲ့သူ ဖြစ်လာမှာပဲ။ ဒီအရွယ်ကြီးကျမှ ဆွေမျိုးတွေအပေါ်မှာပြန်ပြီး မှီခိုမနေချင်ဘူး” ဟု ပြန်ဖြေလေသည်။

နောက်တစ်နေ့တွင် ဦးချစ်မောင်သည် သတင်းစာတိုက်အုပ် ဦးတင်နှင့် တိုင်ပင်ပြီး ပါတာနီကုန်းရှိ ပီမိုးနင်း၏အိမ်သို့ သွားကြလေသည်။ သူတို့ ရောက်သွားချိန်၌ ထိုအိမ်တွင် အထုပ်အပိုးတွေ ပြင်ဆင်၍ပင် ပြီးနေလေပြီ။ ပီမိုးနင်းကိုယ်တိုင်မှာမူ အာယုဒီယဆေးတိုက်သို့ နှုတ်ဆက်ရန် သွားနေလေသည်။

ထိုအခါ ဒေါ်သီက လူလွတ်ခေါ်သဖြင့် ပီမိုးနင်းလည်း မကြာမီ အိမ်ပြန်ရောက်လေသည်။ ပြန်ရောက်ရောက်ခြင်းဆိုသလို သုံးဆယ်သို့ သူတို့တစ်တွေ ပြန်ဖို့မလိုအောင် မြန်မာ့အလင်းတိုက်က ငွေရေးကြေးရေး စီစဉ်ပေးမည့်အကြောင်းကို သိကြရလေတော့သည်။ ဤသည် စာပေသမားချင်း အရေးကြုံလျှင် ကြုံသလို ကူပုံသာကေပင်။ သို့ဖြင့် ပီမိုးနင်းသည် ချောင်ချောင်လည်ကြီး မဟုတ်သည့်တိုင် ရန်ကုန်တွင် နေနိုင်လောက်သော အခြေအနေသို့ ရောက်ရလေသည်။

(၂)

မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာက အသက်ဆက်ပေးလိုက်သဖြင့် ပီမိုးနင်းမှာ စာကို ကျွဲရေရ ရေးနိုင်လေတော့သည်။ သူသည် နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး စသည်တို့ကို လေပွေအခန်းမှသာမက ဆောင်းပါးစုံစုံ အဖြစ်ဖြင့်လည်း ရေးသားပေးပို့ပါလေ၏။ ထိုစာများသည် သတင်းစာတွင် ပါလေသည်သာများသည်။

သို့သော် အချို့အချို့ကိုမူ အယ်ဒီတာ ဦးချစ်မောင်က မထည့်ခဲ့။ မထည့်ခဲ့ခြင်းမှာ မလွတ်လပ်သော တိုင်းပြည်အခြေအနေနှင့် အမြင်ကျဉ်းနေသေးသော ရှင်လူတို့၏ အခြေအနေကို သတိပြုရသောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။ တိုင်းရေးပြည်ရေးကို ထိခိုက်လာလျှင် အစိုးရက အာမခံငွေတောင်းမှာ စိုးရသည်။ ဘာသာရေးကိစ္စမျိုးတွင် အခန့်မသင့်ပါက လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆွေးနွေးမှုသဘော မရောက်ဘဲ အဓိကရုဏ်းဖြစ်မှာ ကြောက်ရသည်။ အချုပ်ဆိုရသော် ပီမိုးနင်းသည် အယ်ဒီတာ ဦးချစ်မောင်၏ အစောင့်အရှောက်ဖြင့် မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာ ဆောင်းပါးများကို အန္တရာယ်ကင်းကင်းနှင့် ရေးနိုင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုရပေမည်။

ထိုစာများအပြင် မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာ၌ပင် 'မှော်ဘုရင်'၊ 'တို့ဘာသာ' စသော အခန်းဆက်ဝတ္ထုများလည်း ပါလာလေသည်။ တစ်ဖန် မြန်မာ့အလင်းတိုက်ကပင် မဂ္ဂဇင်းထုတ်ဝေပြန်ရာ ထိုမဂ္ဂဇင်းတွင် သူ၏ 'ဒလဘက်သီး ၃ လုံး' စသော ဝတ္ထုတိုများကို ကြိုကြားကြိုကြား မြင်လာရလေသည်။ အပြင်တိုက်များမှလည်း အင်္ဂလိပ်လေ့ကျင့်ရေး Knowledge (ပညာ)မဂ္ဂဇင်းနှင့် 'မိန်းမစိတ်ကျမ်း'၊ 'ငွေကလောင်ကျမ်း' စသော ကျမ်းငယ်များ ထွက်ခဲ့လေသည်။

'မိန်းမစိတ်ကျမ်း' မှာ ကိုယ်တွေ့စာတွေ့ကို ပေါင်း၍ မိန်းမတို့၏ သဘောသဘာဝ၊ ထို့ပြင် မိန်းမနှင့် ယောက်ျားဆက်ဆံရေး နည်းနိသျှစသည်ကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ရေးပြသော ကျမ်းဖြစ်လေသည်။ ပီမိုးနင်းသည် ထိုကျမ်းတွင် ယောက်ျားနှင့် မိန်းမကိစ္စကို ညစ်ညမ်းသည်ဟု မမြင်။ မိန်းကလေးများအဖို့လည်း လိင်ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ သိသင့်သိထိုက်စရာများရှိသည်ဟု သူ ယုံကြည်လေသည်။ သို့ဖြင့် သူသည် သူ့အတွေ့အကြုံနှင့် သူ့အယူအဆကို ရဲရဲတင်ပြခဲ့လေသည်။

'ငွေကလောင်ကျမ်း' မှာမူ 'နေညိုညို' ဝတ္ထုမှ အယူအဆကို ဆက်လက်တင်ပြသော ကျမ်းငယ်ပင် ဖြစ်သည်။ ထိုကျမ်းငယ်တွင် စာပေအနုပညာ ဖန်တီးမှု သဘောအကြောင်းသာမက အယ်ဒီတာတို့၏ တာဝန်ဝတ္တရားနှင့် ဝတ္ထုရေးနည်းနိဒါန်းကိုပါ ထည့်ထားလေရာ စာပေလိုက်စားသူများအဖို့ အလွန်အသုံးဝင်လေသည်။

ဤသည် အသုံးဝင်၍ ထူးခြားသော စာအုပ်များကို ရွေးပြောခြင်း ဖြစ်လေသည်။ အမှန်စင်စစ် မထူးခြားသော စာအုပ်များ အတန်ပင်ရှိပါလေ၏။

သူသည် ငယ်ငယ်တုန်းကလို အားရပါးရ မရေးနိုင်တော့ချေ။ သူ

ကျန်းမာရေးက တစ်နေ့ရွှေ တစ်နေ့ငွေဆိုသလို ဖြစ်နေတော့ရာ အိမ်က ဒေါ်သီ၏ တူကလေးကို ရေးခိုင်းရလေသည်။ ထိုတူကလေးကို နှုတ်မှ ပြော၍လည်း ရေးခိုင်း၊ ရေးပြီးသားကို ပြန်ကြည့်ဟန်လည်း မတူသောကြောင့် နောက်ရေးစာများသည် စာအစီအကုံးမချော။ စိတ်ကူးလည်း အဆီအငေါ်မတည့် ဖြစ်လေသည်။

သူသည် တစ်နေ့တစ်နေ့ စိတ်ငယ်နေတတ်လေသည်။ သူ့ကို ကြည့်ညှိသော စာရေးဆရာ သင်္ခါ တို့လင်မယား ရောက်လာသည့်အခါမှ အများအားဖြင့် ရွှင်ရွှင်ပျပျ ဖြစ်လာလေ့ရှိသည်။ သူသည် အိမ်တွင် အရက်ကို လက်ဖက်ရည်အိုးထဲတွင် ထည့်ထားကာ ထိုအိုးထဲမှ မကြာမကြာ ငဲ့၍ သောက်ရလေသည်။ သို့မဟုတ်ပါက လက်တွေ့လည်းတုန်၊ လူကလည်း ဘာလိုလို ဖြစ်နေတတ်လေသည်။

အခြား ကြီးကြီးကျယ်ကျယ်ကို မကြည့်လေနှင့်။ အိမ်ရှေ့လမ်းမပေါ်တွင် မြေပဲလှော်၊ စိမ်းစားဥ၊ ဘိန်းမုန့် စသော သရေစာ မုန့်များကို ဈေးသည်ကလေးများ အော်ရောင်းသံကို ကြားလိုက်ရလျှင် သူ့မှာ မနေတတ်။

“လာဦးဟေ့” ဟု ခေါ်ကာ . . .

“အားလုံး ဘယ်လောက် တန်ဖိုးရှိသလဲ၊ အားလုံးထားခဲ့၊ ရော့ ပိုက်ဆံ” ဟူ၍ ခေါ်ဝယ်တတ်လေသည်။ အမှန်မှာ ထိုအစာတွေကို သူလည်း ကုန်အောင် မစား။ ရှေးအခါကလည်း ဈေးသည်ကလေးတွေ၏ အော်သံကြားရ၍ စိတ်ထဲတွင် ထူးထူးခြားခြား မဖြစ်။ သို့သော် ယခုလို အခါမျိုးတွင်ကား မိမိ သားသမီးတွေ၏ ရှေ့ရေးကိုလည်း တွေးမိ၊ ဆင်းရဲသော ဈေးသည်ကလေးများအတွက် ကိုယ်ချင်းစာ စိတ်လည်း ပေါ်လာကာ ငိုချင်သလိုလို ဖြစ်နေခြင်းပင်။

ထို့အတူ အိမ်တစ်အိမ်သို့ သူ အလည်သွားစဉ် အိမ်ရှင်က သူ့ရှေ့တွင် လက်ဖက်ရည်နှင့် နှစ်ထပ်ဘီစကွတ်မုန့်ကို လာချလေသည်။ သူသည် မုန့်အပေါ်ချပ်နှင့် အောက်ချပ်အကြား ရှိနေသော မလိုင်နေရာကိုကြည့်ပြီး စိတ်ထဲတွင် ကျဉ်းကျဉ်း ကျပ်ကျပ် ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

ရှေးအခါကမူ အစားအသောက်နှင့် ပတ်သက်၍ သည်လို ထူးထူးဆန်းဆန်း စိတ်မျိုးမပေါ်။ ပမာအားဖြင့် သူသည် အုန်းသီးဆံနှင့် ထန်းလျက်လို သရေစာမျိုးကို အလွန် ကြိုက်တတ်ပါ၏။ လမ်းထဲသွားလာရင်း အုန်းသီးဆံနှင့် ထန်းလျက်ကို တွေ့သည့်အခါ သူသည် ဝယ်ဖြစ်အောင် ဝယ်လေ့ရှိသည်။ ထို့နောက် ဗန္ဓုလတိုက်သို့ ရောက်လျှင် အားရပါးရ စားတတ်လေသည်။ သို့ဖြင့် ဘာကိုပဲ စားစား အရသာ တွေ့သည်။ မတွေ့သည်ဆိုသည့် ခံစားမှုမျိုးအပြင် သူ့မှာ ထိုထိုအိအိ မတွေ့မိ။

ယခုမူ ဈေးသည်ကလေးများ၏ အသံကိုကြားရလျှင် ရင်ထဲမှာ ဖိုတိုတို ဖြစ်မိသည်။ နှစ်ထပ်ဘီစကွတ်မုန့်ကိုမြင်လျှင် အသက်ရှူရကျပ်သလို ဖြစ်မိသည်။ သူ စိတ်ငယ်နေသည်မှာ ခက်လှပေသည်။ ထိုအချိန်အခါတွင် သင်္ခါတို့လင်မယား လာလည်ကြသည်မှာ အလွန် အခန့်သင့်လေသည်။ မနက်ဘက်ဆိုလျှင် သူတို့က

သူ့ကို တိုက်တိုက်တွန်းတွန်းလုပ်ကာ ကန်တော်ကြီးဘက်သို့ လမ်းလျှောက်ခေါ်သွားတတ်လေသည်။ ကန်တော်ကြီး ပုရွက်ဆိတ်ကျွန်းတစ်ဝိုက် တဖြည်းဖြည်းလျှောက်ရင်း စာအကြောင်း ပေအကြောင်းကို သူတို့ စကားစပ်မိကြသည်။ သင်္ခါကပင် အသက်ကြီးမှ ရေးသောစာအုပ်များမှာ ပို၍ကောင်း ပို၍ရင့်ကျက်သည်ဟု သူ ဖတ်ရဖူးကြောင်း စသည်ဖြင့် ပီမိုးနင်း အားရှုအောင် စကားခင်းပေးတတ်လေသည်။

ဤတွင် ပီမိုးနင်းလည်း စိတ်အားတက်ကြွလာ၍ ထင်ရဲ့။

“အခု နာမည်ကြီးနေတဲ့ ရောဘင်ဆင်ကရူးဆိုး (Robinson Crusoe) ဝတ္ထုကို ဒင်နီရယ်ဒီဖိုး (Daniel Defoe) ဟာ သူ့အသက် ၆၀ နီးမှ ရေးခဲ့တာပေါ့ကွာ။ ဒွန်ကွဲဒုတ် (Don Quixotes) ဆိုတဲ့ ကမ္ဘာကျော်ဝတ္ထုကိုလည်း ဆာဗင်တီး (Cervantes) ဟာ သူ့အသက် ၆၀ မှာပဲ ရေးခဲ့တာပဲ” စသည်ဖြင့် ပြန်ဖြေလေသည်။

သင်္ခါတို့ လင်မယား လာလာနေသည်မှာ ပီမိုးနင်းအဖို့ အလွန် ကောင်းပေ၏။ သူ့မှာ ရွှင်လန်း၍သာ ရှိလေသည်။ သူတို့ အိမ်မပြန်ခင်လည်း လက်ဖက်ရည် တိုက်လိုက်ရဦးမှ သူ ကျေနပ်လေသည်။ အိမ်သို့ သင်္ခါတို့လင်မယား မရောက်သည့် နေ့များတွင်မူ သူ့မှာ အေးအေးမနေနိုင်။ တုတ်ကောက်တစ်ချောင်းဆွဲ၍ ဒေါ်သီနှင့် အတူ သင်္ခါတို့ နေထိုင်သော တောင်ညွန့် ကျောင်းလမ်းအိမ်သို့ ရောက်လာတတ်လေသည်။

“မင်းတို့က မနေ့က မလာတော့ ငါ လွမ်းနေတာပေါ့ကွာ၊ ဒါကြောင့် ငါ ဒီနေ့ လာခဲ့ရတယ်” ဤသည် တွေ့တွေ့ချင်း သူပြောနေကျစကားပင်။

(၃)

ထပ်၍ ဆိုရဦးမည်။ ပီမိုးနင်းအဖို့ သင်္ခါတို့လင်မယားနှင့် မှန်မှန်တွေ့နေရသည်မှာ ကောင်းပေသည်။ စာရေးဆရာတွေ ငတ်နေ ပြတ်နေပုံကိုပဲ ပြောရ ပြောရ ကျန်းမာရေးအကြောင်းကိုပဲ ပြောရ ပြောရ စိတ်လက် ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ရှိရပေသည်။

သူ့တွင် အချိန်တွေ ပိုနေသည်။ ယခုအခါ သူသည် အလုပ်ကိစ္စမှ တစ်ပါး၊ အပြင်သို့ သိပ်မထွက်တတ်။ ဆောင်းပါးပေးဖို့အတွက် တိုးတက်ရေးတိုက်၊ ဆယ်သန်းတိုက်သို့သာ အသွားများလေသည်။

ဤတွင် ဆယ်သန်းတိုက်ရှင် မြို့မမောင်က တိုက်တွန်း၍ သူသည် သူ့အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရေးဖြစ်လေတော့သည်။ မြို့မမောင်ကို ပီမိုးနင်း သိခဲ့သည်မှာ ကြာပြီ။ ဗန္ဓုလဂျာနယ်ထုတ်ပြီး အတန်ကြာသောအခါ မြို့မမောင်က ဝင်ရေးလာခဲ့သည်။ ထို့နောက် ပီမိုးနင်း ရေးသည့် စာတွေကို လေ့လာ၊ ပီမိုးနင်း ရေးသည့် ‘အောင်စိတ်’ လို့ ကြီးပွားရေးကျမ်းကိုလည်း အမှားစင်အောင် ကြည့်ပေးခဲ့ဖူးလေသည်။

ယခု ၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင်မူ မြို့မမောင်က ပီမိုးနင်းကို ကိုယ်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိ နေရေးခေတ်လေသည်။ ပီမိုးနင်းမှာ အသက်ကြီးလာပြီ။ ၅၆ နှစ်ရှိလာပြီ။ ကျန်းမာရေး က မဟန်လှ။ ရေးနိုင်တုန်း ရေးထားလျှင် ကောင်းသည်။ သို့ဖြင့် ပီမိုးနင်းသည် ဆယ်သန်းတိုက်သို့ မှန်မှန်သွား၍ ကိုယ်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရေးခဲ့လေသည်။ ထို အတ္ထုပ္ပတ္တိသည် ယခုအရွယ်အထိ ဖြစ်စဉ်မပါ။ သူ့မယား မစိန်တင့် သေဆုံးသည့် ကာလအထိသာ ပါလေသည်။

ထို့အပြင် သူ အသက်ရှိစဉ်အတွင်းလည်း စာအုပ်အဖြစ် မရောက်ခဲ့။ သူ ကွယ်လွန်ပြီးသည့်နောက်မှာ ဦးချစ်မောင်၏ လုံ့လကြောင့် စာအုပ်အဖြစ် ရောက်ခဲ့ ပါ၏။ ထိုအချိန်အခါတွင် ဦးချစ်မောင်ပင်လျှင် မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာမှ အလုပ် ထွက်၍ 'ဂျာနယ်ကျော်' အမည်ဖြင့် ဂျာနယ်တစ်စောင်ကို ကိုယ်ပိုင်ထုတ်ဝေခဲ့လေပြီ။ စာအုပ်ကိုလည်း ဂျာနယ်ကျော်တိုက်က ထုတ်ခဲ့လေသည်။ ပီမိုးနင်းအဖို့ ကိုယ်ရေး အတ္ထုပ္ပတ္တိ စာအုပ်နောက် အခြားစာအုပ်များ ထပ်ရေးရန် အခွင့်မကြုံတော့ချေ။ အကြောင်းကား ဤသို့ ဖြစ်လေသည်။ ထိုနှစ် (၁၉၃၉) အတွက် (ကောလိပ် သပိတ် နှစ်ပတ်လည်) အမျိုးသားနေ့ (တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ်၊ ၁၀ ရက်) သည် ဒီဇင်ဘာလ၊ ၅ ရက်တွင် ကျ၏။ ထိုနေ့တွင် မြန်မာ့အလင်းတိုက်က တိုက်သားများကို ထမင်းဖိတ် ကျွေး၍ တစ်ဦးလျှင် ဆုငွေ ၂၀ စီချီးမြှင့်ရန် အစီအစဉ် ရှိလေသည်။ ပီမိုးနင်းကိုလည်း ထိုပွဲသို့တက်ရောက်ရန် တိုက်ကာတွန်းဆရာ ဦးဟိန်စွန်းမှ တစ်ဆင့် ဖိတ်လေသည်။

ဦးဟိန်စွန်းသည်လည်း ထိုနေ့နံနက်တွင် ၁၂၆ လမ်းအိမ်သို့ သွားလေ သည်။ သူ ရောက်သည့်အချိန်တွင် ပီမိုးနင်းမှာ အိမ်ရှေ့ခန်း ပက်လက်ကုလားထိုင်၌ ထိုင်လျက် ရှိလေသည်။ ထိုအခါ ဦးဟိန်စွန်းက အကျိုးအကြောင်းပြောပြရာ ပီမိုးနင်း လည်း တိုက်သို့လိုက်ရန် ပြင်ဆင်လေသည်။

သူသည် ပထမဆုံး သိုးမွှေးခေါင်းစွပ်ကို ဆောင်း၍ ဆွယ်တာအင်္ကျီစွပ်ကာ ချည်လုံချည် အသစ်ကလေးကို ဝတ်၏။ ထို့နောက် စိတ်ပြောင်းကာ ဆွယ်တာအင်္ကျီ ကို ချွတ်ပစ်ပြီး

“အပေါ်အင်္ကျီ အဖြူတစ်ထည်ပေး” ဟူ၍ တောင်းလေသည်။ ထိုအခါ အိမ်သားထဲက တစ်ယောက်က . . .

“အဘိုးကြီးကလည်း ခက်လိုက်တာ၊ ချမ်းလို့ ဆွယ်တာဝတ်ခိုင်းတာ မဝတ် ဘူး။ သိပ်ခက်တာပဲ” ဟု ပြောလိုက်လေသည်။ သို့သော် ပီမိုးနင်းသည် ဆွယ်တာ အင်္ကျီကို ပြန်မဝတ်။ အပေါ်အင်္ကျီအဖြူကိုပင် ဝတ်ပြီး ကုတ်၊ ရှုဖီနပ် အသစ်ကလေး ကိုစီး၍ ဦးဟိန်စွန်းနှင့်အတူ ထွက်လေသည်။

ဤတွင် ဒေါ်သီမှာ ပီမိုးနင်းကို ကြည့်ပြီး စိတ်ကောင်းကောင်း မဖြောင့်။ ပီမိုးနင်းသည် လေငန်းဖြတ်ပြီးကတည်းက သန်သန်စွမ်းစွမ်းမရှိ။ ဦးဟိန်စွန်းသည် ဒေါ်သီ၏ သဘောကို သိလေသည်။ ထို့ကြောင့် လမ်းအထွက်တွင် . . .

“ဆရာကတော် စိတ်သာချပါ ကျွန်တော် ပြန်ပို့ပါမယ်”ဟု ပြောခဲ့ရပါသည်။

မြန်မာ့အလင်းတိုက်သို့ ပီမိုးနင်းကို ခေါ်သွားရသည်မှာ အခက်အခဲ မရှိပေ။ ၁၂၆ လမ်းထိပ်ကထွက်၍ ထရော်လီကားကိုစီးပြီး ကုန်သည်လမ်းထောင့်နှင့် ဆူးလေဘုရားလမ်းထောင့်တွင်ဆင်း။ ထို့နောက် နည်းနည်းလျှောက်လိုက်လျှင် တိုက်ကို ရောက်လေသည်။ မြန်မာ့အလင်းတိုက်(သစ်)မှာလည်း ဆူးလေဘုရားလမ်း မြန်မာအဆွေတိုက်အနီးတွင် ရှိလေသည်။

တိုက်သို့ ပီမိုးနင်းတို့နှစ်ဦး ရောက်ချိန်၌ လူပင် အတော်စုံနေလေပြီ။ တီးဝိုင်း တစ်ခုကလည်း ဧည့်ခံနေလေသည်။ သူသည် တိုက်က တည်ခင်းကျွေးသော ဒန်ပေါက်ထမင်းကို ကောင်းကောင်း စားနိုင်လေသည်။

ထို့နောက် အယ်ဒီတာတွေ ထိုင်နေရာသို့ ရွှေ့ထိုင်ကာ အနီးရှိ ဆယ်သန်း သတင်းစာကို ဖတ်လေသည်။ ထိုသတင်းစာ မျက်နှာဖုံးတွင် ပါတော်မူနေ (ဒီဇင်ဘာ ၁၀၊ ၃ ရက်၊ တန်ဆောင်မုန်း လဆုတ်၊ ၈ ရက်)နှင့်စပ်၍ ‘ဒို့အရှင် ဒို့သခင် ယနေ့တိုင် မမေ့နိုင်ပါတော့သည်’ ဟူသော သီချင်း ကောက်နုတ်ချက်ကို သူ မြင်မိ၏။ သူပြုံးလေ သည်။ သူသည် မြန်မာတွေ ခေတ်မီရေးကို မျှော်မှန်းသူ ဖြစ်သည်။ ယခုတိုင် သီပေါ ဘုရင်ကိုပင် ဦးတည်ကာ သတင်းစာတွင် နိုင်ငံရေး လှုံ့ဆော်နေသည်မှာ ခေတ်မီ တော့ဟု ယူဆ၍ သူ ပြုံးလေသလား။ အတပ်ကား မပြောနိုင်။

ထားပါတော့။ ဆယ်သန်းကို ပီမိုးနင်း ဖတ်နေစဉ် ဦးဟိန်စွန်းသည် ချက်ချင်းပြန်လာခဲ့မည့်အကြောင်းကို ပီမိုးနင်းအား ပြောကာ အင်္ဂလိပ်သတင်းစာ တစ်စောင်ကို ဝယ်ရန်အပြင်သို့ ထွက်သွားလေသည်။ မကြာမီ ပီမိုးနင်းလည်း အပေါ့ သွားလိုသည်နှင့် အောက်ဆင်း၍ ဘုရင်မ ပန်းခြံထောင့်ရှိ အိမ်သာသို့ သွားလေသည်။ အိမ်သာအသွား လမ်းအကူးတွင် ထောင်ပြာတာ ကုလားစီးလာသော စက်ဘီး အတိုက် ခံရလေသည်။ သူ မထနိုင်။ အမျိုးသား သူနာပြုတပ်ဖွဲ့က သူ့ကို ဆေးရုံပို့ပေးလေ သည်။

ဦးဟိန်စွန်းသည် ၁၂၆ လမ်းအိမ်သို့ သွားရလေသည်။ ဒေါ်သိမှာလည်း အိမ်ပေါက်ဝသို့ ထွက်မျှော်နေလေသည်။ မျက်နှာမှာ မကောင်း။ ဦးဟိန်စွန်းလည်း ဘယ်လိုမှ မတတ်နိုင်။ ပီမိုးနင်း စက်ဘီးအတိုက်ခံရ၍ ပေါင်ကျိုးသည့်အကြောင်းကို ပြောပြပြီး ဆုငွေ ၂၀ ကို ပေးခဲ့ရလေသည်။

(၄)

ပီမိုးနင်း၏ ဒဏ်ရာမှာ မသေး။ ခူးဆစ်အဆက် ခုံညှင်းအထက်နားဆီမှ ကပ်၍ ကျိုးသွားခြင်း ဖြစ်လေသည်။ အဆက်နားတွင် ကျိုးခြင်း ဖြစ်လေ၍ အဆက်ရ ခက်သည်။ ထို့ကြောင့် ဆေးရုံမှ ပီမိုးနင်း မြန်မြန်ဆင်း၍ မရ။

သင်္ခါ၊ ဂျာနယ်ကျော်ဦးချစ်မောင်၊ မြန်မာ့အလင်း ဦးတင်၊ မြို့မမောင် စသူများလည်း ဆေးရုံသို့ မကြာမကြာ လာရောက်အားပေးကြလေသည်။ အထူး သဖြင့် သင်္ခါတို့ လင်မယားသည် အရောက်များလေသည်။

ရောက်လျှင် ပီမိုးနင်း အားရှိအောင်ဟု စပ်မိစပ်ရာ ပြောရလေသည်။ ထိုအခါက သင်္ခါ အပါအဝင် စာရေးဆရာများသည် အလွမ်းဝတ္ထု ရေးခြင်းသည် ဟာသာဝတ္ထု ရေးခြင်းထက်ပို၍ အကျိုးရှိသည်ဆိုသော အကြောင်းအရာကို တက္ကသိုလ်ကျောင်းတွင် စကားအချေအတင်ပြောရန် အစီအစဉ် ရှိလေသည်။

သင်္ခါလည်း ကြုံကြိုက်သဖြင့် ပီမိုးနင်းကို အကျိုးအကြောင်း ပြောပြရာ ပီမိုးနင်းက...

“လွမ်းတာ မကောင်းပါဘူးကွာ။ မလွမ်းချင်ပါနဲ့။ လွမ်းတာဟာ စိတ်ကို အမှောင်ချတာနဲ့ အတူတူပဲ” ဟူ၍ ပြောလေသည်။ ဟုတ်သည်။ သူ့အယူအဆမှာ လောကတွင် ရွှင်လန်းကြွခြင်စွာ နေတတ်ဖို့ပင် ဖြစ်လေသည်။ စာအုပ်များတွင်လည်း ဤသဘောမျိုး အခါခါရေးခဲ့သည် မဟုတ်လား။ သို့သော် ယခုဆေးရုံတွင် ခန္ဓာကိုယ် က တစ်စတစ်စ ယွင်းယိုလာသည့်အခါ၌ကား သူသည် သူ့စာအုပ်လုံး စိတ်မထား နိုင်တော့ချေ။ တစ်နည်းဆိုရသော် သူ့ဒဏ်ရာက မသက်သာ။ ဓာတ်မှန်ရိုက်၍ ကုထုံး သုံးခါပြောင်းသော်လည်း အရိုးမှာ မဆက်ဘဲ ဖြစ်နေလေသည်။ လူမှာလည်း တဖြည်းဖြည်း အားနည်းလား၊ စိတ်မှာလည်း ပို၍ ငယ်လာလေသည်။ သင်္ခါက သူ့အကဲရိပ်မိ၍ အားပေးစကားပြောလျှင် မျက်နှာခပ်ညှိုးညှိုးနှင့် . . .

“မင်းတို့ကတော့ ပြောတာပေါ့ကွယ်” ဟုသာ ပြန်ပြောတတ်လေသည်။ အခြေအနေကလည်း ဆိုးပါ၏။ သူ့တွင် ဆီးချိုရောဂါရှိမှန်း ဆေးရုံက ထပ်မံတွေ့ ရလေသည်။ ဆီးချိုရောဂါကြောင့် အနာကုမရဘဲ ဖြစ်နေသည်။ အန္တရာယ်လည်း ကြီးနေသည်။ ခြေဖြတ်ပစ်ပါမှ အသက်ရှင်စရာအကြောင်း ရှိလေသည်။ သူ ဆေးရုံတက်၍ တစ်လ ရှိလေပြီ။ နောက်တစ်နေ့ နံနက် ၇ နာရီတွင် ခြေဖြတ်ပစ်မှ ဖြစ်လေတော့မည်။

သို့သော် ညပိုင်းတွင် အခြေအနေ ပြောင်းလာပြန်လေသည်။ အဆုတ်ရောင် ရောဂါ ဝင်လာသည်။ မနက်လင်းအားကြီးချိန်တွင် သူသည် အချွဲဖောက်လာလေ သည်။ ဒေါ်သီတို့အိမ်သားများလည်း သိသိချင်းပင် ဆေးရုံသို့ လိုက်လာကြသည်။ သင်္ခါ၊ ဂျာနယ်ကျော် ဦးချစ်မောင် စသူများလည်း မကြာမီ ရောက်လာကြသည်။ ပီမိုးနင်းမှာ မျှော်လင့်စရာ မရှိတော့။ သို့ဖြင့် ဦးချစ်မောင်တို့က လူနာအခန်းတစ်ခန်းမှ ဦးပဋ္ဌင်းတစ်ပါးကို လူနာအနီးသို့ ပင့်ကာ သုတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းစာ ရွတ်ဖတ်စေရလေသည်။ ပီမိုးနင်းသည်လည်း ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ၊ ၆ရက်၊ နံနက် ၉ နာရီ ၁၉ မိနစ် အချိန်တွင် ကွယ်လွန်ပါတော့သည်။

ဤတွင် စာပေမိတ်ဆွေများ၊ တပည့်တပန်းများက ဒေါ်သီ၏ သဘောတူ

ဝန္တဝင်စာဆို ပညာရှိလေးဦး

ချက်အရ သူ့အလောင်းကို သရက်တောကျောင်းတို့က ဆုတောင်းသည့် ပြောင်းရွှေ့ယူကြလေသည်။ ထို့နောက် ပိမိုးနင်းနှင့် မကင်းသော သတင်းစာ၊ ဂျာနယ် မဂ္ဂဇင်းတိုက်များ၊ စာအုတ်ထုတ်ဝေသူများ၊ စာအုပ်ရောင်းသူများ၊ စာရေးဆရာများ၏ အကူအညီ အထောက်အပံ့ကို ယူကာ (ဈာပန)ကို ၁၀ ရက်တိတိထား၍ ညစဉ် တရားပွဲလည်း ကျင်းပပေးလေသည်။ ၁၀ ရက်အပြီးတွင်လည်း လှလှပပ သင်္ဂြိုဟ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။”။

မှတ်စုစာရင်း

၁။ (က) The Voice, (May 1931) P.134-141 & P.144-145

(ခ) ကာတိုလိပ်အသင်းတော် ရာဇဝင်အကျဉ်းချုပ် ၃၄၇-၃၄၈။

၂။ ဖာသာဗရူနီနိုင်း၏ ပေးစာမှယူသည်။

၃။ မသိသူကျော်သွား ၃၄။

၄။ ဝတ္ထုပဒေသာ ၂၈-၂၉။

ဤစာအုပ်မှ အဖြစ်အပျက်ကို အမှန်ယူဆ၍ ကူးထည့်လိုက်သည်။

၅။ လွမ်းဆွတ်သူ ဝတ္ထု ၃။

ဤစာအုပ်မှ အဖြစ်အပျက်ကို အမှန်ယူဆ၍ ကူးထည့် လိုက်သည်။

၆။ အချစ်လမ်းညွှန် ၁၂၄-၁၂၅။

၇။ မိန်းမစိတ်ကျမ်း ၆၃။

ဤတေးကဏ္ဍမျိုးကို ပိမိုးနင်း သတိရမည်ထင်မိ၍ ကူးထည့်လိုက်သည်။

၈။ ၁၉၆၆ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် သွေးသောက်မဂ္ဂဇင်း ၁၀၅-၁၀၆။

စာအဆိုကို ဦးလူကားက ထောက်ခံသည်။

၉။ စကားပြောဟောနည်း ၉။

၁၀။ စာတိုပေစ ၁၀၁-၁၀၂။

၁၁။ မသိသူကျော်သွား ၄၂-၄၃။

၁၂။ အချစ်လမ်းညွှန်နှင့် အချစ်သျှတ္တရ ၁၇၂။

ပိမိုးနင်း၏ ပိမိုးနင်းစာအုပ်တွင် မစိန်တင့်ကို သူနှင့် ရွယ်တူဟူ၍

ပိမိုးနင်းက ခပ်လွယ်လွယ်ရေးထားသည်။ အချစ်လမ်းညွှန် စာအုပ်ပါ

အချက်နှင့် မတူဘဲ ဖြစ်နေသည်။ အချစ်လမ်းညွှန် စာအုပ်မှ အချက်က

ပို၍ တိကျသဖြင့် ထည့်သုံးလိုက်သည်။

၁၃။ (က) သမီးဂုဏ်ရည် ၃၉။

(ခ) တကယ့်လူ ၈၃-၈၄။

(ဂ) ၁၉၂၆ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်း။

အသက်ဝါစာအုပ်များမှ အချက်အလက်ကို အရင်းခံ စာအုပ်နှင့် ညှိ၍
ရေးသည့်သည်။

- ၁၄။ (က) တစ်သက်တာမှတ်တမ်း၊ ပ-တွဲ။ ၃၄၈-၃၅၃။
(ခ) ကျွန်တော် သတင်းထောက် ၃၃။
- ၁၅။ ၁၉၃၄ ခု၊ ဇူလိုင်လထုတ် တိုးတက်ရေးမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၅-၁၉။
- ၁၆။ (က) သနားဖွယ်ဝတ္ထု၊ ကျောဘက်အဖုံး။
(ခ) ၁၉၁၇ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ် ပညာ့အလင်းမဂ္ဂဇင်း။
- ၁၇။ ၁၉၆၄ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ် ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း ၃၅-၄၂။
- ၁၈။ ၁၉၂၄ ခု၊ ဧပြီလ၊ ၂ ရက်နေ့ထုတ် ပညာ့အလင်းသတင်းစာ
၆-၇ အချပ်ပို။
- ၁၉။ ကိုယ့်ဒူးကိုယ်ချွန် ၅၅။
- ၂၀။ ဦးအုန်းမောင် ၅။
- ၂၁။ နေညိုညိုဝတ္ထု ၁၅၉-၁၆၁။
- ၂၂။ (က) ၁၉၅၁ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ် ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း ၁၁၉။
(ခ) မြန်မာ့မျက်ပွင့် ၂၉၅။
- ၂၃။ ၁၉၃၆ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ် စာဆိုတော်မဂ္ဂဇင်း ၄၉-၅၂။
- ၂၄။ သနားဖွယ်ဝတ္ထု၊ ကြော်ငြာနေရာ။
- ၂၅။ ၁၉၆၄ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ် ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း ၃၅-၄၃။
ဗန္ဓုလဂျာနယ် ခေတ်နောက်ပိုင်းတွင် ကမ္ဘာ့အနှစ်တော်ပုံ အခန်းကို စိန်ခိုး
ကလောင် အမည်ခံသူက ဝင်ရေးသည်။
- ၂၆။ (က) ငွေဥဒေါင်း ၂၂၇။
(ခ) ၁၉၇၃ ခု၊ ဧပြီလ၊ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ကာယဗလဦးရှိန်က ပြောဆိုချက်။
- ၂၇။ ၁၉၆၄ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ် ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း ၃၅-၄၃။
- ၂၈။ ရန်အောင့်စာ၊ ရန်အောင့်ဘဝ ၄၅-၈၀ နှင့် ၁၀၆-၁၂၃။
- ၂၉။ (က) အောင်စိတ် ၄၈-၄၉။
(ခ) အချစ်လမ်းညွှန် ၁၇၂-၁၇၃။
- ၃၀။ (က) ၁၉၆၇ ခု၊ မေလထုတ် သွေးသောက်မဂ္ဂဇင်း ၁၂၄။
(ခ) ဒေါ်အမာ ၃၉၆။
- ၃၁။ ဒဂုန်ပ ဦးဘတင် ၅၂-၅၃။
- ၃၂။ (က) ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ၊ ၂၀ ရက်နေ့ထုတ် ဂျာနယ်ကျော်
၁၁ နှင့် ၂၁-၂၂။
(ခ) ၁၉၆၄ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ် ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း ၃၉။
(ဂ) ဒေါ်အမာ ၄၈၃။

- ၃၃။ ၁၉၇၁ ခု၊ ဧပြီလထုတ် သွေးသောက်မဂ္ဂဇင်း ၁၅-၁၆။
- ၃၄။ သူရိယ (နှစ်ပတ်လည်သတင်းစာ) ၄၈။
- ၃၅။ (က) ဒေါ်အမာ ၁၆၁။
(ခ) ကျော်စိုး သေရပ်နှင့် စပ်၍ ၁၉၇၃ ခု၊ မတ်လ၊ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ဦးအုန်းခင်က လည်းကောင်း၊ ၁၉၇၃ ခု၊ ဇွန်လ၊ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ပန်းချီ ဦးအုန်းလွင်က လည်းကောင်း ပြောပြသည်။
- ၃၆။ ၁၉၅၉ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ် မြဝတီမဂ္ဂဇင်း ၉၂။
- ၃၇။ (က) ၁၉၆၇ ခု၊ မေလထုတ် သွေးသောက်မဂ္ဂဇင်း ၁၂၀-၁၂၂။
(ခ) ၁၉၆၄ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ် ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း ၄၀-၄၁။
(ဂ) ၁၉၃၁ ခု၊ ဇူလိုင်လ၊ ၂၂ ရက်၊ ဗန္ဓုလဂျာနယ်ကြော်ငြာ။
- ၃၈။ ၁၉၆၄ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ် ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း ၄၁။
- ၃၉။ (က) စာပေစာတမ်းများ ၁၃၂၈။ ၃၁၉။
(ခ) ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ၊ ၁၃ ရက်နေ့ထုတ် ဂျာနယ်ကျော် ၂၁။
- ၄၀။ သင်္ခါ ၁၆။
- ၄၁။ မသိသူကျော်သွား ၂၁။
- ၄၂။ (က) ၁၉၃၅ ခု၊ ဇူလိုင်လထုတ် ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်း ၂၉၆။
(ခ) ၁၉၃၅ ခု၊ ဩဂုတ်လထုတ် ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်း ၃၃၉။
- ၄၃။ ဉာဏ ၁၉၃-၁၉၆။
- ၄၄။ ၁၉၃၅ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၃ ရက်နေ့ထုတ် ဗန္ဓုလဂျာနယ်၊ မြန်မာ့ တစ်ဘစ် အခန်း။
- ၄၅။ ငွေဥဒေါင်း ၁၈၇။
- ၄၆။ တစ်သက်တာမှတ်တမ်း ဒု-တွဲ၊ ၂၆၇-၂၇၀။
- ၄၇။ သိန်းဖေမြင့် ၇၁-၇၃။
- ၄၈။ ၁၉၃၆ ခု၊ နိုဝင်ဘာလထုတ် စာဆိုတော်မဂ္ဂဇင်း ၄၉-၅၂။
- ၄၉။ ဦးဘရင် ၁၄၀။
- ၅၀။ (က) ၁၉၃၆ ခု၊ ဇန်နဝါရီလထုတ် တိုးတက်ရေးမဂ္ဂဇင်း ၆။
(ခ) သိန်းဖေမြင့် ၇၆။
- ၅၁။ ၁၉၅၁ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ် ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း ၁၁၈။
- ၅၂။ သူ့စာတွေကပြောခဲ့တဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝ ၄၆၄။
- ၅၃။ သင်္ခါ ၃၀-၃၂။
- ၅၄။ သင်္ခါ ၄၇။
- ၅၅။ သင်္ခါ ၂၉။
- ၅၆။ (က) သင်္ခါ ၂၄။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ကာတိုလိပ်အသင်းတော် ရာဇဝင်အကျဉ်းချုပ် ၁၉၆၂ ခု။
- ငွေဥဒေါင်း၏ စာဝက်ပါ ဒုတိယတွဲ ၁၉၆၃ ခု။
- လေယျ၏ စာတိုပေစ (ရက်စွဲမပါ)။
- ။ ဆရာပီမိုးနင်း (၁၉၅၁ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ် ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း တွင် ပါသည်)
- ။ မြန်မာ့မျက်ပွင့် ၁၉၆၁ ခု။
- ဦးညာဏ၏ ကြင်ဖော်မဲ့သူတို့ (၁၉၅၉ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ် မြဝတီ မဂ္ဂဇင်းတွင် ပါသည်)
- ဦးညာဏ၏ ပီယဆေးဝတ္ထုနိဒါန်း (ဤသုံးဦး စာအုပ်တွင် ပါသည်) တိုးတက်ရေးမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၃၆ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ။
- တက်တိုး၏ ဆရာပီမိုးနင်းနှင့် တွေ့စဉ်က (၁၉၃၆ ခု၊ နိုဝင်ဘာလထုတ် စာဆိုတော် မဂ္ဂဇင်းတွင် ပါသည်)
- ဒဂုန်ပ ဦးဘတင်၏ ကျွန်ုပ်နှင့် မြန်မာရုပ်ရှင် ၁၉၆၆။
- ပီမိုးနင်း၏ ကိုယ့်ခူးကိုယ်ချွန် ၁၉၅၄ ခု။
- ။ ခေတ်စမ်းကဗျာ ဝေဖန်စာ။ (၁၉၃၅ ခု၊ ဇူလိုင်လထုတ်၊ ဂန္ထလောက မဂ္ဂဇင်းတွင် ပါသည်)
- ။ ခေတ်စမ်းပုံပြင် ဝေဖန်စာ။ (၁၉၃၅ ခု၊ ဩဂုတ်လထုတ် ဂန္ထလောက မဂ္ဂဇင်းတွင် ပါသည်)
- ။ စကားပြောဟောနည်း ၁၉၆၁ ခု။
- ။ စာအကြောင်း။ (၁၉၃၄ ခု၊ ဇူလိုင်လထုတ် တိုးတက်ရေး မဂ္ဂဇင်း တွင်ပါသည်။)
- ။ တကယ့်လူ။ ၁၉၆၉ ခု။
- ။ နေညိုညိုဝတ္ထု။ ၁၉၆၅ ခု။
- ။ ပီမိုးနင်း။ ၁၉၆၀ ပြည့်။
- ။ ဘာကြောင့် ပီမိုးနင်း ဖြစ်ရသနည်း။ (၁၉၃၆ ခု မြန်မာ့ အလင်း နှစ်သစ်မင်္ဂလာ သတင်းစာတွင် ပါသည်)
- ။ မသိသူကျော်သွား။ ၁၉၃၆ ခု။
- ။ မိုးညှင်းတရားနှင့် ကာလပေါ်ဝတ္ထုများ။ (၁၉၃၅ ခု၊ ဖေဖော် ဝါရီလ၊ ၁၃ ရက်နေ့ထုတ် ဗန္ဓုလဂျာနယ်တွင် ပါသည်)

- ပီမိုးနင်း မိန်းမစိတ်ကျမ်း။ ၁၉၆၈ ခု။
- ။ လောကကြီး။ (၁၉၂၆ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်း တွင် ပါသည်)
- ။ လွမ်းဆွတ်သူ ဝတ္ထု။ ၁၉၂၂ ခု။
- ။ ဝတ္ထုပဒေသာ အမှတ် ၁။ ၁၉၆၂ ခု။
- ။ သနားဖွယ်ဝတ္ထု (ရက်စွဲ မတွေ့)။
- ။ သမီးဂုဏ်ရည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်။
- ။ အချစ်လမ်းညွှန်နှင့် အချစ်သူ့တ္ထရ (၁၉၇၀ ပြည့်)။
- ။ အောင်စိတ်။ ၁၉၆၃ ခု။

ဗန္ဓုလဂျာနယ်၊ ၂၂-၆-၁၉၃၁။

- ဦးဘရင်၏ ဦးဘရင်။ ၁၉၇၃ ခု။
- ဦးဘိုးမင်း၏ ကိုယ်ပိုင်ကားနှင့် ပီမိုးနင်း။ (၁၉၅၆ ခု၊ စက်တင်ဘာလထုတ် ရှုမဝမဂ္ဂဇင်းတွင် ပါသည်)
- ။ ကျွန်တော် သိသမျှ ပီမိုးနင်း။ (၁၉၆၄ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ ထုတ် ရှုမဝမဂ္ဂဇင်းတွင် ပါသည်)

မန်းတင်၏ ပထမအရွယ်။ ၁၉၇၀ ပြည့်။
မြမိုးလွင်၏ သွားလေသူ ဆရာကြီး ပီမိုးနင်း။ (၁၉၄၀ ပြည့်၊ ဇန်နဝါရီလ၊ ၃ ရက်နေ့ထုတ် ဂျာနယ်ကျော်တွင် ပါသည်)

ရန်အောင်၏ ရန်အောင်စာ၊ ရန်အောင်ဘဝ။ ၁၉၆၈ ခု။
ရွှေဥဒေါင်း၏ တစ်သက်တာမှတ်တမ်း ပထမတွဲ။ ၁၉၆၁ ခု။
ရွှေဥဒေါင်း၏ တစ်သက်တာမှတ်တမ်း ဒုတိယတွဲ။ ၁၉၆၁ ခု။
လမ်းညွှန်ဂျာနယ်။ ၁၄-၁၂-၁၉၃၄ ခု။

ဦးလှ၏ ကျွန်တော် သတင်းထောက်။ ၁၉၇၁ ခု။
။ သူ့စာတွေက ပြောခဲ့တဲ့ သိပ္ပံမောင်ဝ။ ၁၉၇၀ ပြည့်။
သူရိယ (နှစ်ပတ်လည်) သတင်းစာ။ ၁၉၃၆ ခု။

သခါ၏ ကျွန်တော့ဆရာ ပီမိုးနင်း။ ၁၉၆၃ ခု။
သုံးဆယ် ထိန်တင်မြင့်၏ ပီမိုးနင်း၏ ဘဝဓလေ့များ။ (၁၉၆၆ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် သွေးသောက်မဂ္ဂဇင်းတွင် ပါသည်)
။ ပီမိုးနင်း၏ ဘဝဓလေ့များ။ (၁၉၇၁ ခု၊ မေလထုတ် သွေးသောက် မဂ္ဂဇင်းတွင် ပါသည်။)
။ ပီမိုးနင်း၏ ဘဝဓလေ့များ။ (၁၉၆၇ ခု၊ ဧပြီလထုတ် သွေးသောက် မဂ္ဂဇင်းတွင် ပါသည်)

သိန်းဖေမြင့်၏ မြန်မာစာပေ အထွေထွေပြဿနာများ။ ၁၉၆၆ ခု။

ဦးဟိန်စွန်း၏ ဆရာကြီး ပိဋိနင်း ပေါင်ကျီးမည့်နေ့။ (၁၉၄၀ ပြည့်၊
ဇန်နဝါရီလ၊ ၂၀ ရက်နေ့ထုတ် ဂျာနယ်ကျော်တွင်
ပါသည်)

အထက်မြန်မာနိုင်ငံ စာရေးဆရာအသင်း၏ စာပေစာတမ်းများ၊ ၁၃၂၈ ခု၊
၁၉၆၇ ခု။

ဒေါ်အမာ၏ ရွှေရိုး၊ ပထမနှင့် ဒုတိယတွဲ။ ၁၉၆၉။
ဦးဘုန်းမောင်၏ မြန်မာဝတ္ထုလောက၏ ပထမခေတ်။ (၁၉၅၇ ခု၊
ဇူလိုင်လ၊ ၁၆ ရက်နေ့ထုတ်၊ လင်းယုန်ဂျာနယ်
တွင် ပါသည်)

THE VOICE: a monthly record of mission work
in Burma (Myanmar) in particular & of
Catholic news in general. Vol 20. No.3 May,
3.1931.

ဦးဖိုးကျား

အမှာစာ

စာဖတ်သူကို ကျွန်တော် ကြိုတင်ပြောရဦးမည်။ ကျွန်တော်သည် ဦးဖိုးကျား၏ ၁၀၊ ဦးဖိုးကျား၏ စာအကြောင်းကို ရှေးက ရေးခဲ့ဖူးသည်။ ယခုလည်း ထားပါတော့။ ကျွန်တော် ပြန်ရေး၊ ချဲ့ရေးရသည့် အကြောင်းရင်းမှာ ဦးဖိုးကျားသည် ပြည်သူများအဖို့ မမေ့ထိုက်သူ ဖြစ်နေသောကြောင့်ပါတည်း။ ဟုတ်သည်။ ဦးဖိုးကျားလုပ်ဆောင်သရွေ့ကို စာဖတ်သူ စိတ်သန္တာန်ထဲတွင် စွဲမြဲစေချင်သော ဆန္ဒသည် ကျွန်တော့်တွင် ရှိနေခဲ့သည်။

ဤသို့ ဦးဖိုးကျား၏ ကြောင်းရာထုပွတ်ကို စာဖွဲ့ရာတွင် မှန်နိုင်သမျှ မှန်အောင် ကျွန်တော် ကြိုးစားခဲ့ပါသည်။ ပမာအားဖြင့် စာအုပ်ထဲရှိ ဦးဖိုးကျား၏ ပြောစကားများမှာ ကျွန်တော်၏ တီထွင်ဖန်တီးချက်များ မဟုတ်။ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဦးဖိုးကျား ပြောဆိုခဲ့သည်ကို ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များက မှတ်တမ်းတင်ထားရာမှ ကျွန်တော်က ကောက်နှုတ်ဖော်ပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုစကား ထွေထွေရာရာသည်လည်း အရင်းခံအားဖြင့် မှန်သင့်သလောက် မှန်ပေလိမ့်မည်။ သို့သော် ပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီးက မိမိတို့ တတ်စွမ်းသလို မှတ်ခဲ့ခြင်းသာဖြစ်ရာ ဦးဖိုးကျား၏ တကယ့် 'လေ' အတိုင်း ကျလိမ့်မည်ဟူ၍ ကျွန်တော် မပြောချင်ပါ။

တစ်ဖန် အချို့သော အချက်အလက်များကို ရင်းနှီးသူများထံမှ ကြားရသည့်တိုင်အောင် ကျွန်တော် မသုံးခဲ့သောအခါလည်း ရှိခဲ့ပါသည်။ ရင်းနှီးသူတချို့က 'အခမဲ့ ကူလီထမ်းခြင်း၏ အကျိုး' မှ အဖြစ်အပျက်သည် တကယ့်အဖြစ်အပျက်ဖြစ်ပါသည်။ မဲလီကုန်းသို့ ဦးဖိုးကျား ကျောင်းစစ်သွားရင်း ကြုံခဲ့ပါသည်။ ဝတ္ထုထဲမှ ကောလိပ်ကျောင်းသားသည်လည်း ယခုတိုင် အသက်ရှင်လျက် ရှိပါသေးသည်။ ဟင်္သာတ၌ ရှေ့နေလုပ်နေပါသည် စသည်ဖြင့် ကျွန်တော့်ကို ပြောခဲ့ဖူးသည်။

ကျွန်တော်သည် သေချာရလေအောင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ထံသို့ စာရေး၍ မေးမြန်းစေခဲ့ရာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်က ဝတ္ထုထဲမှ ကာယကံရှင်မှာ သူ မဟုတ်ဟူ၍ ငြင်းဆိုခဲ့ပါသည်။ အမှန်မှာ ထိုဝတ္ထု၏ မူလသည် ဦးဖိုးကျားတို့ခေတ်၌ သုံးသော မစ္စတာတစ်ပင်၏

အင်္ဂလိပ်ဖတ်စာအုပ်မှ ကာလကတ္တား မြို့ သက္ကတကောလိပ်ကျောင်းအုပ်ကြီးဖြစ်သူ ပဏ္ဍိတ်အစ်စွာ ချန်ခြာပစ်ဒီယာဆာဂါ၏ ကိုယ်တွေ့ အဖြစ်အပျက်သာ ဖြစ်တန်ပါသည်။

ဦးဖိုးကျား၏အကြောင်းကို ကျွန်တော်ရေးရာ၌ တက္ကသိုလ်ဝင်းမွန်၏ မှတ်စုကိုလည်း အထူးအားကိုးခဲ့ကြောင်း ဝန်ခံလိုပါသည်။ တက္ကသိုလ်ဝင်းမွန်သည် ဟင်္သာတနယ် နိဗ္ဗာန်ရွာဘက်သို့ သွား၍ ဦးဖိုးကျား၏ အကြောင်းကို စုံစမ်းခဲ့ဖူးသည်။

ထိုအခါ ရွာခံများလည်းဖြစ်၊ ဦးဖိုးကျား၏ ငယ်ပေါင်းများလည်း ဖြစ်သော ဦးဖိုးဆောင်၊ ဦးရွှေ၊ ဦးစံဘော်၊ ဒေါ်ဖော့ စသူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်း မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ဖူးသည်။ ထိုမှတ်တမ်းသည် ကျွန်တော့်အတွက် များစွာ အထောက်အကူ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

ဤတွင် စာတစ်အုပ် ပေတစ်ဖွဲ့ ပြုစုဖို့အတွက်မူ ကျွန်တော့်မှာ အခက်အခဲ ကြုံသလောက် ကြုံခဲ့ရပါ၏။ ဦးဖိုးကျားနှင့် အတွင်းကျကျ သိရှိသူများမှာ ကွယ်လွန် ကုန်ကြပြီ။ ဦးဖိုးကျား၏ ကိုယ်ရေးမှတ်တမ်း စသည်မှာလည်း မရှိသလောက် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဦးဖိုးကျား ဘဝဖြစ်စဉ်တွင် ဟာကွက်၊ လိုကွက်တွေ ရှိနေရသည်။ ထိုဟာကွက်၊ လိုကွက်များ မရှိရအောင်၊ စာချောအောင် ကျွန်တော်သည် 'ထိုးဇာတ်' ထည့်ပေး၍လည်း မဖြစ်ပါ။

ကျွန်တော်သည် တိုသည် ဖြစ်စေ၊ ရှည်သည် ဖြစ်စေ အတ္ထုပ္ပတ္တိတစ်ပုဒ်ရေးဖို့ ကြိုးစားနေပါ၏။ အတ္ထုပ္ပတ္တိမည်သည် အဓိကအချက်များ၌ မှန်ရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် အထောက်အထား ရှိရမည်ဟူသော သဘောကို မေ့၍မရပါ။ ကျွန်တော့်စာဖတ်သူသည် စာအုပ်ထဲက အဖြစ်အပျက်အပေါ် မယုံသင်္ကာစိတ် မပေါ်ရအောင် ကြိုးပမ်းရန်မှာ ကျွန်တော့်တာဝန်ပင် ဖြစ်သည်။

သို့ဖြင့် ရသမျှသော အကြောင်းအရာ အချက်အလက်များမှ ဆီလျော်အောင်၊ ဇာတ်ကြောင်းပေါ်အောင် ရွေးထုတ်ယူရပါသည်။ ဟိုတစ်နေရာ သည် တစ်နေရာဆိုသလို နေရာချကြည့်ရပါသည်။ အကွက်ချင်း ဆက်ယူရပါသည်။ ထို့နောက် အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး စည်းရုံး၍ ပုံသဏ္ဍာန်ဖော်ခဲ့ရပါသည်။ ကျွန်တော်အောင်မြင်သည် မအောင်မြင်သည်ကိုကား စာဖတ်သူသာလျှင် အသိဆုံး ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

(၁)

၁၉ ရာစု နောက်ပိုင်းကာလ၌ မြန်မာကျေးလက်တောရွာအချို့တွင် လောကဓာတ် ကျောင်းများ အလျှိုအလျှို ပေါ်ပေါက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုကျေးရွာများတွင် ဟင်္သာတနယ်ရှိ နိဗ္ဗာန်ရွာလည်း ပါဝင်လေသည်။

လောကဓာတ်ကျောင်းဆိုသည်မှာ အရပ်ခေါ်အမည် ဖြစ်လေသည်။ ထို

ကျောင်းသည် ရိုးရိုးဘုန်းကြီးကျောင်းနှင့် သင်ခန်းစာချင်း မတူ။ ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် အစဉ်အလာအားဖြင့် သင်ပုန်းကြီး၊ နမက္ကာရ၊ လောကနီတိ၊ မင်္ဂလသုတ်တို့ကို စသင်သည်။ ထို့နောက် (ပါဠိ) သဒ္ဒါ သင်္ဂြိုဟ်တို့ကို သင်သည်။ ရှေးရိုးဂဏန်းသင်္ချာနှင့် ဗေဒင်ပညာကိုလည်း သင်သည်။ ထိုပညာရေးသည် ရှေးခတ်မြန်မာနိုင်ငံအတွက် လုံလောက်သော်လည်း လက်ရှိအင်္ဂလိပ်အစိုးရအတွက် မလုံလောက်။

အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် အလယ်ဆင့်၊ အောက်ဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် လက်အောက်ခံ မြန်မာနှင့် ကုလားများကို အများဆုံးသုံးရန် ရည်ရွယ်ခဲ့လေသည်။

ထို့အတွက် ခေတ်ပညာတတ်များကို လိုလေသည်။ မြို့အုပ်၊ ဝန်ထောက်၊ ဆရာဝန် စသော အလုပ်မျိုးကို မဆိုထားနှင့် ကျောက်ထိုးဆရာအလုပ်၊ မြေတိုင်းစာရေးအလုပ်၊ မူလတန်း ကျောင်းဆရာအလုပ်လို အောက်တန်းလခစားအလုပ်မျိုး အတွက်ပင် ခေတ်ပညာတတ်မှ ဖြစ်လိမ့်မည်။

အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် ပညာရေးစနစ်သစ်ကို စတင်ဖော်ထုတ်လေသည်။ ရန်ကုန်တွင် ကောလိပ်ကျောင်း ထောင်၍ ထိုကောလိပ်ကို ကာလကတ္တားတက္ကသိုလ် လက်အောက်ခံအဖြစ် ထားလေသည်။ မြို့ကြီးများတွင် အင်္ဂလိပ်နှင့် တိုင်းရင်းဘာသာ သင် အထက်တန်းကျောင်း၊ အင်္ဂလိပ်နှင့် တိုင်းရင်းဘာသာသင် အလယ်တန်းကျောင်း များကို ထူထောင်လေသည်။

သို့သော် အစိုးရသည် ပညာရေးဘက်တွင် ငွေများများ လျာမထား။ မိမိအလိုလည်း ပြည့်၊ အသုံးစရိတ်လည်း သက်သာသောနည်းကို သုံးလေသည်။ အမေရိကန်နှစ်ခြင်းသာသနာပြုအဖွဲ့လို ခရစ်ယာန်သာသနာပြု အဖွဲ့အသင်းများသည် ပြည်တွင်းပြည်ပ ခရစ်ယာန်များ၏ လှူဒါန်းငွေဖြင့် မြို့ရွာများတွင် ကျောင်းတည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါ အစိုးရစည်းမျဉ်းတွင် အကျုံးဝင်သော ကျောင်းများကို အစိုးရက စစ်ဆေး၍ ငွေကြေးအတန်အသင့် ထောက်ပံ့လေသည်။

တစ်ဖန် ကျေးရွာများတွင် အစဉ်အလာအားဖြင့် ဘုန်းကြီးကျောင်းများ ရှိနှင့်လေသည်။ ထိုကျောင်းများသည် ကျောင်းသားအရန်သင့်၊ အဆောက်အအုံ အပြည့်အစုံနှင့် ဖြစ်လေသည်။ ထိုကျောင်းများကိုလည်း အစိုးရသင်ရိုးမာတိကာနှင့် အညီ သင်ရန်၊ ယုတ်စွအဆုံး (မြန်မာဘာသာကို သုံးသော မူလတန်းအဆင့်ရှိ) လောကဓာတ်ကျောင်း အသွင်ပြောင်းရန် အစိုးရက တိုက်တွန်းလေသည်။ အချို့နေရာတွင်မူ အရပ်သူ အရပ်သားများ ထူထောင်သော 'လူ' ကျောင်းများကို လောကဓာတ်ကျောင်းအဖြစ် ပြောင်းရန် တိုက်တွန်းလေသည်။

ထိုလောကဓာတ်ကျောင်းတွင် သင်ရသော ဘာသာရပ် (ပညာရပ်) များမှာ မြန်မာစာအပြင် ခေတ်ဂဏန်းသင်္ချာ၊ ကျန်းမာရေးပညာ၊ ပထဝီဝင်၊ မြေတိုင်းပညာ၊ ရာဇဝင် စသည် ဖြစ်လေသည်။ ထိုပညာရေးသည် မြို့ရှိ အင်္ဂလိပ်နှင့် တိုင်းရင်းဘာသာ သင် မူလတန်း၊ အင်္ဂလိပ်နှင့် တိုင်းရင်းဘာသာသင် အလယ်တန်းတို့နှင့် အဆင့်ချင်း

တတ်မြောက်လျှင် အောက်တန်းလခစား အလုပ်ကိုလည်း မှန်းနိုင်လေသည်။

ထို့ကြောင့် ကျော့ရွာရှိ ကျောင်းသားမိဘအချို့သည် မိမိတို့ သားသမီးများ အတွက် ထိုပညာကို လိုလားခဲ့လေသည်။ ဘုန်းကြီးများကလည်း ဆွမ်းဒကာ၊ ဒကာမများ၏ အလိုဆန္ဒအတိုင်း မိမိတို့၏ ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် လောကဓာတ် ကျောင်းပညာ သင်ပေးနိုင်ရန် အားထုတ်ခဲ့ကြသည်။ အားထုတ်ရန် ပံ့ပိုးပေးနေသော အကြောင်းတစ်ခုကလည်း ရှိလေသေးသည်။ ထိုအကြောင်းသည် အခြားမဟုတ်။ အောင်ချက်ဦးရေအလိုက် ဆိုင်ရာကျောင်းဆရာကို အစိုးရက ငွေကြေးချီးမြှင့်လေ သောကြောင့်တည်း။

နိဗ္ဗာန်ရွာရှိ လောကဓာတ်ကျောင်းသည် အဆောင် ကိုးဆောင်ရှိ၍ ရွှေပိန်း ချတိုင်ကြီးများဖြင့် ခန့်ထည်လှသောကျောင်း ဖြစ်လေသည်။ ကျောင်းထိုင်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဦးသာသန ဖြစ်လေသည်။ ထိုဆရာတော်သည် မိမိကျောင်း အဆောက်အအုံကြီး သလောက် ကျောင်းသားများများနှင့် စာမေးပွဲအောင်ချက် ကောင်းချင်သူဖြစ်လေ သည်။ ထို့ကြောင့် စာပြရန် ဦးပဉ္စင်း သုံးလေးပါးထားပေးခဲ့ရာ ကျောင်းသားများအဖို့ ကျောင်းတက် အားရှိစရာပင်။ ကျောင်းတက်သူများတွင်လည်း ရွာမပိုင်းမှ ဦးဖေ၊ ဒေါ်ဒေါင်းတို့၏ သားမောင်ဖိုးကျားသည် တစ်ဦးအပါအဝင် ဖြစ်လေသည်။

ဦးဖေမှာ လယ်သမား။ ရွာအနီး ဘုရားကုန်းတွင် နှစ်တုံးထွန်လယ်လုပ်သူ ဖြစ်လေသည်။ သူ့တွင် သားသမီး ၄ ယောက် ထွန်းကားခဲ့ရာ မောင်ဖိုးကျားသည် ၁၈၉၁ ခုဖွား၊ တတိယမြောက် ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် ငယ်စဉ်ကတည်းကပင် သူ သည် သူ့အစ်ကို သူ့အစ်မများနှင့် မတူ။ ပညာရှာလို၊ စူးစမ်းနားလည်လိုသော အရိပ် အရောင်များ ပြခဲ့သည်။ ထိုအကြောင်းကို နောက်လူများသည် ယုံတမ်းဆန်ဆန် ပြောဆိုနေကြတုန်းပင် ဖြစ်လေသည်။

ပြောဆိုနေကြပုံသည် ဤသို့ ဖြစ်လေသည်။ ညညတွင် မောင်ဖိုးကျားတို့ ကလေးတစ်တွေသည် လူကြီးများအနားကပ်၍ ပုံဝတ္ထု နားထောင်လေ့ရှိသည်။

တစ်ညတွင် အိမ်သို့ အလည်လာသော ဘကြီးတော်တစ်ဦးက သူတို့အား နေမိမင်းကြီး ဝတ္ထုကို ပြောပြလေသည်။ မောင်ဖိုးကျားလည်း နေမိမင်းကြီး တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ အလည်ရောက်ခဲ့ပုံ၊ နတ်ပြည်တွင် နတ်ဘုံနတ်နန်းတွေ ပြောင်ပြောင်လက်လက်ရှိပုံ၊ တစ်ဖန် နေမိမင်းကြီး ငရဲပြည်သို့ ရောက်ခဲ့ပုံ၊ ငရဲပြည်တွင် ငရဲသူငရဲသားများ အော်ဟစ်ဒုက္ခခံစား နေကြပုံတို့ကို စူးစူးစိုက်စိုက် နားထောင်လေ သည်။ နားထောင်ရင်း သိချင်ဇောဖြင့် ငရဲပြည်၏ တည်နေရာကို မေးသည်တွင် “ငရဲပြည်ဆိုတာ မြေကြီးအောက်မှာ ရှိတာပေါ့ မောင်ကျားရယ်” ဟူသော အဖြေကို ရလေသည်။

နောက်တစ်နေ့ နံနက်စောစောတွင် ဦးဖေ၏ အိမ်ခြံဝင်း ဟိုတစ်နေရာ

သည်တစ်နေရာ ဆိုသလို မောင်ဖိုးကျား တူးဆွနေသည်ကို လူကြီးများက မြင်၍ အကြောင်းကို မေးမြန်းမိကြသည်။ ထိုအခါ မောင်ဖိုးကျားက မြေသည်မှာ "ဘဘကြီးက ငရဲပြည်ဟာ မြေကြီးထဲမှာ ရှိတယ်ဆိုလို့ ကျွန်တော် ရွာကြည့်တာပါ" ဟု၍ ဖြစ်လေသည်။

သို့ဖြင့် ဦးဖေ၏ စိတ်ထဲတွင် သားဖြစ်သူ မောင်ဖိုးကျားကို လောကဓာတ် ကျောင်း ထားရသော် ထွန်းထွန်းပေါက်ပေါက် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်နေဟန်ရှိလေသည်။ မောင်ဖိုးကျားသည်လည်း ကျောက်ဒိုးပစ်ကစားလိုက်၊ ကျောင်းတက်လိုက်၊ တစ်ဖန် ကျောင်းတက်လိုက်၊ ဂျမ်းထိုးကစားလိုက်နှင့် အချိန်တန်သောအခါ အစိုးရစစ် လေးတန်းကို လွယ်လွယ်နှင့် အောင်ခဲ့လေသည်။

မောင်ဖိုးကျားက အောင်ချက်ကောင်းသည်ကို ဦးသာသနက သတိပြုမိသည်။ မောင်ဖိုးကျားကို ကျောင်းဖွင့်ချိန်၌ ငါးတန်းတင်ပေးရင်း အောက်တန်းတွင် ဆရာတစ်ပိုင်း လုပ်ခိုင်းလေသည်။ ထိုအစီအပံ့မျိုးကိုလည်း ပညာရေးဌာနက အသိအမှတ်ပြု၍ အားပေးလေသည်။

ထို့နောက် မောင်ဖိုးကျား ငါးတန်းအောင်မြင်သောအခါ ခြောက်တန်း၌ ကျောင်းတက်ရင်း ဆရာတစ်ပိုင်း လုပ်ပြန်သည်။ ဆရာတစ်ပိုင်း ဆက်လုပ်ရန်မှာ စနစ်တကျ သင်တန်းတက်ထားဖို့ ကောင်းသည်ဟု ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်က သဘောရလေသည်။ မောင်ဖိုးကျားနှင့် အဖော်တစ်ယောက် နှစ်ယောက်သည်လည်း ဟင်္သာတ ဗရဲချောင်တိုက်မှ ဦးဝိသုဒ္ဓက ဖွင့်လှစ်၍ ထားသော တပည့်ဆရာသင်တန်းတွင် ကလေးများကို စာသင်နည်း၊ ကျောင်းကို အုပ်ချုပ်နည်းတို့ကို တက်ရောက် သင်ကြားရသေးသည်။

ဤတွင် မောင်ဖိုးကျားသည် နိဗ္ဗာန်ရွာကျောင်း၌ ခုနစ်တန်းစာမေးပွဲကို ပြီးဆုံးအောင် မဖြေလိုက်ရပေ။ ကျောင်းစစ်လာသော ပညာအုပ်နှင့် အဆင်မပြေ ဖြစ်ခဲ့၍ သူ့မှာ ကျောင်းမှ ခွာရလေသည်။ သို့သော် မောင်ဖိုးကျားအဖို့ ပညာရှာရန် လမ်းမပိတ်ပါ။

သူ စာသင်ကောင်းကြောင်းသတင်းသည် နိဗ္ဗာန်ရွာနှင့် မီးရထားလမ်း၊ မော်တော်ကားလမ်း တစ်ကြောတည်းဖြစ်သော အနီးအနားရွာများတွင် ပျံ့နှံ့ခဲ့လေသည်။ အသုတ်ရွာသည်လည်း နိဗ္ဗာန်ရွာမှ မိုင်၃၀ ခန့်သာ ဝေးသည်။ အသုတ်ရွာလေးထပ်ကျောင်းမှ ဦးသုန္ဒရသည် ကျောင်းတွင် တပည့်ဆရာအဖြစ် လုပ်ကိုင်ရန် သူ့ကို လာခေါ်လေသည်။ (လောကဓာတ်ကျောင်း လုပ်ထားသော) လေးထပ်ကျောင်းတွင် ကျောင်းသား ၁၀၀ ကျော် ရှိနေသည် မဟုတ်လား။ ဆရာကောင်းလိုသလို ကျောင်းသားကောင်းလည်း လိုသည် မဟုတ်လား။

မောင်ဖိုးကျားသည် မိဘများ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ဦးသုန္ဒရ၏ လေးထပ်ကျောင်းသို့ ရောက်ရပြန်လေသည်။ ထိုကျောင်း၌ပင် တပည့်ဆရာလုပ်ရင်း မြန်မာ

ခုနစ်တန်းနှင့် အောက်တန်းဆရာဖြစ် သင်တန်းကို ပြေဆိုအောင်မြင်ခဲ့လေသည်။ ထို့ပြင် ကျောင်းပိတ်ရက်၌ အနားမနေဘဲ နတ်မော်ရွာဘက်သို့ သွား၍ နတ်မော်ဘုန်းကြီးထံမှ ဗေဒင်ပညာများကိုလည်း သင်ခဲ့လေသည်။

ဤသည် မောင်ဖိုးကျား လက်လှမ်းမီသမျှ သင်ယူဆည်းပူးခဲ့သော ပညာများပင် ဖြစ်တော့သည်။ သို့သော် ထိုပညာများသည် သူ့အဖို့ အရာ မရောက်လှသေးသည်ကို မောင်ဖိုးကျား သိသည်။ သူ ကျောင်းဆက်နေချင်လေသည်။ ကျောင်းဆက်နေရန်မှာလည်း မြို့ကျောင်းတက်မှ ဖြစ်လိမ့်မည်။ မြို့တွင် အင်္ဂလိပ်နှင့် တိုင်းရင်းဘာသာသင် အထက်တန်းကျောင်း၊ အင်္ဂလိပ်နှင့် တိုင်းရင်းဘာသာသင် အလယ်တန်းကျောင်း ရှိလေသည်။

ထိုကျောင်းမျိုးတွင် အင်္ဂလိပ်စာကို မူလတန်းမှစ၍ သင်ပေးလေသည်။ ခုနစ်တန်း ရောက်လျှင် (မြန်မာဘာသာမှတစ်ပါး) ပထဝီဝင်၊ သင်္ချာ၊ ရာဇဝင် စသည်ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာ သက်သက်ဖြင့်သာ သင်ရသည်။ (အင်္ဂလိပ်သွေးပါသော ကျောင်းသားများအတွက်မူ မူလတန်းမှ စ၍ ဘယ်ဘာသာရပ်ကိုမဆို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်သာ သင်သောကျောင်း အတန်အသင့်ရှိသေးသည်) ထိုကျောင်းမျိုးမှ အထက်တန်း ပညာရပ်များ ပြီးဆုံးသော် ကောလိပ်ကျောင်းတွင် ဆက်၍ နေနိုင်သည်။

အခြေအနေမှာကား ဦးဖေတို့ လင်မယားသည် မောင်ဖိုးကျားကို မြို့ကျောင်းပို့ရန် ငွေကြေးမတတ်နိုင် ဖြစ်လေသည်။ ရပ်ရွာအလိုက်ဆိုလျှင် သူတို့မှာ အဆင်းရဲချည်း မဟုတ်လှ။ ဦးဖေ၏လယ်မှ ဝင်ငွေအပြင် ဒေါ်ဒေါင်းက မြေအိုးမြေခွက် လုပ်ရောင်းသဖြင့် ငွေပိုကလေး ရနေသည်။ သို့သော် မြို့ကျောင်း၌ သားဖြစ်သူကို ရေရှည်ထားဖို့ အရေးမှာ မလွယ်ကူသော အရေး ဖြစ်သည်။ ရွာထဲမှ ဆွေမျိုးဉာဏ်က ဝိုင်းထောက်မည် ဆိုသည့်တိုင်အောင် မလွယ်လှသေး။

ထိုအခါ ဦးသုန္ဒရသည် တပည့်အတွက် ဝင်၍ ပူပင်မိလေသည်။ ဆရာတော်သည် မောင်ဖိုးကျားကို ချစ်သည်။ မောင်ဖိုးကျား၏ အလိုဆန္ဒကို ဖြည့်ချင်သည်။ မြို့ကျောင်းသို့ မောင်ဖိုးကျားသွားနိုင်ရန် အခွင့်အရေးရှာလေသည်။ ဆရာတော်သည် အမေရိကန် နှစ်ခြင်း သာသနာပြုကျောင်းများတွင် အခွင့်အရေးကို မြင်လေသည်။

ပုသိမ်မြို့တွင် အမေရိကန်နှစ်ခြင်းသာသနာပြုအဖွဲ့မှ တည်ထောင်ထားသော အင်္ဂလိပ်နှင့် တိုင်းရင်းဘာသာသင်ကျောင်း နှစ်ကျောင်းရှိလေသည်။ တစ်ကျောင်းသည် ခေါင်စောက်ကျောင်းဟု အရပ်က ခေါ်ကြသော ပိုးကရင် အလယ်တန်းကျောင်းဖြစ်၍ နောက်တစ်ကျောင်းသည် တိုင်တစ်ရာကျောင်းဟု အရပ်က ခေါ်ကြသော စကောကရင် အထက်တန်းကျောင်း ဖြစ်လေသည်။ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် ကရင်အများဆုံး နေကြသော ကျောင်းများပေတည်း။

ထိုကျောင်းနှစ်ကျောင်းသည် အဖိုးရ အထောက်အပံ့လည်းရ အသင်းရန်နှင့် ငွေလည်း အလုံအလောက်ရှိပြီး ဖြစ်လေသည်။ စကောကရင်ကျောင်းအဖို့ဆိုလျှင်

လွှစက်လို အပြင်အပ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် အစုရှယ်ယာ ထည့်ထားသဖြင့် ရန်ပုံငွေမှာ ပြည့်စုံနေသည်။ ကျောင်းတွင်လည်း တစ်ဆောင်ပြီးတစ်ဆောင် တိုးလျက် သာ ရှိလေသည်။ သို့ဖြင့် ထိုကျောင်း နှစ်ကျောင်းသည် ဆင်းရဲသော ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများကို ကျောင်းစရိတ်၊ အဆောင်စရိတ်၊ စားစရိတ် လျှော့၍ သော် လည်းကောင်း၊ စရိတ်လွတ်၍ သော်လည်းကောင်း လက်ခံနိုင်ကြသည်။

ဦးသုန္ဒရသည် မောင်ဖိုးကျားကို ခေါ်၍ ပိုးကရင်ကျောင်း အကြီးအကဲ ဖြစ်သူ ဒေါက်တာ ခရွန်းခိုက် (Dr. Cronkhite)နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးလေသည်။ ဒေါက်တာ ခရွန်းခိုက်မှာ ကြင်နာတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေသည်။ လူငယ်လူရွယ်များ ကို ချစ်တတ်သည်။ ယခုမူ မောင်ဖိုးကျား၏ ပညာအခံသည် မဆိုးလှ။ မောင်ဖိုးကျား မှာလည်း အပြောအဆို ချေငံသည်။ ကိုယ်လုံးပြည့်ပြည့် မျက်နှာကျ ကရင်နှင့်တူ၍ လူရည်သန်သည်။ ဒေါက်တာ ခရွန်းခိုက်သည် မောင်ဖိုးကျားကို ကျောင်းတွင် လက်ခံလိုက်လေသည်။

အခက်အခဲ တစ်ခုဖြင့် ရှိပါ၏။ မောင်ဖိုးကျားအဖို့ အင်္ဂလိပ်စာ စသင်ရမည် ဖြစ်ရာ လေးတန်းသို့ ပြန်ဆင်းရလေသည်။ အင်္ဂလိပ်စာကို သူ အမိလိုက်ရလိမ့်မည်။ အခြားဘာသာရပ်များအတွက်မူ ပူပင်စရာမလို။ တက်သလောက် တတ်ပြီးဖြစ် လေသည်။ သူသည် တစ်နှစ်လျှင် နှစ်တန်းတက်နိုင်အောင် စာကို ဖိ၍ ကြိုးစားရ လေသည်။ မကြိုးစားလျှင်လည်း သူ့အရွယ် အတန်ပင် ကြီးသွားပေလိမ့်မည်။ ထို့ပြင် သူ့ကို ဝိုင်းထောက်သည့် ဆွေမျိုးနှင့်ဘုန်းကြီး ဦးသုန္ဒရတို့ကို ကျေးဇူးကန်းရာ ကျတော့မည်။

သူသည် စာကြိုးစားရင်း ဒေါက်တာ ခရွန်းခိုက်၏ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို လည်း ပြုစုသည်။ ကျောင်းခန်းတွင် အမှိုက်သရိုက်ရှင်းခြင်း၊ ကျောင်းစားပွဲ၊ ကုလားထိုင် များကို ဆေးသုတ်ခြင်း စသော ဝေယျာဝစ္စများကိုလည်း ဆောင်ရွက်သည်။ ထို့ပြင် ကျောင်းပိတ်ရက်အချို့တွင် လေးထပ်ကျောင်းပြန်၍ စာကူသင်ပေးလိုက်သေးသည်။

၁၉၁၅ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်နှင့် တိုင်းရင်းဘာသာ ခုနစ်တန်းကို မောင်ဖိုးကျား ဖြေဆိုအောင်မြင်လေသည်။ ထိုအချိန်တွင် သူသည် ဒေါက်တာ ခရွန်းခိုက်၏ တပည့် ရင်းချာ ဖြစ်ခဲ့လေပြီ။ ဒေါက်တာ ခရွန်းခိုက်၏ စောင်မမှုဖြင့် သူသည် စကောကရင် ကျောင်းတွင် ဆက်၍နေနိုင်လာသည်။ ထို့ပြင် ပုသိမ်တလိုင်းချောင်းထဲမှ ဆွေတစ်စ မျိုးတစ်စ တော်သူများက သူ့ကိုနည်းနည်း ပါးပါးထောက်သဖြင့် ပို၍ အဆင်ပြေလာ သည်။ သူသည် ထိုကျောင်းတွင် သုံးနှစ် ကျောင်းတက်ခဲ့လေသည်။ ကျောင်းတက်ရင်း သူ့အဖို့ ဆင်ခြင်စရာ၊ စဉ်းစားစရာများနှင့်လည်း ကြုံကြိုက်ခဲ့ရသည်။

ဖြစ်ပုံမှာ မောင်ဖိုးကျားသင်ရသော ဇနက္ကဇာတ်တော်ကြီးဝတ္ထုထဲတွင် မဟာဇနက္က မင်းကြီးက တောထွက်ခါနီး နန်းပြသားများကို ခိုးပွမ်းခန်းနှင့်စပ်ဆိုင်ရာ "ငါ၏နန်းတော်ပြသား တို့သည် မှန်ကင်းတူရင် စုလစ်အမွန်း ထုပ်ကာတို့ဖြင့်

တန်ဆာဆင်အပ်သည်ဖြစ်၍ အလွန် တင့်တယ်၏” ဟူသော စာပိုဒ်ပါလေသည်။ ထိုစာပိုဒ်ပါ ‘ထုပ်ကာ’ ၏ အနက်ကို ဆရာကလည်း ကောင်းကောင်းမရှင်းတတ်။ ဆရာ့ကိုယ်စား ဖွင့်ဆိုထားသော စာအုပ်မျိုးလည်း မရှိ။ မောင်ဖိုးကျားသည် ရွှေမုဋ္ဌောဘုရားသို့သွား၊ တန်ဆောင်းပြသားများကို လူကြီးသူကြီးတချို့ကို ပြ၍ ထုပ်ကာ၏ အနက်နှင့် နေရာကို မေးရလေသည်။ အဖြေကို တစ်ရက်နှင့် သူ မရ။ နှစ်ရက်ကြာလေတော့မှ ရလေသည်။

တစ်ဖန် အတန်းကိုင် ရာဇဝင်စာအုပ်ထဲတွင် မြန်မာဘုရင်များ ရိုင်းယှုပ်၊ ရက်စက်ပုံ၊ မြန်မာများ အသိဉာဏ်နည်းပုံ၊ စသည်ဖြင့် ချီးဖဲ့ရေးသားထားသော အချက်အလက်များ ဟိုတစ်ကွက် သည်တစ်ကွက် ပါနေလေသည်။ သူသည် ရှစ်တန်း၊ ကိုးတန်း၊ ၁၀ တန်း တစ်လျှောက် ထိုစာကိုပင် သင်နေရသည်။ ရေးသူမှာလည်း ပညာရေးဝန်ထမ်းမှ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ဂရေ (J.Gray)နှင့် ကောက် (S.W. Cocks) လို့ လူမျိုးဖြစ်လေရာ မြန်မာကျောင်းသားများအဖို့ အခံရခက်ဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် မောင်ဖိုးကျားမှာ မကျေမချမ်း ဖြစ်မိလေသည်။

သူသည် ရှေးက ကျောင်းပညာ သက်သက်ရွာဖို့၊ အတန်းတက်ဖို့ လောက်သာ ဂရုစိုက်ခဲ့သည်။ ယခုမူ စိတ်တစ်မျိုး ဖြစ်လာလေတော့သည်။ သူသည် မြန်မာစာ မြန်မာမှုကို အဆစ်အပိုင်းကျကျ နားလည်ချင်လာသည်။ မြန်မာ့ ယဉ်ကျေးမှုကို ဖော်ထုတ်ဂုဏ်ယူချင်လာသည်။ မြန်မာ့ဂုဏ် ချီးဖဲ့သူများကို ပြန်လှန် ချေပချင်လာသည်။ နောက်တစ်ဖန် သူသည် စာဖက်၌ စိတ်သစ်တိုးလာသလို၊ တစ်ဘက်၌လည်း ကိုယ်ထူကိုယ်ထ လုပ်လိုသော စိတ်ဆန္ဒသည် ပြင်းပြလာ ခဲ့သည်။

အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် မိဘစရိတ်နှင့် ကျောင်းနေသူများမှာ ကျောင်းသား အချင်းချင်းတွင် မျက်နှာငယ်ကြသည်။ မိမိလုံ့လဖြင့် ကျောင်းနေသူများသာ အများ၏ အရိုသေခံရသည်ဟူ၍ ဒေါက်တာ ခရုန်းခိုက် ပြောခဲ့ဖူးသည်ကို သူ သတိရရနေသည်။ သူသည် ကျောင်းအားရက်များ၌ ပင် ရွာသို့ ကြာကြာမပြန်။ ပွဲစားထဲတွင် အကူလုပ်၍၊ သွားစိုက်ဆရာထံတွင် အကူလုပ်၍၊ ဆန်စက်တွင် ဂရိုချိုး စာရေးလုပ်၍ ကိုယ့်အား ကိုယ်ကိုးခဲ့လေသည်။

၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် သူသည် ၁၀ တန်းအောင်လေသည်။ သူ အသက် ၂၇ နှစ်ရှိပြီ။ အတန်းတူ ကျောင်းသားတွေနှင့်စာလျှင် အသက် အတန်ပင်ကြီး နေသည်။ သို့သော် အပန်းမကြီးပါ။ သူ အာရုံရှိသော ပညာနောက်ကိုသာ လိုက်နေ ရမည်ဆိုလျှင် အရွယ်ကြီးသည် ငယ်သည်မှာ ပဓာန မဟုတ်ပါ။ သူသည် ဂျပ်ဆင် ကောလိပ်သို့ တန်း၍ ဝင်လေသည်။

(၂)

ရန်ကုန်မြို့၊ စိန်ဂျွန်းလမ်းရှိ စကြိုတစ်ဘက်စီဖြင့် ဆက်ထားသော တိုက်နီတီတီ ဝါတာတာ သုံးတိုက်သည် ဂျပ်ဆင်ကောလိပ် ဖြစ်လေသည်။ ထို ကောလိပ်နှင့် ကော်မီရှင်နာလမ်း (ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလမ်း) ရှိ ရန်ကုန်ကောလိပ် နှစ်ခုသည် ကာလကတ္တားတက္ကသိုလ် လက်အောက်ခံများ ဖြစ်လေသည်။

ထူးခြားချက်တစ်ခုမှာ ဂျပ်ဆင်ကောလိပ်သည် အမေရိကန် နှစ်ခြင်း သာသနာပြုအဖွဲ့၏ အပိုင်အချုပ်ခံ ဖြစ်လေ၍၊ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် ကရင်အများ ဆုံး နေကြခြင်းပေတည်း။ အနီးအနားတွင်လည်း စိန်ဂျွန်းကျောင်း၊ ကူရှင်ကျောင်းလို သာသနာပြုကျောင်းများ ဝိုင်းရံနေကြသည်။

ကိုဖိုးကျားသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် ကရင်ကျောင်း အဆက်ရှိ၍ ဂျပ်ဆင်ကောလိပ်သို့ ရောက်လာရသည်။ သူသည် ကျောင်းသားများ ၏ အလယ်တွင် ထူးခြား ထင်ပေါ်နေလေသည်။ ထင်ပေါ်ခြင်း အကြောင်းမှာလည်း အခြားမဟုတ်။ အများကျောင်းသားတွေထက် သူက အသက်ပိုကြီးသည်မှာ တစ်ချက်၊ မြန်မာ့ဗိုးရာ သျှောင်ထုံးနှင့်ဖြစ်၍ ခေါင်းပေါင်း ပြီးလျှင် ကျောင်းတက်ရ သည်မှာ တစ်ချက် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြင့် အင်္ဂလိပ်ဆံတောက်နှင့် ကရင်မြန်မာ ကျောင်းသားများထဲတွင် ကိုဖိုးကျားမှာ ကြောင်တက်တက် ဖြစ်စရာ ရှိလေသည်။ ဤသို့ကား မဖြစ်။

သူ့မှာ စကောကရင်ကျောင်းမှ အသိများလည်း ပါလာသည်။ သူ့ကိုယ်တိုင် က ကျောင်းဝင်းထဲရှိ ဗူဂိုဗီ (Bougain Ville) ဆောင်တွင် နေလေသဖြင့် အတူနေသူ များမှ တစ်ဆင့် အသိအကျွမ်း ပွားများရသည်။ တစ်ဖန် သူသည် နဂိုစရိုက်ကပင် လေအေးအေး စကားတပြောပြောနှင့် ဖော်ရွေသူဖြစ်ရာ ကျောင်းသားများသာမက ကောလိပ်ရှိ ကျောင်းသူများကလည်း သူ့ကို ခင်ကြ မင်ကြသည်။

သူသည် စာလိုက်ရသည်ကို ပျော်လေသည်။ သူ ယူသော ရာဇဝင် ဘာသာမှာ အနောက်တိုင်း ရာဇဝင် ဖြစ်လေသည်။ နိုင်ငံခြားအမြင်နှင့် သင်သော ရာဇဝင် ပေတည်း။ ကိစ္စမရှိပါ။ သူက သူ့အဖို့ အကျိုးရှိအောင် ပြန်လည်အသုံးချတတ် ပါသည်။ လောဂျစ် (ယုတ္တိဗေဒ) မှာမူ အသစ်အဆန်း ဖြစ်နေသည်။ သို့သော် မယူ၍ မဖြစ်။ မိမိစဉ်းစားဉာဏ်ကို တိုးတက်စေသည် မဟုတ်လား။ သူ သင်ရသော အင်္ဂလိပ် စာတွင် ဂျိုးဆက်အက်ဒီဆင် (Joseph Addison) ၏ စာများ ပါလာသည်မှာ သူ့အဖို့ ကံကောင်း၏။ ထိုစာများကို သူ ဖတ်၍ အလွန် နှစ်ခြိုက်လေသည်။ စာက ရသ မကျတကျ။ သတင်းစာလေလည်းမက စာမျိုးဖြစ်၍ စိုပြည်လှသည်။ တစ်ခုသာ ရှိသည်။ သူကြိုက်သော မြန်မာစာကို ကောင်းကောင်းမသင်ရ။

ကောလိပ်ကျောင်းတွင် မြန်မာစာ၏ အခြေအနေသည် အလွန်သိမ်ငယ်လှ

ပေသည်။ ပြဋ္ဌာန်းထားသော စာများမှာ ဦးပုညမေတ္တာစာ၊ ဦးဩဘာသ၏ ဝေသန္တရာ ဇာတ်တော်ကြီး ဝတ္ထု၊ မဲထီးဆရာတော်၏ မာလာလင်္ကာရ ဝတ္ထု စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ ထိုစာရင်းကို အပေါ်ယံကြည့်သော် မဆိုးလှပါလားဟု ပြောစရာပင်။

သို့သော် ထိုစာများကို စာမေးပွဲတွင် မေးလေသည်မဟုတ်။ စာမေးပွဲတွင် ကျောင်းသားကို စာစီစာကုံး ရေးခိုင်းလေသည်သာ ဖြစ်သည်။ ထိုစာများမှာလည်း ကျောင်းသားများ စာစီစာကုံးရာတွင် အထောက်အကူရရန်သာ ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း ဖြစ်လေသည်။ စာမေးပွဲတွင် မြန်မာစာစီစာကုံးကို ကျောင်းသားက ကောင်းကောင်း မရေးနိုင်လည်း ပူစရာမလို၊ ဖြေသူတိုင်း အောင်ပါလေသည်။ တစ်ဖန် မြန်မာစာ စီစာကုံးဘာသာကို မယူလိုလျှင်လည်း အပိုအင်္ဂလိပ်စာလို ဘာသာမျိုးကို လွှဲပြောင်း ယူနိုင်ပေသေးသည်။

ဤအခြေအနေကို ကိုဖိုးကျားသည် မကျေနပ်။ သူသည် သူ့ထက် တစ်တန်းကြီးသော ကိုမြင့်၊ ကိုဖိုးလတ်တို့နှင့် သိက္ခန်းလာလေသည်။ သူတို့ကလည်း သူလို သျှောင်နှင့် ဖြစ်၍ မြန်မာစာ လိုက်စားကြသည်။ သူတို့သည် ရန်ကုန်မြို့ထဲမှ မြန်မာစာတတ် ပေတတ် အသိုင်းအဝိုင်းသို့ သူ့ကို ပို့ပေးလေသည်။

ထိုအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ဆရာလွန်း၊ လယ်တီပဏ္ဍိတဆရာဦးမောင်ကြီး၊ ဆရာစောတို့ ရှိကြသည်။ ဆရာလွန်းမှာ သူရိယသတင်းစာတိုက်မှ စာပြင်ဖြစ်သည်။ မစ္စတာ မောင်မိုင်း ကလောင်အမည်ဖြင့် သူရိယသတင်းစာထဲတွင် 'တစ်နည်းကွယ် ရှောက်ကာ မွေ့ရချည်တော့၊ ငြီးအရွယ် ဆံတောက်ကညာ တမေ့တို့ကိုလ၊ ခရီးသည် ရောက်ရာက မမေ့ပါဘူး၊ (မယ်တင့်ရယ်) နောက်တစ်ခါတွေ့ကာမှ ဆုံစို့ကွယ် . . . ' စသော လေးချိုးကြီးများ ရေးဖွဲ့တတ်လေသည်။ 'မှာတော်ပုံ' ဝတ္ထုရေးဆရာလည်း ဖြစ်လေသည်။

လယ်တီပဏ္ဍိတဆရာဦးမောင်ကြီးမှာ ပညာအလင်းမဂ္ဂဇင်း၊ ထို့နောက် ပညာအလင်း သတင်းစာတို့တွင် အယ်ဒီတာ ဖြစ်သည်။ ပါဠိသက္ကတ နိုင်နင်းသည်။ တရားစာ အရေးကောင်းသည်။ သူရေးသော နိတိမဓူရီလိုကျမ်းများမှာ သာယာနာ ပျော်ဖွယ် ရှိလှပေသည်။

ဆရာစောမှာမူ ပါဠိရော၊ ရာဇဝင်ပါ ကျမ်းကျင်သည်။ အထူးသဖြင့် သမဝါယမ မင်းကြီးဖြစ်သူ ဒန်း (C.W.Dunn)နှင့်လိုက်၍ အညာရွှေဘိုဘက်တွင် ရာဇဝင်ကို လက်တွေ့ လိုက်စားခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ သူ့စာများမှာလည်း ဗဟုသုတ ဖြစ်ဖွယ်ပင်။

သည်လို ပုဂ္ဂိုလ်တွေထဲ ဆည်းကပ်၍ ပညာယူရသည်မှာ ကိုဖိုးကျားအဖို့ အလွန် နေရာကျလေသည်။ သူသည် ကောလိပ်ကျောင်းတွင် ရည်းစားထားလား၊ ပိန်းမ ပိုးပန်းလားနှင့် ကျောင်းသား သဘာဝအတိုင်းမနေ၊ သူသည် မမောမပန်း ဗဟုသုတရှာလေသည်။ ဤတွင် အထက်တန်းကျောင်းတုန်းက အလေ့အတိုင်း

တစ်ဖက်က ဝင်ငွေရအောင်ရှာဖွဲ့လည်း မလစ်ဟင်း။ သူသည် လူမျိုးခြားတွေကို ကြိုကြား ကြိုကြား စာသင်ပေးသည်။

တစ်ဖန် ကျောင်းပိတ်ရက်များတွင်လည်း အတန်းထဲမှ သူငယ်ချင်း၊ မမနှင့် မေမေခင်တို့ မိဘများရှိရာ ကျွိုက်ထို၊ သထုံသို့ အလည်လိုက်ရင်း ကျွိုက်ထီးမိုးတက်၊ ဆဒ္ဒန်ဂူဝင်နှင့် ကိုယ်တွေ့ ပညာယူလေသည်။ ပညာယူဖို့ရန်မှာ ခရီးဝေးသည် နီးသည် အကြောင်းမဟုတ်။ ရွှေဘိုတွင် ရှေးက လွှတ်တော်အဝေးရောက် စာရေးလုပ်ဖူးသော ဦးအောင်ကြီး ရှိလေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ရတု၊ ရကန်၊ အဲအန် အဆို မှုမှန် သိသူ ဖြစ်လေသည်။ မင်းတုန်းမင်း၊ သီပေါမင်းတို့ရှေ့တွင် ရတု၊ ရကန်၊ အဲအန်များကို ရွတ်ဖတ်ရသူ ဖြစ်လေသည်။ ကိုဖိုးကျားသည် ရွှေဘိုသို့ အရောက်သွား၍ ဦးအောင်ကြီးထံမှ ဆိုနည်းကို လက်ထပ်သင်လေသေးသည်။

ရတု၊ ရကန်၊ အဲအန် ဆိုနည်းကဖြင့် ဟုတ်ပါပြီ။ သူ ရေးကြည့်ချင်သေး သည်။ ကိုဖိုးကျားသည် အရေးအစပ်ဘက်သို့ လှည့်ပြန်လေသည်။ ကောင်းသည် မကောင်းသည် အပထား၊ သူသည် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ကဗျာရေးစပ်နေရသည်ကို ကျေနပ်နေခဲ့လေသည်။ မမနှင့် မေမေခင်တို့က အတန်းထဲတွင် ကဗျာစပ်ခိုင်းလျှင် လည်း ခဏချက်ချင်း ရေးစပ်ပေးလိုက်သည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် ဆောင်းပါး အရေးကျင့်ရန်ကိုလည်း သူမမေ့ခဲ့။ ဤတွင် သူ၏ စာရေးသားစိကုံးမှုကိစ္စသည် အဆောင်ခန်း၊ ကျောင်းခန်းလောက်နှင့် ပြီးဆုံးသည် မဟုတ်ပါ။ သူသည် ရက်ခြား ထုတ် မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာတွင် 'ကျား' ဟူ၍ လက်မှတ်ထိုး၍ ရံဖန်ရံခါ ဆောင်းပါးဝင်ရေးလေသည်။ ရေးရသည်မှာလည်း ပျော်စရာပင် ဖြစ်တော့သည်။

တစ်ခုရှိသည်မှာ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာတွင် စာအကြောင်း ပေအ ကြောင်း ဆောင်းပါးများသာ မဟုတ်၊ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆန်ဆန် ဆောင်းပါးများကို လည်း ခေတ်နှင့် အညီ ထည့်ထည့်ပေးခဲ့လေသည် ဖြစ်၏။ ထိုအခါ ဆောင်းပါးရှင်ချင်း အချေအတင် ငြင်းကြ၊ ဆင်ခြေထုတ်ကြနှင့် အလွန် စိတ်ဝင်စားစရာ ဖြစ်လေသည်။ ကိုဖိုးကျားသည်လည်း စာပေ ဝေါဟာရ ဆောင်းပါးသာ ဝင်ရေးလေသည် မဟုတ်၊ လူမှုရေးဆောင်းပါးတွေကိုလည်း ကြံ့သလို ရေးခဲ့ပါလေသည်။ ပမာအားဖြင့်သော် ထိုသတင်းစာ၌ မိန်းမများ နောက်ပိတ်ဖိနပ် စီးသင့်၊ မစီးသင့် ဟူသော ပြဿနာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာ သူသည် ရွှေဘိုလမ်းခင် အမည်ခံသူ ဆောင်းပါးရှင်နှင့် အချီအချ ရေးခဲ့ဖူးလေသည်။

မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာတိုက်သည် ကိုဖိုးကျားအဖို့ စာအရေးလေ့ကျင့်ရာ ဌာနဆို လျှင်လည်း ဟုတ်၏။ နိုင်ငံရေး လေ့လာရာဌာနဆိုလျှင်လည်း ဟုတ်သည်။ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာသည် ဝိုင်အမ်ဘီအေဟူ၍ အင်္ဂလိပ်လို အမည်တွင်နေသော ဗုဒ္ဓဘာသာ ကလျာဏယုဝ အသင်း၏ လုပ်ငန်းများကို သူရိယသတင်းစာ နည်းတူ ထောက်ခံနေသော သတင်းစာဖြစ်လေသည်။

မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာပိုင်ရှင် ဦးမောင်မောင်ကြီးသည် ဝိုင်အမ်ဘီအေ အသင်းသား ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာတွင် တိုက်အုပ်ဖြစ်လာသူ ဦးစိန်းသည်လည်း ဝိုင်အမ်ဘီအေ အသင်းသားပင် ဖြစ်လေသည်။ ထို့အတူ သူရိယ သတင်းစာကို ဦးဘဖေ၊ ဦးလှဖေတို့က စတင် တည်ထောင်ခဲ့လေသည်။

ထို ဦးဘဖေပင်လျှင် သူ့မိတ်ဆွေ ဦးမောင်ကြီး (နောင်အခါ အမ်၊ အေ မောင်ကြီး)၊ ဦးဘရင်တို့နှင့်အတူ ဝိုင်အမ်ဘီအေအသင်းကို ၁၉၀၆ ခုနှစ်က စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပြန်သည်။ တည်ထောင်ရသော ရည်ရွယ်ချက်မှာ အမျိုးဘာသာ သာသနာ ပညာမြှင့်တင်ရန်ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။ အသင်း၏ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင်လည်း မြန်မာအချင်းချင်း ဝံသာနုရက္ခိတစိတ်ဖြင့် စောင့်ရှောက်ရေး၊ တိုင်းရင်းဖြစ် အဝတ် အထည်ကို အားပေးရေး၊ အရက်သေစာ ရှောင်ကြဉ်ရေး၊ အလှူအတန်းများတွင် ပကာသန ရှောင်ကြဉ်ရေး စသည်ဖြင့် ပါလေသည်။

ထိုအသင်းသည်လည်း ကိုဖိုးကျား ကောလိပ်တက်သည့်အချိန်ကာလတွင် အမြို့မြို့၊ အရွာရွာများ၌ အဖွဲ့ခွဲများနှင့် မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင် ဖြစ်နေခဲ့ပြီ ဖြစ်လေသည်။ ဟိုမြို့၊ သည်မြို့၌ အစည်းအဝေးလုပ်ဆောင်လိုလျှင်လည်း အလံတွေ တလူလူလွှင့်၍ စည်စည်ကားကားနှင့် ကျင်းပလာနိုင်ခဲ့လေသည်။ အသင်းဌာနချုပ်မှာလည်း ဆူးလေ ဘုရားလမ်းတွင် တည်ရှိလေရာ သူရိယသတင်းစာတိုက်နှင့် တစ်တိုက်တည်း အခန်း ချင်းယှဉ်လျက် ဖြစ်လေသည်။

ကိုဖိုးကျားသည် ကောလိပ်ကျောင်းတက်ရင်း နားမျက်စိ ပို၍ ပွင့်လာသည်။ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးတွင် ပို၍ စိတ်ဝင်စားလာမိလေသည်။ စိတ်မဝင်စား၍လည်း မဖြစ်တော့။ မြန်မာစာ၊ မြန်မာမှုရှင်သန်တိုးတက်ရန်မှာ နိုင်ငံရေးနှင့် ဆက်စပ်နေသည် မဟုတ်လား။ ထိုနိုင်ငံရေးသည်လည်း သူ့မျက်စိအောက်၌ပင် ကြီးထွားကျယ်ပြန့် လာလေသည်။

ဝိုင်အမ်ဘီအေ၏ လုပ်ငန်းသည် ၁၉၁၇ ခုနှစ်လောက်ကတည်းက နိုင်ငံရေး ပေါ်လာ၊ ပီသလာလေသည်။ ထိုနှစ်လည်၌ အိန္ဒိယနိုင်ငံဆိုင်ရာ အတွင်းဝန်ကြီးဖြစ်သူ မွန်တေဂူက အိန္ဒိယနိုင်ငံလို လက်အောက်ခံနိုင်ငံများကို တစ်ပတ်တစ်စ တိုးတက်သော အုပ်ချုပ်ရေးပေးမည်ဟု ကတိပြုကာ အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ လာရောက်ပြီးလျှင် ပြည်သူ့ဆန္ဒ ကို စုံစမ်းခဲ့လေသည်။

ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံသည် အိန္ဒိယနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအရ ပူးတွဲလျက် ရှိလေ သည်။ ဝိုင်အမ်ဘီအေလည်း လှုပ်ရှားလေသည်။ အထူးသဖြင့် ဦးဘဖေလို လူငယ်ပိုင်း က လှုပ်ရှားသည်ဟု ဆိုလျှင် ပို၍ မှန်ပေလိမ့်မည်။ ထိုလူငယ်ပိုင်းသည် မွန်တေဂူရှိရာ ကာလကတ္တားသို့ သွား၍ သူတို့၏ ဆန္ဒကို တင်ပြလိုလေသည်။ သူတို့၏ ဆန္ဒမှာလည်း အခြားမဟုတ်၊ မြန်မာနိုင်ငံကို အိန္ဒိယမှ ခွဲထုတ်ချင်သည်။

အိန္ဒိယနှင့် တွဲနေသမျှ ကာလပတ်လုံး မြန်မာနိုင်ငံရှိ အရောင်းအဝယ်နှင့်

အစိုးရလခစား အလုပ်တချို့ကို ကုလားများ လက်ဝါးကြီးအုပ်နေမှုမှ မလွတ်နိုင်သေးဟု ထင်လေသည်။ ထို့ပြင် လက်ရှိ ဗြိတိန်ကရက် အုပ်ချုပ်ရေးမှ တစ်ဆင့်တက်၍ အင်္ဂလိပ် အင်ပိုင်ရာ (လက်နက်နိုင်ငံတော်) အတွင်း၌ပင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးရသည်အထိ တစ်စတစ်စ တိုးတက်သော အုပ်ချုပ်ရေးမျိုးကို လိုချင်သည်။

တစ်နည်းဆိုရသော် ပြည်သူတို့က မဲဆန္ဒဖြင့် ရွေးကောက်သော လွှတ်တော် နှင့် ထိုလွှတ်တော်ကို တာဝန်ခံရသော အစိုးရစနစ်သို့ ရှေးရှုမည့် အုပ်ချုပ်ရေးမျိုးကို လိုချင်သည်။ တစ်ဖန် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အဆင့်အတန်းမီ တက္ကသိုလ်တစ်ခုကိုလည်း လိုချင်သည်။ ဤတွင် ဦးဘဖေတို့ လူငယ်များ၏ ဆန္ဒကို ဝိုင်အမ်ဘီအေမှ လူကြီးပိုင်း တချို့က သဘောမကျ။ သူတို့က အင်္ဂလိပ်အစိုးရ ဖြိုဖြင့်မည်ကို ကြောက်သည်။ နောက်ဆုံး၌ ဦးဘဖေတို့ဘက်က အနိုင်ရခဲ့လေသည်။ ဦးဘဖေ၊ ဦးမေအောင်၊ ဦးစု စသော ဝိုင်အမ်ဘီအေ ကိုယ်စားလှယ်များသည်လည်း ကာလကတ္တားသို့ သွား၍ ဝိုင်အမ်ဘီအေ ဆန္ဒကို တင်ပြခဲ့ကြသည်။

များမကြာမီကပင် အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်သစ်ကို ဆွေးနွေး ရန်ဟု အိန္ဒိယ ကိုယ်စားလှယ်များအား လန်ဒန်သို့ ဖိတ်ခေါ်ခဲ့လေသည်။ ဤတွင် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်တို့မှာ အဖိတ်မခံရ ဖြစ်လေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကို သီးခြား စဉ်းစားဖို့ လိုသည်ဟု အင်္ဂလိပ် အစိုးရက ဆိုလေသည်။ သို့ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒုတိယဘုရင်ခံ ကရက်ဒေါက်သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ကရက်ဒေါက်စတင်ခေါ် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တစ်ခုကို ရေးဆွဲခဲ့လေသည်။ ထိုစနစ်သည် မြန်မာများအဖို့ မှန်းချက်နှင့် နှမ်းထွက် မကိုက်ဆိုသလို ဖြစ်တော့သည်။ မွန်တေဂူ၏ ကြေညာ ချက်ထက် များစွာ အဆင့်နိမ့်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။

ထိုအခါ ဝိုင်အမ်ဘီအေသည် မခံမရပ်နိုင် ဖြစ်လေသည်။ မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာနှင့် သူရိယသတင်းစာတို့သည်လည်း ကရက်ဒေါက်စတင်ကို ဝေဖန်ရေး သားကြလေသည်။ နိုင်ငံရေး ဆရာတော် ဦးဥတ္တမသည်လည်း စင်မြင့်မှ အင်္ဂလိပ် ဆန့်ကျင်ရေးတရားကို ဟောလေသည်။ ထိုသို့ နိုင်ငံရေး ဆန့်ကျင်ရေး ဖြစ်ပေါ်လာချိန် တွင် ဦးမေအောင်လို အသင်းသားများသည် ဝိုင်အမ်ဘီအေမှ ခွဲထွက်ခဲ့ကြပြီ ဖြစ်လေသည်။ ပို၍ အရုပ်ဆိုးသည်မှာကား မင်းတိုင်ပင် (လွှတ်တော်) အမတ် ဦးဘတူ၊ ဦးဖိုးသာ၊ ဦးသင်းတို့က အစိုးရ၏ ဆောင်ရွက်မှုကို သောင်းသောင်းဖြဖြ ထောက်ခံကြ ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ဝိုင်အမ်ဘီအေသည်လည်း နိုင်ငံရေး ရှေ့တစ်လှမ်းတိုးရန် ပြင်ဆင်ရလေ သည်။ အင်္ဂလန်သို့ ကိုယ်စားလှယ်လွှတ်၍ အရေးဆိုရန် တိုင်းပြည်၌ ရန်ပုံငွေ ကောက်ခံရလေသည်။ ထိုအတွက် မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာနှင့် သူရိယသတင်းစာတို့ ကလည်း လှုံ့ဆော်ပေးသည်။ ဤတွင် ဦးဘတူ၊ ဦးဖိုးသာ၊ ဦးသင်းတို့လို အစိုးရကို ထောက်ခံသူများဘက်တွင် 'ပညာ့အလင်း' သတင်းစာ ရှိလေသည်။

ထိုသတင်းစာမှ ပင်တိုင်ဆောင်းပါးရှင်ဖြစ်သော ပိုက်ဆံကြီးက "ဘီလပ်သွား
ကိုယ်စားလှယ်တွေအတွက် ငွေကြေး ကောက်ခံနေကြသလျှော့ ပိုက်ဆံကြီးလည်း
ဘေးနာ သစ္စာတရား ထက်သန်တာနဲ့ ကွမ်းယာငါးဖူးဖိုး ဝယ်စားခဲ့တယ်" စသည်ဖြင့်
ပြက်ရယ်ပြုလေသည်။ ဘယ်လိုပင်ဖြစ်စေ ၁၉၁၉ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လထဲတွင် ဝိုင်အမ်
ဘီအေသည် ဦးဘဖေ၊ ဝတ်လုံဦးပု၊ ကျောင်းဆရာ ကြီး ဦးထွန်းရွှိန်တို့ သုံးဦးကို
ကိုယ်စားလှယ်ရွေး၍ အင်္ဂလန်သို့ လွှတ်နိုင်လာသည်။

ကိုဖိုးကျားသည် ဝိုင်အမ်ဘီအေ၏ ခြေလှမ်းကို ကျောင်းခန်းမှ စောင့်ကြည့်
နေသူ ဖြစ်သည်။ သို့စောင့်ကြည့်ရင်း ယခုလို အင်္ဂလန်သို့ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့
စေလွှတ်သည်ကို အလွန် အားရသည်။ အထူးသဖြင့် ပုသိမ်သား ဦးထွန်းရွှိန်
တစ်ယောက် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးအဖြစ် ပါခွင့်ရသည်ကို သူ အလွန် ကျေနပ်မိလေ
သည်။ ဦးထွန်းရွှိန်မှာ သူနှင့် အရွယ်ချင်း မကွာလှ။ ဘီအေအောင်ပြီးနောက်
မျိုးချစ်စိတ်ဖြင့် (မန္တလေးရှိ) ဗုဒ္ဓသာသန နဂ္ဂဟကျောင်းတွင် ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး
လုပ်နေသူပင် ဖြစ်တော့သည်။

ထိုအတောအတွင်း စက်တင်ဘာလ၊ ၁၁ ရက်ည၌ စိတ်မချမ်းသာစရာ
ကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ အယ်ဒီတာ ဆရာသင်သည်
ပန်းဆိုးတန်းရှိ သတင်းစာတိုက်မှ အလုပ်ပြီး၍ အပြန် ည ကိုးနာရီအချိန်တွင်
လူဆိုးငမိုး၏ အသတ်ခံရသည်။ နောက်ကြောင်းကို ပြန်ပြောရဦးမည်။ ဆရာသင်သည်
လယ်တီပုဏ္ဏိတ ဆရာဦးမောင်ကြီး၏ အိမ်ထောင်ရေးကိစ္စကို စောင်း၍ သတင်းစာ
တွင် အခန်းဆက်ဝတ္ထု ရေးခဲ့လေသည်။

ထိုအခါ ဆရာဦးမောင်ကြီးက မကျေနပ်ဘဲ ပညာအလင်းသတင်းစာတိုက်
ပိုင်ရှင်ဖြစ်သူ ဦးတင်ကို တိုင်ကြားခဲ့သည်။ ဦးတင်မှာလည်း ဆရာဦးမောင်ကြီး၏
စာအုပ်များကို ထုတ်ဝေ၍ စီးပွားဖြစ်ထွန်းနေသူ ဖြစ်သည်။ သူသည် ဆရာ
ဦးမောင်ကြီး၏ စိတ်ဒုက္ခကို ဖယ်ရှားချင်လေသည်။ သူတွင်လည်း အကာအကွယ်
သဘောဖြင့် လူဆိုးငမိုးကို မွေးထားသည်။ သူသည် ငမိုးကို ခေါ်၍ ဆရာသင့်အား
ဆုံးမခိုင်းလေသည်။ သို့ဖြင့် ဆရာသင်မှာ ငမိုး၏ လက်ချက်ဖြင့် အသက်
ပျောက်ရသည့် (အခြေအနေ) အထိ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

ထိုအရေးသည် ဆရာသင်နှင့် ဆရာဦးမောင်ကြီးတို့၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ
ဟု ဆိုသော် ဆိုနိုင်ပါ၏။ သို့သော် ဝိုင်အမ်ဘီအေနှင့် 'တူ၊ သာ၊ သင်း' တို့၏
ပဋိပက္ခအခံသည် ရှိနေခဲ့သည် ဖြစ်၍ နိုင်ငံရေးလုပ်ကြံမှုဟူ၍ တစ်တိုင်းပြည်လုံးက
နာခဲ့ကြသည်။ ဆရာသင့်မိန်းမနှင့် ကလေးများအတွက် ရန်ပုံငွေကိုလည်း ထည့်ကြ
သည်။ ဆရာသင့်အလောင်းကိုလည်း သူရိယသတင်းစာတိုက်မှ ဦးလှဖေ စသော
သတင်းစာသမားများက ဦးဆောင်ထမ်းကာ အသုဘလိုက်ပို့ခဲ့ကြသည်။ ဤတွင်
ကိုဖိုးကျားသည် ကျောင်းခန်းအတွင်း မနေနိုင်တော့။ သူသည် အသုဘပို့ ပရိသတ်

တစ်ဦး (ဖြစ်ရုံ)သာမက သုသာန်၌လည်း ဆရာသင်၏ ဂုဏ်ပုဒ်ကို ထ၍ ခိုးကျွေး
စကားပြောသူ ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

ကိုဖိုးကျားသည် နိုင်ငံရေးတွင် ခြေတစ်ဘက် ဝင်လာခဲ့ပြီ ဖြစ်လေသည်။
၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထဲတွင် အင်္ဂလန်သွား မြန်မာကိုယ်စားလှယ်များသည်
ရန်ကုန်သို့ ပြန်ရောက်လေသည်။ ထိုအခါ ဝိုင်အမ်ဘီအေက ကြီးပူ၍ လူစုလူဝေးဖြင့်
ဆူးလေဘုရားလမ်း သင်္ဘောဆိပ်တွင် ကြိုကြို ကိုယ်စားလှယ်များကို ပန်းရထားဖြင့်
တင်၍ သိမ်ကြီးစေ့ စေ့သူစေ့သားများနှင့် တွေ့ဆုံပေးကြ၊ ဘုရားခြေရင်း စတုဒီသာ
ဇရပ်တွင် နှုတ်ခွန်းဆက်ကြ၊ ဘုရားရင်ပြင်တွင် ဧည့်ခံကြနှင့် ပွဲကြီးလမ်းကြီး
လုပ်လေသည်။

ကိုဖိုးကျားသည်လည်း ကိုယ်စားလှယ်ကြီးများ ခရီးရောက်မဆိုက်ပင်
'မြားမြောင် ဝိုလ်ခြေ၊ မေတ္တာရေကြောင့်၊ အောင်ဇေယျတု၊ မျှိုပေါင်းစုသည်၊ ရှိန်-
ပု-ဘေလျှင်၊ မွန်းဖြင် မင်္ဂလာမဆုံသော်ဝ်' စသည်ဖြင့် ရတုပိုဒ်စုံ ရေးသားဆက်သ
ရလေသည်။ ထိုအချိန်အခါကို အမှတ်တရ ဖြစ်ရအောင်လည်း ရကန်နှင့် အိုင်ချင်းကို
ရေးသားလေသည်။ ထို့နောက် တစ်ဖန် ဦးထွန်းရှိန်သည် မေလထဲတွင် နိုင်ငံရေးတရား
ဟောရာက အပြင်းဖျား၍ ကွယ်လွန်ခဲ့သည်အခါ ကိုဖိုးကျားသည် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရ
ပြန်လေသည်။ ဦးထွန်းရှိန်၏ အသုဘတွင် အရှင် ဦးနာဂိန္ဒ၊ သာယာဝတီ ဦးပု၊
မန္တလေးဦးစိန်ဘတိုးက တရားဟော၍ ဦးဖိုးကျားက တမ်းချင်းကဗျာ သုံးပုဒ်ကို
ရွတ်ဖတ်ခဲ့လေသည်။

ထိုသို့ ကိုဖိုးကျားမှာ ကျောင်းရောက်လာကတည်းက သတင်းစာတွင်
ရေးလိုက်၊ ပညာရှိတွေဆီ ချဉ်းကပ်လိုက်၊ နိုင်ငံရေးကိစ္စတွေ စိတ်ဝင်စားလိုက်နှင့်
ဘေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်နေသဖြင့် ကျောင်းကိစ္စတွင် ဟာနေလေမလားဟု မေးစရာ
ရှိလေသည်။ မဟာပါ။ သူ အိုင်အေ (ဥပစာတန်း) အောင်စဉ်က ဒုတိယအဆင့်မှ
ဖြစ်သည်။ အဆင့်ကောင်းကောင်းရသဖြင့် မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာကပင် 'ကျားဆိုမှ
ကျား' ဟူ၍ သူ့ကို ဂုဏ်တင်ဖော်ထုတ်ပေးခဲ့လေသည်။ ယခုလည်း ဘီအေ
အောက်တန်းတွင် ရာဇဝင်ဂုဏ်ထူးတန်းကို သူ တက်နေခဲ့သည်။

သူ၏ ရည်မှန်းချက်မှာ ရာဇဝင်ဂုဏ်ထူးနှင့် ဘီအေအောင်ပြီးနောက်
ဆရာဖြစ် လက်မှတ်ထပ်ယူကာ၊ ပညာရေးဌာနတွင် သူ မျှော်မှန်းသည့်အတိုင်း
ဆောင်ရွက်ရန်ပင် ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် သူ့မှာ ဂုဏ်ထူးတန်းကို ပြီးအောင်
မတက်လိုက်ရမီ ကောလိပ်ကျောင်းကိစ္စက ရှုပ်လာလေတော့သည်။

(၃)

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးတွင် ကောလိပ်ကျောင်းကိစ္စ ရှုပ်လာပုံမှာ ဤသို့ ဖြစ်
လေသည်။ မြန်မာ ခေါင်းဆောင်များသည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ထိုက်ထိုက်တန်တန်

သီးခြားတက္ကသိုလ် လိုချင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိုင်အမ်ဘီအေသည် အစည်းအဝေးများ ကျင်းပကာ တောင်းဆိုခဲ့ဖူးသည်။ တစ်ဖန် အိန္ဒိယသို့ အင်္ဂလိပ် အတွင်းဝန်ကြီး ဗွန်တေဂူ လာရောက်သဖြင့် ဦးဘဖေတို့တစ်တွေက သူ့ကို သွားရောက်တွေ့ဆုံသောအခါ၌လည်း သီးခြားတက္ကသိုလ် ရှိသင့်ကြောင်းဖြင့် တင်ပြခဲ့ဖူးလေသည်။

အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် မြန်မာ့ဇာတိမာန်၊ မြန်မာ့ဆန္ဒကို သဘောပေါက်ခဲ့လေသည်။ ထို့ပြင်လည်း အုပ်ချုပ်ရေးတွင် တက္ကသိုလ်ပညာတတ် လိုသလောက် လိုနေသည်ကို သတိပြုမိလေသည်။ သို့သော် မိမိအလိုကျ ပညာတတ်မျိုးကိုသာ လိုချင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာ့ဆန္ဒကိုလည်း လိုက်လျောသကဲ့သို့ ဖြစ်ရလေအောင် တက္ကသိုလ်စီမံကိန်းတစ်ခုကို ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့လေသည်။ ထိုစီမံကိန်းကို ပညာမင်းကြီးဖြစ်သူ မတ်ဟန်းတားက ဦးဆောင်လေသည်။

ဤတွင် ဟန်းတား စီမံကိန်းသည် မြန်မာ့အကြိုက်နှင့် မတွေ့ခဲ့။ ခေါင်းဆောင်များကလည်း မကြိုက်၊ ကျောင်းသားများကလည်း မကြိုက်၊ မကြိုက်ရခြင်းမှာ ထိုစီမံကိန်းသည် မြန်မာတို့ အထက်တန်းပညာ သင်ယူရေးတွင် ချုပ်ချယ်ထားသည်ဟု သဘောရသောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။ ကြည့်ပါတော့။ တက္ကသိုလ်ဟူ၍ ရန်ကုန်တစ်မြို့တည်းတွင်သာ ရှိရလိမ့်မည်။ ကျောင်းခွဲဟူ၍ တခြားနေရာဒေသများတွင် မထားရ။

တစ်ဖန် ၁၀ တန်းအောင်သည့် ကျောင်းသားသည် အင်္ဂလိပ်ဘာသာ၌ ထူးထူးချွန်ချွန် အမှတ်ရမှသာ တက္ကသိုလ်သို့ တန်း၍ ဝင်နိုင်မည်။ သို့မဟုတ်က ကြားတန်းတွင် နေရဦးမည်။ ကြားတန်းတွင် တစ်နှစ်နေ၍ အောင်သည့်တိုင် တက္ကသိုလ်သို့ ဝင်ခွင့်ရဖို့ မသေချာသေး။ တစ်ဖန် တက္ကသိုလ်တွင် နေ့ကျောင်းသားအဖြစ် လက်မခံ၊ အားလုံး ကျောင်းအိပ်ကျောင်းစားသာ ဖြစ်ရမည်။ ဤသည် တက္ကသိုလ် ပညာသင်ကြားရေးဆိုင်ရာ အဓိက စည်းကမ်းများပင် ဖြစ်ကြသည်။

ထိုစီမံကိန်းကို ၁၉၁၉ ခုနှစ် ကတည်းကပင် ဦးဘဖေ၊ ဦးထွန်းရှိန်၊ ဝတ်လုံ၊ ဦးသိမ်းမောင်တို့တစ်တွေက သတင်းစာထဲမှ ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။

သို့သော် အစိုးရက ဂရုမစိုက်၊ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် ဥပဒေကြမ်းလုပ်၍ မတ်ဟန်းတားက ဥပဒေပြုလွှတ်တော်၌ တင်သွင်းရာ ဦးမေအောင် အပါအဝင် အစိုးရဘက်သား အမတ်များက ထောက်ခံကြလေသည်။ ထိုအခါ ဝိုင်အမ်ဘီအေသည် ဂျူဗလီဟောရုံ၌ မြို့လုံးကျွတ် အစည်းအဝေးကျင်းပကာ ဥပဒေကြမ်းကို ကန့်ကွက်လေသည်။ ထိုဥပဒေကြမ်းကိုလည်း 'ဟန်တားဥပဒေ' ဟု သရော်တော်တော် ကင်ပွန်းတပ်သည့်အပြင် မတ်ဟန်းတားကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ မထားသင့်ကြောင်း အဆိုပြုလေသည်။

ဤတွင်လည်း အစိုးရက ဂရုမစိုက်။ ထိုဥပဒေကြမ်းလည်း ဒုတိယဘုရင်ခံ၏ အတည်ပြုချက်ရကာ ဒီဇင်ဘာလ၊ ၁ ရက်နေ့တွင် တရားဝင် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

ဒီလင်ဘာလ၊ ၇ ရက်နေ့တွင်မှ ဒုတိယဘုရင်ခံကိုယ်တိုင် တက္ကသိုလ်သစ်ကို အခမ်းအနားဖြင့် ဖွင့်ပေးတော့မည်။ ထိုအခါ ဝံသာနုစိတ်ရှိသော ကောလိပ်ကျောင်းသားများ အကြားတွင် မကျေနပ်စိတ်များ တိုးလာခဲ့လေသည်။

သို့ဖြင့် ကိုဘဦး၊ ကိုလှစိန်၊ ကိုဖိုးထွန်း၊ ကိုအေး၊ ကိုအောင်ဒင် အစရှိသော ရန်ကုန် ကောလိပ်ကျောင်းသား ၁၁ ယောက်သည် ဒီလင်ဘာလ၊ ၃ ရက်နေ့နံနက်တွင် ရွှေတိဂုံဘုရားရင်ပြင် စနေထောင့်ရှိ ညောင်ပင်ကြီးအောက်၌ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ကြလေသည်။ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်၍ ကောလိပ်ကျောင်းကို သပိတ်မှောက်ရန်နှင့် နောက်တစ်နေ့တွင် ဗဟန်းကြားတောရလမ်းထဲရှိ ဦးအရိယကျောင်းတိုက်၌ ကောလိပ်ကျောင်းသားထု အစည်းအဝေးလုပ်ရန် သဘောတူလိုက်ကြလေသည်။

နောက်တစ်နေ့ အစည်းအဝေးသို့ ဂျပ်ဆင်ကောလိပ်ကျောင်းသားများပါ တက်ရောက် ကြလေရာ ကိုဖိုးကျားလည်း ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ တက်ရောက်သူများက နှစ်ကျောင်းပေါင်း ၆၀၀ လောက် ရှိကြသည်။ ရန်ကုန်ကောလိပ်မှ ကျောင်းသားကိုလှစိန်က သဘာပတိ လုပ်သည်။ ထိုအစည်းဝေး၌ ဆွေးနွေးကြရင်း အယူအဆနှစ်မျိုး ထွက်လာခဲ့လေသည်။ ပထမ အယူအဆမှာ ကျောင်းကို သပိတ်မှောက် ပြီးမှ လိုရာကို တင်ပြရန် ဖြစ်လေသည်။

ဒုတိယ အယူအဆမှာ တက္ကသိုလ်အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် တောင်းဆိုရမည်။ မအောင်မှ သပိတ်မှောက်ရမည်ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။ ပထမ အယူအဆကို ခေါင်းဆောင်တင်ပြသူမှာ ရန်ကုန်ကောလိပ်ကျောင်းသား ကိုဘဦးဖြစ်၍ ဒုတိယ အယူအဆကို ခေါင်းဆောင်တင်ပြသူမှာ ဂျပ်ဆင်ကောလိပ်ကျောင်းသား ကိုဖိုးကျား ဖြစ်လေသည်။

ကိုဖိုးကျားသည် တက္ကသိုလ်အက်ဥပဒေကို လိုလားသူမဟုတ်ပေ။ သို့သော် ဆင်ကန်းတောတိုး လုပ်မိပါက မိမိတို့ ကျောင်းသားတစ်တွေသာ နစ်နာကြမည်ကို ကြောက်လေသည်။ မိမိတို့ ကျောင်းသာတစ်တွေမှာ မကြာမီ ဘီအေ၊ ဘီအက်စီ အောင်ကြတော့မည်။ အောင်လျှင် အသီးသီး အသက အလုပ်ကိုယ်စီနှင့် ဖြစ်ကြတော့မည်။ အချို့မှာမူ သူဌေးသမီး၊ အရေးပိုင်သမီးရ၍ ဟန်ဟန်ပန်ပန် ဖြစ်ကြတော့မည်။

ထိုကဲ့သို့ အလားအလာတွေကို စွန့်၍ သပိတ်မှောက်ရန်မှာ နည်းနည်းနောနော အရေးမဟုတ်။ စဉ်းစားချင့်ချိန်၍ လုပ်ရမည့်အရေးပေ။ ကိုယ့်အားကိုယ့် ပမာဏကို လည်းကောင်း၊ တစ်ဖက်ကအား၊ တစ်ဖက်က ပမာဏကို လည်းကောင်း တွက်၍ လုပ်ဆောင်မှ တန်ရာကျမည်။ ဤသို့ ကိုဖိုးကျားက သဘောရသည့်အတိုင်း ဆင်ခြေတက်လေသည်။ 'ရွှေခါချဉ်မာန်ကြီးလို့ တောင်ကြီးဖြူမယ့်ကြ၊ ခါးကမသန်' ဆိုသော စာကလေးကိုလည်း ဆင်ခြေတက်ရင်း ရွတ်ပြလေသည်။

ဤတွင် ကိုဘဦးနှင့် ကိုဖိုးကျားတို့နှစ်ဖက်စလုံးသည် မလျှော့နိုင်ဖြစ်နေသောကြောင့် သဘာပတိ ကိုလှစိန်က မဲဆန္ဒယူဖို့ စီစဉ်ရလေသည်။ မဲဆန္ဒမယူမီ

ဒေါ်သောဘက်မှ နိုင်သောဘက်သို့ လိုက်ပါရန် ကတိကိုလည်း တောင်းရလေသည်။ မိမိအဖွဲ့အစည်းလိုက်သောအခါ ကိုဖိုးကျားတို့ဘက်မှ ခုနှစ်မဲဖြင့် ကပ်၍ ရှုံးရလေသည်။ ကိစ္စမရှိပါ။ ကိုဖိုးကျားတို့တစ်တွေကလည်း နိုင်ရာဘက်သို့ လိုက်ရန် အဆင်သင့် ဖြစ်နေပါပြီ။

သို့ဖြင့် အစည်းအဝေးက ကိုဘဦးကို ဆော်ဩသူအဖြစ် ထား၍ ကိုဖိုးကျား၊ ကိုဖိုးလတ်၊ ကိုမြင့် အပါအဝင် ဂျပန်ဆင်ကောလိပ် ကျောင်းသား ခြောက်ဦး၊ ကိုလူဖေဝင်း၊ ကိုထွန်းဖေ၊ ကိုဘတင်၊ ကိုဖိုးကွန်း အပါအဝင် ရန်ကုန်ကောလိပ် ကျောင်းသား ၂၀၊ ပေါင်း ၂၆ ဦး ကော်မတီကို ဖွဲ့လိုက်လေသည်။ ဒီဇင်ဘာလ၊ ၇ ရက်နေ့၌ ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်ကို ဒုတိယဘုရင်ခံက ဖွင့်လှစ်၍အပြီး ကောလိပ် ကျောင်းသားများက သပိတ်မှောက်ပြီဟု အော်ဟစ်ကာ စာအုပ်ကို ပိုက်ထွက်လာ ကြရန်ကိုလည်း ဆုံးဖြတ် လိုက်လေသည်။

ထိုဆုံးဖြတ်ချက်သည် တက္ကသိုလ် အာဏာပိုင်များထံသို့ ပေါက်ကြားသွား လေသည်။ ဤအတိုင်းဆိုလျှင် မဖြစ်တော့ပြီ။ အရေးပေါ် အစည်းအဝေးကို လုပ်ရ တော့မည်။ ထိုအစည်း အဝေးကို ၅ ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့၊ နေ့လည်နှစ်နာရီအချိန်တွင် ၂၆ ဦး ကော်မတီဝင် ကျောင်းသားများက အလုံသစ်စက်ဝင်းထဲမှ ကိုဘဦးအိမ်၌ လုပ်လိုက်ကြသည်။ ထိုနေ့တွင် သပိတ်မှောက်ကြရန်လည်း ဆုံးဖြတ်လိုက်ကြသည်။ အစည်းအဝေး ပြီးပြီးချင်း ကိုဖိုးကျားတို့ တစ်တွေလည်း ဂျပန်ဆင်နှင့် ရန်ကုန်ကောလိပ် ရှိ ကျောင်းအိမ်ကျောင်းစားများကို ဗဟန်းရှိ ဦးအရိယ ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက် ရန် လိုက်လံနှိုးဆော်ရလေသည်။

ထိုအခါ ကျောင်းအိမ်ကျောင်းစားများသည် ရွှေတိဂုံဘုရားလမ်း တစ်လျှောက် သွားနေသော ဓာတ်ရထားပေါ်သို့ တစ်သုတ်ပြီးတစ်သုတ် တက်ကြ လေတော့သည်။ ညနေစောင်းလတ်သော် ဦးအရိယကျောင်းဝင်းအတွင်း၌ ကောလိပ် ကျောင်းသား ၃၀၀ ခန့် စုမိနေကြလေပြီ။ မကြာမီ ရန်ကုန်ကောလိပ် ဆရာကြီးဦးဘနှင့် ဦးဘလှိုင်တို့ လိုက်လာ၍ ကျောင်းသားများကို စာမေးပွဲပြီးမှ သပိတ်မှောက်ရန် ချောလေသည်။ မရ။

ညပိုင်း၌ တစ်ဖန် ရန်ကုန်ကောလိပ် ကျောင်းအုပ်ကြီးဖြစ်သူ မက်သယူး ဟန်းတားသည် မင်းတိုင်ပင်အမတ် ဦးမြင့်နှင့်အတူ ရောက်လာပြန်လေသည်။ မက်သယူးဟန်းတားသည် ကျောင်းသားတွေ၏ အကြည်ညိုကို ခံခဲ့ရသူဖြစ်ရာ သူ ပြောလျှင် ကျောင်းသားတွေ သူ့နောက် ပါလိမ့်မည်ဟု ထင်နေသည်။

သို့သော် ကျောင်းသားတွေက သူ့နောက်မပါ။ သူသာ လက်လျှော့၍ ပြန်သွားရသည်။

ထိုညတွင်ပင် ၂၆ ဦး ကော်မတီသည် ကိုဘဦးကို ခေါင်းဆောင်တင်၍ သပိတ်မှောက် ကျောင်းသားများ ကောင်စီအသွင်သို့ ပြောင်းလေသည်။ သပိတ်

မှောက်ကြောင်း မြို့မိမြို့တများ သိအောင်ဟုလည်း ရန်ကုန်အရှေ့ပိုင်း၊ အနောက်ပိုင်း တွင် ကနေသော အငြိမ့်စင်များမှ တစ်ဆင့် ကြေညာရလေသည်။ ထို့နောက် ကိုဘဦး နှင့် ကောင်စီဝင်တို့သည်လည်း တဖွဲဖွဲ ရောက်လာသော ကျောင်းသားများကို အားတက်အောင် ပြောဆိုဆွေးနွေးရလေသည်။

နောက်နေ့တွင် သပိတ်တားဖို့ အစီအစဉ်ကို ဆွဲရလေသည်။ သပိတ်မှောက် ကျောင်းသားတွေအတွက် နေရေးစားရေးကို တိုင်ပင်ရလေသည်။ ဘုန်းကြီးတွေ ကလည်း တော်ရှာကြပါပေသည်။ ညတွင်းချင်း အိပ်ရာခေါင်းဖုံး ထုတ်ပေးကြလေ သည်။ မြို့ထဲမှ လူကြီးသူကြီးများကလည်း စောင်၊ မွေ့ရာ ဝှိပေးကြလေသည်။

နောက်တစ်နေ့များတွင်မူ ဆေးရုံထောင့်၊ ဘုရားလမ်း၊ ဘူတာထောင့် စသည်တို့မှ သပိတ်မှောက်ကျောင်းသားများ နေ၍ သပိတ်တားကြပြန်သည်။ ထိုအခါ ကျောင်းတက်မည့် ကျောင်းသားအများလည်း လိုက်လျောကာ သပိတ်စခန်းတွင် လာ၍ ပေါင်းကြလေသည်။ တစ်ဖန် သိမ်ကြီးဈေး၊ ကြည်မြင့်တိုင်ဈေးသို့ သပိတ်မှောက်ကျောင်းသားတွေ သွား၍ ဆန်၊ ဆီ၊ ငါးပိ၊ ငါးခြောက် စသည်ဖြင့် အလှူခံရပြန်သည်။ ဈေးသူ၊ ဈေးသားတွေကလည်း စေတနာရှိကြပါပေသည်။ အထူးသဖြင့် သိမ်ကြီးဈေး မြန်မာ့ဟိတ ကုမ္ပာရီအသင်းမှ ကွမ်းရွဲကြီး ဒေါ်ဒေါ်သိန်း သည် အလွန် စိတ်အားထက်သန်သည်။ သူ့ကိုယ်တိုင် ဆော်ဩ၍ ဆန်အိတ်၊ ဆီပုံး စသည်ကို လက်တွန်းလှည်းပေါ် တင်ပေးလေသည်။

သပိတ်မှောက်၍ လေးငါးရက်အကြာတွင် သတင်းစာမှ တစ်ဆင့်၊ တိုင်းပြည်က သိရအောင်ဟု သပိတ်မှောက်ကျောင်းသားများကောင်စီက . . . ကျွန်တော်တို့ ကျောင်းသားအားလုံးတို့သည် အဆုံး၌ ဘယ်လိုဖြစ်မည်ကို သေချာစွာ မသိရသေးသော ကိစ္စတစ်ခုကို စတင်၍ ပြုလုပ်ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့ သည် တရားနည်းလမ်း မှန်ကန်ကြောင်းကို ကောင်းမွန်ခိုင်မြဲစွာ သိရှိရပါသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် တစ်တိုင်းတစ်ပြည်လုံး ကျွန်တွင်းက မည်သည့်အခါမှ မလွတ် မကင်းမည့် ဗြူရီကရက်တို့၏ သိပ္ပံကျောင်းဥပဒေကို ထုချေဖျက်ဆီးရန် အကြံရှိ ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ စိတ်အားထက်သန်သော အကူအညီများဖြင့် လူငယ်များတို့က ခုခံဖြိုဖျက်ခြင်းမဲ့ တစ်ပါး အခြားသောနည်းဖြင့် တိုင်းပြည်ကို ကယ်ဆယ်ဖို့ရာ နည်းလမ်းမရှိပြီဟု ယုံကြည်ပါ၏ . . .

စသည်ဖြင့် ကြေငြာချက် ထုတ်ပြန်လေသည်။ ကောင်စီ၏ ငွေထိန်း ကိုမြင့်ကလည်း သပိတ်စခန်း ကျောင်း၊ ဇရပ်များ၌ မိမိတို့မှာ ကောင်းစွာ နေထိုင်ကြရ ပါကြောင်း၊ စားရေး သောက်ရေး ပြည့်စုံပါကြောင်း၊ ကျန်းမာရေးအတွက် ပူပင်စရာ မလိုပါကြောင်း၊ မိဘများက ငွေပို့သည့်အခါ မိမိထံလိပ်စာတပ်၍ ပို့ပါမည့်အကြောင်း စသည်ဖြင့် အကြောင်းကြားလေသည်။-

တစ်ဖန် ကိုဖိုးကျားကလည်း 'ကျား' ဟူ၍ လက်မှတ်ထိုး၍ အောက်ပါ အတိုင်း . . .

“... အရေးကြီးက သွေးနီရော ဆိုသကဲ့သို့ မိမိတို့၏ ကလေးများကို တတ်နိုင်သမျှ ကြည့်ရှုရန် အချိန်ရောက်ပြီ။ စောင်မရန်နည်းကား ယခုအမှုမှာ မည်သို့ ဖြစ်မည်ကို မသိရသေး။ တောင်းသည်ကို ရက ကျောင်းသို့ပြန်ရန်ပင်ရှိသည်။ . . . တကယ် မရကလည်း ကျောင်းမှ ထွက်ကြဖို့သာ ရှိတော့သည်။ သို့ ကျောင်းက ထွက်ရလျှင်လည်း မြန်မာတို့တည်ထောင်သော ဟိုက်စကူး၊ ကောလိပ်ကျောင်းများ လိုအပ်တော့သည်။ ဤအရေးကား သာ၍ အရေးကြီး၏။ အမှုအောင်သည် ဖြစ်စေ၊ မအောင်သည် ဖြစ်စေ မြန်မာတို့ တည်ထောင်သော ကျောင်း၊ ကောလိပ်တို့ စင်စစ် လိုအပ်ကြောင်း ယခု ထင်ရှားသည်။ လူကြီးမင်းတို့ စဉ်းစားအပ်သည်ကား အိန္ဒိယ နိုင်ငံတွင် ကျောင်းသားများထွက်အောင် ခေါင်းဆောင်လူကြီးတို့ ငွေကုန်လှူပန်းခံ၍ ဟောသည်တိုင်အောင် အနည်းငယ်သာ ရသေးသည်။ ယခု မြန်မာပြည်၌ကား လူကြီး များက တား၍ပင် မရချေ။ လူငယ်တွေက စည်းလုံးညီညွတ်၍ တစ်ပြိုင်တည်း ထွက်ကြပြီ။ ဤအချက်မျိုး နောင် ဘယ်အခါမှာ ရဦးမည်လဲ။ သို့ကြောင့် ရကား တတ်နိုင်သလောက် စောင်မကြည့်ရှု၍ ကျောင်းအမျိုးမျိုး တည်ထောင်ပေးကြပါ မည့်အကြောင်း ကျောင်းသားတို့ ကိုယ်စားရိုသေစွာ ညွှတ်တွား၍ ရှိခိုး အသနားတော် မြတ် ခံပါသည်။ မြန်မာပြည်ရှိ လူကြီးလူကောင်းအပေါင်းတို့ခင်ဗျား . . . ”

ဟူ၍ မေတ္တာရပ်ပြန်လေသည်။

ကိုဖိုးကျား၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်သည် နောက်ရက်၊ နောက်လများတွင် စဉ်းစားစရာ ဖြစ်လာလေသည်။ နောက်ရက်များတွင် သပိတ်စခန်းသို့ ကောလိပ် ကျောင်းသားများသာမက မြို့ထဲမှ စိန်ပေါ၊ စိန်ဂျွန်း၊ မက်သဒစ် စသော ယောက်ျားကလေး အထက်တန်းကျောင်းများမှ ကျောင်းသားများကပါ သပိတ်မှောက် ၍ ပူးပေါင်းလာကြရာ ကျောင်းသား ၁၅၀၀၊ ၂၀၀၀ ခန့် ရှိနေလေပြီ။

(စိန်မေရီ အေဘီအမ် စသော မိန်းကလေးကျောင်းများမှ ကျောင်းသူများ မှာ သပိတ်မှောက်ရာတွင် ပါသော်လည်း သပိတ်စခန်းတွင် လာမနေ) ထို့အတူ မန္တလေး၊ မော်လမြိုင်၊ ပုသိမ်၊ ပြည် စသည်ဖြင့် အမြို့မြို့အရွာရွာမှ အင်္ဂလိပ် ကျောင်းသားများကလည်း သပိတ်လိုက်၍ မှောက်ခဲ့ကြလေပြီ။ သို့ဖြင့် တာဝန်သည် ကြီးလာ၏။ ကျောင်းသားကြီး၊ ကျောင်းသားငယ်များအတွက် ပညာသင် မပျက်ရ အောင် အရေးတကြီးလုပ်ဆောင်ရန် လိုလာသည်။

သပိတ်မှောက် ကျောင်းသားများကောင်စီသည် တက္ကသိုလ် အက်ဥပဒေ ကို ပြုပြင်ပေးရန် ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များထံသို့ တင်ပြတောင်းဆိုလေသည်။ အကယ်၍ အာဏာပိုင်များက မလိုက်လျောပါက သပိတ်မှောက်ကျောင်းသားတွေ အဖို့ အမျိုးသားကျောင်း၊ အမျိုးသားကောလိပ်ကို ထူထောင်ရန်သာ ရှိတော့သည် ခက်ပါ၏။

တက္ကသိုလ်အာဏာပိုင်များက သပိတ်မှောက် ကောင်စီ၏ တောင်းဆိုမှု

ကို ဘာမှ အကြောင်းမပြန်။ ကျောင်းသားတွေကို ဒီဇင်ဘာလ၊ ၂၃ ရက်နေ့ နောက်ဆုံးထား၍ ကျောင်းပြန်တက်ရန်သာ ရာဇသံ ပေးလေသည်။ ကျောင်းသားတွေက မမြို့နယ်ကျောင်း ကိုယ်စားလှယ်များပါသော သပိတ်မှောက်ကျောင်းသားများ အစည်းအဝေးတွင် ကျောင်းသားအမည်များ ဖော်ထုတ်ကြေညာလိုက်ကာ ကျောင်းစာရင်းမှ ထိုအမည်များကို ပယ်ထုတ်လိုက်ရန် စိန်ခေါ်လိုက်လေသည်။

ထိုအခါ အာဏာပိုင်များက ၁၉၂၁ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ၊ ၅ ရက်နေ့ကို နောက်ဆုံးထား၍ ကျောင်းတက်ရန် ဟူ၍ ရာဇသံ ထပ်ပေးပြန်သည်။ ထိုရာဇသံကို ပြန်ကြားသည့်သဘောဖြင့် ဇန်နဝါရီလ၊ ၅ ရက်နေ့တွင်ပင် ကျောင်းသားထုက အစည်းအဝေး ကျင်းပပြီးလျှင် ရာသက်ပန် သပိတ်မှောက်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချလိုက်ကြလေသည်။

ဤတွင် မြို့မိမြို့ဘတွေကလည်း ကျောင်းသားတွေကို တတ်နိုင်သည့်နည်းဖြင့် ကူညီခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဝိုင်အမ်ဘီအေသည် အလားတူ အသင်းတွေနှင့် စုပေါင်း၍ ဂျီစီဘီအေ ခေါ် မြန်မာအသင်းချုပ်ကြီးကို တည်ထောင်ပြီး ဝတ်လုံ ဦးချစ်လှိုင်ကို ဥက္ကဋ္ဌတင်သည်။ သို့ဖြင့် ဆူးလေဘုရားလမ်းရှိ ထို ဂျီစီဘီအေက ကြီးမှူး၍ မြို့လုံးကျွတ် အစည်းအဝေးလုပ်ကာ အမျိုးသားကျောင်း (နေရှင်နယ်ကျောင်း)များ ထူထောင်ရန် စီစဉ်ပါလေသည်။

တစ်ဖန် ဂျီစီဘီအေမှ လူကြီးများသည် သပိတ်မှောက် ကျောင်းသားကြီးများနှင့် ပူးပေါင်း၍ အမျိုးသားပညာရေး ကောင်စီကိုလည်း ဖွဲ့လိုက်ပြန်လေသည်။ ကောင်စီ၏ ဥက္ကဋ္ဌမှာ အခြားမဟုတ်၊ တရားလွတ်တော် ရိက္ခစွကြိအရာရှိ (မော်ကွန်းထိန်း) အလုပ်မှ ထွက်လာသော ဂျီစီဘီအေ အဖွဲ့ဝင် ဦးမောင်ကြီး ဖြစ်၍ အတွင်းရေးမှူးမှာ မြေပိုင်ရှင် သူဌေး ဦးမောင်မောင်အုန်းခိုင် ဖြစ်လေသည်။ ဦးဘဖေ၊ ဝတ်လုံဦးကိုကို၊ ကိုဘဦး၊ ကိုစိုးဝင်း၊ ကိုဖိုးလတ်၊ ကိုမြင့်၊ ကိုဖိုးကျား စသူတို့မှာ အဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်လာကြလေသည်။

(၄)

ကိုဖိုးကျားသည် သပိတ်မှောက်ကျောင်းသားများ ကောင်စီဝင်သာမက အမျိုးသားပညာရေး ကောင်စီဝင်လည်း ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် သူ့အဖို့ တာဝန်စုံလှပေသည်။ ပေးသမျှ တာဝန်ကိုကား မညည်းမညူ သူ ထမ်းလေသည်။

ဗဟန်း သပိတ်စခန်းတွင် ကောလိပ်ကျောင်းသားမှ ၇ တန်းကျောင်းသားအထိ ၁,၀၀၀ ကျော် ၂,၀၀၀ နီးပါး ရှိခဲ့လေသည်။ ထိုကျောင်းသားများ အိပ်ဖို့အတွက် စောင်မှာ မပြည့်စုံ။ ကျောင်းသားတိုင်း စောင်ခြုံနိုင်အောင်ကလည်း နာရီပိုင်းနှင့်လုပ်ပေးမှ ဖြစ်လိမ့်မည်။ ကိုဖိုးကျားသည် ကျောင်းသားငယ် ၃၀ အတွက် တာဝန်

ယူ၍ ကျောင်းသားတစ်ဦးစီကို ၄ နာရီကျ မြဲနိုင်အောင် စောင့်ပေးရလေသည်။
 နေ့ပိုင်းကျသည်အခါမူ သိမ်ကြီးဈေး ခေါ်ခေါ်သိန်းတို့ထံ ဆန်၊ ဆား၊
 အလှူခံ ထွက်တန် ထွက်ရသေးသည်။ ထို့ပြင် ကျောင်းသားတွေ မပျင်းလည်း
 မပျင်းရအောင်၊ ပညာလည်း တိုးရအောင် ရာဇဝင်မှ ပုံပြင်ဝတ္ထုများကို ပြောပြရ
 တတ်လေသည်။

ဤသည် လုပ်ရိုးလုပ်စဉ် ကိစ္စများပေ။ သို့သော် ကြိုကြားကြိုကြား
 အလုပ်တွေကလည်း ဝင်ဝင်လာသေးတော့သည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ
 ဒုတိယပတ်ထဲတွင် အင်္ဂလိပ် လေဘာ(အလုပ်သမား)ပါတီမှ အမတ်ဖြစ်သူ ဝက်ချုံနှင့်
 သူမိန်းမသည် ရန်ကုန်သို့ ရောက်လာ ပီးနောက် ရွှေတိဂုံဘုရားရင်ပြင်၌ ကျောင်းသား
 ရော နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များကိုပါ တွေ့ဆုံ စကားပြောခဲ့လေသည်။

ထိုအခါ ကိုဖိုးကျားမှာ စကားပြန် လုပ်ရလေသည်။ သူ စကားပြန်ပုံ
 ကလည်း တော်ပါပေသည်။ ဝက်ချုံဂုဏ် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပညာရေးစနစ် ခွဲခြားမှု
 ရှိသည်ဟု သိရကြောင်း၊ ဥရောပသွေး ပါသူများကို သင်ပေးသော ပညာရေး၊
 တိုင်းရင်းသားများ သင်ပေးသော ပညာရေးဟူ၍ ပညာရေး ခွဲခြားမှုမှာ မကောင်း
 ကြောင်း စသည်ဖြင့် ပြောခဲ့လေသည်။ ကိုဖိုးကျားမှာ ဝက်ချုံဇာ် စကား အသွား
 အလာကို ကြည့်၍ မြန်မာဆန်ဆန် 'သခင်ပညာ'၊ 'ကျွန်ပညာ' စသည်ဖြင့် စကားလုံး
 ထွင်ခဲ့လေသည်။

သည်နောက် တစ်ဖန် တစ်နိုင်ငံလုံးမှ သပိတ်မှောက် ကျောင်းသားများ
 ပါဝင်၍ ရန်ကုန်၌ အစည်းအဝေးကြီး ကျင်းပသည်အခါ ကိုဖိုးကျားတွင် နေရာချ
 ပေးရသော တာဝန်ရှိလာသည်။ သူသည် နယ်ကျောင်းများ၌ ဖြစ်ပျက်ပုံကို ရပ်သိရွာသိ
 သိနိုင်အောင် ဟူ၍လည်း ပြည် ကျောင်းသားသပိတ် ကိုယ်စားလှယ်များကို ကိုယ်တိုင်
 ကိုယ်ကျ ကြည့်မြင်တိုင်သို့ခေါ်ကာ မြို့မိမြို့ဘများနှင့် ဆက်သွယ်ပေးခဲ့ရသည်။
 ဤသည်နောက် ကျောင်းသားတွေ၏ ပညာရေး မပျက်ရအောင်ဟု ၁၉၂၁ ခုနှစ်
 မတ်လတွင် အမျိုးသား ပညာရေးကောင်စီက ကြပ်မတ်၍ ခုနစ်တန်း၊ ၁၀
 စာမေးပွဲများ လုပ်ပေးသောအခါ ကိုဖိုးကျားမှာ ပါဝင်ကူညီရပြန်သည်။

ယခုသော် အမျိုးသားကျောင်းအရေး ပေါ်လာပြီ။ အမျိုးသားပညာရေး
 ကောင်စီသည် ကိုဖိုးလတ်ကို ကျောင်းအုပ်ခန့်၊ ကိုအေးသွယ်၊ ကိုစံထွား၊ ကိုစိန်တင်
 စသူများကို ကျောင်းဆရာများခန့်၍ ရန်ကုန်ဗဟန်းတွင် အမျိုးသားကျောင်းတစ်ခုကို
 စောစောစီးစီး စဖွင့်ခဲ့ပြီ။ ထို့နောက် နေရာပို၍ အဆင်ပြေရအောင်ဟု လမ်းမတော်
 (ဂေါ်ခွင်လမ်း) သရက်တောကျောင်းတိုက်ထဲသို့ ပြောင်း၍ ဖွင့်ခဲ့လေသည်။ ပုလွန်
 တောင်နှင့် ကြည့်မြင်တိုင်ဘက်တွင်လည်း ကျောင်းသားများအတွက် အမျိုးသား
 ကျောင်းများ ထပ်မံဖွင့်ခဲ့၍ ၃၂ လမ်းနှင့် ကြည့်မြင်တိုင်ဘက်တွင် ကျောင်းသူများ
 အတွက် ကျောင်းဖွင့်ခဲ့ပြန်လေသည်။

သို့သော် အရေးကြီးသည်မှာ နယ်အမျိုးသားကျောင်းများ ကိစ္စ ဖြစ်လေသည်။ နယ်တွင်လည်း အမျိုးသားကျောင်းတွေ စနေပြီ။ စ၍ ဖြစ်အောင်လည်း ကိုဖိုးကျား၊ ကိုဖိုးထွန်း၊ ကိုလူဖေဝင်း တို့တစ်တွေက ကိုယ်နှင့်နီးစပ်ရာ နယ်များတွင် ကျောင်းတွေ လိုက်ထောင်ပေးခဲ့ကြသည်။ ကျောင်းကော်မတီ ဖွဲ့ပေးခဲ့ကြသည်။

ကိုဖိုးကျားဆိုလျှင် ကြံခင်းဘက်သို့သွား၍ ကျောင်းထောင်ပြီးလျှင် ကျောင်းအုပ် လုပ်နေခဲ့သည်။ သို့သော် ဤမျှဖြင့် မလုံလောက်။ ကျောင်းတွေ မြဲမြံအရေးကြီးသည်။ အဆောက်အအုံ ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားရဖို့၊ ဆရာ လုံလောက်ဖို့၊ ရန်ပုံငွေရဖို့ ပြဿနာတွေ ရှိသည်။ ထို့အတွက် မြို့ပိမြို့ဘများ စေတနာ သဒ္ဓါတရား ပေါက်အောင် နှိုးဆော်ဖို့ လိုနေလေသည်။ အစိုးရကို အစိုးရလခစား မိဘတွေ မကြောက်ဘဲ၊ အမျိုးသားကျောင်း အားပေးရအောင် နားချဖို့ လိုနေလေသည်။

ထိုအခါ အမျိုးသားပညာရေးကောင်စီသည် ကိုဖိုးကျား၏ အရည်အသွေးကို သဘောပေါက်လေသည်။ ကိုဖိုးကျားကို တစ်နေရာထဲတွင် ကြာကြာမထားဘဲ နယ်လှည့်တရားဟော ဆရာအဖြစ် သုံးလိုလေသည်။ ပရိသတ်နားရှင်းအောင်၊ စိတ်တက်ကြွအောင် စကားပြောနိုင်သူမှာ ကိုဖိုးကျားပင် မဟုတ်လား။ သို့ဖြင့် ကိုဖိုးကျားသည် ကြံခင်း၌ပင် ကြာကြာမနေလိုက်ရဘဲ နယ်အနှံ့ မြို့အနှံ့လျှောက်၍ သပိတ်တရား ဟောခဲ့ရလေသည်။ နယ်အနှံ့ လျှောက်သွားနေရသည်ကို အကြောင်းပြ၍ သူနှင့် သပိတ်မှောက်ဖက်ဖြစ်သော ကိုထွန်းဖေက “ကိုဖိုးကျားမှာ တောထွက်နေရသည်သာ များ၏” စသည်ဖြင့် နောင်အခါတွင် မြန်မာ့နေ့စဉ် သတင်းစာ၌ ဖော်ထုတ်မှတ်တမ်းတင်ခဲ့လေသည်။

သည်လိုနှင့် ကိုဖိုးကျားသည် နယ်သွားလိုက်၊ ရန်ကုန်ဌာနချုပ်ကို ပြန်လိုက်နှင့် သွားချည် ပြန်ချည် ရှိခဲ့ရလေသည်။ သပိတ်မှောက် နှစ်ပတ်လည်သောအခါ ရန်ကုန်တွင် သူ ရှိရပြန်လေသည်။ အမျိုးသားပညာရေး အဖွဲ့ချုပ်က ရန်ကုန်တွင် အခမ်းအနားဖြစ်အောင် လုပ်ချင်သည်။ အမျိုးသားပညာရေးကိစ္စကို မျက်ခြည်မပြတ် ရအောင် အနည်းဆုံး ရန်ကုန်တွင် အထိမ်းအမှတ် ဖြစ်စေချင်သည်။

သို့ဖြင့် ကိုဖိုးကျားနှင့် ကိုစိုးဝင်းတို့သည် ထိုကိစ္စဖြစ်မြောက်အောင် စီမံပေးရသည်။ သူတို့သည် အမျိုးသား ကျောင်းသူ ကျောင်းသားများကို သရက်တော ကျောင်းတိုက်၊ အမျိုးသားကျောင်းရှေ့တွင် စုဝေးစေသည်။ ထို့နောက် လှည်းဖြင့်တင်၍ အနောက်ပိုင်း တစ်ဝိုက်၊ သိမ်ကြီးဈေး တစ်ဝိုက်လှည့်လည်၊ မိဘများ၊ အရပ်သူ အရပ်သားများ၏ လက်မှ သပြေပန်းကို ခံယူ၊ ဘုရားပေါ်တက် နောက်ဆုံး၌ ဦးအရိယ ကျောင်းတွင် စုကြရသည်။ ထိုအခါ အမျိုးသားပညာရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ ကိုဘဦးတို့က အားတက်ဖွယ်ရာ မိန့်ခွန်းကို ပြောလေသည်။

၁၉၂၂ ခု၊ နှစ်ပတ်လည်၌မူကား ကိုဖိုးကျား ကိုယ်တိုင်ပါဝင်၍ တရားဟော ရလေသည်။ တရားဟောဖို့အကြောင်းကလည်း ရှိလေသည်။ နယ်တွင် အမျိုးသား

ကျောင်းတွေ အစီအရီနှင့် ရှိလာကုန်ပြီ။ ရန်ကုန် ဗဟန်းတွင်လည်း အမျိုးသား ကောလိပ် ဖြစ်ထွန်းလာပြီ။ ထို့ပြင် မန္တလေးတွင် ကျင်းပခဲ့သော ဂျီစီဘီအေ နဝမ မြောက် အစည်းအဝေး (ရန်ကုန်တွင် ဆက်လက်ကျင်းပသော အစည်းအဝေးတို့) ကလည်း ထိုနေ့ထိုရက်ကို အမျိုးသားနေ့ဟု သတ်မှတ်ခဲ့ပြီးပြီ။

ထိုကိစ္စမှာလည်း ကိုဖိုးကျားတို့ တော်တော် လုံးပန်းလိုက်ရသော ကိစ္စ ဖြစ်ချေသည်။ အမျိုးသားနေ့အတွက် အချို့က ဆရာတော် ဦးဥတ္တမ ထောင်ကျသည့် နေ့ကို ကြိုက်သည်။ အချို့က အိန္ဒိယသို့ သီပေါမင်းပါသည့်နေ့ကို ကြိုက်သည်။

သို့သော် မန္တလေးအစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ခဲ့သော ကိုမြင့်က ကျောင်းသားများ သပိတ်မှောက်သော တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့ သာလျှင် စိတ်အားတက်ဖွယ်ရာ နေ့ဖြစ်၍ ထိုနေ့ကို အမျိုးသားနေ့ဟူ၍ အသိအမှတ်ပြုရန် အဆိုတင်သွင်းခဲ့ရာ ဂျီစီဘီအေက နောက်ဆုံး၌ လက်ခံခဲ့လေသည်။

သို့ဖြင့် ၁၉၂၂ ခု နှစ်ပတ်လည်အခမ်းအနားတွင် ကိုဖိုးကျားမှာ စကားပြောရန် စိတ်အား ထက်သန်နေလေသည်။ သူ့အလှည့်အရောက်တွင် ပြောခဲ့သည်မှာကား . . .

“ . . . လူလည်း စုံပြီဖြစ်လို့ အမျိုးသားကျောင်းအကြောင်း သိသွားအောင် ပြောပြပါမယ်။ ယနေ့အထိ အမျိုးသားကျောင်းများ ၉၄ ကျောင်းရှိပါပြီ။ အချို့ ဘက်တော်သားများက အမျိုးသားကျောင်းဟာ တာမရှည်၊ ပျက်စီးလိမ့်မယ်လို့ အမျိုးမျိုး ကဲ့ရဲ့ပြောဆိုကြပါတယ်။ အချို့ဘက်တော် သားများက နေရှင်နယ်ကျောင်း များမှာ ငွေမလောက်ဘူး၊ ကြာကြာမခံဘူးဟု ပြောကြပါတယ်။ သူတို့ပြောတာက အချို့မှန်ပါတယ်။ ငွေမလောက်သော်လည်း ဘယ်တော့မှ ပျက်မယ် မဟုတ်ပါ။ ကျွန်တော် ကျောင်းများကို လိုက်စစ်ဆေးခဲ့ရာမှာ စိတ်ပျက်လောက်အောင် တစ်ကျောင်းမှ မတွေ့ရပါ။ ကျွန်တော်တို့ ယခု အလုပ်လုပ်ခဲ့တာ ၂ နှစ်ရှိပါပြီ။ သည်အလုပ်ဟာ သူများ မလုပ်နိုင်တဲ့ အလုပ် ဖြစ်ပါတယ်။ ပြည်သူ့အများကလည်း သပိတ်မှောက်တဲ့နေ့ကို အကောင်းဆုံးနေ့ဟု ဆိုကြပါတယ်။ အဖိုးရများက နေရှင်နယ် ကျောင်းများဟာ ဘုန်းကြီးကျောင်းကြီး ကျောင်းကြားမှာလေး ဘာလေးနဲ့ ကျွန်တော် တို့ စိတ်ပျက်အောင် ပြောသော်လည်း ကျွန်တော်တို့မှာ မှန်မှန်ကန်ကန် လုပ်ခဲ့ တဲ့အတွက် စိတ်မပျက်ပါ” စသည်ဖြင့် ဖြစ်လေသည်။

(၅)

ကိုဖိုးကျား၏ စကားသည် အားတက်ဖွယ်ပင် ဖြစ်တော့သည်။ နယ်နှင့် ရန်ကုန်တွင် အမျိုးသားကျောင်းတွေ ၉၄ ကျောင်း ရှိလာသည်မှာ နည်းနည်းနောနော

အောင်မြင်မှု မဟုတ်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းလို ရရာနေရာမျိုးတွင် ကျောင်းဖွင့်ခဲ့သော်လည်း ကျောင်းသား ၁၆,၀၀၀ စာရင်းပေါက်နေသည်။ သပိတ်မှောက် ကျောင်းသားများ ကလည်း မြို့အသီးသီးတွင် အမျိုးသား ကျောင်းဆရာ သွားလုပ်ခဲ့ကြသည်။

ပမာအားဖြင့် ကိုထွန်းဖေက ရွှေဘို၊ ကိုဖိုးကွန်းက တောင်ငူ၊ ကိုဘခင်က မန္တလေး၊ ကိုလူဖေဝင်းက အင်္ဂပူ စသည်နှင့် သပိတ်မှောက်ကျောင်းသားများပီပီ တာဝန်ကျေအောင် ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ အပြင်အပမူလည်း ဦးဘလွင်ဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ် မျိုးက ပညာအုပ်အလုပ်မှ ဟွက်၍ ပုဂ္ဂိုလ်တောင် အမျိုးသားကျောင်းတွင် ကျောင်းအုပ် လာလုပ်သည်။

ထို့အတူ ဗဟန်းရှိ အမျိုးသားကောလိပ်တွင်လည်း သူရိယသတင်းစာတိုက် မှ အလုပ်ထွက်လာသော ဆရာလွန်းက မြန်မာရာဇဝင်နှင့် စာပေပါမောက္ခလုပ်သည်။ ဟင်္သာတမြို့ ပညာအုပ်အလုပ်မှ ထွက်လာသော ဦးဘချိုက လက်ထောက်မြန်မာစာ ဆရာ လုပ်သည်။ မြို့မိမြို့ဘများသည်လည်း အမျိုးသားကျောင်းများနှင့် အမျိုးသား ကောလိပ်အတွက် မကြာခဏဆိုသလို ထောက်ပံ့နေခဲ့လေသည်။

ထိုသို့သော ဝံသာနုစိတ်ဓာတ်သည် တစ်နှစ်ကျော်ကျော် အရှိန်တက်ခဲ့ လေသည်။ သို့သော် သဒ္ဓါလွန်း ဆွမ်းတော်တော်ရပ် ဆိုသော မြန်မာစကားပုံသည် ရှိ၏။ အချိန်လင့်လာသော် ထိုစကားပုံနှင့်အညီ အခြေအနေ ပေါ်ပေါက်ခဲ့တော့ သည်။ မြို့မိမြို့ဘတို့သည် စောစောက ရက်ရက်ရောရော သဒ္ဓါကြည်ဖြူစွာ ပေးကြ ကမ်းကြပါ၏။ နှစ်ချို့လာသောအခါ ထိုသဒ္ဓါစိတ် လျော့စရာအကြောင်း တွေ့လာကြ လေသည်။

အမျိုးသားကျောင်းမှာ ကိုယ်ပိုင် အဆောက်အအုံမရှိ၊ ကျောင်းဆရာမှာ လည်း လခ မရတစ်ချက် ရတစ်ချက်နှင့် တစ်ဖက်က စာသင်ရ တစ်ဖက်က ကျောင်း ရန်ပုံငွေရှာရနှင့် ကျောင်းစည်းကမ်းလည်း လျော့ရဲရဲ ဖြစ်လာရလေသည်။ ထိုအခါ နေရှင်နယ်ကျောင်း (အမျိုးသားကျောင်း) မှာ နေချင်တိုင်း ကျောင်းဟူ၍ အခေါ်ခံရ လောက်အောင် ချို့ယွင်းလာလေသည်။ အမျိုးသားကောလိပ်ကလည်း တစ်လ ၁,၀၀၀ နှံ့နေခဲ့သည်။ ထိုအတွင်း နိုင်ငံရေး အကွဲအပြဲကိစ္စ ပေါ်လာလေရာ ပြည်သူ့ ပြည်သားတို့မှာ စိတ်ဓာတ်ကျကျလာလေသည်။

နိုင်ငံရေးတွင် ဦးဘဖေ၊ ဦးပု၊ ဦးထွန်းရှိန် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့၏ ဆောင်ရွက်ချက်သည် သိပ်အရာမရောက်ခဲ့ပေ။ သို့ဖြင့် ဂျီစီဘီအေသည် ဦးဘဖေ၊ ဦးပု၊ ဝတ်လုံ ဦးသိမ်းမောင်တို့ကို ထပ်မံရွေးချယ်၍ အင်္ဂလန်သို့ ပြန်လွှတ်အရေး ဆိုစေသည်။ ထိုအခါ အင်္ဂလိပ်အစိုးရက မြန်မာနိုင်ငံအား အိန္ဒိယနှင့်တန်းတူ အုပ်ချုပ်ရေးကို ပေးပါမည်ဟု ကတိပြုခဲ့လေသည်။ ကတိအတိုင်း ခိုင်အာခီ အုပ်ချုပ်ရေး ကိုလည်း ပေးခဲ့လေသည်။

ခိုင်အာခီဆိုသည်မှာ အင်္ဂလိပ်နှင့် မြန်မာတို့ နှစ်ပိုင်းခွဲ၍ အုပ်ချုပ်သော

စနစ်ဖြစ်လေသည်။ ထိုစနစ်အရ မြန်မာနိုင်ငံသည် သီးခြားဘုရင်ခံနှင့် ဖြစ်လာသည်။ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် အမတ်ဦးရေ ၁၃၀ ရှိရာ ၈၀ မှာ ရွေးကောက်ခံရသော အမတ်များ ဖြစ်လေသည်။ ထိုအခါ ပြည်သူ့ဘက်မှ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး၊ သစ်တောရေး စသော အနည်းအပါးဌာနများကို အုပ်ချုပ်နိုင်၍ ၅,၀၀၀ စား ဝန်ကြီးချုပ်နှစ်ဦးကို ထားခွင့်ရသည်။ အင်္ဂလိပ်အစိုးရက ဘဏ္ဍာရေး၊ ပြည်ထဲရေး စသော အရေးကြီးသည့်ဌာနများကို အုပ်ချုပ်၍ ပြည်ထဲရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးချုပ် နှစ်ဦး ထားလေသည်။ တစ်ခုရှိသည် လွှတ်တော်၌ ဘယ်ဥပဒေကို ပြဌာန်းသည် ဖြစ်စေကာမူ ဘုရင်ခံသဘောတူမှ အတည်ဖြစ်နိုင်လေသည်။

ထိုအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို အကောင်အထည် ဖော်ရန်လည်း ၁၉၂၂ ခု၊ နိုဝင်ဘာလထဲတွင် ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပရလေသည်။ ထိုအခါ ဦးချစ်လှိုင် ဥက္ကဋ္ဌလုပ်နေသော ကျိစိဘီအေက ဒိုင်အာခီသည် ပြည်သူတို့အား အာဏာ တကယ် ပေးသော အုပ်ချုပ်ရေးမဟုတ်၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကိုသာ လိုချင်သည်ဆိုကာ ရွေးကောက်ပွဲကို မဝင်ဘဲ သပိတ်မှောက်လေသည်။ သပိတ်မှောက်သည်ကို မကြိုက်သော ဦးမောင်ကြီး၊ ဦးဘဖေ၊ ဦးမောင်မောင်အုန်းခိုင် အစရှိသော အသင်းသား ၂၁ ဦးသည် ကျိစိဘီအေမှ ထွက်လာကာ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ကြလေသည်။ လွှတ်တော်တွင်း ဝင်၍ ပူးသတ်မည်ဟူ၍လည်း ကြေညာကြလေသည်။ ထိုသို့ဖြင့် နိုင်ငံရေးတွင် ကွဲပြားခဲ့လေရာ ပြည်သူပြည်သားတို့မှာ စိတ်အားပျက်လာလေသည်။ အမျိုးသား ပညာရေးကို အားပေးရန် ဆန္ဒလည်း နည်းပါးလာလေသည်။

၁၉၂၃ ခုနှစ်အစတွင် ၂၁ ဦးအဖွဲ့ဝင် ဦးမောင်ကြီးသည် ပညာရေးဝန်ကြီး ချုပ် အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်း ခံရလေသည်။ ထိုဦးမောင်ကြီးသည်လည်း အမျိုးသား ပညာရေး ကောင်စီတွင် ဥက္ကဋ္ဌပင် ဖြစ်နေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အမျိုးသားကျောင်းအချို့ ယိမ်းယိုင်လာသည်ကို ကိုယ်တိုင်သိသည်။ အမျိုးသားကျောင်းများ တည်တံ့အောင် လည်း နည်းလမ်းရှာပေးချင်လေသည်။ အမျိုးသား ပညာရေးကောင်စီဝင်အများက လည်း မိမိတို့လက်အောက်ခံ အမျိုးသားကျောင်းများ ပျက်စီးကုန်မည်ကို စိုးရိမ်ကြ သည်။ မိမိတို့ဘက်က သိပ်လျှော့မပေးရလျှင် အစိုးရအထောက်အပံ့ ယူမည်ဟု စိတ်ကူးလေသည်။ အစိုးရအထောက်အပံ့ဆိုသည်မှာ အမှန်စင်စစ် တိုင်းပြည်ငွေပင် ဖြစ်သည်။ အစိုးရက ခေတ္တထိန်းသိမ်းထားခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟုလည်း ယုတ္တိရှာလေ သည်။ သို့ဖြင့် အစိုးရနှင့် ကောင်စီတို့ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် ဆွေးနွေးကာ သဘောတူ စာချုပ်လိုက်ကြလေသည်။

စာချုပ်သဘောမှာ အမျိုးသားကျောင်းများကို အစိုးရပညာရေးဌာနက တိုက်ရိုက် မအုပ်ချုပ်ရ။ အမျိုးသားပညာရေးကောင်စီမှ တစ်ဆင့်သာလျှင် အုပ်ချုပ်ရ မည် ဖြစ်သည်။ ကောင်စီက စိတ်ကြိုက်သင်ခန်းစာကို ရေးဆွဲပြဌာန်းနိုင်ခွင့် ရှိသည်။ သို့သော် ထိုသင်ခန်းစာ၏ အဆင့်သည် အစိုးရကျောင်းများအတွက် ပြဌာန်းထားသော

၈၅၀၆၈၁၅ ပညာရှိလေးဦး

သင်ခန်းစာအဆင့်ထက် မနိဋ့်စေရ။ အမျိုးသားကျောင်း အလယ်တန်း အထက်တန်း သမားများသည် အစိုးရအလယ်တန်း၊ အထက်တန်းကို ဝင်ရောက်ပြောဆိုခွင့်ရှိလေသည်။ အမျိုးသားကျောင်းများကို အမျိုးသားပညာဝန်များက တရားဝင် စစ်ဆေးမည်။ သို့သော် အစိုးရပညာဝန်များကလည်း စစ်ဆေးခွင့် ရှိသည်။ ထို့နောက်မူကား အစိုးရက အမျိုးသားပညာအတွက် ကျောင်းသားတစ်ယောက်လျှင် ၁၅ ကျပ်နှုန်း ထောက်ပံ့မည် ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

သို့ဖြင့် အမျိုးသားပညာရေးကောင်စီနှင့် အစိုးရတို့ သဘောတူ စာချုပ် လိုက်ကြသည်ကို အချို့ အမျိုးသားကျောင်း (ကော်မတီ) များက မကျေနပ်။ အစိုးရထံ အမျိုးသားပညာရေး ဘက်သားက ဒူးထောက်အညံ့ခံလိုက်ကြသည်ဟု ယူဆလေသည်။ ယူဆရုံသာမက အမျိုးသားပညာရေးကောင်စီ လက်အောက်မှ ခွဲထွက်ကြလေသည်။

ဝေးဝေးမကြည့်လေနှင့်။ သရက်တောကျောင်းတိုက်ရှိ အမျိုးသားကျောင်း ပင်လျှင် နှစ်ကျောင်းကွဲရသည်။ အမျိုးသားပညာရေးကောင်စီ လက်အောက်ခံ အမျိုးသားကျောင်း (နောင် မြို့မအမျိုးသားကျောင်း) မှာလည်း ဝိုက်လမ်း၊ စစ်တန်း လျားသို့ ပြောင်းပေးရသည်။ အမျိုးသားပညာရေးကောင်စီအောက်မှ ခွဲထွက် သော ကျောင်းဦးရေမှာလည်း ၃၀ လောက်ရှိသည်။ စပ်မိ၍ ဖော်ပြရမည်ဆိုသော် ထိုကျောင်း များသည် နောင်အခါ ငွေကြေးချို့တဲ့မှု ပြဿနာဆိုက်ကာ ပျက်စီးကုန်ကြလေသည် ဖြစ်၏။

ကိုဖိုးကျားသည် အမျိုးသားပညာရေးကောင်စီအောက်တွင် ဆက်လက် အမှုထမ်းလေသည်။ ဤတွင် သူ့မိတ်ဆွေ ကိုဖိုးလတ်၊ ကိုလူဖေဝင်း၊ ကိုအေး၊ ကိုစိန်တင် စသူများနှင့် မတူ။ ထိုသူများမှာ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်သို့ ပြန်ဝင်ကြတော့မည်။

ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်သို့ သပိတ်မှောက် ကျောင်းသားများ ပြန်ဝင်နိုင်အောင် လည်း ဦးမောင်ကြီးက တက္ကသိုလ်အာဏာပိုင်များနှင့် စီစဉ်ထားသည်။ ကိုဖိုးကျားမှာမူ ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်မှ ဘီအေဘွဲ့လည်း ပြန်မယူလိုတော့ပြီ။ အစိုးရလခစားလည်း မမက်တော့ပြီ။ လခနည်းနည်းသာရသော အမျိုးသားပညာဝန်အလုပ်ပင် ဆက်လုပ် တော့မည်။

အကြောင်းကား ရှင်းပါ၏။ သူသည် အမျိုးသားကျောင်းတွေပေါ်တွင် သံယောဇဉ် ငြိတွယ်နေသည်။ ထိုကျောင်းများကို တည်တံ့အောင်သာမက အစိုးရ ကျောင်းများနှင့်မတူ ကွဲပြား ထူးခြားသော ကျောင်းဖြစ်လာအောင် ပါဝင် ကူညီချင်သည်။ အမျိုးသားပညာရေးကောင်စီကလည်း အမျိုးသားကျောင်းများကို အစိုးရကျောင်းနှင့် မတူအောင် အစီအစဉ် ဆွဲနေသည်။

ထိုအစီအစဉ်တွင် ကျောင်းသားများကို တစ်နှစ်လျှင် နှစ်တန်းတက်စေဖို့ ပါသည်။ အတန်းတိုင်းတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာသင်ခန်းစာ (သို့မဟုတ် အခြားဘာသာရေး

သင်ခန်းစာ) ထည့်သင်ဖို့ ပါသည်။ ပြည်ရေးပြည်ရာ ပညာသင်ပေးဖို့ပါသည်။ မိန်းကလေးများအတွက် ဇာထိုး၊ ပန်းထိုး၊ စက်ချုပ်ပညာ သင်ပေးဖို့ပါသည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ တစ်ပါး ဘာသာအရပ်ရပ်ကို အတန်းတိုင်းတွင် မြန်မာဘာသာဖြင့် သင်ကြားပေးဖို့ပါသည်။ မြန်မာဘာသာနှင့် မြန်မာရာဇဝင်ကို အလေးပေး သင်ဖို့ပါသည်။ အတိုချုပ်ဆိုရသော် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုနှင့် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အခြေခံသော ပညာရေး အစီအစဉ်ပင် ဖြစ်တော့သည်။

ထိုအစီအစဉ်အရ အချို့ကျောင်းများတွင် လုပ်ငန်းစသလောက် စခဲ့ပြီ ဖြစ်လေသည်။ သရက်တောကျောင်းတိုက်တွင် ထူထောင်ခဲ့သော အမျိုးသားကျောင်း၌ ကဗျာသာရ နိဿယ ကျမ်းပြုဆရာ ဦးမင်းဟန်ကို ဆရာခန့်ခဲ့သည်။ အင်းစိန် အမျိုးသား ကျောင်းတွင် ဇာထိုး၊ ပန်းထိုး၊ အုပ်ချုပ် သင်ပေးသည်။ ဆရာလွန်းလို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး ကလည်း ကျောင်းတွင် သုံးနိုင်အောင် ကဗျာ သာရတ္ထသင်္ဂြိုဟ်၊ မှန်နန်း ရာဇဝင်ချုပ် စသော စာအုပ်မျိုးကို စတင်ထုတ်ဝေထားသည်။

သို့သော် အမျိုးသားကျောင်း လိုအင်ကို ဖြည့်နိုင်သော စာအုပ် အမျိုး အစားကား နည်းလှသေးသည်။ အောက်တန်းမှ အထက်တန်းအထိ စာပေဝေါဟာရ ဆိုင်ရာ၊ ရာဇဝင်ဆိုင်ရာ စာအုပ်အစားစား လိုနေသေးသည်။ ထိုအတွက် စာဘက်၌ 'လ' ရှိသော ကိုဖိုးကျားသည် အသုံးဝင်ရန် အကြောင်းရှိလေသည်။

(၆)

ယခုအခါ ဦးဖိုးကျားမှာ အမျိုးသား (တိုင်းရင်းသား) ပညာဝန်အဖြစ်ဖြင့် စာမေးပွဲစစ်ရ နယ်သို့ ကျောင်းစစ်သွားရနှင့် အလုပ်တာဝန် အများအပြားရှိနေသည်။ သို့သော် ကျောင်းစစ်သွားရင်လည်း အကြောင်းအားလျော်စွာ ဗဟုသုတ ရှာတတ်လေ သည် ဖြစ်သည်။ ထားဝယ်သို့ ကျောင်းစစ်သွားရင်း မြို့မှ ၇ မိုင်ဝေးသော မှောင်မုတ်ထီးဘုရားသို့ သူ ရောက်သွားသည်။ ထိုအချိန်တွင် အဘွားကြီးတစ်ယောက် အသံကျယ်ကျယ်နှင့် ဆွမ်းကပ်နေသည်ကို သူ ကြား၍ ဗဟုသုတ တိုးရပေသည်။

ကြားရပုံမှာ “ညာဘက်ကတော့ ဒွန်မသားပါဘုရား၊ ရှေ့နားက ဟာက မုန့်လက်ကောက်ပါဘုရား” စသည်ဖြင့် ခရေစေတုတွင်းကျ ပြောဆိုဆွမ်းကပ်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ တစ်နေရာတွင်လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာတစ်ယောက်ကို တွေ့ကြုံ ဆွေးနွေးရ၍ ဆရာယောင်တို့၏ သဘောကို နားလည်ခဲ့ရသည်။ တစ်ဖန် စစ်တွေ ဘက်သို့ ကျောင်းစစ်သွားရာမှ မြို့ဟောင်းကိုလည်း ရောက်ခဲ့ရသည်။ မြို့ဟောင်းတွင် ရှင်သောင်းဘုရား၊ ဒုက္ခသိမ် စသော ရခိုင်ယဉ်ကျေးမှုလက်ရာများကို ကြီးကြီး စားစား လေ့လာနိုင်ခဲ့သည်။

ရန်ကုန်တွင် ဦးဖိုးကျားရှိသည့်အခါတွင်လည်း ရုံးအလုပ်ဖြင့်သာ အချိန်ကုန်နေတတ်သည် မဟုတ်ချေ။ သူသည် စာတွေ့ကိုယ်တွေ့ ပညာရှာရန် ဘယ်အခါမှ မမေ့ခဲ့။ သူ အားအားရှိလျှင် ဆရာလွန်းထံ သွားတတ်လေသည်။ ဆရာလွန်းမှာလည်း နည်းနည်းနောနော ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်။ ကော်မီရှင်နာလမ်းရှိ ဘားနတ် ပိဋကတ်တိုက်မှ ပေပုရပိုက်တွေကို ဆရာလွန်းလောက် နံနံ့စပ်စပ် မွေနှောက်ကိုင်တွယ်ခဲ့ဖူးသူ ဟူ၍ တစ်ရာတွင် တစ်ယောက်မရှိ။ ဆရာလွန်းကို ရှေးဟောင်းစာပေ၊ ရာဇဝင်နှင့် စပ်၍ ဘယ်နေရာက မေးမေး တစ်မဟုတ်ချင်း အကိုးအကား အပြည့်အစုံဖြင့် ပြောနိုင်လေသည်သာ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဦးဖိုးကျားက ဆရာလွန်းကို "Walking Dictionary" (သက်ရှိအဘိဓာန်) ဟူ၍ တင်စားပြောခဲ့လျှင်လည်း တင်စားထိုက်ပါပေသည်။ ဦးဖိုးကျားမှာလည်း ဆရာလွန်းကို မှီခိုလဲလျောင်းရကျိုးနပ်သည်ဟု ဆိုရလိမ့်မည်။ ဆရာလွန်းနှုတ်မှ ကြားခဲ့ရသည့် ဗဟုသုတလည်း မနည်းလှပြီ။ ဆရာလွန်း ညွှန်ပြလိုက်သဖြင့် ဖတ်ခဲ့ရသော ရာဇဝင်ပုံပြင်ဝတ္ထုမှာလည်း အတော်အတန်ရှိပြီ။

ဦးဖိုးကျားသည် ကြားခဲ့သမျှ၊ ဖတ်ခဲ့သမျှပညာကို ပြန်လည်ဖြန့်ဖြူးချင်လေသည်။ စာအုပ်ထုတ်ချင်သည်။ ထိုစာအုပ်သည် အများပြည်သူတို့အတွက် အကျိုးရှိမည်ဆိုလျှင် သူ့အဖို့ ဆည်းပူးထားရကျိုးနပ်သည်ဟု ယူဆသည်။

တစ်ဖန် အမျိုးသားပညာဝန် ဖြစ်လာပြန်၍ ကျောင်းသားများအတွက် ချက်ချင်းလိုမည့် စာအုပ်မျိုးလည်း ရေးချင်သည်။ တစ်အုပ်တည်းက အများပြည်သူအတွက်လည်း အသုံးကျ၊ ကျောင်းသားနှင့်လည်း ဆီလျော်မည်ဆိုလျှင်မူကား သူ့အဖို့ အလွန်ဝမ်းမြောက် ကျေးဇူးတင်စရာ ဖြစ်လိမ့်မည်။

တစ်ကြောင်းမှာလည်း သူသည် ပညာစုံအောင် စောင့်ပြီးမှ ကျမ်းတစ်စောင် ပေတစ်ဖွဲ့ ရေးထုတ်တတ်သည့် လူစားမဟုတ်။ သိသလောက်ရေး၊ ရေးရင်းနှင့် ပညာရှာတတ်သော အလေ့သည် သူ့တွင် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အခြေအနေပေးလျှင် ပေးခြင်း စာအုပ်ရေးထုတ်ချင်လေသည်။

အမှန်ဆိုလျှင် ကောလိပ်ကျောင်းသား ဘဝကတည်းက သူ စမ်း၍ စာအုပ်ရေးခဲ့ဖူးသည်။ ထိုစာအုပ်မှာလည်း နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်ကြီး ဦးထွန်းရှိန် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်ကို အကြောင်းပြု၍ အများသိရှိ အတုခိုးနိုင်ရန် ရေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

သို့သော် သပိတ်အရေးနှင့် ကြုံကြိုက်နေသဖြင့် လည်းကောင်း၊ ငွေကြေးမပြည့်စုံသဖြင့် လည်းကောင်း ထိုစာမူသည် စာအုပ်မဖြစ်သေးဘဲ ရှိလေသည်။ ထို့အတူ ရာဇဝင်ထဲမှ လေ့လာရသမျှ ဗဟုသုတနှင့် ကိုယ်တွေ့ဗဟုသုတကို ရော၍ 'ပုသိမ်ရာဇဝင်' ကျမ်းငယ်တစ်ခုကိုလည်း သူပြုစုထားခဲ့ဖူးသည်။ ထိုကျမ်းငယ်သည် စာအုပ်မဖြစ်သေး။

အခြေအနေကား ကောင်းလာပြီဟု ဆိုရလေမည်။ သူသည် ပညာဝန် အဖြစ် မှန်မှန် လခရနေသည်။ ထို့ပြင် ငွေကြေးစိုက်ထုတ်ပေးမည့်သူလည်း အဆင်သင့် ဖြစ်နေသည်။ နောက်ကြောင်းကို ပြန်ပြောရဦးမည်။ ကိုဖိုးကျားသည် သပိတ် မှောက်ခဲ့စဉ်က သိမ်ကြီးဈေးမှ ကွမ်းရွဲကြီး ဒေါ်ဒေါ်သိန်းနှင့် သိကျွမ်းခဲ့လေသည်။

ဒေါ်ဒေါ်သိန်းမှာ ဝံသာနုစိတ်ဓာတ်ရှိသူ ဖြစ်သည်။ သပိတ်မှောက် ကျောင်းသားတွေအတွက် ဆန်၊ ဆီ၊ ဆား လိုလေသေးမရှိအောင် ကောက်ခံပေး ခဲ့သည်။

ထို့နောက် ရန်ကုန်(မြို့မ) အမျိုးသားကျောင်းအတွက် ရန်ပုံငွေကိုလည်း နှစ်စဉ် ဝိုင်းကူညီရှာပေးခဲ့ပြန်သည်။ သမီး မအေးကြည်ကိုလည်း စိန်မေရီကျောင်းမှ နုတ်၍ အမျိုးသားပညာရေးကောင်စီ လက်အောက်ခံ အမျိုးသမီးကျောင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့လေသည်။ ထို ဒေါ်ဒေါ်သိန်း၏ ယောကျ်ားမှာမူ ဦးမောင်ကလေးဆိုသူ လူအေးတစ်ယောက် ဖြစ်သည်။ ကုန်သည်လမ်းနှင့် လွစ္စလမ်းထောင့်ရှိ မတ်ဆင့် (အင်္ဂလိပ်သွင်းကုန်နှင့် အာမခံ) ကုမ္ပဏီတွင် စာရေးလုပ်သည်။

သပိတ်မှောက်သည် နှစ်များတွင် ဦးမောင်ကလေးနှင့် ဒေါ်ဒေါ်သိန်းတို့ လင်မယားသည် ကိုဖိုးကျားအကြောင်းကို ပို၍ သိခွင့်ရလေသည်။ ကိုဖိုးကျားမှာ ကရားမှ ရေသွန်သလို စကားပြောတတ်ပုံကို သဘောကျကြသည်။ ကိုဖိုးကျား အနေအထိုင် ရိုးသား၍ ခင်မင်လာသည်။ တစ်စ တစ်စနှင့် အလုံရပ်ထဲရှိ သူတို့၏ အိမ်ခန်းသည် ကိုဖိုးကျား၏ စားအိမ်သောက်အိမ် ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

ထို့နောက် သူတို့သည် အလုပ်နှင့်နီးရာ ပန်းဆိုးတန်း အခန်းအမှတ် ၄၂ သို့ ပြောင်းရွှေ့ကြသောအခါ ကိုဖိုးကျားသည် အိမ်သားတစ်ဦးပမာ သူတို့နှင့်အတူ ပါသွားတော့သည်။ ကိုဖိုးကျားသည် ဦးမောင်ကလေးနှင့် ဒေါ်ဒေါ်သိန်းတို့၏ သားသမီးများနှင့် နေသားထိုင်သား ကျနေလေသည်။ အထူးသဖြင့် သမီးကြီးဖြစ်သူ မအေးကြည်က “ဦးလေး၊ ဦးလေး”နှင့် ကိုဖိုးကျားကို ခင်မင်ရှာသည်။ ကိုဖိုးကျားသည်လည်း ထိုအိမ်မှ သပိတ်ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ရင်း အမျိုးသားပညာဝန် ဦးဖိုးကျား ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

စာအုပ်ကိစ္စ ပြန်ဆက်ရဦးမည်။ ဦးမောင်ကလေး လင်မယားသည် ဦးဖိုးကျားစာအုပ် ထုတ်ဖို့ ငွေစိုက်ထုတ်ပေးမည် ဖြစ်လေသည်။ ဤတွင် ဦးဖိုးကျား၏ သူငယ်ချင်းဖြစ်သူ ဦးမြင့်ကလည်း ယောက္ခမငွေဖြင့် ရန်ကုန် ၅၁ လမ်းထဲတွင် ‘အမျိုးသားစာပုံနှိပ်တိုက်’ ဟူ၍ တည်ထောင်ထားသည်။ ကောင်းပါပေသည်။ အားလုံးအဆင်ပြေနေသည်။

၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် ဦးဖိုးကျားသည် ပုသိမ်ရာဇဝင်နှင့် ဦးထွန်းရှိန်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို တစ်အုပ်တည်း ပူပေါင်း၍ အုပ်ရေ ၁,၀၀၀ ထုတ်ဝေလိုက်လေသည်။ ထိုစာအုပ်သည် စီစဉ်ပုံ၊ စကားသုံးနှုန်းပုံ၊ မြင်ပုံ ကြည့်ပုံ အကောင်းချည်း

မဟုတ်လှ။ ဗဟုသုတကား ပါသလောက် ပါလေသည်။ ဘယ်လိုပင် ဖြစ်စေ၊ ဦးဖိုးကျားမှာ ကျမ်းပြုဆရာအဖြစ် အခြေတည်မိလေပြီ။ သူသည် သူ့စာမူကို စာအုပ်အဖြစ် ပထမဆုံးမြင်ရသည်ကို ဝမ်းသာ၍မဆုံး ဖြစ်ရလေသည်။ သူ စိတ်တက်ကြွလာသည်။ အချိန်ရလာသည်။ သူသည် သုံးလေးနှစ် အတွင်း တစ်နှစ်တစ်အုပ် ဆက်တိုက်ထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။

ဤသို့ စာအုပ်ထုတ်ဝေသည့်အကြားတွင် ဆောင်းပါးကိုလည်း ရံဖန်ရံခါ သူ ရေးပါလေသည်။ ဆရာလွန်း၏ သမက် ကိုယောက သူ 'လေယျ' ဂျာနယ်အတွက် ဆောင်းပါး လာတောင်းလျှင်လည်း မဆိုင်မတွေးပေးလိုက်သည်သာ ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်မြို့မကျောင်းသားဟောင်း ကိုတင့်ဆွေတို့ မိသားစုပိုင် 'ကဝိမျက်မှန်' မဂ္ဂဇင်း ထဲတွင်လည်း သူ မှန်မှန်ရေးသည်။ ဦးဖိုးကျား၏ ဝိရိယသည် အံ့ဩလောက်ပေသည်။

ထားဦး။ ထိုအတောအတွင်း သူထုတ်ဝေခဲ့သည့် စာအုပ်တွေကို ကြည့်ကြဦးစို့။ ထိုစာအုပ်များမှာ မြန်မာရာဇဝင်တွင် ထင်ရှားကျော်ကြားသူများ၏ ကြောင်းရာထုပွတ်ဖြစ်သော 'မြန်မာ့ဂုဏ်ရည်'၊ သပိတ်အရေးတော်ပုံအတွင်း ဦးဖိုးကျားနှင့် ကျောင်းသားအများ မှီခိုခဲ့ရသော 'ကျောင်းတော်ရာ ရွှေကျင် ဆရာတော်ဘုရား ထေရုပ္ပတ္တိ'၊ မြန်မာစကားဟောင်းများ၏ အနက်ဖော်သော 'ပေါရဏအဘိဓာန်' ပေါင်း သုံးအုပ် ဖြစ်ကြသည်။

ထိုသုံးအုပ်ကို စောစောက ထုတ်ခဲ့သော 'ပုသိမ်ရာဇဝင်နှင့် ဦးထွန်းရှိန် အတ္ထုပ္ပတ္တိ' ပါ ပေါင်းထည့်လိုက်လျှင် ပေါင်းလေးအုပ် ဖြစ်သည်။ ထိုလေးအုပ်အနက် 'မြန်မာ့ဂုဏ်ရည်'နှင့် 'ပေါရဏအဘိဓာန်' နှစ်အုပ်သည် ကျောင်းသုံး ဖြစ်သွားလေသည်။ ထိုအထဲမှ 'မြန်မာ့ဂုဏ်ရည်' အကြောင်းကို ရေးပြဖို့ လိုလိမ့်ဦးမည်။

ဦးဖိုးကျားက 'မြန်မာ့ဂုဏ်ရည်' နိဒါန်းတွင် . . .

. ရှေးအတိကာလက နှလုံးရည်၊ ပညာရည်၊ လက်ရုံးရည် တို့နှင့် ပြည့်စုံကြပေသော မြန်မာပြည်ဘွား တိုင်းရင်းသားတို့၏ အကြောင်းအရာကို တွေ့မြင်ဖတ်ရှုကြရာက နောင်လာ နောက်သား ဤပြည်သားများမှာလည်း ၎င်းတို့တပဲ မလွဲသော ပုံစံယူ၍ မြင့်မြတ်သော အခြေသို့ ရောက်ရှိပြီးလျှင် လောကီလောကုတ္တရာ နှစ်ဖြာသော အကျိုးများကို သည်ပိုးနိုင်ပါစေသောဟု မနောရေးရှ စိတ်ကားပြုလျှက်

.

စသည်ဖြင့် ရေးခဲ့လေသည်။

ဤတွင် နှလုံးရည်၊ ပညာရည်၊ လက်ရုံးရည်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ သုံးရည် ဆိုသည်မှာ ရိုးသားတည်ကြည်ခြင်း၊ သူတစ်ပါးအကျိုး၊ ကိုယ့်အကျိုး၊ လောကီလောကုတ္တရာ အကျိုးကို ဆောက်ရွက်ခြင်း၊ မှန်ရာကို ကြံ့ပုံ၊ ပြောပုံ၊ ပြုပုံသော သတ္တိရှိခြင်း စသည် ဖြစ်သည်။ ပညာရည် ဆိုသည်မှာ စာပေကျမ်းဂန် တတ်မြောက်ခြင်း၊ နှုတ်မှု လက်မှု စက်မှု တတ်မြောက်ခြင်း စသည် ဖြစ်သည်။

လက်ရုံးရည်ဆိုသည်မှာ ကျန်းမာခြင်း၊ ဓားခုတ်လှံထိုး သေနတ်ပစ် ကျွမ်းကျင်ခြင်း စသည်ဖြစ်သည်။

ထိုအရည်သုံးပါးကို ပေးစွမ်းနိုင်သော ပညာမျိုးသာလျှင် ပညာစစ်သည်။ ထိုပညာမျိုးမှာလည်း တိုင်းရေးပြည်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ သာသနာရေး အလုံးစုံ၏ အခြေစင်စစ်ဟူ၍ ဦးဖိုးကျားက ယူဆလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဦးဖိုးကျားက ဆိုလေ့ရှိသည်မှာ အစိုးရကျောင်းများ၌ သင်ပေးသော ပညာသည် ကျောင်းသားအဖို့ မလုံလောက်၊ ပညာဆိုကာမတ္တသာ၊ နှလုံးရည်မှာကား ဝေလာဝေးဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

သို့ဖြင့် ဦးဖိုးကျားသည်(ကျောင်းသားအပါအဝင်) ရှင်လူအများအဖို့ အရည်သုံးပါး ပြည့်စုံသူတို့၏ နမူနာ ယူနိုင်စေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် 'မြန်မာ့ဂုဏ်ရည်' ကို ရေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်တော့သည်။ စာအုပ်ထဲတွင်လည်း ပျူစောထီး၊ ကျန်စစ်သား၊ အနန္တသူရိယ၊ မိဖုရားစော၊ သူခိုး ငတက်ပြား၊ မဟာပညာကျော်၊ ဖိုးရာဇာ၊ အမတ်ဒိန်၊ လဂွန်းအိမ်၊ စကားတောင်စား၊ သာလွန်မင်း၊ မဟာဗန္ဓုလ စသူတို့၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ အတို ၁၃၇ ပုဒ် ပါလေသည်။ ထိုစာအုပ် ကျောင်းသုံးဖြစ်သွားပါကလည်း အတန်းလိုက် သင့်လျော်ရာ သင်ပေးနိုင်အောင် ခွဲခြားသတ်မှတ်ပေးထားလေသည်။

အမှန်စင်စစ် ထိုစာအုပ်ပါ ပုဂ္ဂိုလ်များအကြောင်းသည် ဦးကုလား ရာဇဝင်ကြီး၊ မှန်နန်းရာဇဝင် စသည်တို့တွင် ပြီးပြွမ်းပါနေပါ၏။ ကဗျာလင်္ကာစုထဲတွင် ခိုအောင်းနေပါ၏။ ဤသည်ကို ဦးဖိုးကျားက စာတစ်အုပ်တည်းတွင် စုစည်း၍ ရေးပေးခြင်းဖြစ်လေသည်။ ဦးဖိုးကျား၏ စာအရေးအသားမှာ ရှင်းလည်း ရှင်း၊ ဖတ်လည်း ဖတ်ပျော်လေသဖြင့် ရှင်လူအများက နှစ်ခြိုက်လာကြလေသည်။ အမျိုးသားကျောင်းသုံးလည်း နှစ်စဉ် ဖြစ်ခဲ့သည်။ နောင်အခါ အစိုးရကျောင်းများ ကလည်း လိုက်၍ သုံးခဲ့ပြန်လေသည်။

(၇)

'မြန်မာ့ဂုဏ်ရည်' သည် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အကျိုးရှိစေသော စာအုပ်ဟု ဆိုရပေမည်။ စာအုပ်ဖတ်သူများအတွက် အကျိုးရှိသည်ကို အထူးပြောစရာမလို။ စာရေးသူ၊ စာအုပ်ထုတ်သူတို့မှာလည်း စီးပွားဖြစ်လေသည်။

သို့ဖြင့် ဦးမောင်ကလေးတို့ လင်မယားသည် ဦးဖိုးကျားနှင့် တိုင်ပင်၍ ကိုယ်ပိုင်အိမ်ကလေးဆောက်ရန် ပြင်ဆင်ကြလေသည်။ နောက်ထပ် ငွေကလေး စုဆောင်းမိပြန်လျှင် တစ်ပတ်ရစ် ပုံနှိပ်စက်တစ်လုံး ထပ်ဝယ်ရဦးမည်။

သူတို့သည် ကန်တော်လေးဘက် ကာလဘတ်လမ်း ကျောက်ထိုးဆေးရုံ ရှေ့တည့်တည့်တွင် မြေကွက်တစ်ခု ဈေးတည့်လေသည်။ ထိုမြေကွက်၏ ဘေးတွင်

လည်း ဘောလုံးကွင်း ရှိသည်။ နေရာကျလှပေသည်။ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းရှိသည်။ ပုံနှိပ်စက်ထားမည်ဆိုလျှင်လည်း ကောင်းသည်။

ဦးမောင်ကလေးတို့ လင်မယားသည်လည်း ၁၉၂၇ ခုနှစ်ထဲတွင် တိုက်ခံအိမ် ဆောက်လုပ်ပြီးသဖြင့် အိမ်ပြောင်းလေသည်။ ထိုအခါ ဦးဖိုးကျားမှာ သူတို့အိမ်တွင် အရေးပါသော အိမ်သား ဖြစ်နေလေပြီ။ သူပင်လျှင် အိမ်ဆောက် လုပ်ရေးကိစ္စကို အစအဆုံး လိုက်၍ စီမံရလေသည်။ ပုံနှိပ်စက်တစ်ခုကိုလည်း ပဲခူးဖက်ရှိ မိတ်ဆွေ တစ်ဦးထံတွင် တွေ့သဖြင့် ဝယ်ပြီး အိမ်အောက်ထပ်တွင် ထားလေသည်။

ဟန်ပြီ။ ကိုယ်ပိုင် ပုံနှိပ်စက်နှင့်ဆိုလျှင် အငှားလိုက်လည်း ရိုက်နိုင်သည်။ ကိုယ်ရေးသည့် စာအုပ်ကိုလည်း ရိုက်နိုင်သည်။ ပုံနှိပ်တိုက်ကိုလည်း 'မြန်မာ့ဂုဏ်ရည် ပုံနှိပ်တိုက်' ဟု အမည်မှည့်လိုက်လေသည်။ ပုံနှိပ်တိုက်ကို ကြည့်ဖို့အတွက် မူ ဦးဖိုးကျားက သူနှင့် အသုတ်ရွာ လေးထပ်ကျောင်းတွင် စာ အတူသင်ခဲ့ဖူးသော ဦးဖိုးမောင်ကို ခေါ်ထားသည်။ ဦးဖိုးမောင်က သင်ရိုးကျေသည်။ ရိုးသည်။ မကြာမီ ဦးဖိုးမောင်က ကြီးကြပ်၍ ဖိတ်စာ၊ ကြော်ငြာစာတွေကို စရိုက်လေသည်။ ဦးဖိုးကျား ရေးသည့် စာအုပ်ကိုလည်း ထုတ်လေသည်။ ဦးမောင်ကလေးနှင့် ဒေါ်ဒေါ်သိန်းတို့ လင်မယားအဖို့ တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ ဝင်ငွေကောင်းလာသည်။

ဤတွင် ဒေါ်ဒေါ်သိန်းသည် မိမိတို့၏ လုပ်ငန်းသစ်နှင့် ဦးဖိုးကျား၏ ရှေ့ရေးကို စဉ်းစားမိခဲ့လေသည်။ ဦးဖိုးကျားမှာ မိမိတို့နှင့် တစ်စီးပွားတည်းလို ဖြစ်နေသော်လည်း တကယ်တမ်းဆိုလျှင် သွေးသားထဲက မဟုတ်သေး။ ဦးဖိုးကျားမှာ လူတော် ဖြစ်သည်။ ဉာဏ်၊ ဝီရိယ လိုလေသေး မရှိသူဖြစ်သည်။ သူ့လိုလူမျိုးကို အရင်းအချာအဖြစ် သိမ်းပိုက်ထားရန် မကောင်းပေဘူးလား။

သမီးဖြစ်သူ မအေးကြည်မှာလည်း အရွယ်ရောက်ပြီး ၁၀ တန်းလည်း အောင်ပြီးပြီ။ ဦးဖိုးကျားနှင့် လက်ထပ်ပေးရသော် ပို၍သင့်မြတ်မည် မဟုတ်လား။ ဒေါ်ဒေါ်သိန်းသည် သမီးကို နားချလေသည်။ ဦးဖိုးကျား၏ သဘောကို မေးစမ်းလေ သည်။ ဒေါ်ဒေါ်သိန်း၏ စကားကို မအေးကြည်က မပယ်။

ဦးဖိုးကျားမှာမူ မိဘများ ကွယ်လွန်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သော်လည်း တောတွင် အဒေါ် သားချင်းများ ရှိသေးသည်။ သူတို့ဆီသွား၍ အကြောင်းကြားရသေးသည်။ သူတို့ကလည်း ခေါင်းညိတ်လေသည်။ သို့ဖြင့် ၁၉၂၉ ခုနှစ်၊ မေလထဲတွင် ကာလဘတ်လမ်း အိမ်၌ပင် မင်္ဂလာပွဲကျင်းပ၍ ဦးဖိုးကျားနှင့် မအေးကြည်တို့ အကြင်လင်မယား ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။

ဦးဖိုးကျားမှာ ယခုလို အိမ်ထောင်သည် ဖြစ်လာခဲ့သော်လည်း အနေ အထိုင်မှာ မထူးခြား။ အိမ်ထောင်မကျခင်ကနှင့် မကွာလှ။ မအေးကြည်ကလည်း နှုတ်ကျိုးနေသဖြင့် 'ဦးလေး' ဟူ၍သာ ဆက်၍ခေါ်သည်။ ဦးဖိုးကျားကလည်း

ငယ်ငယ်တုန်းကတည်းက နေခဲ့သလို အလိုလိုက် မြဲလိုက်လေသည်။ သူတို့သည် အိမ်ခွဲ၍လည်း မနေ။ သူတို့၏ စားရေးသောက်ရေးကိုပင် ဒေါ်ဒေါ်သိန်းက လိုက်၍ စီမံရလေသည်။ ထို့ကြောင့် သူတို့ အိမ်ထောင်ရေးသည် အေးချမ်းလှသည်။ ဦးဖိုးကျား မှာလည်း သူ့ရုံးကိစ္စ၊ စာကိစ္စကို ပို၍ အာရုံစိုက်နိုင်လေသည်။

ရုံးကိစ္စဆိုသည်မှာလည်း အမျိုးသားပညာရေး တည်တံ့ကြီးပွားရေးပင် ဖြစ်သည်။ ထို့အတွက် စိတ်ပင်ပန်းစရာလည်း ရှိ၏။ ဝမ်းသာစရာလည်း ရှိသည်။ အမျိုးသားပညာရေးသည် သပိတ်မှ ပေါက်ဖွားလာခဲ့သည့်အတိုင်း အစိုးရ၏အဖိအနှိပ် မကင်း။ ရံဖန်ရံခါ အမျိုးသားကျောင်းသို့ အစိုးရ ပညာဝန်များ လာရောက် စစ်ဆေးကာ သင်နည်းညွှန်သည်။ ဆရာများတွင် အရည်ပြည့်သူ နည်းသည် စသည်ဖြင့် ဝေဖန်တတ်သည်။

တစ်ဖန် တစ်မြို့တည်းတွင် အမျိုးသားကျောင်းနှင့် အခြားသာသနာပြုကျောင်းတို့ အပြိုင် ဖြစ်နေခဲ့လျှင် အစိုးရက ထိုအမျိုးသားကျောင်းအတွက် ထောက်ပံ့ငွေ ဖြုတ်ပစ်တတ်လေသည်။ တစ်ဖန်အစိုးရက အမျိုးသားရေးကောင်စီနှင့် သဘောတူခဲ့သည်ကို ပျက်ပြယ်ပြယ်လုပ်ကာ အမျိုးသားကျောင်းသို့ စာရင်းစစ်ကို စေလွှတ်တတ်လေသည်။ ထိုအခါ အမှားကို အမှန် ပြန်ရောက်အောင် ဦးဖိုးကျားမှာ ဦးထွန်းညို၊ ဦးစိုးဝင်း စသော အမျိုးသားပညာရေးကောင်စီ အရာရှိများနှင့် အတူ ဆောင်ရွက်ရလေသည်။ ကျောင်းများ၏ အုပ်ချုပ်ရေး၊ ငွေရေးကြေးရေး၊ စာသင်ရေးတို့ကိုလည်း ပို၍ ဂရုစိုက်ရသည်။

တစ်ဖက်တွင်လည်း ပြည်သူတွေအကြား၌ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ် အမြဲရှင်သန်နေအောင်၊ အမျိုးသားကျောင်း အဆောက်အအုံရအောင်၊ ဝန်ထမ်းအချင်းချင်း ထထကြွကြွ ရှိလေရအောင် သူတို့မှာ နှိုးဆော်တိုက်တွန်းနေရသည်။ ကြည့်ပါ။ အမျိုးသားနေ့၏ အရေးကြီးပုံကို သတိပြုမိအောင် သတင်းစာ၊ မဂ္ဂဇင်းမှ တစ်ဆင့် သူတို့ အမြဲစည်းရုံးရလေသည်။ ရန်ပုံငွေအတွက် ကျောင်းကပွဲတွေ နှစ်စဉ် လုပ်ပေးရလေသည်။ အမျိုးသားပညာရေးမဂ္ဂဇင်းကို စတင် ဖြန့်ချိ ရလေသည်။

ဤတွင် ဦးဖိုးကျားမှာ အမြဲတန်း စိတ်မောနေရသည်ကား မဟုတ်ပါ။ အမျိုးသားပညာရေး၊ အမျိုးသားကျောင်း အခြေအနေကောင်းလာလျှင် ကောင်းလာသလောက် ဝမ်းသာရပေသည်။ နှစ်စဉ် အမျိုးသားနေ့တွင် အမျိုးသားကျောင်းတွေက ဦးစီးကျင်းပနေရာမှ တစ်စ တစ်စနှင့် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား သမဂ္ဂလို အပြင်အသင်း အဖွဲ့တွေ ပါဝင်လာကြသည်။ ၁၉၃၄ ခုနှစ်၌ ဆိုလျှင် ဒိုင်အာခီ ပညာရေးဝန်ကြီးချုပ် ဒေါက်တာဘမော်က အမျိုးသားနေ့ကို အစိုးရ အသိအမှတ်ပြု ကျောင်းပိတ်ရက်ဟူ၍ ကြေညာပေးခဲ့ရသည်။ သို့ဖြင့် အမျိုးသားနေ့တွင် အစိုးရကျောင်းတွေမှာလည်း တရားဝင် ပါဝင်နိုင်လာလေတော့သည်။ ထို့အတူ အမျိုးသားကျောင်းအချို့မှာ ဘုန်းကြီးကျောင်းတွေကို မှီခိုနေခြင်းမှ လွတ်ကင်းကာ ကိုယ်ပိုင်အဆောက်အအုံနှင့် ဖြစ်လာသည်။

ရန်ကုန်မြို့ မအမျိုးသားကျောင်းဆိုလျှင် လမ်းမတော် (ဂေါ်ခွင်လမ်း) နှင့် ဆင်မဆင်လမ်းကို ခွ၍ကြီးကျယ်သော သုံးထပ်ကျောင်းကြီး ဖြစ်နေခဲ့ပြီ။ (ယခင်က ပုဂ္ဂိုလ်တောင်ကျောင်းတွင် ကျောင်းအုပ်လုပ်ခဲ့၍ နောင်အခါ) ရန်ကုန်မြို့မကျောင်းတွင် ကျောင်းအုပ် လုပ်နေသော ဦးဘလွင်သည်လည်း အဖိုးရကျောင်းတွေကို မော်ကြည့်ရဲလေပြီ။ ထို့အတူ အမျိုးသားပညာရေးမဂ္ဂဇင်းကို ဦးဖိုးကျားနှင့် ဦးထွန်းညိုတို့က ဦးစီးထုတ်ဝေရာတွင် ပြည်မြို့ အမျိုးသားကျောင်း၌ ကျောင်းအုပ်လုပ်သော ဦးဘဦး၊ နယ်တွင် နယ်ပိုင် ဖြစ်နေသော ဦးဖိုးလတ်၊ တက္ကသိုလ် ကျောင်းတိုက်၌ ပါဠိကထိက လုပ်နေသော ဦးလဖေဝင်းလို မိတ်ဟောင်းဆွေဟောင်းများအပြင် ပညာဝန်ထောက် ဦးဖိုးစိန်၊ တက္ကသိုလ်အရှေ့တိုင်း ဘာသာရပ် ပါမောက္ခ ဦးဖေမောင်တင်၊ ကြေးတိုင်မင်းကြီးဟောင်း ဖာနီဗယ် စသူများက ကူညီရေးသားပေးသဖြင့် ကျေနပ်ရပေသည်။

တစ်ခုရှိသည်။ အမျိုးသားပညာရေးကို ဦးဖိုးကျား ဆောင်ရွက်ရင်း ဝမ်းသာပျော်ရွှင်ရသည့်အထဲတွင် စာပေကိစ္စလည်း ပါလေသည်။ သူ စာရေး စာအုပ် ထုတ်သည်မှာ အမျိုးသားပညာရေးအတွက် အကူအညီ ဖြစ်အောင်၊ ပြည်သူတို့ အသိဉာဏ်တိုးအောင် သဘောလည်း ပါ၏။ သူဝါသနာအလျောက်လည်း ဖြစ်လေသည်။ ပုံစံပြရမည်ဆိုလျှင် နောက်ထပ် သူ ရေးထုတ်သည့် 'စလေဦးပုည အတ္ထုပ္ပတ္တိနှင့် ရေသည်ပြဇာတ်'၊ 'ငါးရာငါးဆယ်ကောက်နုချက်များ'၊ တစ်၊ နှစ်၊ သုံး၊ 'ကိုယ်တွေ့ ဝတ္ထု တစ်၊ နှစ်၊ သုံး၊ လေး' စာအုပ်များနှင့် ရက်စွဲ အတို ရေးသင့်ကြောင်း၊ ဆောင်းပါး၊ သဘင်လုပ်ငန်း ခေတ်မီအောင် စကားအသုံးအနှုန်း၊ ဇာတ်လမ်း ဇာတ်ကွက် ပြုပြင် သင့်ကြောင်း ဆောင်းပါး၊ မဲဇာတောင်ခြေ ရတုတွင် နေမချမ်း လူသာချမ်းကြောင်း အနက်ဖွင့် ဆောင်းပါး စသည်များ ဖြစ်ကြသည်။

ဤတွင် 'စလေဦးပုည အတ္ထုပ္ပတ္တိနှင့် ရေသည်ပြဇာတ်' လို စာအုပ်မှာ အမျိုးသား ကျောင်းသုံး ဖြစ်သွားပြန်လေ၍ ဦးဖိုးကျားကို မြန်မာ့အလင်းဦးစိန်းက စောင့်၍ ဝေဖန်ခဲ့ဖူးလေသည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဦးဖိုးကျားသည် အမျိုးပညာရေးကောင်စီ အမှုထမ်းလုပ်နေပြီး မိမိ၏ စာအုပ်ကို ကျောင်းသုံးပြုငှားစေခဲ့ခြင်းမှာ မသင့်လျော်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ဦးစိန်း၏ ဝေဖန်ချက်သည် မှန်သယောင်ယောင်ပင်။

သို့သော် ဦးဖိုးကျား၏ စာအချို့သည်လည်း ကျောင်းသားများနှင့် အထူး သင့်လျော်သည်ဆိုသည်မှာ ဘယ်လိုမှ မငြင်းနိုင်။ သည်ဟာကို ထားပါတော့။ ရှေ့ဆက်၍ ဆိုရလျှင် သူ့စာ၊ သူ့ဆောင်းပါးတွေကို အဝေးရောက် ဦးအောင်ကြီး၊ ပညာဝန်ထောက် ဦးဖိုးစိန်၊ (ယခင် အမျိုးသား ကောလိပ်ဆရာ) ယခု ဒီးဒုတ်ဦးဘချို စသော စာပေသမားများက စိတ်ပါလက်ပါ ဝင်ဆွေးနွေးကြသည်မှာ အားရစရာ ဖြစ်လေသည်။

အမှန်စင်စစ် ဦးဖိုးကျားမှာ စာသက်ရင့်လာလေလေ၊ မြန်မာစာ၊ မြန်မာမှု

အကြောင်းကို ဝါသနာပါသူအချင်းချင်းနှင့် ငြင်းခုံဆွေးနွေး၍သော် လည်းကောင်း၊ အရေးအဖတ်ပြု၍သော် လည်းကောင်း အချိန်ကုန်ချင်လေဖြစ်သည်။ မြန်မာစာ၊ မြန်မာမှုသဘောသကန်ကို ဆွေးနွေးရေးသားသည့်ကိစ္စကို မဆိုထားနှင့် ကိုယ့် အချင်းချင်း စာချိုးကလေးနှင့် အဆက်အသွယ် လုပ်ရသည်ကိုပင် သူ့အဖို့ အရသာတစ်မျိုး ဖြစ်သည်။

မော်ပီမြို့တွင် ဆရာသိန်းဆိုသူ ရှေးဟောင်းရာဇဝင် ပုံပြင်ဝတ္ထု အစု အဆောင်း ကောင်းသူတစ်ဦး ရှိလေသည်။ ထိုဆရာသိန်းသည် သူတူများ ရှင်ပြုပွဲသို့ ဦးဖိုးကျားကို ဖိတ်လေသည်။ ဦးဖိုးကျားမှာ မသွားနိုင်။ ထိုအခါ ဆရာသိန်းက ကဗျာကာရန်ဖြင့် စကားနာထိုးသည်။ ဦးဖိုးကျားကလည်း ဆရာသိန်း ကျေနပ်အောင် ကဗျာကာရန်ဖြင့် ချောရသည်။ သူ့ချောပုံမှာ . . .

ဖိတ်စာငှ၊ ရပါ၏ တပည့်မှာ။

သို့ကတဲ စာပွဲ မေးဖြေမှုကြောင့်

ယခုလို အလာဖင့်တယ် ရောက်ခွင့်မသာ။

လူမရောက်သော်လည်း၊ စိတ်ရောက်ဖြင့် အမှန်ပါ။ သဒ္ဒါသာလိုရင်း။

မသင့်ချွတ်သူမို့၊ ခွင့်လွတ်ရန် ကျွန်ကန်တော့ပါဦး

ပျောင်းပြောဝပ်စင်း။

ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

ထို့အတူ မြို့မကျောင်း ညစာစားပွဲတစ်ခုတွင် ဦးဖိုးကျားနှင့် မြို့မ ကျောင်းဆရာ လုပ်နေသူ ဦးတင့်ဆွေတို့ တွေ့ဆုံမိ၍ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် အကြောင်း ကို စကားစပ်မိကြသည်။ ထိုညသည် မြောက်လေကလေး တသွေးသွေးနှင့် လသာ သော ည ဖြစ်သည်။

ဦးဖိုးကျားသည်လည်း ကျောင်းဆင်ဝင် ဝရန်တာသို့ ဦးတင့်ဆွေကို ခေါ်၍

. . . .

တိမ်မှောင်ဝေကင်း မြူမှူးရှင်း၊ မြူမှောင်ဝေကင်း တိမ်မှူးကင်း၊ စန္ဒာရောင် ဝင်း ထွန်းလင်းသန့်စင်ကြည်၊ မိုးမင်းလွင်လေပြီ။ မြောက်လေငယ်ပြန်ညောင်း ဆောင်းလရောက်ပြန်ပြီ။ သဇင်မွှေးကြူ ပေါ်ပြန်တော့မည်၊ ကြံစည်စိတ်ဝမ်းများ၊ အို . . . ကံဆိုးသည် . . . လျှောက်ထားလျှင်လေ၊ ကြာလေတော့မည် . . . ၊ လျှောက်ချင်ပေါင် . . .

စသည်ဖြင့် ပတ်ပျိုးကလေးကို ဆိုပြလေသည်။

ထို့နောက် . . .

စာကိုကြည့်ရင် စာရေးသူရဲ့ စိတ်ထဲမှာ ဖြစ်ပုံပျက်ပုံကို သိနိုင်တယ် ကိုရင်တင့်ရဲ့၊ ဒီတေးကလေးကိုစပ်တော့ လှိုင်မင်းသမီးဟာ ကနောင်မင်းသားကို အသည်းစွဲ ချစ်တုန်းကိုး။ မိုးအကုန် ဆောင်းအဝင် အာကာသကြီးတစ်ခုလုံးမှာလည်း

ဖြူစင်ပြီး တအေးအေး မြောက်လေသွေးတဲ့ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့ကြီးမှာ မှန်ရွှေပြတင်းက ရှုမျှော်ရင်း သူ စပ်ဆိုလိုက်တဲ့ ဒီသီချင်းကလေးဟာ ပထမတော့ နုနယ်ညိုညို ကလေးပေါ့။ လကလည်း ထိန်နေအောင်သာ၊ လေပြေလေညင်း ကလေး ကလည်း လာ၊ လွမ်းစရာ အခါလေးဆိုတော့ သူ့စိတ်ထဲမှာ ကြည်နူးတာတွေ ပိုနေတာပေါ့။ သို့သော်လည်း စာကို စပ်ရင်း ချစ်သူအပေါ် နာတဲ့ စိတ်တွေဟာ တဖြည်းဖြည်း ပေါ်လာပြီး အသံရော စကားရော ကြမ်းလာတာကို တွေ့သလား။ အဲဒါဟာ စာရေးသူရဲ့ စိတ်ဟာ သူ့စာထဲမှာ အကွင်းကွင်း ပေါ်လာတတ်တယ် ဆိုတဲ့အကြောင်း ထင်ရှားစေတဲ့ ဥပမာတစ်ခုပဲ... .

ဟူ၍ သူ မြင်သည့်အတိုင်း ပြောခဲ့လေသည်။

ဦးဖိုးကျား ပြောပုံမှာ အသားပါလှ၏။ ညင်ညင်သာသာလည်း ရှိပေသည်။ သို့သော် အချို့သော အခါကာလ၌မူ သူသည် ဤမျှလောက် မညင်သာ။ သူတစ်ပါး မလှန်နိုင်အောင် ချက်ကျကျ တည်တည်တံ့တံ့ကြီး ပြောဆိုတတ်လေသည်။ ထိုအခါ ကာလမျိုးသည် သီပေါမင်း ပါတော်မူ အရေးနှင့်စ၍ သူတစ်ပါး ရေးသားချက်ကို ပြန်လှန်ချေပသည့်အခါ ဖြစ်လေသည်။

၁၉၃၅ ခု၊ ဇူလိုင်ဘာလ၊ ၂၉ ရက် ညနေပိုင်းတွင် မြန်မာပြည် သုတေသန အသင်းကြီးက ကြီးမှူး၍ ဆေးကောလိပ်ခန်းမ၌ ရာဇဝင်ဟောပြောပွဲ ကျင်းပလေ သည်။ ထိုပွဲတွင် ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်သူ ဆာမောင်ဘက ဥက္ကဋ္ဌလုပ်၍ ဟမိလတန် ဆိုသူက 'မြန်မာပြည်ကြီး နောက်ဆုံး ပါတော်မူခန်း' စာတမ်းကို ဖတ်လေသည်။

အမှန်မှာ ထိုစာတမ်းကို ဟမိလတန်က ကိုယ်စားဖတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ စာတမ်းရေးသူမှာ မစ္စတာ နွိုက်စ် (Noyce) ဆိုသူ ဖြစ်လေသည်။ သူသည် မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်ရာတွင် ပါသော ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဒင်၏ အတွင်းလူယုံ ဖြစ်ခဲ့လေသည်ဟု ဆိုလေသည်။ ထို့ကြောင့် နန်းတွင်းရေးကို ခြေခြေမြစ်မြစ် သိသည်ဟု ယူဆစရာ ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် ထိုစာတမ်းတွင် မမှန်မကန် အချက်များစွာ ပါလေသည်။

ဦးဖိုးကျားသည်လည်း ဘဝင်မကျ ဖြစ်လေသည်။ ပြန်လှန်ချေပရန်လည်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့လေသည်။ ဤတွင် နွိုက်စ်၏ စာတမ်းပါ အချက်အလက်ကို ချေရုံနှင့် မလုံလောက်သေး။ သူ ကျောင်းသား ဘဝမှစ၍ ယခုထိ အင်္ဂလိပ်များ မမှန်မကန် ရေးသားသည့်အချက် အပုံအပင် ရှိသည်။ ထိုအချက်များကိုပါ စုပေါင်း၍ ဖြေဆိုက ပို့၍ သင့်တော်မည်ဟု ဦးဖိုးကျား သဘောရလေသည်။

ထိုအချက်များကို ကဏ္ဍပိုင်းလိုက်လျှင်... .

- (က) အင်္ဂလိပ်အရာရှိများနှင့် အင်္ဂလိပ် ကျေးကျွန်များကို မြန်မာမင်း အဆက်ဆက်က မတရားပြုခဲ့သဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဆွေတော် မိုး

တော်များကို မြန်မာဘုရင်က သတ်ဖြတ်ခဲ့သဖြင့် လည်းကောင်း၊
မြန်မာနိုင်ငံကို အင်္ဂလိပ်က သိမ်းယူသည်။

(ခ) ငမောက်ကျောက်နှင့် အခြား အဖိုးတန် ကျောက်များကို အင်္ဂလိပ်တို့
မယူ။

(ဂ) သီပေါမင်းသည် သူပုန်မင်း ဖြစ်သည်။

ဟူ၍ သုံးပိုင်းထွက်လာသည်။ ထိုသုံးပိုင်းကို အသေးစိတ် ရှင်းလင်းချေပ
သော စာတမ်းကို ဦးဖိုးကျား ရေးလေသည်။

သို့ဖြင့် ၁၉၃၆ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလအစတွင် လူငယ်များကြီးပွားရေးအသင်းက
ကြီးမှူး၍ အစိုးရ အထက်တန်းကျောင်း ခန်းမဆောင်၌ ဦးဖိုးကျား၏ စာတမ်းဖတ်ပွဲ၊
ရှင်းလင်းပွဲ ကျင်းပလေသည်။ ထိုအခမ်းအနားတွင် ဝတ်လုံ ဦးသိမ်းမောင်က
သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရသည်။ လာရောက်နားထောင်သူများလည်း
ခန်းလုံးပြည့် ဖြစ်လေသည်။ ထိုသို့တို့သည် ဦးဖိုးကျား၏ ရှင်းလင်းချေပချက်ကို အလွန်
အားရနှစ်သက်ကြလေသည်။

(၈)

နို့ကတ်၏ မတရားပြောဆိုချက်ကို ဦးဖိုးကျား ပြန်လှန်ချေပ၍
အရက်နှစ်ဆယ် အစိတ်သာ ရှိသေးသည်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ကျောင်းသားများ
သမဂ္ဂက ဦးစီးသည့် ဒုတိယအကြိမ် ကျောင်းသားသပိတ်သည် ပေါ်ခဲ့လေတော့သည်။
ထိုသပိတ်ကို ကူညီရန် တာဝန်သည်လည်း ဦးဖိုးကျားအပေါ်၌ ကျလာပြန်သည်။

ဖြစ်ပုံမှာ သမဂ္ဂ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ ကိုနုသည် ကျောင်းအာဏာပိုင်များ၏
ချို့ယွင်းချက်များကို သမဂ္ဂ စင်မြင့်ပေါ်မှနေ၍ ဖော်ထုတ်ခဲ့၊ ဝေဖန်ခဲ့လေသည်။
ထို့ပြင် သမဂ္ဂစာစောင် 'အိုးဝေ' တွင်လည်း ကျောင်းအာဏာပိုင်တစ်ဦး၏ ဣတ္ထိယ
လိုက်တတ်သော ဝါသနာကို ပြောင်လျှောင် သရော်သော စာတစ်စောင် ပါခဲ့လေ
သည်။ ဤသည်ကို အာဏာပိုင်များက မခံနိုင်။ ဥက္ကဋ္ဌ ကိုနုကို ကျောင်းထုတ်ပစ်သည်။
'အိုးဝေ' အယဇိတာ ကိုအောင်ဆန်းကို ကျောင်းထုတ်ပစ်ရန် အစီအစဉ် လုပ်နေသည်။

အာဏာပိုင်တို့၏ အပြုအမူသည် ကျောင်းသားထု တစ်ခုလုံးကို ဖော်ကား
ရာ ရောက်သည်ဟု ကျောင်းသူကျောင်းသားများက ထင်ကြလေသည်။ သို့ဖြင့်
တညီတညွတ်တည်း သပိတ်မှောက်ကြကာ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ရှိ ကျောင်းဇရပ်များ
တွင် သွားရောက်နေထိုင်ကြလေသည်။ ထို့နောက် သုံးလခန့်အကြာတွင် ကျောင်း
အာဏာပိုင်ဘက်က ကျောင်းသားများ၏ တောင်းဆိုချက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို
လိုက်လျောသဖြင့် သူတို့ သပိတ်လှန်ခဲ့ကြသည်။

ဤတွင် သပိတ်ကို အကြောင်းပြု၍ အမျိုးသားတက္ကသိုလ်တစ်ခု တည်ထောင်ရန် အကြောင်းဖြစ်လာသည်။ တည်ထောင်ရန် အကြံပေးသူမှာ ဝတ်လုံဦးသိန်းမောင် ပင်တည်း။ ထိုအကြံကို သူ့ဌေး ဦးသွင်၊ မြို့မကျောင်းအုပ်ကြီး ဦးဘလွင်၊ ဒီးဒုတ် ဦးဘချို၊ ဝတ်လုံ ဦးကျော်မြင့်၊ ကျောင်းသားခေါင်းဆောင် ကိုနု၊ ကိုအောင်ဆန်း အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များက လက်ခံကြလေသည်။ သူတို့က အမျိုးသားတက္ကသိုလ် တည်ထောင်ရန် အချိန်သင့်နေပြီဟု ယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။

၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံကို အိန္ဒိယမှ ခွဲထွက်လေတော့မည်။ ဒိုင်အာခီ အုပ်ချုပ်ရေး ဌာနတွင် ၉၁ ဌာန အုပ်ချုပ်ရေး ရောက်တော့မည်။ ထိုအခြေအနေကို ရင်ဆိုင်နိုင်ရအောင် မြန်မာကျောင်းသားများသည် ဝိဇ္ဇာပညာများ၊ သိပ္ပံပညာများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တတ်သိဖို့ လိုလာလိမ့်မည်။ ဝိဇ္ဇာပညာ သိပ္ပံပညာများကို မြန်မာဘာသာဖြင့် ပို့ချလျှင် မြန်မြန်ထက်ထက် တတ်စရာလည်း ရှိသည်။ ဤသို့ မြော်မြင်၍ ခေါင်းဆောင်များက အမျိုးသားတက္ကသိုလ်ကို တည်ထောင်ရန် ကြံရွယ်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ထိုအခါ အမျိုးသားတက္ကသိုလ် ရန်ပုံငွေရှာရန် မြို့မကျောင်းတွင် အစည်းအဝေး လုပ်ရလေသည်။ အစည်းအဝေးသို့ ဦးဖိုးကျား အပါအဝင် မျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်အများ တက်ရောက်ကြသည်တွင် သူ့ဌေး ဦးသွင် နာယက လုပ်လေသည်။ သူကပင် ဦးဦးဖျားဖျားစ၍ ရန်ပုံငွေ ၁,၀၀၀ ထည့်ဝင်ကြောင်း ကြေညာလိုက်လေသည်။

ဦးသွင်၏ အလှူငွေအတွက် အစည်းအဝေးတွင် ရောက်ရှိနေသော ကိုအောင်ဆန်းက မကျေနပ်။ အမျိုးသားတက္ကသိုလ် တည်တံ့ရန် ငွေသိန်းပေါင်းများစွာ လိုလိမ့်မည်။ သူ့ဌေးကြီးတစ် ယောက်က ငွေ ၁,၀၀၀ သာထည့်သည်မှာ ဆင့်ပါးစပ် နှမ်းပက်သလိုရှိသည်ဟု ကိုအောင်ဆန်းက သဘောရလေသည်။ သဘောရသည့် အတိုင်း တုံးတိတိ ထ၍ပြောရာ ပရိသတ်မှာ အံ့အားသင့်ပြီး ကြောင်နေကြသည်။ အစည်းအဝေးမှာ ရှေ့လည်း မတိုးနိုင်၊ နောက်လည်း မဆုတ်နိုင်၊ ထစ်တော့မည်ကဲ့သို့ ရှိလေသည်။ ဦးဖိုးကျားသည် ထိုအကျဉ်းအကျပ်မှ ရှောင်လိုလေသည်။ မြေမသေ တုတ်မကျိုး နှစ်ဖက် အကျိုးရှိစေချင်လေသည်။

ထို့ကြောင့် ထိုင်နေရာမှ ထကာ . . .

“ . . . အမျိုးသားတက္ကသိုလ် ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ငွေသိန်းနဲ့ချီပြီး လိုတယ်ဆိုတာလည်း မှန်ပါတယ်။ သို့ပေမယ့် ဦးသွင်လို ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးက ငွေ ၁,၀၀၀ ထည့်တာကိုတော့ဖြင့် နည်းတယ်လို့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ယခု လောလောဆယ် သူ့စေတနာ သဒ္ဓါတရား အလျှောက် ထည့်ခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။ နောင်တက္ကသိုလ် တကယ်ဖြစ်မြောက်တဲ့အခါ စေတနာတွေ ပိုလာပြီး နောက်ထပ် ထည့်လိမ့်ဦးမယ်လို့ မျှော်လင့်နိုင်ပါသေးတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဒီလောက် အဖိုးတန် တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဟာ တက္ကသိုလ် ဖြစ်မြောက်ရေး အစည်းအဝေးကို အချိန်ကုန် လှုပ်နန်း

ခံကာ လာပြီး နာယကအဖြစ် ဆောင်ရွက်တဲ့ တန်ဖိုးဟာလည်း မဆုံးဖြတ်နိုင်အောင် ကြီးမားလှပါပေတယ်”

ဟု ကြားဝင်၍ ပြောလေသည်။ ထိုအခါမှ ဦးသွင်၊ ကိုအောင်ဆန်းနှင့် ကျန်ပရိသတ်တို့မှာ ပြုံးနိုင် ရယ်နိုင်လေတော့သည်။

ဩဂုတ်လအတွင်း၌ အမျိုးသားတက္ကသိုလ် ညနေခင်း သင်တန်းများကို မြို့မကျောင်း၌ စတင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ ထိုသင်တန်းတွင် မြန်မာ့အလင်း ဦးစိန်းက သတင်းစာပညာ၊ သူရိယ ဦးလှဖေက ဘောဂဗေဒ၊ အင်္ဂလိပ်စာပေ ပညာရှင် ဒေါက်တာ ထင်အောင်က အင်္ဂလိပ်စာနှင့် နိုင်ငံရေးရာဇဝင်၊ ပါမောက္ခ ဦးအောင်လှက သင်္ချာ၊ ဦးထွန်းညိုက ပထဝီဝင်၊ ဒီးဂုတ် ဦးဘချိုက ကိုးခန်းဖျံ့၊ ပညာဝန်ထောက် ဟောင်း ဦးဖိုးစိန်က မြန်မာသဒ္ဒါ စသည်ဖြင့် သင်ရန် တာဝန်ကျလေသည်။ ဦးဖိုးကျားမှာမူ ရာဇဝင် သုတေသီ ဦးသက်တင်နှင့် တွဲ၍ ရာဇဝင်ဘာသာကို ပို့ချ လေသည်။ ညနေ သင်တန်းများသည်လည်း ကြာကြာ မခံခဲ့ပေ။ ရှေးက ဖွင့်ခဲ့သော အမျိုးသား ကောလိပ်နည်းတူ ငွေကြေးချို့တဲ့မှု၊ အစိုးရ အသိအမှတ် မပြုမှုကြောင့် တစ်နှစ်မျှအကြာတွင် ပိတ်လိုက်ရလေသည်။

အမျိုးသား တက္ကသိုလ် ပိတ်လိုက်ရသည်မှာ အံ့ဩစရာ မရှိပါ။ ထို တက္ကသိုလ်မျိုးအတွက် အခြေအနေက မပေးသေး။ အချို့အချို့သော လူမှု အဆောက်အအုံတို့မည်သည် တိုင်းပြည် လွတ်လပ်၍ ကိုယ့်အစိုးရနှင့် ကိုယ် ထူထောင်ပြီးမှသာ ဖြစ်ထွန်းတိုးပွားနိုင်လေသည်။ ယခုမူ မြန်မာတို့က အင်္ဂလိပ်ထံမှ အာဏာ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းသာ ခွဲဝေရထားသည် ဖြစ်လေသည်။ စိတ်ဆန္ဒရှိသည်က တစ်ဌာန၊ တကယ့် အခြေအနေက တစ်မျိုး ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်ပိုင်ရာ၊ ကိုယ်နိုင်ရာကို ဦးစွာ ဆုပ်ကိုင်ထားဖို့ လိုလေသည်။ ထိုအချက်ကိုကား ဦးဖိုးကျား မျက်ခြည်မပြတ်ခဲ့ပေ။ ထိုအချက်မှာလည်း အခြားမဟုတ်၊ အမျိုးသားကျောင်းများကို နိုင်နိုင်နင်းနင်း စည်းရုံးရေးနှင့် စာအုပ်စာတမ်း ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရေးပင် ဖြစ်သည်။

ကျောင်းကိစ္စကို ရှေ့တွင် ပြောတန်သရွေ့ ပြောခဲ့ပြီ။ စာအုပ်စာတမ်း ထုတ်သည့် ကိစ္စကိုကား ဖြည့်စွက်၍ ပြောစရာတွေ ရှိလေသေးသည်။ ဦးဖိုးကျားတွင် ပုံနှိပ်တိုက် တစ်ခုရှိသည့်အတွက် အလွန် နေရာကျပေသည်။ ကိုယ်ပိုင်တိုက် ဖြစ်၍ အရုံးအမြတ် သိပ်ကြီး တွက်ချက်စရာမလို။ ထုတ်ရသည်။ စာပေအနုညာပဲ ဖြစ်စေ လူမှုရေး၊ ဘာသာ သာသနာရေးပဲ ဖြစ်စေ၊ တိုင်းပြည်အနှံ့ သိကြားစေချင်သည် ဆိုပါစို့။ မြန်မြန်ရိုက်ထုတ်၍ ဖြစ်သည်။ သည်လိုနှင့် ဦးဖိုးကျားသည် သူ ဖတ်ခဲ့သော ပါတော်မူ စာတမ်းကိုပင် ချဲ့ထွင်၍ စာအုပ်ငယ်အဖြစ် ဖြန့်ချိခဲ့သည် မဟုတ်လား။

ထို့ပြင် ကိုယ်ပိုင်စာပုံနှိပ်စက်ရှိသည့် ကျေးဇူးကြောင့် မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်များ တွင် ကိုယ်ရေးခဲ့သည့် စာတိုစာစတွေကိုလည်း စုစည်း၍ လုံးချင်း ထုတ်ဝေရ လွယ် သည်။ ကိုယ်တွေ့ဝတ္ထု တစ်၊ နှစ်၊ သုံး၊ လေး ကိုပင် ကြည့်ပါလေ။ ထိုဝတ္ထုများသည်

မူလက တိုးတက်ရေးမဂ္ဂဇင်းတွင် လစဉ်ပါခဲ့သော စာများ ဖြစ်ကြသည်။ ဦးဖိုးကျားနှင့် ကောလိပ်ကျောင်းတုန်းက ရင်နှီးခဲ့သော အက်ဒီဆင်၏ စာများလို ဆောင်းပါးမက ဝတ္ထုမကျ စာများ ဖြစ်ကြသည်။

ထိုစာများတွင် အရက်သမားအကြောင်း၊ မာနခဲ ကောလိပ်ကျောင်းသား အကြောင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာယောင်အကြောင်း၊ ပကာသန အလှူအတန်းအကြောင်း၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဖီလာကျသော ဗိုလ်ဆန်မှုအကြောင်း စသည်ဖြင့် ပါသည်။ ကိုယ့်ဒူးကိုယ်ချွန် ပညာရှာအပ်သည့်အကြောင်း၊ စိတ်ရင်းမှန်ဖြင့် ဘုရားတရားကို ကြည်ညိုသင့်ကြောင်း၊ ရပ်ကိန္နုရွာကိန္နု စာဖတ်ခန်း စာကြည့်တိုက် ထူထောင်ကောင်းသည့် အကြောင်း၊ ညီညွတ်ချစ်ခင်သည့် အိမ်ထောင်ကျေးဇူးအကြောင်း စသည်ဖြင့် ပါသည်။

တစ်ဖန် ထိုစာများအနက် 'အခမဲ့ ကူလီထမ်းခြင်း အကျိုး' လို့ စာသည် နိုင်ငံခြားပုံစံမှ မြန်မာမှု ပြုထားခြင်းဖြစ်၍ 'မြို့အုပ်မင်း' လို့ စာသည် ကိုယ်တွေ့ကို အခြေခံထားခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြားကို မှီးမှီး၊ ကိုယ်ပိုင်ပင် ဖြစ်ဖြစ်၊ အရေးဖြင့် မကြီးလှပါ။ ဦးဖိုးကျားတွင် စေတနာရှိသည်။ ဦးဖိုးကျားတွင် အမြင်ရှိ၏။ ထိုစေတနာ၊ ထိုအမြင်မှ တိုစိတ်စိန်နှင့် ဖတ်၍ သွက်သောစာ၊ ရွှင်လန်း ပေါ့ပါးသောစာ၊ ဟုတ်ပါပေ တကားဟု အဆုံးတွင် ဘဝင်ကျစေရသော စာများ အဖြစ်ဖြင့် တိုးတက်ရေး မဂ္ဂဇင်းတွင် ပုံသဏ္ဍာန်ပေါ်ကာ လစဉ် မှန်မှန် ပါခဲ့လေသည်။ လူကြိုက်လည်း အလွန် များခဲ့သည်။ ဦးဖိုးကျားသည်လည်း နောင်သော် ထိုစာများအား စုစည်း၍ သူ ပုံနှိပ်တိုက်မှ လုံးချင်း ထုတ်ဝေခဲ့ရာ တိုင်းပြည်အနှံ့ အကျိုးများပြန်လေသည်။

ပုံနှိပ်လုပ်ငန်းကို ဆက်၍ ပြောရဦးမည်။ မြန်မာ့ဂုဏ်ရည် ပုံနှိပ်တိုက်သည် ဦးဖိုးကျား ရေးသည့် စာအုပ်များသာမဟုတ် ဟိတသိဒ္ဓိဝတ္ထု၊ ဓမ္မနိတိချိုး စသော ရှေးဂန္ထဝင်များကိုလည်း အခါကာလ အားလျော်စွာ ရိုက်နှိပ်ဖြန့်ချိလေသေးသည်။ သို့ဖြင့် ကိုယ်ပိုင်စာအုပ်များရော အခြား စာအုပ်များပါ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် ဖြန့်ခဲ့ရာ ပုံနှိပ်လုပ်ငန်းသည် အတော်လေးတက်လာခဲ့သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ဦးဖိုးကျားတို့ မှာလည်း စီးပွားရေး အဆင်ပြေခဲ့လေသည်။

သို့သော် ဦးဖိုးကျားကို ပုံနှိပ်လုပ်ငန်း ဦးစီးတတ်သည့်ဟူကား အထင်မကြီး ပါလေနှင့်။ သူက ရုံးကိစ္စ၊ စာကိစ္စကိုသာ နားလည်သည်။ ရုံးကိစ္စ၊ စာကိစ္စနှင့်သာ အချိန်ကုန်တတ်သည်။ အမှန်စင်စစ် မင်ကျမင်နု သေသပ်၍ စာလုံးပေါင်းအမှား စင်အောင် ကြီးကြပ်သူမှာ ဦးစိုးမောင်ပင်ဖြစ်သည်။ ပုံနှိပ်တိုက် ငွေဝင်ငွေထွက် အဖိတ်အစင်မရှိအောင် ကြီးကြပ်ပေးသူမှာ မအေးကြည်ပင် ဖြစ်သည်။

မအေးကြည်ကလည်း သည်ဘက်၌ ကြည့်အားသည်။ သူ့မှာ သားသမီး ဆို၍ သား ဇော်ဝင်း(ကျား) တစ်ယောက်သာ ရှိလေသည်။ ထိုကလေးကလည်း ဒုက္ခမပေးတတ်ဖြစ်၍ သူ့မှာ အချိန်အားရသည်။ ဤတွင် သူတို့အကြောင်းကို နည်းနည်းဆိုရလိမ့်မည်။ မအေးကြည်သည် အိမ်တွင် အားသလောက် အားလေ

သည်။ သို့သော် မီးဖိုချောင်ကိစ္စတွင်ကား ဝင်၍ လုပ်လေ့မရှိ။ ထိုအတွက်
 ဒေါ်ဒေါ်သိန်းကပင် စီမံပေးရလေသည်။ (မီးဖိုချောင်ကိစ္စတွင်) ဒေါ်ဒေါ်သိန်းကို
 ကူညီရသူ တစ်ဦးရှိသည်။ ထိုသူမှာ မအေးမြင့် ဖြစ်လေသည်။ မအေးမြင့်၏ မိဘများ
 သည် ဒေါ်ဒေါ်သိန်းတို့နှင့် ခင်မင်ရင်းစွဲ ဖြစ်ကြသည်။ မအေးမြင့်မှာလည်း
 မအေးကြည်နှင့် ငယ်သူငယ်ချင်း ဖြစ်ပြန်လေသည်။ သို့ဖြင့် မအေးမြင့်သည်
 ကာလဘတ်အိမ်တွင် အမြဲတမ်းလိုလို လာနေလေသည်။

ဒေါ်ဒေါ်သိန်းနှင့် မအေးမြင့်တို့သည် ဦးဖိုးကျား ကြိုက်တတ်သည့်
 ထမင်းဟင်းကို ချက်ပေးလေ့ရှိသည်။ ဦးဖိုးကျား၏ အကြိုက်မှာလည်း ဆန်းဆန်း
 ပြားပြား မဟုတ်ပါ။ မြန်မာ့ရိုးရာ အစား ငယ်ငယ်က ကိုယ်နှင့် ရင်နှီးခဲ့သည့် အစာသာ
 ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဦးဖိုးကျား၏ ထမင်းစားပွဲတွင် သူငယ်စာ ငှက်ပျောကို လှီး၍
 ငါး၊ ပုစွန်နှင့် ချက်ပေးသော ဟင်းပါတတ်လေသည်။ ငါးမှာလည်း အသားတုံး
 ကြီးကြီးမဟုတ်။ တစ်ခါတစ်ရံ ပုသိမ်သားတွေမက်သော ပါစွန်သုတ်လည်း ရှိနေတတ်
 လေသည်။

မအေးကြည် ထမင်းဟင်း ကောင်းကောင်း မချက်တတ်သည်ကို ဦးဖိုးကျား
 သည် စိတ်မခုပါ။ မအေးကြည်ကို သူ ငယ်ငယ်ကတည်းက သိလာသဖြင့် အလို
 လိုက်ပြီး ဖြစ်လေသည်။ အမှန်စင်စစ် မအေးကြည်သည် ပုံနှိပ်စက်ဘက်ကို ဂရုစိုက်၍
 လုပ်သည်။ အားလျှင်ကား ဓာတ်စက်ဖွင့်၍ ပျော်ပျော်ပါးပါး နေတတ်သည်သာ
 ဖြစ်လေသည်။ သူ ပွဲလည်း ကြိုက်သည်။ ဖိုးစိန်ပွဲ၊ ရွှေမန်းတင်မောင် ပွဲဆိုလျှင်
 ဦးဦးဖျားဖျား သွားကြည့်ချင်လေသည်။ ပွဲကြည့်ပြီးလျှင်လည်း ပွဲထဲက ဇာတ်စကား
 လူပြက်စကားတွေကို နောက်နေ့ အိမ်သားတွေကြားတွင် အားရပါးရ ပြောပြတတ်
 သည်မှာ သူ့ဝသီပင် ဖြစ်သည်။ ဦးဖိုးကျားမှာ ဇာတ်သဘင်ကို မြန်မာမှုတစ်ရပ်
 အဖြစ်ဖြင့် အလေးထားပါ၏။ အဖိုးသားနေ့ နှစ်ပတ်လည်များတွင် မိတ်ဆွေအများကို
 အိမ်ကို ဖိတ်၊ မုန့်လုံးရေပေါ် ကျွေးရုံမျှမက၊ အိမ်ဘေးက ဘောလုံးကွင်းတွင် စင်ထိုးပြီး
 စပယ်လှိုင်ရုပ်သေးဖြင့် ဧည့်ခံတတ်သူလည်း ဖြစ်ပါ၏။ သို့သော် ပွဲလမ်း အသွားအလာ
 နည်းသည်။ စာအုပ်နှင့် အနေများသည်။

ဤသည်ကို မအေးကြည်က အနိုင်ကျင့်၍ သူ့ကို ပွဲသို့ လိုက်ပို့ခိုင်း တတ်
 လေသည်။ မအေးကြည်လုပ်ပုံသည် တစ်ခါတစ်ရံ ရယ်စရာပင်ကောင်း သေးတော့
 သည်။ တစ်နေ့တွင် ဦးဖိုးကျားသည် ဖျားနေသည်။ ထိုညတွင် ပွဲကောင်းကောင်းလည်း
 ရှိနေလေသည်။ ပွဲကြည့်ချင်နေသော မအေးကြည်သည် ဦးဖိုးကျားကို အဖျားကျ
 အောင် ဆေးအတင်းတိုက်လေသည်။ ဦးဖိုးကျား ဖျားလျှင်နှင့် ပွဲလိုက်သည်ကို အမေ
 မသိအောင်လည်း ကြံရလေသည်။ အိမ်ကကားသံကို မကြားရအောင် ထုတ်မှ
 ဖြစ်မည်။ မိုးချုပ်သော် သူတို့တစ်တွေသည် ဂိုဒေါင်မှ ကားကို ဖြည်းဖြည်းချင်း
 တွန်းထုတ်စေပြီး အဝေးရောက်မှ စက်နှိုးရလေသည်။ သို့သော် ဦးဖိုးကျားမှာ

နောက်တစ်နေ့တွင် အဖျားဒီဂရီ ပိုတက်လာသဖြင့် ဒေါ်ဒေါ်သိန်းသည် အဖြစ်မှန်ကို သိသွားလေသည်။

မအေးကြည်ပွဲကြိုက်သလောက် အကအခုန်လည်း ဝါသနာကြီး လေသည်။ ထို့ကြောင့် မြို့မကျောင်းပွဲများတွင် နှစ်စဉ်လိုလို ပါဝင် ကတတ်လေသည်။ မြို့မကျောင်း ကပွဲဆိုသည်မှာလည်း ကျောင်းအုပ်ကြီး ဦးဘလွင်၏ လုံ့လ ဝီရိယကြောင့် ဂျူဗလီရုံတစ်ခုလုံး ပရိသတ်လှံသွားရလောက်အောင် ခမ်းနား လှပေသည်။ ထိုပွဲမျိုးတွင် မြို့ထဲမှ လူကြီးလူကောင်းများ၊ ကတော်မယားများ၊ ကောလိပ်ကျောင်းသား ကျောင်းသူများက လက်မှတ်ဖိုးကို အစိတ် သုံးဆယ် ပေးဝယ် ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ပွဲတွင် ပါဝင်၍ သော်လည်းကောင်း ပိုင်းဝန်း ကူညီကြမြဲ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဦးဖိုးကျား၏ သူငယ်ချင်းဟောင်းဖြစ်သူ တရားလွတ်တော် လက်ထောက် ရီဂျူစွကြိအရာရှိ (လက်ထောက်မော်ကွန်းထိန်း) ဒေါ်မေမေခင် ကလည်း မိန်းကလေးများကို ဇာတ်ကွက် ဇာတ်လမ်းများ၊ သင်ပေးရင်း ကူတတ်သည်။ ဆရာဖြစ်သင် ကောလိပ်မှ ကျောင်းသူများကလည်း အိုးစည်ယိမ်းဖြင့် ဖြေဖျော်တတ် သည်။ ဦးဖေမောင်တင်ကလည်း အင်္ဂလိပ်လို တယော ထိုးပေးတတ်သည်။ ဦးတင့်ဆွေ ကလည်း ရကန် ရွတ်ပြတတ်သည်။ မအေးကြည်မှာလည်း ကျေးဖို ကျေးမ စုံတွဲ အကမျိုးတွင် ပါဝင်ရတတ်သည်။ ထိုအခါ ဒေါ်ဒေါ်သိန်းနှင့် မအေးမြင့်တို့ ကလည်း သူ့နေရာ၊ သူ့ကဏ္ဍမှ ပါကြရပြန်လေသည်။ မြို့မကျောင်းကပွဲနှင့် တွဲ၍ နိဗ္ဗာန် ဈေးကြီးသည် ဂျူဗလီ တစ်ဝင်းလုံးတွင် ခင်းထားလျှက် ရှိသည်။ ဆိုင်များသည် အမျိုးစုံရှိနေသည်။ ဒေါ်ဒေါ်သိန်းတို့ကမူ စက္ကူပန်းလှလှကလေးတွေလည်း ရောင်း သည်။ လက်သုပ်စုံ လုပ်၍လည်း ရောင်းသည်။

ဦးဖိုးကျား၊ မအေးကြည်၊ ဒေါ်ဒေါ်သိန်းတို့၏ ဘဝသည် အဆင်ပြေ ပါပေသည်။

(၉)

ဦးဖိုးကျားတို့ အိမ်သည် အိမ်သားအချင်းချင်း ညီညွတ်အဆင်ပြေသော အိမ် ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် အိမ်သာသည်။ အိမ်သာလျှင် ဧည့်လာသည်ဆိုသော စကားအတိုင်း ဖြစ်နေလားမသိ။ ထိုအိမ်သည် မြို့မကျောင်းဆရာများ၊ စာပေသမား များ၊ အနုပညာသည်များ ဝင်ထွက်ကွန်းခိုရာလည်း ဖြစ်တော့သည်။ ထို့ပြင် ထိုအိမ်ပင် လျှင် ဦးဖိုးကျားအဖို့ စိတ်ကူးသစ်၊ ညဏ်သစ်၊ စာအုပ်သစ် ပေါက်ဖွားရာလည်း ဖြစ်လေသည်။

အိမ်အောက်ထပ်တွင် ပုံနှိပ်စက်သည် အချိန်မှန်မှန် လည်ကာ ပုံနှိပ်စာရွက်

ကို တစ်ဖောင်ပြီး တစ်ဖောင် ထုတ်လုပ်သည်။ အိမ်အပေါ်ထပ် ခေါင်းရင်းဖက်တွင်မူ ဦးဖိုးကျားသည် စာကြည့်စားပွဲ၌ ထိုင်ကာ စာပေမိတ်ဆွေ တစ်ဦးဦးနှင့် စကားပြော၍ သော်လည်းကောင်း၊ လျှောက်လွှာစာရွက်ရည်ပေါ်တွင် စာရေး၍ သော်လည်းကောင်း ရှိတတ်လေသည်။

ထိုစာကြည့်စားပွဲ သုံးဘက်တွင် စာအုပ်ပြည့် ထည့်ထားသော ဝိနိများ ဝိုင်းရံနေလေသည်။ ဝိနိတစ်ခု၏ ဘေးတွင်မူ သစ္စေးသရိုးကို ဧည့်သည်လေးရှိ၍ ထိုပလ္လင်ပေါ်တွင် ပေထုပ်များ စီလျက်သား ဖြစ်သည်။ စာရေးစားပွဲပေါ်ကြည့် လိုက်ပါဦး။ စာရေးလျှောက်လွှာ စက္ကူ စာအုပ် စသည်ဖြင့် မြင်ရလိမ့်မည်။ ဦးဖိုးကျား သည် စာအုပ်အထားအသို ဂရုစိုက်လေသည်။ သူ့ဝိနိ၊ သူ့အကန့်လိုက် ပိဋကတ်၊ ရာဇဝင်၊ ပျို့ကဗျာစာအုပ်များကို လည်ကောင်း၊ တိုးတက်ရေး၊ ကြီးပွားရေး၊ သူရိယ၊ ဆယ်သန်း၊ နဂါးနီ စသော မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်များကိုလည်း စီစဉ်ထားသည်။ စားပွဲမှာ လည်း စက္ကူ မင် စသည်ဖြင့် သပ်သပ်ရပ်ရပ် ရှိလေသည်။

မအေးကြည်သည် ဦးဖိုးကျား၏ စနစ်ကို သိလေသည်။ သူ့ဝိနိကို အရမ်း မမွေ့။ သူ့ စားပွဲကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းထားသည်။ စာအုပ်လိုချင်လျှင် ဦးဖိုးကျားထံမှ ကိုယ်တိုင် တောင်းယူ၍သာ ကြည့်လေသည်။ သို့ဖြင့် ဦးဖိုးကျားမှာ သူ့စာအုပ်နေရာလွဲ နေသည်။ စာရေးရင်း ကိုးကား စရာစာအုပ် ရှာမတွေ့ဟု ပြောစရာမရှိ။ စာကိုသာ အေးအေးရေးနိုင်လေသည်။ ဒေါ်ဒေါ်သိန်း၊ မအေးမြင့်တို့ကလည်း ဦးဖိုးကျား စာရေး ရင်း စားရအောင်ဟု မြေပဲကြော်ဆီဆမ်း တစ်ပန်းကန်ကို ထည့်ပေးထားလေသည်။

ထိုနေရာသည် ဦးဖိုးကျား၏ ဘူမိနက်သန်ပေတည်း။ မြို့မကျောင်းဆရာ ဦးဟိန်က သူ၏ 'အိုင်းရစ်အရေးတော်ပုံ' စာမူအတွက် ဥယျောဇဉ် ရေးပေးပါဟု မေတ္တာရပ်၏။ ထိုနေရာမှ နေ၍ ဦးဖိုးကျားရေးပေးလိုက်သည်သာ ဖြစ်လေသည်။ မော်ပီဆရာသိန်းကြီးက ဦးဖိုးကျားထံသို့ တစ်နေ့ကြိုတင်လူလွတ်၍ လက်ဖက် ထုပ်ကမ်းသည်။ နောက်တစ်နေ့၌ ဆရာသိန်း ရောက်အလာတွင် ထိုနေရာမှ ဦးဖိုးကျားက ဝတ်ပြုဇည့်ခံစကား ပြောသည်။ ထို့နောက် လိုအပ်သော ဝတ္ထုက ပစ္စည်းဖြင့် ကန်တော့လေသည်။ ဒဂုဏ်ပ ဦးဘတင်၊ ရွှေမန်းတင်မောင်တို့သည် ထိုနေရာတွင်ပင် ဦးဖိုးကျားနှင့် ဇာတ်သဘင်ကိစ္စကို ဆွေးနွေးတတ်ကြလေသည်။ မကြာမကြာလည်း ရှင်အာဒိစ္စဝံသကျောင်းတိုက်မှ ကိုရင်ကြီးခင် ရောက်လာ၍ ထိုနေရာတွင် နားနား နေနေထိုင်ကာ စာကြောင်း မေးမြန်းတတ်လေသည်။ ဦးဖိုးကျား မှာ ကိစ္စကြီးသည် ငယ်သည် အကြောင်းမဟုတ်၊ ကိုရင်ကလေးကိုပင် လေးလေး စားစား ရှင်းပြပါပေသည်။

၁၉၃၇ ခုနှစ်၊ ၁၉၃၈ ခုနှစ်များတွင် စာအုပ် တော်တော်များများထံ ထိုနေရာ၌ပင် ဦးဖိုးကျား ရေးသားခဲ့လေသည်။ နှစ်ဦး၌ ထုတ်ခဲ့သော စာအုပ်မှာ 'အလယ်တန်း ခေတ်ပီ မြန်မာရာဇဝင်အကျဉ်း' ဖြစ်လေသည်။ ထိုစာအုပ်ထံ

ကျောင်းသားလူငယ်များ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ထကြွရအောင် ဦးဖိုးကျား ရေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

သို့ဖြင့် 'အိမ်း ဤသို့ အောင်နိုင်လာစဉ်က တခမ်းတနား တမျှော်တခေါ် ကြီး ဖြစ်၏။ အမောင်တို့ မှတ်ထားကြ၊ ဤကား မြန်မာက ယိုးဒယားကို ပထမအကြိမ် ကြီးစွာ အောင်နိုင်ခြင်းတည်း' စသည်ဖြင့် အမျိုးသားရေး သက်သက်ကို ပင်း၍ ရေးသည့်စာပိုဒ်များလည်း စာအုပ်တွင် ပါလေသည်။ ကျောင်းသားလူငယ်များ ကြိုက်သော ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များကို ရာဇဝင် အချက်အလက် များနှင့် ရောဖက်ပေးသည့် သဘောလည်း ပါလေသည်။ နောက်ထုတ်သည့် ရာဇဝင်စာအုပ်မှာမူ အသစ်မဟုတ် 'မြန်မာ့ဂုဏ်ရည်' ကို ချဲ့ထွင်၍ ထော်မဲမဲ၊ မောင်ဒီ စသော ကရင်သူရဲကောင်း အတ္ထုပ္ပတ္တိများကို ဖြည့်ထည့်ခြင်း၊ ဝါကျစာပိုဒ်ကို ပြင်ဆင်တည်းဖြတ်ခြင်းသာ ဖြစ်လေသည်။

ထိုရာဇဝင် စာအုပ်များအပြင် ကိုးကွယ်မှုနှင့် စပ်ဆိုင်သော စာနှစ်အုပ်ကို ဦးဖိုးကျား ထုတ်လေသေးသည်။ ထိုစာအုပ်နှစ်အုပ်သည် '၃၇ မင်း'နှင့် 'အလောင်းတော် ကဿပ' စာအုပ်များ ဖြစ်သည်။

'၃၇ မင်း' စာအုပ်ကို ဦးဖိုးကျား ရေးစဉ်က ကျမ်းစာအုပ်များကို ဖတ်ရုံသာ မက ဆရာလွန်းနှင့်လည်း သွားရောက်ဆွေးနွေးရလေသည်။ စပ်မိ၍ ပြောရမည် ဆိုသော် ဆရာလွန်းနှင့် သွားရောက်ဆွေးနွေးရင်းက ဆရာလွန်း၏ သမက် ကိုယော နှင့်လည်း တွေ့ရှိ ဆွေးနွေးကြည့်လေသည်။ ကိုယော ဝတ္ထုအရေး ကျွမ်းကျင်သည်ကို ဦးဖိုးကျား သိပြီး ဖြစ်ပါ၏။ ကိုယော မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု၌ နှံ့စပ်သော အဖြစ်ကိုကား ယခုလို ဆွေးနွေးကြည့်သည့်အခါမှသာ သိရလေသည်။

သို့ဖြင့် ကိုယောကို မြန်မာမှုဆိုင်ရာ စာတစ်အုပ်ရေးရန် ဦးဖိုးကျားက ဆော်ဩလေသည်။ ထိုအခါ ကိုယောက ဗဟုသုတ မပြည့်သေးဖြစ်၍ ပြည့်စုံအောင် ဆည်းပူးရသေးသည်။ မရေးဝံ့သေး ဟူ၍ ပြန်ပြောလေသည်။ ကိုယော၏ အဖြေကို ဦးဖိုးကျားက သဘောမတူ၊ သူက မှတ်ချက်ချလေသည်မှာ . . .

"ဗဟုသုတပြည့်စုံမှ ရေးမည်ဆိုလျှင်တော့ ခင်ဗျား ဒီတစ်သက်မှာ စာအုပ် ရေးဖြစ်တော့မှာ မဟုတ်ဘူး၊ ဗဟုသုတဆိုတာ အင်မတန် ကျယ်ဝန်းတယ်။ လိုချင် သလောက် ပြည့်စုံအောင် ရှာမယ်ဆိုရင် ဒီတစ်သက်မပြောနဲ့ နောက် သုံးလေးဘဝ ဆက်ရှာတောင် ပြည့်စုံအောင် ရမယ် မဟုတ်ဘူး။ ဒီတော့ ရသလောက် ရသလောက် ကို ပိုင်းပြီးတော့ ကိုယ်နိုင်သလောက်ရေးသွားပေါ့။ ဗဟုသုတရှာနေသလောက် ဖြန့်ဝေနိုင်ဖို့လည်း အရေးကြီးတယ်ဆိုတာ သတိပြုပါ။ ရှာရင်းပဲ ရေးသွားပါ။ စောင့်မနေပါနဲ့" ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

ဦးဖိုးကျား၏ '၃၇ မင်း' တွင် ဣန္ဒ၊ သောမ စသော ဗုဒ္ဓဘာသာကျမ်းစာလာ ၃၇ မင်း၊ တေရဋ္ဌ၊ ဝိရဋ္ဌက စသော ပုဂံခေတ် ၃၇ မင်း၊ သိကြားမင်း၊ မဟာဂီရိနတ်

စသော ရွှေစည်းခုံ ဘုရားတံတိုင်းအပြင်ရှိ ၃၇ မင်း စာရင်းများ ပါလေသည်။ အပြင် ၃၇ မင်း ဦးရေတွင် နတ်တစ်ဦး တစ်ဦး၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိတို့ ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှု ကိုယ်လက် အနေအထား စသည့်တို့ ပါပြန်သည်။

တစ်ဖန် အပြင် ၃၇ မင်း စာရင်းနှင့်စပ်၍ ဝန်ကြီး ပဒေသရာဇာ၏ စာရင်း၊ မြဝတီ ဝန်ကြီး ဦးစ၏ စာရင်း နှစ်ခုကွဲလွဲချက်များနှင့် ယခု ခေတ်တိုးနတ် စာရင်းများ ပါပြန်သည်။ '၃၇မင်း' သည် မှတ်စုအဖြစ် အလွန်အသုံးဝင်သော စာအုပ်ပါပေတည်း။

'အလောင်းတော်ကဿပ' မှာမူ ဦးဖိုးကျား၏ ကျမ်းစာအုပ်များအနက် အဆင့်အတန်းရှိသော စာအုပ်ဟု ဆိုရလိမ့်မည်။ သူသည် အထက်ချင်းတွင်းဘက်ရှိ အလောင်းတော်ကဿပ တည်နေရာသို့ သွားရောက်လေ့လာပြီးနောက် ကျမ်းဂန်များနှင့် ညှိနှိုင်း၍ ထိုစာကို ရေးခဲ့သည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အထက်ချင်းတွင်း ဒေသန္တရ ဗဟုသုတကိုလည်း ပြလိုသည်က တစ်ချက်၊ လက်ရှိ ရုပ်တုကို ဂေါတမဘုရားရှင် လက်ထက်မှ ရဟန္တာ ရှင်မဟာကဿပအလောင်းဟူ၍ ယူဆနေကြသည်မှာ မမှန်၊ ထိုရုပ်တုသည် ပုဂံခေတ်၌ အသက်ထင်ရှားရှိခဲ့သော ပေါင်းလောင်း ရှင်ကဿပ ၏ ရုပ်တုသာ ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ဆင်ခြေထုတ်ပြလိုသည်က တစ်ချက် ဖြစ်လေသည်။ သေချာရအောင်လည်း ကျမ်းဂန်လာကဿပကို အထောက်အထားနှင့် တစ်ဦးစီ တစ်ဦးစီ တင်ပြသည်။ ပုဂံခေတ် ရှင်ကဿပ အကြောင်းကို ခိုင်ခိုင်လုံလုံ တင်ပြသည်။

သို့ဖြင့် ထိုစာအုပ်သည်လည်း အချက်အလက် အကိုးအကားနှင့် လေးပင် ငြီးငွေ့စရာကြီး ဖြစ်နေမည်ဟု ထင်ရလေသည်။ မဟုတ်ပါ။ စာအုပ်တွင် ထိုးဇာတ် ရှိနေပါ၏။

ဦးဖိုးကျားသည် အလောင်းတော်ကဿပ တည်ရာ၌ မိမိကဲ့သို့ ဘုရားဖူး လာသော အညာသူ အပျိုကြီး ရှင်မယ်ထိန်တို့ လူစုနှင့် တွေ့လေဟန်၊ ရှင်မယ်ထိန်မှာ ရှေးဟောင်းဗဟုသုတ ပြည့်စုံလေဟန်၊ သူတို့နှစ်ဦးသည် ရှင်မဟာကဿပအကြောင်း အချေအတင် ပြောကြားဟန်၊ ထိုအခါ လေးလေးနက်နက် ပြောသည့်အခါ ပြော၊ ရယ်စရာ စိတ်ကောက်စရာ ဖြစ်သည့်အခါ ဖြစ်လေဟန် အခန်းကဏ္ဍကိုလည်း လို သလို ညှပ်ထားပါလေသည်။ ထိုအတွက် စာအုပ်မှာ လေးပင်မနေဘဲ ဖတ်၍ ကောင်း နေလေသည်။

ပုံစံတစ်ခုကို ထုတ်ပြရလျှင် ပို၍ ထင်ရှားပေလိမ့်မည်။ ဦးဖိုးကျားသည် ပေါင်းလောင်း ရှင်ကဿပ၏ ရှေးဘဝအကြောင်းကို ပြောပြလေသည်။ ပြောပုံမှာ...

အဲဒီတော့ ရှင်ကဿပက "အော် ငါ့တစ်ဘဝတည်းမှာပင် ငါ့မိခင်ဟာ လူ မိန်းမ၊ နွားမ၊ လူမိန်းမရယ်လို့ ၃ ကြိမ် ၃ ဖန် သေကြေပျက်စီးရတယ်။ အင်မတန် သံဝေဂ ရဖွယ် ကောင်းပါတကား။ ငါ့မိခင် ကျွတ်လွတ်ပြီး ဖြစ်လေရာမှာ ချမ်းသာလေအောင် ငါ သီဟိုဠ်ကူးပြီး ဘုရားဖူးမျှော် ပူဇော်ကာ အမျှအတန်းဝေမှပဲ" လို့ စိတ်ကူးပြီးတော့ သီဟိုဠ်ကို ကြွမလို့ တောလမ်းက လာခဲ့တော့ တောလမ်းမှာ ကျားနဲ့ တွေ့သတဲ့။

“အမယ် ဘုရားရေ ကျားမကိုက်ပါစေနဲ့ တော်”

“အို ကိုက်မလို့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ကျားက နိဗ္ဗန်ကူးတို့ ပို့တဲ့ သဘောနဲ့ ကျောကုန်းဖြင့် ခံလင့်တော့၊ ကျားကို စီးပြီး ကြာခဲ့သတဲ့”

“အော် . . . အင်း၊ အတော်ကြီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပဲနော့၊ ကျုပ်ဖြင့် ကျားဆိုတာ ထိတ်လန့်သွား သာပ”

ဟု ခပ်စောင်းစောင်းပြောသည်နှင့် . . .

“ကျားဆိုပေမယ့် သူတော်ကောင်း ကျားပါဗျ၊ ကျားက စိတ်သဘော ကောင်း၊ ချောလည်း ချော . . .”

“တော်ပါ၊ ဆိုင်သလောက်ကို ပြောပါ”

ဟုငေါက်လိုက်၏။

ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။ ဤနည်းနှင့်နှင့် စာအုပ်နေရာအနံ့ ရွှင်မြူးစရာ အခန်းတွေ လှိုင်လှိုင်ချည်း ပါနေခဲ့သည်။

ဦးဖိုးကျားသည် စာအုပ်တစ်အုပ်ပြီး တစ်အုပ် ရေးထုတ်နေရသည်ကို နှစ်သိမ့်ဝမ်းသာနေခဲ့ပါသည်။ သို့သော် စာအုပ်များကို ရေးရင်း ကြောင့်ကြ စရာကလေးများ တစ်စတစ်စ ရှိလာလေသည်။ မအေးကြည်သည် ၁၉၃၇ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် လူမမာ ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ သူ့တွင် ဖီးယပ်ရောဂါအခံလည်း ရှိနေသည်။ လည်ပင်းကြီးရောဂါလည်း ရလာသည်။ သူ့အရွယ်မှာလည်း ၃၂ နှစ်သာ ရှိလေသည်။

ဦးဖိုးကျားသည် မအေးကြည်ကို ဆေးရုံသို့ မပို့၊ မြင်းပြိုင်ကွင်း ဘက်တွင် နေသော အသိဆရာဝန်တစ်ဦးကို အိမ်သို့ ခေါ်ကုလေသည်။ သူ့နာပြု ဆရာမတစ်ဦး ကိုလည်း ထားလေသည်။ သို့သော် လူမမာရှင်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း အိမ်သို့ အသုတ် ရွာ လေးထပ်ကျောင်း၌ အတူနေခဲ့ဖူးသော ဦးစန္ဒော ကြွလာသည့်အခါ ဦးစန္ဒောထံမှ အကြံဉာဏ် တောင်းကြည့်သည်။ ဦးစန္ဒောက အအေးမခံရန် ပြောခဲ့လေသည်။

မအေးကြည်၏ ရောဂါသည် သက်သာလိုက် ၊ ပြန်တိုးလိုက်နှင့် ရက်လ အတန်ကြာခဲ့လေသည်။ ထိုအတွင်း ရောဂါတိုးစရာအကြောင်း ပေါ်လာခဲ့သည်။ မအေးကြည်၏ ဖခင်ဖြစ်သူ ဦးမောင်ကလေးသည် အိမ်၌ ကွယ်လွန်ခဲ့လေသည်။ မအေးကြည်မှာ အထိတ်တလန့် ဖြစ်လာခဲ့တော့သည်။ တစ်နေ့တွင် ရေချိုးမှား အအေးပတ်သည်ကိုစွ ဝင်လာပါ၏။ သို့ဖြင့် ရောဂါတိုးလာပြီး ကုမရသည့် အခြေ အနေအထိ ရောက်လေသည်။ မအေးကြည်သည် ၁၉၃၉ ခု နှစ်ဦးတွင် ကွယ်လွန် ခဲ့လေသည်။ မအေးကြည်၏ အသုဘချမည်နေ့တွင် ဦးဖိုးကျားသည် သားဖြစ်သူ ဇော်ဝင်း(ကျား)ကို ငေးစိုက်ကြည့်ကာ “မင်း မမခေါ်ရမယ့်သူ မရှိတော့ဘူး” ဟု ပြောခဲ့လေသည်။ ထို့နောက် ဘာစကားကိုမျှ ထပ်မပြောတော့။

မအေးကြည် ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်နှင့် သေဆုံးခဲ့ရသည်ကို ဦးဖိုးကျား နှမြောလှသည်။ ထို့ပြင် သားဖြစ်သူ မောင်ဇော်ဝင်း(ကျား)ကို မြင်ရသည့်အခါ လက်ပံတန်းကို သူ့ကျောင်းစစ်သွားစဉ်က အဖြစ်အပျက်ကို သတိရမိလေသည်။

သူသည် တစ်နှစ်လောက်က လက်ပံတန်း အမျိုးသားကျောင်းသို့ ကျောင်း စစ်သွားခဲ့သည်။ ကျောင်းအုပ်ကြီးမှာလည်း သူနှင့် သပိတ်မှောက်ဖက်ဖြစ်သူ ဦးစံရွှေ ဖြစ်လေသည်။ ဦးစံရွှေက ဖိတ်ခေါ်လေ၍ မြို့အရှေ့ဘက် တောင်ခြေရှိ ကွဲခြံရွာသို့ သူ အလည်ရောက်ခဲ့သည်။ ကြံကြိုက်နေပြန်လေ၍ ထိုရွာအပိုင် ဖိုးဝိုင်းအိမ်စုပါ အိမ်တစ်အိမ်မှ ရှင်ပြုပွဲသို့လည်း ရောက်ခဲ့သည်။

အလှူရှင်မှာ သနားစရာပင်တည်း။ အလှူလုပ်ရန် ငွေချေးငှားခဲ့ရသည်။ မယား၏ လက်စွပ်ကိုလည်း ပေါင်ထားရသည်။ အလှူလုပ်ချိန်၌မူ(အလှူရှင်မယား) ရှင်လောင်း၏ မိခင် ဖြစ်သူမှာ ကွယ်လွန်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

သို့ဖြင့် ရှင်ပြုပွဲ တရားနာပြီး ရေစက်အချတွင် သွားလေသူ၏ အမည်ကို ဖော်ထုတ် အမျှဝေရင်း အလှူရှင်မှာ မျက်ရည်ကျခဲ့ရလေသည်။ ဦးဖိုးကျားတို့တစ်တွေ လည်း စုတ်တသပ်သပ်ဖြစ်ကာ ကိုယ်တိုင် ဝိုင်းဝန်းကူညီခဲ့ကြသည်။ ယခုလည်း ဇော်ဝင်း(ကျား)မှာ ရှင်မပြုရသေးခင် မိတဆိုး ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဦးဖိုးကျားသည် ထိုအဖြစ် ကို စဉ်းစားမိရင်း ဖိုးဝိုင်းအိမ်စုမှ ရှင်ပြုပွဲကို သတိတရ ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

ထို့အတူ ဒေါ်ဒေါ်သိန်းမှာလည်း သမီးဖြစ်သူ မအေးကြည် သေဆုံးခဲ့ သည်ကို တော်တော်နှင့် မဖြေနိုင်ခဲ့။ အိမ်တွင် ဓာတ်စက်ဖွင့်သည်ကိုပင် နားထောင်၍ မရ။ မအေးကြည် ဓာတ်စက်ဖွင့်ခဲ့သည်ကို မြင်မြင်လာ၍ ဓာတ်စက်ကို ပိတ်ခိုင်းရ သည်။ ထို့အပြင် အတွေးတစ်မျိုးတစ်ဖုံ ပေါ်ကာ မအေးကြည် ကြိုက်တတ်သော ဆိတ်သားဟင်းဖြင့် ဆွမ်းတော်ကပ်တတ်လေသည်။ ဒေါ်ဒေါ်သိန်း၊ ဦးဖိုးကျား၊ ဒေါ်ဒေါ်သိန်း၏ သမီးငယ်ဖြစ်သူ မမြရီတို့တစ်တွေသည် ညပိုင်းကျလျှင် စိတ်ပြေ လက်ပျောက် ၂၁ ပေါက် ဖဲကစားကြလေသည်။

သို့သော် ဦးဖိုးကျားသည် သူ့အလုပ်တာဝန်ကို သိပါသည်။ မအေးကြည် သည် အသက် ပြန်ရှင်မလာတော့ပြီ ဖြစ်၏။ သူ့မှာမူ လုပ်စရာတွေ အများပင်ရှိသည်။ သူသည် ရှေးကလို ကျန်းမာရေး မခိုင်လှသည်ကိုပင် ဂရုမစိုက်၊ ဗိုလ်အောင်ကျော်လမ်း ရှိ အမျိုးသားပညာရေး ကောင်စီရုံးသို့ မှန်မှန်ရုံးတက်၍ အလုပ်လုပ်လေသည်။ ထို့ပြင် စာပေအနုပညာနှင့် စပ်၍ အစည်းအဝေးတက်ဖို့၊ ဧည့်ခံပွဲသွားဖို့၊ စကားပြောဖို့ သဘာပတိလုပ်ဖို့ရှိလျှင်လည်း သူ မပျက်ကွက်ခဲ့။ ခါတိုင်းလိုပင် ခေါင်းပေါင်း အုပ်ပေါင်းပေါင်း၊ စာစရိုက်လုံချည်နှင့် ပင်နီအပေါ် အင်္ကျီဝတ်ကာ သွားလာလေသည် သာ ဖြစ်သည်။

သို့ဖြင့် ၁၉၃၉ ခု၊ နှစ်ဦးတွင် ရန်ကုန်သို့ အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာကြီး အိပ်လို့ဝဲ လာရောက် လည်ပတ်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ ဒေါက်တာ ထင်အောင်၊ ညိုမြ ဒဂုန်တာရာ၊ တက်တိုး၊ တက္ကသိုလ်ထင်ကြီး စသော တက္ကသိုလ် စာရေးဆရာများက မြဲဖိုးလွင်၊ သင်္ခါ၊ မဟာဆွေ၊ ရန်အောင်၊ ခင်ဖိုးချစ် စသော ပြင်ပ စာရေးဆရာများနှင့် ပေါင်းကာ အင်းလျားကန်စောင်း၌ လက်ဖက်ရည်ပွဲ ကျင်းပသောအခါ ထိုပွဲသို့ ဦးဖိုးကျား တက်ခဲ့လေသည်။

မဟာဆွေရေးသည် စစ်ထွက်သူ ဝတ္ထုကို ကျောင်းသုံးစာအုပ်အဖြစ် စဉ်းစားရန် အစည်းအဝေးသို့လည်း သူ ရောက်ခဲ့လေသည်။ တက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက် မြန်မာအသင်းကြီးက ကြီးမှူး ကျင်းပသော စကားရည်လှပွဲ၌လည်း သူ သဘာပတိ လုပ်ခဲ့လေသည်။ အသံလွှင့်ရုံမှ စာပေအကြောင်း စကားပြော ပြောနေခဲ့သည် မှာလည်း မအေးကြည် မဆုံးခင်က အတိုင်း ဖြစ်သည်။ မအေးကြည် မဆုံးခင်နှစ်က 'မိန်းမမှု' စာအုပ်အကြောင်းကို . . .

“ပြည်မြို့က ချွေတာခြင်း စာအုပ်နှင့် တစ္ဆေပုံညွန့်ပေါင်းကျမ်း ထုတ်သူ ဦးခ ရေးသားသည့် မိန်းမမှု စာအုပ်ဟာ အင်မတန် သဘောကုစရာကောင်းပါတယ်။ မိန်းမမှု စာအုပ်ထဲမှာ ဘာတွေများပါလဲလို့ဆိုသော် သူပဲ ကြံကြံဖန်ဖန် စဉ်းစားပြီး ရေးသားထား တာကတော့ အပျိုဖြန်း၊ အပျိုစင်၊ အပျိုကြီး၊ အပျိုဟိုင်းတဲ့။ အဲသည် အပျိုတွေရဲ့အသက် ပိုင်းနဲ့ ဖြစ်တတ် ပျက်တတ်တဲ့ သဘောသွား လေးမျိုး လေးစား ခွဲခြားထားပါတယ်”

စသည်ဖြင့် ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ ပြောခဲ့သည်။ ပီမိုးနင်းအကြောင်း၊ မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာ အကြောင်း စသည်ဖြင့် အသံလွှင့်ခဲ့လေသည်။

တစ်ဖန် ဦးဖိုးကျားမှာ မိတ်ဆွေသင်္ဂဟများကို စာနှင့် ပတ်သက်၍ ကူညီဖို့ ဝတ္တရားလည်း မလစ်ဟင်းခဲ့။ ဝန်ထောက် ဦးဖိုးလတ်က ရှေးကျေးလက်တောရွာ ကဗျာများကို စုပေါင်း၍ စာအုပ်ထုတ်ဝေလို၏။ သူက လိုအပ်သော အကြံဉာဏ် ပေးခဲ့သည်။ သပိတ်မှောက်ဖက် ဦးစိန်တင်မှာ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ မြန်မာစာဂုဏ်ထူး နှင့် ပထမတန်းဖြင့် ဘီအေ အောင်ခဲ့ပြီးနောက် အိုင်စီအက် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းတွင် ရောက်နေ၏။ ထို့ပြင် သိပ္ပံမောင်ဝ၊ သိပ္ပံကျောင်းသား မောင်မြသွင် စသော ကလောင် အမည်များဖြင့် စာပေဆောင်းပါး၊ ဝတ္ထုဆောင်းပါးများ ရေးနေခဲ့သည်။ ထိုဦးတင်စိန် သည် ရွှေဘိုသို့ အရေးပိုင်အဖြစ် ပြောင်းရွှေ့လေသောအခါ အဝေးရောက် ဦးအောင်ကြီးနှင့် တွေ့ဆုံရန် သူ တိုက်တွန်းခဲ့လေသည်။

၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်ထဲတွင် 'မြောက်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာ မဟာယာနဂိုဏ်း' အမည်ဖြင့် စာအုပ်ကို ဦးဖိုးကျား ရေးထုတ်ခဲ့လေသည်။ ထိုစာအုပ်တွင် ဝေသာလီ ပြည်၌ ဒုတိယ သင်္ဂါယနာ တင်ဆွဲခံကစ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ထေရဝါဒဂိုဏ်း၊ မဟာသီရိတိဂိုဏ်း ဟူ၍ ကွဲခဲ့ပုံ၊ ထိုမှ ၁၈ ဂိုဏ်း ထပ်မံ ကွဲပြားကုန်ကြပုံကို တင်ပြလေ သည်။ တစ်ဖန် ဂိုဏ်းဂဏ ကွဲပြားသမျှတွင် ထေရဝါဒဂိုဏ်းကြီး တစ်ဂိုဏ်းသာလျှင်

ဘုရားဟောမူရင်းနှင့် ထပ်တူဖြစ်၍ အခြား ၁၇ ဂိုဏ်းတို့မှာ အနည်းနှင့်အများ ချွတ်ယွင်းကြပုံကိုလည်း တင်ပြလေသည်။

တစ်ဖန် အေဒီ တစ်ရာစုနှစ်၊ ကန်နစ်သူကမင်းလက်ထက် သင်္ဂါယနာ တင်ပို့၍ သံဃာနာယကဖြစ်သူ သျှင်အဿယောသကာ၊ သာဝကယန၊ ပဓမ္မကဗုဒ္ဓ ယာန၊ ဗုဒ္ဓယာန ဟူ၍ အကျင့်သုံးပါးကို ခွဲပြခဲ့ရာ တစ်စတစ်စနှင့် ဗုဒ္ဓယာန (ဘုရား အလောင်းအကျင့်ဝါဒ)သာလျှင် အမြင့်မြတ်ဆုံးဟူ၍ ယူဆလာကြပုံ၊ ထိုဗုဒ္ဓယာန သည်ပင် မဟာယာနဂိုဏ်း ဖြစ်လာခဲ့ပုံကို တင်ပြပြန်လေသည်။

တစ်ဖန် မဟာယာန အယူအဆတွင်ဂေါတမဘုရားသည် လူ(မှဖြစ်သော) ဘုရားဟူသော အဖြစ်မှ ဓမ္မကာယ တည်းဟူသော ပရမတ်ဘုရား အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားခဲ့ပုံ၊ ထိုသို့သော မဟာယာနဂိုဏ်း အသီးသီးသည်လည်း တိဘက်၊ တရုတ်၊ ဂျပန်သို့ ပျံ့နှံ့ခဲ့ပုံကို အဆုံးတွင် တင်ပြခဲ့လေသည်။ ထိုစာအုပ်သည် အချက် အလက်အရာ၌ မရှင်းလှ။ ထို့ပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်း ၁၈ ခုအနက် ထေရဝါဒသာလျှင် ဗုဒ္ဓဘုရားဟောနှင့် တစ်ထပ်တည်းဖြစ်၍ ကျန်ဂိုဏ်းများမှာ အမှားအယွင်းရှိ သလောက် ရှိကြောင်းဖြင့် ဦးဖိုးကျားက ဆိုခဲ့သည်မှာလည်း ရဲလွန်းလှသည်။ ဘယ်လိုပင်ဖြစ်စေ မဟာယာနအကြောင်းကို မြန်မာလို ဖတ်လိုသူများအဖို့ ထိုစာအုပ် သည် နိဒါန်းပျိုးသည့်သဘော ရောက်နိုင်သည်ကား မှု့ချဖြစ်လေသည်။

အမှန်ဆိုလျှင် ဦးဖိုးကျား၏ စာများသည် သုတေသနချည်း သက်သက် မဟုတ်ချေ။ ဦးဖိုးကျား ကိုယ်တိုင်ကလည်း သုတေသီစစ်စစ် မဟုတ်ချေ။ သူသည် စာပေအနုပညာကို မြတ်နိုး၏။ ဝံသာနု ဖြစ်၏။ သူ သိသမျှကို အများပြည်သူတို့ထံ အရောက်ပို့လို၏။ သို့ဖြင့် သုတေသနကို အမှီပြု၍ အများဖတ်နိုင်အောင် စာတချို့ကို သူ ရေးသည်။ ကိုယ်တွေ့ကို အမှီပြု၍ အများဘဝင်ဒိုက်အောင် စာတချို့ကို သူရေးသည်။ ပညာကို လက်တစ်ဆုံး မနှိုက်ဟု စွပ်စွဲလိုသူက စွပ်စွဲပေစေ။ သူသည် ပညာရှာရင်းနှင့် ပညာပေးသွားလိုသူပေတည်း။

ထို့ကြောင့်လည်း သူ့အဖို့ အမျိုးသားပညာရေး ကောင်စီ၌ အမှုထမ်းရာက စာအုပ်စာတမ်းများ ရေးသားထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့လေသည်ကိုပင် အလွန်ဝမ်းသာခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ တစ်ရံခါ၌ တက္ကသိုလ်ထင်ကြီးက သူထံလာ၍ အော့တိုဂရပ် မှတ်တမ်း စာအုပ်ထဲတွင် စာတိုတစ်ပုဒ်ရေးပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံလေတော့သည်။ ဦးဖိုးကျား သည်လည်း အောက်ပါအတိုင်း . . .

“စာရေးခြင်းဖြင့် တိုင်းပြည်နှင့်တကွ အများချမ်းသာအောင် ဆောင်ရွက် နိုင်သည်ဟု ကျွန်ုပ် မြဲမြံစွာ ယုံကြည်၏။ သို့ကြောင့်လည်း မိမိစွမ်းဆောင်နိုင်သမျှ စာအုပ် ၁၀ အုပ်ခန့် ရေးထုတ်ခဲ့၏။ အသင့်အတန် အကျိုးရှိသည်ကိုလည်း သိရ၏။ သို့ကြောင့် စာရေးအတတ် ဖွံ့ဖြိုးခြင်းကို အလိုရှိ၏”

ဖိုးကျား
၁. ၂. ၃၉

ဟူ၍ ရေးခဲ့လေသည်။ သူ့အဖို့ အမျိုးသားပညာရေးရုံးကိစ္စနှင့် ထပ်တူထပ်မျှ အရေးကြီးသည်မှာ စာအုပ်ရေးဖို့ပင် ဖြစ်သည်။

ဤတွင် မြောက်ပိုင်းဗုဒ္ဓဘာသာ မဟာယာနဂိုဏ်း စာအုပ်နောက် ဦးဖိုးကျားသည် စာအုပ် ထပ်မထုတ်နိုင်တော့ချေ။ ခိုင်ခံ့ပြည့်စုံသော ရာဇဝင် စာတစ်အုပ်ကို ပြုစုရန် သူ့တွင် စိတ်ကူး ရှိနေပါ၏။ အချက်အလက်များကိုလည်း အပတ်တကုတ် စုဆောင်းနေခဲ့သည်။ ထိုအချက်အလက်များ စာအဖြစ် မရောက်မီ စစ်က ဝင်၍ လာလေသည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်သည် ဦးဖိုးကျား အပါအဝင် ပြည်သူများ၏ ဘဝကို ဝင်ရောက်ဖျက်ဆီးလေတော့သည်။

ဖြစ်ပုံမှာ အင်္ဂလိပ်နှင့် ဂျပန်တို့သည် ၁၉၃၉ ခုနှစ်နှောင်းမှစ၍ ဥရောပ တိုက်တွင် စစ်စဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုစစ်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့ဘက်က ပြင်သစ်၊ အမေရိကန် စသူများသည် လည်းကောင်း၊ ဂျပန်ဘက်က အီတလီ၊ ဂျပန် စသူများသည် လည်းကောင်း အသီးသီးပါလာခဲ့လေသည်။ သို့ဖြင့် ဂျပန်သည် ၁၉၄၁ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ၊ ၇ ရက်နေ့ တွင် (အမေရိကန် ရေတပ်စခန်း ဖြစ်သော) ပုလဲဆိပ်ကမ်းကို ဝင်ကြတိုက်ခိုက်ပြီး အင်္ဂလိပ်နှင့် အမေရိကန်တို့ကို စစ်ကြေညာခဲ့လေသည်။ ထို့နောက် စင်္ကာပူ ရေတပ်စခန်းကို ကာကွယ်ရန် ထားသော ပရင့်စော့ဝေးနှင့် ရိပါအမည်ခံ အင်္ဂလိပ်စစ်သင်္ဘောကြီးများ ကိုလည်း နှစ်မြှုပ်ပစ်လိုက် ပြန်လေသည်။ တစ်ဖန် ဂျပန်ကြည်းတပ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ တောင် ဘက်စွန်းဖြစ်သော ပီတိုရိယအငူကို သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့ပြန်လေသည်။

ထိုအချိန်တွင် ဦးဖိုးကျားနှင့် အမျိုးသားပညာရေးကောင်စီသည် အခက် အခဲတစ်ခုကို ရင်ဆိုင်နေရလေသည်။ ရွှေတောင်မြို့ရှိ အမျိုးသား အလယ်တန်း ကျောင်းကို အစိုးရက အထောက်အပံ့ ရပ်စဲမည် လုပ်နေ၏။ အစိုးရ၏ အယူအဆမှာ ရွှေတောင်မြို့သည် မြို့ငယ်ကလေး ဖြစ်သည်။ ထိုမြို့တွင် အစိုးရအထက်တန်းကျောင်း တစ်ခု ရှိပြီးဖြစ်၍ အလယ်တန်းမလို ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။ ဦးဖိုးကျားသည် ထိုအရေးကို ကြိုတင်မြော်မြင်၍ အမျိုးသားကျောင်းကို ဘယ်လို အခက်အခဲများအကြား၌ ထူထောင်ခဲ့ရပုံကို စောစောကပင် မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာ၌ ရေးသား တင်ပြခဲ့ဖူး လေသည်။

ယခု အရေးကိစ္စမှာမူ နိမိတ်လက္ခဏာ မကောင်း၊ သူတို့တစ်တွေသည် အမျိုးသား ပညာရေးအတွက် မနည်းကြိုးစားခဲ့ကြ၍ ကျောင်း ၅၀ လောက် တည်တဲ့ နေသည်။ ထိုကျောင်းတွေမှာလည်း ကိုယ်ပိုင်အဆောက်အအုံနှင့် ဖြစ်လာသည်။

ထိုကျောင်းတွေ၌ မြန်မာစာနှင့် အပိုမြန်မာစာ စသည်ကိုလည်း အဆင့် အတန်း မြင့်မြင့် ထား၍ သင်ပေးနေသည်။

ထို့ပြင် ၁၉၃၈ ခုနှစ်ကစ၍ ဦးဘလွင်၏ အစွမ်းကြောင့် အမျိုးသားကျောင်း တွေမှာ ထောက်ပံ့ကြေးအဖြစ် ကျောင်း ရသုံးငွေ အစွဲ သုံးပုံနှစ်ပုံ ရလာသည်။

ထိုအခြေအနေတွင် ရွှေတောင်မြို့ရှိ အမျိုးသားကျောင်းကို အစိုးရက

သောကံပုံတော့ဟူ၍ စီဥင်နေသည်မှာ အရပ်ဆိုးလှပေသည်။ ပို၍ ခံပြင်းစရာ ဖြစ်သည်မှာကား ထိုကိစ္စနှင့် စပ်၍ တာဝန်ရှိနေသော လက်ရှိပညာရေး ဝန်ကြီးချုပ် ဦးဘရင်သည် ရှေးက မိတ္ထီလာ အမျိုးသားကျောင်းတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ ကျောင်းအုပ် လုပ်ခဲ့ဖူးသူ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ဒီဇင်ဘာလ၊ ၉ ရက်နေ့တွင် ရွှေတောင် အမျိုးသားကျောင်း ကော်မတီဝင် များသည် ရန်ကုန်သို့ ရောက်လာ၍ ဦးဖိုးကျားနှင့် တွေ့လေသည်။ ဦးဖိုးကျားသည် လည်း သူတို့ကို ဦးဘရင်ထံ ခေါ်ရန် စီစဉ်လေသည်။ သို့သော် ဦးဘရင်မှာ နံ့တွင်မရှိ၊ ဦးဖိုးကျားနှင့် ကော်မတီဝင်များသည် ဦးဘရင်၏ အိမ်သို့ အရောက်သွားရလေသည်။ ဦးဖိုးကျားမှာလည်း ထိုအရေးနှင့်စပ်၍ အတော် ခံပြင်းနေခဲ့ဟန် ရှိလေသည်။ သူသည် ကျောင်းဆက်လက်တည်တံ့ရေးနှင့် စပ်၍ ဦးဘရင်ကို အတော်ပြောလေသည်။ ထိုအခါ ဦးဘရင်က တစ်ပတ်လျှော့ကာ “စစ်ဖြစ်ပြီပဲ၊ မပူပါနဲ့၊ ဒီကိစ္စကို တန်းလန်း ထားလိုက်မယ်” ဟု ပြောခဲ့လေသည်။ ဦးဖိုးကျားတို့သည်လည်း စိတ်နည်းနည်းအေး ကာ ပြန်လာခဲ့ကြသည်။

နောက်ရက်များတွင်ကား စစ်အခြေအနေသည် ဆိုးဝါးလာလေသည်။ ဂျပန်ကြည်းတပ်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်သထက် ဝင်လာလေသည်။

ဒီဇင်ဘာလ၊ ၂၃ ရက်နေ့တွင်လည်း ဂျပန်လေယာဉ်ပျံများသည် ရန်ကုန် ဆိပ်ကမ်း၊ မင်္ဂလာဒုံကွင်း စသော နေရာများကို ငုံးကြဲတိုက်ခိုက်၍ လူအများ သေကျေပျက်စီးကြလေသည်။ တစ်ဖန် ဒီဇင်ဘာလ၊ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ဂျပန် စစ် လေယာဉ်ပျံများ လာ၍ ငုံးကြဲတိုက်ခိုက်ပြန်ရာ ထိုအချိန်၌လည်း လူအများ သေကျေ ကြလေသည်။

ဤတွင် နုံးတွေလည်း ပြောင်းရွှေ့စ ပြုလာတော့သည်။ မြို့သူ မြို့သား တို့မှာလည်း မကြုံစဖူး၊ အလွန် ထိတ်လန့်ကြလေသည်။ သူတို့သည် သယ်နိုင်သမျှ ပစ္စည်းတို့ကို သယ်၍ ရန်ကုန်မြို့မှ တစ်စ တစ်စ ခွာကြလေသည်။ ထိုအထဲတွင် ဦးဖိုးကျားတို့ အိမ်သားများ ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ ဦးဖိုးကျားတို့ အိမ်သားများမှာ အခြားမဟုတ်၊ ဦးဖိုးကျား၊ ဒေါ်ဒေါ်သိန်း၊ မမြရီ၊ ဇော်ဝင်း (ကျား)၊ ကားမောင်းသူ ကိုဘတင်နှင့် ကိုဘတင်၏ မယား ဖြစ်ကြသည်။ ဒီဇင်ဘာလ၊ ၂၇ ရက်တွင် သူတို့ မော်တော်ကားထဲသို့ ထည့်နိုင်သမျှ ပစ္စည်းတို့ကို ထည့်၍ ဟင်္သာတဘက်သို့ ထွက်ခွာခဲ့ကြသည်။ မော်ပီ အရောက်တွင် သူတို့သည် ခေတ္တနားကြလေသည်။

သို့သော် မော်ပီဆရာသိန်းနှင့် နန်းဦးကျောင်း ဆရာတော်တို့က စစ်ကြောင်း ရှေ့မှ မသွားကြစေလိုကြောင်းဖြင့် ဦးဖိုးကျားတို့ကို တားလေသည်။

ထို့ကြောင့် ဟင်္သာတဘက်သို့ မသွားတော့ဘဲ မော်ပီ သရက်တောလမ်းထဲ တွင် အိမ်ငှား၍ နေကြလေသည်။ ထိုအတွင်း ၁၉၄၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ၊ ၁ ရက် နေ့တွင် မော်ပီဆရာသိန်းသည် ရုတ်တရက် ကွယ်လွန်ခဲ့လေရာ ဦးဖိုးကျားသည်

ဝန္တဝင်စာဆို ပညာရှိလေးဦး

ကိုယ်တိုင်ပါဝင်၍ ဆရာသိန်း၏ အသုဘကို ပို့ခဲ့ ရလေသည်။ ဤတွင် ဦးဖိုးကျား ကိုယ်တိုင်ကလည်း မမာတော့ချေ။ သူ့တွင် ရန်ကုန်မှ ဆီးချို ရောဂါ ပါလာခဲ့လေ သည်။ လူကလည်း အလွန် ချွေးကျနေလေသည်။

တစ်နေ့တွင် သူသည် ဦးတင့်ဆွေတို့ အိမ်သားတွေ မော်ပီရောက်လာ ကြောင်း သတင်းကို ကြားရလေသည်။ ဦးတင့်ဆွေမှာ သူ၏ တပည့်လည်း ဖြစ်သည်။ သူ့လို စာပေသမားလည်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တွေ့လိုစိတ် ပြင်းပြကာ ဦးတင့်ဆွေ တည်းရာ စိုက်ပျိုးရေးဝန်ထောက် ဦးစောရွှေအိမ်သို့ သားဇော်ဝင်း(ကျား) နှင့်အတူ သွားလေသည်။ ဦးတင့်ဆွေကို သူတွေ့သောအခါ အလွန်လည်း ဝမ်းသာလေသည်။ “ကိုရင် ဒီမှာ ရှိတယ်ကြားလို့ ကျုပ်လာတယ်” ဟု စကားစကာ သူ့ကျန်းမာရေး မကောင်းကြောင်း၊ ‘တပြေးစာ’ ပစ္စည်းကလေးမျှသာ ထည့်၍ သူတို့ ရန်ကုန်က ထွက်ခဲ့ကြကြောင်း ပြောပြလေသည်။

သို့သော် ဦးဖိုးကျားသည် ဦးတင့်ဆွေလို သိဟောင်းကျွမ်းဟောင်းတွေနှင့် အတူ မော်ပီတွင် စကားကောင်း မနေနိုင်ပေ။ စစ်အခြေအနေက ဆိုးသထက် ဆိုးလာသည်။ မတ်လ ဒုတိယပတ်ထဲတွင် ရန်ကုန်မြို့သည် ဂျပန်လက်သို့ ကျလေ သည်။ အင်္ဂလိပ်တပ်သည်လည်း မြေလှန်စနစ်ကို သုံး၍ စစ်နှင့် စပ်ဆိုင်သမျှ ပစ္စည်း အဆောက်အအုံများကို ဖျက်ဆီးကာ အထက်မြန်မာနိုင်ငံဘက်သို့ ဆုတ်ခွာလေသည်။ ထိုအခါ မော်ပီမြို့ခံများလည်း မြို့ထဲတွင် မနေရဲ။ မော်ပီမြို့တွင် ဝင်ခိုကြသူများလည်း အရပ်တစ်ပါး၌ စစ်ရှောင်ရန် ကြံစည် ကြရတော့သည်။

ဦးဖိုးကျားတို့ အိမ်သားတွေလည်း အိမ်ရှင်များနှင့်အတူ မော်ပီအပိုင် ချောင်းဝရွာသို့ လှည်းဖြင့် ပြေးကြရသည်။ ချောင်းဝရွာတွင် စတည်းချ၍ သုံးရက် အကြာတွင် ဓားပြရန်က ဝင်လာလေသဖြင့် ထန်းတပင်ဘက်သို့ သမ္ဗန်ဖြင့် သွားရ ပြန်လေသည်။ ထန်းတပင်အရောက်တွင် မြို့ရိုးလမ်းမှ အသိအိမ်တစ်အိမ်၌ တည်းခို ကြလေသည်။ ထိုအခါ ဦးဖိုးကျားမှာ အလွန် ပင်ပန်းလျက်ရှိလေပြီ။ သူ့ခြေသလုံး အိမ်တွင်လည်း အနာပေါက်ခဲ့လေသည်။ ထိုအနာကို ဆရာတစ်ဦးနှင့် ကုသရ လေသည်။ ထိုဆရာကပင် ဆေးထည့် ပတ်တီးစည်းပေးပြီး ကိုးရက်ကြာမှ ဖြေရန် ပြောလေသည်။ ဦးဖိုးကျားမှာ ကိုးရက်အကြာ၍ ပတ်တီးကိုဖြေရာ အနာမှာ မပျောက် သည်သာမက အတွင်းကလွှက်၍ ဓားနေသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ ဆရာလည်း ပြောင်းရပြန်လေသည်။ သို့သော် ဦးဖိုးကျားမှာ မသက်သာ။

လူအများ သက်ဦးဆံဖျား ပြေးလွှားနေကြသည့်အချိန်တွင် ဆရာကောင်း၊ ဆေးကောင်း တွေရန် ခက်ခဲလှသည်။ ဦးဖိုးကျား သည်းခံရပေတော့မည်။ ထားပါ တော့။ အရေးကြီးသည်မှာ ထိုစစ် မြန်မြန်ပြီးသွားဖို့ပင် ဖြစ်သည်။

စစ်တာရှည်နေပါက သူတို့တစ်တွေ ကြီးပမ်းခဲ့ကြသော အမျိုးသားပညာ ရေးသည် တန့်သွားလိမ့်မည်။ ထိုအဖြစ်ကို သူ မခံနိုင်။ အမျိုးသားပညာရေးကို သူ

သယံဇာတတိုက်ခိုက်သော သောတာပန်တို့ကျောင်း ပညာရေး၊ အင်္ဂလိပ်
ကျောင်း ပညာရေးနှင့်မတူ ထူးခြား ရလေအောင် မနည်းကြီးစား၍ ပို့ဆောင်ထားရ
သည်။ စိတ်တိုင်းကပင် မဖြစ်သေး။ ထို့အတွက် အထောက်အကူ ဖြစ်အောင်၊ အများ
ပညာတိုးအောင်လည်း စာအုပ်စာတမ်းများကို သူ ပြုစုထားရသည်။ ထိုအရာများသည်
စစ်ကြောင့် အလကား မဖြစ်ပါစေနှင့်ဟု ဝေဒနာခံစားရင်း ဆုတောင်းရမည်ကဲ့သို့
ရှိလေသည်။

ဦးဖိုးကျားသည် ဒေါ်ဒေါ်သိန်းနှင့် (သူ့အပေါ် စေတနာထားသော) မြို့ခံ
လူတချို့၏ အပြုအစုကို ခံ၍ ၁၉၄၂ ခု၊ ဧပြီလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်ပါတော့
သည်။ မြို့ခံလူများလည်း ဦးဖိုးကျား၏ အသုဘကို တောထုံးစံ ငါးရက်ထားပြီးနောက်
ဧပြီလ၊ ၁၆ ရက် နေ့တွင် ထန်းတပင်မြို့ထိပ် ဘုန်းကြီးကျောင်းအနီးရှိ သူသာန်၌
မြေမြုပ်သင်္ဂြိုဟ်ခဲ့လေသည်။

(၁၁)

ဦးဖိုးကျားသည် စစ်ဘေးရှောင်ရင်း မြို့ငယ်ကလေးတစ်ခု၌ မထင်မရှား
ကွယ်လွန်ခဲ့ သကဲ့သို့ ရှိလေသည်။ ဤတွင် သူ့ကို ကြည်ညိုသူအများပင် ရှိကြသည်။
ထိုသူတို့တွင် အသုဘကို မိသူတို့ကလည်း အသုဘကို လိုက်ပို့ခဲ့ကြလေသည်။ အထေးမှ
သတင်းကြားကြသူများကလည်း ဝမ်းနည်းကြေကွဲ၍ သူ့ဂုဏ်ရည်ကို ပြန်ပြောင်း
သတိရမိကြလေသည်။

ဦးဖိုးကျား၏ အသုဘချသောနေ့တွင် ထန်းတပင်မြို့ထိပ်သို့ လှေတစ်စင်း
လာကပ်လေသည်။ ထိုလှေသည် ဟင်္သာတမှ လာသော လှေဖြစ်သည်။ လှေထဲတွင်
လည်း ဦးဖိုးကျားနှင့် သပိတ်မှောက်ဖက် ဦးမြင့်၊ နဂါးနီကျာနယ် အယ်ဒီတာအဖွဲ့ဝင်
တစ်ဦး၊ ဦးဖိုးကျား၏ စာကိုမင်သူ ဦးကြီးမောင်(နောင်သော် ငွေဥဒေါင်း)ပေါင်း သုံးဦး
ပါကြသည်။ ထိုသူများသည် စစ်ဘေးရှောင်ရင်း သူတို့ ရပ်ရွာဖြစ်သော ဟင်္သာတသို့
ခဏ ရောက်နေခဲ့ကြသည်။ ယခုမူ ရန်ကုန်သို့ ဂျပန်နှင့် ဘီအိုင်အေတပ်များ ရောက်
ရှိကာ အုပ်ချုပ်ရေး အခြေချပြီဟူသော သတင်းကို သူတို့ ကြားခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြင့်
လှေတစ်စီးငှား၍ ရန်ကုန်သို့ ပြန်လာကြရာ ထန်းတပင်တွင် ဝင်၍ နားကြခြင်း
ဖြစ်လေသည်။

ထိုအချိန်တွင် မိုးတစ်မိနစ်ရွာနေ၏။ ထို့ပြင် ကြေးစည်သံ တဝေဝေဖြင့်
မြို့ထိပ်မှ အသုဘချသွားသော လူတန်းကို လှေပေါ်မှ သူတို့ လှမ်း၍ မြင်ကြရလေ
သည်။ ဦးကြီးမောင်လည်း မဦးမချွတ်နှင့် “ခုနေအခါမှာ အသုဘချတာ မြင်ရတာ
လွမ်းစရာပဲ။ ကြေးစည်တွေ ဘာတွေနဲ့ဆိုတော့ လူကြီးနဲ့တူပါရီ” ဟု ပြောလိုက်မိလေ

ဂန္ထဝင်စာဆို ပညာရှိလေးဦး

သည်။ ထိုစကားကို ကမ်းပေါ်တွင် ရှိသော ဈေးသည်မတစ်ယောက်က ကြားသည်။
သို့ဖြင့် ဈေးသည်မက “သနားစရာပါတော်၊ ရန်ကုန်က စစ်ပြေးစဉ်သည်
ပါ၊ လူကြီးပါပဲ၊ အမျိုးသားပညာဝန် ဦးဖိုးကျားဆိုလား” ဟု ပြန်ပြောလေသည်။
ဈေးသည်မ၏ စကားပင် မဆုံးတတ်သေး။ သူတို့သည် လှေပေါ်မှ ထကြလေပြီ။
နဂါးနီဂျာနယ် အယ်ဒီတာက ထီးဆွဲ၍ ဦးမြင့်က ကောင်းဘွိုင် သက္ကလပ် ဦးထုပ်ကြီး
ဆောင်း၍ ဦးကြီးမောင်နှင့်အတူ လှေပေါ်မှ ခုန်ဆင်းလိုက်ကာ အသုဘကို အမိ
လိုက်၍ ပို့ခဲ့ကြလေသည်။

ဦးဖိုးကျား ကွယ်လွန်ကြောင်း သတင်းသည် တဖြည်းဖြည်းနှင့် မိတ်ဆွေများ၊
စာပေသမားများ၊ စာဖတ်သူများထံသို့ ပျံ့နှံ့သွားခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်တွင် မြန်မာ
တစ်နိုင်ငံလုံးလိုလိုလည်း ဂျပန်နှင့် ဘီအိုင်အေ(နောက်ဘီဒီအေ) တပ်များလက်သို့
ကျခဲ့ပြီး ဖြစ်လေသည်။ ရန်ကုန်တွင်လည်း အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံ ချနေသည်။ အလုပ်အကိုင်
တွေလည်း ပြန်လည်ထူထောင်နေကြသည်။ မြို့ရွာအနှံ့အပြားတွင်လည်း ပြန်လည်
စည်ပင်လာသလို ရှိလေသည်။ ဦးတင့်ဆွေသည်လည်း မန္တလေးရောက်ကာ တိုင်းချစ်
သတင်းစာ၌ အယ်ဒီတာ လုပ်နေ၏။ သူသည် ဦးဖိုးကျား ကွယ်လွန်ကြောင်းကို
ကြားရလေသည်။ သို့ဖြင့် ၁၉၄၂ ခု၊ သြဂုတ်လ၊ ၁ ရက်နေ့ထုတ် 'တိုင်းချစ်' သတင်းစာ
၌ . . .

“ဥဇ ပါး ရောဂါဝေဒနာဖြင့် နောင်ကြီးကျား အနိစ္စရောက်ရှာရလေပြီ
ဟူသော သတင်းကို ကြားရသောအခါ ကျွန်တော်၏ စိတ်ထဲတွင် မြင့်မိုရ်တောင်ကြီး
ပြီလေပြီဟု အောက်မေ့မိ၏။ ဝမ်းလည်း နည်း၏။ နှမြောလည်း နှမြော၏။ မြန်မာနိုင်ငံ
ခေတ်သစ် ထူထောင်သောအခါကျမှ အမျိုးကောင်းသားတစ်ယောက် ပျက်စီးလေ
ခြင်းဟု တောက်တစ်ခေါက်ခေါက် နေမိတော့၏” စသည်ဖြင့် ရေးသားခဲ့လေသည်။

ဦးတင့်ဆွေ၏ နောက်တွင် အခြားစာရေးဆရာများကလည်း လိုက်လာကြ
သည်။ ရန်ကုန်တွင် စာရေးဆရာအသင်းကို ပြန်လည် စုစည်းထားလေသည်။
ထိုအသင်းတွင် သူရိယမဂ္ဂဇင်း အယ်ဒီတာဟောင်း ဦးသိန်းမောင်၊ ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်း
အယ်ဒီတာဟောင်း ဦးလှ၊ ဂျာနယ်ကျော် အယ်ဒီတာဟောင်း ဦးချစ်မောင်၊
ဝတ္ထုရေးဆရာ ဇေနတို့ ကြီးကြပ်လုပ်ဆောင် နေကြသည်။ သို့ဖြင့် စက်တင်ဘာလ၊
၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော အစည်းအဝေး၌ ဦးဖိုးကျား ကွယ်လွန်၍ ဝမ်းနည်း
ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြသည်။ စစ်ကြီး ပြီးပြီးချင်း ဦးဖိုးကျား၏ ဂုဏ်သတင်းကို
ဖော်ထုတ်မှတ်တမ်းတင်သူကား စာရေးဆရာ မဟာဆွေပင် ဖြစ်သည်။ သူသည်
၁၉၄၆ ခု နှစ်ဦးထုတ် 'ဇေန' ဂျာနယ်၌ 'စစ်အတွင်း ကွယ်လွန်သူ စာဆိုတော်ကြီးများ'
ဟူ၍ ခေါင်း စဉ်တပ်ကာ ဦးဖိုးကျားအကြောင်းကို ရေးခဲ့လေသည်။

ဤတွင် ဦးဖိုးကျား၏ ကျန်ရစ်သော ရုပ်ကလာပ်သည် ထန်းတပင်မြို့၌
ကြာရှည်စွာ မနေခဲ့ရပေ။ (ဦးဖိုးကျားနှင့် သပိတ်မှောက်ဖက်ဖြစ်ခဲ့၍) ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင်

ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဖြစ်နေသူ ဦးထွန်းဖေ၊ ဗမာ့ခေတ် သတင်းစာ အယ်ဒီတာ ဦးအုန်းခင်၊ စာရေးဆရာ ဦးရန်အောင်တို့နှင့် ပုသိမ်ခရိုင်အသင်းတို့ ပူးပေါင်း ကမက ထပြု၍ ထန်းတပင်သုသာန်မှ ဦးဖိုးကျား၏ အရိုးကို တူးဖော်ခဲ့ကြသည်။ ထို့နောက် (အရိုးကို) ရန်ကုန်သို့ ယူဆောင်ကာ ထိုစဉ်က ကြံတောသုသာန်၌ ဂူသွင်း၍ အောက်ပါအတိုင်း ကမ္မည်းထိုးခဲ့ကြပါသည်။

**စာရေးဆရာကြီး
အမျိုးသားပညာဝန်
ဦးဖိုးကျား
အသက် (၅၂) နှစ်
၁၉၄၂ ခု၊ ဧပြီလ၊ ၁၁ ရက်နေ့
ကွယ်လွန် အနိစ္စရောက်သည်။**

စာအုပ်စာရင်း

- ၁။ ငွေဥဒေါင်း၏ သီးခြားစာဝက်ဘာ။ ၁၉၆၅။
- ၂။ ဇေယျ၏ ကျွန်တော်သိသော ဦးဖိုးကျား၊ (၁၉၆၇ ခုထုတ် စာတွေ့၊ ငါတွေ့ စာအုပ်တွင် ပါသည်)
- ၃။ ဇော်ဝင်း (ကျား)၏ ကျွန်တော် သိသော ကျွန်တော်အဖေ ဦးဖိုးကျားဆောင်းပါး (ဦးမောင်မောင်၏ ဦးဖိုးကျား၏ မှတ်စုများစာအုပ်တွင် ပါသည်)
- ၄။ ဦးတင့်ဆွေ၏ နောင်ကြီးကျား ဆောင်းပါး၊ (ဦးလှ၏ သတင်းစာများက ပြောပြတဲ့ စစ်အတွင်း မြန်မာပြည်၊ ပထမတွဲ စာအုပ်တွင် ပါသည်)
- ၅။ ဦးတင့်ဆွေ၏ သူတို့နှစ်ယောက်၊ (အမှတ် ၇၈၊ ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း တွင် ပါသည်)
- ၆။ နိုင်ငံကျော် တိုင်းရင်းသား ပညာဝန် ဦးဖိုးကျားအကြောင်း ဆောင်းပါး၊ (ကဝိမျက်မှန်မဂ္ဂဇင်း၊ ပထမတွဲ အမှတ် ၁ တွင် ပါသည်)
- ၇။ ပညာအလင်း သတင်းစာတိုက်ပိုင်ရှင် ဦးတင်၏ အမှုအကြောင်း။ (၃၀. ၆. ၁၉၂၄ ခုနှစ်နှင့် ၄. ၇. ၁၉၂၄ ခုနှစ်ထုတ် မြန်မာ့ ရီဗျူးတွင် ပါသည်)။
- ၈။ ဦးပုကလေး၏ မြန်မာပြည် သတင်းစာလောက။ (ကိုယ်တွေ့ သတင်းစာ ပညာ စာအုပ်တွင် ပါသည်)
- ၉။ ဦးဖိုးကျား၏ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် အားကိုးပါ ဆောင်းပါး၊ (၁၉၃၅ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လထုတ် ဆယ်သန်းဂျာနယ် တွင်ပါသည်)
- ၁၀။ ဦးဖိုးကျား၏ ကျောင်းသားများနှင့် အလုပ်ဆောင်းပါး (ဆယ်သန်းဂျာနယ်၊ ဒုတိယတွဲ၊ အမှတ် ၂၆ တွင်ပါသည်)
- ၁၁။ ဦးဖိုးကျား၏ သာသနာပြုကိုယ်တော်ကလေး ဝတ္ထု၊ ဆောင်းပါး၊ (၁. ၉. ၁၉၃၄ ခုနှစ်ထုတ် တိုးတက်ရေးမဂ္ဂဇင်းတွင် ပါသည်)
- ၁၂။ ဦးဖိုးကျား၏ အမျိုးသားနေ့ဆောင်းပါး။ (၁. ၁. ၁၉၃၅ ခုနှစ်ထုတ် တိုးတက်ရေး မဂ္ဂဇင်းတွင် ပါသည်)
- ၁၃။ ဦးဖိုးကျားအကြောင်း ဆောင်းပါး။ (မြန်မာစွယ်စုံကျမ်း အတွဲ ၇ တွင် ပါသည်)
- ၁၄။ ဦးဘလွင်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ (၈. ၈. ၁၉၃၆ ခုနှစ်ထုတ် ဒီးဒုတိဂျာနယ်တွင် ပါသည်)
- ၁၅။ မဟာဆွေ၏ ငမိုးနှင့် ဤကလောင်။ ၁၉၇၀။
- ၁၆။ မဟာဆွေ၏ စစ်အတွင်းကွယ်လွန်သူ စာဆိုတော်ကြီးများ ဆောင်းပါး။

(၁၉၄၆ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် ဇဝန ဂျာနယ်တွင် ပါသည်)

၁၇။ ဦးမောင်မောင်ခင်၏ အရေးကြီးတဲ့ ၁၉၂၀ ခုနှစ် ဆောင်းပါး။ (၂၅. ၁၁. ၆၆ ခုနှစ်ထုတ်၊ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာတွင် ပါသည်)

၁၈။ သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၏ ဘွဲ့ငါးကောက်ပွဲကာ၊ ၁၉၂၇။

၁၉။ ရန်အောင်၏ ရန်အောင်စာ၊ ရန်အောင်ဘဝ။ ၁၉၆၈။

၂၀။ ရွှေညွှင်ဒေါင်း၏ တစ်သက်တာမှတ်တမ်း၊ ပထမတွဲ ၊ ၁၉၆၁။

၂၁။ လောကသာရ မဂ္ဂဇင်း၊ ၁၅. ၆. ၁၉၂၀။

၂၂။ လမ်းစဉ်သတင်း၊ အတွဲ ၆၊ အမှတ် ၂၂။

၂၃။ ဦးလှ၏ ကျွန်တော် သတင်းထောက်၊ ၁၉၇၁။

၂၄။ သပိတ်သံဆောင်းပါး။ (၁၉. ၁၁. ၁၉၃၅ ခုနှစ်ထုတ် မြန်မာ့နေ့စဉ် သတင်းစာ တွင် ပါသည်)

၂၅။ သိန်းဖေမြင့်၏ ဆရာလွန်း၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ၁၉၃၇။

၂၆။ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ယူနိုက်တက် ဘွဲ့ငါးကောက်ဆောင်းပါး (၁၉၆၆ ခုနှစ် ထုတ် ခေတ်စမ်းစာပေ အထွေထွေစာအုပ်တွင် ပါသည်)

၂၇။ အမျိုးသားနေ့ ခေါ် မြန်မာအောင်ပွဲနေ့ကြီး၌ ကိုဖိုးကျား ပြောဆိုချက်။ (၂၁. ၁၁. ၁၉၂၂ ခုနှစ် ထုတ်၊ ပညာ့အလင်း သတင်းစာတွင် ပါသည်)

၂၈။ အမျိုးသားနေ့ ရွှေရတုသဘင် အထိမ်းအမှတ် စာစောင်၊ ပြန်ကြားရေး ဝန်ကြီးဌာနထုတ်၊ ၁၉၇၀။

၂၉။ အမျိုးသားပညာဝန် ဦးဖိုးကျားဆောင်းပါး (စာဆိုတော်မဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ-၁ အမှတ်-၂ တွင် ပါသည်)

၃၀။ ဦးဧကော်၏ အမျိုးသားပညာရေးသမိုင်း၊ ၁၉၇၀။

၃၁။ အိုးဝေဂျာနယ်၊ အမှတ် ၅၅။

၃၂။ BURMA (MYANMAR) GAZETTE. May 25th, 1918. Part IV.

၃၃။ HLA SHEIN- National Day (In Working Peoples Daily, 7.12.1966)

၃၄။ HEWETT, H.P. and CLAGUE.J., Comp- Burma(Myanmar) Gzetteer. Bassein District 1976.

၃၅။ PO,SAN C Burma(Myanmar) and the Karens 1928.

၃၆။ TIPPING L Third Direct Method English Reader, 1948.

ဒီးဒုတ်ဦးဘချို

(၁)

ဒီးဒုတ်ဦးဘချိုသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့နှင့်အတူ လုပ်ကြံခြင်း ခံခဲ့ရစဉ်က အသက်၅၄ နှစ်အရွယ်တွင် ရှိလေသေးသည်။ အရွယ်ကောင်း၊ ဉာဏ်ကောင်း၊ ချိန်ဖြစ်၍ သူ့အဖို့ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်က ပေးသည့် တာဝန်ကို ဆက်လုပ်မည်ဆိုလျှင်လည်း တိုင်းပြည်၌ အကျိုးများဖွယ် ရှိ၏။ သို့မဟုတ် သတင်းစာ ဂျာနယ်အလုပ်ကို သူ လုံးလုံးလျားလျား ပြန်ကိုင်ရလျှင် လည်းကောင်း၊ ဂီတ စာပေစသော အနုသုခုမပညာများကို ပြန်လည် ပွားစည်ရလျှင် လည်းကောင်း ထိုဘက်၌ အမြတ်ကောင်းစွာ ပေါ်ခဲ့လေမည်ပင်။

ဤတွင် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်သည်ရှိသော် သူ့ကို တရုတ်နိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာသံအမတ် အဖြစ်ဆိုင်ရာတို့က ရည်ရွယ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုစမှတ်ပြုကြသည်။ သို့သော် ဦးဘချိုအဖို့ သူ ပါဝင် လှုပ်ရှားခဲ့သော နိုင်ငံရေးသည် ခရီးအတန်ပေါက်၍ မြန်မာမှုကို လေးလေးပင်ပင် လိုက်စားချိန်တန်ပြီဟု တွေးမိဟန်တူသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဇူလိုင်လ၊ ၁၄ ရက် နေ့လယ်အချိန်တွင် ဗိုလ်ချုပ်နှင့်အတူ မင်းသုဝဏ်၊ မောင်ထင် (ဦးထင်ဖတ်)တို့သည် တိုင်းပြည်ပြုလွတ်တော် ဝရန်တာ၌ စကားစမြည် ပြောရင်း ဦးဘချိုက “ဆရာလည်း နိုင်ငံရေးကထွက်ပြီး ပညာရေးတို့ ယဉ်ကျေးမှုတို့ကို လိုက်စားချင်ပါတယ်” ဟု စပြီးလျှင် “သူတို့တစ်တွေနဲ့ အာရှ အရှေ့ တောင်ပိုင်းမှာ လှည့်ပြီး ယဉ်ကျေးမှု လေ့လာချင်ပါတယ်” ဟူ၍ မင်းသုဝဏ်နှင့် မောင်ထင်တို့ဘက်သို့ လက်ညှိုးညွှန်လေသောကြောင့်တည်း။ မည်သို့ဖြစ်စေ၊ ဦးဘချို၏ သက်တမ်း တစ်လျှောက်ကို ပြန်ပြောင်းကြည့်မည်ဆိုလျှင် သူသည် သတင်းစာ ဂျာနယ် ထုတ်ဝေရင်း၊ ဆေးဝါးဗေဒပညာ၊ အနုသုခုမပညာ လိုက်စားရင်း ပြင်ပနိုင်ငံရေးနှင့် ထိတွေ့နေခဲ့သည်သာ ဖြစ်လေသည်။

ဦးဘချိုသည် ငယ်စဉ်ကပင် ဆေးဝါး၊ ဗေဒ၊ ဂီတတို့နှင့် နီးစပ်၏။ ဘေးတော်သူတစ်ဦးသည် မွန်မှူးမှူး မတ်မှူးထဲက ဖြစ်၍ အုန်းမှတ် တယောထိုးကောင်းဟူ၍ ပြောစဉ်ရှိသည်။ ဦးဘချို၏ အဖေ ဦးဘိုးစာကမူ တောင်သာ ဆရာမဲ့၏ နည်းနာအရ ဆေးကုသည်။ မြောင်းမြမြို့ ဘီ(B)လမ်း၌ ‘မေခလာ’ ဆေးတိုက်ဟူ၍

သီးသီးသန့်သန့် ဖွင့်ပြီးလျှင် လူနာကိုလည်း လက်ခံ၊ ဒုလ္လာ ပါဒရက်ဆေး၊ ဒေဝက္ကမ္ဘိ လျှာပွတ်ဆေး၊ သူငယ်နာပေါင်းချုပ်ဆေး စသည်ဖြင့်လည်း ဖော်စပ်ရောင်းချလေသည်။

ဤသို့သော ရိုးရာအရိပ်အာဝါသအောက်တွင် မှီခိုဝမ်းကျောင်းဖို့ကား ဦးဘချိုအတွက် မဖြစ်ခဲ့၊ မြန်မာဆေးဆရာမည်သည် (အင်္ဂလိပ်စာတတ် လခစားနှင့် စာသော်) ဂုဏ်မရှိ၊ လူထဲ သူထဲမဝင်၊ ဝင်ငွေမမှန် ဖြစ်ရာ၊ ဦးဘိုးစာက သူ့ကို (ဆာ) မောင်ခင်၊ (ဆာ) ဂျေအေမောင်ကြီးတို့ နေထိုင်ခဲ့သော နာမည်ကျော် စိန်ပေါ ကျောင်းသို့သာ ပို့လေသည်။ သူကလည်း စာတော်လေသောကြောင့်၊ ၁၀ တန်းကို ထူးထူးချွန်ချွန်အောင်ကာ အစိုးရ ထောက်ပံ့ကြေး (စကောလားရှစ်)ဖြင့် ကောလိပ်တွင် ဆက်နေသည်။ သို့သော် ဘီအေ အထက်တန်းအရောက်၊ မျက်စိရောဂါဖြင့်၊ ကျောင်းထွက်ရကာ ပေါင်းတည် အစိုးရကျောင်းတွင် အလုပ်ဝင်လေသည်။

ထို့နောက် ဟင်္သာတ အစိုးရကျောင်းတွင် ပါဠိဆရာမှ ပညာအုပ် ဖြစ်လာလေသည်။ ပညာအုပ် ဖြစ်လာသည့်အခါ သူများ ပညာအုပ်များနည်းတူ သင်ရိုးနိုင်ရုံ၊ ကျောင်းစစ်ရုံဖြင့် သူ့နေ့၍မရ။ တေးကဗျာ လေ့ကျက်သည်။ မစ္စတာမောင်မိုင်း မှာတော်ပုံဝတ္ထု၊ ကဗျာသာရတ္ထသင်္ဂြိုဟ်၊ ဗိုလ်ဋီကာတို့ကို နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် ဖတ်မိသည်။

ထိုမှတစ်ဆင့် သူ့နေရာ ဟင်္သာတ ဘရဲချောင်ကိုမှီ၍ “နောက်စွယ်ချောင်က တောက်တဲ့မောင်” ကလောင်အမည်ဖြင့် သတင်းစာ ဂျာနယ်များ၌ စာစရေးတော့ရာ၊ ကလောင်ရှင် ‘ကျား’ (အမျိုးသား ပညာဝန်ဦးဖိုးကျား)၊ ကလောင်ရှင် ‘ရွှေဘို ဂျမ်းခင်’၊ မစ္စတာ မောင်မိုင်းတို့မှာ သူနှင့် အပြန်အလှန်ရေးဘော်ရေးဘက်များ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ပြင် သုစရိတယုဝအသင်းတွင် ပါဝင်၍ အရက်သေစာ ပိတ်ပင်ရေးကိစ္စများကို သူ့ဆောင်ရွက်လေသည်။ ဆောင်ရွက်ရာက ရန်ကုန်မြို့မှ “မြန်မာမိန်းမများ၏ အသင်း” တွဲဖက် အတွင်းရေးမှူးဖြစ်သူ ဒေါ်လှမေနှင့် တွေ့ရှိကာ ၁၉၂၁ ပြည့်နှစ်တွင် အိမ်ထောင်ကျလေသည်။

(၂)

အိမ်ထောင်ကျ၍ ခြောက်လမျှ အကြာတွင် တိုင်းပြည်ကို သိမ်သိမ်ခါစေသော ကောလိပ်သပိတ် ပေါ်လာသည်။ ထိုအရေးကို အပေါ်ယံကြည့်လျှင် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ယူနီဘာစီတီ အက်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍၊ ပညာရေးအာဏာပိုင်များက တစ်ဘက်၊ သပိတ်မှောက် ရန်ကုန်ကောလိပ်ကျောင်းသား၊ ဂျပန်ဆင်ကောလိပ်ကျောင်းသား များက တစ်ဘက်ဖြစ်သော ပဋိပက္ခ သာဟု ထင်စရာဖြစ်၏။ ဤသို့ကားမဟုတ်၊ ဤသပိတ်ကြောင့် နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးကို မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ပျံ့နှံ့ထွင်းဖောက်သည်။

မြန်ပြောင်းကြည့်မည်ဆိုလျှင် လွန်ခဲ့သော အနှစ် ၂၀ ကာလက မြန်မာတို့သည် နိုင်ငံရေးစကားကို ကျယ်ကျယ်မျှ မပြောနိုင်၊ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်သို့ ကိုယ်စားလှယ် အမတ်တစ်ယောက်မျှ မပို့နိုင်သည့်အခြေ၌ နေခဲ့ရသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အကြီး အသေးတို့၌လည်း၊ တရုတ်၊ ကုလားတို့က လက်ဝါးကြီး အုပ်ချုပ်တိုင်း အုပ်နေသည်ကို ခံခဲ့ရသည်။

ဤတွင် နှိုးကြားသော မြန်မာဝံသာနုများက မြန်မာပိုင် လက်ဖက်ရည်ဆိုင်၊ ဆံပင်ညှပ်ဆိုင်၊ ကုန်စုံဆိုင်များ ထူထောင်ရေး၊ ကျေးရွာတိုင်းတွင် ရက်ကန်းစင် ထားရှိ ရေး၊ မြန်မာယောက်ျား မိန်းမများ ပင်နီအင်္ကျီနှင့် ယောလုံချည်ဝတ်ဆင်ရေး၊ နိုင်ငံခြား ကုန် ရှောင်ကြဉ်ရေး၊ အရက်သေစာ ပိတ်ပင်ရေး၊ သမဝါယမအသင်းများ ထူထောင် ရေး၊ အချင်းချင်း ရိုင်းပင်းရေးစသည့်ဖြင့် စီးပွားရေးတွင် ထထကြွကြွ လုပ်လာသည်။ ထို့နောက် တစ်စတစ်စနှင့် ရခိုင်ဆရာတော် ဦးဥက္ကမ ကိုယ်တော်က ဂျပန်၊ ဥရောပ နိုင်ငံများမှ နိုင်ငံရေးဗဟုသုတ ဖြန့်ဖြူးသည်။

မြန်မာ့အလင်း၊ သူရိယလို သတင်းစာများက တိုင်းပြည်အရေး ဆော်ဩ သည်။ (ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးခါနီးတွင် ကြေညာလိုက်သော) အမေရိကန် သမ္မတ ဝီလဆင်၏ အချက် ၁၄ ချက်လား၊ လူမျိုးတိုင်း ကိုယ်ကြမ္မာကို ကိုယ်ဖန်တီးခွင့်ရှိသည် ဟူသော အချက်က မြန်မာတို့ကို သွေးထိုးပေးသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် အမျိုးဘာသာ သာသနာ ပညာမြင့်တင်ရန် ဆောင်ပုဒ်ဖြင့် ၁၉၀၆ ခုကတည်းက ဦးဘဖေ(ဘကြီး ဘဖေ) ဦးမောင်ကြီး(အမ်အေ မောင်ကြီး) ဦးဘရင်(ဒေါက်တာဘရင်) တို့ စတင်တည် ထောင်ခဲ့သော ဝိုင်အမ်ဘီအေ (ဗုဒ္ဓဘာသာ ကလျာဏယုဝ) အသင်းကလည်း အမြို့မြို့ အရွာရွာတွင် ပြည်သူလူထု၏ ထောက်ခံမှုကို ရလာလေရကား၊ မြန်မာတို့၏ လှုပ်ရှားမှုသည် စီးပွားရေးအသွင်မှ နိုင်ငံရေးအသွင်သို့ ပြောင်းလေသည်။

သို့ဖြင့် ဘိလပ်အစိုးရက အိန္ဒိယနိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်ရေးသစ်ပေးရန် စီမံသည့် အခါ (အိန္ဒိယ၏ ပြည်နယ်တစ်ခု ဖြစ်သော) မြန်မာပြည်ကို ချန်ထားလေသဖြင့် မြန်မာတို့မှာ မခံနိုင်ဘဲ၊ အိန္ဒိယထက် အောက်တန်းမကျသည့် အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် ကာလကတ္တားသို့ လည်းကောင်း၊ ဘိလပ်သို့ လည်းကောင်း၊ ဦးဘဖေ၊ ဝတ်လုံ ဦးပု၊ ဦးထွန်းရှိန်၊ ဝတ်လုံ ဦးသိမ်းမောင်၊ ဦးမေအောင် အစရှိသော ကိုယ်စားလှယ်များကို လွှတ်၍ အရေးဆိုသည်အထိ နိုင်ငံရေး အခြေတည်မိလေသည်။

ယခုသော် သပိတ်ကြီးပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီ၊ အမြို့မြို့အရွာရွာရှိ အထက်တန်းကျောင်း များကလည်း ရန်ကုန်နည်းလိုက်၍ သပိတ်မှောက်ကြပြီ၊ ကျွန်ုပ်ပညာအစား သခင်ပညာ ထူထောင်ရန်သာရှိတော့၏။ နိုင်ငံအရှိန်ရလာသော ပြည်သူလူထုသည် ကျောင်းသား သပိတ်ကို အုတ်အုတ်သဲသဲ ကြိုဆိုကြလေသည်။ မကြာမီ ဝံသာနု မျိုးချစ်ခေါင်းဆောင် နှင့် သပိတ်မှောက်ကျောင်းသားကြီးများ စုပေါင်းကာ အမျိုးသားပညာရေးကောင်စီကို ထူထောင်လိုက်ကြလေသည်။

... (High Court) ရှိ ဒုတိယ
... နှစ်ထွက်လာခဲ့သော အမ်အေ ဦးမောင်ကြီး
... ဦးမောင်ကြီးနှင့် အဖွဲ့ဝင်များသည် ရွှေတိဂုံဘုရားခြေရင်း၌ သပိတ်
... လုပ်ထားကြသော ကျောင်းသားများ၏ နေရေးထိုင်ရေး၊ စာရေးသောက်ရေး
... နေရာရှာရ၏။ ရန်ပုံငွေခံရ၏။ စာမေးပွဲခိုခိုရောက်သော် ၇ တန်း၊ ၁၀
တန်း၊ ကောလိပ်တန်းအလိုက် စာမေးပွဲများ စီစဉ်ပေးရ၏။

အစိုးရနှင့် စင်ပြိုင် အမျိုးသားကျောင်းများကို မြို့ရွာအနှံ့ ထူထောင်ပေးရ
၏။ ထို့နောက် အထက်တန်းပညာရေး ထူထောင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ၁၉၂၁ ခု
ဩဂုတ်လတွင် ဗဟန်း ရွှေကျင်ကျောင်းတိုက်၌ ဝိဇ္ဇာပညာ၊ သိပ္ပံညာဌာန အသင့်
အတင့်ထားရှိသော အမျိုးသားကောလိပ်ကို ဖွင့်လှစ်လိုက်လေသည်။

(၃)

နယ်ရှိ ဦးဘချိုသည် နိုင်ငံနှင့်အမျှ ဖြစ်သော လူထုလှုပ်ရှားမှုတွင် စိတ်အား
ထက်သန်သည်ထက် ထက်သန်လာခဲ့ပြီး ကိုင်နေကျ ကဗျာလင်္ကာကိုပင် ခဏချပြီး
လျှင် 'နှစ်ပါးကြည်' ဂျာနယ်၌ 'ဒီးဒုတ်၏ ပစ္စရလကွတ်ကျမ်း' ဟူသော အခန်းဖွင့်၍
'အစိုးရနှင့် ဘိန်းဆိုင်'၊ 'အစိုးရနှင့် မဆက်ဆံခြင်း'၊ 'ရွာသားနှင့် ကင်း'၊ 'အမျိုးသား
ခေါင်းဆောင်များသို့' စသော ကဏ္ဍများကို ရေးနေခဲ့ပြီ။ ယခုလို ကျောင်းသားတွေ
သပိတ်မှောက်လိုက်ကြပြီး အမျိုးသားကောလိပ်ဟု ထူထောင်လာသောအခါ ပင်ရင်း
အလုပ်တွင် ဆက်နေရန် မဖြစ်တော့။ အလုပ်မှ သူ တစ်ပါတည်း ထွက်ကာ အမျိုးသား
ကောလိပ်တွင် မြန်မာဆရာ ဝင်လုပ်လေသည်။

ဤသည် သူ မြတ်စိုးသော စာပေမှတစ်ဆင့် ကျောင်းသားများကို မျိုးချစ်
စိတ်ဓာတ် သွင်းပေးရန် အခွင့်အခါတည်း။ သူ ကောလိပ်နေစဉ်အခါက မြန်မာစာ
သင်ရန်သတ်သတ် ခန့်ထားသည်ဟူ၍ မရှိ။ နည်းယူရန်သာ ပြဋ္ဌာန်းထားသော စာအုပ်
လေးငါးအုပ်အတွက် မြန်မာလူမျိုးဖြစ်သူ ဆရာတစ်ဦးဦးက အဓိပ္ပာယ် အနည်းငယ်
လာရောက်ရှင်းလင်းပြသည်လောက် သာဖြစ်သည်။ မြန်မာစာ စာမေးပွဲ ၌လည်း
ကျောင်းသားတိုင်း အောင်လေသည်သာတည်း။

ယခုသော် . . .

'အစိုးရကောလိပ်သိပ္ပံ ကျောင်းကြီးများမှာကား မြန်မာစာပေ ပရိယတ္တိ
များကို အားပေးခြင်း မပြုခဲ့သဖြင့် တိုင်းရင်းသား ကောလိပ်ကျောင်းကြီးက မြန်မာ
ဘာသာစာပေ ပရိယတ္တိများကို ထူးထူးချွန်ချွန် တတ်မြောက်နိုင်ကြစေရန် တသီး
တခြား စီမံထားသည့်အကြောင်း' ကို အမျိုးသား ကောလိပ်ကျောင်းအုပ်ကြီး ဖြစ်သူ

ဝတ်လုံ ဦးပုက ကျောင်းဖွင့်ပွဲ အခမ်းအနား၌ မိန့်ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မစ္စတာမောင်ခိုင်က လောင်အမည်ခံ ဆရာလွန်းက မြန်မာစာပေနှင့် ရာဇဝင် ပါမောက္ခအဖြစ် စာပို့ချသည်။ ဦးဘချိုမှာ သူ၏ မြန်မာလက်ထောက် ဖြစ်လေသည်။ ဆရာလွန်း၊ ဦးဘချို အပါအဝင် ဆရာများမှာ ရာထူးနှင့် မမျှအောင် လခနည်းသော်လည်း မမှုကြ။ အမျိုးသားစိတ် တက်တက်ကြွကြွနှင့် စာပေပို့ချသည်သာ ဖြစ်လေသည်။ ကျောင်းသားများကလည်း အားကြီးမာန်တက် နာယူကြလေသည်။

သို့သော် အမျိုးသားကောလိပ်ကား 'ဟုမ်း' နှင့် 'ဒိုင်' အကွဲကြောင့် သက်ဆိုးမရှည်ခဲ့လေ။ ဖြစ်ပုံက ဘိလပ်အစိုးရက တိုင်းပြည်၏ အလိုဆန္ဒကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသ လိုက်လျောသလိုလိုနှင့် ဒိုင်အာဘီ အုပ်ချုပ်ရေးကို ထိုးအပ်လေသည်။ ထိုအုပ်ချုပ်ရေးအရ အိန္ဒိယ ဗဟိုအစိုးရလက်ထက်တွင် ကာကွယ်ရေး၊ နိုင်ငံခြားရေးစသော ဗဟိုဌာနများကို လည်းကောင်း၊ မြန်မာပြည်နယ် အစိုးရလက်တွင် ဘဏ္ဍာရေး၊ ပြည်ထဲရေးစသော သီးသန့်ဌာနများနှင့် ပညာရေး၊ သစ်တောရေးစသော လွှဲပြောင်း ဌာနများကို လည်းကောင်း ထားမည် ဖြစ်လေသည်။ သီးသန့်ဌာနများကို မြန်မာပြည်နယ် ဘုရင်ခံနှင့် ဘုရင်အတိုင်ပင်ခံ (ဝန်ကြီး) နှစ်ဦးက အုပ်ချုပ်ရမည်ဖြစ်၍ လွှဲပြောင်းဌာနများကိုမူကား ဥပဒေပြုလွှတ်တော်က တင်မြှောက်သော ဝန်ကြီးနှစ်ဦးက အုပ်ချုပ်ရမည် ဖြစ်လေသည်။ ထိုဝန်ကြီးနှစ်ဦး နေရာအပါအဝင် အမတ် ၈၀ နေရာအတွက်လည်း ဥပဒေပြုလွှတ်တော်သို့ ပြည်တွင်းရှိ အသင်းအဖွဲ့များ၊ လူမျိုးစုများက ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရမည် ဖြစ်သည်။

ဤသည်ကို ဝိုင်အမ်ဘီအေနှင့် အလားတူ ဝံသာနုအသင်းများ စုစည်းခဲ့ပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်လာသော ဂျီစီဘီအေ(မြန်မာ့အသင်းချုပ်ကြီး) ဝါ၊ ဝတ်လုံ ဦးချစ်လှိုင် ဥက္ကဋ္ဌလုပ်သော ဂျီစီဘီအေက မလိုလား။ လိုလားသည်မှာ ကနေဒါ ကဲ့သို့သော တိုင်းပြည်များကို ပေးသည့် ဟုမ်းမရူး(Home Rule)ခေါ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမျိုး ဖြစ်လေသည်။

ထို့ပြင် တိုင်းပြည်က ရွေးကောက်သော ဝန်ကြီးနှစ်ဦးမှာလည်း ဘုရင်ခံအာဏာကို မလွန်ဆန်နိုင် ဖြစ်သောကြောင့် ၁၉၂၂ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် ကျင်းပမည့် ရွေးကောက်ပွဲသို့ မဝင်ဟု ဂျီစီဘီအေက သပိတ်မှောက်လေသည်။

သပိတ်မှောက်သည်ကို မကျေနပ်ကြသော အမ်အေမောင်ကြီး၊ ဝတ်လုံဦးပု၊ ဝတ်လုံဦးသိမ်းမောင် အပါအဝင် ပုဂ္ဂိုလ် ၂၁ ဦးက ဥပဒေပြုလွှတ်တော် အတွင်းသို့ ဝင်၍ ပူးသတ်မည်ဆိုက ဂျီစီဘီအေမှ ခွဲထွက်ကြလေသည်။ ခွဲထွက်၍ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ပြီးနောက် အမ်အေ ဦးမောင်ကြီးက ၅,၀၀၀ စား၊ ပညာရေးဝန်ကြီး ရာထူးကို လက်ခံလေသည်။ ထိုအခါ ဦးမောင်ကြီး၏ ပညာရေးဌာနက (ငွေကြေးအမြဲတမ်းချို့တဲ့နေကြသော) အမျိုးသားကျောင်းများကို အစိုးရ အထောက်အပံ့ ခံယူစေသည်တွင် အချို့ကျောင်းများက ယူ၍ အချို့က မယူဘဲရှိလေသည်။ အမျိုးသားကောလိပ်ကိုမူ လုံးဝ အထောက်အပံ့မပေးလေ။

အမျိုးသား ကောလိပ်ကျောင်းဆရာတို့မှာ လခ မရတစ်ချက် ရတစ်ချက် ဖြစ်လာ လေသည်။ ဆရာအချို့လည်း အငတ်မခံနိုင်၍ အလုပ်မှ အလျှိုလျှို ထွက်ကုန်ကြ လေတော့ရာ ဆရာလွန်း၊ ဓါတုဗေဒဆရာ ဦးစံညွန့်၊ ပါဠိဆရာ ဦးလူဖေဝင်း၊ သင်္ချာဆရာ ဘနာဂျီ၊ ဦးဘချို တို့သာ ရွဲကောင်းကောင်းနှင့် ကျန်ရစ်ကြလေသည်။ သားမယား တာဝန်ပိုများလာသော ဦးဘချိုသည် မူလနေရင်း ၅၁ လမ်းမှ ကျောင်းနှင့် နီးအောင် ဗဟန်းရွာထဲသို့ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ရ၏။ ထို့ပြင် စရိတ်ကာမိအောင် 'ဦးဘချို၏ အသားလှကတ္တီပါရေ' နှင့် 'ပန်းမြိုင်လယ်' ရေမွှေးကို ဖော်စပ်ရောင်းချ ရလေသည်။ ('ငတ်ဖော်ငတ်ဖက် ပြတ်ဖော်ပြတ်ဖက် မောင်ဘချို' ဟူ၍ သခင် ကိုယ်တော်ပိုင်း အမည်ခံ ဆရာလွန်းက နောင်အခါတွင် ရည်ညွှန်းခဲ့သည် မှာ ဤအကြောင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်ဟန်တူပေသည်) သို့သော် သူတို့တစ်တွေ ဘယ်လိုပင် ဝိုင်းဝန်း ကျားကန် ကျားကန်၊ အမျိုးသား ကောလိပ်ကား မဟန်တော့ပါ။

“ xxx ချို့စရာ အခြေပလီဉာဏ်နှင့်၊
 ဦးဘတစ်တွေ အတည်မကြံတော့၊
 ခံ မခံနှစ်တန်ကွဲရာမှ
 တည်ညံ့ ရန်မစဲပြီဘု၊
 ကြားချောင်ချောင် ငါးထောင်ပွဲပေမို့၊
 ငန့်ထိုထို မဟာကဝေတို့
 အဆဲအဆို ဗလချာပွေလို့၊
 ဆရာတွေမှာ အသပြာငွေမနိပ်တဲ့ ပြင်၊
 စာပေကို တောင်တာရွှေ မကြိုက်သာဘူး၊
 လောကီတိ အရာမထင်တဲ့
 ကောလိပ် မရဏာဝင်တော့ xxx’

စသည်ဖြင့် ဦးဘချိုရေးခဲ့သည် လေးချိုးထဲကအတိုင်း ပျက်ကိန်းဆိုက်လေ သည်။

ကောလိပ်အပျက်တွင် ဆရာများ တကွတပြား လွင့်ကြပြန်ရာ ထိုအထဲမှ ဆရာလွန်းက ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်းတွင် ဝင်ရောက်နားလေသည်။ ဦးဘချိုမှာ 'မြန်မာ့ရီဗျူး' ဂျာနယ်တွင် အယ်ဒီတာချုပ် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ရတော့သည်။ ဤတွင် ပညာရေး သံယောဇဉ်မကုန်နိုင်သေးသည်နှင့် ဂျာနယ်မှ ခွင့်ခြောက်လ ယူကာ သရက်တော တိုက်ရှိ အစိုးရ အထောက်အပံ့မခံ အမျိုးသားကျောင်းတွင် ဆရာကြီး လုပ်ပြန်သည်။ ထိုကျောင်းလည်း ပျက်သဖြင့် ဦးဘချိုမှာ 'မြန်မာ့ရီဗျူး'သို့ ပြန်မဝင်တော့ဘဲ၊ ၁၉၂၅ ခု၊ ဧပြီလတွင် 'ဒီးဒုတ်' သတင်းစာ (ဂျာနယ်)ကို တည်ထောင် ထုတ်ဝေလေတော့ သည်။

(၄)

ဒီးဒုတ်ဂျာနယ်ကို သူ ထုတ်ဝေခဲ့သည်မှာ ငွေကြေး ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ခို့လှ၍ မဟုတ်။ မျက်စိရှေ့တွင် ဖြစ်ပျက်နေသည့် နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးတို့ကို စိစစ်ပေးနိုင်လို၍ သူ ဝါသနာရှိသည့် စာပေဂီတတို့ကို တင်ပြလို၍သာ သူစွဲလန်းသည့် ဆေးဝါးဗေဒင်တို့ကို ဖြန့်ဖြူးလို၍သာ လမ်း ၅၀ တွင် အခန်းငှား၊ စက္ကူကို ပုံနှိပ်တိုက်အချင်းချင်းမှ ရံဖန်ရံခါ ချေးငှား၍ မဖြစ်မနေ ထုတ်ဝေခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ထို့နောက်မှ ဂျာနယ် ပရိသတ်၏ အားပေးမှုကြောင့် မောင်ဂိုမာရီ (ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း)လမ်းအတိုင်း တိုက်အမှတ် ၈၄ သို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ အခြေချလာနိုင်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ဂျာနယ်ထဲ တွင်လည်း မူလရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ဆိုင်သော ခေါင်းကြီးနှင့် ဒီးဒုတ်၏ ပစ္စရလကွတ်ကျမ်းလို အခန်းများ၊ ကဗျာဂီတဆိုင်ရာ အခန်းများ၊ စာဖတ်သူ၏ အမေးနှင့် အယ်ဒီတာ အဖြေဖြစ်သော 'ဒီးဒုတ် စာတိုက်' လိုအခန်း၊ ဗေဒင်နှင့်ဆိုင်သော ကဝါလပိုင်းအခန်း စသည်ဖြင့် ပါလာလေသည်။

သူ့ကိုယ်တိုင် ဖော်စပ်သည့် မဟာသုမင်္ဂလ ကတိုးသွေးဆေး၊ နှင်းခူဆေး၊ ချောင်းဆိုး သလိပ်ဖြတ် လျက်ဆား၊ သက်စောင့် အစာကြေဆေး ကြော်ငြာလည်း တစ်စတစ်စနှင့် ပါလာလေသည်။ (ဂျာနယ်ကို 'ဒီးဒုတ်' အမည်ပေးခြင်းမှာ ဗေဒင် သဘောအရဟု ဆိုကြလေသည်)

ဤသို့ဖြင့် ဂျာနယ်ကို အပတ်စဉ် ထုတ်ဝေနိုင်အောင် ကြိုးစားခဲ့ရာ၊ ၁၉၂၅ ခုနှစ် မကုန်မီ နိုင်ငံရေး ကိစ္စတစ်ခုနှင့် ဦးဘချို ရင်ဆိုင်ရလေသည်။ နိုဝင်ဘာလ၊ ၂၄ ရက် နေ့တွင် ချာချို(ကိုယ်မင်းကိုယ်ချင်း)လမ်း၊ စံအိမ်နေ၊ မိဖုရားခေါင်ကြီး စုဘုရားလတ်သည် ကွယ်လွန်လေသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် လွတ်လပ်သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ နောက်ဆုံး မင်းဆက် ဖြစ်လေသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ ဈာပနသည် တစ်မျိုးသားလုံးနှင့် ဆိုင်သော အရေးဟု ဦးဘချို ထင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် မိဖုရားခေါင်ကြီး ကွယ်လွန်သည်နှင့် မရှေးမနှောင်းသော ကာလ၊ တစ်ခုသော ည ၇ နာရီ အချိန်တွင် ဗန္ဓုလ၊ ဇေယျ၊ အင်ဒီပင်းဒင့်၊ သဟာယ၊ မြန်မာ့အလင်း၊ ပညာ့အလင်း၊ ငွေသော်တာ စသော သတင်းဂျာနယ် ကိုယ်စားလှယ်များကို ဒီးဒုတ်တိုက်သို့ ဖိတ်ခေါ် တိုင်ပင်သည်။

တိုင်ပင်ပြီးသည့်နောက် မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ အလောင်းကို မန္တလေးရှိ မင်းတုန်းမင်း၏ သင်္ချိုင်းဂူအနီးတွင် မြှုပ်ရန်၊ မိဖုရားခေါင်ကြီး မလွန်မီ ဆန္ဒရှိခဲ့သည့် အတိုင်း ရတနာဂီရိ၌ သရဏဂုံ မတင်ဘဲ ထားခဲ့ရသော သီပေါမင်းနှင့် စုဘုရားကလေးတို့၏ အလောင်းများကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဆောင်ယူစေကာ မိဖုရားခေါင်ကြီး နည်းတူ မြှုပ်နှံရန်၊ အစိုးရက ဈာပနကိစ္စကို လုံလုံလောက်လောက် ကူရန်၊ ညောင်ရွှေစော်ဘွားနှင့် ဝက်မစွတ်ဝန်ထောက်၊ ထို့ပြင် ဆွေတော်မျိုးတော်တို့က ဤအရေးကို ဖြစ်မြောက်အောင် အားထုတ်ကြရန်ဟူ၍ အစည်းအဝေးများကို ကျင်းပ၍ လည်း

ကောင်း၊ သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်များထဲတွင် ထည့်သွင်း၍ လည်းကောင်း၊ နှိုးဆော် ခိုင်းပြင်းကြလေသည်။ သို့သော် သူတို့အရေးသည် မအောင်မြင်ခဲ့လေ။

မအောင်မြင်သည်မှာလည်း အဆန်းမဟုတ်ပါပေ။ အမျိုးသားစိတ်ဓာတ် ပို၍ ကြွလာမည်ကို ဘုရင်ခံက ကြောက်သည်။ ဒိုင်အာခီ ငွေစားနေကြသော မြန်မာ ဝန်ကြီးများလည်း အမျိုးသားဘက်က လိုက်၍ မပြောရဲ။ ဦးဘချိုသည် ဒိုင်အာခီကို သာ ဖိ၍ တိုက်ရလေတော့သည်။ ခက်သည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံရေးသမားများ အကွဲကွဲ ဖြစ်နေခြင်း ပင်တည်း။ (၁၉၂၂ ခုနှစ်) ပထမရွေးကောက်ပွဲတွင် မူလ ဂျီစီဘီအေမှ ၂၁ ဦး ခွဲထွက်သွားသည်။

ထို့နောက် ငွေရေးကြေးရေး အရှုပ်အထွေးကြောင့် ဦးချစ်လှိုင် ဦးစီးသည့် ဂျီစီဘီအေနှင့် ဦးစိုးသိမ်း ဦးစီးသည့် ဂျီစီဘီအေ ဟု ကွဲပြန်သည်။ တစ်ဖန် ဦးတုတ်ကြီး (ထို့နောက် ဦးပေါ်ထွန်း) ဦးစီးသည့် 'သရာဇ' အဖွဲ့က ဂျီစီဘီအေမှ ခွဲထွက်ကာ ၁၉၂၅ ခုနှစ် ဒုတိယရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ပြန်လေသည်။ 'သရာဇ' က ၅,၀၀၀ စား ဝန်ကြီးရာထူးအတွက် အားမထုတ်၍သာ တော်ပေသေး၏။ လွှတ်တော်တွင် အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စများကို ဝေဖန်ဖော်ရ၍သာ ကျေးဇူးတင်ရပေသေး၏။ ဦးဘချိုသည် အဆိုးထဲမှ အကောင်းကိုရှာကာ 'သရာဇ' လို ဒိုင်အာခီ ဆန့်ကျင်သည့်အဖွဲ့များကို ဂျာနယ်မှ အားပေးရလေသည်။

ဘယ်လိုပင်ဖြစ်စေ၊ ဂျာနယ်မှနေ၍ ဝေဖန်ရသည်ကို သူ အားရသည်။ သတင်းစာ ဂျာနယ်သမားမည်သည် မျက်နှာမရှိ၊ လုံခြုံမှု မရှိသည်မှန်၏။ သို့သော် တိုင်းပြည်အတွက် ရေးနိုင် သားနိုင် လှုံ့ဆော်နိုင်သည့် အချက်မှာ သဘောကျစရာ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အလုပ်၏ လွင်လပ်မှုမှာလည်း မြတ်နိုးစရာ ဖြစ်သည်။ သူသည် သူ့ဘဝကို ကျေနပ်မိပါသည်။ တကယ်ဆိုလျှင် အထက်လူကြီး၏ အငြိအငြင် မခံရဲ သော အလုပ်၊ ဟန်တစ်လုံး ပန်တစ်လုံးနှင့် လူရှိသေအောင် နေရသော အလုပ်၊ အချိန်နှင့် ဇယားကြည့် လုပ်ရသော အလုပ်၊ ငွေကို စိစစ်တိုင်း ထွာနေရသော အလုပ်မျိုးသည် သူနှင့် မတော်ပါ။

သူက ဒီးဒုတ်ဦးဘချိုဆိုသည့်အမည်၊ လူကြီး သူကြီးဆိုသည့် ဂုဏ်ပုဒ်နှင့် ဖြစ်၏။ သို့သော် ညည ရွှေတီဂုံဘုရားတက်၍ ဝတ်ပြုရင်း မျက်မှန်းတန်းမိသော ပန်းသည်တွေနှင့် လူငယ်အကြိုက် ရယ်လားမောလားနေရန် ဝန်မလေးပါ။ သူက နှုတ်ခမ်းမွှေး စေနှင့်၊ သျှောင်နှင့် မြန်မာဆန်ဆန် ဖြစ်၏။

သို့သော် ညနေစောင်းအချိန်တွင် တိုက်အောက်ဆင်း၍ ကျောင်းသားတုန်း က အလှေအကျင့် စကိတ် (Skate) စီးရန် မရှက်ပါ။ သူက သာမန်အားဖြင့် ဂျာနယ်ကို အပတ်စဉ် ထွက်နိုင်အောင်ကြိုးစား၏။ သို့သော် 'ရွှေအိုးကြီးတေဆေး' ကြော်ငြာဖိုးကို တစ်နှစ် နှစ်နှစ်စာယူပြီး သူမိန်းမကို စာရင်းရှင်းမပြုတတ်အောင် လွယ်လွယ်နှင့် သုံးမိတတ်ပါသည်။ သူက နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး ကိစ္စတွေနှင့် မအားသလောက် ရှိနေ၏။

သို့သော် ကိုယ်တိုင် စောင်းတီး၍ ဂီတပညာသည်တွေနှင့် ဆိုတီးမှုတ်ချိန်ကို ရအောင် ရှာတတ်ပါသေးသည်။

သူ့ဧည့်ခန်းကို ဝင်ကြည့်ပါလေ။ ဧည့်ခန်းနှင့် အလုပ်ခန်းသည် တစ်ခုတည်း ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအခန်းတွင် တစ်ဦးဦးက ပတ္တလားဖြစ်စေ၊ စောင်းဖြစ်စေ တီးနေလျှင်လည်း ဦးဘချိုနှင့် ထိုင်၍ စကားပြောနေသာ နိုင်ငံရေးဘက်ကလား၊ ဂီတဘက်ကလား၊ သတင်းစာ ဂျာနယ်ဘက်ကလား၊ မသိ။ ဧည့်သည်လည်း ရှိပါလိမ့်မည်။ စကားပြောနေသည့်အကြား လမ်းပေါ်က ဓာတ်ရထားသံ၊ မော်တော်ကားသံ တွေက အမြဲမပြတ် ဝင်လာတတ်သည်။ ထိုစဉ်တွင် အိမ်အောက်ထပ် ပုံနှိပ်ခန်းမှ အလုပ်သမား တစ်ယောက် တက်လာ၍ စာဖောင်လိုကြောင်း သူ့ဆရာကို ပြောပေလိမ့်မည်။

ဦးဘချို ဘာလုပ်သည်ဟု ထင်ပါသနည်း။ သူက ထိုင်ရာမထ ဧည့်သည်နှင့် စကားအမျှင်မပြတ်အောင် ပြောရင်း၊ ရံဖန်ရံခါလည်း အနားတွင် ကြားနေရသော တီးလုံးတီးကွက်ကို ထောက်ပေးရင်း စာရွက်အောက်တွင် ဂျပ်ထူတစ်ခုခဲလျက် လိုနေသော စာဖောင်အတွက် နာရီဝက် တစ်နာရီနှင့် အပြီး ရေးပေးလိမ့်မည်။ ကဗျာလင်္ကာများ ဆိုလျှင် နှုတ်တိုက်ရသလို တောက်လျောက် ရေးလိုက်သည်သာ ဖြစ်လေသည်။ 'ဒီးဒုတ်စာတိုက်' ခန်းသို့ ပို့သည့် 'သိလို့သူ(ပျင်တပ်ရွာ)မှ' . . .

"ရည်းစားနှင့် နှစ်ယောက်တည်း စကားပြောနေရာ မအေးကြီးက မိသဖြင့် သမီးကို ပါးဆွဲလိမ်ပြုံး 'နင်နော်တယ်' လို့ဆိုပြီး ရှေ့မဆက်တာ ဘာကြောင့်လဲဗျ" လို့ အမေးမျိုးဆိုလျှင် . . .

"ငါ့သမီးလည်း ငါ ငယ်ငယ်ကလိုပါကလားလို့ သတိရလို့ ထင်ပါရဲ့ဗျာ"

စသည်ဖြင့် ရုတ်ခြည်း အဖြေရေးပေးနိုင်ရလောက်အောင် ဉာဏ်ရွှင်လေသည်။

ဦးဘချိုက အလုပ်ကို အချိန်မရွေး၊ နေရာမရွေး လုပ်သည်။ အလုပ်လည်း စုံသည်။ အလုပ်မျိုးစုံ လုပ်နိုင်ရအောင် သူ့တွင် ဉာဏ်အား၊ ဝီရိယအား ရှိသည်။ မြန်မာ့ရုပ်ရှင် ခေတ်သစ်ဆန်းစစ်ချိန်တွင် သူ ပါဝင် ကူညီလိုသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် 'မဟာဒုတ်' ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီက ရိုက်ကူးသည့် 'မြားနတ်ရှင်' ကား၌ ဇာတ်လိုက်၏ အဖေအဖြစ် သရုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ဘီလပ်မှ ဦးဘဉာဏ် ပြန်ရောက်လာပြီးနောက် မြန်မာ့ပန်းချီကို စာဖြင့်၊ နှုတ်ဖြင့် သိဒ္ဓိတင်ပေးရန် ကိစ္စရှိ၏။

ထို့ကြောင့် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် သူ့ကိုယ်တိုင် ကမကထ လုပ်ကာ အစည်းအဝေးခေါ်၍ ဦးဘဉာဏ်ကို ပရိသတ်ရှေ့သို့ ပွဲထုတ်ပေး၍ နှိုးဆော်ရေး လုပ်ခဲ့သည်။ အင်းအိုင်ခလဲ့ စသည်တို့၏ အာနိသင်ကို သူ ယုံကြည်၏။ ထို့ကြောင့် ၁၉၃၄ ခုနှစ်တွင် ဥတ္တမသီရိ မထေရ်၏ စမကျမ်း အဖွင့် 'ကပ္ပာ လင်္ကာရ ဝဏ္ဏနာ' ကျမ်းကို ထုတ်ဖြစ်အောင် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ဂီတပညာ တိုးပွားရေး၊ သီချင်းကြီး မူမှန်ဖြစ်ရေးသည် အထူးအရေးကြီး၏။ ထို့ကြောင့် ၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် သူ့ကိုယ်တိုင်

ကြပ်မတ်၍ စောင်းဆရာကျော်ကို ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် လည်းကောင်း၊ ပတ္တလား ဦးသိုက်ကို အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် လည်းကောင်း၊ တင်မြောက်၍ 'ဂီတသုတေသန' အသင်းကို ဖွဲ့စည်းစေခဲ့သည်။

ထို့ပြင် ဦးမောင်မောင်လတ်ကို စောင်းတီးစေ၍ ဒေါ်ဒေလီညွန့်ကို အဆို ဆိုစေ၍ သူ့ကိုယ်တိုင် ကွမ်းဘိုးထိမ်းကြီး ပေမူ၊ ဘားနတ် ပေမူ၊ သံယုတ် ဆရာတော်၏ ပုရပိုက်တို့ဖြင့် တိုက်၍ သီချင်းကြီးပုဒ်ရေ ၅၇၂ ပါသော (ဒေဝဏ္ဏန္ဒာမူ) 'ဂီတဝိသောဓနီ' ကို ထပ်မံ တည်းဖြတ်ခဲ့သည်။ သူက ကာလသားအကြိုက် စာမျိုးဖြင့် စိတ်ကူးလေး ယဉ်လို၏။ ထို့ကြောင့် ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် ဓားခတ်ခန်း များများပါသော ရုပ်ပြောင်း ရုပ်လွှဲတွေ မြိုင်သော 'ဘွေသီဟာ' ဝတ္ထုရှည်ကို ရေးခဲ့သည်။

(၅)

မြန်မာမှု (အနုသုခုမ) အထွေထွေကို သူ လုပ်ဆောင်ခဲ့ရသည်မှာ ခေတ်မီ သည် ဖြစ်စေ၊ ရှေးဆန်သည်ဟုပဲ ဆိုဆို စိတ်လိုလက်ရမို့ လုပ်သမျှသည် ဆုပ်ဆုပ်ခဲခဲ ရှိလေသည်။ သို့သော် အပြင်နိုင်ငံရေးကား သဘောတစ်မျိုး ဖြစ်၏။ ဂျာနယ်မှ ဖြစ်သင့် ဖြစ်ထိုက်သည်ကို ရေးသားညွှန်ပြပါလည်း အရာမထင်ဘဲ ရှိတတ်သည်။ အစိုးရက ပြည်သူ့ကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ကိုယ်စားပြု သယောင်ယောင်နှင့် တကယ် တော့ သူ ကြိုက်ရာ လုပ်သည်။ ထို့ပြင် မတိုင်မပင် အာဏာလက်လွတ် ရှိတတ် သဖြင့်လည်း ပြည်သူက မခံနိုင်သည့် လက္ခဏာများ ဟိုတစ်နေရာ သည်တစ်နေရာဆို သလို ပေါ်လာတတ်လေသည်။ ထိုအခါ ဦးဘချိုမှ ဂျာနယ်မှ အပြင်ထွက်၍ ကိုယ်ထိလက်ရောက် ပါဝင်တန်ပါဝင်ခဲ့ရသည် ဖြစ်တော့သည်။

ဤအဖြစ်မျိုးသည် ၁၉၃၆ ခုနှစ်အစတွင် တက္ကသိုလ် ကျောင်းသားသမဂ္ဂ ဥက္ကဋ္ဌ ကိုနု (သခင်နု) ကို (တက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်) ကျောင်းအုပ်ကြီး ဒီဂျေစလော့က မတရားကျောင်း ထုတ်ပစ်ခြင်း၊ အိုးဝေမဂ္ဂဇင်း အယ်ဒီတာ ကိုအောင်ဆန်း (ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်း)ကို ကျောင်းထုတ်ရန် ကြံရွယ်ခြင်းဟူသော အမှုတို့မှ ပေါက်ဖွားလာ သော ကျောင်းသားသပိတ်ပင် ဖြစ်လေသည်။ ဦးဘချိုသည် ဝတ်လုံ ဦးကျော်မြင့်နှင့် တွဲဖက်၍ စောင့်ရှောက်ရေးကော်မတီ ဖွဲ့ပြီးလျှင် သပိတ်ကိစ္စ ပြီးဆုံးသည်အထိ ကျောင်းသားတို့၏ ကျန်းမာရေး၊ စားသောက်ရေး အစရှိသည်ကို ဆောင်ရွက် ပေးခဲ့ရလေသည်။

ဤသည် ပြည်သူလူထု တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းက မကျေနပ်ချက်တည်း။ တစ်ပြည်လုံးအနေဖြင့် မကျေနပ်ချက်ကို ဆန့်၍ ပြောရမည်ဆိုလျှင် ဗိုင်အာဒီ ရွှေး ကောက်ပွဲ တတိယပတ် (၁၉၂၈ ခုနှစ်)တွင် မဲပေးသူဦးရေမှာ ၂၇ ရာခိုင်နှုန်းသာလျှင်

ရှိသည်။ ပြည်သူ့မကြိုက်မှန်းကို ဘီလပ်အစိုးရက သိသဖြင့်လည်း ဒိုင်အာခီ သက်တမ်း ၁၀ နှစ်တွင် လက်ရှိအခြေအနေကို ထောက်၍ အုပ်ချုပ်ရေးအသစ်ကို ပေးမည်ဟု ကတိရှိခဲ့သည်။

ထိုအခါ ၂၁ ဦးတို့နှင့် (အစိုးရဘက်တွင် အမြဲနေခဲ့သော) ဆာဂျေအေ မောင်ကြီး၏ ရွှေတောင်ကြားအဖွဲ့တို့က အိန္ဒိယနှင့် ခွဲ၍ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး အသစ်ကို လိုချင်သည်။ (သပိတ်မှောက် ကိုစီဘီအေ၏ နောက်ဆက်တွဲ) ဦးချစ်လှိုင် အဖွဲ့၊ ဒေါက်တာဘမော်အဖွဲ့တို့က အိန္ဒိယနှင့် ခွဲလိုက်လျှင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး အတွက် တိုက်အား နည်းသွားမည်ကို စိုးရိမ်ကာ အိန္ဒိယနှင့်တွဲ နေလိုသည်။ နောက်မှ ခွဲထွက်မည် ဟူသော စိတ်ရှိသည်။

ဦးဘချိုသည် တွဲရေးဘက် နေခဲ့လေသည်။ ၁၉၃၂ ခုနှစ် ခွဲရေး တွဲရေး ရွေးကောက်ပွဲအတွက် တွဲရေးနိုင်ရအောင်လည်း ဝတ်လုံ ဦးကျော်မြင့်၊ ဒေါက်တာ ဘမော်တို့နှင့် ပူးပေါင်းကာ (ဒီးဒုတ်ဂျာနယ်အပြင်) 'မြန်မာ့ဇေယျာ' သတင်းစာတို့ ထပ်မံထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။ ရွေးကောက်ပွဲတွင် တွဲရေးဘက်က မဲ ၅ သိန်းကျော်ဖြင့် အနိုင်ရခဲ့ပါ၏။ သို့သော် ဥပဒေပြု လွှတ်တော်တွင်း၌ တွဲရေး ခေါင်းဆောင်များ၏ မပြတ်သားမှုကြောင့် နောက်ဆုံး ဘီလပ်အစိုးရက ခွဲရေးကိုပင် အနိုင်ပေးခဲ့လေသည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ၉၁ ဌာန အုပ်ချုပ်ရေး ခေါ် အုပ်ချုပ်ရေး အသစ်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲလည်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေတော့သည်။

ဤတွင် ဦးဘချိုသည် ကျောင်းသားခေါင်းဆောင်ဟောင်း ကိုနု၊ ဒီးဒုတ် ဂျာနယ်အဖွဲ့ဝင် ဦးဘခိုင်တို့နှင့်အတူ ဖေဘီယန် (ဆင်းရဲသားအကျိုးဆောင်) အဖွဲ့ကို တည်ထောင်ပြန်လေသည်။ တည်ထောင်ခြင်းမှာ (တို့ဗမာ အစည်းအရုံး လက်အောက် ခံ ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်းအဖွဲ့ကဲ့သို့) ဥပဒေပြုလွှတ်တော်အတွင်း၌ ၉၁ ဌာန အုပ်ချုပ်ရေးကို တိုက်ဖျက်နိုင်ရန် ဖြစ်လေသည်။ ၉၁ ဌာန အုပ်ချုပ်ရေးသည် အပေါ်ယံကြည့်လျှင် ဒိုင်အာခီထက်သာသည်ဟု ထင်ရသော်လည်း အမှန်ဆိုလျှင် ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်များကို အာဏာ တကယ်အပ်သော အုပ်ချုပ်ရေးဖို့ မဟုတ်ပေ။ အထက်လွှတ်တော်၊ အောက်လွှတ်တော် ဟူ၍ လွှတ်တော်နှစ်ရပ် ထားသည်ကား မှန်၏။ အမတ်ဦးရေကလည်းများ၊ ဝန်ကြီးဦးရေကလည်း ၁၀ ဦးပင် ထားနိုင်သည် လည်း မှန်၏။ သို့သော် နိုင်ငံခြားရေး၊ ကာကွယ်ရေး၊ ရာထူးကြီးများ အရေး၊ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ အရေး စသည်တို့သည် ဘုရင်ခံ၏ လက်ထဲ၌ ရှိချေသည်။ ထို့ပြင် ဝန်ကြီးများ လုပ်ဆောင်သည့် ဌာနများ၌ပင် ဘုရင်ခံ၏ တစ်ချက်လွှတ် အာဏာကို မလွန်နိုင်ရကား ဝန်ကြီးများ၏ အာဏာသည် အတုအယောင်မျှသာ ဖြစ်လေသည်။

ဤအုပ်ချုပ်ရေးကို အပြင်လမ်း၊ အတွင်းလမ်းက တိုက်ဖျက်ရန် နည်လမ်း တစ်ခုကို စိတ်ကူးယဉ်သည်ပဲ ဆိုဆို ဦးဘချိုနှင့်တကွ အလားတူ စိတ်ရှိသော

သတင်းစာ၊ ဂျာနယ် အယ်ဒီတာများက ရှာကြံခဲ့ကြသည်။ ရှာပုံမှာ သူတို့တစ်တွေက နိုင်ငံရေး အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်များအား (ရှေးက ဝန်ကြီးချုပ်ဟု ခေါ်သော) ဝန်ကြီး ရာထူးများကို ငြင်းပယ်ဖို့ မေတ္တာရပ်ခံရန် ဖြစ်လေသည်။ ခေါင်းဆောင်များက ရာထူးလက်မခံ၍ အစိုးရအဖွဲ့ မဖွဲ့စည်းနိုင်လျှင် ဘုရင်ခံသည် ၁၉၃၇ ခုနှစ် မြန်မာ နိုင်ငံ အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃၉ အရ သုံးနှစ်သာ သူ့ချည်း သက်သက် အုပ်စိုးနိုင်မည်။ သုံးနှစ်ကြာသောအခါ ဘိလပ်အစိုးရက အပြောင်းအလဲ လုပ်ရတော့မည်ဟု ဦးဘချို တို့က တွက်လေသည်။

သို့ဖြင့် သတင်းစာဂျာနယ်တိုက် ၁၂ ခုမှ ကိုယ်စားလှယ်များသည် မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာတိုက်၌ စည်းဝေးဆုံးဖြတ်ကြပြီးနောက် သူတို့၏ သတင်းစာ ဂျာနယ်များမှနေ၍ 'ဝန်ကြီးချုပ် ရာထူးများကို ငြင်းပယ်နိုင်ကြလျှင် မြန်မာပြည်၏ အဆင့်အတန်းသည် အလွန်ဆုံး သုံးနှစ်အတွင်း ရှေ့ဧကန် တိုးတက်ရမည်။ သတင်းစာ ဂျာနယ် မဂ္ဂဇင်း အယ်ဒီတာများ၏ ကြေညာချက်' စသည်ဖြင့် ထည့်သွင်းဖော်ပြကြလေ သည်။ ထို့ပြင် ဦးဘချို၊ မြန်မာ့အလင်း ဦးချစ်မောင်၊ ဘားမားဂျာနယ် ဦးထွန်းသန်း၊ ရဲသတင်းစာ ဦးဘရှိန်၊ တို့ဗမာ သတင်းစဉ် သခင်တင်မောင်တို့ ပါဝင်သော အဖွဲ့ငယ် က နိုင်ငံ့ခေါင်းဆောင်များ ထံသွားရောက် တွေ့ဆုံလေသည်။ ထိုအဖွဲ့ငယ်တွင် ပါဝင်သော ဦးဘရှိန် (မဟာဆွေ) က တွေ့ဆုံပုံကို ရေးပြလေသည်မှာ ဤသို့တည်း။

"xxx ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးစီ၏ အိမ်သို့သွားရောက် ထင်မြင်ချက် မေးမြန်း ကြရာ၌ စကားအပြောဆုံးမှာ ဦးထွန်းသန်းနှင့် ဦးချစ်မောင် ဖြစ်၏။ ဦးဘချိုသည် နှစ်ဖက်ပြောချက်များကို သေချာစွာ စီးကရက်ဖွာရင်း နားထောင်နေ၏။ သတင်းစာ ဆရာများဘက်မှ လိုနေ ဟာနေသော အကွက်များ တွေ့ရသောအခါ ဝင်ရောက် ပြောဆိုတော့၏။ အလွန်လျှင် ထိရောက်သည် xxx"

ထိရောက်သည်ကိုထား၊ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏ အဖြေကား မည်သို့ ရှိလေသနည်း။ (၂၁ ဦးအဖွဲ့နှင့် အလားတူအဖွဲ့များ ပူးပေါင်း၍ ငါးပွင့်ဆိုင် အဖွဲ့ဝင် ဖြစ်လာသော) ဦးဘဖေနှင့် ဝတ်လုံ ဦးပုတို့က ရာထူးလက်ခံ၍ အုပ်ချုပ်ရေး တစ်စ တစ်စ တိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်သွားမည်ဟု ဖြေ၏။ (သပိတ်လှန်၍ ရွှေ့ကောက်ပွဲ ဝင်ခဲ့သော) ဦးချစ်လှိုင်က ဦးပေါ်ထွန်းနှင့် တွေ့ဆုံပြီးမှ အဖြေပေးနိုင်မည်ဟု ဆို၏။ ဦးပေါ်ထွန်းက အဖွဲ့နှင့် တိုင်ပင်ရဦးမည်ဟု အဖွဲ့ကို လှည့်ချ၏။ ဒေါက်တာဘမော်က သူများတစ်တွေ ရာထူးမယူစတမ်းဆိုလျှင် သူ ထိပ်ဆုံးက လက်မှတ်ထိုးမည်ဟု အာမခံ ၏။ ဝတ်လုံ ဦးသိမ်းမောင်ကိုကား အဖွဲ့ငယ်က နှစ်ကြိမ်တိုင် သွားရှာသော်လည်း မတွေ့ရ။

ဤသို့ဖြင့် ဦးဘချိုတို့တစ်တွေက ၉၁ ဌာန အုပ်ချုပ်ရေးကို ဖျက်ရန် ကြိုးစား ခဲ့လေသော်လည်း ၉၁ ဌာနကား မပျက်။ ၁၉၃၇ ခု၊ ဧပြီလ၊ ၁ ရက်နေ့တွင် အတည် ဖြစ်လာလေသည်။ ဒေါက်တာဘမော်လည်း အခြားအဖွဲ့များမှ လူများကို

ဖဲထုတ်၍ သူ့အဖွဲ့နှင့် ပေါင်းပြီးလျှင် ညွှန်ပေါင်းအစိုးရ ဖွဲ့စည်းအောင်မြင်သွားလေသည်။ ရှိပါစေတော့။ ကိုယ့်ခေါင်းဆောင်တွေ မညီညွတ်ကြ၍ ခံလိုက်ရသည်။ သို့သော် ထိုအုပ်ချုပ်ရေးသည် လူထု အကြိုက်နှင့် ဘယ်နည်းနှင့်မှ မတွေ့နိုင်။ ထိုအုပ်ချုပ်ရေး၏ အတွင်းသဘောအရ အနှေးအမြန် လူထုနှင့် အတိုက်အခံ ဖြစ်ရမည်သာ။ ဦးဘချိုသည် ရှေ့အလားအလာကို စောင့်မျှော်ကြည့်လေသည်။

ထိုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ဂျပန်နိုင်ငံသည် တရုတ်နိုင်ငံကို ရန်စ၍ စစ်ပြုလေသည်။ ဤသည်ကို ဖေဘီယန်ဆိုရှယ်လစ် ဖြစ်သော ဦးဘချိုမှာ မခံနိုင် ဖြစ်လေသည်။ သူသည် ဒေါက်တာဆွန်ယက်ဆင်၏ အမျိုးသားရေးဝါဒ၊ ဒီမိုကရေစီဝါဒ၊ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒတို့ကို အခြေခံသော 'စန်မင်းချွတ်' ကျမ်းကို ဘာသာပြန်ခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ဒေါက်တာဆွန်ယက်ဆင်၏ မူကိုသာ အပြည့်အဝ လက်ခံကျင့်သုံးမည်ဆိုလျှင် တရုတ်နိုင်ငံသည် သာယာဝပြောသော နိုင်ငံဖြစ်လာလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်သူ ဖြစ်သည်။ ယခုသော် ဂျပန်က လက်နက်အားကိုးဖြင့် သိမ်းပိုက်တိုက်ခိုက်နေချေပြီ။

ထို့ကြောင့် ဂျာနယ်မှ နေ၍ . . .

“ xxx တရုတ် ဂျပန်အရေးကို စဉ်းစားလိုက်မည် ဆိုပြန်လျှင်လည်း ဂျပန်၏ နယ်ချဲ့လိုသော ဝါဒ၊ စီးပွားရေးချဲ့လိုသော ဝါဒ၊ လောဘတရား အရင်းခံနေသည်ကို တွေ့ရမဗျ။ ဂျပန် ဆင်းရဲသားတို့မှာ မည်သူမျှ ချစ်သူမယား၊ ချစ်သူရည်းစားနဲ့ ခွဲပြီး အသေခံ သွားလိုကြမည် မဟုတ်ဘူး။ စစ်ဖြစ်သမျှအကြောင်းအရင်းကို ရှာလျှင် ဆင်းရဲသား စစ်တိုက်လို၍ တိုက်ရသောစစ် အင်မတန် ရှားလိမ့်မဗျ။ ဓနရှင်များနှင့် အစိုးရအရာရှိကြီးများ၏ လောဘတရားများကြောင့်သာ စစ်ပွဲကြီးများ ဖြစ်ခဲ့ရသည်မှာ များသဗျာ ”

စသည်ဖြင့် ရေးလည်း ရေးခဲ့သည်။ ဂျပန်ကုန်များကို သပိတ်မှောက်ရန် လိုက်လံ၍လည်း ဟောပြောခဲ့သည်။ လူတချို့က သူ့ကို (တရုတ် အားထားသူ ဟူသော ပုဒ်၏ပြောင်းပြန်) “တရားအားထုတ်သူ” ဟူ၍ သရော်ခဲ့ကြခြင်းမှာ ဤအကြောင်းကြောင့် ဖြစ်လေသည်။ သို့ဖြင့် ပြည်တွင်း၌ ၉၁ ၄၄န အုပ်ချုပ်ရေးကို တိုက်ဖျက်ရန်၊ ပြည်ပ၌ ဖက်ဆစ်ကို တိုက်ဖျက်ရန် ကိစ္စသည် ဦးဘချို၏ နိုင်ငံရေးလမ်းစဉ် ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

ပြည်တွင်း၌ကား ဦးဘချို မြင်ခဲ့သည့်အတိုင်း အစိုးရနှင့် ပြည်သူတို့၏ တိုက်ပွဲအဆင့်ဆင့် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ရှေးဦးစွာ အစိုးရက မထုတ်ဝေရသေးသော 'နဂါးနီသတင်း' (စာစဉ်)နှင့် ဗမာခေါင်းဆောင် စာစောင်များအတွက် ကြိုတင်၍ အာမခံငွေ တောင်းသည်။ ဦးဘချိုပါဝင်သော 'မြန်မာပြည်လုံးဆိုင်ရာ ပုံနှိပ်တိုက်အဖွဲ့' က မခံနိုင်၊ ပုံနှိပ်တိုက် အရေးတကြီး ဥပဒေကို ရပ်စဲရန် တောင်းဆိုသည်။

ထို့နောက် ဦးရွှေဖီရေးသော 'မော်လဝီနှင့် ယောဂီရှင်းတမ်း' စာအုပ်ကို မာမကရဟန်းပျိုများက ကန့်ကွက်ပါလျှက်နှင့် အစိုးရက အချိန်ပီ မတားမီ၊ မတားမိ၍

မြန်မာမှတ်ဆလင် အဓိကရုဏ်း ဖြစ်လာခဲ့ရာ မြန်မာလူစု လူဝေးကို စစ်ပုလိပ်က သေနတ်နှင့် ပစ်၏။ မဆင်မခြင် ဖမ်း၏။ ဤသည်ကို လူထုက အော့အန်လှုပ်ရှားသည် ထက် နာလာသည်။ ထို့နောက်မူကား '၁၃၀၀ ပြည့် အရေးတော်ပုံ' သည် အစိုးရနှင့် ပြည်သူတို့၏ တိုက်ပွဲ အထွတ်အထိပ်ရောက်အောင် ဆောင်လေတော့သည်။ ဆောင်ပုံကား ဘီအိုစီ အလုပ်ရှင်ကို မကျေနပ်၍ သပိတ်မှောက်ခဲ့ကြသော ရေနံမြေ အလုပ်သမားတို့သည် အရေးကုန် ဆောင်ရွက်ရန်ဟု ရန်ကုန်သို့ ချီအတက် အစိုးရက မကွေးမှဆီး၍ သပိတ်သမားများကို မြင်းနှင့်တိုက်၊ နံပါတ်တုတ်နှင့် ရိုက်သည်။ တစ်ဖန် ဝင်ရောက်အားပေးသော သခင်ခေါင်းဆောင်များနှင့် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား ခေါင်းဆောင် နှစ်ဦးကို အစိုးရက ဖမ်းပြန်သည်တွင် ရန်ကုန်၌ ကျောင်းသားတို့၏ (အစိုးရပုဒ်မ ၁၄၄ ကို ချိုးဖောက်) ဆန္ဒပြပွဲ၊ အတွင်းဝန်ကြီးရုံးကို ဝိုင်းဝန်းပွဲ ဖြစ်ပြန် သည်။ ထိုပွဲမှ စစ်ပုလိပ်၏ လက်ချက်ဖြင့် ကျောင်းသားကျောင်းသူ အချို့ ဒဏ်ရာရ ၏။ ကျောင်းသား မောင်အောင်ကျော် သေဆုံးရ၏။ ထို့ပြင် မန္တလေးမြို့၌ လုပ်သော လူထုဆန္ဒပြပွဲမှ ပုဂ္ဂိုလ်၁၇ ဦး သေဆုံးရ၏။

ဤတွင် အစိုးရ၏ အပြုအမူကို မခံမရပ်နိုင်အောင်ဖြစ်ကာ ပြည်သူလူထု သည် အမြို့မြို့ အရွာရွာတွင် ဆန္ဒပြပွဲများ လုပ်ခဲ့သည်။ လယ်သမားတပ်ကြီးကလည်း ရေနံမြေ သပိတ်သမားတို့နှင့် ပေါင်းရန် ရန်ကုန်သို့ ချီတက်ခဲ့သည်။ အစိုးရ စစ်ပုလိပ်၏ အသုံးမခံဟု ဆို၍ ရန်ကုန်ရှိ မြန်မာဘတ်စ်ကားသမားများကလည်း သပိတ်မှောက်ခဲ့ သည်။ ဤသည်တို့ကို အစိုးရက အကြမ်းဖက်၍ ရိုက်နှက်ခြင်း၊ ဖမ်းဆီးခြင်းဖြင့် တုံ့ပြန်လေသည်။ ကျောင်းသားတို့၏ အပြုအမူကို ထောက်ခံခဲ့သော ဦးဘချိုလည်း သခင်ထိပ်တင် ကိုယ်တော်ကြီး၊ သခင်နု၊ တက်ဘုန်းကြီး သိန်းဖေတို့နှင့် အတူ အင်းစိန် ထောင်သို့ ရောက်ခဲ့ရသေးသည်။

အရေးတော်ပုံ လူထုအားကို မခံနိုင်၍ ညွန့်ပေါင်းအစိုးရသည် ပြုတ်လေ သည်။ သို့သော် ညွန့်ပေါင်းအစိုးရ နေရာသို့ ဦးပု အစိုးရဝင်လာကာ ၉၁ ဌာန အုပ်ချုပ်ရေးကို အသက်ဆက်ပြန်၏။ ဦးပု အစိုးရလက်ထက်၌ ဥရောပတွင် အင်္ဂလိပ် နှင့် ပြင်သစ်က တစ်ဖက်၊ ဂျာမနီနှင့် အီတလီက တစ်ဖက် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး စလေသည်။

ထိုအခါ မြန်မာနိုင်ငံ ဘုရင်ခံက ပြည်သူလူထုတို့၏ သဘောတူညီချက် မရ ဘဲ မြန်မာနိုင်ငံသည် အင်္ဂလိပ်ဘက်က ရှိသည်ဟူ၍ ကြေညာလိုက်လေသည်။ တစ်ဖက်ကလည်း ပြည်သူတို့ကို ချောသည့် သဘောဖြင့် ဘိလပ်အစိုးရက မြန်မာနိုင်ငံ ကို တစ်စတစ်စ တိုးတက်သော အုပ်ချုပ်ရေးကို ပေးမည်ဟု ဘိလပ်အစိုးရကိုယ်စား ကြေညာလေသည်။ ဤသည်ကို သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း(ဆရာလွန်း)ကြီးမှူးသည် တို့ ဗမာအစည်းအရုံး၊ ဒေါက်တာဘမော်၏ ဆင်းရဲသားအဖွဲ့၊ စောဖေသာ၏ ကရင် တောင်သူအဖွဲ့ စသည်တို့ကလည်း လက်မခံနိုင် ဦးဘချို၏ ဖေဘီယန်အဖွဲ့ ကလည်း...

“ xxx ဘုရင်ခံ၏ ပြန်ကြားစာမှာ xxx လွတ်လပ်ရေးကို အချိန်ကာလ အပိုင်းအခြား မရှိသော အနာဂတ်ကို မျှော်လင့်နေကြတော့ဟု ဆိုရာရောက်နေပေရာ မြန်မာတစ်မျိုးလုံး၏ ဆန္ဒကို ဖော်ကားရာရောက်ရှိနေသည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့အဖွဲ့က ယူဆကြောင်း xxx” စသည်ဖြင့် သဘောထားထုတ် ပြန်ခဲ့လေသည်။

အစိုးရ၏ အပြုအမူကား ရှင်းနေပြီ။ တိုင်းချစ်ပြည်ချစ်စိတ် ရှိသူများ၊ တို့ဗမာအစည်းအရုံးလို နိုင်ငံရေးအဖွဲ့များက ‘၁၃၀၀ ပြည့်အရေးတော်ပုံ’ မျိုးဖြင့် ၉၁ ဌာန အုပ်ချုပ်ရေးကို တိုက်၍ မရမှန်းသိလာသည်။ နိုင်ငံခေါင်းဆောင်အများစုကို လည်း အားကိုး၍ မရမှန်း သိလာသည်။

ယခုသော် ဥရောပတွင် စစ်ဖြစ်ခဲ့ပြီ။ အင်္ဂလိပ်အခက်၊ ဗမာအချက်ပင် မဟုတ်ပါလား။ မျိုးချစ်အချို့က ပြည်ပအကူအညီကို ရှာကြံကြလေသည်။ ထိုအခါ ဂျာမနီ၏ မဟာမိတ်ဖြစ်သော ဂျပန်ကို အားကိုးသူက အားကိုးလာကြသည်။ လွတ်လပ် ရေး ပေးပါမည်ဟူသော ကတိကို ဘီလပ်အစိုးရထံမှ ဦးစွာ တောင်းယူ၍ အင်္ဂလိပ် စစ်ကို ကူမည်ဟု စဉ်းစားသူက စဉ်းစားသည်။

ဦးဘချို အဖို့မူ ပြည်ပအကူအညီယူရန် မကန့်ကွက်သော်လည်း ဂျပန်ကဲ့သို့ ဖက်ဆစ် အကူအညီကိုကား မလိုလားခဲ့။ မလိုလားရုံမကသေးဘဲ ၁၉၃၉ ခုနှစ် ကုန်ခါနီးတွင် တရုတ်နိုင်ငံသို့ မိတ်ဆက်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအဖြစ် မြို့မ ဦးဘလွင်၊ သခင်နု တို့နှင့်အတူ သွားရောက်ခဲ့သေးသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၌ ရှိစဉ်ကလည်း လက်နက် အားကိုးဖြင့် တစ်နိုင်ငံက တခြားတစ်နိုင်ငံကို နိုင်ထက်စီးနင်း သိမ်းပိုက်ခြင်းကို သူ စက်ဆုပ်ကြောင်း၊ မြန်မာများကို ဂျပန်က တစ်ပတ်ရိုက်ရန် ကြီးစားအားထုတ်မှုတို့ကို သူ ကိုယ်တိုင် တတ်အားသရွေ့ ဖွင့်ထုတ်ခဲ့သည့် အကြောင်းများကို ထည့်သွင်းပြောဆို ခဲ့လေသည်။

တရုတ်နိုင်ငံမှအပြန် ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် စာရေးဆရာ အသင်းကို သူ ဖွဲ့စည်းလေသည်။ ဤအသင်းမျိုး ရှိထိုက် ဖြစ်ထိုက်သည်မှာ ကြာလှပြီ။ စာရေးဆရာ တွေ၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် အရေးကြီးသည်။ တစ်ဖက်၌လည်း စာပေအရည်အသွေး တက်အောင် ကြိုးပမ်းကြရန် စာရေးဆရာတွင် တာဝန်ရှိသည်။

သို့ဖြင့် မဟာဆွေ၊ မြို့မမောင်၊ ဒဂုန်တာရာ၊ တက်ဘုန်းကြီး သိန်းဖေ၊ ပန်းဝတ်ရွှေ သင်္ခါ၊ ဦးဘချိုတို့ ပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုသည် ပထမဦးဆုံးအကြိမ် ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။

ထိုနှစ်တွင် ဂီတအတွက် အလေးအနက်ထား၍ လုပ်ဆောင်ရန် အခွင့် အရေးလည်း ဦးဘချို၌ ရပြန်လေသည်။ ထိုအခွင့်အရေးသည် အခြားမဟုတ်။ မြန်မာနိုင်ငံ သုသေသနအသင်းကြီးက သီချင်းကြီးများကို အဆိုမူ မှန်မှန်နှင့် ဓာတ်ပြား သွင်းရန် တက္ကသိုလ် စာကြည့်တိုက်မှ ဦးခင်ဇော်အား တာဝန်ပေး၏။ ထိုအခါ ဦးခင်ဇော်က ဦးဘချိုကို ချဉ်းကပ်ရလေသည်။

ဦးဘချိုတွင် ဤကိစ္စ ဖြစ်မြောက်အောင် စည်းရုံးပေးနိုင်သည့် အရည်အချင်းရှိသည်။ ဒေါ်ဒေလီညွန့်သည် ဆွေမျိုးအရင်းအချာပမာ သူ့အိမ်တွင် မကြာခဏ လာနေတတ်သည်။ ဒေါ်စောမြအေးကြည်သည် ပန်းချီနှင့် တူရိယာဂီတကျောင်းတွင် ရှိနေကာ သူနှင့်အတူ 'ဂီတသုတေသနအဖွဲ့' တွင် ပညာနိုးနှောဖော် နိုးနှောဖက်ချင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အဲဒီအိမ်လူ့တား စသည်တို့၌ ဆိုနည်း အမှန်သိသော ရွှေဘိုက အဝေးရောက်မင်း ဦးအောင်ကြီးသည် ဒေါ်စောမြအေးကြည်နှင့် ဦးဘချိုအပေါ်မေတ္တာအတော်ထားသည်။ သူသည် အသက် ၈၈ နှစ် ရှိပြီဖြစ်လည်း ရန်ကုန်ဆင်း၍ ကူညီရန် အဆင်သင့် ဖြစ်လေသည်။

သို့ဖြင့် ဦးဘချိုသည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ၏ အကူအညီ၊ ထို့ပြင် စောင်းဦးလှအောင်၊ စန္ဒရား ဆရာမောင်၊ နရည်း ဆရာစိန်၊ နဲ့ ကိုငွေကိုင်း၊ ဝံ့တောင်ကိုမောင်ကို၊ သီပေါ နရည်းတော်သားများ၏ အကူအညီဖြင့် ကြီး၊ သီချင်းခံ၊ ဘွဲ့၊ ယိုးဒယား၊ ရကန်၊ ရတု၊ အန်ချင်း၊ အိုင်ချင်း၊ ဧချင်း၊ အဲချင်း၊ လူးတား၊ မော်ကွန်း၊ လေးချိုးကြီးများကို လည်းကောင်း၊ နရည်းသံ၊ မြောက်စည်သံ၊ ဝံ့ကြီးသံတို့ကို လည်းကောင်း မှတ်တမ်းတင်စေခဲ့လေသည်။

(၆)

ဤသည်တို့၏ နောက်ပိုင်းတွင်ကား ဦးဘချိုမှာ အနုပညာတွေကိုလည်း ထိထိရောက်ရောက် မလုပ်နိုင်၊ နိုင်ငံရေးကိစ္စတွေကိုလည်း သူ့ဂျာနယ်မှ စစ်စစ် ပေါက်ပေါက် မဝေဖန်နိုင်၊ ဦးပု နောက်တက်သော ဝဠုန်ဦးစော၏ အစိုးရက ကြမ်းသည်။ သတင်းစာ ဂျာနယ်များကို ဆင်ဆာ(ဖြတ်တောက်)လုပ်လိုက်၊ ကာကွယ်ရေးပုဂံဖြင့် နိုင်ငံရေးသမားတွေကို ဖမ်းလိုက် ရှိနေချေသည်။ ဒေါက်တာဘမော်၊ သခင်ဦးသခင်နု၊ သခင်ကျော်စိန် စသူများလည်း ထောင်ထဲတွင် ရောက်နေကြပြီ။ ထောင်ပြင်ရှိသူ နိုင်ငံရေးသမား လူလတ် လူငယ်များလည်း မြေအောက် လျှို့ဝှက်လုပ်ငန်း စ နေကြပြီ။ သခင်အောင်ဆန်း၊ သခင်လှဖေ၊ သခင်ထွန်းအုပ် စသူများလည်း ဂျပန် ရောက်ကြပြီ။

ဤသို့ တိုင်းပြည်အခြေအနေ မငြိမ်မသက်ရှိနေစဉ် ၁၉၄၁ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ၊ ၇ ရက် နေ့တွင် ဂျပန်သည် စစ်မကြေညာဘဲ အမေရိကန်ပိုင် ပုလဲဆိပ်ကမ်းကို ဝံ့ကြတိုက်ခိုက်လေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရလည်း ဂျပန်ကို စစ်ကြေညာ၍ အင်္ဂလိပ်၊ ကုလားစစ်တပ်များသာမက တရုတ်စစ်တပ်ကိုပါ နိုင်ငံအတွင်း သွင်းလေသည်။ ဒီဇင်ဘာလ၊ ၂၃ ရက်၊ ၂၅ ရက်တွင် ဂျပန်တို့သည် ရန်ကုန်မြို့ကို ဝံ့ကြတိုက်ခိုက်ကြပြန်လေသည်။ ထိုနှင့် မရှေးမနှောင်းအချိန်တွင်

ဂျပန်ကြည်းတပ်မတော်သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်လာတော့ရာ ဦးဘချိုသည် သားမယားကိုခေါ်၍၊ ပေပုရိုက်ထုပ်ကို သယ်၍ ရန်ကုန်မှ ရှောင်ရလေသည်။

သူ ရှောင်သည့် နေရာမှာ သူ့မွေးရပ် မြောင်းမြလည်း မဟုတ်၊ စစ်လမ်းနှင့် ဝေးမည်ထင်ရသော စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးလည်း မဟုတ်။ အဝေးရောက်မင်း ဦးအောင်ကြီး ရှိရာ ရွှေဘိုပင် ဖြစ်လေသည်။ ရွှေဘိုတွင် စစ်ရှောင်ရင်း ဂျပန် ဆန့်ကျင်ရေး စာရွက် စာတမ်းတို့ကို ရေးသားဖြန့်ချိလေသေးသည်။ ထို့ပြင် မန္တလေးထောင်၌ ရှိသော သခင်နု၊ သခင်စိုး၊ သခင်ဗဟိန်း စသူတို့ကို လည်းကောင်း၊ လျှို့ဝှက်လုပ်ငန်း လုပ်ရန် ရွှေဘို ဆိပ်ခွန်ဘက်သို့ ရောက်ခဲ့သော တက်ဘုန်းကြီး သိန်းဖေကို လည်းကောင်း၊ တရုတ်နိုင်ငံဘက်သို့သွား၍ ထိုကမ္ဘာ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးအတွက် ထပ်မံ ကြံစည်နိုင်ရန်၊ (ပြည်တွင်း၌ ရှိနေသော) တရုတ်အစိုးရ ကိုယ်စားလှယ် ဂျင်နရယ်ဝမ်းနှင့် ဆက်သွယ် ပေးသေးသည်။ စရိတ်ထောက်သေးသည်။ သို့သော် ဂျပန် အတက်ဦးသဖြင့် ထိုသူတို့ မှာ တရုတ်စစ်တပ်နှင့် လိုက်ရန် မဖြစ်ဘဲ ရှိလေသည်။

သူတို့အထဲမှ အချို့ကလည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်း၌ နေရပ်မည်ဟု စိတ်ပြောင်း သွားလေသည်။ ဤတွင် ဂျပန် ဆန့်ကျင်ရေးဘက်တွင် နာမည်ထွက်နေသော ဦးဘချို အဖို့ ဂျပန်ဘေးရန်သည် နီးသည်ထက် နီးလာလေသည်။ ကံအားလျော်စွာ ဒေါက်တာ ဘမော်၊ သခင်နု စသော ခေါင်းဆောင်များ ထောင်မှလွတ်၍ ယာယီ မြန်မာအစိုးရ အဖွဲ့ ဖွဲ့ရန် ပြင်ဆင်နေခဲ့ပြီ။ ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး တပ်မတော်ဦးစီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း နှင့် ဗိုလ်လက်ျာ(သခင်လှဖေ) စသူများလည်း မန္တလေး ဖက်သို့ အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် ရောက်နေခဲ့ပြီ။ သခင်နုနှင့် ဗိုလ်လက်ျာ စီစဉ်၍ ဦးဘချို၏ အသက်အန္တရာယ် လုံခြုံရေးအတွက် သခင်တင်ကို အပ်လေသည်။ ဦးဘချိုလည်း ရန်ကုန်သို့ ဖြုန်းခနဲ မဆင်းဘဲ ပဲခူးရှိ သခင်တင်၏ နေအိမ်၌ သုံးလေးလမျှ ခိုအောင်းနေရ၏။ ထို့နောက် အုပ်ချုပ်ရေး အထိုင်ကျလာသည်တွင်မှ တွံတေးသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်လေသည်။

စစ်အတွင်း၌ ဦးဘချိုသည် ထင်ထင်ပေါ်ပေါ် မနေ၊ သို့သော် ရပ်ရေး ရွာရေး၌ ဝင်၍ ပါတတ်ပါ၏။ ရန်ကုန်ဘက်သို့ ရဲဖန်ရဲခါ ကူး၍ ဝါဒဖြန့်ဖြူးရေး ဝန်ကြီးဖြစ်နေသော သခင်နုနှင့် ကရင်ဗမာ ချစ်ကြည်ရေးစသော တိုင်းရေးပြည်ရာကို ဆွေးနွေးတတ်ပါ၏။ (သခင်နုအောက်တွင် အလုပ်လုပ်နေကြသည့်) ဦးဉာဏ၊ မောင်ထင် စသူများနှင့် ဝိုင်းကောင်းလျှင် အိုးစည်အကြောင်း၊ ဗုံအကြောင်း၊ ထံတျာတေအကြောင်း ပြောဟောတတ်ပါ၏။

ထိုခေတ်ထုတ် 'စာရေးဆရာ' မဂ္ဂဇင်းတွင် 'မမြကလေးနှင့် ချစ်သမျှကို' 'လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်နှင့် ရေယမုန်' စသော ဆောင်းပါးမျိုးကို ရေးတတ်ပါ၏။ ထိုနောက် ၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ မတ်လ တော်လှန်ရေးကြီးအပြီး ဂျပန်အဆုတ်တွင် ဖက်ဆစ်တိုက်ဖျက် ရေး ပြည်သူ့လွတ်လပ်ရေး အဖွဲ့ချုပ်(နောင်သော် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး ပြည်သူ့ လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ချုပ်)သည် တိုင်းသိပြည်သိ ရပ်တည်လိုက်သောအခါ သူသည်

ပဟိုဦးစီးအဖွဲ့ဝင် ၁၂ ဦးတွင် တစ်ဦးအပါအဝင် ဖြစ်လာသည်။

ရှေးခေတ်က သူသည် ဝန်ကြီးရာထူးရရေး၌သာ လမ်းဆုံးနေခဲ့သော မြန်မာ့နိုင်ငံရေးကို မကြိုက်ခဲ့။ ထို့ကြောင့် ဂျာနယ်ကိုသာ မှန်မှန်ထုတ်ဝေခဲ့၍ ပြင်ပနိုင်ငံရေးတွင် ကိုယ်ထိလက်ရောက် ပါချည် မပါချည် ရှိခဲ့ရလေသည်။ ယခုသော် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်သည် ဗမာ့တပ်မတော်၊ ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီ၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီတို့ အခြေခံ၍ လူမျိုးကိုယ်စားလှယ်များ၊ အခြား အသင်းအဖွဲ့များမှ ခေါင်းဆောင်အများ ပါဝင်သော အမျိုးသားတပ်ပေါင်းစုကြီး ဖြစ်နေပြီ။ တိုင်းပြည်အတွက် စေတနာသန့်သန့်နှင့် ကြိုးပမ်းမည့် အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်နေချေသည်။ သူပါ ဝိုင်းဝန်း၍ မြန်မာ့နိုင်ငံတွင်းသို့ ပြန်ဝင်ခဲ့သော အင်္ဂလိပ်စစ်အစိုးရကို တိုက်ထုတ်ဦးမှ မျက်နှာပန်းလှတော့မည်။

သို့ဖြင့် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်သည် နေသူရိန်ညီလာခံ၊ ထို့နောက် ရွှေတိဂုံပြည်လုံးကျွတ် ညီလာခံ၊ ထို့နောက် ဘိလပ်အစိုးရ စက္ကနွှေ ကန့်ကွက်ပွဲတို့မှ အားယူ၍ စစ်အစိုးရ ရှုပ်သိမ်းရေး၊ ဗမာ့တပ်မတော် တည်တံ့ရေး၊ ယာယီအမျိုးသား အစိုးရဖွဲ့ရေး၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ခေါ်ရေး၊ လုံးဝ လွတ်လပ်ရေးသို့ ချီတက်ရေး ဟူသော ကြွေးကြော်သံ အဆင့်ဆင့်ဖြင့် ဘုရင်ခံ ဆာဒေါ်မန်စမစ်နှင့် ဆာပေါ်ထွန်းတို့၏ အစိုးရကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ ဦးဘချိုသည် ထိုတိုက်ပွဲမှန်သမျှတွင် သစ္စာရှိရှိ ပါခဲ့သည်သာ ဖြစ်လေသည်။

သူသည် ဝိုင်းချုပ်အောင်ဆန်း၊ ဝိုင်းလက်ျာ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ တက်ဘုန်းကြီးသိန်းဖေ စသော လူငယ်နိုင်ငံရေးသမားတွေနှင့် ယခုလို အလုပ်လုပ်ရသည်ကို ကျေနပ်မိလေသည်။ ဝိုင်းချုပ်တို့သည် နိုင်ငံရေးအမြင်နှင့် လမ်းစဉ်တွင် ပြတ်သား ရဲဝံ့ကြပါပေသည်။ သူ့ဘက်က အမှားလုပ်မိသည့်တိုင်အောင် သူတို့တစ်တွေက သဘောထားကြီးကြီးနှင့် သည်းခံတတ်ကြသည်။ သူ့အမှားမှာလည်း နည်းနည်းနောနော မဟုတ်ပါပေ။ ရွှေတိဂုံ အလယ်ပစ္စယ် ညီလာခံအတွက် အဆိုတင် ကော်မတီထိုင်စဉ်က ဖဆပလအဖွဲ့ ဘိလပ်မှ လုံးဝ လွတ်လပ်ရေး တောင်းရင်း ဒိုမီနီယံ (ဟုမ်းမရူး) အုပ်ချုပ်ရေးအတွက်လည်း လမ်းဖွင့်ထားဖို့ သူ တင်ခဲ့သော အမှားပင် ဖြစ်လေသည်။ လူငယ်နိုင်ငံရေးသမားတွေ၏ သတ္တိကြောင့် ဖဆပလ လမ်းစဉ်ကို သူ ယုံယုံကြည်ကြည်နှင့် လိုက်ခဲ့သည်။ ပြန်လည် ထုတ်ဝေခဲ့ပြီးဖြစ်သော ဒီးဒုတ်ဂျာနယ်မှလည်း ထိုလမ်းစဉ်ကို ထောက်ခံ၍ လူထုကို စည်းရုံးပေးခဲ့လေသည်။

ဤတွင် ဂျာနယ်၌ နိုင်ငံရေးဆောင်းပါးကိုသာ သူကိုယ်တိုင် ရေးသည်မဟုတ်ပါလေ။ ဖဆပလ အလုပ်အကြားမှ ဝါသနာရှိရင်းစွဲ ရုပ်သေးဂီတ ဇာတ်အကြောင်းတွေကိုလည်း အပတ်တကုတ် သူ ရေးသား ဆွေးနွေးပါသေးသည်။ ထိုပညာများကို အိမ် နီးချင်းနိုင်ငံများရှိ အလားတူ ပညာများနှင့် ညှိနှိုင်း၍ပင် ပြလိုက်နိုင်ပါသေးသည်။ မြန်မာ့ရုပ်သေးကို တရုတ်ရုပ်သေးနှင့် သူ ယှဉ်သည်။ မြန်မာဂီတသံစဉ်ကို အိန္ဒိယဂီတ

သံစဉ်နှင့် တရုတ်ဂီတသံစဉ်တို့မှ တိုးပွားလာပုံ သူ ပြသည်။ မြန်မာအက လမ်းကြောင်းကို ယိုးဒယားအက၊ ကမ္ဘောဇအက၊ အင်ဒိုနီးရှားအကအထိ သူ လိုက်သည်။

နိုင်ငံရေးကို ပြန်ကောက်ရသော် ၁၉၄၆ ခု၊ စက်တင်ဘာလတွင် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် လခစား စာရေးစာဆို ရဲအဖွဲ့တို့ ပါဝင်သော အထွေထွေ သပိတ်ကြီး ဖြစ်လေသည်။ အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်ရေး စက်ယန္တရားလည်း ပျက်မည်ကဲ့သို့ ရှိလေသည်။ ထိုအခါ ဆာဒေါ်မန်စမစ် နောက်တွင် ရာထူးဆက်ခံသော ဆာ ဟူးဘတ်ရန်က ဝိုင်းချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အပေါင်းအပါ ခုနစ်ဦးကို ဖိတ်ခေါ်၍ (၁၁ ဦး ပါသော) အမှုဆောင် ဝန်ကြီးအဖွဲ့တွင် သွတ်သွင်းရလေသည်။ ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်ကား ကြားဖြတ်အစိုးရအဖွဲ့၏ အာဏာကို ရပြီ။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံကို အာဏာ အပြီးအပိုင် လွှဲပေးဖို့ ဘိလပ်အစိုးရနှင့် အရေးဆိုရဦးမည် ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ဝိုင်းချုပ်အောင်ဆန်း ခေါင်းဆောင်သော မြန်မာကိုယ်စားလှယ် အဖွဲ့သည် ဘိလပ်သို့သွား၍ အက်တလီ အစိုးရနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့လေသည်။ တွေ့ဆုံ၍ စိတ်ကျေနပ်ဖွယ် သဘောတူညီချက်များကို ရပြီးနောက် အောင်ဆန်း အက်တလီ စာချုပ်ကို နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ချုပ်ဆိုကြလေသည်။ ဤတွင် အဖွဲ့ဝင် ဖြစ်သော ဂဠုန်ဦးစော နှင့် သခင်ဗစိန်တို့က သဘောမတူ။ အစိုးရအဖွဲ့မှလည်း နုတ်ထွက်ကြလေသည်။ နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်ဟောင်းအချို့နှင့် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့ အချို့ကလည်း ဖဆပလသည် ဗြိတိသျှ၏ လက်ကိုင်တုတ် ဖြစ်သွားပြီ စသည်ဖြင့် ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်သည် သူ့လမ်းစဉ်ကို သူ သိလေသည်။ ၁၉၄၇ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း၊ ပင်လုံမြို့၌ တိုင်းရင်းသား သွေးစည်းမှုကို လုပ်သည်။

ထိုနှင့် မရှေးမနှောင်းအချိန်တွင် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီး ဖြစ်လာသော ဦးဘချိုသည် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်၏ တာဝန်ပေးချက်အရ ထီးလင်းမြို့သို့ သွားရောက် ၍ ချင်းဗမာ သွေးစည်းရေးကို သုံးရက်တိုင်တိုင် ဆောင်ရွက်လေသည်။ တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးမှုဖြင့် ပိုမိုအားပြည့်လာသော ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်သည် ဧပြီလတွင် တိုင်းပြည် ပြုလွှတ်တော်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပ၍ လည်းကောင်း၊ မေလတွင် ဂျူဗလီရုံ၌ ပဏာမ ပြင်ဆင်မှု ညီလာခံလုပ်၍ လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ နိုင်ငံ ထူထောင်ရေးအတွက် စိုင်းပြင်းလေသည်။ ဂျူဗလီညီလာခံ၌ပင် ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီး သခင်မြက အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင် မြန်မာသမ္မတနိုင်ငံတော်ကြီး၏ အုပ်ချုပ်ရေး စည်းမျဉ်းအကြမ်းကို တင်ရာ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီး ဦးဘချိုက ထောက်ခံ ခဲ့လေသည်။

ထိုမှတစ်ဆင့် ဇွန်လတွင် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် အစည်းအဝေး ကျင်းပခဲ့ ရာ ဦးဘချိုသည် ဝိုင်းချုပ်အောင်ဆန်းခေါင်းဆောင်သော အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲရေး ကော်မတီတွင် ပါဝင်ခဲ့ရသည်။ မြန်မာမှုတို့ကို နားလည်ကျွမ်းကျင်သူ ဖြစ်သည်က

တစ်ကြောင်း၊ ရာထူးအားဖြင့် ညီညွတ်သည်က တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် အလံ၊ သီချင်း၊ တံဆိပ်ကော်မတီတွင် သဘာပတိအဖြစ် တာဝန်ပေးခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ သို့သော် ဇူလိုင်လ၊ ၁၉ ရက်နေ့ နံနက်တွင် ဂဠုန်ဦးစော၏ လက်ချက်ဖြင့် အသက်ဆုံးခဲ့သဖြင့် ထိုလုပ်ငန်းကို တစ်ပိုင်းတစ်စသာလျှင် လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့လေသည်။

ဦးဘချို ကွယ်လွန်ခဲ့ပြီ။ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ခဲ့ပြီ။ နိုင်ငံလွတ်လပ်ရေး၊ ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးအတွက် သူသည် ဝံသာနုခေတ်မှ ဖဆပလခေတ်အထိ၊ တတ်နိုင်သရွေ့ ကြိုးပမ်းခဲ့လေသည်။

ထိုကြိုးပမ်းမှုနှင့် ယှဉ်၍လည်း စာပေဂီတ စသည်ကို ကြိုးပမ်းခဲ့ပြန်သည်။ ထိုလုပ်ငန်း အစုစုတွင် အချို့ကို ခေတ်လူများက ဝေဖန်စရာ တွေ့ကောင်းတွေ့လိမ့် မည်။ သို့သော် ယေဘုယျ သဘောဖြင့်ကား၊ ထိုလုပ်ငန်းတို့သည် တိုင်းပြည် လွတ်လပ် ရေး၊ မြန်မာမှု အစစ်အမှန် ထွန်းကားရေး၊ ပြည်ထောင်အချင်းချင်း ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆက်ဆံနိုင်ရေးသို့ ရှေးရှုလေသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ရှေးရှုနိုင်ခြင်း မှာလည်း သူ့သန္တာန်တွင် မြဲစွဲခဲ့သော ခံယူချက်ကြောင့်ဟု ဆိုရာသည်။ ထိုခံယူချက် သည်လည်း အခြားမဟုတ်။

... ဤစာကို ရေးသူကား စစ်စစ်အားဖြင့် ဆိုရှယ်လစ်ဇင်းခေါ် ဘုံဝါဒကို ယုံကြည် လိုလားသူတစ်ယောက် ဖြစ်၏။ မြန်မာပြည် ကျွန်ဘဝက လွတ်မြောက်လျှင် လွတ်မြောက်ခြင်း ဘုံဝါဒအရ၊ ခေတ်သစ် မြန်မာပြည်ကို တည်ထောင်လိုသူ တစ်ယောက်ဖြစ်၏။ . . . လူမျိုးရေးတရားသည် ကျွန်ဘဝမှ လွတ်အောင် တော်လှန်မှုကို ထောက်ပံ့သော အင်အား (Progressive Force) ဖြစ်နေ ခဲ့ပါလျှင် လူမျိုးရေးဝါဒကို လွတ်လပ်ရေး ဆောင်ရွက်မှုတွင် အသုံးပြုကြရမည် ဖြစ်၏။”

(ဤဆောင်းပါးအတွက် အကူအညီပေးကြသော ဒေါ်လှမေ၊ ဦးသိန်းဖေမြင့်၊ ဝဇ္ဇ၊လ ဦးဘိုးမင်း၊ ဆရာဇေယျ၊ သံလျင်မြဦး၊ ဦးလေးမြိုင်၊ ဦးသော်ကောင်း၊ ဦးမောင်မောင် တို့ကို ကျေးဇူးတင်ပါသည်)